

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اسناد

احزاب سیاسی ایران

(۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ ش)

جلد دوم

به کوشش
بهروز طیرانی

انتشارات سازمان اسناد ملی ایران

۱۳۷۶

طیرانی، بهروز
اسناد احزاب سیاسی ایران (۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ ش) / به کوشش بهروز طیرانی . - تهران:
سازمان اسناد ملی ایران، پژوهشکده اسناد، ۱۳۷۶.

۱. حزب‌های سیاسی - ایران - اسناد و مدارک . ۲. ایران - تاریخ - پهلوی - ۱۳۲۰ -
۱۳۳۰ - اسناد و مدارک، الف. سازمان اسناد ملی ایران. ب. عنوان.

۹۵۵/۰۸

DSR ۱۴۷۸ / ط ۹ الف ۶

نام کتاب : اسناد احزاب سیاسی ایران (۱۳۲۰ - ۱۳۳۰ ش) - جلد دوم

به کوشش : بهروز طیرانی

ناشر : انتشارات سازمان اسناد ملی ایران

نشانی ناشر : تهران، خیابان ولیعصر، بعد از چهارراه طالقانی، خیابان شهید فرهنگ حسینی،

ساختمان شماره ۳، پلاک ۲۳، کد پستی : ۱۵۹۳۶، تلفن : ۶۴۶۱۹۸۳ - ۶۴۰۴۷۸۱

حروفچینی و صفحه‌آرایی : گنجینه اسناد

چاپ و صحافی : سهند

تاریخ نشر : ۱۳۷۶

نوبت چاپ : اوّل

قطع : وزیری

تیراژ : ۳۳۰۰ نسخه

شابک : ۹۶۴ - ۶۱۸۹ - ۰۸ - ۳ - ۲ (جلد ۲)

کلیه حقوق برای سازمان اسناد ملی ایران محفوظ است. ۱-۰۹-۶۱۸۹-۹۶۴ (دوره ۲ جلدی)

ISBN : 964 - 6189 - 08 - 3 (Vol.2)

ISBN : 964-6189-09-1 (2Vol.SET)

فهرست مطالب

۱	..... حزب دموکرات فارس
۷	..... حزب دموکرات مستقل ایران
۱۳	..... حزب رادیکال سوسیالیست ایران
۲۵	..... حزب رستاخیز ایران
۳۱	..... حزب رستاخیز (نجف آباد)
۳۵	..... حزب رستاخیز ملی
۳۹	..... حزب رنجبران ایران
۴۹	..... حزب روشنفکران
۶۳	..... حزب زنان
۷۱	..... حزب سعادت خوزستان
۸۷	..... حزب سوسیال دموکرات
۹۳	..... حزب عدالت
۱۷۳	..... حزب عشایری
۱۷۷	..... حزب فناناپذیر
۱۹۱	..... حزب کارگر
۱۹۵	..... حزب کارگران

۱۹۹	.....	حزب کشاورزان و کارگران
۲۰۳	.....	حزب کنگره ملیون ایران
۲۱۵	.....	حزب گمنام
۲۲۵	.....	حزب مردم
۲۴۷	.....	حزب ملت
۲۹۳	.....	حزب میشاکوت قزوین
۲۹۷	.....	حزب میهن
۳۸۵	.....	حزب میهن پرستان
۴۱۷	.....	حزب نجات میهن
۴۲۱	.....	حزب نوین میهن پرستان
۴۲۹	.....	حزب وحدت ایران
۴۴۱	.....	حزب وحدت ملی
۴۴۵	.....	حزب وطن
۴۸۱	.....	حزب همراهان
۴۸۷	.....	فهرست اعلام
۵۲۳	.....	تصاویر اسناد
۵۴۹	.....	تصاویر

مذب دموكرات فارس

حزب دمکرات فارس یا کمیته دمکرات فارس در اوایل سال ۱۳۲۲ در شیراز تأسیس شد. در رابطه با تشکیل آن، روزنامه اطلاعات نوشت: "به طوری که اطلاع یافتیم جمعی از اعضای حزب دمکرات سابق در آبان ماه ۱۳۲۲ مجدداً اجتماع نموده و سازمان جدیدی برای حزب دمکرات داده‌اند و مرامنامه این حزب تدوین و یک نسخه از آن به اداره رسیده و به طوری که اشعار داشته‌اند حزب مزبور با فراکسیون دمکرات مجلس بستگی ندارد."^(۱)

حزب دمکرات فارس با اقبال عمومی روبرو نشد و حتی در شیراز هم هوادار چندانی جذب نکرد. در این خصوص حسن امداد می‌نویسد: "کمیته دمکرات فارس مرکب از رجال باقی مانده از صدر مشروطیت که حیات تازه سیاسی خود را در مهر ۲۳ اعلام کرد. چون تشکیل دهندگان آن از معمرین بودند جوانان رغبتی به عضویت آن پیدا نکردند و کمیته توسعه نیافت."^(۲) حزب دمکرات یا به عبارتی کمیته دمکرات فارس تا سال ۱۳۲۴ نیز کم و بیش فعالیتی از خود نشان داد ولی از سال ۱۳۲۴ به بعد فعالیت‌های آن متوقف شد.

۱ - اطلاعات - ۱۳ مهر ۱۳۲۳

۲ - حسن امداد - تولی و هوارث فارس - آینه - سال یازدهم - ۱۳۶۳ - ش ۱۱ و ۱۲ (بهمین و اسفند)

۱ [گزارش کارآگاهان شهربانی شیراز درباره تشکیل حزب دمکرات، ۲۰/تیر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، استانداری هفتم، رونوشت، ۲۰/۴/۲۳

خلاصه گزارش کارآگاهان

۱ - عصر روز گذشته جلسه محلی در منزل آقای ابن یوسف تشکیل، چون جلسه تاکنون ترتیب درستی نگرفته قرار است از [هر] محله دو نفر نماینده تعیین شود که در کلیه کارها مداخله نماید و نیم ساعت از شب گذشته متفرق شدند.

۲ - یک ساعت به غروب روز گذشته در منزل حاج شیخ محمد کریم مختار [جلسه‌ای] مرکب از آقایان صدرالاسلام و گلستانی و استخر و عیفی و غیره که عده آنها شصت و چهار نفر بودند تشکیل و راجع به تشکیل حزب دموکرات مذاکره می نمودند و تشکیل جلسه بعد برای عصر شنبه در منزل حاجی صداقت تعیین گردیده است.

[۲۳۶۱۰۰۲۹۳ - ۱۰۶ ط ۵ ب آ ۱]

۲ [تلگراف کمیته ایالتی حزب دمکرات فارس به نخست‌وزیر، ۲۸/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، از شیراز به تهران، شماره تلگراف ۲۶۷۵، تاریخ اصل ۲۸، تاریخ وصول ۶/۲۹

جناب آقای نخست‌وزیر، رونوشت جناب آقای ساعد استاندار محترم، رونوشت توسط آقای ذوالقدر نمایندگان محترم فارس، از حسن توجهی که در انتخاب جناب آقای ساعد به استانداری فارس فرموده‌اید عموم اهالی مخصوصاً جامعه دمکرات فارس سپاسگذار، تشکرات قلبی تقدیم داشته، امیدواریم با سوابق حسنه‌ای که از ایشان

مشهود بوده به ترمیم خرابی‌های فارس موفق گشته، با همکاری و معاضدتی که از عناصر اصلاح طلب نسبت به ایشان ابراز خواهد شد اوضاع عمومی استان قرین بهبودی گردد و بر مشکلات فایق و پیروز شوند [و با] حسن نظر امتنان عمومی را بیش از پیش جلب نمایند.
۱۲۴۹ کمیته دمکرات فارس.

[۱۰۹۰۵۵ - ۲۳۴۳]

۳ [فرمانده ژاندارمری کل کشور به وزارت کشور، ۳۱/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، ژاندارمری کل کشور، شماره ۲۴۰۹۶/۲۴، تاریخ ۱۳۲۴/۵/۳۱

وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد:

گزارش ناحیه ژاندارمری فارس حاکیست در روز ۲۴/۵/۳ که مصادف با مولود حضرت حجت (ع) بوده در کارخانه قند مرودشت از طرف حزب دموکرات در مهمانخانه هژیبری و از طرف حزب توده در منزل خضری نژاد کارگر کارخانه مجلس جشن بر پا بود در ساعت ۱۲ روز مزبور چهار نفر به اسامی زیر ۱ - پرویزی ۲ - ابن سجادی ۳ - نمازی و یک نفر از محترمین، روزنامه رهبر تهران از شیراز به منزل جهان میر عضو حزب توده وارد و در ساعت ۳ بعد از ظهر به محل جشن حزب توده وارد و از طرف اعضاء حزب با ساز و نقاره و هو جنجال از نامبردگان استقبال [به عمل آمد]. ابن سجادی و پرویزی و جهان میر در حزب شروع به سخنرانی نموده که مفاد آن عبارت از ظلم مالکین نسبت به رعایا و تحریک رعایا به جلوگیری از تضییع حق خود و یک قسمت از عملیات آقای ابراهیم قوام و دادن نسبت خیانت به ایشان [بود] و یک قسمت نسبت به

افسران ارشد که به افسران و افراد زیر دست ظلم نموده و حق آنها را از بین می‌برند و تحریک عده حاضر بر اینکه بایستی کاملاً استقامت نمایند و از این تاریخ به بعد به هیچ وجه تحمل اینگونه تعدیات مالکین را ننمایند. در ساعت ۵ بعد از ظهر جشن توده خاتمه و رعایا به محل‌های خود عودت و چهار نفر مشروحاً بالا تا ساعت ۱۲ روز ۲۴/۵/۴ در منزل خضری نژاد متوقف سپس به شیراز عودت می‌نمایند.

در حزب دموکرات هم آقای رهبری خطاباً راجع به تولد حضرت حجة (ع) و اهمیت چنین روزی در نزد مسلمانان سخنرانی و جشن آنها هم ساعت ۱۲ بعد از ظهر ۲۴/۵/۳ خاتمه و جمعیت متفرق می‌شوند. مراتب نیز ذیل شماره ۵۸۱۷ - ۲۴/۵/۱۱ به استانداری اعلام گردیده [است].

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور - سرهنگ مشیری [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۱۵۶ - ۳۱۱ ط ۴ ب آ ۱]

مذب دمكرات

مستقل ايران

۱ [فرمانداری همدان به وزارت کشور، ۵/شهریور/۱۳۲۹]

وزارت کشور، فرمانداری همدان، شماره ۴۰۱۱، تاریخ ۱۳۲۹/۶/۵، محرمانه

وزارت کشور

عطف به مرقومه شماره ۴۹۳۶ - ۲۹/۵/۲۵ صادره از اداره سیاسی به طوری که
شهربانی همدان ذیل [نامه] شماره ۶۸۵ - ۱۳۲۹/۶/۲ گزارش می دهد حزبی به نام
حزب دموکرات مستقل ایران در همدان وجود ندارد و بیانه چاپی که طی [نامه] شماره
۳۷۳۳ - ۲۹/۵/۸ تقدیم گردیده در تهران چاپ و منتشر و یک نسخه آن به فرمانداری
همدان فرستاده شده است.

فرماندار همدان - خواجه نوری [امضا]

۲

[بیانیه حزب دموکرات مستقل ایران]

ضمیمه روزنامه تقوی، ارگان حزب دموکرات مستقل ایران، ۲۹/۵/۳

بر عموم هموطنان عزیز پوشیده نیست که فقر و فاقه و بحران اقتصادی و هزاران
مفاسد اخلاقی و اجتماعی طوری ما را احاطه کرده و کشور را در پرتگاه سقوط مادی و
معنوی قرار داده که اگر اقدام اساسی عاجلی در بهبود وضع رقتبار و اسفناک فعلی نشود
قطعاً یک طوفان سهمگین حوادث بین المللی خط مشی حیاتی ما را تغییر داده و میهن
عزیز ما را به دره عمیق و هولناک زوال و نیستی سوق می دهد که بالنتیجه استقلال
پرافتخار و عظمت تاریخی کشور باستانی ما را دستخوش مطامع بیگانگان قرار خواهد
داد. هیچ برنامه و نقشه ای هم تاکنون نتوانسته است از این هرج و مرج اقتصادی و
اخلاقی و اداری که در تمام شئون زندگی اجتماعی ما حکمفرماست جلوگیری کند و

مردم فلک‌زده و ناتوان این کشور را از منجلاب انواع بدبختی‌ها و گرفتاری‌ها نجات دهد و یا لاقلاً آنان را در مقابل جریان سیل بنیان‌کن مفسد‌گوناگون حیاتی امیدوار سازد.

از طرفی تمام مردم حساس این کشور به خوبی آگاهند که از بعد از وقایع شهریور ۲۰ که تأسیس احزاب و تشکیل مجامع ظاهراً آزاد گردید یک حزب قوی و توانا از افراد شجاع و وطن‌پرست با ایمان و درستکار که بتواند با از خودگذشتگی و بی‌غرضی و حسن نیت که لازمه قدرت حزبی است به نفع اکثریت محروم از وسایل ضروری زندگی قدمی بردارد در این کشور تشکیل نشده است تا دردهای اجتماعی و انفرادی مردم این کشور را درمان کند. بلکه به جای آن حس‌یأس و بدبینی و نفاق که نتیجه مستقیم آن وضع فلاکت بار فعلی است روز به روز در افراد تقویت شده است. با توجه به این نکات البته از خاطره‌ها دور نشده و هموطنان عزیز به یاد دارند که حزب پرومند و وزین دموکرات مستقل ایران چه خدمات گران‌بها و ذی‌قیمتی در دوران فعالیت سیاسی خود به کشور نموده که در حال حاضر نتیجه زحمات افراد صمیمی و فداکارش بر اغلب هموطنان عزیز مشهود است. حزب دموکرات مستقل ایران که افراد مبارز آن از توده حقیقی و فداکار و زحمتکشان واقعی پایتخت و شهرستانها بوده و کسانی که بارها امتحان صداقت و پاکدامنی و وطن‌پرستی داده و امروز هم در جامعه ما به نیکنامی و درستی معروفند، روزی افتخار عضویت حزب مزبور را داشته و در سایه صمیمت و فداکاری همین افراد بود که کمیته مرکزی آن محور ثقل قوای سیاسی کشور گردیده و کارش به جایی رسید که وکلای دوره پنجم مجلس شورای ملی را بدون استثناء زیر نظر مستقیم خود انتخاب و منشاء آن همه تغییرات و تحولات اساسی در تمام شئون حیاتی کشور گردید.

اینک از نظر موقعیت حساس کنونی و به منظور تمرکز قوای ملی، حزب دموکرات مستقل ایران برای دومین بار پا به عرصه وجود و فعالیت میهن پرستانه گذارده و بدون ذره‌ای انحراف از مرام و نظامات و تشکیلات حزبی صرفاً به منظور حفظ مصالح عالیه کشور و بهبود وضع عمومی و تأمین رفاه و آسایش اکثریت محروم و برای حفظ استقلال کشور و تحویل اساسی در تمام شئون اجتماعی و انفرادی و رفع مفسد و بدبختی‌های عمومی می‌خواهد با از خودگذشتگی و فداکاری افراد صمیمی خود وارد میدان مبارزه

و جهاد مقدس شده و در راه نیل به آمال و آرزوهای ملی خود حتی از ریختن خون ناچیز افراد فداکارش مضایقه نخواهد کرد.

حزب دموکرات مستقل ایران که هدفی جز تأمین رفاه و سعادت مادی و معنوی عموم هم‌میهنان عزیز در تحت لوای وحدت^(۱) ملی و قطع ایادی و نفوذ بیگانگان ندارد از عموم هموطنان پاکدامن و هم‌مسلمانان قدیمی وطن پرست خود استمداد می‌نماید که با وحدت و یگانگی و حسن نیت با هیأت مؤسسین حزب و اعضاء مبرز آن هم‌فکری و هم‌آهنگی نموده و در راه اجرای سیاست ملی و بر آوردن آرزوی عموم وطن پرستان از بذل مساعی لازم دریغ نمایند:

هموطنان عزیز باید متوجه باشند که ما امروز مسئول تأمین سعادت و آسایش فرزندان خود که نسل آینده این کشورند می‌باشیم. اگر امروز از فداکاری در راه نیل به هدف مشترک جمعی خودداری کنیم قطعاً فردا نسل آینده به ما نفرین و لعنت خواهد کرد: ما موظفیم همانطوری که حقوق اساسی و ملی را از نیاکان خود گرفته‌ایم به فرزندان خود تسلیم نماییم.

بنابراین به عموم هموطنان عزیز تذکر می‌دهیم: کسانی که مایل به همکاری در حزب دموکرات مستقل ایران هستند می‌توانند داوطلبی خود را کتباً به کمیسیون تفتیش اطلاع دهند تا پس از بررسی و موافقت عضویت آنان اعلام شود:

اینک چون وضعیت حساس کنونی کشور و لزوم اتحاد و همفکری بین تمام طبقات مختلف ایجاب می‌نمود که هر چه زودتر تشکیلات اولیه حزب مراحل تکمیلی خود را پیموده تا به فوریت و مجدانه وارد فعالیت گردد، لذا هیأت مؤسسین که سمت نمایندگی رسمی حوزه‌ها را نیز دارند به منظور تشکیل کمیته مرکزی بر طبق نظامنامه حزبی مجمع محلی را تشکیل داده و در جلسه مورخه ۲۹/۴/۲۹ بدو بارای مخفی دونفر رابط (آقایان سیدعبدالحسین سلطانی - حبیب‌الله یزدان شناس) به اکثریت آراء تعیین و پس از اجرای مراسم سوگند به انتخاب کمیته مرکزی مبادرت ورزیده و آراء مأخوذه را در پاکتی مههور به مهر هیأت رئیسه مجمع محلی به دو نفر رابط نامبرده تسلیم نموده که

نتیجه استخراج آراء را به اطلاع افراد کمیته برسانند:
علیهذا تشکیلات فعلی حزب دموکرات مستقل ایران عبارت است از حوزه‌ها و
کمیسیون تفتیش و کمیسیون تبلیغات و کمیته مرکزی که کمیته مرکزی پس از شروع به
عمل، خط مشی سیاسی و ارتباط مقامات و افراد و وظایف آنها را تعیین و اعلام خواهد
نمود.

رئیس مجمع محلی حزب دموکرات مستقل ایران - شمس کاظمینی

[۲۹۰۰۶۸۴۴ - ۱۸۹ ن ۴ آب ۱]

مذب رادیکال

سوسیالیست ایران

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۷/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، تاریخ ۲۵/۲/۱۷، شماره ۱/۹۵۴/۱۶۰۴، پیوست ۴ برگ

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۲۵۶ - ۲۵/۲/۹ شهربانی مازندران اخیراً در آمل حزبی به نام رادیکال سوسیالیست ایران در شرف افتتاح می‌باشد یک نسخه رونوشت مرامنامه حزب مزبور به پیوست تقدیم می‌گردد.
رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۱۹۹۸ - ۱۰۹۰۳۹]

۲ [مرامنامه حزب رادیکال سوسیالیست ایران]

سیاست خارجی:

ماده ۱ - تعقیب سیاست روشن و خالی از استتار و ابهام براساس دوستی، وضعیت و احترام متقابل خصوصاً با دول همجوار.

سیاست داخلی:

ماده ۲: حفظ استقلال و تمامیت ارضی ایران.

ماده ۳: استقرار و استحکام حکومت دموکراسی و تقویت وحدت ملی.

امنیت عمومی :

ماده ۴: اصلاح ارتش و ژاندارمری و شهربانی به منظور حفظ امنیت داخلی و حدود و ثغور کشور.

امنیت قضائی :

ماده ۵: استقلال قوه قضائیه و تفکیک واقعی آن از قوه اجرائیه و ایجاد سرعت در محاکمات و مجانی کردن آن و الغای^(۱) محاکم اختصاصی.

کشاورزی :

ماده ۶: توسعه و تکمیل اساس کشاورزی به ترتیب ذیل :

۱ - تقسیم اراضی باثرب دولتی بین کشاورزان و آباد نمودن آنها به وسیله بانکهای فلاحتی.

۲ - احداث جنگل و حفظ جنگل های موجوده.

۳ - اصلاح بذر.

۴ - تهیه آب در نقاط لازم به وسیله بستن سدها و ایجاد مخزن های آب و حفر قنوت و چاه های آرتزین و غیره.

۵ - تأمین زندگانی کشاورزان و تقویت آنان به وسیله تعدیل بین قوه تولید و خرید و تأمین امنیت جانی و مالی آنها و ایجاد بهداشت کامل و فرهنگ کشاورزی برای طبقه روستایی.

۶ - تربیت و تکثیر اغنام و احشام و اصلاح نژاد آنها.

۷ - تغییر اصول کشاورزی و استفاده از ادوات و ماشینهای فلاحتی.

۸ - وضع قوانین مخصوص برای تکثیر و تقویت خورده مالکین و تقسیم اراضی و املاک خالصه بین بزرگان یا فروش آن به قیمت عادلانه و اقساط متمادی به وسیله بانکهای فلاحتی.

سیاست اقتصادی :

ماده ۷: قسمت تجارت :

- ۱ - آزادی تجارت با رعایت معامله متقابل.
- ۲ - فراهم نمودن انواع تسهیلات از طرف دولت برای به کار انداختن سرمایه‌های داخلی به منظور تولید مواد و مصنوعات و تکثیر صادرات ولدی الاقتضاء وضع قوانین مخصوص برای الزام سرمایه‌داران به تشکیل شرکتهای تجارتي و صنعتی و کشاورزی.
- ۳ - حفظ و حمایت محصولات و مصنوعات کشور به وسیله اصلاح تعرفه گمرکی تا حدی که تحمیلی به مصرف کننده وارد نیاید.
- ۴ - ترقی دادن صادرات به وسیله تکثیر و تولید مواد اولیه و وضع قوانین خاص برای مراقبت در امر مرغوبیت امتعه و محصولات قابل صدور.
- ۵ - تأسیس و توسعه شرکتهای تعاونی مصرف به وسیله وضع قوانین مخصوص برای اجرای این منظور.

ماده ۸ قسمت صنعتی :

- ۱ - توسعه و ترویج صنایع و تأسیس کارخانجات مخصوصاً کارخانه‌هایی که رابطه مستقیم با کشاورزی داشته باشد از قبیل کارخانجات قند سازی، نخ ریزی و پشم بافی و روغن کشی و کارخانه‌های تولید و تهیه ماشینهای کشاورزی و غیره.
- ۲ - وضع قوانین مخصوص برای تنظیم روابط بین کارگر و کارفرما و تشکیل سندیکاهای مختلط.
- ۳ - تشویق و حمایت صاحبان صنایع دستی و پیشه‌وران.

ماده ۹: قسمت معادن

- ۱ - وضع قانون مخصوص برای کشف و استخراج معادن کشور.
- ۲ - سعی در کشف و استخراج معادن به وسیله تأسیس شرکتهایی که اکثریت سهام آن در دست ایرانیان باشد.

فرهنگ:

- ماده ۱۰: اتخاذ اسلوب و تنظیم برنامه جدید برای آموزش و پرورش عمومی.
- ماده ۱۱: اجرای کامل قانون تعلیمات اجباری و مجانی به منظور پیشرفت سریع فرهنگ در تمام نقاط مملکت.
- ماده ۱۲: اصلاح امور مالی کشور به وسیله وضع مالیاتهای عادلانه و تعدیل مخارج.

انتخابات و تشکیلات:

- ماده ۱۳: اصلاح قانون انتخابات با شرایط سواد برای انتخاب کنندگان اعم از زن و مرد.
- ماده ۱۴: تجدید نظر در تقسیمات کشور از لحاظ قضائی و اداری و کشوری و اقتصادی بر^(۱) اساس آمار دقیق و نقشه برداری علمی.
- ماده ۱۵: وضع قانون تشکیلات برای تمام وزارت خانه‌ها و اصلاح قانون استخدام با رعایت کامل امتیازات فعلی.

وسایل ارتباط:

- ماده ۱۶: بسط راه‌های شوسه و تکمیل راه آهنهای فعلی و اصلاح و توسعه پست و تلگراف و تلفن و استفاده کامل از رادیو در تمام کشور.

بهداشت عمومی:

- ماده ۱۷: بسط بهداشتی در تمام کشور به وسیله جلوگیری و مبارزه با امراض تناسلی و مالاریا و تراخم و غیره و تهیه وسایل مداوای مجانی با توجه مخصوص به بهداشت مدارس و کارخانجات و اماکن عمومی و قیام بر ضد هر چیزی که به بهداشت عمومی مضر باشد.
- ماده ۱۸: تهیه عده کافی طبیب به وسیله اصلاح و توسعه دانشکده طب.

اصلاح اجتماعی :

ماده ۱۹ : وضع قوانین اجتماعی از قبیل قانون کار و بیمه عمومی و اجباری و حفظ و حمایت کودکان و جلوگیری از تکدی و ولگردی و فحشا و کمک به خانواده‌های کثیرالاولاد.

[۱۹۹۸ - ۱۰۹۰۰۳۹]

۳

[آئین نامه حزب رادیکال سوسیالیست]

ماده ۱ : تشکیلات حزبی

۱ - حوزه	۵ - هیئت اجراییه
۲ - شورای محلی	۶ - کنگره عالی حزبی
۳ - کمیته محلی	۷ - کمیسیونهای حزبی
۴ - کمیته مرکزی	

ماده ۲ : تعداد کمیسیونها

۱ - کمیسیون تشکیلات	۵ - تعاون
۲ - تبلیغات	۶ - مبتکرات
۳ - بازرسی	۷ - محاکمات حزبی
۴ - مالی	

ماده ۳ : حداقل اعضای یک حوزه هفت نفر است

ماده ۴: تشکیل دهنده حوزه رابط نامیده می شود.
 ماده ۵: هر حوزه در اولین جلسه با اکثریت و رأی مخفی یک رئیس، یک حسابدار، یک منشی برای خود انتخاب خواهد نمود.
 تبصره: ممکن است رابط به سمت ریاست حوزه نیز انتخاب شود.
 ماده ۶: ترتیب انعقاد حوزه و سایر وظایف مربوطه به آن را نظامنامه‌ای که به تصویب کمیته مرکزی می رسد تعیین و به وسیله هیئت اجراییه ابلاغ خواهد نمود.
 ماده ۷: شرایط عضویت:

- ۱ - سن کمتر از ۱۸ سال نباشد.
- ۲ - عدم معروفیت به فساد اخلاق و عدم محکومیت به جنحه و جنایتی که مستلزم محرومیت از حقوق اجتماعی باشد.
- ۳ - تعهد تابعیت از مرام و مقررات حزبی و اطاعت از قطعنامه‌ها.
- ۴ - تعهد پرداخت مبلغی برای یک مرتبه به عنوان ورودیه و مبلغی به عنوان ماهانه.
- ۵ - معرفی از طرف دو نفر اعضای حزب.
- ۶ - عدم عضویت در احزاب سیاسی دیگر.

..... (۱)

ماده ۸: تقاضای عضویت و تعهد پرداخت ورودیه و ماهانه به وسیله رابط به کمیسیون فرستاده شده که پس از تحقیقات لازم و بعد از دریافت ورودیه کارت عضویت تقاضا کننده را صادر و همین که اعضا به هفت نفر رسید به وسیله رابط جهت تشکیل حوزه دعوت می شوند.

ماده ۹: هر وقت عده حوزه‌ها در یک منطقه به بیست حوزه رسید کمیسیون تشکیلات رابطین حوزه‌ها را برای تشکیل شورای محلی دعوت و شورا را تشکیل خواهد داد.
 ماده ۱۰: شورای محلی در اولین جلسه با اکثریت و آرای مخفی یک رئیس، یک نایب

رئیس و یک منشی انتخاب خواهد نمود.

ماده ۱۱: شورای محلی از بین اعضای خود و سایر افراد حزب نه الی ۱۲ نفر را به عنوان کمیته محلی انتخاب خواهد نمود.

ماده ۱۲: انتخاب اعضای کمیسیونها نیز به غیر از کمیسیون تشکیلات از وظایف شورای محلی است که سه الی پنج نفر را از هر کمیسینی طبق نظامنامه‌ای که به تصویب کمیته مرکزی خواهد رسید با اکثریت و آرای مخفی انتخاب و به کمیسیون تشکیلات گزارش خواهد داد تا در تشکیل کمیسیونها اقدام کند.

تبصره - کمیسیون تحقیقات برای هر منطقه از طرف کمیته مرکزی تعیین و اعضای آن انتخاب خواهد شد.

ماده ۱۳: پس از انتخاب کمیته محلی شورای محلی منحل خواهد شد.

کمیته محلی و وظایف آن:

ماده ۱۴: کمیته محلی در اولین جلسه با اکثریت تام و رای مخفی یک رئیس، یک نایب رئیس، یک منشی انتخاب می نماید.

ماده ۱۵: وظایف کمیته محلی مراقبت در پیشرفت امور حزبی و سرپرستی از حوزه‌های منطقه خود و اجرای قطعنامه‌ها و تصویب نامه‌های کمیته مرکزی که به وسیله هیئت اجراییه ابلاغ می شود و نظارت در امور کمیسیونها خواهد بود.

ماده ۱۶: کمیته محلی لااقل در هر ماه یک مرتبه تشکیل جلسه خواهد داد.

کمیته مرکزی و وظایف آن:

ماده ۱۷: عده اعضای کمیته مرکزی ۲۱ نفر خواهد بود.

ماده ۱۸: کمیته مرکزی را شورای محلی تهران انتخاب نموده و جانشین کمیته‌های محلی مرکز خواهد بود.

ماده ۱۹: اعضای کمیسیونهای مرکزی را به قرار کمیسیون تشکیلات شورای محلی تهران انتخاب می نماید.

ماده ۲۰: کمیته مرکزی با اکثریت تام و با رای مخفی یک رئیس، یک نایب رئیس و دو منشی انتخاب خواهد نمود.

ماده ۲۱: وظایف کمیته مرکزی تلاش در پیشرفت امور حزبی و سرپرستی از کلیه تشکیلات و مؤسسات حزبی و صدور قطعنامه‌ها و تصویب نامه‌های مربوطه و صدور دستورات به هیئت اجرائیه می‌باشد.

هیئت اجرائیه مرکزی:

ماده ۲۱: کمیته مرکزی از بین اعضای خود ۷ نفر با اکثریت و با رای مخفی به عنوان هیئت اجرائیه انتخاب می‌کند و هیئت اجرائیه بلافاصله هیئت رئیسه خود مرکب از یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و یک نفر منشی و یک نفر بازرس انتخاب خواهد نمود.

ماده ۲۳: وظایف هیئت اجرائیه اجرای قطعنامه‌ها و تصویب نامه‌ها و دستورات کمیته مرکزی در کلیه کشور و نظارت کامل بر جمیع امور حزب می‌باشد.

ماده ۲۴: مدت انتخاب کمیته‌های محلی و کمیته مرکزی و هیئت اجرائیه یک سال است و در آخر سال انتخابات تجدید و اعضای سابق نیز ممکن است، مجدداً انتخاب شوند. تبصره - مامور تجدید انتخابات، هیئت اجرائیه خواهد بود.

کنگره عالی و وظایف آن:

ماده ۲۵: در نیمه دوم مهر ماه هر سال کنگره عالی حزب در مرکز به طریق زیر تشکیل می‌شود: کمیته‌های محلی با اکثریت تام و با رای مخفی یک نفر را به سمت نمایندگی خود در کنگره عالی انتخاب و در معیت رئیس کمیته و رئیس کمیسیون تشکیلات و روسای کمیسیونهای دیگر در صورت وجود با اعتبارنامه مخصوص به مرکز اعزام خواهند داشت.

ماده ۲۶: هیئت اجرائیه پس از اقدام به دعوت و حضور منتخبین ولایات کنگره عالی را منعقد می‌نماید.

ماده ۲۷: کنگره در اولین جلسه یک رئیس و دو نایب رئیس و دو منشی به اکثریت و با

رای مخفی از بین اعضای خود انتخاب می‌کنند.

ماده ۲۸: کمیته مرکزی هم یک نماینده انتخاب و با رئیس کمیته مرکزی و اعضای هیئت اجراییه و روسای کمیسیونها به کنگره عالی معرفی می‌کند.

ماده ۲۹: وظیفه کنگره عالی رسیدگی و تصویب عملیات یک ساله حزب و تصویب بودجه سالانه و تعیین خط مشی سیاسی حزب و جرح و تعدیل اساسنامه حزبی طبق گزارش و پیشنهاد هیئت اجراییه می‌نماید.

ماده ۳۰: مدت تشکیل کنگره عالی ۱۵ روز خواهد بود.

ماده ۳۱: مادام که شورای محلی و کمیته مرکزی در تهران طبق مقررات این آئین‌نامه تشکیل نشده است هیئت موسس^(۱) مرکزی قائم مقام شورای محلی و کمیته مرکزی بوده و هیئت اجراییه و کمیسیونها را طبق مقررات تعیین و انتخاب می‌نماید.

ماده ۳۲: مادام که کمیته مرکزی طبق مقررات تشکیل نشده است هیئت موسس نظامنامه‌های داخلی را در هر قسمت تصویب و ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۳۳: هیئت موسس مرکزی موجبات تشکیل کنگره عالی اولیه حزب را برای نیمه دوم مهرماه ۱۳۲۵ فراهم خواهد نمود.

فراکسیون پارلمانی:

ماده ۳۴: وکلای عضو حزب رادیکال سوسیالیست مکلف به تشکیل و معرفی فراکسیون پارلمانی و تابع سیاست و مرامنامه و مقررات این حزب خواهند بود.

[۱۹۹۸ - ۱۰۹۰۳۹]

وزارت کشور، ۱۳۲۵/۴/۳، شماره ۱۳۲۴۸/۵۴۴۸، بجای رونوشت.

وزارت کشور

در تعقیب معروضه شماره ۳۱۷۸/۱۸۵۴ - ۲۵/۳/۱۶ طبق گزارش شماره ۷۱۹ - ۲۵/۴/۲۲ شهربانی مازندران به استناد گزارش شهربانی آمل به استحضار می‌رساند: هیئت عامله حزب رادیکال به شرح زیر:

محمد فرهمند فرماندار پیشین بابل، پیرزاد، امیری، حسین حجت، فیروزی مدنی، حسن خواجوی، مرشد زاده، مرتضوی، احسانی رجائی، توکلی تعیین و تابلوی حزبی نصب و روز جمعه ۷ ماه جاری از ساعت ۱۷ حسین حجت در حضور جمعیتی بالغ بر ۷۰ نفر در اطراف آزادی و اصلاح امور بهداشتی و فرهنگ تا ساعت ۱۹ سخنرانی و در ضمن مشغول نام نویسی می‌باشند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور: پاسیار ۱ حسام وزیری
رونوشت برابر اصل است

[۱۹۹۸ - ۱۰۹۰۳۹]

حزب رستافيز ايران

۱ [رئیس شهربانی مازندران به اداره کل شهربانی، ۲۹ دی/۱۳۲۱]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، رونوشت گزارش شهربانی مازندران، مورخه ۲۹/۱۰/۲۱، شماره ۳۴۱۹

اداره کل شهربانی

طبق گزارش شهربانی آمل ولی الله علانی مقیم آمل شرحی به شماره ۱ - ۲۱/۱۰/۱۷ به امضای خود به شهربانی نوشته که از تاریخ ۱۷ دی ماه ۱۳۲۱ (حزب رستاخیز ایران) که از مقامات مربوطه در مرکز اجازه تأسیس دارد، در هر هفته یک مرتبه در سالن عمارت مهدی دقیق تشکیل و ضمناً یک برگ مرامنامه چاپی حزب نام برده را به پیوست نامه خود به شهربانی فرستاده است که رونوشت آن به پیوست تقدیم و دستور لازمه جواباً به شهربانی آمل داده که مراقبت لازمه را بنمایند. استحضاراً عرض شد. رئیس شهربانی مازندران - پاسیار ۱ امجدی.

رونوشت با اصل یکسان است.

[۲۴۵۳۰۰۲۹۳ - ۳۳۲ ظ ۵ ب الف ۱]

۲ [رونوشت مرامنامه حزب رستاخیز ایران، بی تا]

- ۱ - جنبش و تقویت وحدت ملی.
- ۲ - ترویج عقاید دینی و اخلاقی.
- ۳ - تأمین وسایل زندگانی و آسایش عمومی.
- ۴ - تعمیم آموزش و پرورش و ایجاد غرور ملی.
- ۵ - توسعه بهداشت و تکثیر نفوس.

- ۶- مبارزه با عقاید و اعمال عناصر فاسد.
- ۷- طرفداری عدالت و اصول مساوات.
- ۸- کمک به تکمیل قوه قضائیه و تأمینیه کشور.
- ۹- حفظ و حراست میهن.
- ۱۰- ازدیاد ثروت عمومی به وسیله توسعه امور کشاورزی و صنعتی.

شرایط ورود به حزب رستاخیز ایران

- ۱- سن کمتر از ۱۸ سال نباشد.
- ۲- تبعه ایران و دارای مذهب اسلام باشد.
- ۳- داشتن سواد فارسی.
- ۴- حسن سابقه در امور اجتماعی و مذهبی و اخلاقی.
- ۵- عدم اشتغال در بنگاههای سیاسی بیگانه.
- ۶- معرفی دو نفر عضو انجمن و تصویب هیئت.
- ۷- سوگند وفاداری نسبت به مرامنامه و اجرای آئین‌نامه و حفظ و حیثیات و شئون حزب.

وظایف کارمندان و طریق اجرای مرامنامه و آئین‌نامه حزب رستاخیز ایران :

- ۱- تصحیح و تکامل خود طبق اصول مرامنامه از لحاظ معتقدات دینی و اخلاقی و اجتماعی.
- ۲- محاوره و مصاحبه به منظور ترویج اصول مرامنامه بین توده مردم.
- ۳- انتشار مقالات روزنامه، رساله، کتب عام المنفعه.
- ۴- سخنرانی.
- ۵- کمک به امور فرهنگی و پیشرفت آموزش و پرورش فرزندان کشور.

- ۶- تهیهٔ نمایشنامه‌ها و پیشنهادات مفید و لازم برای رادیو.
- ۷- تهیهٔ سرودهای مناسب و آهنگهای موسیقی برای خوردسالان و سالمندان..
رونوشت با رونوشت یکسان است.

[۲۴۵۳۰۰۲۹۳ - ۳۳۲ ظ ۵ ب الف ۱]

مذب رستافيز

(نصف آباد)

۱

[وزیر کشور به استاندار اصفهان، ۹/مرداد/۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره انتخابات، شماره ۹۰۱/۲۴۸، تاریخ ۱۳۲۲/۵/۹، محرمانه و مستقیم

اصفهان

استانداری دهم

طبق گزارش که از نجف آباد رسیده است آقای حاج شیخ احمد ساکن نجف آباد به عنوان اینکه احزاب طرفدار بیگانگان می باشند، تشکیل حزبی به نام رستاخیز داده و آقای شیخ محمد باقر کاشانی را برای نمایندگی دوره چهاردهم معرفی می کند. لازم است به وسائل مقتضیه این شخص را به وظایف خود آشنا و متوجه ساخته از این رفتار نامطلوب و خلاف وظیفه باز دارند و از تاثیر اقدامات او که منافی آزادی انتخابات است جلوگیری فرمائید.

وزیر کشور

[۱۶۵ ۲۹۱۰۰۰۴۰۵ ط ۱ الف الف ۱]

حزب رستافيز ملی

حزب رستاخیز ملی در تاریخ ۱۷ دی ۱۳۲۱ در تهران تشکیل شد. به موجب مرامنامه آن که بسیار خلاصه بود، جنبش و تقویت وحدت ملی، ترویج عقاید دینی و اخلاقی، طرفداران از عدالت و مساوات، تعمیم آموزش و پرورش، توسعه بهداشت و ... از جمله اهداف و اصولی بود که گردانندگان حزب در پی کسب آن بودند. این حزب نقش چندانی در فعالیت‌های سیاسی ایفا نکرد.

به جز حزب رستاخیز ملی، یک حزب رستاخیز نیز در نجف آباد اصفهان تشکیل گردید که ارتباط آن حزب با حزب رستاخیز ملی تأسیس یافته در تهران، مشخص نشد. در سال ۱۳۲۷ شمسی نیز ملک مدنی نماینده مجلس شورای ملی در صدد برآمد تا حزبی با همین نام تشکیل دهد.^(۱)

۱ - مهید تفرشی و محمود ظهراهدری، گزارش‌های مفرم‌نامه شهربانی، ج ۲ (۲۸ - ۱۳۲۷)، (تهران، سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۳۱)

۱

[دعوت نامه حزب رستاخیز ملی، بی تا]

بنی آدم اعضای یکدیگرند   که در آفرینش ز یک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار   دگر عضوها را نماند قرار

حزب رستاخیز ملی افتخار دارد که از جناب

آقای دکتر نخعی و بانو

برای کمک به شیر خوارگاه شهرداری در شب نشینی با شکوهی که پنجشنبه ۲۱ اردیبهشت ماه در مهمانخانه تهران تشکیل می شود و ضمناً دو جایزه به بهترین لباس خانمها داده خواهد شد دعوت کند و با شرکت در این شب نشینی دین ملی و وجدانی خود را به مؤسسه‌ای که سرنوشت عده‌ای طفل بی گناه و معصوم بسته به اعانت آنست ادا فرماید.

[۲۶۷۵ - ۱۰۹۱۰۹]

حزب رنجبران ایران

[بیانیه کمیته مرکزی حزب رنجبران ایران، بی تا]

۱

بیانیه حزب رنجبران ایران رنجبران جهان متحد شوید

شعار و هدف رنجبران باید بدست گرفتن قدرت سیاسی باشد
و گرنه در اصول ارتجاعی منافع اقتصادی طبقه زحمتکش تأمین نخواهد شد

رنجبران ایران نباید فریب زمزمه اصلاح طلبی طبقه حاکمه را خورده، دست از مبارزه آشتی ناپذیر خود بردارند و در انتظار آنکه دشمنان طبقاتی و استثمارکنندگان بر اوضاع ناگوار آنها دلسوزی خواهد کرد خاموش بنشینند. هر فرد از طبقه رنجبر باید ماهیت طبقه حاکمه و استثمارکنندگان و غارتگران را خوب شناخته پی به جنبه و عده و وعیدهای دروغین آنها برده و بدانند که این نیرنگها برای فرونشاندن خشم و غضب گرسنگان به کار می رود و هیچ وقت زالوهای اجتماع در فکر تأمین آسایش طبقه رنجبر نبوده و نخواهد بود.

طبقه حاکمه ایران که از عده معدودی خانهای فئودال و ملاکین استبداد و تجار سرمایه دار تشکیل شده است که در زیر لافاه^(۱) رژیم متناقض به نام مشروطیت که چهره باطنی آن اصول وحشتناک استبداد است بر خلاف تمام اصول بشریت مشغول غارت نمودن دسترنج توده زحمتکش و اکثریت ملت ایران هستند. در مرجع قانون گذاری که مجلس مشروطه می باشد هنوز هم خانهای فئودال و ملاکین زمان استبداد و سرمایه داران در کنار هم نشسته برای مکیدن آخرین رمق طبقه زحمتکش و اکثریت ملت ایران نقشه کشیده و اجرا می کنند.

طبقه حاکمه ایران همیشه قوانین و مقررات را برای لخت کردن رنجبران حربه خود نموده و هیچ وقت فکری به حال ملت نکرده و نخواهد کرد.

هرگاه توده رعیت و کارگر از فشار و ستمگری ناتحمل آنان اگر خواسته نفسی بکشد و از خود رفع ظلم بنماید فوری به نام قانون و مقررات او را حبس و شکنجه داده و از حق حیات محرومش نموده‌اند.

پس طبقه حاکمه و حامیان آن قوانین و مقررات را در دست خود ملعبه بیش نمی‌دانند فقط و فقط برای استثمار نمودن اکثریت ملت به کار می‌برند و خود را حامی استقلال کشور و طبقه اکثریت را وطن فروش و ماجراجو خطاب کرده و هزاران وصله ناجور به دامان سکنه اصلی کشور می‌زنند و در صورتی که خود طبقه حاکمه قرنهایست ثروت طبیعی و ذخائر زیرزمینی و استقلال واقعی مملکت و آزادی ملت را در مقابل چند روز ریاست و آقایی بیش‌زمانه خود و استثمار ملت ایران در بازار امپریالیستها به حراج گذارده‌اند و این جنایتکاران و از قبیل اینها بوده که مواد نفتی ما را توأم با استقلال کشور به امپریالیست انگلستان بدون مجوز قانونی واگذار نموده‌اند و سیادت مستعمره طلبی آن دولت را به سرزمین ایران کشیده‌اند و برای آن که بیشتر ملت ایران را به زیر مهمیز بیارند تخم اختلافات و نفاق را در بین ملیتهای ایرانی پاشیدند بازار جهل و خرافات و هزاران بدبختی دیگر را بر ملت ستمدیده ایران روا داشتند که امروز نتیجه آن را مشاهده می‌کنیم.

توده رنجدیده ایران در فقر [و] فاقه غوطه می‌خورد ولی سیل ثروت از سرزمین ما به کاخهای امپریالیستها سرازیر است امروز هم دشمنان طبقه رنجبر دست از اعمال جنایتکارانه خود برنداشته چون مشت ارباب کهنه را در انظار عامه باز دیده خود را برای چاکری ارباب دیگر آماده می‌سازند، دیگر ملاحظه آن را نمی‌کنند که چه سلطه استعماری انگلیس و چه سلطه امپریالیستی آمریکا و یا هر دولت امپریالیست دیگر را طبقه رنجبر و روشنفکر ایران بهتر شناخته و می‌دانند که دایه‌های مهربانتر از مادر هیچ وقت از ماورای دریاها برای دلسوزی ملت ایران نمی‌شتابند بلکه می‌خواهند با ربودن مواد حیاتی این کشورها نفوذ امپریالیستی خود را بسط داده و تکیه‌گاههای مستعمراتی خود را محکمتر سازند.

پس باید فهمید که وصله وطن‌فروشی به دامان چه اشخاصی می‌چسبد اگر زمام داران

ایران ذره حس وطن پرستی و ملت خواهی داشتند کشور ما را که ثروت طبیعی و وسعت خاک آن چشم دنیا را به سوی خود جلب نموده از حالت مستعمره بودن نجات داده و با نیروی ملت برنامه مترقی تنظیم نموده و کشور را از حال بربریت و چادرنشینی و اصول کشاورزی قرون وسطی بیرون آورده با فنون تکنیک صنعتی و کشاورزی دنیای متمدن رونق داده و مواد طبیعی آن را استخراج می نمودند و کشور را از فقر مالی نجات داده ملت را از روز سیاه رفاه می بخشیدند، آن وقت با پشتیبانی ملت می توانستند حکومت خود را ادامه بدهند و گر نه بر ملت گرسنه و بدبخت و کشور نیم استقلال حکومت کردن چه افتخار و مباهاتی دارد.

آری رذلتین و بی شرم ترین عناصر جامعه حکومت خود را با قدرت دیگران و به نفع دیگران بر جامعه تحمیل می کنند. اینها منافع خود را با منافع طبقه زحمتکش ایران مشترک نمی دانند و با خیال راحت خود را به دامان امپریالیستها انداخته چند روزی عیش و نوش و آقایی را بر طبقه اکثریت ملت غنیمت می شمارند و قرنهایست به خیانت و جنایت خو گرفته اند. روزی طبقه رنجبر و محروم ایران خود را از قید اسارت و بردگی این ستمگران نجات می دهند که تکیه به نیروی خود نموده بر علیه این مفت خواران و دزدان اجتماع و مزدوران اجانب مردانه قیام نموده وجود منحوس این جنایتکاران را از سرزمین باستانی ایران پاک سازند و حکومت و اقتدار را به دست اکثریت سپرده مشغول اجرا نمودن برنامه اصلاحاتی مترقی خود که در آن کار و آزادی و فرهنگ و آسایش برای اکثریت ملت باشد بشوند.

«حزب رنجبران ایران» طبقه رنجبر و ملت محروم ایران را دعوت به مبارزه قطعی با دشمنان و استثمار کنندگان و تیپ حاکمه می نماید که جبهه رنجبری را محکمتر و متشکل تر نموده، برای برانداختن این بیدادگرها و اصول هرج و مرج ارتجاعی دست اتحاد به یکدیگر داده و از مبارزه ترسند و گرگانی که در لباس میش درآمدی داخل صفوف رنجبری شده اند و دم از آزادیخواهی و عدالت اجتماعی می زنند، را [راه] نداده زیرا این مارهای افمی و مزدوران سرمایه داران طرفدار رنجبران نبوده و نخواهد بود «حزب رنجبران ایران» یگانه حزبی است که از طبقه رنجبر و محروم ایران تشکیل شده و

این صنف را از راه اتحاد و اتفاق کارگران و برزگران و روشنفکران محروم به مبارزه آشتی ناپذیر با استثمارکنندگان و دشمنان طبقه رنجبر دعوت نموده به هدف نهایی خواهد رساند.

رفقای رنجبر محرومیت و مظلومیت تاکی [!؟] امروز ما باید سرمشق از رنجبران محروم دنیا گرفته و برای نیل به مقصود و رسیدن به هدف تا پای جان همت به کمر بسته به مبارزه برخیزیم. اینک این گوی و این میدان

«کمیته مرکزی حزب رنجبران ایران»

[۱۰۹۰۰۲ - ۹۶۰]

خوزستان - آبادان

۲ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر ۱۸/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۱۱۰۶، تاریخ ۲۵/۲/۱۸، محرمانه، مستقیم

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

در تعقیب معروضه شماره ۷۷۸ - ۲۵/۲/۱۰ گزارش تلگرافی شماره ۵۸/۸۱ - ۲۵/۲/۱۳ شهربانی آبادان ذیلاً معروض می‌گردد:

صبح روز ۲۵/۲/۱۰ با دو نفر وفایی زاده و مصلح که از مصادر جمعیت مورد بحث‌اند در شهربانی ملاقات کرده و در حدود یک ساعت ونیم محاوره و مطالعه سعی و کوشش گردید که منظور دستور واصله را به آنها تفهیم نماید. طی مذاکره از مضار

تظاهرات که ممکن است اراذل و اوباش و رجاله از موقعیت و جریان آن سوءاستفاده کرده دست به اعمال ناشایسته بزنند که مאלاً برای جمعیت خوب نباشد و به ضرر پاره‌ای اشخاص تمام شود تذکرات لازم داده و دو نفر مزبور سکوت نموده اینطور به نظر می‌آمد که در مقابل استدلالاتی که شده است منظور از عدم تظاهرات را فهمیده‌اند. مع الوصف پاسخ دادند با سایر رفقای خود نیز مذاکره خواهیم کرد و با این ترتیب از شهربانی خارج شدند و به محل خود که اخیراً تهیه نموده‌اند و امروز افتتاح یافت، برای تزیینات و آماده کردن آنجا مشغول کارگردیدند و راجع به مذاکراتی که شده بود دیگر به شهربانی مراجعه نکرده و پاسخی ندادند. امروز صبح از ساعت ۶ مشغول فعالیت شده و تدریجاً شروع به تجمع در محل خود نموده تا ساعت ۸ در حدود شش هزار نفر در محل جمعیت و کوچه‌ها و خیابانهای اطراف آن مردم مجتمع گردیده مأمورین انتظامی مرکب از سرباز و پاسبان مراقب بوده در حوالی ساعت ۸ از رفت و آمد و جنب و جوش جمعیت معلوم شد که خیال گردش در شهر را دارند. با در نظر گرفتن اوضاع و انبوه جمعیت و مدلول رمزهای ۸۱۱ - ۲۵/۲/۷ و ۸۷۳ - ۲۵/۲/۹ و نبودن دستور صریح اصلح و انطباق چنین تشخیص داده شد که ممانعتی به عمل نیاید. بنابراین در حدود هشت و نیم صبح جمعیت مزبور ستون طولی تشکیل داده با بیرقهای سفید که روی آن به زبانهای فارسی، عربی و ترکی عباراتی از قبیل اعتصاب حق قانونی ما است، رنجبران ایران متحد شوید، نان برای همه، بهداشت برای همه، فرهنگ برای همه و هیچ نقشی در جهان نیست که از خون جوانان رنگی به خود ندیده باشد و سه اتومبیل که تزیین شده بود و در آنها دسته نوازنده و ناطقین جا داشتند و در طول ستون جمعیت گنجانیده شده بودند از جنوب شرقی شهر روه شمال غربی به حرکت درآمده‌اند. مأمورین انتظامی و پایوران شهربانی اطراف آنها را داشته مرتباً و منظمماً از یکی دو خیابان با هلله و شادی و کف زدن عبور نموده انتهای شمال غربی قصبه آبادان روه به مشرق آورده در شش خیابان دیگر که در سمت شرقی شهر واقع شده است، با تأنی عبور کرده در حدود ساعت یازده و نیم بدون هیچگونه اتفاق به محل اولیه خود بازگشت نموده و متفرق شدند. جمعیت در شروع حرکت به نه هزار نفر تخمین زده می‌شد، ولی رفته رفته به تعداد آن

در طی راه افزوده شده و به شانزده هزار نفر بالغ می‌گردید و در تمام مسیر آنها مأمورین انتظامی و پاسبان و سرباز علاوه بر آنچه دور آنها بودند گمارده شده بود. اما نکته‌ای که شایان اهمیت فراوان می‌باشد این است که در اطراف این جزیره مرزی کمربندی از نخلستان وجود دارد که در آن در حدود صد هزار نفر عرب تحت ریاست و نفوذ عده‌ای شیوخ متمول و متمکن و متعصب زندگی می‌کنند. با نخیلات و اعراب عراق بیش از عرض رود خانه فاصله ندارد و غالباً هم خویشاوندی دارند که سالهای متمادی است با روش و طرز خاصی خو گرفته و پرورش یافته‌اند که به هیچ وجه به این قبیل مذاکرات آشنایی نداشته و ندارند. لذا ممکن است این نهضت و جنبش که با منافع آنها مغایرت و اصطکاک مستقیم دارد به سامعه آنها ثقیل آمده روزی مصدر عملیاتی واقع شوند. بخصوص اینکه تقریباً تمام عملجات شرکت نفت غیر عرب و غیر بومی بوده و در این جا کوچکترین علاقه‌ای ندارند حتی منازل مسکونی شان نیز متعلق به شرکت نفت می‌باشد. در این خصوص اخیراً که جناب آقای وزیر راه و جناب آقای وزیر کشاورزی به آبادان تشریف آورده بودند مذاکرات مطولی نموده و توضیحات بیشتری داده شده است اینک مراتب از لحاظ پیش‌بینی و رفع هر گونه ابهام گزارش می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۱۰۹۰۵۶ - ۱ - ۲۳۴۳]

مازندران - بهشهر

۳

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۲/دی/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دایره اول، تاریخ ۲۲/۱۰/۲۴، شماره

۱/۱۰۸۷۹/۱۳۲۳۷، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی مازندران به استناد اطلاع رسیده از شهربانی بهشهر گزارش می‌دهد: ساعت ۱۸/۳۰ روز هشتم ماه جاری عده‌ای از افراد و رهبران حزب توده آنجا در جلوی باغشاه اجتماع نموده، پس از مختصر سخنرانی به وسیله میررمضانی و هاشم‌زاده مبنی بر این که این مکان تاکنون محل خونریزی و زورگویی به افراد زحمت‌کشان بوده و حالیه تابلویی به نام کلوپ حزب رنجبران و زحمت‌کشان در بالای درب نصب می‌شود و ما همه منتظر دستور مرکز هستیم که پس از دستور هر یک را پس از دیگری در همین مکان به مجازات عمل خود برسانیم. پس از نصب تابلو جمعیت متفرق شده‌اند.

رونوشت به نخست‌وزیری تقدیم شده است.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی [امضا]

[۲۰۷۵-۲۹۳۰۰۲۹۳-۸۰۵ ظ ۳ ب آ ۱]

مذب روشنفكران

[اساسنامه حزب روشنفکران، ۱۳۲۵]

۱

اساسنامه حزب روشنفکران

سالهای متمادی است که ملت ایران به شهادت تاریخ راه زوال می‌پیماید چه اگر دور نرفته باشیم قدر مسلم این است که از ۲۵ سال پیش به این طرف یعنی از کودتای ۱۲۹۹ دستگاه حاکمه له نام دموکراسی روی اصول تظاهر و مرعوب ساختن ملت نجیب و ستمدیده ایران را از هستی ساقط و حس تحمل مصائب و هرگونه بدبختی را در افراد این کشور پرورانیده و تقویت کرد. به ویژه مردم را عادت داد به این که اصولاً حقوق ملی و قانونی خود به هیچ وجه دفاع نکنند و بالعکس در مقابل زورگوییها و «فرس مازورها» از همان قدم اول سر تعظیم فرود آورند.

فعلا کاری نداریم که این بدبختیها از کجا سرچشمه گرفته است. چه این خود داستانی است جداگانه که بحث در اطراف آن موجب اطناب است و عموم طبقات کم و بیش از علل و مبانی آن آگاه می‌باشند.

نکته مهم و قابل توجهی که لازم است یادآوری شود این است که افراد این کشور عقیده دارند که در مقابل زورگوییهای دوره گذشته جز تسلیم و رضا چاره نبوده است. در صورتی که این دلیل ما را قانع نمی‌سازد و به وظایف وجدانی خویش عمل ننموده و قصور ورزیده‌ایم و برای جبران این قصور محتاج به فعالیت و فداکاری شایان توجهی می‌باشیم یعنی گذشته از این که وظیفه مندیم نگهداریم ورقهای سیاه تاریخ بدبختی ما تکرار شود. تکلیف دیگری نیز به عهده داریم و آن این است: در این عصر که ملل متمدنی از هرگونه فداکاری و جان بازی در راه حفظ منافع ملی و تحکیم مبانی و نیاکان نژاد پاک ایرانی که یک زمان سراسرگیتی از تمدن آنان بهره‌مند می‌گردید تاسی جسته و راه صلاح را به فوریت تشخیص و در تامین و حفظ استقلال و سعادت کشور باستانی ایران که حوادث گوناگون آن را به پرتگاه نیستی کشانیده به وظایف ملی و اجتماعی خود قیام و اقدام نمائیم.

این است که جمعی از دوستان میهن و روشنفکران با اینکه تاکنون به طور فردی تا

حدی به وظایف خود عمل میکردند ولی چون نتیجه مهم و قطعی حاصل نمی شد ناگزیر در چندی پیش دور هم گرد آمده و حزبی به نام «روشنفکران» تاسیس تا به همراهی و معاضدت یکدیگر افراد پاک ایرانی را به منظور یک نهضت بزرگ اجتماعی و ملی متوجه آماده ساخته و با عزم آهنین و تزلزل ناپذیری مصمم گشته اند بر علیه کسانی که می خواهند خاک این کشور را به باد نیستی بدهند شدیداً مبارزه نمایند.

از آنجائی که برای نیل به مقصود هر جمعیتی محتاج به برنامه و تشکیلات منظمی است، لذا جمعیت نامبرده با مشورت هم این اساسنامه را طرح و تصویب و بدین وسیله از افراد روشنفکر که دارای خون پاک ایرانی و غرور ملی هستند دعوت می نماید که در این مبارزه حیاتی شرکت جویند تا در سایه اتحاد و یگانگی پیروزمندانه استقلال و آزادی کشور و ملت ایران را برای همیشه تأمین نمایند.

فصل اول - مرام حزب

مرام حزب روشنفکران از این قرار است :

ماده ۱ - پشتیبانی از تمامیت ارضی و حفظ استقلال کشور ایران و مبارزه شدید بر علیه هر گونه سیاست استعماری.

ماده ۲ - حمایت از حکومت ملی و رژیم دموکراسی و طرفداری از قانون اساسی.

ماده ۳ - تحکیم روابط دوستانه با کلیه کشورهای دموکراسی بر روی اصول تساوی حقوق ملل و برقراری صلح گیتی.

ماده ۴ - ترویج دستگاه اقتصادی که بر پایه حفظ منافع عمومی قرار گرفته باشد و مبارزه با سیستم های اقتصادی که به حقوق و منافع اکثریت افراد ملت لطمه وارد آورد.

ماده ۵ - اجرای قانون تعلیمات اجباری و حفظ حقوق و شئون معلم و کلیه موسسات فرهنگی.

ماده ۶ - تأمین بهداشت عمومی و بسط و ازدیاد بنگاه های بهداشتی در کلیه شهرستانها و دهکده ها و دهستانها

ماده ۷ - تأمین حداقل زندگی کارگران و مستخدمین و مبارزه با فقر و بیکاری.

فصل دوم - روش سیاسی

ماده ۸ - مبارزه در [راه] استقرار حکومت ملی و رژیم دموکراسی حقیقی و تامین حقوق فردی و اجتماعی مانند آزادی قلم و عقیده و تشکیل اجتماعات و احزاب.

ماده ۹ - مبارزه بر علیه هرگونه خودسری و اعمال زور و غرض رانی از طرف مامورین دولت و متجاوزین نسبت به افراد ملت.

ماده ۱۰ - کوشش وافی در تامین استقلال قضائی و تفکیک قوه قضائی از قوه مجریه با رعایت مقررات قانون اساسی و رژیم مشروطیت.

ماده ۱۱ - سعی در بر انداختن ریشه استبداد و رژیم دیکتاتوری.

ماده ۱۲ - کوشش در تشکیل دادگاه عالی ملی به منظور مجازات کسانی که به حقوق اجتماعی و فردی و آزادی کشور و ملت ایران خیانت کرده‌اند و ضبط اموالی که از این راه گرد آورده‌اند به نفع فرهنگ و بهداشت عمومی.

ماده ۱۳ - مجازات کارمندانی که در اثر ارتشاء و اختلاس و تسامح موجبات تضییع حقوق ملی را فراهم می‌سازند.

ماده ۱۴ - تجدید نظر در قانون انجمن‌های ایالتی و ولایتی و قوانین جاریه دادگستری از لحاظ تسریع و حسن جریان کار.

ماده ۱۵ - بسط و توسعه بانک‌های کشاورزی و پیشه و هنر و رهنی به منظور کمک‌های قابل توجه و مؤثر به کشاورزان و کارگران و پیشه‌وران و اشخاصی که در صدد عمران و آبادی برآیند.

ماده ۱۶ - حمایت از یک ارتش نیرومند ملی و میهن پرست و بسط قوای تامینیه کشور.

فصل سوم - فرهنگ عمومی

ماده ۱۷ - اصلاح امور فرهنگی و به وجود آوردن یک فرهنگ جوان و مفید به حال جامعه.

ماده ۱۸ - طبع و نشر کتب فرهنگی از طریق مسابقه و سعی در تغییر برنامه آموزش و

پرورش به نحوی که جوانان پس از اتمام تحصیلات عملاً مورد استفاده جامعه قرار گیرند.

ماده ۱۹ - کوشش در ازدیاد موسسات فرهنگی و هنرهای زیبا و حفظ و مرمت آثار باستانی

ماده ۲۰ - آزادی قلم و مطبوعات و انتشارات سودمند و طرفداری از قانون هیئت منصفه.

ماده ۲۱ - تدریس علوم اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در مدارس متوسطه و دانشکده‌ها.

فصل چهارم - بهداشت عمومی

ماده ۲۲ - بسط و توسعه بهداشت همگانی در سراسر کشور ایران .

ماده ۲۳ - طرفداری از ازدیاد بنگاههای داروئی کشور به نحوی که دارو در دسترس عموم قرار گیرد و همچنین نظارت در جلوگیری از اجحافات دارو فروشان.

ماده ۲۴ - مبارزه بر علیه بیماریهای آمیزشی و تناسلی.

ماده ۲۵ - تهیه وسایل ترک تریاک و الکل.

ماده ۲۶ - مبارزه بر علیه شیوع تراخم و امثال آن.

ماده ۲۷ - توسعه بهداری سیار و ثابت در دهستانها.

فصل پنجم - اقتصادیات

ماده ۲۸ - تعدیل مالیاتهای غیر مستقیم و مالیات بر درآمد.

ماده ۲۹ - تامین استقلال اقتصادی ایران و تاسیس کارخانجات به وسیله دولت و افراد ملت.

ماده ۳۰ - جدیت در جلوگیری از بحران اقتصادی.

ماده ۳۱ - استفاده از منابع تحت الارضی.

ماده ۳۲ - طرح نقشه‌های چندین ساله در امور کشاورزی و صنعتی و مالی و جلوگیری

از انتقال سرمایه به خارجه.

ماده ۳۳ - تثبیت پول ایران و مبارزه با تورم پول (آنفلاسیون).

ماده ۳۴ - تعدیل میزان سود.

ماده ۳۵ - مبارزه بر علیه احتکار و گرانی و سعی در ازدیاد و فراوانی خواربار.

ماده ۳۶ - تاسیس شرکتهای تعاونی تولید و مصرف.

ماده ۳۷ - پائین آوردن سطح زندگی تا حدودی که به اقتصادیات کشور زیان آور نباشد.

فصل ششم - حفظ حقوق و بهبودی اوضاع دهقانان و کارگران و پیشه‌وران

ماده ۳۸ - اهتمام در استفاده از آب به وسیله ایجاد قنوات و حفر چاههای آرتزین و موتوری و سدبندی و غیره.

ماده ۳۹ - ابراز علاقه‌مندی به طرز تقسیم عادلانه محصول بین ارباب و رعیت طبق موقعیت هر محل.

ماده ۴۰ - واگذاری املاک خالصه به رعایا به طور تساوی در مقابل اقساط به طریق استهلاکی برای مدت نسبتاً طولانی.

ماده ۴۱ - کمکهای موثر به کشاورزان به وسیله بانک کشاورزی از نظر بهبودی اوضاع کشاورزی و زندگی دهقانان.

ماده ۴۲ - اجرای قانون تعلیمات اجباری نسبت به کشاورزان.

ماده ۴۳ - کوشش در تقسیم و توزیع خواربار و قند و شکر و قماش و غیره در دهستانها مادام که جیره‌بندی در کشور معمول است.

ماده ۴۴ - توسعه خطوط راه آهن و ایجاد جاده‌های شوسه در کلیه دهستانها به منظور سهولت حمل و نقل و کمکهای بهداشتی به وسیله بهداری سیار.

کارگران

ماده ۴۵ - طرفداری نسبت به تصویب قانون کار از مجلس شورای ملی به منظور تعادل حقوق کارگران.

- ماده ۴۶ - استفاده کارگران از حقوق در تعطیلات رسمی و مرخصی سالیانه.
- ماده ۴۷ - برقراری بورس کار و شوماژ (مدت تعطیل صنعتی).
- ماده ۴۸ - بهره‌مند گردیدن کارگران از پورسانتاژ عایدات کارخانه به میزان معین نسبت به حقوق آنان.
- ماده ۴۹ - جلوگیری از هرگونه اجیر نمودن کارگران.
- ماده ۵۰ - ساختن خانه از طرف صاحبان کارخانه‌های بزرگ درجه اول کشور جهت کارگران غیر بومی و فاقد منزل در مقابل اجاره بهای معمول و تخفیف معین.
- ماده ۵۱ - تقلیل مدت کار به ۸ ساعت و پرداخت دستمزد اضافی به نسبت حقوق دریافتی کارگران.
- ماده ۵۲ - موافقت با بیمه اجتماعی کارگران.
- ماده ۵۳ - پرداخت هزینه معالجه کارگران که در نتیجه حوادث ضمن اشتغال به کار علیل یا ناقص الاعضاء می‌شوند.
- ماده ۵۴ - جلوگیری از بیکاری.
- ماده ۵۵ - رسمیت دادن به اتحادیه‌های کارگران.
- ماده ۵۶ - استفاده زنان کارگر در موقع وضع حمل از مرخصی.
- ماده ۵۷ - جلوگیری از کار اطفال خردسال مادام که قوای جسمانی آنان اجازه ندهد و دادن کمک خرج به کارگران صاحب زن و فرزند به نسبت حقوق.
- ۳ - پیشه‌وران
- ماده ۵۸ - کوشش در تعدیل اجاره مستغلات و بنگاههای صنعتی.
- ماده ۵۹ - تعمیر مستغلات و بنگاههای صنعتی به طریقی که نور کافی و راحتی عمل و بهداشت پیشه‌وران تامین گردد.
- ماده ۶۰ - تاسیس شرکتهای صنعتی و سهامی جهت پیشه‌وران.
- ماده ۶۱ - تهیه و نشر کتب و نقشه و ژورنالهای مربوط به پیشه‌های مختلف.
- ماده ۶۲ - طرفداری از تاسیس آموزشگاههای صنعتی به منظور آماده ساختن پیشه‌وران

در رشته‌های تخصصی و فنی خود.

ماده ۶۳ - سعی در تهیه مواد اولیه و در دسترس گذاردن آنها به قیمت عادلانه.

فصل هفتم - کارمندان دولت

ماده ۶۴ - تجدید نظر در قانون استخدام کشوری و پرداختن حقوق به کارمندان به طریقی که امور زندگی آنان تامین گردد.

ماده ۶۵ - توزیع لوازم مورد احتیاج مانند قماش و قند و شکر و غیره به قیمت نازل بین کارمندان به تساوی.

ماده ۶۶ - دادن حقوق بیشتر به کارمندان در مقابل داشتن عائله.

ماده ۶۷ - طرفداری از تشکیل اتحادیه‌های کارمندان دولت به منظور حفظ حقوق آنان.

ماده ۶۸ - تقدم افراد تحصیل کرده در اشتغال پستهای مهم و حساس به نسبت سابقه خدمت و لیاقت و رتبه‌ای که دارند.

ماده ۶۹ - گذاشتن وسایل تحصیل در دسترس کارمندانی که میخواهند ضمن اشتغال به خدمت تحصیلات خود را ادامه دهند.

ماده ۷۰ - جلوگیری شدید از رشوه خواری و سستی در کار و گذراندن قانون مجازات شدید اینگونه کارمندان به منظور عبرت دیگران.

ماده ۷۱ - طرفداری از تهیه ساختمان جهت سکونت مستخدمین غیر بومی با اجاره بها معمولی و مقدار معین تخفیف.

ماده ۷۲ - منظور گرفتن حقوق کارمند از روز شروع به خدمت و پرداختن آن در ۲۹ هر ماه.

فصل هشتم - حقوق زنان

ماده ۷۳ - تامین حقوق زنان با رعایت موازین اسلامی و مقررات قانون اساسی.

ماده ۷۴ - سعی در تاسیس بنگاههای حمایت مادران و کودکان بی بضاعت.

ماده ۷۵ - تشویق و فراهم ساختن وسایل سهولت زناشویی به منظور ازدیاد نفوس.

فصل نهم

قبول عضویت و وظایف اعضای حزب روشنفکران

ماده ۷۶ - اشخاص واجد شرایط ذیل به عضویت پذیرفته می شوند :

۱ - تابعیت ایران و عدم اشتهاار به فساد عقیده و اخلاق.

۲ - داشتن لااقل ۱۸ سال و نداشتن عضویت در احزاب دیگر.

۳ - پذیرفتن مرام حزب و سوگند وفاداری.

۴ - معرفی و ضمانت کتبی دو نفر از کارمندان با سابقه حزب با تصمیم اکثریت حوزه و تصویب کمیته محلی.

ماده ۷۷ - کسانی که به عضویت حزب پذیرفته می شوند موظفند :

۱ - در یکی از حوزه‌های حزبی عملا شرکت نمایند و در اجرای مقررات حزب جدی و ساعی باشند.

۲ - حق عضویت حزب را که ماهیانه ۲۰ ریال و حداقل آن پنج ریال تعیین گردیده پردازند.

ماده ۷۸ - اشخاص ذیل از عضویت در حزب محروم خواهند بود :

۱ - کسانی که سابقه دزدی و اختلاس و سوء اخلاق دارند

۲ - اشخاصی که در دوره دیکتاتوری در تعدیات دخیل بوده‌اند

۳ - کسانی که از مقررات حزبی سرپیچی و مخالفت نمایند

۴ - افرادی که پنج جلسه متوالی بدون عذر موجه در جلسات حاضر نشوند و یا دو

ماه متوالی از پرداخت حق عضویت خودداری کنند با پیشنهاد حوزه و تصویب کمیته

محلی اخراج می شوند. کارمندان اخراج شده می توانند به منظور ابقای خود در

حزب به کمیسیون بازرسی شکایت نمایند.

فصل دهم - سازمان حزب

حزب روشنفکران بر روی اصول دمکراسی مبتنی بوده و سازمان آن عبارت است از :

حوزه‌ها، کمیته‌های محلی، کمیته‌های مرکزی، کنفرانسها، کمیسیون بازرسی مرکزی، فراکسیون‌ها و کنگره

۱ - حوزه‌ها

- ماده ۷۹ - اساس و پایه حزب روشنفکران را حوزه‌ها تشکیل می‌دهند. هر حوزه از ۱۴ نفر عضو تشکیل می‌یابد. و چنانچه عدد نفرات آن حوزه از حد نصاب تجاوز نمود با تصویب کمیته محلی حوزه دیگری از آن منشعب می‌گردد.
- ماده ۸۰ - هر حوزه به منظور حفظ انتظامات داخلی خود و انجام و اجرای دستورات کمیته و پیش بردن مرام حزب، هیئت عامله‌ای برای شش ماه انتخاب می‌نمایند.
- ماده ۸۱ - حوزه میتواند در مواقع ضروری از اشخاص خارج که صلاحیت ورود آنان را هیئت عامله در جلسه قبل تصویب نموده باشد دعوت به عضویت نماید.
- ماده ۸۲ - جلسات هر حوزه لااقل هفته‌ای یک بار تشکیل می‌گردد.

۲ - کمیته محلی

- ماده ۸۳ - عده اعضای کمیته محلی هفت نفر می‌باشد وظایف کمیته‌ها که در سال یک مرتبه از طرف کنفرانس‌های محلی تعیین می‌گردند از این قرار است:
- ۱ - اجرای تصمیمات و دستورات کنفرانس‌های متبوع
  - ۲ - اجرای تصمیمات کمیته مرکزی
  - ۳ - پذیرفتن کارمندان جدید
  - ۴ - نظارت در امور حوزه‌ها
  - ۵ - تبلیغات حزبی
  - ۶ - نظارت در امور اقتصادی و بهداشتی و فرهنگی و انتخاباتات شهرداری و انجمن‌های ایالتی و ولایتی و مجلس شورای ملی در حدود صلاحیت خود و اتخاذ تدابیر سودمند جهت پیشنهاد و اجراء به کمیته مرکزی.
  - ۷ - کمیته‌ها از بین خود برای مدت شش ماه کمیسیونی انتخاب می‌نمایند که کاملاً

تابع کمیته بوده و اعضای آن بر حسب مقتضیات کارها از هفت نفر تجاوز نکرده و حداقل آن سه نفر خواهد بود.

۸ - شهریه کامندان و سایر درآمدهای حزبی تحت نظر کمیته محلی تمرکز یافته و کلیه هزینه‌ها به اکثریت آراء توسط آن کمیته به مصرف می‌رسد.

۹ - کمیته‌ها مکلف خواهند بود نسبت به درآمد و هزینه خود به کمیته مرکزی و کنفرانس‌ها لااقل سالی یک مرتبه گزارش لازم را بفرستند.

۱۰ - هرگاه یک یا چند نفر از اعضای کمیته محلی از ایفای وظیفه خودداری نمایند کمیته مرکزی می‌تواند تا تشکیل کنفرانس به جای آنان اعضای جدید تعیین نماید.

۳- کمیته مرکزی

ماده ۸۴ - وظایف کمیته مرکزی از این قرار است :

۱ - اجرای تصمیمات کنگره

۲ - تقسیم کارهای مرجوعه به شرح ذیل :

آ - هیئت سیاسی

ب - دبیران مسئول حزب

ج - کمیسیون تشکیلات

د - کمیسیون تبلیغات و انتشارات

ه - کمیسیون مالی و اقتصادی

ماده ۸۵ - هیئت پنج‌گانه نامبرده تحت مسئولیت مستقیم کمیته بوده و موظفند نتیجه فعالیت و اقدامات خود را به کمیته مرکزی گزارش دهند.

ماده ۸۶ - شماره اعضای هیئت سیاسی و دبیران مسئول حزب موکول به نظر کمیته مرکزی می‌باشد و در نخستین جلسه کمیته مرکزی برای مدت شش ماه با رأی مخفی تعیین می‌گردند.

۴ - کنفرانس‌ها

- ماده ۸۷- کنفرانس ها در سال یک مرتبه تشکیل می گردند. نمایندگان کنفرانس ها با رای مخفی و مستقیم از بین اعضاء به نسبت هر ۱۴ نفر یک نفر انتخاب خواهند شد.
- ماده ۸۸- وظایف هر کنفرانس عبارتست از:
- ۱- رسیدگی به کارهای کمیته محلی سابق.
  - ۲- انتخاب کمیته جدید و هیئت بازرسی.
  - ۳- تعیین روش شهرداری و بهداشتی و فرهنگی و اقتصادی مربوط به محل خود به علاوه پیدا کردن راه های مناسبی جهت اجرای برنامه سیاسی کمیته مرکزی و همچنین دادن دستورات لازم برای بسط و انتظامات امور داخلی حزب.
  - ۴- انتخاب نمایندگان جهت کنگره حزب.

۵- کمیسیون بازرسی مرکزی

- ماده ۸۹- کمیسیون بازرسی مرکزی دارای وظایف نامبرده زیر است:
- ۱- تقدیم گزارشهای لازم به کنگره
  - ۲- نظارت در امور مالی و اقتصادی حزب
  - ۳- رسیدگی به امور کمیته ها و سازمانهای حزبی و افراد
  - ۴- رسیدگی به دعاوی کارمندان و شاکیان اخراج شده از حزب
  - ۵- تدوین گزارش های لازم نسبت به نواقص حزبی
  - ۶- تعیین میزان مجازات افراد متخلف و تشویق اعضای جدی با موافقت کمیته مرکزی طبق آئین نامه ای که از طرف این کمیسیون تنظیم و به تصویب کمیته مرکزی خواهد رسید.

۶- فراکسیون ها

- در صورتی که کارمندان حزب تصدی مقامات و پست های مهم اجتماعی مانند نمایندگی پارلمان و غیره را داشته باشند موظف خواهند بود در محل ماموریت خود به تشکیل فراکسیونها مبادرت ورزند.

۷- کنگره

ماده ۹۰- کنگره که عالی ترین مقام حزبی است سالی یک مرتبه از نمایندگان کنفرانس های محلی تشکیل می گردد و وظایف آن از این قرار است:

- ۱- تجدید نظر در مرام و آئین نامه حزب
- ۲- قضاوت در امور کمیته مرکزی و سازمانهای حزبی و امور مالی و اقتصادی
- ۳- تعیین روش و خط مشی حزبی
- ۴- بر حسب لزوم تصمیم به انحلال قسمت یا کلیه تشکیلات حزبی
- ۵- انتخاب کمیته مرکزی جدید که تحت مسئولیت کنگره بوده و شماره اعضای آن موکول به نظر کنگره است.
- ۶- تعیین هیئت بازرسی مرکزی که مسئول کنگره بوده و نظارت در حسن جریانات حزبی دارد.

ماده ۹۱- چنانچه برای یک یا چند نفر از کارمندان کمیته مرکزی و یا هیئت بازرسی مرکزی پیش آمدهائی رخ دهد که مانع از انجام وظیفه حزبی گردد، کمیته مرکزی و هیئت بازرسی مرکزی می توانند از بین افرادی که در مرحله دوم در کنگره حائز اکثریت شده اند اعضای خود را تکمیل نمایند.

ماده ۹۲- نمایندگان کنگره که در کنفرانس ها تعیین می گردند، در مقابل هر ۱۰۰ نفر عضو یک نفر تعیین خواهد شد.

تبصره - در نقاطی که شماره اعضاء به صد نفر نرسد یک نفر نماینده انتخاب می گردد.

مذب زنان

[منشی اول دبیرخانه حزب زنان ایران به وزارت امور خارجه، ۱۹/تیر/۱۳۲۲]^(۱) ۱

مقام منیع وزارت خارجه

حزب زنان ایران به منظور تأمین ارتباط با مجامع کشورهای شرقی و تشریک مساعی با آنها برای ترویج و اشاعه فکر صلح و سلم در گیتی و تهیه زمینه جهت ارسال نمایندگان از طرف زنان کشورهای مشرق زمین برای شرکت در کنفرانس صلح و تأمین حقوق شایسته اجتماعی زنان و بهره مند شدن آنها از مزایای حقیقی آزادی و احراز مقام و شئونی که متناسب با مقام مادری آنها است، قرار گذاشته که از بین اعضای خود نمایندگانی انتخاب و به کشورهای خاور روانه نماید.

در جلسه روز یکشنبه ۱۹ تیر ماه، بانو فاطمه سیاح و بانو هاجر تربیت را برای مسافرت به کشور ترکیه بدین منظور به اکثریت آراء انتخاب و به آن مقام معرفی و تقاضا می نماید که امر و مقرر فرمایند برای صادر شدن گذرنامه بانوان نامبرده همه گونه وسایل و تسهیلات را فراهم نمایند. با آن سابقه ای که جنابعالی همواره نسبت به پیشرفت عالم نسوان ابراز علاقه می نمائید، یقیناً از بذل مساعدتهای لازم دریغ ننموده، اعضای دبیرخانه را قرین افتخار و سپاسگزار خواهید فرمود.

از طرف دبیرخانه حزب زنان ایران

منشی اول فاطمه سیاح

[۱۳۴۲ - ۱۰۹۰۰۴]

[کفیل شهریانی استان آذربایجان شرقی به استاندار آذربایجان شرقی،

۲

۱۴/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شماره ۱۹۴۸، ۱۳۰۱، تاریخ ۲۴/۶/۱۴، محرمانه

وزارت کشور رونوشت گزارش شماره /۱۹۴۸ - ۱۳۰۱/۱۴/۶/۲۴ اداره شهربانی
استان سوم جهت استحضار در پیوست تقدیم می شود

کفیل استانداری استان سوم

محرمانه ۲۴/۶/۱۴/۱۳۰۱ - ۱۹۴۸

اداره استانداری استان سوم

شهربانی اردبیل گزارش می دهد اخیرا در اردبیل حزب زنان تشکیل و اولین سخنرانی
خود را در منزل سلطانه علی نام شوfer معمول و در اطراف مرامنامه بیاناتی نموده اند و
علاوه نموده در صورت عملی شدن مرامنامه ارسال خواهد داشت. کفیل شهربانی
استان ۳ پاسیار ۲ محبی

[۱۳۷۳ - ۱۰۹۰۰۴]

۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۶/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، محرمانه

وزارت کشور

بر طبق گزارش شماره ۷۹۱ - مورخ ۲۴/۱۱/۶ شهربانی اهواز به استناد گزارش
شهربانی بهبهان معروض می دارد، از طرف فرماندار نظامی بهبهان سرهنگ پارس تبارکه

فرماندهی تیپ آنجا را نیز عهده دار می‌باشد خانمهای افسران را به باشگاه بهبهان دعوت (باشگاه بهبهان در جلوی شهربانی داخل باغ ملی اختصاصی نبوده و عضویتش آزاد است) خیال داشته‌اند حزبی از طرف زنان در بهبهان تشکیل و هیئت رئیسه را تعیین ولی جلسه رسمیت پیدا نمی‌کند و ظاهراً این دعوت به عنوان عصر نشینی و مصاحبه بود و قرار بر این شده که عصرهای پنجشنبه نیز تشکیل شود و در نظر دارند حزب مذکور را بدو از طرف خانمهای افسران تشکیل سپس توسعه داده و از سایر خانمهای دیگر نیز به عضویت بپذیرند و هنوز علنی نشده است. ضمناً بطوری که شهربانی نامبرده نظریه می‌دهد با اوضاع فعلی بهبهان که اکثر خوانین ایلات و اهالی آنجا خرافاتی محض و متعصب و جاهلند تشکیل این حزب فعلاً صلاح نیست مراتب از طرف شهربانی آنجا کتبا به استانداری هم اطلاع داده شده است اینک مراتب جهت استحضار معروض می‌گردد.

رونوشت گزارش بالا جهت استحضار جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] آقای وزیر به وزارت جنگ بنوسید موضوع را تحقیق و از عملیاتی که باعث به هم خوردن

انتظامات است جلوگیری نمایند. ۲۴/۱۱/۲۴ [امضا]

۴

[اطلاعیه حزب زنان ایران، بی تا]

آزادخواهان ایران !!

در مجلس شورای ملی از طرف فراکسیون توده عده‌ای وکلای آزادخواه مجلس چهاردهم ماده واحده زیر راجع به تساوی حقوق زنان پیشنهاد شده است :

« ماده واحده » : بانوان می‌توانند با همان شرایطی که درباره مردان مقرر است از حقوق و مزایای اجتماعی از قبیل حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در مجلس مقننه و انجمن‌های ایالتی و ایالتی و ولایتی و غیره استفاده نمایند.

زنان و مردان آزادیخواهی که سالیان دراز آرزو داشتند که زنان هم مثل مردان وارد امور اجتماعی و سیاسی بشوند امروز وقت آن رسیده که کمر همت به میان بسته در این قدم جدی با سایر آزادیخواهان همکاری نمایند.

مسلم است که اگر زنها در تعیین سرنوشت جامعه شریک نباشند در دفاع از آن هم شکی نیست نمی تواند تشریک مساعی بکنند. این امر را جنگ خونین امروز و شرکت زنان در آن کاملاً ثابت کرده است و خواهران ایرانی ما هم باید هر چه زودتر قدم به میدان بگذارند و از این تجربه بزرگ برای سعادت میهن خود استفاده بکنند.

بنابراین سازمان های زنان (تشکیلات زنان - حزب زنان) از تمام آزادیخواهان ایران و روزنامه های جبهه آزادی تقاضا دارد در این قدم بزرگی که برای سعادت ایران برداشته شده است با تمام وسایلی که در دست دارند به پیشنهاد کنندگان لایحه نامبرده مساعدت و یاری نمایند. زیرا ما هم در این خانه حق داریم»

تشکیلات زنان - حزب زنان

[۱۰۹۰۰۲ - ۳۸۹]

[دبیرخانه حزب زنان ایران به کمیسیون اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای ملی،

۵

بی تا]

نامه سرگشاده، رونوشت نخست وزیری و جراید پایتخت

کمیسیون اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای ملی

حزب زنان ایران با کمال احترام مجدداً پیشنهاد خود را دایره بر اعطای حق انتخاب کردن و انتخاب شدن زنان ایرانی تقدیم آن کمیسیون می نماید.

نامه مورخه ۲۴/۱/۲۶ این حزب به کمیسیون اصلاح قانون انتخابات، متأسفانه تاکنون بلاجواب و بدون اخذ نتیجه مثبت مانده است. از تاریخ ارسال نامه اولیه این حزب چندین ماه می‌گذرد. در خلال این مدت تغییرات فاحشی در وضع اجتماعی و حقوقی زنان در دنیا رخ داده است که مابین آنها نکات زیر را می‌توان در درجه اول بیان نمود.

۱ - در نتیجه تصمیمی که در کنفرانس سان فرانسیسکو اتخاذ شده، تساوی کامل در حقوق بدون تفاوت جنسی و نژادی به بشر اعطا می‌شود.

۲ - اعطای تمام حقوق سیاسی و حق انتخاب به زنان فرانسه

۳ - نهضت سیاسی زنان در ژاپن طبق دستور مقامات متفقین و اعطای حق انتخاب به زن ژاپنی

۴ - پاپ در بیانیه‌ای که به توسط رادیو در واتیکان منتشر ساخته است، زنان کاتولیک را به شرکت در زندگی اجتماعی و سیاسی کشور دعوت می‌نماید. مخصوصاً آنها را به استفاده از حق انتخاب تشویق می‌نماید تا بتوانند به توسط آن از حقوق خانوادگی خود دفاع کنند. پاپ تذکر می‌دهد حق انتخاب برای زنان اسلحه قوی است که باید آنرا بکار برند.

حزب زنان ایران با توجه به مسائل فوق، اشعار می‌دارد چنانچه کشور ما می‌خواهد که موقعیتی میان دول متمدن دنیا داشته باشد و از یک اصول حقیقی دموکراسی پیروی نماید باید بداند که وضعیت فعلی زنان در ایران با این روش قابل تطبیق نبوده و قهراً باید تغییر یابد. زیرا امروز در تمام عالم دیگر هیچ قوم متمدن و تابع اصول دموکراسی یافت نمی‌شود که زنان در آنجا از مقام حقوق اجتماعی بهره‌مند نباشند و بالعکس در کشورهای فاشیست، عقب ماندن زنها در میدان سیاست به این علت بوده که آنها را فقط به منزله ماشین بچه درست کردن می‌پنداشتند و منظور نهایی این عمل یعنی ازدیاد نفوس فقط تهیه نفرات بیشتری در صفوف قشون و اعزام به جبهه‌های جنگ بوده است که عاقبت فجیع آنرا مشاهده نموده‌ایم.

اکنون برای دولت ایران واقعا بسی خجلت آور است که در ردیف کشورهای عقب

مانده تلقی شود و همچنین سزاوار نیست که دولت ما خود را بازیچه یک مشت عناصر مرتجع بنماید. [که] متأسفانه در جریان سالهای اخیر معلوم نیست به چه علت این اندازه قدرت و نفوذ پیدا کرده‌اند.

اینک که صحبت از اصلاح قانون انتخابات در میان است، شایسته است بی عدالتی را که تاکنون نسبت به حقوق زنان ایرانی روا داشته‌اند مرتفع نمایند.

امیدواریم نمایندگان ما که نمونه‌ای از طبقه برگزیده و روشنفکر کشور ما هستند در ترتیب اثر دادن به پیشنهادات تقدیمی ما متها درجه سعی و جدیت خواهند نمود. والا از چه کسانی بایستی اصلاح نواقص قوانین خود را انتظار داشته باشیم؟ زیرا اگر چنین اصلاحاتی در تحت تأثیر اجانب به عمل آید یک ننگ بزرگ و تاریخی برای ایران خواهد بود و واقعاً برای ما زنان موجب بسی ناامیدی است که حقوق زنان ایران به دست بیگانگان نظیر ژاپن به ما اعطا گردد.

ما اعتماد کامل داریم نمایندگان ما بیش از این تحمل نخواهند نمود که خواهران آنها از حقوق و امتیازاتی که امروز در تمام کشورهای متمدن و دموکراسی حق طبیعی و مسلم آنها شناخته می‌شود محروم بمانند.

دبیرخانه حزب زنان ایران

[۱۳۷۱ - ۱۰۹۰۰۴]

مذب سعادت

فوزستان

۱

[اساسنامه حزب سعادت خوزستان - ۱۳۲۴]

بسم الله الرحمن الرحيم

و من يتول الله و رسوله و الذين امنوا فان حزب الله هم الغالبون

(اساسنامه انجمن سعادت خوزستان)

تشکیل انجمن

ماده ۱- اسم انجمن سعادت خوزستان است.

ماده ۲- مرکز انجمن شهر اهواز و در صورت اقتضا می توان شعباتی در سایر نقاط کشور افتتاح نمود.

ماده ۳- مدت این انجمن غیر محدود و دائم خواهد بود.

ماده ۴- موقعی این انجمن رسمیت پیدا خواهد کرد که حد نصاب کارمندان آن یکصد نفر باشد.

ماده ۵- این انجمن می تواند با احزاب دیگری که مرامنامه آنها با آن مغایرتی نداشته و موافق باشد جزاً یا کلاً همکاری نماید.

ماده ۶- منظور از تشکیل این انجمن انجام امور زیر است: الف - حفظ دیانت مقدس اسلام و مذهب شیعه اثنی عشری.

ب - توسعه و ترویج فرهنگ در سراسر خوزستان و مبارزه با بیسوادی و اجرای آموزش اجباری.

ج - افتتاح کتابخانه و قرائتخانه های عمومی.

د - تشکیل باشگاههای^(۱) ورزشی.

ه - تشکیل مجالس سخنرانی عمومی برای تنویر افکار عامه.

و - تأسیس و انتشار روزنامه به همین منظور.

- ز- انجام خدمات بهداشتی از قبیل توسعه و تشکیل بیمارستان‌ها، دارالعبزه، داروخانه، سرپرستی از حال مستمندان در خوزستان.
- ح- توسعه امور کشاورزی و آشنا نمودن کشاورزان به اصول علمی و فنی جدید.
- ط- تشکیل شرکتها و موسسات عام‌المنفعه در صورت اقتضا.

شرایط کارمندی

- ماده ۷- اشخاصی که واجد شرایط زیر باشند به کارمندی انجمن مفتخر و کارت کارمندی جهت آنها صادر خواهد شد.
- الف- متدین به دین مقدس اسلام باشند.
- ب- تابعیت ایران.
- ج- سن کمتر از هیجده سال نباشد.
- د- کارمندان موظفند ماهیانه مبلغ ده ریال برای هزینه‌های لازم به صندوق پرداخته قبض رسید دریافت دارند.
- ه- در صورتی که احتیاج به هزینه‌های فوق‌العاده و فوری پیدا شود با تصویب هیأت مدیره هر یک از کارمندان به فراخور حال خود مبلغی پرداخته و قبض رسید دریافت می‌دارند.
- و- اشخاص با معرفی دو نفر از کارمندان انجمن می‌توانند به کارمندی مفتخر گردند.
- ماده ۸- کارمندان پیش از دریافت برگ عضویت و پس از اطلاع کامل از مواد اساس نامه سوگند وفاداری یاد نمایند.
- ماده ۹- سوگند نامه به شرح زیر است :

من که وارد انجمن سعادت خوزستان می‌شوم خداوند را به شهادت طلبیده و به قرآن قسم یاد می‌کنم که حقوق این انجمن و کارمندان آن را مطابق این اساسنامه و نظامنامه‌های مصوبه از طرف مجمع عمومی با کمال راستی و درستی وجد و جهد انجام و نسبت به برادران هم انجمن خود صدیق و وفادار باشم. همچنین قسم یاد می‌کنم که در کارمندی این انجمن هیچ منظوری جز خدمت در راه اصلاح و عمران و ترقی خوزستان

نداشته و نخواهم داشت.

ماده ۱۰ - هر یک از کارمندان که مایل به کارمندی این انجمن نباشد می تواند کتباً استعفای خود را تقدیم و از کارمندی انجمن برکنار شود.

ماده ۱۱ - هرگاه کارمند مستعفی باز مایل به دعوت به انجمن باشد باید کتباً علت استعفای قبلی و تمایل فعلی را به هیأت مدیره بنویسد.
تبصره - رأی هیأت مدیره قاطع است.

ماده ۱۲ - پذیرفتن کارمندان سایر احزاب بسته به موافقت هیأت مدیره است.

ماده ۱۳ - اشخاص زیر از کارمندی این انجمن محرومند.

الف - اشخاصی که فاقد رشد عقلی باشند.

ب - اشخاصی که به بی دینی یا فساد اخلاق مشهور باشند.

ج - اشخاصی که به جنحه یا جنایتی محکوم شده باشند.

د - اشخاص ورشکسته به تقصیر.

ه - طایفه نسوان.

ماده ۱۴ - طبق ماده ۴ این اساسنامه همین که عده کارمندان به یکصد نفر رسید فوراً مجمع عمومی تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۵ - اشخاصی می توانند در جلسات مجمع عمومی داخل و وارد شوند که برگ عضویت داشته باشند.

ماده ۱۶ - مجمع عمومی یک نفر رئیس و یک نفر منشی از بین خود برای اداره کردن مجمع عمومی انتخاب می نمایند.

ماده ۱۷ - در صورتی که آراء نسبت به دو یا چند نفر مساوی باشد به حکم قرعه یک نفر تعیین خواهد شد.

وظائف مجمع عمومی

ماده ۱۸ - مجمع عمومی در اولین جلسه خود پس از انتخاب رئیس و منشی به آرای مخفی سی و یک نفر و در شعبات تا هفده نفر از کارمندانی را که واجد شرایط زیر باشند به

نام هیأت مدیره انتخاب خواهند نمود.

الف- دارای سواد فارسی باشند.

ب- دارای شخصیت بوده و به قوانین آشنایی داشته باشند.

تبصره ۱- به این انتخاب باید فوق‌العاده اهمیت داده شود.

تبصره ۲- در صورتی که آراء نسبت به دو یا چند نفر مساوی باشد به حکم قرعه یک نفر تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹- مجمع عمومی ماهی یک بار به دعوت قبلی هیأت مدیره تشکیل و گزارشات عملیات گذشته را استماع و نسبت به عملیات آینده تصمیمات مقتضی اتخاذ خواهد شد.

ماده ۲۰- ریاست مجمع عمومی در جلسات دوم به بعد با رئیس هیأت مدیره است.

ماده ۲۱- تصمیمات متخذه از طرف مجمع عمومی صورت مجلس شده و در دفتر مخصوص ثبت و ضبط خواهد شد.

تشکیلات انجمن

ماده ۲۲- هیأت مدیره از بین خود یک نفر رئیس و دو نایب رئیس با رأی مخفی تعیین خواهند کرد.

ماده ۲۳- کمیسیون‌های زیر تشکیل می‌شوند:

الف- کمیسیون مالی که دارای چهار نفر کارمند خواهد بود.

ب- کمیسیون تبلیغات دارای پنج نفر کارمند خواهد بود.

ج- کمیسیون رسیدگی به عرایض دارای چهار نفر کارمند خواهد بود.

د- یک نفر نیز جهت تصدی انتظامات تعیین خواهد شد.

ماده ۲۴- دوره انتخابات هیأت مدیره یک سال خواهد بود و در صورت تصادف با انتخابات کشوری یا ایالتی تا خاتمه انتخابات امتداد خواهد یافت.

وظایف هیأت مدیره

ماده ۲۵- هیأت مدیره هفته‌ای یک بار تشکیل جلسه داده به امور انجمن رسیدگی خواهند نمود.

تبصره- رئیس هیأت مدیره پس از مطرح کردن هر موضوع به استناد صورت مجلس کلیه نامه‌ها و اوراق را امضاء خواهد نمود.

ماده ۲۶- هر یک از کارمندان هیأت مدیره در صورت عدم امکان حضور در جلسه باید یک روز قبل دفتر انجمن را مطلع نماید.

ماده ۲۷- در صورتی که غیبت‌های متوالی کارمندی «بدون کسب اطلاع و اجازه قبلی و عذر موجه» از چهار مرتبه و یا غیبت‌های متناوب نامبرده از هفت مرتبه بیشتر شود، از کارمندی هیأت مدیره برای آن دوره محروم خواهد بود.

ماده ۲۸- در صورتی که عدم صلاحیت کارمندی محرز شود نامبرده با تصویب هیأت مدیره موقتاً یا دائماً از کارمندی هیأت مدیره یا انجمن محروم خواهد شد.

ماده ۲۹- در صورت فوت یا استعفاء یا اخراج هر یک از کارمندان، هیأت مدیره می‌تواند به جای او یک نفر از کارمندان انجمن را که در آراء گذشته اکثریت نسبی داشته است منصوب نماید.

ماده ۳۰- جلسه هیأت مدیره وقتی رسمیت خواهد داشت که لااقل دو ثلث حاضر بوده و رأی نصف به اضافه یک رأی قاطع خواهد بود.

ماده ۳۱- هیأت مدیره موظف است هر یک ماه یک مرتبه مجمع عمومی را تشکیل و گزارشات لازمه را تقدیم و تصمیمات آینده خود را به اطلاع و تصویب مجمع برساند.

ماده ۳۲- در صورت پیش آمدهای فوری هیأت مدیره موظف است فوراً مجمع عمومی را تشکیل و موضوع را مطرح نماید.

تبصره- تصمیمات متخذة قطعی خواهد بود.

امور مالی انجمن

ماده ۳۳- هیأت مدیره موظف است حسابی به نام این انجمن در بانک ملی ایران شعبه

اهواز باز نماید.

ماده ۳۴- باز نمودن حساب در سایر بانکها بسته به تصویب مجمع عمومی است.

ماده ۳۵- رئیس امور مالی از لحاظ امور مالی مسئول هیأت مدیره خواهد بود.

ماده ۳۶- کلیه چکها و قبوض و اسناد هزینه بایستی به امضاء رئیس امور مالی و رئیس انجمن برسد.

تبصره- اوراق مالی و چکهایی که دارای یک امضاء باشد از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

ماده ۳۷- رئیس امور مالی موظف است هر یک ماه یک مرتبه صورت کاملی از درآمد و هزینه تنظیم که به وسیله رئیس انجمن به مجمع عمومی گزارش شود.

ماده ۳۸- هیأت مدیره برای اداره امور داخلی خود نظامنامه‌ای تنظیم و بر طبق آن عمل خواهد نمود.

ماده ۳۹- این اساسنامه در چهل ماده به تصویب مجمع عمومی منعقد در تاریخ هفتم دی ماه ۱۳۲۴ رسیده و قابل اجرا است.

تبصره- مقررات و نظامنامه‌هایی که بعداً تنظیم شود نباید با مفاد این اساسنامه مغایرتی داشته باشد.

ماده ۴۰- تغییر یا حذف و یا ازدیاد مواد این اساسنامه با تصویب مجمع عمومی به عمل خواهد آمد.

پایان

[۱۰۹۰۶۰ - ۲۳۷۶]

وزارت کشور

گزارش شماره ۶۸۵ شهربانی اهواز ذیلاً معروض می‌گردد. ۷ [ماه] جاری عده‌ای از طبقات مختلفه بنا به دعوت قبلی به منزل آتشکده مدیر شرکت آبیاری اهواز حضور به هم رسانیده و در اطراف انجمن ایالتی مذاکره، خود آتشکده در اطراف تشکیل انجمن و فوائد آن سخنرانی نمود. مجدداً روز ۱۰ نیز جلسه در منزل صادقی بازرگان تشکیل که بدو نام این مجمع را حزب سعادت گذارده و سپس آتشکده در اطراف انتخابات انجمنهای ایالتی سخنرانی و اظهار داشت که مقصود از تشکیل این حزب پیشرفت کارهای خوزستان و ترقی دین مبین اسلام می‌باشد و صورت اشخاصی که تاکنون نام‌نویسی نموده‌اند به یکصد و چهارده نفر رسیده، جریان کتباً به استانداری اطلاع داده شده است.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] محرمانه. اداره سیاسی به جناب آقای نخست وزیر عرض شود. ۲۴/۱۰/۱۶

[۱۰۹۰۶۰ - ۲۳۷۶]

۳

[اعلامیه حزب سعادت خوزستان، بهمن ۱۳۲۴]

(بسم الله الرحمن الرحيم)

ومن يتول الله ورسوله والذين امنوا فان حزب الله هم الغالبون

همشهریها - اهالی خوزستان

حزب سعادت خوزستان ضمن استفتا از کلام الله مجید به اشاره آیه شریف فوق و به اتکا به ایمان کامل مردان غیرتمند در دامان پرافتخار و محیط بی‌آلایش خوزستان پا به

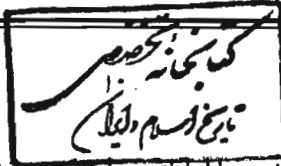
عرصه وجود گزارده سرلوحه مرام این مولود جدید فداکاری در راه خدا و اسلام و میهن و ترویج و تعمیم فرهنگ و بهداشت و اصلاح امور کشاورزی است که از اهم احتیاجات اولیه مردم این استان به شمار و موجبات بالا بردن سطح افکار عمومی و تجهیز آنها در راه سعادت و ترقی است.

حقیقتاً جای بسی تأسف بود که این استان مهم و ناحیه سرحدی کشور که احساسات مردم آن از هر گونه آلودگی مصون و روح دینداری ساکنین آن هیچگونه غل و غشی پیدا نکرده است فاقد یک جمعیت و اتحاد معنوی باشند که بتوانند در سایه آن از حقوق اجتماعی و قانونی خود استفاده کرده در راه عمران و آبادی موطن و مسکن خویش خدماتی بنمایند و به همین واسطه هم بوده که تاکنون حقوق مردم این ایالت زرخیز دستخوش هوا و هوس این و آن شده و در طی چهل سال مشروطیت حتی نتوانسته‌اند یک وکیل حقیقی و یک نماینده خوزستانی الاصل به مجلس شورای ملی اعزام دارند که وضعیت اسف‌آور آنها را به گوش اولیای امور رسانیده و برای رفاه و آسایش آنها قدمی بردارد و بر اثر روح تفرقه و عدم اتفاقی که در بین مردم این سامان حکمفرما بوده مأمورین بی‌علاقه از موقعیت سوء استفاده کرده مردم خوزستان را در نظر اولیای دولت طوری نالایق و بی‌کفایت معرفی کرده‌اند که در نتیجه نمایندگان خوزستان را در تمام ادوار چهارده‌گانه مجلس از کاشان و نطنز سفارش داده‌اند.

آیا حقیقتاً خوزستان فاقد مردان لایق و شایسته و درستکار است و این سئوالی است که هر خوزستانی علاقه‌مند را به میدان فعالیت و جدیت و اظهار حیات دعوت می‌کند. همشهریها - برادران عزیز - خوزستانیها - گذشته‌ها گذشت.

موقع آن رسید که شایستگی و لیاقت خود را در سایه اتفاق و روح یگانگی به اولیای مرکز نشان بدهید و با جدیت و فداکاری و از خود گذشتگی در راه خدا و میهن به تهران ثابت کنید که برای خدمت به عظمت ایران عزیز فرزندان لایق و درستکار و از هر حیث شایسته هستید.

هنگام آن رسیده که همگی برادروار گرد هم جمع شوید و در سایه اتحاد و یکدلی نمایندگان صالحی برای انجمنهای ایالتی و ولایتی و دارالشورای ملی از میان خود

انتخاب کرده و در راه سعادت خود و کشور با اولیای دولت که می خواهند با اجرای کامل قانون اساسی شما را در اداره امور خودتان شرکت بدهند همکاری و تشریک مساعی بنمایند.

وقت آن رسیده که خوزستانی هم کابوس یأس و نومیدی را از خود دور ساخته به نام حق حیات منویات عالیه دولت را با آغوش باز استقبال و با انتخاب عناصر پاک برای عضویت انجمنهای قانونی و مجلس شورای ملی سرنوشت خود را به دست خود تعیین نمایید و این امر هم جز در سایه یک رنگی و اتحاد مرام میسر نخواهد بود.

حزب سعادت خوزستان که نقطه اتکای آن بر خدا و مستظهر به پشتیبانی جوانان غیور و با ایمان خوزستان است، غیر از خدمت به خوزستان و خوزستانی مقصد و مرام دیگری ندارد و دارای هیچگونه مسلک سیاسی نیست. بنابراین هر فرد اصیل و نجیب که دارای نظر خصوصی نبوده و فقط قصد او فی سبیل الله و خدمت به میهن است بی درنگ به این جمعیت پیوسته ارکان آن را تأیید و تشیید خواهد نمود.

کانون سعادت خوزستان

[۲۱۷۹/۲۹۳۰۰ - ۴۰۹ ظ ۴ ب ۱]

۴

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۸/اسفند/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، تاریخ ۲۸/۱۱/۲۴، شماره ۱/۱۲۱۳۷/۱۴۸۴۳، دو برگ ضمیمه است، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۴۰۱۲/۱۱۹۲۸ - ۲۴/۱۱/۱۰ با تقدیم دو برگ اعلامیه کانون سعادت خوزستان واصله از شهربانی اهواز، گزارش شماره ۸۳۷ - ۱۱/۱۷ پ ۲۴

شهربانی مزبور ذیلاً معروض می‌گردد:

«طبق گزارش واصله اخیر از طرف انجمن سعادت خوزستان چند برگ آگهی بین کسبه اهواز توزیع و چون در روی اوراق مزبور کلماتی از قبیل حزب سعادت خوزستان، انجمن سعادت خوزستان، کانون سعادت خوزستان مشاهده گردید، به وسیله شایسته مراتب از آتشکده مدیر شرکت آبیاری اهواز که فعلاً تصدی جمعیت مزبور را نیز بر عهده دارد استفسار [شد]. [مشارایه مدعی است منظور آنها تشکیل حزب نیست بلکه تشکیل جمعیتی است برای جمع‌آوری اعانه و کمک به مستمندان و ترقی فرهنگ در خوزستان و برای مزید استحضار خاطر مبارک معروض می‌گردد اساساً خود آتشکده و سایر کارمندانی که این جمعیت را تشکیل داده‌اند منظور خود را ندانسته و آشنا به کار نمی‌باشند و به طوری که از مرامنامه و رفتار آنها تاکنون معلوم شده قصد آنها روی انتخابات آتیه است.»

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] اداره سیاسی. محرمانه، به جناب آقای نخست وزیر عرض و یک قسمت از نامه فرستاده شود.

۲۴/۱۱/۲۹

[۲۱۷۹-۲۹۳۰۰-۴۰۹ ظ ۴ ب ۱۱]

۵

[تلگراف حزب سعادت به نخست وزیر، ۲۷/فروردین/۱۳۲۵]

(تلگراف سرگشاده)

شماره ۳۳۴۵ مورخه ۲۷ فروردین ماه ۱۳۲۵

تهران

جناب آقای احمدقوام نخست وزیر معظم و محبوب ایران، رونوشت مهر ایران،

رونوشت ستاره، رونوشت رهبر، رونوشت ظفر

در این موقع که به یاری خداوند متعال و توجهات ذات اقدس شاهنشاه جوان‌بخت ایران حل مشکلات سیاسی کشور در نتیجه اقدامات و تدابیر خیر اندیشانه شخص عالی با موفقیت عملی گردید و نگرانی ملت کهن سال ایران بدست آن فرزند با کفایت وطن مرتفع شده است، حزب سعادت خوزستان که نماینده عموم اهالی خوزستان بوده و اهل هیچگونه تظاهری نیست، لازم دانست بدین وسیله مراسم قدردانی و سپاسگزاری خود را به حضور مبارک تقدیم و مراتب سربازی و فداکاری افراد حزب را در راه پیشرفت و پشتیبانی میهن پرستانه عالی عرضه بدارد.

ضمناً چون هم عالی خود را برای پایین آوردن سطح زندگانی عمومی که بواسطه بی‌کفایتی دولتهای سابق صورت سرسام آوری به خود گرفته است معطوف فرموده و در این خصوص دستورات کافی به تمام نقاط کشور صادر فرموده‌اند و این اقدام اساسی بهترین شاهد موقع شناسی و علاقه خالصانه آن جناب نسبت به رفاه و آسایش عمومی است، حزب سعادت خوزستان که خود را موظف به پیروی از نیات پاک عالی می‌داند بنوبه خود پیشنهادات سودمندی در این خصوص طی نامه سرگشاده به استاندار خوزستان نموده که رونوشت جهت استحضار خاطر مبارک تقدیم شده و اکنون هم موقع را مغتنم شمرده بوسیله این تلگراف سرگشاده پیشنهادات زیر را به حضور مبارک تقدیم و استدعای بذل توجهات مخصوصه آن جناب را می‌نماید.

البته تصدیق می‌فرمایند که علاقه دولت در پایین آوردن سطح معیشت عمومی و رهایی مردم از این گرانی بحران آور موقعی مورد استقبال صمیمانه همگانی واقع خواهد شد که خود دولت هم به سهم خود در این راه فداکاری بکنند. به این معنی که بهای آن قسمت از احتیاجات مردم را که در دست خود دولت است پایین بیاورد و بعلاوه وسائل حمل و نقل ارزان که در تنزل قیمت اجناس فوق‌العاده مؤثر است در دسترس عمومی قرار بدهد. علیهذا برای رسیدن به این منظور مقدس و هدف عالی با کمال افتخار پیشنهاد می‌نماییم:

اولاً- امر و مقرر فرمایند در تعرفه کرایه محصولات راه آهن که در سال گذشته یعنی

در حین خاتمه جنگ دو برابر شده تجدید نظری بفرمایند. زیرا این مسئله در پایین آوردن نرخ کالاهای داخلی به خصوص خواربار بی اندازه مؤثر و دیگر جای بهانه‌ای برای تجار و فروشندگان خواربار باقی نمی‌گذارد.

ثانیاً- در طرز توزیع و پخش کالاهای انحصاری از قبیل شکر و چای و قماش و همچنین سیگار تجدید نظری بشود و از سوء استفاده متصدیان بازار سیاه تا حدود ممکنه جلوگیری به عمل آید.

ثالثاً- در بهای سیگار که توتون آن محصول داخلی و قیمت کاغذ و مقوا هم اخیراً در خارجه تنزل خوبی کرده است تجدید نظری بشود. زیرا بهای یک پاکت سیگار اشنو پیش از جنگ نیم ریال و اکنون از طرف اداره دخانیات سه ریال محسوب می‌شود و بواسطه بدی طرز پخش، مردم به بهای چهار و پنج ریال آن را خریداری می‌کنند.

وابعاً- با در نظر گرفتن مقدار شکر فراوانی که اخیراً برای دولت وارد شده امر و مقرر فرمایند به هر کوپن بجای نیم‌کیلو شکر ماهیانه یک کیلو داده شود تا مردم از دست بازار سیاه قدری رهایی یافته و قیمت شکر آزاد در نتیجه قلت احتیاج مردم به خودی خود پایین بیاید.

در خاتمه مادامی که نیات پاک آن جناب مصروف و معطوف رسانیدن کشتی وطن به ساحل نجات می‌باشد، دست توانای خداوند متعال و نیروی ملت با همت ایران پشتیبان حضرتت خواهد بود.

حزب سعادت خوزستان

[۱۰۹۰۶۰ - ۲۳۴۹]

حزب سعادت خوزستان از جناب آقای استاندار و کمیسیون محترم تعدیل نرخها استدعا می نماید همانطوری که بهای آب، برق، گوشت، نان، خواربار، تره بار، درشکه، سلمانی، حمامی، کرایه ماشین، آجر و همه چیز مورد رسیدگی واقع شده، امر و مقرر فرمایند موضوع کرایه منازل و دکاکین مورد بررسی مخصوص قرار بگیرد. زیرا صاحبان مستغلات نسبت به مستأجرین به درجه ای اجحاف می نمایند و مال الاجاره ها به قدری زیاد و غیر عادلانه است که از غارت هم بدتر است. به طوری که همه مردم می دانند صدی هشتاد از منازل مسکونی و دکاکین اهواز در سالهای قبل از جنگ ساخته شده و هیچکدام بیش از دو هزار تومان مخارج ساختمان نبرده و اغلب آنها پیش از جنگ در ماه منتهی تا دو بیست ریال اجاره داشته ولی حالیه از دو هزار ریال متجاوز است. اشخاصی را سراغ داریم که پانزده سال قبل با پنج هزار تومان چند دستگاه خانه ساخته که پیش از جنگ مجموع اجاره آنها یک هزار ریال بوده ولی اکنون در ماه از همان چند خانه بالغ بر پانزده هزار ریال اجاره می گیرد و در نهایت خوشی و عیاشی زندگانی می کنند. کمیسیون تعدیل مال الاجاره ها با هفته یک اجلاس کافی نیست، استدعا داریم مقرر فرمایند اقدامات عاجل به عمل آید.

« اهالی محترم اهواز »

از شما هم تمنا می شود که برای پایین آوردن سطح زندگانی با شهرداری اهواز و کمیسیون تعدیل نرخها کمک و همکاری بکنید. به این معنی که اگر مثلاً نانواها نمی خواهند زیر بار فروش کیلویی ۳ ریال بروند، خانه داران چند روزی نان خانگی تهیه کنند. همه می دانند که پیش از جنگ اداره تثبیت، گندم را از قرار یک من ۱۴۰ ریال به نانواها می داد و قیمت نان در حدود کیلویی دو ریال بود. اکنون که گندم یک من ۱۲۰ ریال است چرا کیلویی ۳ ریال صرف نمی کند. مگر مزد شاگرد و هزینه دکان چقدر اضافه شده است. نانواها نمی خواهند از خر شیطان پایین بیایند، شما با پشتیبانی از شهرداری و تهیه نان خانگی می توانید تصمیمات خیرخواهانه استاندار و شهردار اهواز را به موقع

اجرا بگذارید.

حزب سعادت خوزستان

چاپخانه کوشش اهواز

[۲۳۴۶-۱۰۹۰۶۰]

مذب سوسپيال

دمكرات

[حزب سوسیال دمکرات ایران، بی تا]

۱

مروانامه حزب سوسیال دمکرات ایران

نبرد با نداری و ستمکاری

۱ - سیاست خارجی: حفظ استقلال کامل و تمامیت ایران آزادی و بقای استقلال کامل و تمامیت سرزمین ایران هدف مقدس ملی ماست. ما عقیده مندیم سیاست ما با دولتهای متعاقد و همجوار باید روی اساس حسن تفاهم و همکاری و صمیمیت و شرافت باشد.

ما سیاست بافی و زرنگی را جزو اصول کهنه می شماریم، روشنی و بی ریائی و صداقت و وفا به عهد را از عوامل اساسی یک سیاست صحیح عاقلانه می پنداریم.

در مقابل انتظار داریم دولتها و ملتها هم با ما همین اصول را رعایت نمایند. استقلال و تمامیت و حیثیت کشور ما را شرافتمندانه احترام گذارند و حقوق سیاسی و اقتصادی ما را روی اصول تساوی کامل مرعی دارند.

۲ - سیاست داخلی: پشتیبانی از اصول دمکراسی و مشروطیت

بسط عدالت اجتماعی - روش اقتصادی - تربیت معنوی

الف - اصول دمکراسی و آئین مشروطیت باید ابقا و اجرا گردد. روی این اصول لازم است حکومتی درست و شایسته‌ای به وجود آید و هدفش آسایش عامه باشد. باید حکومت فرد در تمام مراحل از بین برود و جای خود را به حکومت جامعه و قانون واگذارد و به تدریج هر فرد ایرانی در مسئولیت اداره امور کشور شریک و سهیم باشد.

ب - هدف اصلی دولت و ملت ما باید استقرار عدالت اجتماعی باشد. ما می خواهیم حکومتی که سازمانی در این کشور به حصول آید که حقوق اجتماعی هر فرد و طبقه را کاملاً محفوظ و هر ایرانی را به نسبت کار و ارزش او از حق خود و از نعمتها محفوظ دارد و راه پیشرفت مادی و معنوی را به روی او باز کند و او را از ستم و تجاوز و آفات مصون

دارد تا هم جامعه از فرد حداکثر استفاده را نماید و هم فرد از جامعه.

پیداست شرایط اساسی نیل به این مقصود تامین معیشت و تعمیم فرهنگ و بسط کامل امنیت قضائی و بهداشت عمومی و وضع اساس معقول عادلانه ایست برای تعادل اقتصادی طبقات ملت و تعیین نسبت صحیح بین سرمایه و کار تا از این راه وسایل حداقل یک زندگی قابل تحمل برای طبقه عامه از کارگر و کشاورز به وجه مطلوب فراهم گردد.

ج - وصول به هدفهای ملی وسایل مادی و معنوی لازم دارد. برای تامین وسایل مادی یک نهضت اساسی اقتصادی در ایران لازم است. به نظر ما کلید اقتصاد ایران بسط و تطبیق اصول علمی کشاورزی است که بیدرنگ با مقدمات صحیح مانند ایجاد سیستم آبیاری و سدبندی، تهیه ماشینهای زراعتی و طرح نقشه کاملی متناسب با وضع سرزمین ما عملی گردد. و فروع آن نیز مانند دامپروری و باغ داری و جنگلبانی و تربیت پشم و پنبه و ابریشم مورد توجه خاص واقع شود. توأم با این عمل لازم است نقشه بازرگانی و صنایع که تناسب با کشاورزی ما داشته باشد به وجود آید و آنچه از صنایع در ایران پیدا شده حفظ و توسعه شود، زیرا کشاورزی و بازرگانی و صنایع لازم و ملزومند، فقط با این سیاست ممکن است احتیاجات زیاد کشور را مرتفع ساخت و به اصلاحات اساسی پرداخت

د - تنها وسایل مادی بشر را به هدف کمال سوق نمی دهد و برای پیشرفت، معنویت و فرهنگ و ایمان و عواطف هم لازم است تا بتوان به نیروی آن ملکات فاضله را مانند حق پرستی و میهن دوستی و فداکاری و هم دلی و درستکاری ترویج و صفات ناشایسته را مانند خود پرستی و نفع جوئی و نفاق و حسد و خیانت ریشه کن کرد و عادات زیان آور مزمن را نظیر اعتیاد به الکل و افیون و زندگانی لغو بی قید برانداخت و به جای عمارت ویران جامعه فاسد کهنه بنیانی از نو ساخت.

به نظر ما بهترین راه تربیت معنوی و تهذیب اخلاق دین و فرهنگ است، پس ما گذشته از الزام تعمیم کامل فرهنگ، دین را هم برای سعادت ملت خود ضروری می دانیم و اصول عقاید اجتماعی و اخلاقی اسلام را برای پیشرفتها و وحدت و تربیت واقعی ملت ایران سودمند می شماریم.

پیداست شعار ما پیروی از حقیقت دین است نه ظاهر پرستی ما عقیده داریم که دین باید از زواید و خرافات مبراگردد و از تظاهر و ریا و عوام فریبی و ارتجاع تفکیک شود. دین دشمن خرافات و خرافات دشمن دین است.

[۱۸۶۶ - ۱۰۹۰۲۹]

مذب عدالت

حزب عدالت در آذرماه ۱۳۲۰ تشکیل شد.^(۱) علی‌رغم اشتهار این موضوع که همگان فکر تشکیل و تأسیس حزب عدالت را به علی دشتی نسبت می‌دهند، جمال امامی که او نیز از جمله سردمداران آن حزب به شمار می‌رفت، فکر تشکیل حزب را از آن خود می‌داند و می‌نویسد: "...وقتی اطلاع یافتم که یک تشکیلات کمونیستی در شرف انعقاد و تکوین است احساس کردم که تنها نشستن و خاموش بودن وظیفه من نیست، گوشی تلفن را برداشتم و از دشتی و خواجه نوری دو دوست قدیمی خود خواهش کردم شب را دور هم باشیم.... روی ایوان همان خانه با دشتی و خواجه نوری نشستیم و شالوده حزب عدالت را گذاشتیم. دشتی و خواجه نوری را بدان جهت انتخاب کرده بودم که می‌دانستم هر دو مثل من فکر می‌کنند، یقین داشتم آنچه مرا رنج می‌دهد در آنان هم بی‌تأثیر نیست. اتفاقاً همان طور که انتظار داشتم هر دو از پیشنهادم استقبال کردند."^(۲)

۱ - پشترآوری، تاریخ معاصر ایران، ج ۲، ترجمه محمد رفیعی مهرآبازی (تهران، عطایی، ۱۳۶۸)، ص ۲۲۷
 ۲ - جمال امامی، چگونه وارد سیاست شدم، فواندنیوا، ۱۲ اسفند ۱۳۳۳. آبراهامیان در *Iran Between Two Revolution* ص ۳۲ نقل قول فوق را به عدل‌الملک داکتر المصفاوی داده است که اشتباه است.

هیأت موسس حزب عدالت پنجاه و چهار نفر بودند که به جز دشتی، امامی و خواجه نوری، از دیگر عناصر برجسته آن می‌توان از امیراحمد مهبذ، ابوالحسن حائری‌زاده، دبیر اعظم، دکتر امین‌الملک مرزبان و دکتر احمد هومن نام برد. از این میان علی دشتی و جمال امامی در وابستگی به انگلستان شهرت داشتند. امیراحمد مهبذ نیز به گفته حسن ارسنجانی در زمان صدارت قوام‌السلطنه در ۱۳۳۱ ش. رابط سفارت آمریکا با قوام بود.^(۱)

حزب عدالت مانند سایر احزاب این دوره خواستار یک سلسله اصلاحات کلی همچون گسترش آموزش و بهداشت و اصلاحات اداری و... همچنین حضور مستشاران نظامی آمریکا در کشور و مقابله با کمونیسم بود: "روزنامه‌های وابسته به حزب عدالت نیز... خواستار کاهش بودجه نظامی، اصلاح نظام اداری، گسترش تسهیلات آموزشی، استخدام مجدد مستشاران آمریکایی و مبارزه با کاپیتالیسم و خطر کمونیسم بودند؛"^(۲) در میان همه خواسته‌ها و برنامه‌ها، استخدام مستشار آمریکایی و بویژه مبارزه با حزب توده و خطر کمونیسم، از همه مهمتر و لازم‌الاجراتر بود. پیش از این از خاطرات جمال امامی نقل شد که اساس تشکیل آن برای مبارزه با حزب توده بوده است. این مطلب از خلال اسنادی که در همین مجموعه آورده شده است نیز به خوبی مشاهده می‌شود. از این رو درگیری‌های متعدد در تهران و شهرستان‌ها میان اعضا و هواداران حزب عدالت با توده‌ای‌ها، در طول سالهای ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵ همواره وجود داشت.

ارگان حزب عدالت در ابتدا روزنامه "مهر ایران" به صاحب امتیازی "مجید موقر" و سردبیرانش به ترتیب عبارت بودند از: "علی هاشمی حائری" و "شیخی" پس از آن "ندای عدالت" جایگزین آن شد که امتیاز آن متعلق به "ابراهیم خواجه نوری" بود و سردبیران آن جعفرجهان و احمد هومن. پس از آن نیز به ترتیب روزنامه‌های "بهرام"، "مهرايران" و "قیام ایران" انتشار افکار حزب عدالت را بر عهده داشتند.

دفتر مرکزی حزب عدالت، منزل دکتر مرزبان واقع در خیابان باغ سپهسالار

۱ - حسن ارسنجانی، یادداشت‌های سیاسی در وقایع سی‌تیر ۱۳۳۱، (تهران، هیرمند، چاپ دوم ۱۳۶۶) ص ۳۵

بود.^(۱) حزب عدالت تا سال‌های پایانی این دهه به فعالیت خود ادامه داد که به عنوان نمونه می‌توان به گزارش مأمور مخفی شهربانی در ۱۵ دی ۱۳۲۸ اشاره کرد که برپایی جلسه حزب عدالت را گزارش داده است.^(۲) ولی همچنان که جمال امامی گفته است، در سال ۱۳۳۴ دیگر جز نامی از آن باقی نمانده بود.^(۳)

---

۱ - محمود تربتی سنجایی، قربانیان باور و افزاب سیاسی در ایران، (تهران، آسیا، ۱۳۷۵ ش) ص ۸۸
۲ - مجید تفرشی و محمود طاهر احمدی، همان ج ۲، ص ۳۴۹ - ۳ - جمال امامی، منبع پیشین

کمیته مرکزی

۱

[مرامنامه حزب عدالت، آذر ۱۳۲۰]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، به جای رونوشت است.

رونوشت مرامنامه حزب عدالت

۱ - اساس فکر ما مبارزه با هر گونه استبداد و هر نوع دیکتاتوری فردی و طبقاتی است و معتقدیم که بزرگترین آمال جامعه بشری یعنی عدالت در پرتو حکومت دموکراسی بهتر تضمین می شود و بنابراین اولین ماده مرام ما مهیا ساختن مردم است برای حکومت کردن بر خود. وجود انجمن های بلدی برای نظارت در امور شهرها [و] دوباره دایر کردن انجمن های ایالتی و ولایتی برای رسیدگی و مراقبت اوضاع حوزه های خود و دایر بودن مجلس شورای ملی بدون فترت^(۱) و هر چیزی که به رشد سیاسی و استقلال فکری توده و تعدیل زیاده روی ها [ی] هیئت حاکمه کمک کند [را] ضروری دانسته و معتقدیم برای حکومت ملی اولین وظیفه هر فرد این است که عقیده مخالف عقیده خود را بتواند تحمل کند.

۲ - آزادی نطق و قلم، آزادی مسکن، آزادی کسب و تجارت، تساوی در مقابل قانون و سایر اصول مهمه حقوق بشر که در قانون اساسی و متمم آن تصریح شده است، در نظر ما مقدس و واجب الاجرا و هر گونه امتیازی که مصدر آن فضل و تقوی نباشد ناچیز و حقیر است.

۳ - به عقیده ما وظیفه دولت منحصرآکارهای انتظامی و سیاسی و اجتماعی است و بنابراین مباشرت کارهای زراعتی و صنعتی و تجارتهی و هر گونه کسب و حرفه ای که قصد آن انتفاع و تولید است بر دولت و موسسات دولتی حرام است و هر گونه انحصاری

در کسب و تجارت که مزاحم زندگانی مردم بوده و یک هدف سیاسی و اجتماعی خاصی [را] نداشته باشد ناروا می دانیم.

۴ - به عقیده ما مناسب ترین و شریفترین منبع زندگانی ایرانیان زراعت است و بنابراین یکی از واجب ترین وظایف حکومت داشتن برنامه وسیع آبیاری و پس از آن ارشاد و کمک کردن دهقانان در انتخاب بذر و انتخاب نوع زراعت و تربیت دام و توجه کامل به بهداشت آنها به وسیله پزشک های سیار است. علاوه بر این دولت موظف است به وسیله مبلغین سیار آنها را به حقوق خود و به قوانین موضوعه و عدم تحمل فشار و ظلم آشنا نموده و با فرستادن مامورین با تقوای قضائی آنها را از اجحاف و تعدی حمایت کرده و سعی نماید تا اندازه ای که ممکن است دعاوی آنها را به کدخدا منشی فیصله داده و عدالت را میان آنها ترویج کند.

۵ - پنجمین مقصد ما اصلاح تشکیلات اداری دولت است، به طوری که اصول بوروکراسی کم کم نسخ شده و دوایر دولتی با این فکر روشن که خود را خدمتگزار مردم و منافع عمومی بشناسند مشغول کار شوند و برای حسن جریان امور معتقد به تشکیل شورای دولتی از رجال آزموده و پاکدامن هستیم.

۶ - به عقیده ما مدارس تاکنون به وظایف خود عمل نکرده و نسل جدیدی که در قوت اخلاق و دوست داشتن حق و عدالت و انصاف و فدا کردن منافع خود در راه مصالح اجتماعی و احترام به استقلال فکر و اراده و متکی شدن به قوای ذاتی در مصائب حیات و داشتن صراحت لهجه و صدق گفتار و خلاصه ملکات فاضله ای که اساس قوت اجتماعی و قدرت سیاسی یک ملت است به وجود نیاورده، یکی از بزرگترین مقاصد ما نزدیک شدن به این آرزوی بزرگ است.

۷ - جرح و تعدیل و تطور و تکامل این مرام به اکثریت دو ثلث کنگره قابل تحقق است. آذر ماه ۱۳۲۰، رونوشت برابر با اصل است. امضا (رونوشت برابر با رونوشت است)

۲

[سوگند نامه عضویت در حزب عدالت]^(۱)

وزارت جنگ، نگهبان حقیقی کشور عدالت است. علی (ع)

سوگند نامه

امضا کننده زیر که مرام حزب عدالت را با کمال دقت خوانده‌ام، بدین وسیله قبول عضویت نموده به قرآن مجید و شرافت خود سوگند یاد می‌نمایم که مرام حزب عدالت را محترم شمرده در ترویج و پیشرفت آن کوشش، از دستور و سیاست عمومی حزب پیروی نمایم.

نام ..... نام خانوادگی ..... شماره شناسنامه .....
 صادره از شهرستان ..... امضاء .....
 شماره کارت عضویت .....
 شهرستان ..... نشانی محل .....

[۱۷۷۳ - ۱۰۹۰۱۲]

۳

[کمیته مرکزی حزب عدالت به نخست وزیر، ۱۲/مهر/۱۳۲۳]

نشان حزب، حزب عدالت، کمیته مرکزی، شماره ۱۸۳۸، تاریخ ۱۲/۷/۱۳۲۳، نگهبان حقیقی کشور عدالت است. علی (ع)

جناب آقای ساعد نخست وزیر

چون رجال سیاسی نظیر جناب عالی به وقوف از هر گونه فعالیت اجتماعی توجه و علاقه مخصوصی دارند، اطلاعاً عرض می‌کنم که در روز سه شنبه ۱۸ مهر ماه ساعت پنج بعد از ظهر نمونه‌ای از تظاهرات و فعالیت حزبی در کانون عدالت به وقوع خواهد پیوست.

بدیهی است بنده هم از زیارتان در آن روز مفتخر و مسرور خواهم شد.

جمال امامی خوئی [امضا]

[۱۷۶۴ - ۱۰۹۰۱۲]

۴

[جمال امامی به .....^(۱)، ۱۶/آبان/۱۳۲۴]

نشان حزب، حزب عدالت، کمیته مرکزی، تاریخ ۲۴/۸/۱۶، نگهبان حقیقی کشور عدالت است،
علی (ع)

دوست عزیزم آقای شکراله طرهانی که برای بخشنداری ایوانکی در نظر گرفته شد و به حضور عالی معرفی گشته از رفقای ارادتمند می‌باشد. مستدعی است لطفاً با انتصاب ایشان به سمت پیش گفته موافقت فرمائید. موجب تشکر است

جمال امامی خوئی [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۲۷۴ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

۵

[کمیته مرکزی حزب عدالت ایران به نخست وزیر ۱۴/مرداد/۱۳۲۵]

نشان حزب، حزب عدالت، کمیته مرکزی، شماره ۳۵۹۳، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۲۵، نگهبان حقیقی کشور عدالت است علی(ع)، محرمانه مستقیم.

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر ایران اگر میل مبارک باشد و اجازه فرمائید حضوراً با دو نفر از اعضای کمیته مرکزی حزب عدالت ایران، عرایضی در خصوص این حزب که مدتی است عناصر مشکوک از آن رانده شده‌اند، معروض گردد. این حزب که فعلاً از افراد تحصیل کرده و آزادیخواه تشکیل یافته، تشکیلات معظمی در شهرستانها دارد که ممکنست با راهنمایی جناب اشرف به خیر و صلاح ایران همکاریهای موثر با حزب دموکرات ایران که هدف و مرامنامه‌شان یکی است بنماید.

اجازه شرفیابی حضوری از این لحاظ است که شخص ثالث نتواند در نقل و انتقال کلمات از حسن نیتی که به حزب دموکرات ایران هست منحرف گردد.

کمیته مرکزی حزب عدالت ایران

مهندس علوی [امضا]

[۱۷۹۹ - ۱ - ۱۰۹۰۱۲]

۶ [گزارش کلانتری بخش ۲ تهران، ۱۴/خرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، گزارش، به تاریخ ۱۴/۳/۱۳۲۴

گزارش

به موجب گزارش شماره ۳۳۶۸ - ۲۴/۲/۲۸ کلانتری بخش ۲، قبل از ظهر روز جمعه

۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۲۴ بر حسب دعوتی که قبلاً از طرف حزب عدالت به وسیله انتشار اوراق چاپی در شهر از اعضای حزب نامبرده به منظور دادن متینگ به عمل آمده بود، از ساعت ۸ صبح تدریجاً در حدود یک هزار نفر از طبقات مختلف منفرداً و یا بطور دسته جمعی به عمارت کانون حزب عدالت واقع در خیابان خواجه، باغ سابق سپهسالار آمده و دو عدد کامیون هم که با پرچم‌های ملی ایران تزئین شده بوده به مقابل عمارت حزب آمده و در آنجا قرار می‌گیرد. قبل از ورود اعضای حزب عدالت عده‌کافی پایور و پاسبان و تعدادی از دانشجویان آموزشگاه‌های شهربانی تحت سرپرستی آقای پاسیار ۱ سیاسی معاون انتظامی اداره سرکلانتری به منظور حفظ انتظامات در محل مزبور حاضر و به مراقبت می‌پردازند.

در حدود ساعت ۹ صبح جمعیتی که ضمناً آقایان مرتضی و مصطفی لنکرانی (برادران آقای شیخ حسین لنکرانی نماینده مجلس شورای ملی) همراه جمعیت مزبور بوده، در پیاده‌رو خیابان خواجه جمع و رفته رفته بر عده آنها افزوده شده و شروع به تظاهرات لفظی بر علیه آقایان سید ضیاءالدین طباطبائی و علی دشتی نمایندگان مجلس شورای ملی نموده که آقای پاسیار ۱ سیاسی آنها را با نصایح لازم به طرف خیابان شاه‌آباد برگردانده مجدداً جمعیت مذکور با بلند کردن آقایان مرتضی و مصطفی لنکرانی و یک نفر دیگر به نام پرچم در روی دست شروع به سخنرانی و توهین به حزب عدالت کرده و اعضای حزب نامبرده را جاسوسان اجنبی و عمال ارتجاع معرفی و در این ضمن نفرات دیگری به آنها ملحق و در معیت برادران لنکرانی که در پیشاپیش جمعیت بوده‌اند وارد خیابان خواجه شده، چون اعضای حزب عدالت نیز در آن هنگام در صدد حرکت برآمده این دو دسته به یکدیگر مصادف، برادران لنکرانی و پرچم نام فوق‌الذکر با دو سه نفر دیگر مردم را تحریک به حمله به طرف کامیونها و اعضای حزب عدالت نموده و چون از فرمانداری نظامی تهران استمداد از قوای نظامی شده بود در آن موقع عده‌ای سرباز سوار و پیاده حاضر و با مأمورین شهربانی در متفرق کردن جمعیت تشریک مساعی نموده و بالنتیجه اشخاص ماجراجوئی که در قسمت پیاده‌رو خیابان خواجه متوقف بوده‌اند، با سنگ و آجر و چوب به طرف سرنشینان کامیونها و اعضای حزب عدالت که

در عقب کامیون بوده‌اند حمله و بر اثر پرتاب سنگ و غیره شیشه‌های کامیونها شکسته شده و چندین نفر از اعضای حزب عدالت که هویت آنها در گزارش کلاتری ۲ تصریح و مجموع آنها نه نفر بوده است مجروح و یک نفر هم بسختی مضروب و مجروح گردیده که شخص اخیر را به بیمارستان آقای دکتر یزدی و سایرین را به عمارت حزب عدالت برده و از آنجا به بیمارستان انتقال می‌دهند.

فوراً کلاتری بخش ۲ به اتفاق آقای سرپر نظر در بیمارستان آقای دکتر یزدی حاضر، مشاهده می‌کنند در ضلع شرقی حیاط دکتر نامبرده جنازه جوانی که طرف راست صورت او مجروح بوده روی حصیر خوابانده شده که از طرف کلاتر مراتب به دادسرای تهران و اداره آگاهی اعلام و بلافاصله آقایان معزی رئیس و آصفی معاون اداره آگاهی با دو نفر بازرس و آقای افشار بازپرس شعبه ۱۱ دادسرای تهران و آقای دکتر احمد شفائی پزشک قانونی در بیمارستان آقای دکتر یزدی حاضر و پس از عریان کردن جنازه و معاینه پزشکی از طرف پزشک مذکور علت فوت در اثر ضربات وارده به بدن در تمام قسمت و همچنین شکستگی استخوان پای راست و تورم و کبودی ناحیه بیضه تشخیص شده است. صورت مجلس تنظیم گردیده که ضمیمه پرونده حاضره است. ضمناً چون هویت مقتول نامعلوم بوده از طرف آقای پزشک قانونی پروانه دفن به عنوان شخص ناشناس صادر و در همان روز جنازه مزبور از طرف آقای جمال امامی نماینده مجلس شورای ملی و اعضای حزب عدالت تا میدان بهارستان تشییع و سپس سه نفر از نمایندگان حزب عدالت به اتفاق کلاتر بخش ۲ و چند نفر پایور و پاسبان جنازه را به متوفیات برده و پس از انجام تشریفات مذهبی در امامزاده عبدالله مدفون و ملبوس تن مقتول را با مبلغ ده ریال وجه اسکناس که از او کشف شده بود به اداره آگاهی فرستاده که به موجب قبوض شماره ۷۶ و ۵۷۸ در گنجینه اداره آگاهی بایگانی شده است. برای تعیین هویت مقتول اقدام شده معلوم گردید اسم مقتول میر نصرالله فرزند سید جعفر، شهرت منظور آقا ۲۳ ساله دارنده شناسنامه شماره ۵۰۵۶ صادره از شبستر تبریز و تا چند روز قبل در کافه طریقت واقع در خیابان برق پیشخدمتی می‌کرده و اخیراً بیکار شده و صبح روز ۲۴/۲/۲۸ برای خواندن سرود ملی به کانون حزب عدالت رفته و نیز نامبرده برادری

دارد موسوم به سید حسین که او فعلا در کافه طریقت مشغول کار بوده و مشارالیه ضمن توضیحات کتبی به نام مدعی خصوصی تقاضای تعقیب قضیه را کرده است.

ضمناً کلاتری ۲ در انتهای گزارش خود اضافه کرده است که جزو همراهان برادران لنکرانی عده‌ای از اعضای حزب میهن و توده بوده و نیز اوراقی هم که چاپی بوده است در بین مردم منتشر می‌کرده که رونوشت یک نسخه آن در پرونده حاضره بایگانی است. گزارش کتبی آقای پاسپار ۱ سیاسی که متعاقباً رسیده مبنی بر این است: (مقابل کانون عدالت تقریباً ۳۰، ۴۰ نفر جمعیت بود و متدرجاً جمعیت شروع به آمدن نمود و دو کامیون که با پرچمهای سه رنگ مزین بود آمده عده‌ای سوار آنها شده و رفته رفته جمعیت زیادتر می‌شود. تقریباً ساعت ۸ و نیم مشاهده شد مرتضی لنکرانی جمعیت را در پیاده‌رو خیابان سپهسالار جمع کرده و شروع به زنده باد، مرده باد نمودند. به طور نصیحت او را به طرف خیابان شاه‌آباد فرستاده و مقابل کانون عدالت به آقای جمال امامی گفتم عده‌ای قصد اختلال نظم دارند. پرسید چه اشخاصی هستند؟ گفتم جمعیت متفرقه. ولی مرتضی لنکرانی آنها را دور خود جمع کرده بود، فعلاً آنها را رد کردم ولی رفتند به خیابان شاه‌آباد در آن موقع آقای باتمانقلیچ که حضور داشت اظهار نمود من لنکرانی را ساکت خواهم نمود و به طرف خیابان شاه‌آباد آمده، بین جمعیت به او اظهار داشت: این حرکات شما و این جمعیت بداست، بروید و باعث زحمت مردم نشوید. لنکرانی اظهار نمود: «دستی و دیگران می‌خواهند با جمعیت حزب عدالت متینگ بدهند. ما نمی‌گذاریم. جمعیت به طرف باتمانقلیچ حمله‌ور شد، او را رد نموده و چند نفر از مامورین آموزشگاه رسدبانی و پایوران را جلو خیابان سپهسالار مامور نمودند که جمعیت آنها به کامیون عدالت نروند. در آن موقع لنکرانی و چند نفر دیگر که یکی از آنها را آقای پرچم خطاب می‌کردند بالای صندوق یخ فروشی سر خیابان رفته و شروع به مرده باد زنده باد نموده بر علیه حزب عدالت سخنرانی می‌کردند که اسواران سر باز رسید و در دو طرف خیابان طرف پیاده رو ایستادند که جمعیت به هم نریزند.

رئیس کلاتری از یک طرف و بنده از طرف دیگر شروع به نصیحت به جمعیت کرده بودیم که باعث بی‌نظمی نشوند، ولی برادرهای لنکرانی - مرتضی و مصطفی - و چند

نفر دیگر که اغلب در جمعیت حزب توده دیده بودم آنها را تهدید می‌کردند و به نصایح و اخطار مامورین گوش نمی‌دادند. در آن موقع بیش از دو هزار نفر جمعیت مخالف حزب عدالت در خیابان شاه‌آباد بود که با مامورین آموزشگاه و عده‌ای پاسبان و مامورین دژبانی جلو آنها را گرفته بودیم به طرف بالا نروند که از قسمت بالا مقابل بیمارستان دکتر یزدی زد و خورد بین جمعیت شروع شد. ما خواستیم کمک به قسمت بالا برسانیم که جمعیت شاه‌آباد هم به طرف ما و مامورین حمله‌ور شده به طرف خیابان سپهسالار حمله کردند و مامورین قادر به جلوگیری نشدند. این عمل تقریباً در ساعت یازده انجام شد. در آن موقع عده‌ای سرباز پیاده نیز رسید، با کمک سربازان پیاده و سوار با زحمت مجدداً به طرف شاه‌آباد برگردانده و باز مرتضی لنگرانی و چند نفر دیگر از رفقای او سر خیابان روی صندوق چوبی یخ فروشی و روی دوش جمعیت رفته سخن رانیهای مهیج نموده باز خیال حمله داشتند. چون کامیونهای حزب عدالت و جمعیت آنها عقب رفته بودند و مامورین نیز فوق‌العاده در تفرقه آنها کوشش کردند، قسمتی از آنها نیز متفرق شدند و بقیه به حال خود باقی ماندند. و در این موقع خبر رسید که یک نفر از حزب عدالت مضروب و مقتول شده و [او را] به بیمارستان دکتر یزدی برده‌اند. آقایان رئیس و معاون اداره آگاهی که پس از استحضار از قضیه زدو خورد و وقوع قتل و جرح فوراً در معیت دو نفر بازرس (جعفر قلی فرهود و علی والی زاده) در محل واقعه حاضر و بعد از معاینه جنازه مقتول و انجام تشریفات مربوطه در مقام استعمال از جریان واقعه بر آمده گزارش داده‌اند. اولاً آقای سروان غلامعلی ناظمیان افسر دژبانی در بخش ۲ که از بدو واقعه در محل وقوع داشته اظهار داشته است: «از ساعت ۷ صبح عده حزب عدالت در خیابان سپهسالار شروع به تجمع کردند. در ساعت ۸ نیز عده‌ای از حزب توده (مشارالیه طی توضیحات کتبی اظهار داشته است مقصود او از حزب توده، توده جمعیت بوده است) در خیابان شاه‌آباد جمع شده جمعیت متناسب به حزب توده شروع به ایراد نطق کرده و به حزب عدالت فحاشی و طرفین شروع به تظاهرات مخالف نسبت به یکدیگر نموده. در سه مرتبه به هم حمله‌ور شده مامورین جلوگیری کرده‌اند. تا اینکه عده‌ای از حزب عدالت در دو کامیون قرار گرفته، بنا شد حرکت نمایند. در این بین دسته‌ای از

حزب توده خط نظامی و پلیس را شکافته جلو کامیون را گرفتند. تدریجاً عده حزب توده رو به ازدیاد گذارده به طوری که مامورین قادر به جلوگیری نشده‌اند و طرفین دست به یخه شدند. اعضای حزب توده پای یک نفر را که روی ماشین حزب عدالت ایستاده بود گرفته کشیدند که او را به روی دست ببرند. با کتک کاری به زحمت او را نجات داده به حزب عدالت تسلیم شد و با آجر و مشت و چوب یکدیگر را می‌زدند. شخصی را دیدم که آجر برداشته و در صدد زدن به آن شخصی است که او را از روی ماشین کشیده بودند، ولی آجر در عوض به شخص دیگری که مقتول شد اصابت نموده و آن شخص به زمین افتاد و زیر دست و پا رفت.

۲ - آقایان جعفر قلی فرهود و علی والی زاده کارمندان شعبه (۷) اداره آگاهی که برای اجرای بازجویی در داخل جمعیت مامور شده‌اند گزارش می‌دهند: «به طوری که از مردم شنیده‌اند اول کارمندان حزب عدالت که غرض آنها دادن متینگ بود با دو ماشین از جلو کانون حزب حرکت می‌کنند در این موقع کارمندان حزب توده به سردستگی برادر آقای لُنکرانی و یک نفر دیگر که چهار شانه و لباس قهوه‌ای رنگ در برداشته با کارمندان حزب عدالت مجادله^(۱) می‌کنند، پس از سخنرانی بر علیه آقایان سید ضیاءالدین طباطبائی و علی دشتی و بعضی از رجال دیگر در حین مذاکره با یکدیگر منازعه، کارکنان حزب توده آجر و سنگ به طرف کارکنان حزب عدالت پرتاب می‌کنند که در نتیجه چند نفر مجروح و یکی کشته می‌شود. مقتول و مجروحین را کارمندان حزب توده این طور وانمود می‌کنند که توسط اتومبیل‌های خود حزب عدالت زیر گرفته شده در صورتیکه کارمندان حزب توده شیشه اتومبیل‌ها را شکسته و شوfer را مجروح می‌کنند، به مجرد ظاهر شدن کارمندان حزب توده کارمندان حزب عدالت متفرق و کارمندان توده آنان را تعقیب کرده و کارمندان حزب عدالت متفرق شده. کارمندان حزب عدالت به دسته لُنکرانیها فحاشی و بدگویی می‌کرده و ضمناً از طرف حزب عدالت در روی پرچم‌ها نوشته شده بود: «متفقین ایران را تخلیه و بازداشت شدگان را آزاد کنند».

۳ - آقای کاظم مینوی کارمند شهرداری تهران که خود را منتسب به حزب عدالت

معرفی و در موقع معاینه جنازه میر نصرالله در منزل آقای دکتر یزدی حاضر بوده اظهار داشته است: «من برای راهنمایی اعضای حزب عدالت در کامیون بودم در این ضمن اعضای حزب توده که مکرر فریاد می‌کردند زنده باد حزب توده و مامورین انتظامات نیز این قسمت را مسلماً تایید می‌کنند و ضمناً یکی از این عده یکی از برادرهای آشیخ حسین لنکرانی بوده شناختم، به من حمله کردند و مرا از روی سپر کامیون پائین کشیدند و با مشت و چوب مرا مضروب کردند. در این ضمن عده‌ای از حزب عدالت مرا از دست آنها گرفته نجات داده و به حزب بردند. تقریباً نیم ساعت بی حال در حیات حزب توده افتاده بودم علائم این عمل هم در بدن من معلوم و کت مرا که گرفته و پاره کرده‌اند ملاحظه می‌کنید (یک قسمت از دامن راست کت او با جیب پاره شده) و مدعی است اشخاصی که ایشان را مضروب کرده‌اند اگر ببینند می‌شناسند. رفقای من می‌گفتند برادران آقای لنکرانی و قوانلویا قوامی نام جزو این اشخاص بوده‌اند و از رفقای من یکی آقای حجازی حضور داشتند که آنها را شناختند. توضیح آنکه نسبت به مقتول شدن میر نصرالله هم گفته است «شخصاً این شخص را نمی‌شناسم ولی به طوری که رفقای حزبی می‌گویند یکی از هم مسلکان حزبی ما بوده است یعنی از اعضای حزب عدالت و مسلماً آنهایی که به من حمله کردند این شخص را مضروب و مقتول نموده‌اند و عده دیگر از حزب عدالت مضروب و به بیمارستان برده شدند آنها را نیز همین اشخاص که به من حمله کردند مضروب نموده‌اند».

۴ - آقای علی حجازی کارمند حزب عدالت که او نیز در موقع معاینه جنازه میر نصرالله در منزل آقای دکتر یزدی بوده در جلسه اول چنین اظهار داشته است: «امروز صبح ساعت هشت به اتفاق شخص مقتول که می‌گویند موسوم است به غلامحسین منظوری و از اعضای حزب عدالت می‌باشد، به معیت چند نفر دیگر از هم مسلکان در کامیون سوار شده برای پخش آگهی در شهر که به نظر^(۱) ما منظور مشروعی است برای استخلاص بازداشت شدگان و رفتن متفقین ما از ایران ساعت هشت و نیم از جلو حزب واقع در خیابان خواجه حرکت نموده به طرف سرچشمه و میدان سپه و چهارراه

حسن آباد و یوسف آباد و خیابان نادری و اسلامبول حرکت و به جلو حزب برگشتند و اعلاناتی پخش نمودیم و شخص مقتول هم با ما در کامیون بود. جلو حزب شخص مقتول با چند نفر دیگر از رفقای حزبی بیرون آمده و با همان کامیون بنده و عده‌ای دیگر که قریباً بیست و پنج الی سی نفر بودیم و شخص مقتول هم همراه ما بود سوار کامیون شده حرکت کردند اواسط خیابان خواجو^(۱) که رسیدیم دیدیم در خیابان شاه آباد مقابل خیابان خواجو شلوغ است و عده [ای] متینگ میدهند. من از چند نفر از رفقا^(۲) که پائین کامیون بودند سؤال کردم این اشخاص کی هستند؟ گفتند حزب توده. چند دقیقه نگذشت که مصطفی لنگرانی و مرتضی و حسام لنگرانی که این سه نفر برادرهای آقا شیخ حسین لنگرانی نماینده مجلس شورای ملی می‌باشند، به اتفاق چند نفر دیگر از رفقای خودشان منجمله شخص میکائیکی که اسماً او را نمی‌شناسم ولی دیده‌ام که در حدود خیابان شاهپور منزل دارد و عده [ای] دیگر که قریب هفتاد الی هشتاد نفر می‌شدند از قسمت شاه آباد جدا شده به طرف حزب عدالت آمده شروع کردند به گفتن مرده باد حزب عدالت، مرده باد دشتی، مرده باد امامی» و در جلسه دوم اضافه کرده است: «بعد از آقایان که مرده باد دشتی و امامی میگفتند عده‌ای از رفقای ما می‌گفتند زنده باد ایران زنده باد شاه و آنها می‌گفتند مرده باد ایران، مرده باد شاه، مرده باد حزب عدالت. بعد نظرم نیست آقای ابراهیم امامی و یا آقای نورالدین امامی معاون ثبت کل بودند آمدند روی رکاب اتومبیل ایستادند فریاد زدند. آقایان شما ایرانی هستید، ما هم ایرانی هستیم، با هم دوئل نداریم، شما چرا در انتظار خارجی می‌گوئید مرده باد ایران، مرده باد شاه. ما یک تقاضای مشروع داریم و همه ایرانی‌ها با این تقاضای ما موافق هستند. بعد یا مرتضی لنگرانی یا مصطفی لنگرانی بود که حمله کرد به طرف آقای امامی که رفقای حزبی ما جلو او را گرفته و دانش آموزان شهربانی آنها را متفرق کردند به طرف شاه آباد، اتومبیل ما هم حرکت کرد به طرف خط سیر که میخواستیم برویم به خیابان شاه آباد، هنوز داخل نشده بودیم که باز لنگرانی و همراهانشان و آن میکائیکی که دیروز می‌گفتم حمله کردند به طرف ما اول باریگهای کوچک به طرف عدالتیها و اشخاصی که

در کامیون بودند حمله کردند، دیگر مامورین انتظامی نتوانستند جلو آنها را بگیرند با لجن و چوب و سنگ حمله کردند. اول آقای مینوی را میخواستند از ماشین بکشند پائین که رفقا نگذاشتند و دامن کت ایشان را پاره کردند در این ضمن دیدند این هم مسلک مقتول ما از ماشین افتاد پائین، در اثر ضربه که به او خورده بود که من ملتفت نشدم ضربه سنگ بود، چوب بود، چه بود. او افتاد دیدم ممکن است نسبت به بنده هم همین عمل بشود از بغل ماشین خودم را انداختم پائین رفتم عقب ماشین که رفقا مرا سر دست بردند».

۵ - اصناف و ساکنین خیابان‌های اطراف خیابان خواجه به استثنای مادام هلن که گفته است: «من روی ایوان عمارت خود بودم حزب عدالت مرتباً صف بسته قصد حرکت داشتند در این ضمن عده [آی] که جلو آنها چند نفر ارمنی و ترک بود به آنها حمله کرده و با آجر و سنگ و چوب افراد حزب عدالت را مجروح نموده و به سران حزب عدالت بدگوئی و فحاشی می‌کردند. بقیه اظهار داشته‌اند: «چون دیدیم شلوغ شد از ترس دکانهای خود را بسته و رفتیم و نفهمیدیم چه شد».

۶ - آقای جمال امامی نماینده مجلس شورای ملی در موقع استعمال قضیه شفاهاً اظهار کرده است: «امروز ساعت ۹ صبح میتینگ حزب عدالت بوده، در خیابان سپهسالار جمعیتی که پنج الی شش هزار نفر تخمین می‌زدند ایستاده و عده [آی] هم در محوطه حزب عدالت بودند. بدو آقای عبدالرحمن فرامرزی و سپس آقای حسن صدر وکیل دادگستری و مدیر روزنامه قیام ایران نطق کرده و موضوع نطق آقایان مزبور آزادی بازداشت شدگان و اظهار شادمانی از خاتمه جنگ و تقاضای تخلیه ایران از قوای متفقین بوده که عده‌ای از حزب توده و برادران آقای لنگرانی (آقای مرتضی لنگرانی) در اول خیابان سپهسالار مجتمع و مشغول ایراد نطق بودند [و] اختلال می‌کردند [و] بهن می‌پاشیدن. همین که سخنرانی حزب عدالت تمام شد، نظامیها آمده جلو حزب عدالت را گرفتند. چون میتینگ تمام شده بود. جمعیت میخواست برگردد.

در آن موقع دو دستگاه گاری که پر از آجر بود رسید. آجرها را ریخته و رفتند. جمعیت مخالف حمله می‌کردند و با آجرها حمله‌ور می‌شدند و اغلب چوب در دست داشتند».

ضمناً در انتهای گزارش اداره آگاهی علاوه شده است که آقایان دکتر مرتضی و محمد یزدی اظهار داشته‌اند که: «از حزب توده اشخاصی مداخله در حادثه نداشتند و حزب توده مصمم است در صورتیکه معلوم گردد از افراد حزب اشخاصی که مداخله داشته‌اند آنها را از حزب اخراج کنند».

بنابراین در تاریخ ۲۴/۲/۲۹ - شرحی طی شماره ۱۱۰۵ با ارسال گزارش کلاتری ۲ و گزارش اداره آگاهی به فرمانداری نظامی تهران صادر و نسبت به تعقیب و بازداشت کلیه کسانی که با وجود اخطار مکرر صف مأمورین انتظامات را به هم زده و ایجاد اغتشاش نموده‌اند نظریه خواسته، دادسرای فرمانداری قرار عدم صلاحیت صادر و در همان روز مراتب به دادسرای تهران اعلام و چون آقای بازپرس شعبه ۱۱ دادسرای نامبرده شرحی به این مضمون راجع به واقعه روز ۲۴/۲/۲۸ که نتیجه یک نفر مقتول و دادسرای نظامی از خود سلب صلاحیت و موضوع [را] داخل در صلاحیت دادسرای تهران دانسته، نظر به اینکه غیر از چوب و آجر چیز دیگری در کار نبوده چون بازجوئی فعلا در اطراف قضیه به عمل نیامده این است که به اداره آگاهی دستور داده می‌شود در اطراف واقعه از متهمین و مسببین و محرکین و مطلعین بازجوئیهای لازمه به عمل آورده و در صورت لزوم فوری توقیف هر یک از متهمین پرونده برای صدور قرار مقتضی مراجعه شود، نوشته بودند، لذا از طرف اداره آگاهی شروع به اقدام شده مقدماتاً آقایان مرتضی و مصطفی لنکرانی جلب گردیده و چون در جریان تحقیقات به وسیله آقایان اسدالله نصیری و سیف الله سکه چی کارمندان کارخانجات سیلو که منتسب به حزب عدالت هستند اعلام گردیده که روز جمعه در محل غائله آقایان کمال صالحی، حسین قریشی، فتح الله مظلومی، فرج الله احترامی کارمند و کارگران کارخانجات سیلو هم حضور داشته و حتی مخبرین مزبور چهار نفر نامبرده را جزو جمعیت اغتشاشیون معرفی نمودند آنها را نیز جلب و از مشارالیهم بازجوئی به عمل آورده در جریان کار هم چند نفر به نام مطلع و شهود در اداره آگاهی حاضر و اطلاعات خود را اظهار کرده که خلاصه بیانات آنها را ذیلاً درج و ضمناً متذکر می‌گردد که آقای مرتضی لنکرانی هنگام مراجعه با یک نفر از شهود (آقای مرتضی ابو قدراه) که با حضور آقایان آذرمی و رفیع زاده دادیاران

دادسرای شهرستان تهران انجام یافته مطالبی اظهار نموده که عیناً در انتهای گزارش حاضر معروض گردیده است.

آقایان مصطفی و مرتضی لنکرانی در بازجوئی ضمن یک سلسله اظهارات سیاسی، بودن در محل غائله را معترف، ولی از جریان زد و خورد واقعه که منجر به قتل میر نصرالله و مضروب شدن عده [ای] دیگر شده است اظهار بی اطلاعاتی نموده آقای حسین قریشی هم ضمن بازجوئی از شرکت در غائله عدم اطلاع و همین قدر اظهار داشته است که روز جمعه ۲۴/۲/۲۸ به عنوان گردش [به] خیابان شاه آباد رفته جمعیتی را در آنجا مشاهده و بعد از اطلاع بر اینکه حزب عدالت در صدد دادن متینگ هستند پس از ۵ دقیقه توقف به منزل خود مراجعت، ولی آقای کمال صالحی و دو نفر دیگر به کلی منکر بودن در محل غائله شده و مدعی است روز ۲۴/۲/۲۸ از صبح تا غروب در کارخانه سیلو مشغول کار بوده.

اظهارات شهود و مطلعین

۱ - آقای اسدالله نصیری فرزند کاظم بیست ساله اهل تهران کارمند بازرسی اداره سیلو اظهار داشته است: «نظر به اینکه از طرف حزب عدالت برای خواندن سرود دعوت شده بود، در ساعت ۹ صبح در عمارت کانون حزب حاضر و مشغول تمرین شده هنگامیکه آقای صدر برای اعضای حزب عدالت سخنرانی می کرد و او هم از فاصله کمی از جمعیت حزب عدالت قرار داشته مشاهده کرده است جمعیتی از پائین خیابان خواجه با هیاهو به طرف عمارت حزب عدالت در حرکت بوده و پس از نزدیک شدن آنها آقای مرتضی لنکرانی را که در بین آنها بوده شناخته است. آقای مرتضی لنکرانی پس از رویت وی مشارالیه را به رفقاییش معرفی و با اظهار اینکه باید او را کتک زد آقای لنکرانی و سایرین به مشارالیه حمله و شخص لنکرانی یخه کت او را گرفته در آن حال مامورین انتظامی نجاتش دادند و در آن هنگام آقای مرتضی لنکرانی با آلت نامعلومی به سر او زده که خون جاری شده است. ضمناً آقای نصیری علاوه کرده است موقعی که در داخل کامیون مشغول خواندن سرود بوده فتح الله مظلومی را در حالیکه مشغول فحاشی

به رؤسای حزب عدالت و اعضای حزب مزبور بوده است مشاهده و حسین قریشی را نیز در ابتدای کوچه دکتر یزدی و چند قدم پائین تر از کوچه مزبور آقای کمال صالحی را دیده و یک نفر را هم که از پشت شبیه به فرج الله احترامی بوده ملاحظه کرده است. توضیح آن که آقای نصیری در گواهی نامه کتبی خود آقایان کمال صالحی و حسین قریشی و فتح الله مظلومی و فرج الله احترامی را جزو اشخاص شهود معرفی کرده است. ۲ - آقای سیف الله سکه چی فرزند نصرالله بیست و سه ساله بازرس اداره سیلو اظهار داشته است: «پس از خروج از عمارت حزب عدالت برای خواندن سرود سوار کامیون شده مشاهده کرده است آقایان لنکرانی که فقط مرتضی را می شناسد به اتفاق چند نفر شروع به سخن رانی و بدگویی نسبت به سران حزب عدالت نموده و در موقع حمله جمعیت برای حفظ خود در سطح کامیون خوابیده با این حال چند عدد سنگ به پشت و پهلوی او اصابت کرده و پس از پیاده شدن از کامیون در حال فرار فتح الله مظلومی و فرج الله احترامی کارگران سیلو را .....»^(۱)

[۲۲۷۳۰۰۲۹۳ - ۶۰۸ ظ ۴ ب آ ۱]

[۴۶۶۳۰۰۲۹۳ - ۶۲۵ غ ۴ ب آ ۱]

۷

[بیانیه حزب عدالت، بهمن ۱۳۲۴]

بیانیه حزب عدالت

هموطنان در این موقع که میهن عزیز ما یکی از سخت ترین دوره های بحرانی خود را می گذارند و با مشکلات عدیده ای که در اثر جنگ عالمگیر و عوامل اقتصادی و اجتماعی ایجاد شده دست به گریبان می باشد، در این هنگام که شیرازه سازمان اجتماعی ما در اثر رقابتهای سیاسی دول قوی از هم گسیخته شده و در نتیجه تلقینات

۱ - هر دو پرونده که شماره آنها در ذیل این سند آمده است ناقص است و ادامه گزارش در آنها موجود نیست.

نفاق آمیز سیاسی آنها حق و باطل چنان به هم آمیخته است که تمیز بین خادم و خائن به آسانی ممکن نیست.

حزب عدالت وظیفه خود می‌داند که حقایق امر را برای هم میهنان بیان کرده و اغراضی که در کنه تظاهرات اصلاح طلبانه مفسدین مخفی است آشکار نماید تا هموطنان با هوش و مستعد ما صحیح را از سقیم تشخیص دهند و در مقابل صف آرائی مزدوران بیگانه و اعمال غرض مغرضین به وظایف ملی خود آشنا باشد.

ما خدا و وجدان و تاریخ ایران را گواه می‌گیریم که در این راهنمایی منظوری جز خدمت به کشور و ابناء وطن نداریم. ما هم میهنان عزیز را به صلاح و نجات دعوت می‌کنیم تا با پیروی از اصولی که ذیلاً از نظرشان می‌گذرد و به طور مسلم سعادت آینده ما را در بر خواهد داشت با ما همکاری کنند و به کمک یکدیگر جلوی نقشه مشنوم خائنانه کسانی را که می‌خواهند از گل آلودی آب سوء استفاده کرده صیادی کنند سد نمائیم.

اینک آن اصول:

۱ - قانون اساسی کشور ایران مقدس‌ترین و ثابت‌ترین ودیعه گذشتگان ماست و هر نوع تغییر و تفسیری که من غیر حق در آن به عمل آید بر خلاف مصالح مسلم این کشور و باعث ایجاد هرج و مرج و اختلافات خانمان برانداز است، ملت ایران فریب کسانی را که برای مقاصد مخفی خود می‌خواهند عملاً در اساس^(۱) این بنای استوار رخنه وارد آورند نباید بخورد.

۲ - طبق اصول حقوق بین‌المللی و مدارک مثبت و مسجل تاریخی در ایران هیچ «اقلیتی» با مفهوم سیاسی که منظور بیگانگان است وجود ندارد و به هیچ وجه اختلاف لهجه و مذهب را نمی‌توان مستمسک تفکیک و تجزیه مشی و مرام ملی شمرد و به طور ساختگی اقلیت‌های متشنتی را در قلب یک ملت واحد به وجود آورد.

در کشور ما که آذربایجانی و فارس و کرد و لر و گیلانی و کرمانی و خوزستانی و بلوچ

و غیره تماماً علائق قومیت و آداب و رسوم ایرانیت را مشترکاً دارا هستند و حتی زندگانی پر زحمت [در] کشور خود را «بر بهشت موعود» دیگران ترجیح می دهند، حقا و قانوناً نمی شود آنها را جز ملت واحدی شناخت و به هیچ عنوانی ممکن نیست کلمه اقلیت را بر هیچ دسته‌ای از ساکنین این مرز و بوم اطلاق نمود.

۳- ملت ایران اقدامات فرقه دموکرات آذربایجان را که علناً به تحریک و پشتیبانی بیگانه و بیگانه پرستان در آذربایجان به وجود آمده و مسلحانه بر علیه استقلال مملکت قیام نموده‌اند مخالف قانون اساسی و مخالف منش و ملیت ایرانی و مضر به مصالح و استقلال ایران می داند و معتقد است که مردم غیور میهن دوست آذربایجان، هرگز بدون اجبار و اکراه با این عملیاتی که صریحاً مخالفت با قانون اساسی دارد هم آهنگ نخواهد شد.

۴- ما معتقدیم که مداخلات رقابت آمیز و شدید دو سیاست متضاد خارجی در انتخاب هیئت‌های حاکمه این کشور، بیشتر از هر چیز موجب شده که ملت ایران نتوانسته است از خدمات رجال پاکدامن ولایتی و فاضل خود استفاده نماید و کار را به طوری که دلخواهش بوده، به کاردان بسپارد.

بنابراین ما از یک طرف [به] این مداخلات غیر مشروع بیگانگان جداً اعتراض داشته و از طرف دیگر نسبت به هیئت‌های حاکمه‌ای که با اهمال و خرابکاری و غرض رانی و بی لیاقتی فاحش این همه اختلال و هرج و مرج و بی عدالتی در ایران به وجود آورده‌اند بد بین بوده و انزجار خود را ابراز می داریم.

۵- ما با ایمان راسخ ادعا می کنیم که ایرانی با هوش و قریحه غیر قابل انکاری که دارد؛ اگر چندی به حال خودش وا گذاشته شود؛ کاملاً قادر به اصلاح امور بوده و با بصیرتی که البته بهتر از خارجی‌ان به اوضاع کشور خود دارد در مدت کمی به آسانی بر تمام مشکلات داخلی فایق خواهد آمد.

با احراز این مدعا، معتقدیم که چون منشأ اصلی فساد دخالت خود بیگانگان است بنا بر این نسبت‌های بی لیاقتی و فسادی که از دهان رادیوهای لندن و مسکو شنیده می شود، حاکی از اغراض سیاسی بوده و همه اینها تبلیغاتی است که باز به منظور مداخلات غیر

مشروع از طرف رقبای سیاسی بیگانه اشاعه می شود.

۶- ما با این بی عدالتیهای اجتماعی، با مزایای غیر موجه عزیزان بی جهت، با اجحافات و به زحمتکشان واقعی از طرف طبقه حاکمه و ثروتمندان وارد می آید، با حمایت و پشتیبانی که دستگاه طبقه حاکمه از نالایقان ناپاک به عمل آورده و به این وسیله صلحای با فضیلت را از کار دور نگه می دارند، با اهمال غیر قابل عفوی که نسبت به اصلاح امور کشاورزان دیده می شود، با سازمان غلط و غیر متناسب چرخهای لنگ دولتی و امثال آن ... شدیداً مخالف و معارضیم و مدعی هستیم که نقشه های مطالعه شده عملی و سریع الاثری نسبت به هر یک از شئون اجتماعی کشور خود تهیه کرده و آماده داریم که به وسیله آنها در مدت کمی می شود بدون غوغا و آشوب تمام سطح مرز و بوم این جامعه را شخم زده و ریشه تمام خس و خاشاک مضر آن را بر آورده و زمین آباد و حاصل خیزی تحویل ملت بدهیم ... و اگر ما را چندی به حال خود بگذارند به یاری خدا تمام این اصلاحات را بدون کمترین کمک خارجی انجام خواهد داد و علی رغم تبلیغات غرض آلوده بیگانگان لیاقت و استعداد فوق العاده تمام ایرانیها را به دنیا نشان خواهیم داد.

۷- ما به همسایگان محترم شمالی و جنوبی خود با کمال احترام تذکراً یادآوری می کنیم که بهترین و عملی ترین طریق مصونیت منافع مشروع آنها نسبت به یکدیگر، وجود یک ایران مستقل و آباد و آزاد است.

فقط یک چنین ایران آزاد و آباد و مستقل و بی طرفی می تواند حریم طبیعی و سپر حوادث سیاسی واقع گردد و از تماس و اصطکاکهای^(۱) ناگواری که ممکن است صلح دنیا را مغشوش کند جلوگیری نماید.

۸- راجع به دعوت کمیسیون سه جانبه از نمایندگان سه دولت معظم روس و انگلیس و آمریکا اعتقاد ما این است که ملت ایران مقدم هر کمیسیونی را که منحصراً برای نظارت در انجام مواد پیمان سه گانه و تشخیص مسببین بدبختی این کشور ستم دیده تشکیل شود محترم و مغتنم خواهد شمرد، ولی البته اگر قصد این کمیسیون تعیین تکلیف در مشی اجتماعی جامعه ما یا تفکیک اعضای این خانواده ای که کلاً نامش ایران است باشد

آن وقت به اتکاء همان منشور آتلانتیک و همان اساسنامه ملل متفق که پایه صلح دنیا قرار داده‌اند، تمام افراد این کشور به خود حق خواهند داد که در پیشگاه افکار عمومی دنیا به این قبیل مداخلات غیر مجاز اعتراض کرده و شدیداً این عمل را به زورگوئی و اجحاف تعبیر نمایند.

۹- با نهایت بی طرفی و بالحنی خالی از هرگونه تعصب فرقه‌ای و حزبی ما به تمام افراد خانواده ایرانی تذکر داده و یادآوری مینمائیم که تاکنون هر بلانی که بیگانگان بر سر ما آورده و نتیجه ما را به این روز انداخته‌اند فقط با حربہ تفتین و نفاق بوده است و بس. منتها به اقتضای زمان و موقعیت، آتش نفاق را به نوعی که منافعشان اقتضا می‌کرده دامن می‌زده‌اند. هر صفحه‌ای از تاریخ تأثر آور مشروطه چهل ساله ما به طور وضوح گواه این قضیه مسلم است ....

هموطنان عزیز، متذکر باشید که همه برادران و خواهران تنی یکدیگریم و متوجه باشید که در دنیای امروزه زور به تنهایی کاری از پیش نمی‌برد و نفوذ بیگانه در ایران فقط در اثر نفاق ما امکان پذیر است و بس ... بیائید از این عبارت سر بسته و صفحات تاریخ چهل ساله عبرت گرفته و تا موقع نگذشته است دست به دست هم بدهیم و قلب و گوش خود را از تحریکات نفاق انگیز ببندیم. و در نجات میهن با هم برادرانه اشتراک مساعی کنیم ... پس از رفع بحران همیشه فرصت برای تصفیه حسابهای خصوصی باقی خواهد بود.

حزب عدالت همواره همین رویه را تعقیب کرده، و هرگز جز به قوای ملی به هیچ مقام و ماوای دیگری متشبث و ملتجی نشده و با تشکر از محبت‌های اتفاقی همسایگان همیشه آزادانه اشتباهات و بی مهریهای هر یک را تذکر داده و معتقد است که در ضمن رعایت احترامات همسایگی نسبت به هر دو دولت (همسایگان دوست و متفق شمالی و جنوبی) این بهترین رویه است که ایران را در حال بی طرفی از اصطکاک رقابت سیاسی آنها مصون بدارد و ضمناً منافع آنها را در این کشور به طور عادلانه‌ای محفوظ بدارند. ما از برادران هم میهن خود منتظر و متوقع ایم که هر کدام با این رویه موافقند از همکاری و کمک به ما خودداری ننموده و به این وسیله در نجات میهن و ناموس خود بکوشند.

دبیرخانه حزب عدالت
مهر چاپخانه قم

[۱۷۶۹ - ۱۰۹۰۱۲]

اصفهان - خوانسار

۸ [عضو کمیته حزب عدالت خوانسار به بخشداری خوانسار، ۲۶/خرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، رونوشت نامه شماره ۲، ۲۴/۳/۲۶، بخشداری خوانسار

بخشداری خوانسار

اداره محترم بخشداری و شهرداری خوانسار، محترماً این جانب بر حسب دستور، قبول نموده طبق مرامنامه تشکیل شعبه حزب عدالت در خوانسار [را] بدهم برای اطلاع آن اداره گزارشاً عرض شد. عضو کمیته مرکزی حسین مدنی. رونوشت جهت اطلاع مقام فرماندار معظم متبوعه تقدیم می شود. بخشدار خوانسار سعید شریفی.

[۲۹۳۰۰۲۲۷۴ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ]

گلپایگان

۹ [وزیر کشور به فرمانداری گلپایگان، تیر ۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی

فرمانداری گلپایگان

پاسخ نامه شماره ۱۰۵۷ - ۳/۲۹/۳۲۴ در موضوع تقاضای آقای حسین مدنی خوانساری از بخشدار خوانسار راجع به تشکیل شعبه حزب عدالت اشعار می‌دارد که اصولاً تشکیل احزاب در کشور آزاد و ایجاد آن مانعی ندارد و محتاج به اجازه خصوصی نمی‌باشد. بدیهی است در صورتی که از طرف حزبی عمل بر خلاف مقررات و یا مخالف انتظامات رخ دهد می‌بایستی طبق قوانین موضوعه از عمل بر خلاف ترتیب جلوگیری شود.

از طرف وزیر کشور

[۲۹۳۰۰۲۲۷۴ - ۶۰۹ظ۴ب۱۱]

بوشهر

۱۰ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۶/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۱۶/۱۲/۱۳۲۳، شماره ۱۵۲۲۴/۱۲۷۶۸، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی بوشهر گزارش می‌دهد، روز ۶ ماه جاری

آقای محلاتی رئیس حزب عدالت از شیراز وارد بوشهر شده، پس از ملاقات فرماندار و "وراتین" منشی اول کنسولگری در سالن دبیرستان آنجا با حضور آقای وراتین و عده‌ای از رؤسای ادارات و در حدود دویست نفر از اهالی راجع به اتکای ملت ایران به خود و دیانتش سخنرانی و اضافه نموده که ملت شش هزار ساله نباید فریب اشخاص را بخورد و دستخوش دیگران واقع شود و نیز از رشادت و اهمیت عشایر فارس و طرفداری از دموکراسی و میهن پرستی صحبت نموده است.

رئیس شهربانی کل کشور سرپاس سیف

رونوشت شرح بالا برای استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور [امضا]

[۱۷۸۰ - ۱۰۹۰۱۲]

خراسان - سبزوار

[رئیس دبیرخانه حزب عدالت سبزوار به استاندار خراسان، ۱۳۲۴]

۱۱

وزارت کشور، رونوشت سبزوار، مشهد

جناب آقای استاندار، تا امروز که مدت چهل ماه از تشکیل حزب عدالت در سبزوار می‌گذرد، این حزب مقدس ملی که همیشه متانت و اعتدال را روش خود قرار داده نخواستہ کوچکترین سوءظنی برای متفقین عزیزمان تولید شود، همیشه از بروز اختلافات محلی جلوگیری به عمل آورده و مجری نیات حضرت اشرف بوده، همیشه به سرپرستی آن جناب در خراسان افتخار می‌نموده. در این روزها مغرضین و تباہکاران

می‌خواستند در اثر انتشارات بی‌جا اذهان اولیای امور را نسبت به این حزب مشوب نمایند، ولی در اثر توجهات حضرت اشرف موفق به آروزی خود نشدند. بدین لحاظ عدالت خواهان سبزوار در مقام تشکر و سپاسگذاری نسبت به آن حضرت برآمده، امید عطف توجه از آن جناب دارند. ۲۳۷ رئیس دبیرخانه حزب عدالت سبزوار مهندس هنر

بخش امضا

رونوشت برابر اصل است

[۱۷۷۱ - ۱۰۹۰۱۲]

۱۲

[استاندار خراسان به وزارت کشور، خرداد ۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی

وزارت کشور

روز سوم خرداد اطلاع حاصل شد حزب عدالت سبزوار در نظر دارد میتینگی داده و با حزب توده مبارزه نمایند. برای جلوگیری از پیش آمد سوئی کتباً به فرمانداری سبزوار دستور فوری داده شد به رهبران احزاب تذکرات لازم داده خاطر نشان کنند، نبایستی بر خلاف ترتیب و مقررات اظهار و اقدامی نمایند.

اینک رونوشت گزارش شماره ۸۱۵ فرمانداری سبزوار با رونوشت تلگراف کمیته حزب عدالت سبزوار برای استحضار فرستاده می‌شود.

از طرف استاندار استان نهم امضاء

رونوشت شرح بالا و رونوشت ضمائم آن جهت استحضار نخست‌وزیر تقدیم می‌شود.

وزیر کشور [امضا]

[۱۷۷۱ - ۱۰۹۰۱۲]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۲۷/مرداد/۱۳۲۴] ۱۳

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۵۱۳۹، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۲۴، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

گزارش شماره ۸۵۲ شهربانی مشهد ذیلا معروض می‌گردد:

مطابق گزارش شهربانی سبزوار ساعت ۱۸ روز ۲۱/۴/۲۴ آقای مهندس صدقیانی رئیس کشاورزی سبزوار و رهبر حزب عدالت شروع به سخنرانی نموده عده کثیری از افراد حزب توده به سرپرستی زمانی، آموزگار منتظر خدمت اداره فرهنگ بنای هو و جنجال و هورا کشیدن را گذارده مانع سخنرانی مشارالیه شدند. و آقای فرهی رهبر حزب توده درباره آمدن نماینده کارگر شوروی به ایران سخنرانی می‌نمودند. ساعت ۱۸ روز ۲۱/۴/۲۴ آقای صهبا آموزگار فرهنگ و رهبر حزب میهن درباره کابینه آقای صدر و تنقیدات از آقای سید ضیاءالدین سخنرانی نموده است. علت تأخیر در عرض گزارش این بوده است چون نسبت به کارمندی آقای صهبا که جزو حزب رهبر یا توده بوده تردید شده بود، از شهربانی مشهد توضیح خواسته، گزارش بعدی حاکی است بر حسب ظاهر آقای صهبا جزء حزب میهن می‌باشد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

رونوشت گزارش فوق برای استحضار خاطر مبارک جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌شود.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[۱۷۶۷ - ۱۰۹۰۱۲]

۱۴

[فرماندار سبزووار به استاندار خراسان، تیر ۱۳۲۴]

وزارت کشور، محرمانه، مستقیم

استاندار استانداری نهم

پیرو معروضه تلگرافی شماره ۸۰۱ - ۳۲۴/۴/۵ به عرض می‌رساند بروز هر اختلافی ناشی از اشخاصی است که قوای خود را به آنچه که از آن نتایج نیکوئی بگیرند صرف نمی‌کنند، بلکه شرایط آزادی خواهی را مایلند با روش ناپسندی به دیگران هم تحمیل نمایند و موضوع انتشار ایجاد مخالفت بین دو حزب مسبب، وصول تلگرافی از تهران که تظاهراتی بشود زمینه را فراهم، ولی به محض اطلاع که ملاقاتهایی با عاملین مسئول به عمل آمده و مکاتباتی با فرمانداری نمودند خصوصاً بعد از ابلاغ تلفونی و وصول دستور محرمانه شماره ۷۰ - ۳۲۴/۳/۳ که هر یک را به عاقبت وخیم متوجه و از طرف دیگر از طرف رئیس شهربانی هم به این قسمت تقویت شده روز جمعه صبح در حالی که پاسبانها و عده‌ای از افراد ژاندارمری مراقب حفظ انتظامات بودند، حزب عدالت سخنرانهای خودشان را بدون اینکه به جمله‌های معترضه و یا کلماتی که موجب برخورد و مشاجره شود خاتمه داده و عصر هم حزب توده متانت و خونسردی را در ضمن سخنرانی رعایت نموده که بحمدالله وضعیت به طریق مسالمت آمیزی گذشت و از جهت انتظام و انضباط برقرار خلاف انتظاری رخ نمود.

در خاتمه از جهت مزید استحضار رونوشت گزارش شهربانی که موضوع سخنرانی چه بوده است ایفاد می‌گردد.

فرماندار سبزووار میرفخرائی

[۱۷۷۱ - ۱۰۹۰۱۲]

نیشابور

۱۵ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۰/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱/۹۸۷۲/۱۱۱/۵۹،
تاریخ ۲۳/۹/۲۰، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی مشهد به استناد اطلاع رسیده از شهربانی نیشابور گزارش می‌دهد از ساعت ۶ تا ۸ بعد از ظهر روز ۳ آذر ماه جلسه حزب عدالت در منزل ابوالقاسم مجتهدی با حضور عده‌ای کسبه و غیره تشکیل، مجتهدی از آیات قرآن برای آنها تفسیر و اظهار داشته است: «کسانی که بر علیه حزب عدالت اقدام می‌نمایند، به مشارالیه اطلاع دهند». و اضافه کرده است در ظرف یک هفته هويت کامل خود را در دفتر حزب ثبت نمایند که برای طبع در سالنامه حزب به مراکز ارسال شود. رونوشت گزارش بالا برای استحضار جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم می‌گردد.
رئیس شهربانی کل کشور - سر پاس سیف [امضا]

[۱۷۷۵ - ۱۰۹۰۱۲]

خوزستان - اهواز

۱۶

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۲۹/مهر/۱۳۲۴]

اهواز

روز ۲۹/۷/۲۴ جلسه حزب عدالت با حضور کوزه کنانی بازرس حزب که از تهران آمده بود تشکیل و تقوی را به جای نقشینه به ریاست حزب آنجا تعیین نمود.

[۲۹۲۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۱۷

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور ۳۰/مهر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱/۸۰۲۲/۹۳۰، تاریخ ۱۳۲۴/۷/۳۰، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی اهواز گزارش می‌دهد: ساعت ۱۹ عصر روز ۱۸ ماه جاری به واسطه تصادف با پنجمین سال تأسیس حزب عدالت در منزل جواد نقشینه مجلس جشنی منعقد و عده‌ای از کارمندان دوائر دولتی و کسبه اهواز بنا به دعوتی که قبلاً از طرف محمد نقشینه سرپرست حزب عدالت شده بود، در محل مزبور حضور به هم رسانیده بودند و آقای نقشینه در اطراف تشکیل جشن سالیانه و مرام حزب عدالت بیاناتی اظهار داشت. سپس همدریف استوار ۲ ارتش سید عبدالحسین هیوی در اطراف محسنات احزاب و دخول اشخاص به حزب عدالت و اتحاد آنها با همدیگر و

اینکه مرام آنها پیروی از دین مبین اسلام می باشد سخنرانی، در ساعت ۲۱ خاتمه. ضمناً چند نسخه مرامنامه هم بین اشخاص توزیع نمودند. دو نسخه رونوشت مرامنامه به ضمیمه تقدیم میدارد.

رئیس شهربانی کل کشور سرتیپ ضرابی [امضا]

[۲۲۷۴۰۰۲۹۳ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

۱۸

[حزب عدالت اهواز به استاندار خوزستان، ۲/اردیبهشت/۱۳۲۵]

شهربانی کل کشور، رونوشت بیانیه حزب عدالت اهواز، شماره ۱۹، مورخه ۲۵/۲/۲

جناب آقای استاندار استان ششم

پس از اینکه آقای مرتضوی رئیس انجمن نظار انجمن ایالتی بطلان انتخابات را طی نامه شماره ۱۰۴ - ۲۴/۱۲/۱۰ به شما اعلام و رونوشت آن را به انجمن تسلیم نمود و سه نفر دیگر از اعضای انجمن هم با دادن استعفا مندرجات نامه او را تصدیق نموده و بطلان چنین انتخاباتی مسلم گردیده، با کمال تأسف مشاهده می گردد که در ۳۱ فروردین یعنی پنجاه و پنج روز بعد آگهی به امضای سید ابوالحسن آل علی به عنوان رئیس انجمن نظار منتشر و اهالی را دعوت نموده در ظرف سه روز اعتراضات خود را به انجمن نظار که در استانداری (خارج شهر) تشکیل است بدهند، در حالی که نه تنها بعد از اعلام بطلان از طرف رئیس انجمن مجوزی برای تشکیل مجدد انجمن در انتخاب چهار نفر به جای استعفا دهندگان باقی نیست، اساساً فرض وجود جواز قانونی تعیین محل استانداری در خارج شهر و تعیین سه روز، مخالف مواد ۱۵ و ۱۷ و ۴۴ قانون انتخابات انجمن ایالتی و ولایتی بوده، چه آنکه ماده ۱۵ یک نوبت آگهی را زیادتر تجویز ننموده که این آگهی هم قبلاً منتشر و ماده ۱۷ محل تشکیل انجمن نظار را در مرکز شهر در یکی از مساجد یا

مدارس تعیین نموده و ماده ۴۴ می گوید شکایات و ایرادات راجع به انتخابات باید ظرف یک هفته بعد از ختم انتخابات به انجمن نظار اظهار شود الخ. بنابراین انتخاب چهار نفر به جای استعفا دهندگان و صدور آگهی اخیر از طرف آنها و تعیین محل استانداری و تعیین سه روز عموماً مخالف نص صریح قانون بوده که این حزب از نظر حفظ حقوق جامعه و رعایت قوانین موضوعه اعتراض نموده و قضاوت آن را به هیئت معظم دولت و ملت ایران واگذار^(۱) می نماید. حزب عدالت اهواز رونوشت برابر با اصل است.

[۱۷۹۳ - ۱۰۹۰۱۲]

[بیانیه حزب عدالت اهواز، بی تا]

۱۹

بیانیه حزب عدالت

البته تمام اهالی این استان از منویات جناب آقای قوام رئیس معظم دولت مبنی به پائین آوردن سطح زندگی مطلع گردیده و با اینکه امر معظم له نسبت به تمام استان و شهرستانها بوده، متأسفانه تاکنون کوچکترین اقدامی از طرف مقامات مسئول این استان مخصوصاً شهرستان اهواز به عمل نیامده، کما این که هرگاه توجه شده بود [و] نسبت به بهای برق و آب و نان و گوشت و سایر مایحتاج اهالی این شهرستان اقدامی به عمل آمده بود و با کمال تأسف بایستی گفته شود که نه تنها اقدام برای پائین آوردن سطح زندگی به عمل نیامده، بلکه طرز عمل و روش مامورین مربوطه مخصوصاً بازرسان شهرداری طوری بوده که باعث تجری کسبه شده و به نظر شورای این حزب یگانه راهی که برای پائین آوردن سطح زندگی اهالی این شهرستان مؤثر می باشد این است که جناب آقای استاندار کمیسیونی از کارشناسان با حضور نمایندگان احزاب تشکیل داده که نسبت به

پائین آوردن سطح زندگی اعم از کرایه مغازه و خانه و برق و آب و دخانیات و حمام و سایر مایحتاج مردم رسیدگی و نرخ عادلانه معینی [تعیین] و برای اجرای آن هم به انتظار بازرسهای شهرداری نبوده و از بین اشخاص بی غرض که حاضرند برای مساعدت به ساکنین این شهر فداکاری نمایند بازرس انتخاب نمود و حقوقی را که به اشخاص مختلفه به نام بازرس می دهند به مصرف بهداشت شهر برسانند.

حزب عدالت - تقوی

[۱۷۷۷ - ۱۰۹۰۱۲]

اندیمشک

۲۰ رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۵/اسفند/۱۳۲۳ [

وزارت کشور، تاریخ ۵/۱۲/۱۳۲۳، شماره ۱۴۷۳۲/۱۲۳۱۶، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی اهواز به استناد اطلاع رسیده از شهربانی اندیمشک گزارش می‌دهد در تاریخ ۱۶ بهمن ماه نوری اسداللهی که اخیراً خدمت زیر پرچم را انجام و مرخص گردیده در اندیمشک حزبی به نام عدالت تأسیس نموده است. رئیس شهربانی کل کشور - سر پاس سیف رونوشت شرح بالا برای استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود. از طرف وزیر کشور [امضا]

[۱۷۷۰ - ۱۰۹۰۱۲]

۲۱

[بیانیه حزب عدالت اندیمشک، ۲۱/فروردین/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت بیانیه شعبه حزب عدالت اندیمشک، مورخه
۲۴/۱/۲۱، شماره ۴۰

بیانیه

قابل توجه آقایان کارمندان دولت :

آقایان کارمند دولت، دوره دیکتاتوری و استبدادی گذشت. هر فرد ایرانی باید از مزایای قانون مقدس اساسی استفاده کرده حامی و نگهبان خود را فقط قانون و اصول دموکراسی بداند. بنابراین هر فرد یا هر طبقه که شما را از حقوق اجتماعی محروم بدارد دشمن شما است. با قبول عضویت حزب عدالت که پشتیبان عدالت خواهان است در مقابل هر شخص و آنهایی که حقوق حقه شما را پایمال می کند ایستادگی و دفاع نمائید و بدانید که آئین نامه شماره ۶۸۰ - ۲۳/۴/۱۶ دکتر میلسپودایر به منع ورود کارمندان دولت به احزاب و سایر بخشنامه هائیکه در این باب صادر شده بود و ناشی از افکار ارتجاعی و استبدادی است در مقابل قانون کوچکترین ارزشی را ندارد.

هم میهنان عزیز شما اولاد این آب و خاک هستید و باید از مزایای قانون و آزادی نیز بهره مند شوید. فراموش نفرمائید که دفاع از حق و آزادی و برانداختن ریشه ظلم و پایدار نمودن عدالت وظیفه وجدانی هر مسلمان و هر فرد ایرانی است و اطمینان داشته باشید که اقتدار قانون، نیروی دموکراسی، قدرت عدالت، بالاترین قدرتها است و این قسمت ها وقتی تأمین می شود که شما در حزب عدالت وارد شوید تا همگی برای یک مقصود کوشش نمائیم.

رئیس شعبه حزب عدالت اندیمشک، نوری اسداللهی - امضا

رونوشت با اصل برابر است - متصدی نگهبانی شهربانی اندیمشک
سرپاسبان دوم مستمند

[۱۷۹۱ - ۱۰۹۰۱۲]

[استاندار خوزستان به اداره سیاسی وزارت کشور ۲۳/اردیبهشت/۱۳۲۴] ۲۲

وزارت کشور، استانداری ششم، شماره ۸۹، تاریخ ۲۳/۲/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور - اداره سیاسی

بازگشت به شماره ۱۱۷۸ - ۱۰۸۵ به استحضار خاطر عالی می‌رساند:

رئیس و ناشر بیانیه حزب عدالت در اندیمشک همان نوری اسداللهی است که به اتهام ارتکاب به ارتشاء از خدمت در شهرداری اهواز برکنار و گزارش آن به شماره ۶۶۸۸ - ۲۳/۱۲/۱ عوض شده است اینک چنانکه معمول این قبیل اشخاص در این ایام است خواسته با بستگی به حزب عملیات بیرویه خود را ادامه دهد. در این صورت احتیاج نخواهد داشت از ارزش و تاثیر بیانیه مزبور توضیحی عرض کنم.

استاندار استان ششم

[امضاء مصباح فاطمی]

[۲۹۳۰۰۲۲۷۴ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

رونوشت بیانیه حزب عدالت، تاریخ ۲/۴/۲۴، نگهبان حقیقی کشور عدالت است، علی (ع).

بیانیه شماره ۵۸ شعبه عدالت اندیمشک

از مدتی به این طرف به علت تشدید مبارزات حزب عدالت با حزب توده، رهبرهای حزب توده کوشش می‌کنند حزب عدالت را طرفدار سیاست یک جانبه قلمداد نموده و حتی در نوشتجات و تبلیغات خود را موتلف حزب اراده ملی و سید ضیاءالدین بخوانند. باید هم میهنان و هم مسلکان ما بدانند که ما هیچگاه از هدف مقدس خود یعنی منحصراً ایران و مصالح ایران منحرف نشده و نخواهیم شد. به هیچ وجه تابع یک سیاست خارجی نیستیم و اگر اخیراً مبارزه ما با حزب توده رو به شدت گذارده برای این است که خطر آن حزب را آنی تر و شدیدتر می‌بینیم و حتی با هر فردی یا جامعه‌ای که رنگ اجنبی داشته باشد کماکان مبارزه خواهیم کرد. مراتب برای استحضار عامه آگهی گردید که سوء تفاهمی رخ ندهد. رئیس شعبه حزب عدالت اندیمشک نوری اسداللهی

[۱۸۸۷ - ۱۰۹۰۱۲]

بهبهان

۲۴

[استاندار خوزستان به وزارت کشور ۱۷/اردیبهشت/۱۳۲۴]

وزارت کشور، استانداری استان ششم، شماره ۱۲۸۳، تاریخ ۱۷/۲/۱۳۲۴

وزارت کشور

عطف به شماره ۲/۴۶۲/۵۴ متضمن رونوشت تلگراف شعبه حزب عدالت بهبهان

تصدیع می دهد که بخشدار رامهرمز به هیچ وجه مانع پیشرفت امور حزبی در بخش مزبور نبوده است. به طوری که خاطر عالی مطلع می باشد در این ایام اشخاص ماجراجو و استفاده طلب برای پیشرفت منظور در نقاط مختلفه کشور خودشان را به احزاب بسته و به این عنوان می خواهند مداخلات بی رویه نموده و سوء استفاده کنند از جمله سیف السادات نامی که متصدی دفتر رسمی رامهرمز بوده و باید به کار خود مشغول باشد به عنوان رابط حزب عدالت بهبهان از وظایف خود منحرف شده است. اینک برای مزید استحضار رونوشت نامه شماره ۴۵۶۷ - ۲۴/۲/۱۱ مدیر کل دارائی استان ششم و رونوشت ضmann آن را تلواً تقدیم و این طور مقتضی می دانم که به اداره کل ثبت اسناد مرقوم فرمایند محل خدمت نامبرده را تغییر و شخص صالحی را به جای او تعیین نمایند. استاندار استان ششم [امضا مصباح فاطمی]

[۲۲۷۴۰۰۲۹۳ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

۲۵

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور ۱۲/اسفند/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره شهربانی، شماره ۸۵۴۰۵، ۱/۱۲۷۸۰، تاریخ ۱۲/۱۲/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۲۶۸۸/۲۵۲۴۴ مورخ ۲۴/۱۲/۷ محترماً گزارش شماره ۸۹۲ - ۲۴/۱۲/۳ شهربانی اهواز ذیلاً معروض می گردد:

طبق گزارش شهربانی بهبهان ساعت ۹ صبح روز ۳۰ بهمن ماه در حدود چهارصد نفر از اهالی آنجا بنا به دعوت حزب عدالت در خارج شهر گرد آمده و آقای مهندس علوی راجع به خوش رفتاری و رعایت قوانین، کمک به مامورین ایران در منطقه خود و مقدس شمردن میهن، سخنرانی آقای بهادر فتواتی را با اکثریت آراء به ریاست حزب عدالت

بهبهان تعیین نموده اند». مراتب استحضاراً معروض گردید.
رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی

[۱۸۸۷ - ۱۰۹۰۱۲]

۲۶ [شورای حزب عدالت بهبهان به نخست وزیر ۲۰/خرداد/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از بهبهان به ط، تاریخ اصل ۲۰، تاریخ وصول ۳/۲۲

حضرت اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر، در جراید مندرج است که آقای جمال امامی در اثر توطئه بر خلاف مصالح کشور توقیف شده با اینکه بخشنامه و دستورات آقای جمال امامی موجود است که تمام حاکی از وطن خواهی و پشتیبانی از دولت و استقلال کشور بوده، حزب عدالت بهبهان که در حدود پنج هزار نفر ایرانی که به جز ایرانیت و استقلال کشور منظوری ندارند، استدعای استخلاص آقای جمال امامی را از پیشگاه عالی دارند. شورای حزب عدالت بهبهان

[۲۱۰۰۰۰۷۶۵ - ۴۱۰ ف ۱۳ آ آ]

۲۷ [دبیر حزب عدالت به وزارت کشور، ۷/خرداد/۱۳۲۸]

نشان حزب، حزب عدالت، کمیته مرکزی، شماره ۳۷۰۱، تاریخ ۲۸/۳/۷

وزارت کشور

قسمتی از نامه شماره ۱۳/۸۴ مورخه ۲۸/۲/۱۷ شورای حزب عدالت شهرستان بهبهان راکه به فرمانداری محل نوشته‌اند به شرح زیر:

«۲- این حزب که از دو سوم اهالی و عناصر صالح و متقی بهبهان تشکیل یافته و در تمام ادوار قانونی افراد آن رسماً از طرف اهالی و فرمانداری به سمت عضو انجمن شهر و معتمدین محل در انتخابات بوده‌اند که متأسفانه از این جمعیت کثیر با وجود اعتراض افراد و سردسته‌ها از طرز دعوت معتمدین محلی در امر انتخابات مجلس مؤسسان دعوتی به عمل نیامد. علی‌هذا تقاضا دارد در این موقع تعیین معتمدین محلی از این حزب مهم قانونی (به نسبت $\frac{۲}{۳}$ از جمعیت شهرستان بهبهان) دعوت نموده تا از حقوق حقه قانونی خود محروم نشود».

ارسال، خواهشمند است دستور لازم به فرمانداری بهبهان راجع به حق قانونی افراد حزب عدالت بهبهان صادر و از نتیجه دستوری که صادر خواهند فرمود، کمیته مرکزی حزب عدالت را مستحضر فرمائید.

دبیر حزب عدالت - مهندس علوی [امضا]

[۲۹۰۰۰۶۵۰۶ - ۲۹۰۰۰۶۲۹ ن ۳ الف ب ۱]

۲۸

[وزیر کشور به فرمانداری بهبهان، ۱۶/خرداد/۱۳۲۸]

وزارت کشور، تاریخ ۲۸/۳/۱۶، شماره ۱۷۸۸۷، محرمانه

فرمانداری بهبهان

آقای مهندس علوی به عنوان دبیر حزب عدالت، رونوشت شرحی راکه کمیته حزب عدالت آنجا به شماره ۳۷۰۱ - ۱۳۲۸/۳/۷ به آن فرمانداری نوشته است به وزارت کشور ارسال داشته، لازم است به آقای مهندس علوی که به عنوان دبیر حزب عدالت این

نامه را نوشته‌اند به طور خصوصی تذکر بدهید که فرمانداری از معتمدین محلی بدون تشخیص اینکه این معتمدین جزء کدام حزب و دسته می‌باشند دعوت نموده است. در صورتی که دو سوم اهالی بهبهان مطابق این نامه جزء حزب عدالت باشند البته از معتمدین محلی که دعوت شده افرادی هم که عضویت آن حزب را دارند خواهند بود. فرمانداری نمی‌تواند به عنوان حزب از کسی دعوت برای تشکیل انجمن‌های قانونی بنماید.

وزیر کشور

[۲۹۰۰۰۶۵۰۶ - ۲۹۰۶۲۹ ن ۳ الف ب ۱]

رامهرمز

۲۹

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۳/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، اداره اطلاعات، دایره محرمانه، تاریخ ۲۳/۱۲/۲۳، شماره ۱۳۳۹۵/۱۵۷۵۹، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی خوزستان به استناد گزارش شهربانی رامهرمز گزارش می‌دهد، در هفتم ماه جاری لطف الله شکیبا ممیز مالیات بر درآمد خلف آباد به اتفاق دو نفر دیگر موسوم به محمد رضا بازرگان و محمد حسین انصافی حزبی به نام عدالت در رامهرمز تاسیس، رابط حزب مزبور محمد علی احمدی کارمند ثبت اسناد و راهنمای آنها نیز محمد صادق متین رئیس آمار و ثبت احوال آنجا می‌باشد و فعلاً محل

حزب مزبور در خانه احمدی نامبرده است. اهالی محل از تشکیل این حزب چندان رضایتی ندارند و جریان را به استاندار محل گزارش از طرف شهربانی خوزستان به شهربانی مربوطه آموزش لازم داده شده است که عملیات آنها را محرمانه تحت مراقبت قرار داده و اطلاعات لازمه را تحصیل و گزارش دهد.

رئیس شهربانی کل کشور - سر پاس سیف [امضا]

[۱۷۷۶ - ۱۰۹۰۱۲]

[رئیس کمیته مرکزی حزب عدالت به مدیر کل وزارت کشور، ۲۶/خرداد/۱۳۲۴] ۳۰

نشان حزب، حزب عدالت، کمیته مرکزی، شماره ۲۸۲۹، تاریخ ۲۶/۳/۲۶

جناب آقای کلاتر مدیر کل وزارت کشور
طبق گزارش رسیده از رامهرمز بخشدار آنجا با پیشرفت حزب عدالت در آن محل مخالفت می نماید.
خواهشمند است دستور رفع مخالفت به بخشدار رامهرمز صادر فرموده، از نتیجه کمیته مرکزی حزب عدالت را مستحضر فرمایند.

رئیس کمیته مرکزی حزب عدالت

جمال امامی خوئی [امضا]

[۲۲۷۴ - ۲۹۳۰۰۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

رئیس داری رامهرمز به مدیر کل داری استان خوزستان،
۱۱/اردیبهشت/۱۳۲۴] ۳۱

وزارت کشور، استانداری ششم، شماره ۴۵۶۷، مورخ ۲۴/۲/۱۱

جناب آقای سالامان مدیر کل داری استان ششم چنانچه حضوراً هم عرض کردم در حدود دو ماه است آقای سیف السادات سر دفتر شماره ۱۷، حزبی در رامهرمز به نام حزب عدالت تشکیل داده و یک عده اشخاص غیر معروف را به این نام دور خود جمع نموده و به عناوین مختلف می خواهد تولید اشکال و اسباب تزییع حقوق و مالیات دولت را فراهم نماید، کما این که تاکنون طی نامه های عدیده مطالبه صورت معاملات استقراضی اشخاص از مشارالیه شده و به عنوان نداشتن کارمند از دادن صورت خودداری نموده است. تا این که در اثر تعقیب این اداره، اداره ثبت رامهرمز طی شماره ۱۶۴ - ۲۴/۱/۲۵ به این اداره اعلام داشت که یک نفر کارمند از طرف داری به دفتر خانه شماره ۱۷ مراجعه نماید تا به کمک سر دفتر نامبرده صورتهای مورد مطالبه تهیه و تسلیم شود. در اثر این پیشنهاد در تاریخ ۲۴/۱/۲۸ بنا به دستور این اداره، آقای اسدالله کلاتری برای استخراج صورت مورد بحث به دفترخانه شماره ۱۷ مراجعه و آقای سیف السادات با تشدد زیاد او را جواب داده که رونوشت راپرت مامور نامبرده به ضمیمه تقدیم می گردد. اکنون شروع به تحریک مؤدیان مالیات بر درآمد نموده و آنها را فرداً فرد به دفترخانه خود احضار و اغوا می نماید که مالیات بردرآمدی به شما ابداً تعلق نمی گیرد و برای هر یک از شما که اخطار صادر شود به خودم مراجعه نمائید تا به اداره داری رسماً بنویسم که شما را معاف نماید. اینک برای مزید استحضار عالی عین دو فقره نامه که تحت شماره ۲۰ - ۲۴/۱/۲۸ و ۲۳ - ۲۴/۱/۳۰ به این اداره نوشته به ضمیمه تقدیم گردید. بدیهی است گواهی خواهید فرمود که اگر مشارالیه به این طرز عملیات خود بخواهد ادامه دهد و از تاسیس حزب عدالت که از یک عده اشخاص بی سواد و غیر معروف تشکیل شده بخواهد سوء

استفاده نماید، ممکن است این اداره را دچار اشکال نموده و باعث تضییع حقوق دولت را فراهم نماید. علی هذا متمنی است با مراجعه به اداره ثبت اسناد و املاک خوزستان مقرر فرمائید یا آقای سیف السادات را از رامهرمز به محل دیگر انتقال دهند و یا اکیداً امر صادر شود که حق هیچ گونه دخالت و اظهار نظری در امور اداره دارائی نداشته باشد والا با وضعیت فعلی و عملیات مشارالیه و طرز تفکر و روحیه اهالی رامهرمز که مستعد این گونه نظایر است می باشند ممکن است تولید مزاحمتی فراهم نماید. رئیس دارائی رامهرمز سروش زاده

[حاشیه] رونوشت بالا با رونوشت ضمیمه آن جهت اطلاع جناب آقای استاندار استان ششم ایفاد و متمنی است مقرر فرمایند هرگونه اقدامی که لازم باشد در این خصوص معمول و از نتیجه این اداره کل را آگاه فرمایند.

مدیر کل دارایی استان ششم - سالامان

[۲۲۷۴، ۲۹۳۰۰ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱]

فارس - شیراز

[حزب عدالت فارس به کمیته مرکزی حزب عدالت، ۸/خرداد/۱۳۲۴] ۳۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شیراز ب ط، شماره تلگراف ۸۵۰، تاریخ اصل ۷، تاریخ وصول ۳/۸

کمیته مرکزی حزب عدالت، رونوشت جناب آقای جمال امامی، رونوشت جناب آقای علی دشتی، رونوشت مجلس شورای ملی، رونوشت جناب آقای نخست وزیر،

رونوشت ندای عدالت، رونوشت کیهان، رونوشت اطلاعات، شورای حزب عدالت فارس، از طرف هیئت هزار نفر [۵] هم مسلکان فارس خود، از طرف هر ایرانی وطن پرستی از پیش آمد ناگوار و حرکات وحشیانه‌ای که روز جمعه ۲۸ اردیبهشت به دست عده‌ای اوباش و خائن به کشور در جشن پیروزی متفقین در میتینگ مقدس حزب عدالت مرکز که منظور آن هدف عالی هر ایرانی پاک سرشت، یعنی خالی شدن کشور از قشون بیگانگان و آزادی بازداشت شدگان ایرانی می‌بود، انجام یافت؛ شدیداً اظهار انزجار و اعتراض می‌کنیم. و عملیات آنان را رسماً و علناً حاکی از بیگانه پرستی و خیانت به آب و خاک می‌دانیم. و مصادر امور را به تعقیب و مجازات این دسته خیانت پیشگان دعوت می‌نمائیم. و مسلم بدانید که اگر مسامحه و اغماض نسبت به این عملیات نمائید ما هرگز ساکت نمی‌نشینیم. زیرا نمی‌توانیم به این ننگ تن دهیم که عده‌ای تجاهر به خیانت نسبت به میهن عزیز نمایند. ما به عجله و شتاب انتظار داریم که مرتکبین به شدیدترین کیفر خود رسیده و برای تنبیه دیگران مراتب در روزنامه [های] کشور اعلام گردد. والا ما خود اقدامات شایسته نموده و با خون خود این ننگ را از جامعه ایرانی می‌شوئیم. ۸۹

شورای حزب عدالت فارس

[۱۷۸۶ - ۱۰۹۰۱۲]

۳۳

[دبیر حزب عدالت فارس به نخست وزیر، ۲۰/آذر/۱۳۲۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از شیراز به ط، شماره تلگراف ۲۱۰۱، تاریخ اصل ۲۰، تاریخ وصول ۹/۲۳

جناب آقای نخست وزیر، رونوشت مجلس شورای ملی، رونوشت اطلاعات، رونوشت کیهان، رونوشت ندای عدالت، رونوشت باختر، رونوشت آئین تهران، چون مدتی فارس

بی سرپرست بود و اکنون جناب آقای فرخ که از رجال شریف کشور می باشد، به سمت استانداری انتخاب فرموده‌اید، بدین وسیله از این حسن انتخاب هیئت دولت تشکر می‌کنیم. دبیر دبیرخانه حزب عدالت فارس عبدالوهاب حمزوی

[۱۷۹۰ - ۱۰۹۰۱۲]

کازرون

۳۴

[فرماندار کازرون به وزارت کشور، ۴/اسفند/۱۳۲۵]

وزارت کشور، استانداری هفتم، فرمانداری کازرون، شماره ۲۸۱۳، تاریخ ۴/۱۲/۱۳۲۶
محرمانه و مستقیم است.

وزارت کشور

پس از اینکه بنده وارد کازرون شدم، آقای اسماعیل امامی پسر عموی آقای جمال امامی به بهانه ریاست دارایی به کازرون آمده، با دستور آقای جمال امامی مشغول تشکیل حزب عدالت است. سر و صداهایی در این محیط راه انداخته است. شخصاً هم آدم بی تجربه‌ای است. حرکات ایشان رضایت بخش نیست، ولی چون با توصیه آقای جمال امامی او را به ریاست دارایی کازرون فرستاده‌اند که به بهانه این سمت، مقاصد خودشان را انجام بدهند، فعلاً مقتضی نیست که این شخص در کازرون باشد. به وزارت دارایی مرقوم فرمائید آقای اسماعیل امامی را به جای دیگر بفرستند، یک نفر دیگر را برای ریاست دارایی کازرون بفرستند. تمام رجال کشور میدانند که آقای جمال امامی چه

جنبه‌ای در این کشور دارد. و این اسماعیل امامی با توصیه‌های مهمی از طرف آقای جمال امامی به این محیط آمده است. [از] کارهای دیگر ایشان چون مدرک کتبی به دست نیاورده، نمی‌توانم به عرض برسانم.

روی هم رفته ابدأ مقتضی نیست که در کازرون باشد. یک روابط خصوصی هم با مدیر روزنامه کیهان دارد. صریحاً می‌گوید جمال امامی به من دستور داده که هر کس از رؤسای ادارات دولتی و فرماندار داخل حزب عدالت نشود، توسط آقای جمال امامی در روزنامه کیهان از او بدگویی می‌کنم. اطلاعاً به عرض رسانید. فرماندار کازرون - تقی شهبازی

[حاشیه] ضمن گزارش به فرمانداری، دلایل موجهی که انفعال رئیس دارایی را ایجاب کند ذکر نشده، با این حال هر طور مقرر فرماید اقدام شود. رئیس اداره سیاسی - ۲۶/۱۲/۱۹

[۲۹۰۰۰۶۴۸۹ - ۱۲۶۳ الفب ۱]

لار

[فرماندار لارستان به استاندار فارس، ۲۶/فروردین/۱۳۲۳]

۳۵

وزارت کشور، استانداری هفتم، رونوشت شماره ۱۳۸، مورخه ۲۶/۱/۲۳، فرمانداری لار، محرمانه و مستقیم.

استانداری استان هفتم

محترماً به عرض می‌رساند از دوره انتخابات به این طرف عده‌ای از "اوزی‌ها" طرفداران فرامرزی تشکیل حزبی به نام عدالت داده و جوانان ساده لوح را به طرف خود مجذوب

نموده و مقاصد خاصه خودشان را می‌خواهند از این رهگذر تامین کنند. و اگر مقصود واقعی پیشرفت قانونی مملکت بود البته این تشکیلات مضر نبود و بلکه نافع می‌بود، ولی زمامداران فعلی این حزب چند نفر معدود آقایان مرندی و فرزین و دانش و دکتر شقائی و زرنگار هستند و این حزب تأسیس شده زائیده فکر آنهاست، به دستگیری آقای عبدالرحمن فرامرزی. این بود که گزارشاً معروض افتاد و تا آنچه امر و مقرر شود اطاعت گردد. فرماندار لارستان خانی محل امضا
رونوشت برابر اصل است
وکیلی [امضا] ۲۳/۲/۲۵

[۲۲۷۴/۰۰۲۹۳ - ۶۰۹ ظ ۴ ب ۱ آ]

قزوین

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲/دی/۱۳۲۷] ۳۶

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، دائره سوم، تاریخ ۲/۱۰/۲۷، شماره
۲۳۹۳۹/۱۶۱۱۶، محرمانه

وزارت کشور

طبق گزارش شهربانی قزوین، برابر اطلاع حاصله عبادالله نام اسرودی به آقای جمال امامی تلگراف نموده که در قزوین و حومه تاکستان حزب عدالت تشکیل و مشغول نام نویسی و فعالیت هستند. شهربانی وسیله مامور ویژه در اطراف موضوع مشغول بازجوئی که در صورت صحت نتیجه را بعداً گزارش دهد.
رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ صفاری [امضا]

[۲۹۰۰۰۶۴۹۶ - ۱۹۳۶۱۹ الفب ا]

قم

۳۷

[فرماندار قم به نخست وزیر، ۱۲/آبان/۱۳۲۱]

فرمانداری قم، شماره ۳۷، تاریخ ۱۲/۸/۱۳۲۱، مستقیم

مقام معظم نخست وزیری، مرقومه‌ای از آن مقام محترم به عنوان وزارت خواربار صادر شده که چون رونوشت آن توسط وزارت خواربار و اداره دارائی قم به فرمانداری رسیده و تاریخ و نمره آن ذکر نشده تعیین تاریخ و نمره آن مقدور نیست؛ لذا رونوشت آن را جوقاً تقدیم می‌دارم. به موجب این مرقومه، حسن گرامی به عنوان حزب عدالت کمیته قم مدعی شده است که نان قم از حیث جنس بسیار بد و از حیث مقدار بسیار کم و از شصت و هشت هزار جمعیت این شهر که با دلیل مصرف روزانه پنجاه خروار، منتها یک ثلث آن به دکاکین نانوائی مراجعه می‌کنند. هفتاد هزار جمعیت آن بی نان مانده‌اند و باز نوشته است که تعداد دکانهای نانوائی پنجاه بوده و فعلاً پانزده دکان است. به علاوه تأسیس حزب عدالت را هم در این شهر مدعی شده خود را هم کمیته و قیم این حزب معرفی کرده است. به احترام کمی اوقات آن حضرت و وجوب رعایت اختصار، اما نسبت به تنگی و بدی نان و تعداد دکان قسمتی از صورت مجلس انجمن تأمین خواربار که مرکب از چهار نفر معتمد محل و رؤسای دارائی، دادستان، بانک ملی و شهردار است تقدیم و اما نسبت به حزب عدالت و موقعیت انتسابی مشارالیه رونوشت جوابیه شهربانی را تقدیم می‌دارم تا دروغ صاحب امضا و غرض ورزی او به تمام معنی روشن و

واضح شود. ضمناً حسن گرامی از اشخاصی است که در نتیجه بی ترتیبی های رژیم سابق و همدستی با مأمورین محلی خصوصاً شهربانی و شهردار از مقام فقر و استیصال به مقام توانگری رسیده و از هوچی ها و و شارلاتان های مشهور قم است که با همین دسایس همین که راه استفاده و راه ورود به اطاق فرماندار را مسدود می بیند به این کاغذ نویسی های بی اساس متوسل می شود. امروز قم معرض توجهات خودی و بیگانه است و در چنین شهری که هیچ چیز از خود ندارد و تعداد پاسبان های مأمور امنیت در شهر حداکثر چهار نفر و عده ژاندارم حاضر خدمت به ده نفر نمی رسد و سه لشکر بیگانه اقامت دارد و دولت برای خواربار این شهر هیچ گونه کمک مؤثری نتوانسته است بکند؛ در چنین شهری کوچکترین نگرانی در مدت فرمانداری بنده برای دولت حاصل نشده، با زور و زحمت و پشت کار و بی طمع و معروفیت اداری خود آن طور از عمده اداره بر آمده ام که جناب آقای وزیر کشور از نزدیک مشاهده و از روی واقع تحسین فرمودند.

یکی از علل این موفقیت این است که هر کجا ریشه فسادى سراغ کردم مجال خودآرائی به مفسده جو نداده ام و چون ممکن است نشر این اکاذیب، تا به قوای خارجی مقیم این شهر سرایت کرده و این اشخاص با چنین دسایس خدای نکرده دولت و مأمورین محلی را به زحمت جبران ناپذیری دچار سازند. اجازه می خواهم حسن گرامی ناشر این اکاذیب را از قم تبعید کرده و هر کجا مستقر می شود اعمالش تحت نظر قرار بگیرد. به علاوه از وزارت کشور به دلایلی که تفصیلاً گزارش شده تغییر رئیس ژاندارمری و رئیس تلفنخانه که مأمورین آن دائماً در مقام استراق سمع هستند و نمی خواهند یا نمی توانند از چنین عیب بزرگ جلو بگیرد و رسیدگی به کارهای ملکی و تجارتي خود را بر وظایف اداری ترجیح می دهد، تقاضا کرده ام استدعا دارم مقرر فرمایند زودتر انجام این تقاضا عملی شود. فرماندار - صلاحی

[امضا - احمد صلاحی] ۱۳۲۱/۸/۱۲

[در حاشیه صفحه اول یادداشت شده است] آقای مستوفیان راجع به تبعید حسن گرامی نظر وزارت کشور را بخواهید. در خصوص تغییر رئیس ژاندارم به اداره کل ژاندارم نوشته شده است راجع به تغییر رئیس تلفن و کارمند آن به وزارت پست و تلگراف مکاتبه نمائید. ۸/۱۸

[۱۷۷۴ - ۱۰۹۰۱۲]

۳۸ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۶/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره سیاسی، شماره ۱/۱۱۹۵۵/۱۴۱۴۵، تاریخ
۱۶/۱۱/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی قم گزارش می‌دهد: «حزب عدالت که در این
مدت اسمی پیش نبوده، سازمان آن به عهده حسن گرامی بازرگان بوده، اخیراً به عهده
فرجام رئیس اداره راه شوسه قم محول گردیده»، دو برگ بیانیه حزب مذکور که در شهر
قم منتشر گردیده و به وسیله شهربانی مربوطه رسیده، جهت استحضار به ضمیمه تقدیم
می‌دارد.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی امضا
رونوشت با اصل یکی است - ۲۴/۱۱/۸

[۱۷۶۹ - ۱۰۹۰۱۲]

کردستان

۳۹ [رئیس حزب عدالت کردستان به وزیر کشور، ۲۱/بهمن/۱۳۲۳]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از کردستان ب ط، شماره تلگراف ۵۲۹، تاریخ اصل ۲۰، تاریخ وصول ۱۱/۲۱

جناب آقای وزیر کشور، رونوشت جناب آقای نخست وزیر، رونوشت مجلس شورای ملی، رونوشت کانون عدالت، رونوشت نامه ندای عدالت، رونوشت نامه اطلاعات، حکومت دیکتاتوری کردستان احساسات جامعه را خفه، مردم را از حقوق اجتماعی محروم، استبداد ارثی خود را عملی، با همدستی روسای دارائی [و] گمرک [سبب] فشار [و] تهدید بر علیه کارکنان حزب عدالت شدند، مقدرات عده‌ای در خطر، به منظور جلوگیری از هرگونه پیش آمد احتمالی، استدعا نسبت به تلگرام ۵۷، سریعاً تصمیم [گرفته] و ابلاغ [نمائید]، رفع نگرانی فرموده، اجازه فرمائید کانون حزب عدالت دایر [و] تابلو نصب شود. ۶۱ رئیس حزب عدالت شعبه کردستان سطوت [حاشیه] به طوری که قبلاً هم نوشته‌ام کارمندان ادارات دولتی باید از اعمال نظریات سیاسی در کارهای اداری خودداری نموده تابع و مجری سیاست دولت باشند و الا کار ادارات مختل و ایجاد هرج و مرج می‌شود.

[۱۷۳ - ۱۰۹۰۱۲]

۴۰ [بیانیه حزب عدالت کردستان، ۲۹/فروردین/۱۳۲۴]

وزارت جنگ، رونوشت، نگهبان حقیقی کشور عدالت است. علی (ع)، مورخه ۲۴/۱/۲۹، شماره ۸۹۵۹/۳۸۵، نشریه شماره ۱۲، حزب عدالت شعبه کردستان

بشارت به معارف پروران

از تاریخ روز یکم اردیبهشت ماه ۱۳۲۴ کتابخانه و قرائتخانه حزب عدالت شعبه کردستان در محل کانون حزب در خیابان شاهپور دایر، عموم اهالی معارف پرور و کسانی که به مطبوعات علاقمند می باشند می توانند هر روز از ساعت ۱۰ صبح تا ظهر و از دو ساعت بعد از ظهر تا ساعت ۶ غروب برای اظهار مطالعه به قرائتخانه مراجعه فرمایند ورود برای اعضای حزب آزاد، ولی برای سایرین شرایط زیر معین گردیده که حتمی الاجرا است.

۱ - پرداخت مبلغ بیست ریال به عنوان ورودیه که برای یک مرتبه در موقع نام نویسی گرفته می شود و مبلغ ۲۰ ریال شهریه که در اول هر ماه باید مرتب پرداخت گردد.

۲ - رعایت کامل نظم و ترتیب و نظامنامه داخلی کتابخانه و قرائتخانه.

۳ - مطالعه مجله و روزنامه و کتاب باید در قرائتخانه انجام گیرد، چنانچه کسی مایل باشد کتاب یا مجله برای مطالعه به منزل ببرد باید بهای مقید کتاب یا مجله را که در دفتر ویژه و در خود کتاب یا مجله قید شده به متصدی قرائتخانه و کتابخانه پرداخته و پس از استرداد کتاب ودیعه خود را پس بگیرد.

۴ - چنانچه هر کتاب یا مجله بیش از ده روز نگاهداری شود وجه پرداختی به عنوان ودیعه به نفع کتابخانه و قرائتخانه ضبط و دیگر مسترد نخواهد شد و هیچ گونه عذر برای تأخیر استرداد کتاب پذیرفته نمی شود.

۵ - کتابها یا مجلات که به طور امانت از کتابخانه گرفته می شود، باید در نگاهداری آن دقت فرماید که کثیف و پاره نشود. هر کتاب یا مجله که در حین استرداد پاره یا کثیف باشد قبول نخواهد شد.

۶ - برای استراحت آقایان و این که در موقع مطالعه اگر محتاج به تغییر ذائقه باشند کافه دایر و به بهای معین و مناسب لیموناد، بستنی، شربت آلات در دسترس مطالعه کنندگان گذارده شده.

۷ - چنانچه نسبت به رفتار خدمتگزاران و متصدیان قرائتخانه و کتابخانه ایرادی مشاهده شد لازم است که بدون اغماض فوراً به رئیس حزب اعلام شود.

۸ - کسانی که به حال مستی داخل قرائتخانه و کتابخانه شده و محل آسایش دیگران

واقع شوند بی درنگ از قرائتخانه و کتابخانه خارج و به مقامات مربوطه اطلاع داده خواهد شد که مورد تعقیب قرار گیرند.

در هر حال به نام فرهنگ دوستی و خدمت به جامعه که منظور اصلی از تأسیس این قرائتخانه و کتابخانه می باشد حزب عدالت شعبه کردستان فقط از مراجعین انتظار متانت اخلاقی و نزاکت و رعایت حفظ انتظامات را دارد. رئیس حزب عدالت شعبه کردستان - سطوت [امضا]

رونوشت برابر اصل است.

[امضا] ۲۴/۲/۲۳

[۱۷۳ - ۱۰۹۰۱۲]

[اطلاعیه حزب عدالت شعبه کردستان، ۱۷/اردیبهشت/۱۳۲۲] ۴۱

نشان حزب، نشریه شماره ۱۴، شماره ۸۶۵۶/۴۵۳، ۲۴/۲/۱۷، نگهبان حقیقی کشور عدالت است، نقطه علی (ع)

حزب عدالت شعبه کردستان

تودیع و معرفی

هم مسلکان گرامی و اهالی محترم و غریب نواز کردستان، در این موقع که بر حسب تقاضای شخصی به مناسبت مرضی خود و خانواده ام و عدم وسیله معالجه و تداوی به اداره کل گمرک منتقل و به تهران عزیمت می نمایم، لازم می دانم مراتب سپاسگزاری و احترامات قلبی خود را به فردفرد هم مسلکان گرامی و اهالی نجیب کردستان که در این دوره مأموریت و اقامت کوتاه از هیچ گونه مساعدت و غریب نوازی مضایقه نفرموده خود و عائله ام را رهین احسان فرموده اند، به مضمون «من لم یشکر الناس لم یشکر الله»

عرض و تقدیم داشته سعادت و سلامتی آنانرا از درگاه خداوند متعال درخواست نمایم. چون ممکن است به واسطهٔ مریضی و اشتغال به تهیهٔ مسافرت و کمی وقت نتوانم حضوراً شرفیاب و عرض تودیع و تشکر نمایم، بدین وسیله معذرت خواسته و از بخت خود همواره باید سپاسگزار باشم که تا اندازه‌ای توانستم در این مدت کوتاه به وظیفه و جدانی خود عمل و به یادگاری اساس حزب عدالت را که اتکای عدالت‌پیشگان و مدافع حقوق مظلومین می‌باشد، در این شهرستان تأسیس و اهالی مظلوم این سامان را که از نعمت آزادی محروم و در زیر شکنجه‌های استبدادی محو و نابود می‌شدند به یک سعادت آتیه و آزادی واقعی امیدوار نمایم. جای بسی مسرت و خوشوقتی است که کمیتهٔ مرکزی حزب عدالت آقای هاشم معتمد را که یکی از جوانان تحصیل کرده، روشنفکر آزادی‌خواه و از خاندان نجیب و شریف این شهرستان می‌باشد، طبق نامهٔ شمارهٔ ۸۸۶ و بر حسب تصویب شورای عالی شهرستان سنندج به ریاست حزب عدالت کردستان منصوب و بدین وسیله معزی الیه را معرفی و امیدوار است در سایهٔ جدیت ایشان و هم مسلکان گرامی به روزهای تیره‌بختی و شکنجه‌های اهالی ستم‌دیده این منطقه خاتمه داده شده و ساکنین این مرز و بوم به افتخار باستانی خود نایل شوند. بدیهی است اهالی محترم این حسن انتخاب را استقبال فرموده، از صمیم قلب در پیشرفت مرام مقدس عدالت و منویات آزادی‌خواهانه ایشان تشریک مساعی خواهند فرمود.

نماینده کمیته مرکزی و رئیس حزب عدالت کردستان - سطوت

[مهر دایره شکل حزب عدالت]

[۱۳۶/۰۶۲۹۳۰-۸۲۴ ق ۱ ب الف ۱]

جناب آقای نخست وزیر

محترماً رونوشت بیانیۀ شماره ۵ حزب عدالت کردستان و رونوشت شرحی که بدون امضا با مداد کپی در ذیل بیانیه مزبور نوشته شده بود و این که سطوت کارمند اداره گمرک سنندج می باشد و روز ۲۹ فروردین که در شماره ۱۸۸ روزنامه عدالت اعتراضاتی به فرمانده لشکر شده بود، در حدود سیصد نفر در کانون حزب مزبور مجتمع و یک نفر با صدای بلند همان مقاله را برای اهالی قرائت نموده و حتی حزب مذکور از شهرداری سنندج پرچم های دول متفق را جهت تزئین برای روز تأسیس حزب تقاضا، ولی شهرداری از اجرای تقاضای آنها خودداری نموده، به پیوست برای استحضار خاطر عالی تقدیم می گردد. ضمناً فرمانده لشکر مزبور نظریه داده که تأسیس حزب مزبور ممکن است راهی برای تأسیس شعب سایر احزاب مضر باز نماید.

معاون وزارت جنگ [امضا]

[حاشیه] به وزارت کشور نوشته شود که دستور لازم در این باره به فرمانداری صادر نمایند. ۶/۲۶

[۱۷۷۳ - ۱۰۹۰۱۲]

۴۳

[اطلاعیه حزب عدالت، شعبه کردستان، بی تا]

وزارت جنگ

هم میهنان گرامی چنانچه موافق مرام ما بوده و آرزومند سعادت ایران و ایرانیان می باشید در قبول عضویت حزب عدالت به یکدیگر سبقت فرمایند.

رئیس حزب عدالت شعبه کردستان - سطوت

رونوشت برابر اصل است. [امضا] محمودی

[۱۷۷۳ - ۱۰۹۰۱۲]

کرمانشاه

رئیس شهربانی کرمانشاه به استاندار کرمانشاهان، ۲۱/اسفند/۱۳۲۳ [۴۴

وزارت کشور، رونوشت نامه شهربانی کرمانشاهان، شماره ۱۵۱۵، تاریخ ۲۱/۱۲/۱۳۲۳،
محرمانه

استانداری استان پنجم

اخیراً آقای عبدالله دشتی، برادر آقای علی دشتی نماینده مجلس شورای ملی [و]
کارمند وزارت دارایی که برای بازرسی ادارات دارایی و غله و نان به کرمانشاه مأموریت
یافته، چون [عضو] حزب عدالت است از طرف حزب مرکزی عدالت پرچمی برای
حزب عدالت کرمانشاهان به نامبرده داده شده که به رنگ پرچم ایران و دارای حرف (ع)
در وسط می باشد، همراه آورده و به آقای علامه وحیدی رئیس انجمن شهرداری پیشین
و رئیس حزب عدالت کرمانشاه تسلیم داشته و به اصلاحات حزبی پرداخته است. از
طرف حزب مزبور به افتخار دریافت پرچم مرکزی روز جمعه ۱۸/۱۲/۲۳ در دبیرستان
شاهپور تشکیل جلسه داده عده ای از افراد حزب و آقایان رؤسای ادارات و دوایر دولتی
و محترمین شهر را دعوت، از ساعت ۱۵ مدعوین حاضر، ابتدا آقای دشتی راجع به
حزب عدالت و پیشرفتی که در اصلاح وضعیت و ازدیاد جمعیت آن در شیراز و کرمان و
همچنین در کرمانشاه به عمل آورده سخنرانی سپس آقای علامه وحیدی راجع به مرام
حزب عدالت و این که حزب مزبور مطابق دستور خدا و پیغمبر (ص) و قرآن و علی (ع)
است و رفتار بر خلاف و نامشروعی نخواهد نمود و اشخاص ناپسند را در این حزب

نمی‌پذیرند سخنرانی و چند بیت اشعاری که ساخته بود خوانده سپس یک پرده سپس سلطنت انوشیروان عادل که قبلاً به تصویب وزارت فرهنگ و اطلاع شهربانی رسیده بود، در موضوع عدالت‌گستری نمایش داده شد. جلسه در ساعت ۶ خاتمه، انتظامات برقرار، اتفاق برخلاف انتظاری رخ نداده است.

رونوشت برابر اصل است. رئیس شهربانی کرمانشاهان - پاسیاری ۱ اصفی

[۱۷۷۸ - ۱۰۹۰۱۲]

۴۵ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۳/خرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، تاریخ ۱۳/۳/۱۳۲۴، شماره ۲۴۶۲/۲۰۹۳، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۶۷۹-۱۶۲۸-۳۲۴/۲/۲۷ محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی کرمانشاه گزارش می‌دهد: روز ۱/۳/۲۴ جلسه حزب عدالت از ساعت ۱۶ در منزل صحبت تیرانداز تشکیل عده‌ای متجاوز [از] ۳۰۰ نفر در آن جا حضور یافته قبلاً تلگرافی که از طرف حزب عدالت مرکز برای آن‌ها رسیده بود توسط آقای علامه وحیدی قرائت، مبنی بر این که روز ۲۸ اردیبهشت ماه جمعیت تهران تصمیم داشتند برای متینگ عمومی به جلالیه بروند؛ شهربانی صلاح ندیده لذا جمعیت مزبور در جلو دبیرخانه مربوطه مجتمع شده و سید نصرالله پرچم‌دار حزب عدالت که از قهرمانان بوده پرچم را بیرون آورده سخنرانی شروع، در این موقع عده‌ای از حزب توده و کارگرهایی که مخالف دین و مذهب و قانون و همه چیز می‌باشند با سنگ و چوب حمله و با حزب عدالت زدوخورد نموده سید نصرالله پرچم‌دار را مقتول و بیست نفر هم از عدالت خواهان و غیره مجروح می‌نمایند. البته از دولت و مجلس تقاضای فوری شده که

مرتکبین را به کیفر برسانند و همین روزها اعدام خواهند شد و اضافه نمود که آقایان باید متحد شوید این قبیل اشخاص را از بین برداریم و در توصیف عدالت سخنرانی و اظهار داشته پرچم عدالت از دوره علی بن ابیطالب (ع) در اهتزاز^(۱) بوده و دست عدالت قوی است و مخالفین عدالت نابود خواهند شد. ضمناً از رئیس شهربانی و مأمورین تقدیر، در خاتمه مختصر روضه خوانده، جلسه پایان یافته و از قرار اطلاع چند نفر از افراد اتحادیه کارگران برگ کارمندی اتحادیه را مسترد داشته‌اند و به حزب عدالت مراجعه که داخل حزب عدالت شوند.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

رونوشت شرح بالا در تعقیب نامه شماره ۲۷۴۶ - ۲۲/۸/۱۳ جهت استحضار مقام نخست وزیر تقدیم، نیز ضمناً معروض می‌دارد که به اداره کل شهربانی و استانداری پنجم دستور داده شد که در اطراف موضوع رسیدگی و چگونگی امر را اطلاع دهند.

وزیر کشور [امضا]

[۱۷۷۸ - ۱۰۹۰۱۲]

۴۶

[وزیر جنگ به وزارت کشور، ۱۳/خرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۴/۱۸۸۶/۳۳۵۴، تاریخ ۲۴/۳/۲۷

وزارت کشور

به استحضار آن وزارت می‌رساند، گزارش تیپ کرمانشاه حاکی است، اتفاقات اخیر مرکز که منجر به نزاع بین حزب عدالت و توده شده، در شهرستان کرمانشاه نیز اثر سویی بخشیده کما این که موزع روزنامه بیستون که از اعضای حزب توده بوده از طرف جمعیت

عدالت کتک خورده و روزنامه آن را پاره کرده‌اند. این عمل باعث نگرانی عامه شده. گرچه تیپ اوضاع را کاملاً تحت نظر قرار داده ولی این بی‌نظمیها در کرمانشاه که مرکز منطقه غرب بوده و دائماً رؤسای عشایر در آن جا [در حال] ایاب و ذهاب هستند، سبب می‌گردد انعکاس آن در عشایر مسلح آن حدود بیشتر شده و رؤسای عشایر هم برای بسط نفوذ خود در داخله طوایف این قبیل اتفاقات را به دلخواه و به نظر خود جلوه دهند و چون استان فاقد استاندار می‌باشد لذا تیپ نامبرده تقاضا نموده که به منظور جلوگیری از هر گونه پیش‌آمدهای احتمالی یک نفر استاندار مجرب و کارآزموده جهت استانداری کرمانشاه که منطقه حساس است تعیین و سریعاً اعزام گردد. بنابراین متمنی است قدغن فرمایند در این مورد هر گونه اوامر و تعلیماتی که صادر می‌گردد وزارت جنگ را مستحضر سازند.

از طرف وزیر جنگ - امضا

رونوشت شرح بالا جهت استحضار مقام نخست وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور [امضا]

[۵۵۹ - ۱۰۹۰۰۲]

۴۷

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۹/خرداد/۱۳۲۴]

کرمانشاه

روز ۱۳۲۴/۳/۲۹ جلسه حزب عدالت تشکیل و آقای اردلان رئیس املاک و اگذاری، مقاله‌ای راجع به دعوت مردم به انفاق و عمران و آبادی قراء قرائت نمودند. اخیراً حزب عدالت آن جا قوت یافته و عده آن‌ها به دوست نفر می‌رسد.

[۴۵۸۶ - ۲۹۳۰۰۴۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۴۸ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۷/مهر/۱۳۲۴]

کرمانشاه

روز ۳۲۴/۷/۱۷ جلسه حزب عدالت تشکیل و علامه وحیدی رئیس حزب در پیرامون خلافت حضرت علی علیه‌السلام و مخالفت‌های عمر و اتحاد و اتفاق بیاناتی نمود و ضمناً اظهار داشت: امروزه روسها تخم نفاق بین ما کاشته‌اند، ولی باید بدانند حزب توده در ایران عملی نمی‌شود و خواه ناخواه باید روسها مملکت ما را تخلیه نمایند.

[۳۲۲ - ۲۹۳۰۰۴۵۸۶ غ ۴ ب الف ۱]

۴۹ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۸/آبان/۱۳۲۴]

کرمانشاه

روز ۳۲۴/۸/۱۸ قبلاً مقرر بود حزب عدالت و حزب توده میتینگ بدهند و چون گزارشاتمی رسیده بود که ممکن است بین دو حزب تصادفی رخ داده، باعث خونریزی و اغتشاش شود. به دستور استانداری از میتینگ احزاب در خیابان‌ها جلوگیری و فقط حزب توده از کلوب حزب به داخله گاراژ رهنما آمده با خواندن سرود حزبی و عکسبرداری متفرق شدند.

[۳۲۲ - ۲۹۳۰۰۴۵۸۶ غ ۴ ب الف ۱]

۵۰ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۶/آذر/۱۳۲۴]

کرمانشاه

روز ۳۲۴/۹/۶ جلسه هفتگی حزب عدالت تشکیل و راجع به آشوبی که در آذربایجان برپا کرده‌اند سخنرانی [و] اظهار نمودند: چون مرام و مقصد آنها مخالف مذهب اسلام و صلاح مردم است بالاخره موفق به انجام مقصود خود نمی‌شوند.

[۳۲۲ - ۲۹۳۰۰۴۵۸۶ غ ۴ ب الف ۱]

۵۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۸/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، شماره ۱/۶۱۷۴۹/۱۴۲۳۱،
تاریخ ۲۴/۱۱/۱۸، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۱۷۱۹/۱۴۱۵۴ [مورخ] ۲۴/۱۱/۱۸ گزارش شماره
۲۴۱۱-۲۴/۱۰/۳۰ شهربانی کرمانشاهان به شرح زیر معروض می‌گردد:
چون اطلاع حاصل شده بود که روز جمعه ۲۴/۱۰/۲۸ حزب توده و حزب عدالت قصد
دارند مبادرت به تظاهرات و میتینگ عمومی در مسجد جامع در یک وقت معین بنمایند
و بیرون آمدن هر دو حزب مخالف در یک موقع و یک محل و سخنرانی آنها مناسب
نبوده و احتمال هرگونه زد و خورد و پیش آمدهای خلاف انتظارات می‌رفت آقایان علوی
سرپرست حزب توده و آقای علامه رئیس حزب عدالت احضار و خود بنده با آنها
مذاکرات لازمه را نموده که در روزهای مختلف برای اجرای میتینگ حزبی اقدام کنند.
هیچ یک از طرفین قانع نشده و اصرار و ابرام داشتند که در ساعت معین در مسجد

جامع^(۱) حاضر شوند. مراتب به استانداری گزارش [شد]. مجدداً با سران حزبی مذاکره و بالاخره آقای علامه بنا گذاردند که در جلو سیلو افراد حزب عدالت را جمع نموده، سخنرانی نمایند. ولی باز هم ممکن بود طرفین تماس با یکدیگر پیدا کرده و اشکالاتی فراهم شود. آقای علامه را قانع نموده که در مسجد عمادالدوله و حزب توده در مسجد جامع سخنرانی نمایند. و آقای استاندار هم با این ترتیب موافقت نمودند. لذا افراد حزب عدالت در روز ۲۸/۱۰/۲۴ از ساعت ۱۴ در مسجد عمادالدوله در حدود ۵۰۰ تن حاضر، قبلاً رضا روشن سخنرانی و اظهار داشت: برادران ما همه ایرانی و ایرانی نژاد هستیم و فعلاً وضعیات ما خوب نیست. مانند کشتی روی آب در تلاطم هستیم. یک عده ماجراجو به دست خارجی‌ها آذربایجان را اشغال کرده‌اند که هیچ یک از ملت ایران و آذربایجان در این قسمت دخالت نداشته‌اند. مثل اینکه در کرمانشاه هم یک عده ماجراجو به دست خارجی‌ها مردم بیچاره را تبلیغ می‌کنند. یکی از آنها شخصی است که قبلاً در اداره فرهنگ بوده. نه دیانت صحیحی دارد و نه ایرانی اصیلی، شاگرد مدرسه را به دین خارج تشویق می‌نمود. که او را از فرهنگ اخراج کردند. حالیه خود را به اجنبی بسته و به دست خارجی‌ها مشغول ماجراجویی است. گول این اشخاص را نخورید. مرده باد اینطور اشخاص که ایرانی نیستند و خود را ایرانی معرفی می‌کنند. من حاضر هستم تا آخرین نفس برای نابود کردن اینگونه اشخاص مبارزه کنم و شما هم گول این اشخاص را نخورید. بعداً آقای علامه وحیدی سخنرانی و اظهار می‌دارد: برادران عزیزم، کرمانشاهی‌ها، من کرمانشاهی و شما کرمانشاهی هستید. مدتی است در کرمانشاه من همه نوع خدمات به شما کرده و حق بر شما دارم. هر یک از شما کاری داشته‌اید کار شما را درست کرده‌ام. بدین جهت بر شما ذیحق هستم، پس باید با من هم آواز باشید. ما همه ایرانی و مسلمان هستیم، با دولت روس و انگلیس کاری نداریم. آنها برای خودشان کار می‌کنند، شهرت می‌دهند قشون در سرحدات آورده‌اند. به ما چه مربوط عده‌ای اشخاص ماجراجو که اصلاً هویت صحیحی ندارند به دست اجنبی‌ها در آذربایجان اقداماتی کرده‌اند که وضعیت ما مسلمان‌ها را بهم بزنند، اراضی را تقسیم کنند، امورات

را مختل نمایند و اگر این مرام عملی بشود خوراک و پوشاکی که به ما بدهند بر خلاف شریعت و غضبی است. شما دیگر نمی‌توانید نماز بخوانید. اطاعت امر خدا را بکنید. من با شما برادران حاضرم برای مبارزه مذهبی تا آخرین قطره خون که دارم بکوشم. تا آخرین ماجراجویان را نابود کنیم. اینها اهمیتی ندارند نه مثل گوسفند باید آنها را سر ببرید، بلکه مثل سگ باید سرشان را کند. عنقریب تا چهل روز دیگر این دست‌ها کوتاه خواهد شد. ای برادران که گوشه و کنار گوش می‌دهید و بعداً می‌روید داخل آنها می‌شوید، بدانید مرام آنها بر خلاف مذهب و آیین اسلام است. شما هم مثل آنها لامذهب می‌شوید. سپس چند قصیده از اشعار خود راجع به وطن پرستی و مسلمانی و چند شعر از شاهنامه خواند و اظهار داشت مکرراً به شما می‌گویم حاضرم تا آخرین قطره خون خود برای اثبات حقانیت اسلام مبارزه کنم و حاضرم مرا سر ببرید در میدان و این مرام پوچ آقایان عملی نشود. جمعیت از مسجد خارج، یک عده متفرق و جمعی دنبال آقای علامه به دبیرخانه حزب عدالت و بعداً برای رفتن [به] سمت بازارها مصمم می‌شوند که مأمورین از آنها جلوگیری و مجدداً به دفتر حزب عدالت رفته، متفرق می‌شوند. جریان امور به استناداری گزارش، اتفاق سوئی رخ نداده است.

رونوشت برای استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیب ضرابی [امضا]

[۱۷۷۸ - ۱۰۹۰۱۲]

۵۲

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/اسفند/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۱۳۲۱۴/۱۶۱۰۱/۱، ۲۴/۱۲/۲۵.

محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

گزارش تلگرافی شماره ۲۹۱۳ شهربانی کرمانشاهان ذیلاً معروض می‌گردد:

حزب توده به عنوان اعتراض به حکومت ژنرال فرانکو رئیس دولت اسپانیا و تجدید مجلس چهاردهم به طور متینگ، ساعت پانزده در خیابان حرکت، عده‌ای در حدود چهار پنج هزارتن افراد حزب و تماشاچی در میدان مقابل شهرداری جمع شده پس از سخنرانی ساعت هفده از طریق خیابان به طرف دفتر خود مراجعت، در مقابل حزب عدالت که عده‌ای هم از افراد حزب عدالت ایستاده بودند چند تن از افراد حزب توده با صدای بلند گفتند مرده باد حزب قلابی عدالت. جمعیت عدالت خواستند به آنها حمله کنند، وسیله مأمورین از عملیات طرفین جلوگیری، مدتی هم حزب توده در میدان مقابل شهربانی سخنرانی نموده قطعنامه تهیه و مخابره نمودند. بعداً به طرف دفتر حزب خود حرکت، ساعت ۱۹ یک تن با حالت مست به چند تن در میدان شهرداری مصادف بین آنان زد و خورد واقع، فوراً مأمورین کلاتری دو رسیده چند تن متواری و شخص مست را به کلاتری برده بازجویی شده معلوم می‌شود یحیی اکرمی از افراد حزب توده است و آنها که با او مصادف شده عدالتی بوده‌اند. بلافاصله الله‌مراد درشکه‌چی در حینی که عده‌ای از افراد حزب توده در سالن اتحادیه باقی بوده به آنها اطلاع می‌دهد که چند تن از عدالتیها یک تن از توده را کتک کاری نمودند. تقریباً صد تن از توده‌ای‌ها که دارای بازوبند سه رنگ به نام مأمور انتظامی هستند غفلتاً به طرف حزب عدالت رفته تا رسیدن مأمورین شهربانی به تابلو حزب عدالت که سر کوچه آویخته‌اند سنگ اندازی، در نتیجه تابلو را با چند شیشه از درب‌های مهمانخانه جهان و یک تابلو عکاسی که سر همان کوچه بوده شکسته، تابلو دیگری که روی درب دفتر حزب عدالت بوده کنده با خود به حزب توده می‌برند فوراً عده کافی مأمور شهربانی به محل رسیده از تظاهرات دیگران جلوگیری و جمعیت را متفرق و نیز از تظاهرات و مقابله به مثل حزب عدالت هم که نسبت به توده قصد داشتند ممانعت، فعلاً انتظامات برقرار قضیه زیر پیگرد است.

رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ ضرابی

رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور- سر تیپ ضرابی [امضا]

[۵۵۹ - ۱۰۹۰۰۲]

رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۸/اردیبهشت/۱۳۲۵] ۵۳

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۱۷۳۶/۱۷۰۶۷/۱، تاریخ

۱۳۲۵/۲/۱۸

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

تعقیب معروضه شماره ۱۳۲۳۵/۱۵۹۳۲-۲۴/۱۲/۲۳ به عنوان وزارت کشور محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۳۵۰-۲۵/۲/۸ شهربانی کرمانشاهان روز سه شنبه ۳ اردیبهشت از ساعت ۱۷ جلسه سخنرانی در حزب عدالت تشکیل و در حدود ۵۰ نفر حضور یافته، بدو علامه وحیدی در اطراف عدالت و جاه و شوکت حضرت علی علیه السلام بیاناتی نموده و اضافه کرده است: «مردم بر ماست که اطاعت قوانین مذهبی و کشوری را نموده و هر کس با قانون مخالفت کند به سزای خود خواهد رسید. آذربایجانی‌ها هم از ما هستند، خیال نکنید آنها از ما نیستند. همین چند روزه آنجا هم درست خواهد شد و گرانفروشان را در تهران مجازات می‌کنند.» و مردم را نصیحت نموده که از گرانفروشی دست بردارند. در ساعت ۶ جمعیت متفرق گردیده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور- صفاری [امضا]

[۲۹۰۰۰۶۴۸۸ - ۶۱۱ ن ۳ الف ب ۱]

۵۴ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱/مهر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کار آگاهی، تاریخ ۲۵/۷/۱، شماره ۱/۸۲۵۹/۵۳۴۹

وزارت کشور

به استحضار می‌رساند، طبق گزارش شماره ۱۹۱۷-۱۴/۶/۲۵ شهربانی کرمانشاهان روز سه‌شنبه ۱۲ شهریور جلسه سخنرانی هفتگی حزب عدالت ساعت ۱۷/۳۰ با حضور قریب ۲۰ نفر در دبیرخانه مربوطه تشکیل و آقای علامه وحیدی راجع به حضرت رسول و حضرت امیر و حضرت عیسی سخنرانی و اظهار داشت: حضرت عیسی در ابتدا در لب دریا چند نفر ماهی‌گیر را متحد نمود و در نتیجه اتحاد آنها، امروز نصف دنیا امت او هستند، مانند حزب توده که مذهب درستی نداشته و مخالف دین مقدس اسلام هستند و غارتگری و بلوا می‌کنند، آنها مقصدشان این است که مال مردم را به آنها بدهند در این چهار روزه دنیا خوش بگذرانند. لیکن این کار نخواهد شد و جمعیت ما مطیع قانون مملکت است و پیش خواهیم برد و هیچ نباید از کمی جمعیت دلتنگ باشید و بدانید که پرچم عدالت در سراسر دنیا افراشته خواهد شد. مجلس با کف زدن حضار خاتمه یافته است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام‌وزیری [امضا]

[۲۸۲۴۶۰۰۰۲۹-۵۰۵۶۳ الف ب ۱]

قصر شیرین

۵۵ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۷/اردیبهشت/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دایره محرمانه، شماره ۱۶۷۹/۱۶۲۸، تاریخ
 ۲۴/۲/۲۷، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره $\frac{۱۲۰۵/۱۱۲۶}{۲۴/۲/۱۳}$ محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی
 کرمانشاهان گزارش می‌دهد آقای علامه وحیدی، رئیس حزب عدالت و آقای دشتی
 اخیراً به قصر شیرین و نفت شاه رفته، شعبه حزب عدالت را در نقاط مزبور تشکیل و در
 آنجا سخنرانی‌هایی نموده و به کرمانشاهان مراجعت، در کرمانشاه وسیله نشر آگهی از
 اهالی دعوت نموده‌اند که روز ۲۴/۲/۱۸ در مسجد جامع جهت استماع سخنرانی
 حاضر گردند. مآلاً ساعت ۱۵ روز ۲۴/۲/۱۸ عده‌ای در مسجد جامع و عده‌ای در دفتر
 حزب اجتماع، سپس عده‌ای که در دفتر حزب اجتماع کرده بودند حرکت، با داشتن
 پرچم ایران که روی آن نوشته بوده است (ان‌الله یا‌مر بالعدل والاحسان) و سه پرچم دول
 متفق و پرچم کشور مصر و یک تابلو که دارای علامت (ع) بوده به مسجد رفته و آقای
 علامه در حضور شش هزار نفر از افراد حزب و تماشاچی در پیرامون عدالت خواهی و
 رعایت حفظ قانون و احترام به دوایر دولتی سخنرانی و بعد [از] اتمام، جمعیت از
 مسجد خارج به سبزه میدان مقابل شهربانی رفته و ثانیاً آقای علامه مفاد سخنرانی خود
 را تجدید و با گفتن زنده باد اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه و قانون اساسی
 سخنرانی خود را تمام نموده، جمعیت متفرق می‌شوند. در تمام مدت انتظامات برقرار
 بوده و اتفاقی رخ نداده است.

رونوشت شرح بالا جهت استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

۵۶ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۰/خرداد/۱۳۲۴]

قصر

روز ۳۲۴/۳/۲۰ به مناسبت پایان جنگ اروپا از طرف حزب عدالت مجلس جشنی در منزل قهرمانپور کارمند گمرک تشکیل و نامبرده در اطراف خاتمه جنگ سخنرانی نمودند.

[۲۴۵۸۶۰۴۵۸۶ - ۲۹۳۰۰۴۵۸۶ غ ۴ ب الف ۱]

لرستان - خرم‌آباد

۵۷ [وزیر کشور به نخست وزیر، ۱۶/شهریور/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۶۲۷۷/س/۳۹۷۹۱، ۱۶/۶/۱۳۲۵

جناب اشرف آقای نخست وزیر

سه برگ عین رونوشت نامه حسین غلامرضایی نماینده حزب عدالت خرم‌آباد، نامه افراد حزب اراده ملی آنجا و صورت مجلس تنظیمی آنها راجع به کناره‌گیری اشخاصی که از طریق شهربانی کل کشور واصل گردیده جهت استحضار عالی تلواً تقدیم می‌شود.^(۱)

از طرف وزیر کشور- فریدونی [امضا]

[حاشیه] کناره گیری چند نفر از حزب اراده ملی و عدالت است و معلوم نیست ارسال صورت مجلس و استحضار از این موضوع چه نتیجه‌ای دارد، بایگانی شود. ۲۵/۶/۲۰

[۱۷۹۳ - ۱۰۹۰۱۲]

مازندران - آمل

۵۸ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۱/اردیبهشت/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، دایره محرمانه، شماره ۱/۸۹۵/۱۱۱۹، تاریخ ۲۴/۲/۱۱، محرمانه

وزارت کشور

محترماً رونوشت گزارش شماره $\frac{۲۷۳}{۲۴/۲/۴}$ شهربانی مازندران راجع به تشکیل حزب عدالت به رهبری محمود رضویان را در آمل جهت استحضار به ضمیمه تقدیم می‌دارد. رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] رونوشت شرح بالا و رونوشت ضمیمه^(۱) آن جهت استحضار مقام نخست وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور - کفیل اداره سیاسی ۲۴/۲/۱۲ [امضا]

[۱۷۷۲ - ۱۰۹۰۱۲]

بابل

[عده‌ای از اهالی بابل به مجلس شورای ملی، ۲۲/اردیبهشت/۱۳۲۴] ۵۹

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بابل به ط، شماره تلگراف ۱۴۱، تاریخ اصل ۲۲،
تاریخ وصول ۲/۲۲

پیشگاه مجلس شورای ملی

رونوشت مقام نخست وزیر، رونوشت جناب آقای سیدضیاءالدین طباطبایی،
رونوشت دشتی، رونوشت امامی، رونوشت یمین اسفندیاری، نمایندگان محترم مجلس،
رونوشت [روزنامه] رعد امروز، رونوشت روزنامه وظیفه، هنگام جشن پیروزی
بین‌المللی و احساسات عمومی اشرار [حزب] توده به منظور اختلال امنیت با نهایت
وقاحت پس از نطقهای سراپا دشنام به مقدسات ملی و رجال و نمایندگان به حزب
عدالت هجوم و حمله نموده، اثاثیه و اموال آنان را غارت، پرچم مقدس ایران را سرنگون
و پاره و رئیس شهربانی را هنگام انجام وظیفه تهدید و اهانت و علناً علیه استقلال و
امنیت قیام نمودند. به نام احترام [به] استقلال کشور و آزادی، استدعای مجازات شدید
خائنین و دشمنان ایران را داریم. از طرف اهالی بابل، مرتضی نهمنی، زین‌العابدین
امیری، احمد بانکی گلبابایی، محمد امیری، حسین‌زاده، محمدحسن قهرمانی، عبدالله
امیری، احمد احمدزاده، عباس محمدیان

[۱۰۹۰۰۲ - ۶۰۰]

هرمزگان - بندرعباس

۶۰ [دبیر کمیته مرکزی حزب عدالت به وزارت کشور، ۱۲/آذر/۱۳۲۳]

آرم حزب، حزب عدالت، کمیته مرکزی، شماره ۲۰۲۵، تاریخ ۲۳/۹/۱۲، نگهبان حقیقی کشور
عدالت است علی (ع)

وزارت کشور

طبق گزارش رسیده از شعبه حزب عدالت بندرعباس فرمانداری و شهرداری
بندرعباس به وظایف خود عمل نکرده و سستی می‌کنند و به شکایات متظلمین ترتیب
اثری نمی‌دهند.

متمنی است دستور فرمایند فرمانداری بندرعباس به نامه‌های شماره ۳ مورخه ۲۳/۸/۷
و شماره ۷ مورخه ۲۳/۸/۲۴ شعبه حزب عدالت بندرعباس که راجع به جلوگیری از
مرض تیفوس و سایر کارهای عام‌المنفعه دیگر نوشته شده ترتیب اثر بدهند. دبیر کمیته
مرکزی حزب عدالت

امیراحمد مهبد [امضا]

[۲۲۷۴ - ۲۹۳۰۰۶۰۹ ظ ۴ ب ۱ آ]

۶۱ [مشیر دوانی به جمال امامی، ۱۱/فروردین/۱۳۲۴]

مشیر دوانی، نمره ۹، تاریخ ۱۱ شهر فروردین ماه ۱۳۲۴

جناب آقای جمال امامی نماینده مجلس شورای ملی [ملی]

بعد از سلام در پیرو نامه ۱۲/۱۴ شماره ۱۶۶ عرض می شود شرحی که از طرف مسنن زاده کفیل فرمانداری عباسی که [او را] بر حسب ظاهر نماینده وزارت کشور و در باطن نماینده گله داری حساب کنید و به طوری که از بندر اطلاع می دهند در صدد تخریب حزب عدالت می باشد و اشخاص را به طور محرمانه ملاقات و اظهار می دارد مقامات خارجی با حزب عدالت مخالف و نباید وارد این حزب شوید، عاقبت خوبی ندارد. تاکنون چند فقره عرض شده اگر مایل به ترقی^(۱) حزب در بندر باشید باید نامبرده [را] از کفالت خارج بفرمایید. برای مدرک عمل نامبرده شرحی که در قبل فرستادم به طور رسمی نبوده حالا رونوشت نامه [را] به گواهی دادگاه بندر رسانیده، تعقیب فرمایید. تا دست نامبرده [را] کوتاه فرمایید.

۲- بر حسب دستور وزارت کشور آقای استاندار بهرمی [و] آقای کاظم شریفی برای فرمانداری معرفی شده تاکنون در حدود یک ماه می گذرد، از طرف وزارت کشور جواب موافقت نرسیده باز تکرار می شود [اگر] مایل به ترقی حزب باشید باید به خدمت نامبرده خاتمه داده باشید با احترامات فائقه آقای دشتی به عرض سلام مصدع هستم.
مشیر دوانی

۳- حضرت عالی به وزارت کشور امر بفرمایید بندر عباس امروز از بندر درجه اول ایران محسوب، قونسلخانه خارجی دارد باید حداقل یک نفر عضو رتبه^(۲) ۷ تعیین و اعزام دارید، نه این که واگذار یک نفر عضو رتبه یک نموده توجه به معرفی استاندار استان هفتم ندارید. برای جناب عالی محل تعقیب موجود است انتظار نتیجه از طرف شما دارم.
مشیر دوانی [امضا]

[۲۲۷۴۰۰۲۹۳ - ۶۰۹ ظ ۴ ب ۱ آ]

بندر لنگه

۶۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۸/خرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، دائره محرمانه، شماره ۱/۳۱۶۶/۳۳۲۷، تاریخ
۱۳۲۴/۳/۲۸، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی بندرعباس به استناد اطلاع رسیده از شهربانی لنگه گزارش می‌دهد: شعبه حزب عدالت آنجا تشکیل گردیده است. کارمندان آن (آقایان محمد پژمان، علینقی معماری، یوسف عمادی، عبدالکریم نقدی، محمودیان، طهماسبی کارمند گمرک، علی فضیلی، غلامعلی مطیعی [و] ابراهیم ادیبی) می‌باشند.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

[۲۲۷۴ - ۲۹۳۰۰۶۰۹ ظ ۴ ب آ]

۶۳ [کفیل استانداری فارس به وزارت کشور، ۶/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۱۳۲۴/۵/۶، شماره ۱۱۱/م

وزارت کشور

طبق گزارش فرمانداری لارستان آقای محمدپژمان، حسابدار سابق شهرداری لنگه

که در نتیجه سوء عملیات از خدمت منفصل گردیده، برای تهیه زمینه انتخابات و وکالت آقای عبدالرحمن فرامرزی، حزب عدالت را در لنگه تشکیل داده و سعی می نماید که بخش لنگه از شهرستان لار منتزع و ضمیمه بوشهر شود تا بهتر بتوانند زمینه انتخابات دوره پانزدهم را فراهم نمایند. مراتب برای استحضار معروض گردید.

کفیل استانداری هفتم حجازی

رونوشت شرح بالا جهت استحضار مقام نخست وزیری تقدیم می شود.

از طرف وزیر کشور - فریدونی [امضا]

[۱۷۸۷ - ۱۰۹۰۱۲]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/آذر/۱۳۲۴] ۶۴

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱۱۹۲۹/۱۰۲۴۶/۱، تاریخ ۲۴/۹/۲۱، محرمانه

وزارت کشور

تعیین معروضه شماره $\frac{۹۹۳۰}{۲۴/۸/۱۰}$ محترماً گزارش شماره ۴۳۹/۱۹۰ - ۲۴/۸/۲۸ شهربانی بندرعباس ذیلاً معروض می گردد:

«طبق گزارش شماره ۷۱-۲۴/۷/۱۸ شهربانی بندر لنگه تلگرافی از طرف امامی، رئیس حزب عدالت تهران به شعبه حزب عدالت لنگه رسیده بود. در نتیجه حسین گله داری، رئیس حزب عدالت لنگه، در ساعت ۱۹ روز ۲۴/۷/۱۷ از عموم اهالی و رؤسای دواير دعوت و پس از صرف چای و شیرینی و سخنرانی وسیله حسین گله داری، رئیس حزب و ادیبی، کارمند فرهنگ و طهماسبی، کارمند گمرک در مورد عدالت و صفات حسنه حضرت ختمی مرتبت (ص)، مجلس در ساعت ۲۲ پایان یافته است». رئیس شهربانی

کل کشور - سر تیپ خرابی [امضا]

[۲۲۷۴ - ۲۹۳۰۰ - ۶۰۹ ظ ۴ ب آ ۱۱]

همدان

۶۵ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، دی ۱۳۲۴]*

همدان

حزب عدالت پس از ورود فرماندار بیانیه‌ای راجع به اصلاح اوضاع شهر و ترمیم خرابی‌های گذشته صادر نموده‌اند.

همدان - اسدآباد

۶۶ [رئیس شهربانی کرمانشاه به استاندار کرمانشاهان، ۵/مرداد/۱۳۲۵]

وزارت کشور، استانداری پنجم، شماره ۱۴۴۴، ۵/۵/۱۳۲۵، محرمانه

استانداری استان پنجم

در شهر انتشار دارد که در نتیجه شورش اهواز سه کشتی جنگی متعلق به دولت بریتانیا به شهر اهواز وارد شده است و نیز در شهر شنیده می‌شود که دو روز قبل در

اسدآباد همدان نزاعی بین حزب توده و حزب عدالت واقع و بالتیجه از طرفین چهار نفر مقتول و هشت نفر مجروح گردیده‌اند. محض استحضار گزارش گردید.
رئیس شهربانی کرمانشاه. پاسیار ۱ اسفندیاری
رونوشت برابر اصل است. [امضا]

[۲۲۲۷۳۰۰۲۹ - ۸۰۷۰۴ الف ب ۱]

حزب عشائری

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۷/تیر/۱۳۲۵]

وزارت کشور

استحضاراً گزارش شماره ۴۵۲ [مورخ] ۱۷/۴/۳۲۵ شهربانی اهواز ذیلاً درج می‌گردد:
 از شهربانی سوسنگرد، رونوشت گزارش سروان موسوی فرمانده گروهان^(۱) ۲
 ژاندارمری سوسنگرد که به عنوان فرماندهی هنگ ۱۱ نگهبانی خوزستان می‌باشد به
 این شهربانی فرستاده شده، مفاد [آن]^(۲) حاکی است اتحادیه کارگران دشت میشان با
 انواع و اقسام سخنرانی و وسایل فعالیت می‌نماید که موقعیت خود را تثبیت کند و شیوخ
 دشت میشان هم جداً ایستادگی می‌نمایند که حزب اتحادیه عشایر را که در خرمشهر
 تشکیل شده و در هویزه و قهریه هر یک پاسگاهی برقرار نموده‌اند، در سوسنگرد [هم]
 تأسیس کند. با ابراز نطق‌هایی که مبلغین حزب توده بر علیه شیوخ و مامورین نموده [و]
 می‌نمایند، بغضی در دل شیوخ گذارده و آنها هم بوسیله تشکیل حزب میل به معامله به
 مثل دارند و نیز عده‌ای هم از خدایان خیاو و میشان و هویزه به سوسنگرد آمده که به
 معیت شیوخ حزب مزبور را تشکیل دهند. با مذاکره‌ای که با فرماندار و رئیس شهربانی
 به عمل آمد، قرار بر این می‌شود که سه روز تشکیل حزب عشایری به عهده تعویق افتد.
 لیکن با مطالعه که در روحیه عشایر فعلی سوسنگرد و حوالی آن نموده [ام]، چنانچه
 حزب مذکور تشکیل شود اجتماع زیادی فراهم [خواهد آمد]، علاوه بر [آن] نگرانی
 ساکنین سوسنگرد صد در صد قطعی است که لطمات گذشته را شیوخ ....^(۳) به جبران
 قرار داده شود. به افراد حزب توده دارند و بعضاً آشوب خواهد شد و بودن حزب مزبور
 در سوسنگرد صلاح نیست. ضمناً شهربانی مذکور نظریه داده از لحاظ اینکه فعالیت دو
 حزب از نقطه نظر مغایرت مسلکی که با هم دارند، تولید اغتشاش و بی نظمی می‌نماید.
 استدعای دستور صریح را نموده است. جریان به استناداری گزارش شده است.
 از طرف رئیس شهربانی کل کشور، پاسیار ۱ حسام وزیری [امضاء]

رونوشت برابر اصل است

[۲۵۷۶ - ۱ - ۱۰۹۰۶۷]

۲

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۹/تیر/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۵۲۳۴/۳۴۹۵/۱، به تاریخ ۲۹/۴/۱۳۲۵، رونوشت است.

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۴۳۲ [مورخ] ۳۲۵/۴/۱۵ شهربانی اهواز به استناد گزارش شهربانی سوسنگرد در روز ۳۲۵/۴/۱ شیخ تفته ناشر و شیخ حمدان کاظم و شیخ عذرا که از شیوخ بنی طرف هستند و برای تشکیل حزب عشایری به خرمشهر رفته بودند مراجعت و قصد تاسیس حزب عشایری را در سوسنگرد دارند. به محض ورود به سوسنگرد شیخ تفته به یکی از مامورین حزب توده که بازوبند داشته اظهار می‌دارد که اگر در آتیه دیده شود که بازوبند بسته [اید] شمارا زیر چوب از بین خواهم برد و منظور از تاسیس این حزب برای استقامت در مقابل فعالیت حزب توده می‌باشد و ممکن است پس از تاسیس حزب و به دست آوردن قدرت بر علیه حزب توده و کارمندان آن اقداماتی که منجر به شورش در شهر گردد بنمایند و در نتیجه اهالی هویزه که از عشیره سوادى و از اسلحه‌های دولتی در دست دارند به شهر حمله نمایند. جریان به استناداری گزارش و دستور لازم به شهربانی نامبرده داده شد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ حسام وزیرى [امضاء]

[۲۳۷۶ - ۱ - ۱۰۹۰۶۷]

مذب فنانا پڌير

حزب فناناپذیر ایران - کمیته مازندران به استاندار مازندران، ۱۶/بهمن/۱۳۲۴] ۱

شماره ۳، ۲۴/۱۱/۱۶

جناب آقای استاندار استان ۲ شمال

رونوشت مجلس شورای ملی، جناب آقای نخست وزیر، جناب آقای یمین اسفندیاری، جناب آقای شریعت‌زاده، جناب آقای رحمان‌قلی خلعتبری، وزارت کشور، روزنامه اقدام، روزنامه ندای آزادی، روزنامه ایران نو، فرماندار بابل، دادسرا، دادگستری، بهداری استان ۲، شهرداری، نوغان، ژاندارمری، دارایی، ثبت اسناد، ثبت احوال، شهربانی، آقایان چیت‌ساز، سالکی، اسلامی، فرهنگی، ناصرالمله، سلامت، شفیع‌زاده، حریری، ایمانی.

حزب فناناپذیر مازندران تنفر خود را نسبت به انتخاب تحمیلی حزب توده مازندران در انجمن‌های ایالتی و ولایتی بخصوص بابل به اهالی شهر بدین وسیله تقدیم و اشعار می‌دارد که نه انتخاب کنندگان و نه انتخاب شوندگان هیچ یک مشمول آگهی شماره اعلامیه ۶/۱۰/۲۴ نبوده‌اند. ما انتخاب شدگان^(۱) حزب توده بابل، حق بیان مجنون، وحیدی و دافروش، زمانی واکسی [و] کشاورز شاگردشوفر (که جزه لیست سیاه [هستند] و بایستی برای خیانت به اسلام و ایران و دولت ملی ایران به دار آویخته شوند.) [را] به رسمیت نخواهیم شناخت. زیرا با وجودی که آقای فرماندار و هیأت‌نظار در مسجد حضور داشتند معذک عده زیادی از بی‌وطنان حزب توده از دو طرف درب ورود و خروج مسجد علاوه از تهدید، مشغول جمع‌آوری تعرفه‌های سفید بوده که اسامی کاندیدهای بی‌سواد و بی‌دین خود را به ما تحمیل نمایند. همین طور هم شد. برای اثبات موضوعات معروضه بالا، دفتر هیأت‌نظار و گیرندگان تعرفه و دهندگان رأی، بهترین ملاک و مدرک است. بنابراین انتخاب غیرقانونی و مورد اعتراض است. انتظار تجدید آن را داریم. چنانچه نسبت به اعتراضات این حزب ترتیب اثر شایانی داده نشود،

فدائیان این حزب که پیروان دین مبین اسلامند شروع به عمل خواهند نمود.

حزب فناناپذیر ایران - کمیته مازندران

[مهر مستطیل شکل حزب فناناپذیر ایران کمیته مازندران - ۱۳۲۴]

[حاشیه ۱] عین این برگه مستقیماً به وزارت کشور رسیده است و اعلام شده است. ۱۱/۲۹

[حاشیه ۲] سابقه ضمیمه شود. سابقه تحت اقدام است. پس از برگشت ضمیمه خواهد شد. ۱۱/۳۰

[۲۴۷۵ - ۱۰۹۰۷۴]

[حزب فناناپذیر ایران - کمیته بابل به رئیس شهربانی مازندران،

۲

۲۴/اردیبهشت/۱۳۲۵]

حزب فناناپذیر ایران، بابل، کمیته شهرستان بابل، تاریخ ۲۴/۲/۲۵، شماره ۱۲۴، شاهپرستی و میهن دوستی اولین مرام ما است.

ریاست محترم شهربانی مازندران

به عرض عالی می‌رساند: تشکیلات حزب توده در ایران مدت پنج سال بر ملت کشور باستانی و تاریخ جهان معلوم شد که یک لکه ننگی جهت خودشان به یادگار گذاشته‌اند. زیرا هیچ حزب و دسته و هیچ جمعیت و اتحادیه که مرامنامه‌شان از روی ایمان و از روی کلام‌الله مجید یا از دستورات نهج‌البلاغه باشد، اجازه نخواهند داد که [ساعت] یک بعد از نیمه شب با اتومبیل، اشخاص را از خانه ربوده و زن و بچه‌اش را ترسان و لرزان بگذارند. و هیچ حزبی اجازه ندارد که در نصف شب به خانه اشخاص ریخته شروع به زدن او و زن و بچه‌اش نمایند. هیچ حزبی اجازه ندارد که در حین انجام وظیفه مأمورین اسلحه برای آنها بکشند و آنها را تهدید به مرگ کنند. به هیچ حزب اجازه و دستور داده نشده که در پشت میز ادارات توهین به رئیس اداره نموده، حتی سردوشی

او را بکنند. هیچ حزبی اجازه ندارد که باعث سلب آزادی و آسایش دیگران شوند. هیچ حزبی اجازه ندارد که اشخاص را در زیر پرچم شاهنشاهی (شهربانی) حمله کرده، مجروح و مضروب نمایند. البته تمام جملات بالا پرونده تشکیل شده بر علیه حزب توده و عملیات این مدت آنها بوده است. آیا با این فجایع کاری و این بی‌شرمی باز هم بایستی رؤسای ادارات که نان و نمک این آب و خاک را می‌خورند خیانت نموده و برای خوش نمایی خود با این طبقه اشرار داخلی کمک نمایند. لذا در عصر روز چهارشنبه ۲۵/۲/۱۸ یک عده افراد حزب توده با دستور محمدقاضی و عزالدین حقیبان و شعبان کفاش (زمانی) در حدود سی الی چهل نفر به رهبر [آن] ما آقای یاسینی و روشن‌بخش حمله نموده و آنها را مجروح و مضروب کردند. و اگر جلوگیری مأمورین شهربانی و ژاندارمری نمی‌بود، این مشت اشرار داخلی در صدد از بین بردن آنها بودند. آیا این آزادی است، این سومین حمله مسلحانه است که به آقای یاسینی نموده‌اند که با توفیق خدا و رسولش شکست خورده‌اند. زیرا همان ساعت سه الی چهار هزار نفر با ابراز علاقه نسبت به شاهنشاه ایران تقاضای تعقیب مرتکبین را نموده‌اند که چهار نفر آنان را به زندان برده و بقیه در همان شب فرار کردند. جای تأسف است که با گواهی پزشکی قانونی و گواهی ریاست محترم بهداری استان ۲ که در اثر سوزش زخم و ضربه چوب به آقای یاسینی نامبرده به طپش قلب دچار و دستور استراحت در منزل داده‌اند. فردای آن روز مسبب شورش و اغتشاش مازندران (در موقع بودن قوای بیگانه) محمدقاضی و حقیبان به ساری آمده، نخست آقای قنسول را دیدار و سپس به اتفاق خدمت جناب آقای استاندار رفته، بر خلاف حقیقت اظهاراتی کردند. روز حمله جناب آقای استاندار به اتفاق آقای قنسول به فرمانداری بابل آمده، معلوم نیست چه عملی را نموده‌اند. باین که عملیات پنج ساله حزب توده معلوم است که از هیچ گونه فجایع کاری خودداری نکرده‌اند. علت تشریف آوری قنسول و مداخله در امور [و] کارهای کشور چه بوده، معلوم نیست. به طوری که اطلاع حاصل شد مأمورین و اداراتی که در آن شب از عملیات خطرناک افراد حزب توده جلوگیری کرده‌اند مورد تفرق آقای عیسی میرزا اسکندری فرماندار بابل (عامل عملیات حزب توده) گردیده، دستور انتقالشان داده شد. اگر در واقع آزادی برای

چند نفر اوباش و اراذل است اعلام کنید تا تکلیف خود را معلوم نمائیم. زیرا مردن یک مرتبه است چرا بایستی روزی ده مرتبه مرد و زنده شد.

پاینده ایران

حزب فناناپذیر ایران - بابل

رونوشت شرح فوق به جناب آقای استاندار استان ۲ تقدیم می شود. حزب فناناپذیر

ایران - مرکز بابل

رونوشت جهت اطلاع به جناب آقای سرپاس صفاری رئیس محترم کل شهربانی

حزب فناناپذیر ایران - مرکز بابل

تقدیم می شود.

رونوشت شرح بالا به جناب آقای یمین اسفندیاری تقدیم می شود.

حزب فناناپذیر ایران، مرکز بابل

رونوشت وسیله جناب آقای عادل خلعتبری به دربار محترم سلطنتی تقدیم می شود

که طرفداران حزب توده را (رؤسای مازندران - بابل) می باشند، شناخته، وسیله انتقالشان را فراهم و دستشان را چون خیانت به کشور می نمایند از کار اداری کوتاه فرمایند.

حزب فناناپذیر ایران

[مهر مستطیل شکل حزب فناناپذیر ایران - کمیته مازندران]

[۲۴۷۴ - ۱۰۹۰۷۴]

[رئیس سازمان و رئیس ستاد ژاندارمری کل کشور به وزارت کشور،

۳

۱۰/خرداد/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شماره ۱۱۲، تاریخ ۱۰/۳/۱۳۲۵، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد گزارش تلگرافی مورخه ۲۵/۲/۶ فرمانده هنگ ژاندارمری مازندران حاکی است در بابل جمعیتی به نام حزب فناناپذیر به طور محرمانه تحت سرپرستی امام جمعه و کارمندی احمد اوصیا و بکایی و...^(۱) و یاسینی بر ضد حزب توده تشکیل و بیانیه‌هایی نشر داده، در آمل و ساری نیز شروع به فعالیت نموده‌اند.

رئیس سازمان ژاندارمری کل کشور
رئیس ستاد ژاندارمری کل کشور
کلنل شوارتسکف
سرهنگ معتضدی

[۲۴۷۴ - ۱۰۹۰۷۴]

۴ [منشی حزب فناناپذیر ایران به نخست وزیر، ۷/خرداد/۱۳۲۵]

حزب فناناپذیر ایران «بابل»، کمیته شهرستان بابل، شاه پرستی و میهن دوستی اولین مرام ماست، تاریخ ۲۵/۳/۷، شماره ۱۴۴، پیوست ۴ برگ

جناب آقای نخست وزیر کشور شاهنشاهی و پیروی کننده دین مقدس اسلام محترماً پیرو نامه تقدیمی شماره ۴۳ - ۲۵/۱/۲۸ چهار برگ از دو شماره بشارت و تبریک ورود جنابان آقایان حجت الاسلام سید ابوالقاسم کاشانی و میر محمد علی صدراپی اشکوری مبلغ معروف اسلام به بابل را [به] پیوست جهت دیدار آن یگانه رادمرد ایران که شب و روز برای سرزمین باستانی ایران و تقویت اسلام آسایش ندارند تقدیم و این حزب از خدمات برجسته شما در راه ایران قدردانی نموده، از خدای قرآن خواستار است که وجود سرکار و امثال آن جناب را پشتیبانی فرمایند. احترامات فائقه فدائیان اسلام را بپذیرید.

منشی حزب فناناپذیر ایران - ر.ی. یاسینی

[امضا و مهر مستطیل شکل حزب فناپذیر ایران]

«خداپرستی، اسلام، شاه پرستی، میهن دوستی»

«اولین مرام ما است»

حزب مقدس فناپذیر

بشارت

ورود آیه الله حضرت آقای سید ابوالقاسم کاشانی پیشوای معظم مسلمین را به عموم اهالی محترم مازندران بویژه بابل تبریک عرض نموده و امیدواریم که وجود ذیجود این قبیل عناصر پاک و شریف که حافظ و پشتیبان دین مبین اسلامند نخست در پناه ایزد متعال سپس در ظل عنایت شاهنشاه جوان بخت ایران (محمد رضا پهلوی) از شر هر گونه فساد مصون بمانند.

زنده باد اسلام، پاینده و پیروز باد پیشوایان دین اسلام، زنده باد شاهنشاه محبوب ایران.

[مهر کمیته فناپذیر ایران، کمیته مازندران ۱۳۲۴]

«خداپرستی، اسلام، شاه پرستی، میهن دوستی»

«اولین مرام ما است»

حزب مقدس فناپذیر

بشارت

ورود حضرت آقای میر محمد علی صدرائی اشکوری واعظ شهیر و مبلغ معروف اسلام را به عموم اهالی محترم مازندران بویژه بابل تبریک عرض نموده و امیدواریم که وجود ذیجود این قبیل عناصر پاک و شریف و وطن پرست که حافظ و پشتیبان دین مبین اسلامند نخست در پناه ایزد متعال سپس در ظل عنایت شاهنشاه جوان بخت ایران

(محمد رضا پهلوی) از شر هر گونه فسادی مصون بمانند.
 زنده باد اسلام، پاینده و پیروز باد پیشوایان دین اسلام، زنده باد شاهنشاه محبوب
 ایران، جاوید باد حزب فناپذیر ایران
 [مهر کمیته فناپذیر ایران، کمیته مازندران ۱۳۲۴]

[۲۴۷۷ - ۱۰۹۰۷۴]

۵

[بیانیه کمیته سری حزب فناپذیر، ۱۳۲۵]

شاه پرستی و میهن دوستی اولین مرام ما است، شماره ۸۵۲

بیانیه کمیته سری حزب فناپذیر

ما نگوئیم بد و میل به ناحق نکنیم
 جامه کس سیه و دلخ خود ازرق نکنیم
 گر بدی گفت حسودی و رفیقی رنجید
 گوتو خوش باش که ما گوش به احمق نکنیم

جهان آفرین راضی نشد که آفریدگانش به جهالت و گمراهی بسر برند، پیغمبرانی
 برگزید که هر یک لوایح ایمانی را همچون مشعل فروزان به دست گرفته صلاهی هدایت و
 رهبری بر جهانیان خواندند، خداوند پیغمبر محبوب ما محمد بن عبدالله (ص) را که خاتم
 و اوسین پیغمبران ایزد متعال است برانگیخت تا قرآن مجید را که خجسته بالغه
 پروردگار و بهترین قوانین زندگانی و پرورش دهنده ارواح به عالم ملکوت است بر اهل
 گیتی تلاوت و قرائت فرمایند. آداب و شرایط و تکامل و مدنیت عالم بشریت را در آن
 کتاب مقدس آسمانی به طور وضوح برای ما بیان فرموده که دیگر جای عذر و دست

آویزی برای افراد تبهکاران خودسر باقی نماند. آنچه لازم تبلیغ و راهنمایی بود با فداکاری و جانفشانی، با دقت کاملی انجام داده است.

•ربنا اننا سمعنا منادیا ینادی للایمان ان امنوا بریکم فامنا ربنا فاغفرلنا ذنوبنا و کفر عنا سینتنا و توفنا مع الابرار •

هان ای ملت ایران: ای طرفداران حفظ حقوق فقرا و مساکین، ای آزادیخواهان که فریاد تساوی در حقوق می‌زنید چگونه شد که شما به نغمه و ساز هر نغمه‌سرای می‌رقصید و گوش به ندای منادی حق و حقیقت که صلاهی آن در فضای دنیای پر عظمت طنین انداز شده فرا می‌دهید، چگونه شد که شما به کتاب مقدس محمد(ص) نظر نمی‌کنید و عاشق کتاب ارانی و مرشدین بیدین آنها شده‌اید.

مگر آدمی نبودی که اسیر دیو ماندی که فرشته ره ندارد به مکان آدمیت

•«افلا یتدبرون القرآن ام علی قلوب اقفالها»^(۱)•

مرام مقدس حزب فناناپذیر (قرآن) است. حزب فناناپذیر هر موضوعی را که قرآن در آن حکومت فرموده اجرا می‌نماید. حزب فناناپذیر پشتیبان تساوی در حقوق و حفظ مصالح عمومی و سیادت و استقلال و تمامیت ارضی سراسر ممالک اسلامی است. حزب فناناپذیر طرفدار تمامیت ارضی و استقلال ایران، عراق، افغانستان، هندوستان، سوریه، لبنان، حجاز، ترکیه، مصر و کلیه کشورهای محمدی (ص) مسلک می‌باشد.

حزب فناناپذیر با استعمار و استثمار مبارزه خواهد کرد. افراد محمدی (صم) مسلک و اهل قرآن که عدد آنها بالغ بر ششصد میلیون نفر می‌باشند، از مرام مقدس حزب فناناپذیر پشتیبانی خواهند نمود. برق شمشیر دوست‌داران محمد(صم) هر متجاوز و متجاسری را به جای خود خواهد نشانید. حزب فناناپذیر اولین وظیفه فردی و اجتماعی او جانبازی در راه حفظ حکومت قرآن و استقلال و تمامیت ارضی کشورهای اسلامی می‌باشد. حزب فناناپذیر به عموم افراد از فقیر، کاسب، تاجر، عمله، مزدور تا مادامی که از مقررات قرآنی منحرف نشده‌اند با یک نظر مودت و محبت و اتحاد می‌نگرد و با

۱- اصل، افلا یتدبرون فی القرآن ام علی قلوبهم اقفالها (آیه ۲۴ سوره مبارکه محمد (ص))

آغوش باز در انجام حوایج مشروعه آنان بذل مساعی می نماید. مسلمانانی که بر اثر تبلیغات بعضی از عناصر استفاده چی از جاده مستقیم حزب قرآن منحرف شده اند آنان را دعوت به تبعیت از قرآن می نماید. عناصر علاقه مند به قرآن و حقایق اسلامی را در هر لباس و کسوت و در هر حرفه و پیشه که باشند همین که از شریعت مصطفوی سرپیچی نمایند به موجب آیه شریفه *ولا تقولوا لمن القی الیکم السلام لست مومنا*^(۱) آنان را از خود نمی راند و نسبت عدم مسلمانی به آنان نمی دهد. ما آنان را مسلمان می دانیم و از آنان پشتیبانی می نماییم. حزب فناناپذیر به قوانین کشور خود و سایر کشورهای اسلامی به چشم احترام می نگرد. مرده باد خائنین وطن، نیست و نابود باد بیگانه پرست، زنده باد اسلام، پاینده باد ایران، جاوید باد شاهنشاهی پادشاه جوانبخت ایران محمدرضاشاه پهلوی، برقرار باد ارتش نیرومند شاهنشاهی ایران، پاینده باد تشکیلات قضائی ایران، زنده باد تشکیلات ژاندارمری ایران، زنده باد تشکیلات شهرداری ایران، پاینده باد حزب فناناپذیر ایران،

کمیته سری حزب فناناپذیر

[۱۰۹۰۷۴ - ۲۴۷۷]

۶

[بیانیه حزب فناناپذیر بابل، ۱۳۲۵]

بیانیه حزب فناناپذیر شهرستان بابل

(دست غیب آمد و بر سینه نامحرم زد)

* اهالی محترم مازندران به ویژه بابل *

مژده بشارت

تا یک ماه قبل مال، جان، شرف، دین، استقلال، ناموس، آزادی، سلطنت، بلکه همه چیز وطن از دست بی وطنان توده چی در خطر بوده است.

هموطنان عزیز - به طوری که همه شما از چشم می دیدید که یک مشت ارازل و اوباش، یک مشت چاقوکش و لات، یک مشت واکسی و پرتقال فروش، یک مشت استادین در جعل اسناد و خائنین ناموس و وطن با همراهی یک عده ترک مهاجر (تروریست) با کمک سرنیزه بیگانه در تمام دهات این شهرستان مشغول تزیق کردن مرام بلشویکی در سرزمین اسلام و به مردم ساده لوح دهاتی بوده اند.

از آنجایی که کشور اسلامی دارای صاحب مقتدر و شجاعی بوده و می باشد، بدین لحاظ توجهی به ما مردمان اسلامی فرموده با دست غیب به اندک زمانی بیگانگان را از سرزمین انوشیروان بیرون کرده و مبلغین مرام بلشویکی را در سراسر کشور بلکه جهان رسوا و روسیاه نموده است. چون ایرانیان جز شاه پرستی و میهن دوستی به مرام دیگری علاقه مند نیستند همان دست غیب یعنی وجود مقدس امام عصر (ع) نگهدار و پشتیبان پادشاه جوانبخت ما محمدرضا شاه پهلوی خواهد بود و او را در زیر پرچم خود محافظت خواهد نمود.

آقایان محترم، برادران اسلامی، حزب فناپذیر که در حدود یکسال است در این شهرستان بدون مکان ثابتی مشغول فعالیت بوده و هست، این جمعیت که به اندک زمانی دور هم جمع شده اند عبارت از مردمانی دانشمند و پیروان دین مبین اسلام و جوانان روشنفکرند که همه استقلال کشور و پیروی کردن دین اسلام و شاه پرستی را شعار خود می دانند. ما ایرانی هستیم و به سرزمین باستانی خود احترام خواهیم گذاشت. تا جان در تن داریم برای شاه - میهن - دین - استقلال و حفظ ناموس در مقابل بیگانگان خواهیم کوشید.

ما فناناپذیریم یعنی تا ایران برقرار است حزب ما برقرار خواهد بود. تا سلطنت در ایران حکم فرماست حزب ما پشتیبان شاهنشاه جوانبخت خواهد بود.

ما دارای تشکیلات منظمی هستیم که عبارت است ۱ - کمیته سری، ۲ - کمیته یاران فناپذیر ۳ - کمیته فناپذیر - که دارای منشی کل و هر کمیته دارای بازرسان مخصوص و فعال و منشی و رابط و غیره می باشد.

حزب فناپذیر اشخاصی را که ایرانی بوده، شاه پرستی و میهن دوستی را شعار خود

بدانند می‌پذیرد. زنده‌باد اسلام، جاوید باد ایران، زنده باد شاهنشاه ایران، برقرار باد
ارتش شاهنشاهی ایران، پاینده باد حزب فناناپذیر ایران. حزب فناناپذیر شهرستان
بابل

[۱۰۹۰۷۴ - ۲۴۷۶]

مذب كارگر

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۵/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱/۹۸۲۵/۱۱۹۷۹،
تاریخ ۲۳/۹/۲۵، محرمانه

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند، طبق گزارش شهربانی اهواز به استناد گزارش شهربانی
بهبهان، مجید موسوی خیاط ساکن هندیجان اخیرا حزبی در آنجا به نام حزب کارگر
تاسیس نموده، عملیات آنها به طور غیر محسوس از طرف پاسگاه پاسبانی هندیجان
تحت نظر و مراقبت می‌باشد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف [امضاء]

[۱۰۹۱۲۶ - ۲۷۲۳]

مذب كارگران

۱ [رئیس شهربانی یزد به اداره کل شهربانی، ۱۹/بهمن/۱۳۲۳]

وزارت کشور، رونوشت شهربانی یزد، شماره ۵۰۱، مورخه ۲۳/۱۱/۱۹

اداره کل شهربانی، تعقیب ۴۹۹ چنانچه عرض شده به تحریک استادان و مرشد^(۱) اصفهانی کارگرا تعطیل و بعداً در محل حزب کارگران جمع شده از هر گونه هتاکی و فحاشی نسبت به مالکین و تجار و مامورین دولت فروگذاری نکرده، بیانات هیجان آوری نموده که کار همیشگی آنها بوده. بر اثر این پیش آمد صاحبان سهام کارخانجات به شهربانی و فرمانداری مراجعه از سوء رفتار آنها شکایت [داشتند]. چون به نام حزب توده بوده هیچ راه قانونی برای جلوگیری نداشت و عنوان آنها ازدیاد حقوق کارگران بود. با اینکه به محرکین آنها از طرف فرماندار و فدوی نصایح لازمه شد، مفید واقع نگردید. به آن واسطه صاحبان سهام، کارخانجات را تعطیل، از طرف شهربانی و ژاندارمری آرامش برقرار [شد]. ساعت پنج بعد از ظهر غفلتاً از طرف حزب بیدار که مدتی است از تجار و کشاورزان در یزد تشکیل شده و در حومه هم شعبات دارند، به محل حزب کارگران ریخته تابلو و در و پنجره اطاقها [را شکستند]. مامورین حاضر افراد را متفرق از هر گونه اتفاقات مهم دیگری جلوگیری نموده آرامش برقرار است. سر بهر شریفی - رونوشت برابر اصل است.

[۲۷۲۴ - ۱۰۹۱۲۶]

مزب کشاورزان و
کارگران

۱ [وزیر کشور به نخست وزیر، ۳۰/فروردین/۱۳۲۴]*

وزارت کشور، اداره سیاسی، تاریخ ۱۳۲۴/۱/۳۰، شماره ۲۰۳ س ۱/۲۱۲۹، محرمانه

نخست وزیری

عطف به نامه شماره ۲۲۵۱۷/ - ۲۴/۱/۱۱ موضوع بازداشت رضوانی، با اعاده تلگراف شماره ۶۳/ معروض می دارد طبق گزارش شهربانی کل کشور روز ۱۷ اسفند ماه ۲۳ در حین بهاره کاری اداره کشاورزی در رامسر، رضوانی نماینده حزب کشاورزان و کارگران چالوس بدون مقدمه نطقی ایراد و نسبت به دولت و نمایندگان توهین نموده و مورد تعقیب دادگاه قرار گرفته و بعداً طبق قرار صادره مشارالیه با سپردن ۵۰ هزار ریال وجه الضمان آزاد گردیده است. مراتب جهت استحضار معروض گردید.

از طرف وزیر کشور [امضاء]

مذب كنگره مليون

ايران

۱۰ صفحه

ضمیمه سالنامه آریان

بها ۲ ریال

بیانیه کنگره ایران

جمعیت روشن فکران ایران به نام «حزب کنگره ملیون ایران» قطعنامه زیر را به مناسبت پایان سال پر حادثه و دشوار ۱۳۲۱ در نشست اخیر خود به تمام هم میهنان ارجمند، ضمن تبریک عید سال سعید جدید اعلام می دارد:

۱ - کنگره مرکزی به تمام کنگره های شهرستانها اجرای فوری مواد زیرین را تاکید نموده و مخصوصاً دستور می دهد در مورد نشر فرهنگ و کشاورزی که باید یگانه برنامه سال آینده باشد بهترین مساعی تمام کارمندان محترم کنگره ملی را به کار برند.

۲ - هر کس که تقاضای عضویت کنگره را می کند و شرایط مرام را قبول می نماید، بدون اشکال به عضویت پذیرند.

۳ - روز رژه عمومی روز ۱۴ امرداد ۱۳۲۲ تعیین گردیده است. در آن روز تمام کارمندان کنگره بدون تظاهر باید فقط با بازوبندهای مخصوص دسته جمعی از یکی از خیابانهای مهم هر شهر عبور نمایند.

۴ - در پیشاپیش دستجات نمایش دهندگان تابلوهای بزرگی که باید در روی آن مواد درخشان آرمان و مرام کنگره نوشته شود جلب نظر کند.

۵ - مرام اساسی کنگره که به تصویب رسیده است در پیوست برای اطلاع عموم هم میهنان ارجمند منتشر می شود.

۶ - برای کلیه مراجعات به دفتر موقت (حزب کنگره ایران) واقع در پشت شهرداری محل اداره سالنامه آریان مراجعه فرمائید.

[مرامنامه حزب کنگره ملیون ایران، ۱۳۲۲]

۲

کنگره ملیون

مرام اساسی

- ۱ - اجرای مرام تمدن عمومی و رفع اختلافات به وسیله تشکیل و انعقاد کنگره‌های مرکزی و ولایتی طبق مقررات اساسی کنگره.
  - ۲ - تامین سعادت عمومی و بازگذاشتن میدان فعالیت و ترقی برای تمام افراد.
  - ۳ - برخوردار کردن تمام افراد از آخرین و بهترین تمدن و فرهنگ جهانی.
  - ۴ - تضمین و مطابقت دادن آزادی و برادری و سعادت و سلامت افراد و مرام کنگره و قوانین و نظامات دولت طبق بهترین و عالیترین پیشرفتهای فرهنگ و تمدن جهان.
  - ۵ - کوشش در راه فراهم آوردن موجبات نجات گیتی از جنگ و تضمین آرامش جهان و از بین بردن نارضایتیها به وسیله اتخاذ یک رویه عاقلانه بین المللی با رعایت شئون ملل و احترام به تعهدات که اجرای مبادی و اصول آن را کنگره بزرگ ملیون وضع خواهد کرد.
- تبصوه - به تجربه ثابت شده است که هر مرامی بیش از مدت معینی نمی تواند ملل جهان را اداره کند و طبق تمدن و افکار روز تغییر پذیر و در حال تکامل است بنابراین مرام کنگره تامین عالیترین سعادت برای افراد است و هر طور که علم و افکار روشن و تمدن جدید در هر قرن از روزگار آینده راه بهتری برای سعادت عمومی بپسندد فوراً کنگره تصویب و تعمیم می نماید.
- در هر حال کنگره که هیئت رئیسه آن را افراد انتخاب می نمایند حاکم بر کارمندان کنگره و حافظ وحدت ملی و رافع اختلافات است.

متمم مرام

- در زمان حاضر با توجه به اوضاع فعلی که در نتیجه جنگ به وجود آمده است کنگره ملیون ایران برای تامین سعادت افراد خود در حدود مواد زیرین شروع به کار می نماید.
- ۱ - فراهم آوردن آسایش از حیث خوراک و پوشاک و لوازم مورد احتیاج زندگانی و از

بین بردن خطر گرسنگی برای تمام افراد کنگره.

۲ - تهیه کار برای تمام افراد بیکار کنگره و تشکیل کنگره فرعی تقسیم کار در تمام شهرها.

۳ - ترقی و تهذیب اخلاق جامعه و از بین بردن هرگونه جرم و فساد و تقلب و مبارزه با خرافات و نادانی و دروغ به وسیله علاقمند کردن مردم به مرام کنگره و دین و وجدان پاک.

۴ - تشویق از جوانان اصلاح طلب آزادی خواه و تندرو و بسط و توسعه فرهنگ و بالا بردن سطح افکار عمومی و تولید انقلاب در روحیه زنان برای هم سطح کردن حقوق آنان با مردان و آشنا کردن مردم به بهترین تمدن جهان به وسیله اصلاح تبلیغات و آموزشگاهها.

۵ - استفاده از معادن، کوهسارها، آبها، دریاها و هوا به وسیله ماشینها و مستحذات و برق و کشتی رانی و هواپیما برای تامین سعادت افراد کنگره.

۶ - استفاده از آخرین وسائل کشاورزی برای زراعت زمینها و احداث چاههای آرتزین و جنگلها و تشویق آبیاری و ترویج سدسازی و اصلاح نباتات و حمایت حیوانات.

۷ - تشکیل شورای عالی صنعتی و توسعه هنرهای بزرگ و کارخانهها و تشویق از مخترعین و مکتشفین.

۸ - اجرای عدالت و آزادی و برادری و حفظ شئون و مشاغل اشخاص و طرفداری از افراد کنگره در مواردی که مورد ظلم و تعدی قرار گرفته اند و همکاری و مساعدت در راه نجات و استخلاص اشخاصی که بیش از سه ماه بدون ثابت شدن جرمی و محکومیتی در زندان مانده اند و همچنین اصلاح زندانها و تبدیل آنها به دارالتادیب.

۹ - ترتیب بیمه بیکاری، بیمه پیری، بیمه نگهداری فرزندان پس از مرگ و بیمه ناخوشی و باید هر کارگری که بیکار شود مادام که بر سر کار نرفته است یک سوم مزد خود را روزانه دریافت نماید و همچنین هر روستایی که آخرین وسائل فرهنگی و بهداشتی را از قبیل حمام، ورزش، سخنرانی، سینما، کافه و غیره را در دهستان خود ناقص دید باید دفتر کنگره محلی را مطلع سازد. اداره کردن دهستانها و کشاورزان یکی از مقاصد مهمه

کنگره است.

۱۰ - ترویج امور خیریه - مانند احداث خوابگاه‌های مجانی بزرگ در تمام شهرها برای افراد مسافر و بی‌بضاعت کنگره و بزرگ کردن اطفال سر راهی و بچه‌های بینوایان و تاسیس مدارس آبرومند شبانه روزی و فراهم آوردن وسایل تحصیل دانش آموزانی که مایل باشند در شهرهای بزرگ ادامه به تحصیل دهند و تشویق از کارمندان دولت و یا افرادی که در نقاط دوردست و نقطه‌های کوچک زندگانی می‌کنند و همچنین حفظ ارتباط با آنها و ارسال هدیه‌ها برای فرزندانشان و تهیه وسایل یک ماه مسافرت مجانی برای آنان در هر سال.

۱۱ - رفع احتیاجات تمام پیروان و افراد کنگره و تعاون عمومی مصرف و مخصوصاً رفع نیازمندی آنان از حیث اتومبیل، رادیو و خانه برای سکونت و پرداخت مخارج عروسی و تکثیر اولاد.

تبصره ۱ - هر یک از مواد فوق باید تحت حکومت یک انجمن فرعی به وسیله طرح برنامه‌های شش ماهه و یک ساله و پنج ساله پیشرفت کند.

تبصره ۲ - حکومت ما حکومت ملی و اجتماعی است. یک نفر فرد کوچک کنگره هم اگر دارای افکار روشن و پاک باشد و مورد اعتماد قرار گیرد می‌تواند به عالی‌ترین مقامات که عضویت در کنگرهٔ ملیون مرکزی است نائل و انتخاب شود و افکار او با تحصیل اکثریت بر دیگران حکومت کند.

تبصرهٔ ۳ - بیکاری، فقر، نادانی چون مهمترین عوامل مولد جرم هستند باید شدیداً با این هر سه مبارزه شود. اشخاصی که مبتلا شوند باید فوراً تحت رسیدگی محکمه منصفه درآیند.

وظایف افراد کنگره

۱ - اشخاصی که در کنگرهٔ ملیون نام نویسی می‌کنند وجداناً و در پیشگاه خداوند مسئول احترام و اعتقاد و ایمان حقیقی به مرام و نظامات کنگره و پیشوایان آن و اطاعت از هیئت رئیسه‌ای که انتخاب می‌شوند هستند و باید فرزندان خود را از کوچکی به مقدس

شمردن قانون کنگره تشویق کنند چه کنگره از خود آنان و طبق رای آنان تشکیل می شود. و مقررات آن در برابر تمدن روز کمال می پذیرد بنابراین باید تمام افراد در پیشرفت مرام کنگره از روی وجدان منتهای کوشش و جدیت را اعمال کنند.

۲ - کارمندان و افراد کنگره قبل از همه باید با هم برادر حقیقی باشند و یکدیگر را از جان و دل دوست بدارند و احترام بگذارند و در شادی و غم و زندگانی هم شریک باشند.

۳ - در تمام شهرها باید افراد عضو کنگره ما نمایندگان مجلس شورای ملی و سایر مقامات و مشاغل رسمی ملی را از قبیل کارمندان انجمن شهرداری و اعضای اطاق بازرگانی و غیره را از بین افراد صالح کارمند کنگره ملیون انتخاب کنند و همچنین نمایندگان مجلس شورای ملی نیز که کارمند کنگره هستند باید هیئت دولت را از بین افراد صالح و لایق کنگره پیشنهاد کنند. در هر یک از انتخابات فوق اگر این رعایتها را نکنند طبق سوگندی که یاد کرده اند نست به حق افراد کنگره خیانت کرده اند.

۴ - کلیه مالکین و صاحبان کارخانه ها و حتی کسی که یک نفر کارمند دفتری تحصیل کرده و یا کارگر و رعیت و مباشر و نوکر و مستخدم لازم دارد باید به دفتر تقسیم کار کنگره اطلاع دهد و از بین افراد بیکار کنگره کارمندی را که می خواهد انتخاب کند و برای راحت حال آنان حتی المقدور ناهار کارگر و خوراک عائله اش را تامین کند و از مزد کارگران و کارمندان خود حقوق بیمه هائی که کنگره تصویب کرده است کسر کند و به صندوق کنگره برای آتیه همان کارگران و موارد سختی آنان تحویل دهد و نیز این قبیل کارمندی که به طریق فوق به کارگمارده می شوند باید وجداناً برای کارفرمایان و روسای خود صمیمانه خدمت کنند و قانون اخلاقی کنگره را در نظر بگیرند تا کنگره بتواند به وسیله تشکیلات مقدس خود توجه مالکین و ثروتمندان را به عضویت در کنگره جلب کند و بالتیجه وضع افراد کنگره بهتر شده و کار زیادتری تهیه شود.

انتخاب کارگران و کارمندان از غیر افراد کنگره به کلی ممنوع است.

فکر و عقیده کارمندان و کارگران آزاد و به هیچ وجه تابع کارفرمایان نیست.

۵ - هر فردی از افراد عضو کنگره باید لااقل یک نفر را در ماه به کارمندی و قبول مرام

کنگره (که در مقدمه ذکر شده است) معرفی و نائل سازد و گرنه باید برای مقدس شمردن قول خود در برابر احترام به قوانین کنگره جریمه‌ای به نفع امور خیریه مربوط به کنگره پردازد.

۶ - هر وقت یکی از افراد کنگره بیمار گردید و یا طرف ظلمی واقع شد و یا خلاف مقرراتی مشاهده کرد و یا پیشنهاد مفیدی درباره تکمیل و اصلاح سعادت افراد کنگره به نظرش رسید باید فوراً دفتر کنگره محلی خود را آگاه سازد.

۷ - هر یک از اشخاصی که برای آنان توسط دفتر تقسیم کار کنگره شغلی تهیه شود باید صدی پنج درآمد خود را ماهیانه به اداره مربوطه یا کارفرما پردازد این مبلغ باید جزء ذخیره بیمه بیکاری و بیمه ناخوشی و تقاعد به نفع آن شخص ضبط شود و بیش از صدی نیم درآمد افراد کنگره نباید صرف مخارج پرسنلی کنگره شود، ولی کارگران و کارمندان می‌توانند بیش از مبلغ فوق برای پس انداز خود به صندوق شهرهای محلی برای آینده خود پردازند.

۸ - چون برای بانوان عضو کنگره سازمانهای متناسب و مفیدی داده می‌شود افراد کنگره باید سعی کنند تمام افراد خانواده خود را به قبول کارمندی رسمی کنگره ملیون نائل سازند تا در مزایای آینده حق تقدم داشته و ذی سهم باشند.

۹ - همیشه تأمین سعادت کارمندان و پیروان کنگره بر دیگران مقدم‌تر است و باید با فداکاری و سربازی و با امکان وسایل این سعادت فراهم شود و در مورد هر تجاوز و تهدیدی باید از این حق دفاع شود.

۱۰ - برای پیشرفت کنگره انفاق ثروتمندان بیشتر مورد نیاز است و به همین جهت کنگره‌ها و پارلمانهای ولایتی باید دارای انجمن اوقاف باشند تا اشخاصی که اموالی وقف می‌کنند برای فراهم آوردن وسایل سعادت افراد و پیروان کنگره مصروف شود و نیز ثروتمندان و کارفرمایان عضو کنگره باید زیردستان خود را از مزایای کنگره مطلع ساخته و به وسیله سخنرانی و تذکر آنها را کارمند کنگره نمایند و صورت نامهای آنها را برای دریافت کارت کارمندی و استفاده از بیمه‌ها به دفتر کنگره‌های محلی ارسال دارند هیچگاه نباید یک فردی از افراد کنگره در نقطه‌ای به زحمت زندگانی کند باید فوراً

برادران کارمند کنگره کمکهای خود را به سوی او معطوف سازند و گرنه وجداناً گناهکارند. همین اصل می تواند افراد را از هر گونه خطری نجات دهد.

۱۱ - وظایف اخلاقی افراد کنگره از مهمترین اصول لازم الرعایه است. افراد کنگره باید یکدیگر را موظفاً از آنچه که مولد فساد جامعه و مخالف قوانین دولتی است نهی کنند و امر به معروف را یکی از معتقدات وجدانی خود بدانند و مقاصد دولت را موظفاً عملی کرده و صمیمانه همکاری کنند.

قمار، استعمال مسکرات، اعتیاد به افیون، احتکار، غیبت، اعمال منافی عفت، انتشار امراض وجداناً ممنوع است.

۱۲ - اشخاصی که رعایت مرام و مقررات فوق را نکنند از طرف کنگره های محلی به نسبت خلافی که در باره رعایت نکردن سوگند خود مرتکب شده اند مورد مؤاخذه و توبیخ قرار گرفته و از مزایای معینی محروم خواهند گردید.

سازمان کنگره ها

کنگره های شهرستانها

در کشور ایران ۱۱ شهر بزرگ که مرکزیت آنها مورد تصدیق کنگره مرکزی باشد و بتواند کلیه امور کنگره را رسیدگی کند برای تاسیس و داشتن یک کنگره ولایتی انتخاب خواهند شد. هر کنگره ولایتی موظف است لااقل هر هفته گزارش پیشرفتهای برنامه اصلاحات خود را به کنگره مرکزی بفرستد.

در هر هفته لااقل یک بار باید جلسه کنگره ولایتی تشکیل شود و تعداد شرکت کنندگان در مذاکرات نباید کمتر از نصف به علاوه یک تمام نمایندگان باشد. انتخاب نمایندگان کنگره های ولایتی بسته به رأی تمام کارمندان کنگره ملیون آن شهرستان است که باید لااقل ۱۲ نفر به اکثریت آراء برای یک سال انتخاب کنند. وظایف کنگره های ولایتی تنظیم برنامه های مفصل و بزرگ و عملی کردن آنها در اطراف اصول مرام کنگره ملیون است و همچنین باید برای شهرها و بخشهای تابع حوزه خود تشکیل انجمن های انتخابی کوچکتری بدهند که همین وظایف را عملی کنند.

کنگره مرکزی

کنگره‌ای است که با کارمندی دست کم ۱۲ نفر نماینده برای یک سال منتخب از کارمندان ملیون تهران و در صورت امکان با کارمندی یک یا دو نفر یا بیشتر از نمایندگان کنگره‌های شهرستانها در تهران تشکیل می‌شود و برنامه آن نیز پیشرفت اصول مرام کنگره ملیون به وسیله تنظیم برنامه‌های سالیانه است بدیهی است پس از پایان هر سال انتخاب نمایندگان تجدید می‌شود و برای یک سال دیگر رسمیت خواهند داشت.

کنگره ملیون

اجتماع بزرگی است که سالیانه یکبار در مرکز یا یکی از شهرستانها «انتخاب آن در هر سال منوط به اکثریت آرای تمام کنگره‌ها است» تشکیل می‌شود و در آن نمایندگان تمام کنگره‌ها باید شرکت کنند. کلیه افراد و کارمندان کنگره نیز به ترتیب حق شرکت و حق نطق و کنفرانس و استفاده از مزایا را دارند. این کنگره در چند جلسه تشکیل می‌شود و برنامه‌های بزرگ سال آینده را طرح می‌کند و حق تغییر و اصلاح مرام کنگره را مشروط بر این که در اساس آن تزلزلی رخ ندهد و وقفه و تعطیلی در کارها وارد نیاید «برای مطابقت مرام کنگره با پیشرفت تمدن جهان روز» دارد. «فعلا این مرام تا پنج سال تغییر ناپذیر است حتی در جزئیات آن».

افتتاح کنگره در اوایل بهار هر سال خواهد بود و ختم آن به موجب اعلامیه رسمی هیئت رئیسه کنگره ملیون به عمل خواهد آمد. هیئت رئیسه ۱۲ نفر از طرف کلیه شرکت کنندگان در کنگره بزرگ باید قبلا با اکثریت آراء در ظرف ۴۲^(۱) ساعت تعیین شوند. تبصره ۱ - در صورتی که نمایندگان کنگره‌های ولایتی در محل خود دارای نفوذ و معلومات کافی نباشند برای اداره امور کارمندان کنگره می‌توانند از یکی از کنگره‌های نزدیک یا از کنگره مرکزی یک نفر یا بیشتر عضو برجسته و مشاور و آمر برای کارمندی در کنگره شهرستان خود درخواست کنند.

تبصره ۲ - زن و مرد در پیشگاه قوانین و اصول و مرام و نظام و انتخابات کنگره یکسان و دارای حقوق و موقعیت واحد هستند.
(تقلید و اقتباس از مواد این مرام برای افراد غیر کنگره بکلی ممنوع است)

[۱۸۴۶ - ۱۰۹۰۲۰]

۳ رئیس اداره کل شهربانی به وزارت کشور، ۱۹/خرداد/۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، اداره اطلاعات، دائره اول، تاریخ ۲۲/۳/۱۹، شماره ۳۷۱۷/۳۲۰۸، موضوع، مرامنامه، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: ذبیح الله قدیمی مدیر سالنامه آریان حزبی به نام کنگره ایران تشکیل داده و مرامنامه‌ای هم تحت ۱۱ ماده تهیه و چاپ نموده که یک نسخه از مرامنامه [را] به پیوست تقدیم می‌دارد و در ماده ۳ مرامنامه نوشته شده که روز ۱۴ مرداد ۱۳۲۲ روز رژه عمومی کنگره است و در آن روز تمام کارمندان کنگره بدون تظاهر باید فقط با بازوبندهای مخصوص که از طرف کنگره داده می‌شود از ساعت ۱۰ تا ۱۲ به طور دسته جمعی از یکی از خیابانها مهم هر شهر عبور نمایند. عده‌ای از دانشجویان داخل حزب مزبور شده‌اند روز ۱۲ ماه جاری دکتر شفق به مدیریت حزب مزبور انتخاب شده است.

رئیس اداره کل شهربانی - سرتیپ اعتماد مقدم [امضاء]

[حاشیه] برای استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد ۲۲/۳/۲۲ [امضاء]

[۱۸۴۶ - ۱۰۹۰۲۰]

مذب گمناہ

حزب گمنام توسط علی آذری در سال ۱۳۲۲ شمسی تأسیس شد. علاوه بر «علی آذری» «غلام شکورزاده»، «محمود صالح»، «مفخم صنفی» و «ناصر ناظمی» نیز در آن عضویت داشتند. دفتر مرکزی حزب گمنام در خیابان فردوسی تهران بود. پشتیبانی از دولت‌های وقت از جمله سیاست‌های اصلی این حزب به شمار می‌رفت و چنانچه از خلال اسناد ارایه شده در این مجموعه بر می‌آید، هم از دولت «محمدساعد» و هم از دولت قوام‌السلطنه حمایت می‌کرد. دامنه فعالیت حزب گمنام محدود به تهران بود و علاوه بر آن در مشهد نیز شعبه‌ای دایر کرده بود. ولی در مجموع در زمره احزاب فعال و مهم دوره محسوب نمی‌شد. در مرامنامه آن علاوه بر حمایت از آزادی و استقلال به سوسیال دموکراسی نیز به طور مبهم اشارتی رفته است ولی از تفصیل و تشریح آن خودداری شده است.

۱ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۱۱/اسفند/۱۳۲۲]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، تاریخ ۱۱/۱۲/۲۲، شماره ۱/۱۵۷۱۵/۱۵۷۸۸، پیوست ۲ برگ

جناب آقای تخت‌وزیر

محترماً به عرض می‌رساند: اخیراً حزبی به نام حزب (گمنام) که هیئت مدیره آن غلام شکورزاده، محمود صالح، مفخم صنفی، ناصر ناظمی می‌باشند در تهران تشکیل گردیده [است]. مراتب با ارسال مرامنامه حزب مزبور به وزارت کشور عرض شده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس جهانبانی [امضاء]

[۲۵۹۶ - ۱۰۹۰۸۸]

۲ [مرامنامه حزب گمنام، ۱۳۲۲]

مرامنامه حزب گمنام

برای ایجاد و بنای ایران قوی و سعادت‌مندی که بر حیات پایداری متکی و مستقر باشد با برنامه ذیل سازمان می‌یابد.

۱ - تعلیم فرهنگ علمی و تربیت زندگی استقلالی و تشکیل خانواده‌های نیرومند و سالم.

۲ - نوع پروری و رفع اختلاف طبقات.

۳ - ترویج کشاورزی و تحدید مالکیت ارضی.

۴ - تکثیر نفوس و مبارزه با فساد اخلاق مادی و معنوی.

- ۵ - تعمیم کار و اخذ پاداش به تناسب ارزش آن.
- ۶ - رعایت منافع مشترک همسایگان ایران یا حفظ استقلال کامل.
- ۷ - استقرار آزادی به قید استعداد ملی.
- ۸ - اجتماع کنفرانس و نمایش آزاد.
- ۹ - تقویت حکومت ملی بر طبق مرام سوسیال دموکراسی.

شروط کارمندی

کسانی که واجد شرایط زیر باشند به عضویت حزب پذیرفته می شوند.

- ۱ - هر مرد و زن ایرانی که بیش از ۱۸ سال داشته و یا صاحب رشد باشد.

.....^(۱)

- ۳ - میهن پرست و صاحب عقیده راسخ باشد.
- ۴ - وابسته به هیچ حزب و جمعیتی نباشد.
- ۵ - لااقل دارای یک نفر معرف از اعضای حزب باشد.

وظیفه کارمندان

- ۱ - امضای سوگند نامه.
- ۲ - وفاداری به مرام حزب و تعهد در اجرای تصمیمات کمیته مرکزی
- ۳ - پرداخت مبلغی ماهیانه جهت مخارج حزب.
- ۴ - هر کارمند حزب باید متعهد شود که در صورت واجد بودن سوابق تحصیلی لااقل هفته ای دو ساعت در یکی از مدارس دولتی یا ملی به تدریس پردازد و هر کارمند اعم از تحصیل کرده یا نکرده باید با انتخاب زمینی که مقررات تهیه آن در آئین نامه حزب معین می شود به کار زراعت پردازد.

تشکیلات حزب

حزب گمنام از یک کمیته مرکزی در مرکز و کمیته‌های فرعی در شهرستانها سازمان می‌یابد. هر یک از این کمیته‌ها دارای انجمنهایی برای اجرای مواد برنامه می‌باشند.
 هیئت شورای کمیته مرکزی (حزب گمنام)
 آدرس جلو مجلس
 موسس و رهبر علی آذری

[۱۰۹۰۸۸ - ۲۵۹۷]

۳ [مدیر کمیته مرکزی حزب گمنام به نخست‌وزیر، ۲۶/شهریور/۱۳۲۳]^(۱)

حزب گمنام، تاریخ ۲۳/۵/۲۱، شماره دو، نشانی تهران، خیابان فردوسی، تلگراف گمنام

جناب آقای ساعد نخست‌وزیر ایران

محترماً به عرض مبارک می‌رسانم این جانب علی آذری در تاریخ ۲۳/۵/۱۶ از تهران به طرف مشهد حرکت نموده‌ام و چون وقت^(۲) نداشتم که حضور مبارک شرفیاب شوم جناب ساعد، شاه‌دوست میهن پرست هر جا که باشد برای میهن یکی است ولی نه آن طور. من چند دفعه حضوراً به حضور مبارک شرفیاب شدم و آخر هم به عرض رسانیده و فرموده بودید چند روز دیگر. چون من وجه کم داشتم نتوانستم آن طوری که تعلیمات نمایم بمانم، ولی در مشهد چون منزل ما هست و قدری از خرج برای من کمک است و برای همین به مشهد آمدم و به قوچان رفته فامیلهای خود را بینم و از آن جا هم یک مکتوب به حضور مبارک تقدیم نموده‌ام و نوشته بودم هر چه به عرض مبارک نوشته بوده‌ام حقیقت است در آن جا هم می‌توانم به دولت خود کمک نموده باشم. همان

۱ - متن نامه بسیار مفشوش و از لفاظی و انشایی از اشکالات عریضه برخوردار است.

۲ - اصل، فقط

طوری که حضوراً در تهران عرض کردم امروز ایران ما به یک تبلیغات بزرگ محتاج است آن هم [باید] با سیاست و با فکر باشد. من در راه میهن همه گونه خطری برای جان خود حاضر شدم که یک خدمت بزرگ به کشورم نموده باشم که سابقه تا به حال نداشته باشد و حالا مایل هستم آن حزب که در مرکز باز نموده بودم در مشهد باز کنم به مردم شاه میهن و جناب عالی را معرفی نمایم که اینها در راه ترقی شما کوشش مینمایند و از مشهد شروع بکنم این تعلیمات را و به ملت بیچاره بفهمانم که این خاک پاک شما است بایستی از تمام قوانین کشور اطاعت^(۱) نماید. این تعلیمات برای ایران حتمی است و لازم می باشد جناب عالی بهتر از همه کس از من می دانید که چطور جوانی^(۲) هستم ایرانی هستم یا نه. قول ایرانی یکی است همان طوری که قول داده ام مایل هستم به دولت خود خدمت بزرگ نموده باشیم و هر نقطه ایران که یک اتفاق افتاده باشد یا اینکه شورش بر پا شود من عهده خود می گیرم آن را خاموش نموده یک خدمت به میهنم نموده باشم. ولی قبل از همه یک حزب که حضوراً عرض کردم بایستی باز نمایم که مردم را با این اسم می توانم هر جا بخواهم راهنمایی کنم و همیشه پشتیبان دولت باشند. آن وقت ما می توانیم به میهن خدمت های بزرگ نمائیم. و حالا من در مشهد مایل هستم حزب باز کنم شروع به کار نمایم. قبلاً مایل بوده ام بزرگان میهن را آگاه نمایم اگر چنان که جناب عالی مایل شوید می توانم انجام دهم اگر مایل نباشید اقدام نکنم. من فقط^(۳) به میهن علاقه دارم و برای همین بدون اجازه جناب عالی کار را انجام نمی دهم باز به عرض مبارک می رسانم در آتیه ما خیلی کارهای خطرناک داریم بایستی از حالا در فکر این پیش آمدها باشیم اگر نشویم می گویم در آتیه خیلی هرج و مرج خواهد بود در کشوری که قدر^(۴) جوانان را ندانند آن کشور همه در خطر خواهد بود اگر قدر جوانان بدانند آن کشور همیشه در خوشبختی خواهد بود و من را جناب عالی بهتر از هر کس می شناسید. قول می دهم کوشش من که می کنم در راه شاه میهن است و پشتیبان من هم غیر از میهن کسی نیست و کسی هم نخواهد بود چون من مثل دیگران خود را به پول نفروختم نه در مرکز نه در جاهای دیگر

۱ - اصل ، اطاعت

۲ - جوانان

۳ - اصل ، قدری

۴ - اصل ، فقط

و می‌خواهم زحمت جناب عالی را که می‌کشید به ملت بفهمانم دیگر عرض ندارم هر طوری که مایل باشد من عمل^(۱) خواهم کرد. خواهشمندم فوری جواب این مکتوب را برای من بفرستید و این کاغذها [ی] من را نگاه بدارید که من در موقع خطر میهن را فراموش نکردم. دیگر عرض ندارم باقی امر امر مبارک است. آن که خوشبختی شاه و جناب عالی را از خداوند همیشه خواسته است.

[امضاء] آذری

مدیر کمیته مرکزی حزب گمنام ۲۳/۵/۲۹

[۱۰۹۰۸۸ - ۲۵۹۷]

۴ [مدیر کمیته مرکزی حزب گمنام به نخست‌وزیر، ۱ شهریور/۱۳۲۳]^(۲)

[آرم] حزب گمنام، تاریخ ۲۳/۶/۱، شماره سه، نشانی، تهران، خیابان فردوسی، تلگراف گمنام

جناب آقای ساعد نخست‌وزیر

محترماً به عرض مبارک می‌رسانم. چون این جانب ساکن مشهد می‌باشم لذا نفوذ^(۳) من در مشهد زیاد خواهد شد و حالا هم زیاد است و در مرکز به تبلیغات رفقای من مشغول می‌باشند و امروز من در مشهد جایی برای حزب گرفتم و این حزب یگانه پشتیبان دولت است و به امر دولت جناب عالی رفتار خواهد کرد ولی هیچ کس نخواهد فهمید از کجا من شروع کردم و چگونه تبلیغات خواهم کرد ولی امیدوارم یک کمک و مساعدت بزرگ به میهن ایران نمایم و جناب عالی را خیلی کمک کرده باشم. از طرف ملت دو مکتوب به حضور مبارک تقدیم نمودم یکی از قوچان، دیگری از مشهد و این هم سوم است و یک

۱ - اصل، عملی

۲ - نامه بسیار مقشوش و از لحاظ املائی و انشایی اغلاط فراوانی دارد

۳ - اصل، نفوس

مرامنامه هم موقتی^(۱) برای جناب عالی می فرستم مطالعه^(۲) نمائید. اگر چنان که باز یک جا اشتباه باشد اصلاح^(۳) نمائیم ولی قبلاً در مرکز جناب عالی فرموده بودید که خوب است حالا هر طوری مایل باشید عمل کنم اول بایستی یک جا را تمام کنم بعداً جای دیگر اقدام نمایم دیگر هیچ چیز برای من در مشهد لازم نیست این جا برای من همه چیز مهیا می باشد فقط^(۴) کمک مساعدت جناب عالی این است که پشتیبان جوانان ایران باشید تا ایران ما را نجات دهیم. این جا هم حزب دیگری هست ولی امیدوارم در این روزها حزب میهن ما قوی ترین حزب ایران باشد با کمک خداوند دیگر عرض ندارم.

باقی امر مبارک

آن که خوشبختی شاه و جناب عالی [را] از خداوند خواستار است.

علی آذری

[مهر] مدیر کمیته مرکزی حزب گمنام

[مهر حزب گمنام و امضای علی آذری] ۲۳/۶/۱

[۱۰۹۰۸۸ - ۲۵۹۷]

۵ [مسئول کمیته مرکزی گمنام به نخست وزیر، ۱۹/فروردین/۱۳۲۵]

حزب گمنام، محرمانه و مستقیم، تاریخ ۲۵/۱/۱۹، شماره ۶۸ م نشانی تهران خیابان فردوسی
تلگراف گمنام

حضرت اشرف جناب آقای قوام السلطنه نخست وزیر محبوب کشور ایران
در تعقیب نامه محرمانه شماره ۶۷ مورخه ۲۵/۱/۵ محترماً استعفا دارد برای این که

بہتر بتوانیم منویات ملی و خدمات خود را به منصبہ ظہور برسانیم اقدام عاجلی دربارہٴ پیشنهاد کمیٹہ مرکزی حزب گمنام مبذول فرمودہ و ما را قرین افتخار و مباهات نمائید. باشد کہ خدمات ناچیز ما مورد قبول و استقبال دولت و ملت ایران قرار گیرد و از این راہ نضجی^(۱) بہ اقتصادیات درہم پاشیدہ ایران بخشیدہ شود.

مسئول کمیٹہ مرکزی حزب گمنام

[امضاء] روحی

[۱۰۹۰۸۸ - ۲۵۹۸]

حزب مردہ

پس از شهریور ۱۳۲۰، سیدمحمدصادق طباطبایی از رجل صدر مشروطه که در زمره نمایندگان مجلس شورای ملی به شمار می‌رفت، حزب اتحادملی را بنیان نهاد. که در حقیقت شعبه‌ای از فراکسیون اتحادملی در مجلس شورای ملی بود. پس از آن در دهم مرداد ۱۳۲۳ با صدور اطلاعیه‌ای که تعداد زیادی از رجل سیاسی آن را امضا کرده بودند تشکیل حزب مردم اعلام گردید. در اعلامیه تأسیس این حزب آمده بود: «... اکنون امضاکنندگان با ایمان کامل و عقیده راسخ برای انجام این منظور مقدس به نام آزادی یعنی عدم تحمیل بیداد و عدم تحمل بیدادگری به نام ایجاد نصفت و عدالت عمومی و سعادت کشور هم‌میهنان را برای تشکیل یک حزب قوی ملی که ایران و آزادی آن هدف غایی آمال و آرزویش باشد به نام حزب مردم دعوت می‌نماید...»^(۱) از جمله افرادی که این اعلامیه را امضا کرده بودند می‌توان از امان‌الله اردلان عباسقلی اردلان، دکتر آقایان، ذبیح‌الله صفا، ابراهیم زند، دکتر اسماعیل سنگ، مظفر بقایی، مهدی ملکزاده، حسام‌الدین دولت‌آبادی، عزیزالله بیات و ... نام برد. درباره تغییر نام حزب اتحاد ملی به حزب مردم و هدف از این تغییر نام آبراهامیان معتقد است: «... در تلاش بعدی برای به

دست آوردن حمایت گسترده‌تر، نام سازمانشان را به حزب مردم تغییر دادند که به طور سربسته از سوسیالیسم دفاع می‌کرد و روزنامه رادیکالی به نام صدای مردم نیز منتشر می‌کردند.^(۱)

در دوران نخست‌وزیری قوام، حزب مردم یکی از مخالفین سرسخت آن به شمار می‌رفت. «صدای مردم» ارگان حزب مردم که صاحب امتیاز آن «محمدحسین فری‌پور» بود در ۱۶ دی ماه ۱۳۲۵ به دلیل مخالفت با دولت قوام توقیف شد. پس از سه ماه تعطیلی، در نخستین شماره پس از توقیف در ۱۱ فروردین ۱۳۲۶ خطاب به نخست‌وزیر نوشت: «در آخرین شماره صدای مردم که توقیف شد، نوشته بودیم چرا عده‌ای از اوباش که به باشگاه ما و دانشگاه ریخته و شکسته و زده و غارت کرده‌اند... را مورد تعقیب قرار نمی‌دهید... امروز دیگر همه کس می‌داند که اقدامات شما فقط برای حفظ مقام و موقعیتی است که به دست آورده‌اید... استقلال و آزادی ایران از دست رفته است...»^(۲)

در جریان انتخابات دوره پانزدهم مجلس، کاندیداهای حزب مردم نیز چون سایر احزاب از راه‌یابی به مجلس باز ماندند. صدای مردم طی مقاله‌ای ضمن حمله به اقدامات دولت و حزب دمکرات ایران نوشت: «این را تاریخ ایران نمی‌تواند تحمل کند که کهد و ارسنجانی و هراتی و شهاب خسروانی و این نوع اشخاص که به زور زر و سیم و سرنیزه سر از صندوق انتخابات درآورده‌اند به جای مدرس و موتمن‌الملک و غیره و غیره بنشینند و برای بنده و شما قانون بنویسند و بر پانزده میلیون نفر حکومت کنند... اینها اگر به مجلس رفتند و اعتبار نامه‌شان تصویب شد دیگر باید فاتحه مشروطیت و قانون اساسی را خواند.»^(۳)

مرامنامه و مواضع و تفکر حاکم بر حزب مردم همچون سایر احزاب خالی از اصول و نقطه‌نظرات مترقی نبود و حتی از سوسیالیسم نیز حمایت می‌کرد. با این حال مواضع دست راستی آن نیز از خلال بیانیه‌ها، مقالات روزنامه صدای مردم و عملکرد آنها

۱ - ارواژ آبراهامیان، جامعه‌شناسی سیاسی ایران ترجمه سوزلا ترایی هن ۲۱۳ - (زیر چاپ)

۳ - روزنامه صدای مردم ۱۱ تیر ۱۳۲۶

۲ - روزنامه صدای مردم ۱۱ فروردین ۱۳۲۶

مشخص می‌شد. «صدای مردم... درباره مزایای سوسیالیسم سخن می‌گفت. گرچه فعالیت‌های آنان بازتاب مشی و پیشینه محافظه‌کار درباری آنها، بود.»^(۱) حزب مردم علاوه بر تهران، در اصفهان، کرمان، کرمانشاهان، لرستان و همدان نیز فعالیت داشت. سرانجام همان طور که درباره نحوه تأسیس حزب اتحاد آمده است، حزب مردم با ائتلاف با دو حزب دیگر حزب اتحاد را تأسیس نمود.

۱ [دبیر عمومی حزب مردم به نخست وزیر، ۲۶/مهر/۱۳۲۳]

آرم حزب اتحاد ملی^(۱)، باشگاه مرکزی حزب مردم، تهران، شماره ۲۰۱، تاریخ ۲۶/۷/۲۳

نخست وزیری

با کمال احترام رسماً تشکیل حزب مردم را به وسیلهٔ ایفاد مرام حزب اصلاح و هیئت
رئیس حزب را به شرح زیر:

رهبر اول	آقای سید محمد صادق طباطبائی
دبیر عمومی	آقای مصطفی کاظمی
خزانه‌دار عمومی	آقای عباسقلی اردلان

هیئت نمایندگی

نایب رئیس اول	آقای مرتضی قلی بیات
نایب رئیس دوم	آقای عبدالمهدی طباطبائی
عضو	آقای امان الله اردلان
عضو	آقای دکتر مهدی ملکزاده
عضو	آقای دکتر حسین مهیمن
عضو	آقای جعفر جوان
عضو	آقای ابوتراب پزشکیان
عضو	آقای ابراهیم زند
عضو	آقای محمد باقر امین
عضو	آقای حبیب الله ریاحی
عضو	آقای فدائی علوی

۱- این نامه روی کاغذی با نشانهٔ حزب اتحاد ملی نوشته شده است و روی ترکیب «اتحاد ملی» در عبارت «باشگاه مرکزی حزب اتحاد ملی» فداکشیده‌اند و به جای آن نوشته‌اند: «حزب مردم»

هیئت اداری منطقه مختلط مرکزی

صدر هیئت	آقای سید احمد بهبهانی
نایب صدر اول	آقای ابراهیم مسعودی
نایب صدر دوم	آقای دکتر اسمعیل سنگ
منشی	آقای محمد فوادى
صندوقدار	آقای ابوالحسن ناظمیان
عضو مشاور	آقای دکتر تقی بهرامی
عضو مشاور	آقای هوشنگ ظلی
عضو مشاور	آقای محمد حسین عقیلی
عضو مشاور	آقای محمد علی پارسائی
عضو مشاور	آقای کاظم ثقفی
	آقای دکتر عیسی قلی امیر نیرومند عضو مشاور

که مطابق تشریفات مقرر حزبی انتخاب شده‌اند معرفی می‌نماید.

دبیر عمومی حزب - مصطفی کاظمی [امضاء]

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۷۷]

به نام یزدان
مروم حزب مردم

آثار و دلایل بی شماری نشان می‌دهد که عالم انسانیت باید مراحل نوینی را طی کند و با وجود موانع و مشکلات بسیاری که در راه دارد به سوی سعادت و ترقی پیش رود. در این راه موفقیت نصیب ملت‌هایی خواهد بود که با اراده آهنین و صمیمیت و اتحاد پایداری به جانب مقصود پیش روند.

حفظ موقع سیاسی و اقتصادی ایران میان ملل جهان تنها در سایه اتحاد و اتفاق فرزندان روشن فکر و میهن دوست آن میسر خواهد بود.

ما اطمینان داریم که در پرتو چنین اتحادی ملت ایران می‌تواند آرزوهای ملی خویش را که متکی بر حاکمیت قانون و اصول عدالت و نظم اجتماعی است عملی سازد. ما معتقدیم که افراد ملت ایران فرزندان میهن و برادرانی هستند که پیوستگی آنان از وحدت آئین و تاریخ نیاکان و ادبیات و روش تفکر و آرمان ملی به وجود آمده و غیر قابل تجزیه و تغییر ناپذیر است.

آزادی حقیقی و تقویت روح وطن پرستی ملت ایران باید بر اساس مشروطیت و استقرار اصول اجتماعی عملی گردد.

عقیده و ایمان عده بسیاری از فرزندان پاکدل و روشن فکر ایران به حقایق فوق منشا پیدایش حزب مردم گردید و آنها را وادار نمود به تشکیل این جمعیت ملی اقدام و مرام آنها را که مشتمل بر اصول ذیل است به اطلاع هم میهنان برسانند:

اصول اساسی

حزب مردم حزبی است ملی، اجتماعی و طرفدار حکومت پارلمانی.

۱ - ملی - ایمان دارد به اصل ملیت و شرافت و افتخار ایرانی بودن، میهن دوستی، فداکاری در راه نیرومندی و سعادت ایران شعار آن است.

۲ - اجتماعی - معتقد است که امور اجتماعی و اقتصادی کشور تحت نظارت عالی قوه حاکمه تنظیم گردد و به وسیله وضع و اجرای قوانین اجتماعی، مالی و اقتصادی مناسب وسایل رفاه و سعادت مردم بر اساس همکاری طبقات مختلف و عدالت اجتماعی فراهم شود.

۳ - طرفدار حکومت ملی - عقیده دارد که بهترین و مناسبترین طرز حکومت برای

ایران حکومت پارلمانی است که بر اساس ارادهٔ آزاد ملت استوار باشد.

برنامه حزب

برنامه و روش حزب مردم برای اجرای اصول سه گانهٔ فوق در مجمع سالیانه حزب که در تهران تشکیل می‌گردد برای مدت معین تصویب می‌شود.
مجمع عمومی شهریور ۱۳۲۳ برنامه و روش حزب را به قرار ذیل برای مدت سه سال معین کرده است:

کلیات

- ۱ - توسعه سازمان - توسعهٔ تشکیلات حزب در مرکز و شهرستانها.
- ۲ - اجرای اصل حاکمیت قانون استقلال قضات - اجرای اصل حاکمیت قانون در تمام کشور، برقراری امنیت قضائی و تحکیم اصل استقلال قضات.
- ۳ - سعی در ایجاد اکثریت قوی و ثابت پارلمانی به منظور عملی نمودن اصلاحات اساسی که هدف مشترک طبقات مختلف کشور است.
- ۴ - سعی و کوشش در تشکیل و تقویت حکومت نیرومندی که تشکیل دولت نیرومند - ۴ - سعی و کوشش در تشکیل و تقویت حکومت نیرومندی که برنامه آن با اصول سه گانهٔ مرام و برنامهٔ حزب تطبیق نماید و فقط بر قوای قانونی کشور تکیه داشته باشد.
- ۵ - تشدید وحدت ملی، تقویت حس میهن دوستی و اعتماد بین افراد با تمام وسایل ممکن.
- ۶ - سعی در نزدیکی قلبی و همکاری صمیمانه بین دولت و مردم و تقویت از روح وظیفه‌شناسی و مردم دوستی در کارمندان دولت و تشویق جامعه به رعایت انضباط و احترام و اطاعت نسبت به قوانین و نظامات کشور.
- ۷ - مبارزهٔ مستمر بر ضد هر نوع نفوذ و تسلط غیر قانونی و اعمال قدرت برای مطیع کردن متنفذین در برابر قانون.
- ۸ - اصلاح قوانین - اصلاح قانون انتخابات به نحوی که سرعت جریان و ختم انتخابات

در مدت کوتاه تأمین و از هر گونه دخالت ناروا و اعمال دسایس و نفوذهای غیر قانونی در آن جلوگیری شود.

۹- اصلاح قوانین موجوده و وضع قوانین ضروری راجع به سازمان‌های قضائی و اداری کشور، نسخ قوانینی که به سود اشخاص یا طبقه مخصوص و به زیان جامعه وضع شده است.

دفاع ملی و امنیت داخلی - ۱۰- برقراری امنیت به وسایل ذیل: الف - تشکیل ارتش نیرومند ملی به وسیله تجدید نظر در سازمان ارتش و اصلاح قانون نظام وظیفه. ب - اصلاح و توسعه سازمان ژاندارمری و شهربانی.

سیاست خارجی - ۱۱- کوشش در ایجاد حسن تفاهم و صمیمیت بین ملل جهان به ویژه ملت‌های متفق و همجوار، تشدید اصل احترام [به] آزادی و استقلال ملتها به نحوی که هر ملتی در پرتو حکومتی، خود را اداره نماید که مولود اراده آزاد و آرمان ملی آن باشد. توسعه روابط سیاسی و اقتصادی با ملل بر اساس احترام منافع متقابل، تقویت از اندیشه ایجاد نیروی مرکزی بین المللی برای تضمین صلح و آرامش جهان.

۱۲- ایجاد مجمعی از دانشمندان و اهل اطلاع برای بررسی در اوضاع سیاسی، اقتصادی، مالی و اجتماعی کشور و تشخیص مقاصد و منافع ملی ایران و طرح و تعقیب آن در موقع صلح و جلب مساعدت مستمر و پایدار دولتهای متحد ایران.

اقتصاد ملی

وزارت کار ۱۳- نظر به اینکه کار مهمترین منشا تولید ثروت و ترقی جامعه است و نظر به اینکه کار و خدمت به جامعه ملاک تشخیص و احترام افراد می باشد حزب مردم تأسیس وزارت کار و برنامه‌های اقتصادی را یکی از مواد برجسته برنامه عملی خود قرار می دهد.

وزارت کار و برنامه‌های اقتصادی به منظور تمرکز اطلاعات اقتصادی، ایجاد کارهای مولد ثروت کشور، تهیه برنامه‌های چند ساله برای توسعه بازرگانی، کشاورزی، صنعتی و استفاده از منابع ثروت مملکت باید تأسیس گردد.

- خرده مالکی ۱۴ - تقویت و توسعه اصل خرده مالکی به منظور توسعه آبادی کشور و افزایش تولید و بهبود زندگانی کشاورزان.
- کشاورزی ۱۵ - ایجاد آب برای توسعه کشاورزی، ترویج و توسعه استعمال ماشین در کشاورزی، افزایش سرمایه و توسعه سازمان بانک کشاورزی به منظور تعمیم و تسهیل اعتبارات فلاحی، ایجاد سازمانها و وسایل لازم برای بهبود نوع بذر و مرغوبیت محصول کشاورزی، اصلاح نژاد دامها، دفع آفات نباتی و حیوانی.
- ۱۶ - سعی در بهبود وضع زندگی و ترقی فرهنگ و بهداشت کشاورزان، احداث راههای فرعی و توسعه ارتباط بین دهستانها، ایجاد شرکتهای تعاونی تولید و مصرف برای کشاورزان، تنظیم روابط عادلانه بین مالک و برزگر، مخصوصاً راجع به تقسیم محصول.
- جنگلها ۱۷ - مراقبت کامل برای نگاهداری و توسعه جنگلها و بهره‌برداری عملی از آنها.
- راهها ۱۸ - توسعه راههای آهن، شوسه، وسایل نقلیه خشکی و دریائی و هوائی متناسب با احتیاجات کشور.
- ارزانی زندگی عمومی ۱۹ - پائین آوردن هزینه زندگی عمومی به وسیله تکثیر تولید مواد خواربار، افزایش واردات مورد احتیاج، مبارزه با احتکار، جلوگیری از تورم پول و سفته بازی، نظارت مؤثر در دستگاههای تولید کننده اصلاح امور توزیع و بازرسی.
- صنایع ۲۰ - مراقبت کامل در نگاهداری و حسن اداره کارخانه‌های شخصی و دولتی و بهره‌برداری کامل از آنها، تشویق ایجاد صنایعی که مورد احتیاج کشور می‌باشد، تشویق و حمایت از هنرهای ظریف باستانی و صنایع دستی.
- بهبود حال کارگران ۲۱ - حمایت از کارگران و پیشه‌وران و بهبود زندگی آنان به وسیله وضع قانون کار و تأمین مایحتاج زندگی آنان از خوراک، پوشاک، منزل، فرهنگ، ورزش، وسایل تفریح، بیمه‌های اجتماعی، صندوق پس‌انداز و مؤسسات تعاونی.
- ۲۲ - استخراج معادن و استفاده از سرمایه‌های خارجی به وسیله تأسیس شرکتهای مختلط با رعایت کامل منافع کشور.

- ۲۳ - تجدید نظر در قوانین مالیاتی به نحوی که از تحمیل مالیات بر مصرف کاسته و بر مالیات‌های بر درآمد و سرمایه افزوده شود.
- ۲۴ - مراقبت در تعادل بودجه کشور و اتخاذ روشی که اعتماد و اطمینان عمومی را نسبت به اعتبار دولت در معاملات مالی و اقتصادی تقویت کند.

اصلاحات اداری

- بهبود حال کارمندان دولت ۲۵ - اصلاح سازمانهای اداری کشور با رعایت احتیاجات حقیقی، برقراری حقوق و بیمه و مستمری بازنشستگی کافی برای کارمندان دولت، ایجاد کارهای آزاد مولد ثروت برای کارمندانی که مصالح کشور اشتغال آنها را به کارهای مزبور ایجاب کند.
- ۲۶ - تجدید نظر در سازمان کشور از نظر اداره امور استان‌ها، شهرستان‌ها، بخش‌ها و دهستان‌ها به نحوی که دخالت اهالی هر محل در اداره امور محلی و اصلاحات اجتماعی و فرهنگی و بهداری توسعه یافته و در ایجاد وسایل آسایش و رفاه و بهبود زندگی خود عملاً شریک و علاقمند گردند.

اصلاحات اجتماعی

- بهداشت ۲۷ - توسعه وسایل بهداشت عمومی، آشنا کردن افراد به اصول بهداشت با وسایل تبلیغی و عملی، ایجاد تربیتی که در شهرها و قصبات و دهات آب آشامیدنی پاک در دسترس اهالی گذارده شود.
- افزایش نفوس ۲۸ - کوشش در افزایش نفوس به وسیله تشویق ازدواج جوانان سالم، کمک مادی و معنوی به خانواده‌های کثیرالاولاد، جلوگیری از تلفات کودکان، مبارزه شدید با بیماریهای واگیر و مالاریا.
- ۲۹ - مبارزه با استعمال تریاک، الکل و سایر مواد مخدره، کوشش در ایجاد وسایل قطعی منع کشت خشخاش در کشور.
- فرهنگ ۳۰ - تهیه وسایل اجرای قانون تعلیمات اجباری عمومی، با سواد کردن

سالمندان، تکمیل و بسط تعلیمات متوسطه و عالی با در نظر گرفتن جنبه عملی و تطبیق آن با احتیاجات محلی و عمومی کشور.

ورزش ۳۱ - رواج دادن ورزش در تمام طبقات، ایجاد باشگاه‌ها، میدان‌های ورزش، اجباری نمودن ورزش در دبستان‌ها، دبیرستان‌ها، دانشکده‌ها، ترویج ورزشهای باستانی.

مطبوعات ۳۲ - رهبری افکار عامه به وسیله مطبوعات و کوشش در وضع و اجرای قانون مطبوعات به نحوی که از آزادی نامه نگاری ضمانت و از سوء استفاده از آن جلوگیری گردد.

تهذیب اخلاق عمومی ۳۳ - سعی در تهذیب اخلاق عمومی و تقویت ایمان در جامعه.
ترویج حق شناسی ۳۴ - حق شناسی و قدردانی از دانشمندان و مخترعین و ادبای ایرانی و کسانی که نسبت به حکومت ملی و میهن فداکاری و خدمات برجسته نموده‌اند.
توجه به امور ایلات ۳۵ - ایجاد اداره مخصوص به منظور تمرکز امور مربوط به ایلات، تأمین وسایل بهبود معاش آنها و همکاری اداره نامبرده با سازمانهای فرهنگی و اداری دیگر راجع به تربیت جسمانی و اخلاقی و اقتصادی ایلات و آشنا کردن آنها به اصول زندگی نوین.

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۷۷]

۳

[رهبر حزب مردم به نخست‌وزیر، ۲۰/خرداد/۱۳۲۵]

حزب مردم، شماره ۵۳، تاریخ ۱۳۲۵/۳/۲۰

جناب آقای قوام السلطنه نخست‌وزیر

نظر به اینکه حزب مردم و رهبر اول و نمایندگان آن در پیدایش حکومت حاضر از

بدو امر موافقت داشته و تاکنون هم رویه خود را تعقیب نموده است، برای تشخیص روش آئینه خود و اطلاع بر نیات اصلاح طلبانه و خط مشی دولت در موضوعات اجتماعی و اساسی کشور هیئت اجرائیه حزب، آقایان: دکتر مهدی ملکزاده، عبدالحسین صفدری، ابوتراب پزشکیان، ابوالفضل سجادیان و حسام‌الدین دولت‌آبادی را انتخاب نموده تا ملاقات و مذاکرات ضروری به عمل آید.

سید محمد صادق طباطبائی [امضا]

[حاشیه] به عرض رسید فرمودند در هفته آینده وقتی تعیین خواهد شد. ۲۵/۳/۲۷

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۸۶]

۴ [حزب مردم و چند حزب و جمعیت دیگر به نخست‌وزیر، ۳ دی/۱۳۲۵]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از تهران به ط، شماره تلگراف ۶۹ شهری، تاریخ وصول ۱۰/۳

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

رونوشت وزارت کشور، رونوشت روزنامه آتش، رونوشت روزنامه اطلاعات، رونوشت روزنامه اقدام، رونوشت روزنامه میهن، رونوشت روزنامه اخبار روز، رونوشت روزنامه قلندر، رونوشت روزنامه صدای مردم، رونوشت روزنامه مشروطیت، بر حسب تصمیم احزاب و جمعیت‌های ملی زیر مقرر بوده در ساعت سه بعد از ظهر روز سه شنبه سوم دی ماه ۱۳۲۵ در باشگاه حزب مردم که خود یکی از احزاب نامبرده می‌باشد سخنرانی در اطراف انتخابات به عمل آید. در ساعت دو بعد از ظهر آقای یاور مهدوی، کلاتر محترم بخش ۱ چند نفر پاسبان درب باشگاه حزب مردم گمارده و شخصا اعلام نموده که حسب الامر جناب اشرف آقای نخست‌وزیر مقرر است کسی وارد باشگاه نشود و با

این اظهارات قسمت عمده‌ای از افراد احزاب و جمعیت‌ها را که بر حسب دعوت آمده بودند، سخنرانی را استماع نمایند، متفرق ساخت، و چون با این حال عده زیادی قبلاً در اطاق‌ها و صحن باشگاه جمع شده بودند و موجبات سخنرانی برای آنها فراهم بوده، آقای یاور نامبرده اعلام نمودند که حق سخنرانی ندارید و اگر کسی سخنرانی کند جلب خواهد شد. و با اینکه به یاور مزبور اعتراض شد که این عمل خلاف قانون و حتی بر خلاف اعلامیه دولت است که سخنرانی را در داخله باشگاهها آزاد گذارده، قانع نشد و جمعیت را متفرق نموده و دستگاه سخنرانی را جمع کرده و البته افراد احزاب و جمعیت‌ها هم چون قصد ماجراجویی و اغتشاش نداشتند متفرق شدند. چون این عمل بر خلاف مقررات قانون اساسی است و به طور واضح روشن می‌سازد که دولت با حرف موافق آزادی انتخابات است و عملاً به طور جدی مخالفت می‌نماید. بدین وسیله احزاب و جمعیت‌های زیر اعتراض نموده و انتظار داریم رفع مزاحمت مامورین انتظامی به عمل آمده و احزاب و جمعیت‌ها آزاد باشند که به نفع آزادی انتخابات آزادانه فعالیت نموده و در عین حال مرتکبین این عمل خلاف قانون شدیداً تعقیب و به کیفر قانونی برسند. حزب مردم، جوان - حزب رادیکال سوسیالیست، عاملی - حزب ملت، خان ملک - حزب نهضت ملی ایران، محیط - حزب کشور، منصور - حزب استقلال، آزاد - اتحادیه دانشجویان دانشگاه، امینی - جمعیت وحدت ایران، دکتر حسین مفتاح.

[حاشیه] ملاحظه فرمودند.

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۸۴]

۵

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر، ۱۲/دی/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، تاریخ ۲۵/۱۰/۳، شماره ۱۵۵۸۱/۱۵۹۰۵، مستقیم، فوری.

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار عالی می‌رساند، افراد منتسب به حزب مردم که در روز ۲۵/۱۰/۹ در باشگاه حزب جمع شده و از طرف اشخاص سخنرانی می‌شده، عده‌ای از افراد حزب دمکرات ایران نیز در میان جمعیت بوده و از طرف آنها با صدای ناهنجار و تظاهرات مانع از سخنرانی [می‌شدند] و مآلاً منجر به فحاشی و کتک کاری [شد]. و انتظامات را بکلی مختل [کردند]. و ضمناً یک نفر به نام رضا آرام روشن که دارای کارت عضویت شماره ۳۵۸۰ در حزب دمکرات بوده از فحاشی و هتاکی و ایجاد اختشاش فرو گذار نبوده و اظهار می‌داشته که مأموریت دارد آقای مصطفی دولت‌آبادی مدیر باشگاه حزب مردم را با خود ببرد که مامورین انتظامی مداخله و جمعیت را متفرق و آقای دولت‌آبادی را نیز برای رفع خائله به کلاتتری مربوطه برده و در ضمن بازجوئی از رضا آرام اظهار داشته چون برادر کوچک آقای عباس شاهنده به او دستور جلب دولت‌آبادی را داده است، بدین جهت ماموریت محوله را انجام می‌داده [است]. چون نامبره از محرکین اختشاش تشخیص داده شد، فعلاً در اداره آگاهی مورد تعقیب و بازجوئی قرار گرفته است. با عرض مراتب فوق استدها دارد امر و مقرر فرمایند از حرکات بی‌رویه افراد حزب که صورت مطلوبی ندارد جلوگیری به عمل آید.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس صفاری [امضاء]

[حاشیه] ملاحظه فرمودند.

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۸۵]

اصفهان

۶ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، از ۱۹ آبان تا ۲۴ آبان ۱۳۲۴]

اصفهان

در این چند روزه قضایای آذربایجان تولید انزجار و تاثیر فراوانی در عموم طبقات مردم استان دهم نموده و تلگرافات متعددی از عموم طبقات و اتحادیه کارگران و حزب مردم به استانداری اصفهان و مقامات عالیہ مرکز رسیده که مفاد آنها حاکی از انزجار [از] عملیات اخیر مفسده جوین و استدعای اقدامات عاجل برای خاتمه دادن به این قضایا بوده است.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

کرمان - بم

۷ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، آذر ۱۳۲۳]

وزارت کشور، محرمانه

وزارت کشور، محترماً به استحضار می‌رساند، طبق گزارش شماره ۵۵۱/۴۷۷ - ۲۳/۹/۲۵ شهربانی کرمان، چند روز است در بم حزبی به نام حزب مردم به سرپرستی آقای رفیع و معاونت عماد زاده و ناصری تشکیل گردیده، مذاکراتی که تاکنون به عمل آمده است فقط راجع به وضعیت حزب بوده [است]. رئیس شهربانی کل کشور -
سریاس سیف

رونوشت برابر اصل است [امضاء]

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۷۸]

۸ دبیرخانه حزب مردم به اداره شهربانی بم، ۲۴/دی/۱۳۲۳

وزارت کشور، شماره ۲۴، مورخه ۲۴/۱۰/۲۳، رونوشت نامه، حزب مردم

اداره محترم شهربانی شهرستان بم، متجاوز از یک ماه است حزب محترم مردم در این شهرستان تشکیل شده و عصر روز جمعه ۲۲ ماه جاری باشگاه حزب نامبرده رسماً افتتاح و تابلوی آن درب محل باشگاه نصب شده [است]. استحضاراً به عرض رسانید. دبیرخانه موقت حزب مردم - طباطبائی، امضاء - رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۷۹]

کرمانشاه

۹ گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۷/خرداد/۱۳۲۴

روز ۱۳۲۴/۳/۷ اولین جلسه حزب مردم به سرپرستی آقای حشمت‌السلطان دولتشاهی تشکیل، جنابی، رئیس اداره پست و تلگراف سقز، سخنرانی مختصری ایراد و برگ کارمندی بین افراد حزب توزیع گردید.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۱۰ [رئیس شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۱۳/تیر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره شهربانی کرمانشاهان، رونوشت گزارش شماره ۶۹۰ ۱۳/۴/۱۳۲۴،
محرمانه

استانداری استان پنجم

پیرو [نامه] ۴۴۲ - ۲۴/۳/۱۳ روز ۲۴/۴/۹ جلسه حزب مردم در منزل آقای
حشمت‌السلطان دولتشاهی تشکیل [و] از ساعت ۱۸ عده‌ای در حدود هیجده تن به
اسامی زیر در آن جا حضور یافتند. آقای صدرالعلما، رضا سارابی، داوری مدیر دفتر
دادگستری، نادعلی کریمی، محمدی، دکتر طیب‌زاده، ایرج وزیری، دادرس، صادقی،
سید محمد سعید غیرت رئیس اجرای ثبت اسناد، ابو نصره پاسبان [و] دولتشاهی، قبلاً
چند برگ عضویت بین کارمندان جدید الورد توزیع و بعداً مرامنامه حزب مردم وسیله
نادعلی کریمی قرائت و آقای حشمت دولتشاهی اظهار داشته، اغلب از کارمندان این
حزب چون کسبه هستند نمی‌توانند در مواقع تشکیل جلسه حاضر شوند، به علاوه چنین
محلّی گنجایش ندارد، ولی از قراری که استنباط شده، حزب مزبور هنوز رسمیت پیدا
نکرده و عده آنها قلیل می‌باشد. در ساعت ۲۰ جلسه خاتمه یافته است. رئیس شهربانی
کرمانشاهان - پاسیار یک آصفی

[۲۳۸۳ - ۱۰۹۰۶۸]

وزارت کشور، محرمانه

شب دوشنبه ۱۰/۱۰/۳۲۴ از ساعت ۱۷ جلسه از طرف حزب مردم در دبیرخانه مربوطه تشکیل، تقریباً ۱۵ نفر در آنجا حاضر و آقای حشمت السلطان اظهار نموده چون در روزنامه بیستون آگهی صادر و از افراد حزب مردم دعوت شده که در جلسه حضور یابند و ساعت تشکیل جلسه تعیین نشده [بود] مردم به تصور اینکه مانند جلسات معمولی در روزهای دوشنبه تشکیل جلسه می شود، بدین لحاظ آقایان حاضر نشده‌اند. و منظور از اجتماع مذاکره در امور انتخابات انجمن ایالتی و ولایتی می باشد. چون انجمن مذکور دارای اختیارات محدود می باشد که می توانند به امور کلیه ادارات و عزل و نصب روسای آنها به استثناء مالیات رسیدگی نمایند، لذا لازم است در انتخابات نمایندگان دقت شود و شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان را جهت حضار بیان نموده سپس آقای سید محمد سعید غیرت شرح مبسوطی مبنی بر لزوم معاضدت افراد حزب در تشکیل انجمن و حتی [اینکه] افراد حزب مردم باید از اقوام و بستگان خود را در صورتی که حائز شرایط باشند تشویق نمایند که برای دادن رای اقدام کنند که لااقل از دوازده نفر انتخاب شدگان چهار نفر از افراد حزب مردم باشند. بعد [از] افتتاح امیر و مرتضی مهدوی نیز در این موضوع مذاکره [کردند] و قرار شده است که برای چهار تن از افراد حزب مردم که وسیله قرعه کشی روز جمعه تعیین می شوند اخذ رای از اقوام و منسوبین خود بنمایند. در ساعت ۱۹ جلسه خاتمه مردم متفرق شدند.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی امضاء

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۸۳]

لرستان - خرم آباد

۱۲ [حزب مردم - کمیته خرم آباد به فرمانداری خرم آباد، ۱۸/شهریور/۱۳۲۲]

وزارت کشور، شماره ۲، تاریخ ۱۳۲۴/۶/۱۸

اداره فرمانداری شهرستان خرم آباد

در این موقع که سازمان کمیته حزب مردم در خرم آباد لرستان تکمیل و قریباً در سایه بذل مساعی عموم افراد غیور وطن پرست شروع به انجام وظایف اجتماعی خود خواهد نمود، با ارسال یک جلد مرامنامه تاسیس کمیته ملی آن را به استحضار آن اداره می‌رساند که به کارمندان تابعه دستور فرمایند با رعایت اصول مشروطیت و در حدود مقررات جاریه کشور مراجعات قانونی این جمعیت را که به منظور ترقی و تعالی ملت و مملکت تشکیل شده است انجام فرمایند. کمیته حزب مردم خرم آباد

رسولی - امضا

۳۴۹۱ - ۳۲۴/۶/۲۰

رونوشت استحضاراً به وزارت کشور اداره سیاسی تقدیم می‌گردد.

فرماندار شهرستان خرم آباد - وجدی امضاء

رونوشت با اصل یکسان است.

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۸۱]

همدان

۱۳

[وزیر کشور به نخست‌وزیر، ۲/اسفند/۱۳۲۵]

وزارت کشور، اداره سیاسی و گذرنامه، شماره ۳۱۲۲/م، ۲/۱۲/۱۳۲۳، محرمانه

نخست‌وزیری

طبق گزارش شهربانی همدان روز ۱۹ ماه جاری در اثر نامه جناب آقای طباطبائی، رئیس مجلس شورای ملی به آقای بهرامی، رئیس پست و تلگراف آنجا، از ۲۴ نفر اشخاص محترم دعوت و با کمک آشتیانی، رئیس راه، اولین جلسه حزب مردم در منزل آقای بهرامی تشکیل شده است.

از طرف وزیر کشور [امضاء]

[۱۰۹۰۶۸ - ۲۳۸۰]

حزب ملت

حزب ملت در دی‌ماه ۱۳۲۰ شمسی تشکیل شد. موسس این حزب سیدمحمدصادق طباطبایی از رجل صدر مشروطیت بود. طباطبایی پس از چندی حزب «اتحادملی» را تأسیس نمود. الول ساتن در بررسی خود پیرامون احزاب دهه ۱۳۲۰ شمسی، درباره حزب ملت چنین به داوری می‌نشیند: «... احزاب دیگری نیز بوجود آمدند که اهمیت زیادی نداشتند و از میان آنها می‌توان... به حزب ملت به عنوان یک حزب مترقی [که در دی‌ماه ۱۳۲۰ توسط سیدمحمدصادق طباطبایی تشکیل گردید]... اشاره کرد.»^(۱) از جمله اعضای مهم حزب ملت بجز موسس آن، از خان‌ملک ساسانی می‌توان یاد کرد.

۱- (الول ساتن، احزاب سیاسی ایران پیش از شهریور ۱۳۲۰، قمیبه مطبوعات ایران گردآورنده حسین ابوترابیان (تهران، اطلاعات، ۱۳۷۰) ص ۱۸۸

۱

[اطلاعیه سازمان ملی حزب ملت، بی تا]

هموطنان

با افراد سازمان دفاع ملی حزب ملت که سازمان نوبنیادی است همکاری کنید
افراد این سازمان فعلا موظفند که از آلوده شدن آب و کثیف کردن معابر شهر
جلوگیری نمایند.

نسبت به مرتکبین تنبیهات خاصی مجری می‌گردد.

همکاری با افراد این سازمان بهترین راه خدمت به جامعه است زیرا بدین وسیله
باعث می‌شوید از بسیاری مضرات اجتماعی که عده‌ای به غفلت مرتکب می‌شوند
جلوگیری نمائید.

ما انتظار داریم که آقایان رؤسای شهربانی و شهرداری نیز به مأمورین خود دستور
دهند با افراد این سازمان همکاری کنند.

هم میهنان می‌توانند نظریات و تنقیدات خود را نسبت به عمل فوق و افراد این
سازمان به نشانی زیر به ما اطلاع دهند.

افراد سازمان دفاع ملی حزب ملت دارای نشان مخصوصی هستند به رنگ سبز که در
سمت چپ سینه آنان نصب است.

سازمان دفاع ملی حزب ملت

نشانی خیابان لاله‌زار - گراند هتل حزب ملت تلفن ۴۹۵۹

[۱۰۹۰۸۳ - ۲۴۸۶]

۲

[نظامنامه حزب ملت، بی تا]

بنام خدای یگانه توانا نظامنامه تشکیلات حزب ملت

حزب ملت - که ضرورت وجود آن در این موقع خطیر با مطالعه و مشاوره جمعی از هم مسلکان قدیم و جدید مسلم و در دی ماه ۱۳۲۰ به ایجاد آن تصمیم شد و نخستین جلسه رسمی آن در همان تاریخ به این نام منعقد گردیده، تاکنون بر وجه آزمایش و با تامل و دقتی که در خور چگونگی اوضاع فعلی و ایجاب اخلاق و احوال کنونی است به تبلیغ و دعوت همفکران می پرداخت و تا به حال در منازل شخصی اعضاء مجتمع شده متدرجاً و در حدی محدود و با خودداری از تظاهر و اعلام، به توسعه دایره اجتماع خود قیام می نمود. اینک که شماره اعضاء آن به اندازه متناسب رسیده به اهتمام آنان محلی ثابت به نام سروای ملت برای اجتماع و تأسیس تشکیلات آن مهیا شده است، به تدوین نظامنامه اقدام نموده، اصول تشکیلات و قانون اجتماعات حزب را به طرز طبقاتی^(۱) در طی مواد آینده مرتب ساخته و با تصویب اولین مجمع مختلط مرکزی به طور آزمون به موقع اجرا می گذارد، تا در آینده زمان در ضمن توسعه تشکیلات حزب با رهبری تجربیات بتدریج تکمیل شده انتشار یابد.

در پایان مقدمه به طور معترضه اشعار می شود که روح مرام حزب ملت را در ترکیب سه جمله ذیل (که وجهه قیام و قوام اکثریت عالم است) می توان یافت:

نخست آنکه دستور سیاسی و آرزوی غائی حزب اصلاح و ترقی رشته های گوناگون امور ملی در سایه پرچم آزادی و حکومت عامه است.

دوم آنکه روش اقتصادی حزب به مقتضای دستور دینی و عادت ملی که در طی سیزده قرن بدان انس و آشنائی داشته است تمایل به اصول مساوات و مواسات اجتماعی است، بر وفق افکار عمومی و امکان عملی.

سوم آنکه شعار حزب ملت، بستگی سستی ناپذیر به ملت و وطن و هر کوشش نظری یا

۱ - طرز تشکیلات طبقاتی حزبی که با رعایت مقتضیات اجتماعی مملکت و در طی مواد آتیه پیروی شده است طرزى است که برترى و بهترى و خوانند قطعى آن در دوره های اخیر با استناد به مباری علمی و تهریبات عملی مورد توجه و قبول ملل راقیه عالم واقع گردیده است.

عملی آن متوجه این دو وجهه بوده؛ آرزومند است که همواره نهضت خود را در دائره ترویج مراسم پسندیده و آداب برجسته باستانی و عادات ستوده ایرانی قرار دهد تا خصایص و ممیزات ملی در کالبد اجتماعی و فردی ملت جلوه گر بوده این جامعه به حقیقت کامل و معنای تام مظهر روح ملت و شایسته مقام تاریخی و عنصری خود باشد. پس مسلک این حزب را به اصطلاح بین‌المللی، سوسیال دموکرات ناسیونالیسم و به اصطلاح جاری داخلی، اجتماعیون عامیون ملی باید گفت.

فصل اول - تشکیلات

تشکیلات اصلی

ماده ۱ - تشکیلات حزب ملت مبنی بر طرز طبقاتی بوده از اتحاد و اجتماع طبقات ملی بوجود می‌آید و به همین مناسبت نام حزب ملت را اختیار کرده است.

ماده ۲ - طبقات اصلی ملت عبارتند از مجموعه افرادی که در جامعه ملی با رابطه همکاری در کارهای عمومی و وظایف اجتماعی با یکدیگر مربوط باشند؛ مانند طبقه دانشمندان و منورین یا طبقه کشاورزان و یا طبقه صنعتگران و هنرمندان یا طبقه بازرگانان و پیشه‌وران (کسبه) یا طبقه کارگران و هر یک از این طبقات اصلی مشتمل بر طبقاتی فرعی می‌باشند. مثلاً طبقه دانشمندان عبارت از طبقه معلمین و طبقه اطباء و کارگزاران دانشور مملکت و نویسندگان و غیره و غیره بوده و طبقه بازرگانان و کسبه مرکب از طبقات خریداران و فروشندگان محصولات کشاورزی و صنعتی و برپاکنندگان کارخانه‌ها و مؤسسات اقتصادی و نانوایان و بزازان و عطاران و مانند آنان و طبقه کشاورزان مشتمل بر دهقانان و روستائیان^(۱) برزگر یا پرورش دهندگان چهارپایان و مرغان و دیگر سکنه روستاست.

طبقه هنرمندان و صنعتگران مشتمل بر نقاشان و حکاکان و مخترعین و موسیقی شناسان و سایر ارباب هنر و صنعت است.

طبقه کارگران عبارت از عمال کارخانه‌ها و چاپخانه‌ها و کارگران نجاری و آهنگری و

- بافندگی و ساختمان و غیره و غیره می‌باشند.
- ماده سوم - تشکیلات مستقله حزب ملت عبارت است از تشکیلات مرکزی و تشکیلات ولایتی و شهری و قصبه‌ای و تشکیلات روستا که هر یک از آنها یک منطقه حزبی است. چهار گونه منطقه اخیر طبق نظامنامه حزبی با منطقه مرکزی مربوط و متصل هستند.
- ماده ۴ - واحد اصلی تشکیلات حزب ملت جرگه بوده و کلیه تشکیلات عبارت است از: اولاً از جرگه‌ها و هیئت اجرائیه عمومی و اتحادیه‌ها و شورای اتحادیه‌ها (که تشکیلات عادی و اصلی دائمی حزب هستند)
- ثانیاً هیئت هائی که از طرف تشکیلات مذکور ایجاد می‌شوند، مانند کنکاش عمومی و شورای عالی که تشکیلات فوق العاده بوده یا انجمن‌ها و هیئت‌هائی که تشکیلات منضمه بشمارند.
- ماده ۵ - جرگه‌ها به طور مختلط از افراد طبقات و صنوف مختلفه ملی و یا از یک طبقه تشکیل می‌یابند.
- ماده ۶ - جرگه‌ها در هر منطقه بدواً به طور مختلط تشکیل شده بتدریج با تناسب کارها و پیشه‌های اجتماعی اعضاء به جرگه‌های صنفی (طبقاتی) منشعب می‌شوند و تا وقتی که جرگه‌های مختلط به جرگه‌های صنفی منشعب و تمام اعضاء آن به طبقه مربوطه خود متصل نشده باشند، جرگه با اعضاء باقیمانده خود بر جا بوده به تبلیغ و دعوت و تشکیل جرگه‌های طبقاتی یا توسعه آنها و به انجام سایر وظایف حزبی خواهد پرداخت.
- ماده ۷ - جرگه مختلط و هیئت اداره آن تا آنگاه که اتحادیه در منطقه تشکیل نشده است اداره امور جرگه‌های طبقاتی را بر عهده خواهد داشت و پس از تشکیل اتحادیه امور مذکوره بر طبق نظامنامه به مقامات مقرر محول خواهد بود.
- ماده ۸ - جرگه مختلط تا هنگام انتقال و اتصال آخرین عضو جرگه به جرگه‌های طبقاتی، باقی بوده کماکان به انجام وظائف و همکاری با جرگه‌های منشعب خواهد پرداخت و پس از انتقال تمام اعضاء، خود منحل خواهد شد.
- ماده ۹ - اعضائی که از جرگه مختلط به جرگه‌های صنفی منتقل شده‌اند تا وقتی که جرگه منحل نشده است می‌توانند عضویت خود را در آن جرگه ادامه داده در مذاکرات شرکت

جویند؛ لیکن در بیشتر از یک جرگه حق رای دادن نخواهند داشت.

ماده ۱۰ - اولین قسمت تشکیلات حزب ملت به سمت جرگه مختلط منطقه مرکزی متدرجاً به جرگه‌های طبقاتی منشعب شده بر وفق ماده ۶ تشکیلات منظم مرکزی را به وجود می‌آورد تا وقتی که تشکیلات منطقه مرکزی و دیگر منطقه‌ها به حدی مناسب برسد و چندین اتحادیه بوجود آید و انتخاب فرستادگان و تشکیل کنکاش عمومی و اجرائیه عمومی (طبق مواد آتیه) مقتضی و ممکن شود، هیئت از اعضاء منتخب جرگه مختلط مرکزی به نام هیئت نمایندگی موقت مقام هیئت مرکزی را حائز بوده متدرجاً به وظایف نشر نظامنامه و مرامنامه و توسعه تشکیلات اصلی و منضمه حزب و تاسیس روزنامه و نشر مطبوعات و ایجاد سایر وسائل تبلیغی و انتخاب رهبر و دبیر عمومی و خزانه دار عمومی حزب و غیره قیام و اقدام می‌نماید.^(۱)

۲ - جرگه‌های مختلط و صنفی و هیئت اداره جرگه

ماده ۱۱ - در هر منطقه همین که اقلا سه نفر از هم مسلکان مجتمع شدند با اجازه مقامات صالحه مرکزی اولین جرگه مختلط منطقه را رسماً تشکیل داده یک نفر

۱ - اولین قسمت تشکیلات حزب ملت - با تصمیم مشترک همی متدالفکر در منطقه مرکزی تهران تشکیل شده - با دقت کافی به دعوت افرادی که تاریخچه زندگی یعنی سابقه نظری و عملی آنان شایسته جلب [توجه] هم‌مسلمان صالح است قیام نموده و پس از اینکه شماره همراهان به هر تعداد منظور رسید نخستین جلسه رسمی حزب را که میراد تشکیلات است با استناد به سابقه افکار و اعمال سی پهل ساله مجتهدین - (که منشأ عملی و عقیدتی مرامنامه احزاب نافذ عالم همانست و پس) مندرج ساخته، نسبت نام ملت را برای اهمیت برکنیز پس از آن تصمیم عزم نمود که با رعایت تعمق و تأمل در پلنگی سابقه اشخاص به انقلاب همفکران اقدام و متدربها به تبلیغ عقاید و مقاصد و توسعه تشکیلات حزب بپردازد. و تا آن موقعی که شماره همفکران بهر مقتضی برسد بدون اطلاع و اعلام عمومی به اتمام این وظیفه ملی پرداخته پس از طی مرحله اولی و جمع شماره کافی از رفقا به تدوین نظامنامه تشکیلات و ایهاز قسمت‌های حزب در مناطقی که مقتضی باشد شروع کنند.

سپس با نشر مرامنامه و اعلامیه رسمی افکار عمومی را از تصمیم خود مستفید و خود را به پیشگاه ملت معرفی کرده میداری نظری و دستورهای عملی و طرز تشکیلات خود را به همفکران جامعه عرضه و توجه عامه را جلب و با هر اندازه بد و چهقدر مقدور وی باشد از مراحل ابتزایی این نوعیت گذشته بالاخره وسائل قیام را از اجتماعات و تبلیقات و نشریات مطبوعه تا هر جا که ضرور و میسر باشد فراهم سازد. تا بطواست فدائی با همدرستی و همکاری ملت و دوستان حساس و وطن‌پروران فدائکار و آزادیخواه آزادمرد و همدت نظری و عملی و مرکزیت قوای ماری و معنوی ملت صورت عملی پیدا کرده ملتی که به ساز و برگ ملی مجهز باشد زیر پرچم اتحاد و کوشش گرد آید و بسوی هدف کمپایی پیش رود و به ملل پیش افتاده ملحق شود و با صورتی تازه و سیرتی نو که شایسته عصر است به مقاصد باستانی و حکمت تاریخی خود دست یافته در صف ملل بزرگ جهان تهل کند.

صدر(رئیس) و یک نفر منشی و یک نفر محاسب از بین خود انتخاب می‌کنند. این هیئت به عنوان هیئت اداره، ترتیب امور جرگه را به عهده می‌گیرد و پس از تبلیغ و دعوت و ازدیاد اعضاء بتدریج یک نایب صدر اول و یک نایب صدر دوم و شش عضو مشاور نیز انتخاب کرده شماره هیئت را تا یازده نفر می‌افزایند.

ماده ۱۲ - همین که در یک جرگه مختلط پنج نفر که پیشه آنان مشترک یا متناسب و نزدیک باشد به عضویت نائل شدند، اولین جرگه طبقاتی از آن جرگه منشعب می‌شود و در تحت مراقبت هیئت اداره جرگه مختلط تا انتخاب اتحادیه، به انجام وظیفه می‌پردازد. جرگه طبقاتی اولین جلسه خود را به دعوت صدر جرگه مختلط منعقد ساخته هیئت اداره خود را مانند جرگه مختلط انتخاب می‌نماید.

ماده ۱۳ - تشکیل جلسه جرگه و انتظام آن و اعلام آغاز و انجام آن و امضاء نوشته‌های جرگه و نمایندگی عمومی جرگه و حفظ روابط و مناسبات داخلی اعضاء و حسن ارتباط جرگه با مقامات عالی‌حزبی و جرگه‌های دیگر وظیفه صدر جرگه است. اداره امور جرگه و جمع آوری اعضاء و ترتیب دفتر و صندوق جرگه و نظارت در انتظامات داخلی و خارجی جرگه و مراقبت در حسن جریان مقررات حزبی و انجام وظایف مسلکی و تکالیف ملی و امور عمومی و خصوصی که بر عهده جرگه است وظیفه هیئت اداره است.

ماده ۱۴ - هیئت اداره اضافه بر جلسات جرگه بقدر لزوم جلسات خصوصی برای تنظیم و ترتیب وظایف و تعهدات و مطالعه و شور در امور جرگه منعقد می‌سازد.

ماده ۱۵ - صدر جرگه صدر هیئت اداره نیز بوده همچنین منشی جرگه عهده‌دار منشیگری جلسات هیئت اداره است، صدر جرگه مقام نمایندگی جرگه را در اتحادیه مربوطه نیز عهده دارد.

در غیبت صدر، منشی جرگه وظیفه نمایندگی را انجام می‌کند و اگر نتواند یک نفر از اعضاء جرگه به دستور صدر مامور انجام این وظیفه خواهد شد و در غیبت منشی جرگه نیز یکی از اعضاء هیئت اداره به کار منشی‌گری می‌پردازد.

ماده ۱۶ - اگر شماره اعضاء جرگه به حد زیادی رسید که اجتماع آنان در یک جرگه و

یک محل مستلزم اشکال و محظور باشد، می‌توانند به دو یا چند جرگه تقسیم شده و هر جرگه دارای هیئت اداره بوده، با انتخاب نماینده خود در اتحادیه شرکت کند.

ماده ۱۷ - جرگه‌های صنفی و اتحادیه‌های آنها به نام طبقه و صنف خود نامیده می‌شوند. مثلاً جرگه کارگران نجاری، یا جرگه معلمین و اتحادیه نجاران یا اتحادیه معلمین و مانند آن.

۳ - اتحادیه‌ها

ماده ۱۸ - جرگه‌های صنفی اگر از اعضائی تشکیل شوند که پیشه آنان عیناً یکی باشد جرگه هم پیشه‌گفته می‌شوند و اگر پیشه آنان نزدیک و متناسب باشد جرگه همکار نامیده می‌شوند.

وقتی که شماره اعضاء هم پیشه در جرگه‌های همکار به حد مقتضی برسد، باید جرگه هم پیشه از آن منشعب شده با انتخاب نماینده خود در اتحادیه شرکت نماید و انشعاب مزبور بسته بنظر اعضاء هم پیشه جرگه است.

ماده ۱۹ - اگر شماره جرگه‌های هم پیشه به سه جرگه برسد می‌توانند اتحادیه مخصوصی به نام پیشه خود تشکیل دهند.

ماده ۲۰ - پس از تشکیل سه جرگه طبقاتی و رسیدن شماره مجموع اعضاء آنها (حداقل به چهل و پنج نفر) از هر جرگه یک نفر به سمت نماینده انتخاب می‌شود.

نماینده به ضمیمه صدر هر جرگه و صدر جرگه مختلط و یک نفر نماینده از جرگه مختلط (اگر جرگه مختلط باقی باشد) هیئتی به نام اتحادیه تشکیل می‌دهند. بعدها نیز هر جرگه طبقاتی جدید به وجود آید، نماینده و صدر جرگه خود را به هیات اتحادیه مزبور منضم می‌نمایند.

ماده ۲۱ - پس از انتخاب نمایندگان، صدر جرگه مختلط آنانرا دعوت کرده نخستین جلسه اتحادیه را تشکیل می‌دهد.

درین جلسه هیئت رئیسه اتحادیه مرکب از یک نفر رئیس و دو نایب رئیس و بقدر لزوم منشی انتخاب می‌شود.

ماده ۲۲ - اتحادیه می‌تواند از اعضای حزب کسانی را که وجود آنان برای پیشرفت امور ملی یا حزبی لازم باشد به سمت عضو مشاور به اتحادیه دعوت کند.

ماده ۲۳ - اتحادیه‌ها بر جرگه‌های مختلط و طبقاتی نظارت کرده؛ امور عمومی جامعه جرگه‌های خود را اداره و در انتظام کار منشی‌گریها و محاسبات و توسعه جرگه‌ها و کلیه امور انجمن‌ها و سایر تشکیلات منضمه آنها مراقبت نموده و میان تشکیلات خود و تشکیلات منطقه‌های دیگر و هیئت اجرائیه عمومی و دبیرخانه عمومی و سایر مقامات مرکزی و مناطق دیگر حزب اتحادیه‌ها می‌توانند پیشنهادها و دستورهایی که لازم است برای اجراء قوانین و انجام وظائف و تصمیمات مقرر حزبی به تشکیلات منطقه خود بدهند و همچنین می‌توانند نظریات و پیشنهادهای منطقه خود را خواه در امور ملی یا حزبی به هیئت اجرائیه و دبیرخانه و خزانه‌داری عمومی حزب اظهار دارند. و نیز مرتباً گزارشها و اطلاعاتی که لازم است برای دبیرخانه و رهبر حزب بفرستند. کلیه اقدامات ممکنه را در انجام دستورهای اجرائیه عمومی و رهبران حزب به جای آورند.

۴ - شورای اتحادیه‌ها

ماده ۲۴ - مادام که شماره اتحادیه‌ها در یک منطقه به سه نرسیده است هیئت رئیسه اول و دوم مشترکاً تشکیل جلساتی داده به انجام وظیفه شورای اتحادیه‌ها قیام ورزیده رابط بین اتحادیه‌ها به شمار می‌آیند.

وقتی که سه اتحادیه در منطقه‌ای بوجود آمد هر اتحادیه دو نفر نماینده انتخاب کرده به انضمام صدر هر اتحادیه به سمت استوار، شورای اتحادیه‌ها را تشکیل می‌دهند.

شورای اتحادیه‌ها به سمت رابط موظف به توحید آراء و توفیق مساعی بین اتحادیه‌ها در امور عمومی و مشترک منطقه بوده و به تشکیلات منطقه و جریان کارهای آن نظارت کرده نواقص آنها را در هر رشته تحت مطالعه و دقت در آورده هر گونه تفتیشات به عمل می‌آورد. و هر پیشنهاد که لازم است به کلیه قسمت‌های تشکیلات می‌دهد و راجع به اقدامات خود گزارشهای منظم به هیئت اجرائیه عمومی می‌فرستد و همچنین پیشنهادهایی که لازم بداند در توسعه و ترقی و پیشرفت امور منطقه به هیئت

اجرائیه و دبیرخانه می‌دهد.

شورای اتحادیه‌ها مخصوصاً موظف به اجراء نظم و ترتیب در روابط اتحادیه‌ها و ایجاد هماهنگی بین تشکیلات اصلی و منضمه منطقه است.

ماده ۲۵ - هر یک از اعضاء حزب باید در یکی از جرگه‌ها - که پایه اصلی و واحد تشکیلات حزبند - عضویت دائمی داشته باشد.

ماده ۲۶ - اعضائی که از جهت پیشه اجتماعی در دو صنف یا دو منطقه ملی عضویت فعلی دارند مثلاً همچون معلم، فلاحت پیشه یا مهندس، بازرگان یا زرگر، ساعت ساز یا راننده، آهنگر و غیره در انتخاب جرگه مربوط به خود مختارند.

ماده ۲۷ - ایجاد تشکیلات و انشعاب آنها در هر منطقه باید با استحضار و تصویب اجرائیه عمومی باشد.

۵ - کنکاش عمومی

ماده ۲۸ - در هر سال هر یک از اتحادیه‌های منطقه یک یا چند نفر به سمت فرستاده انتخاب کرده برای تشکیل کنکاش عمومی به مرکز حزب می‌فرستند.

در هر منطقه که اتحادیه تشکیل نشده باشد هیئت اداره جرگه و یا جرگه‌ها مشترکاً نماینده خود را انتخاب می‌کنند.

عده فرستادگان را قبلاً هیئت اجرائیه عمومی یا مقامی که دارای صلاحیت هیئت مذکور است به تناسب عده اعضاء منطقه تعیین می‌کند.

مدیر و ناظر انتخابات فرستادگان در هر منطقه شورای اتحادیه‌هاست و اگر شورا تشکیل نشده است باید هیئت اداره جرگه مختلط و هیئت اداره اولین جرگه صنفی در تحت ریاست صدر جرگه مختلط وظیفه انتخابات مذکوره را به انجام برسانند.

تبصره - بعد از توسعه و تکمیل تشکیلات حزب ممکن است نسبتی کلی بین اعضاء و فرستادگان معین شود.

ماده ۲۹ - فرستادگان را مطلقاً از میان اعضائی که صلاحیت انجام وظیفه نمایندگی را دارند می‌توان انتخاب کرد، خواه عضو اتحادیه و جرگه و منطقه انتخاب کنندگان باشد یا

منطقه دیگر حزبی.

ماده ۳۰ - انتخاب فرستادگان در ظرف یک ماهه اسفند باید به عمل آید و نخستین جلسه کنکاش عمومی در روز اول اردیبهشت ماه تشکیل می شود و اگر مانعی باشد در اولین روز امکان.

ماده ۳۱ - دوره اجلاسیه کنکاش عمومی پانزده روز است و در ظرف این مدت باید با پیش بینی مقامات مربوطه، جلساتی که لازم است منعقد شده، تمام وظایف کنکاش قرین انجام گردد.

ماده ۳۲ - جلسات کنکاش عمومی با نطق گشایش و قرائت گزارش سالیانه سال گذشته و پیشنهاد دستور سال آینده شروع شده و با انتخاب هیئت اجراییه عمومی و دبیر عمومی و خزانه دار عمومی و هر سه سال یک مرتبه با انتخاب رهبر حزب خاتمه می یابد.

ماده ۳۳ - کنکاش عمومی با نطق افتتاحیه رهبر اول حزب گشایش یافته در تحت ریاست عالی رهبر به انجام وظایف می پردازد.

ماده ۳۴ - پس از نطق افتتاحیه بلافاصله دو نفر نایب صدر و چهار نفر منشی از بین فرستادگان انتخاب می شود که دو نفر یادداشت مذاکرات و تصمیمات کنکاش و دو نفر دیگر سایر امور انشائی آن را به عهده بگیرند.

فرستادگان پس از استقرار هیئت رئیسه بلافاصله به استماع گزارش جریان سال گذشته امور حزب پرداخته از آن قردادانی یا اقتقاد نموده سپس به رسیدگی و تصویب مواد دستور و انجام سائر وظایف قیام می کند.

ماده ۳۵ - کنکاش عمومی می تواند از بین اعضاء برجسته حزب کسانی را که به واسطه معلومات و بصیرت و شایستگی، مشارکت آنان را مفید و لازم شمارد، به عضویت مشاور انتخاب و دعوت نماید. این انتخاب حتی الامکان باید در جلسات اولیه کنکاش به عمل آید. عده اعضاء مشاور نباید از دو ثلث فرستادگان افزون باشد.

ماده ۳۶ - دستور جلسات کنکاش عمومی عبارت است از تعیین خط روش حزب در سال جدید و کوشش در زمینه پیروی مرام، یعنی توسعه و تأیید و تقویت نهضت های اجتماعی و پیشرفتهای عمومی خصوصاً برای مرکزیت قوی و وحدت افکار و توافق

مساعی ملی که اصلاح و ترقی و تکامل اجتماعی و تصویب لایحه تفریح بودجه سال گذشته و تشخیص بودجه سال نو و رسیدگی و تصویب پیشنهادهای هیئت اجرائیه و یا پیشنهادهائی که از طرف انجمن‌ها و سایر تشکیلات حزب در موضوع اصلاح و تکمیل قوانین و یا نهضت‌های حزبی به اجرائیه تقدیم شده است و بالاخره رسیدگی و اخذ تصمیم در پیشنهادهای اعضاء کنکاش در زمینه اصلاحات و یا اقدامات عمومی و خصوصی حزب و تغییر مواد مرامنامه.

ماده ۳۷ - هیئت اجرائیه به مناسبت سابقه عملی و نظری که در عملی زمامداری در کلیه امور حاصل نموده است باید قبلاً دستور جلسات کنکاش عمومی را تدوین و تنظیم نموده با گزارش سال گذشته به وسیله رهبر اول به هیات کنکاش تقدیم نماید.

کنکاش عمومی با موافقت و امضاء یک ثلث از فرستادگان می‌تواند موادی را که لازم می‌داند به دستور ضمیمه سازد.

ماده ۳۸ - کنکاش عمومی می‌تواند ابتکاراً یا بر حسب پیشنهاد اجرائیه عمومی و یا قسمت مهمی از تشکیلات حزبی طرح اصلاح و تکمیل و یا تغییر مواد مرامنامه را داخل دستور نماید.

مشروط بر آنکه تمام منطقه‌ها قبلاً از طرح مزبور استحضار داشته، فرستادگان آنها به طور نفی یا اثبات در اساس طرح و اطراف آن به نظر و رای منطقه خود واقف باشند.

ماده ۳۹ - کنکاش عمومی در موقعی که دارای صلاحیت مداخله در اصلاح مرامنامه باشد، مقام شورای مؤسسه را حائز بوده به عنوان کنکاش مؤسسه خوانده می‌شود.

۶ - اجرائیه عمومی

ماده ۴۰ - کنکاش عمومی پس از انجام وظایف مذکور به انتخاب اجرائیه عمومی اقدام کرده از بین اعضاء حزب، کسانی را که صاحب حسن سابقه و نیکی شهرت و صحت عمل و دارای تجربه و بصیرت و اطلاعات وافیه بوده با گفتار و کردار خود احراز شایستگی کرده عضو لایق حزب به شمار آیند [به عنوان] عضو هیئت اجرائیه عمومی انتخاب می‌کند.

ماده ۴۱ - شمارهٔ اعضاء اجرائیه با پیشنهاد رهبر اول حزب و تصویب کنکاش عمومی تشخیص می شود.

۷ - دبیر عمومی و خزانه دار عمومی

ماده ۴۲ - کنکاش عمومی پس از انتخاب هیئت عمومی به انتخاب دبیر عمومی و خزانه دار عمومی پرداخته یک نفر از اعضاء فعال حزب را که دارای معلومات لازم و حسن سابقه و صاحب مقامی شایسته در جامعهٔ حزب باشد به سمت دبیر عمومی و یک نفر را که دارای بصیرت کافی و موقع شایسته و مورد اعتماد حزبی باشد به سمت خزانه دار عمومی انتخاب می کند.

۸ - رهبر اول و رهبران

ماده ۴۳ - کنکاش عمومی بعد از انجام وظائف مذکور به انتخاب رهبر اول - لیدر اول - حزب اقدام و با رعایت اطراف امور حزبی یکی از شایسته ترین اعضاء حزب را که از نظر برتری نظری و عملی و وسعت معلومات و تجربیات لازم عضو مبرز و لایق حزب بوده دارای وجههٔ ملی باشد، به سمت رهبر اول حزب انتخاب می کند. انتخاب رهبر اول برای مدت سه سال است لیکن کنکاش انتخاب کننده یا کنکاشهایی که تشکیل می شوند به مقتضای لزوم و مصلحت می توانند بر مدت مزبور بیفزایند.

ماده ۴۴ - علاوه بر رهبر اول که از طرف کنکاش عمومی انتخاب می شود، رهبرانی دیگر نیز در جامعهٔ حزبی اعم از منطقهٔ مرکزی یا سایر منطقه‌ها وجود خواهند داشت که هر کدام پیشروی قسمتی از طبقات و قسمتهای متعدد حزب و پیش بردن کاری از وظائف گوناگون آنرا به عهده دارند.

این رهبران از بین اعضاء برجسته یعنی افراد لایق و جدی و صمیمی و فداکار حزب و از هر صنف از صنوف ملی ظهور می کند.

این رهبران که در اثر هوشمندی و استعداد و معلومات و آزمودگی و حسن اداره و نیک رفتاری و درستکاری و بالاخره با فعالیت خود مورد اعتماد جامعه حزب و طرف توجه اعضاء منطقه واقع می‌شوند، طبعاً به جای خویش حائز نفوذ اخلاقی و اثر عملی شده در محیط تاثیر خود، گرداننده امور حزبی و وظیفه‌دار انجام آن هستند؛ این است که به تصویب رهبر اول و هیئت اجرائیه رسماً به مقام رهبری در منطقه خود انتخاب می‌شوند.

۹- شورای مؤسسه و شورای عالی

ماده ۴۵- اگر اتفاقاً در موقعی فوق العاده تشخیص تمایل عمومی حزب در موضوع مهمی ضرورت حاصل کند رهبر اول حزب ابتکاراً یا با تصمیم هیئت اجرائیه می‌تواند به وسیله هیئت‌های مدیره حزبی تمایلات و آراء عمومی را بدست آورد و اگر دعوت کنکاش را به طرز فوق العاده لازم بدانند هرگاه تاموقع تشکیل کنکاش سالیانه مدت طولانی در میان باشد که تعویق منظور تا آن موقع مورث لطمه به مقصود گردد، می‌تواند به دعوت کنکاش اقدام کند در این صورت باید دبیرخانه عمومی کلیه تشکیلات مناطق را از آن تصمیم و موضوع آن آگاه ساخته انتخاب فرستادگان را درخواست کند.

این تصمیم علاوه بر اینکه ممکن است از طرف رهبر اول یا هیئت اجرائیه اتخاذ شود نیز ممکن است با پیشنهاد یک ثلث از تشکیلات حزب یا دو ثلث از تشکیلات منطقه مرکزی اتخاذ شده باشد و اگر موضوع دعوت تغییری در مواد مرام حزب باشد بر وفق ماده ۳۹ به عنوان کنکاش مؤسسه و الا شورای عالی خواهد بود.

فرستادگان باید قبلاً تمایل اعضاء منطقه انتخاب کننده خود را در زمینه موضوع به دست آورده و در اعتبارنامه آنها این نکته تائید شده یا اینکه دارای اختیارات تامه و اظهار نظر باشند.

ماده ۴۶- در موقعی که کنکاش فوق العاده مؤسسه یا شورای عالی تشکیل می‌شود اگر به مناسبت نزدیکی موقع تشکیل کنکاش سالیانه بر حسب پیشنهاد و اعلام اجرائیه عمومی به فرستادگان اجازه و اختیار داده شود، می‌توانند وظایف کنکاش سالیانه را نیز

انجام دهند و در این صورت جانشین آن خواهند بود.

فصل دوم

اجرائیه عمومی

ماده ۴۷ - اجرائیه عمومی هیئت رئیسه تمام حزب و گرداننده امور آن بوده مدیر کلیه تشکیلات و پیشاهنگ تمام جنبش‌ها و پیشرو هر یک از اقدامات حزب است و بر طبق مقررات نظامنامه اتخاذ تصمیمات و طرح نقشه عملیات و تهیه پیشنهادهای اصلاحی و وضع دستور برای تعیین خط مشی حزبی در امور اجتماعی و اقتصادی و سیاسی و پرورش اخلاقی و علمی و سایر اصلاحات ملی و راهنمایی و پیمودن خط مشی عمومی و پیروی مقاصد حزبی همچنین تشخیص تمایلات حزبی و اداره حزب در انتخابات پارلمانی و شهری و هر انتخاب ملی و ترتیب و تنظیم نامزد آن انتخابات و حل و فصل هر نوع از امور حزبی و وظیفه هیئت اجرائیه عمومی بوده و هیئت مزبور زمامدار امور داخلی و خارجی و وظیفه دار حل و فصل امور جمعیت است هم چنین اجازه تشکیلات حزبی و انتخاب انجمن‌های موقتی و دائمی و ایجاد تشکیلات منضمه و انتخاب رهبران و ارگان حزب و تعیین نویسندگان و سخن‌وران و کار پردازان مخصوص حزب بر طبق مقررات نظامنامه از وظائف هیئت اجرائیه عمومی است.

ماده ۴۸ - هیئت اجرائیه همه ساله قبل از مفاد کنکاش عمومی لوایح ذیل را تهیه و تدوین نموده و پس از افتتاح کنکاش تقدیم می‌کند:

اولا - خلاصه گزارش جریان سالیانه امور حزب و فهرست اقدامات و چگونگی اوضاع آن در طی یک سال قبل از تشکیل کنکاش در مرکز و کلیه مناطق حزبی.

ثانیا - کارهایی که در سال بعد باید قرین انجام شود، که اصلاحات لازمه در امور داخلی و تشخیص روش عمومی حزب نیز در ضمن این لایحه پیش بینی می‌شود.

ثالثا - لایحه تفریغ بودجه سال گذشته و تصویب بودجه سال بعد.

لایحه اول و دوم بوسیله دبیر عمومی و لایحه سوم به وسیله خزانه‌دار عمومی تدوین

می شود.

هیئت اجرائیه علاوه بر سه لایحه مزبور هر گونه پیشنهادی در زمینه پیشرفت امور ملی و انجام وظایف و اقدامات حزبی لازم بداند خواه در زمینه اصلاح یا تفسیر قوانین و نظامات باشد یا ایجاد ابتکار آن یا در امور مربوطه به قسمت مجلس (فراکسیون پارلمانی) یا مطبوعات یا دبیرخانه و خزانه داری و هر قست دیگر از تشکیلات به کنکاش عمومی می تواند تقدیم نماید.

ماده ۴۹ - هیئت اجرائیه در صورت ضرورت می تواند به مسئولیت خود قوانین مربوط^(۱) به امور تشکیلات و انتظامات حزبی را قبلاً به طور آزمایش به موقع اجرا گذارده پس از افتتاح کنکاش برای تصویب تقدیم کند.

ماده ۵۰ - اجرائیه عمومی که مستقیماً موظف به نظارت و مراقبت در اداره امور دبیرخانه عمومی است می تواند برای معاونت عملی یا فکری با دبیرخانه، اشخاص یا انجمن هایی انتخاب کند که در امر نظارت بر تشکیلات و انتظامات و توسعه آن و یا کارهای انشائی و دفتری و یا انجام سایر وظائف دبیرخانه و دبیر عمومی همکاری و کمک نماید.

ماده ۵۱ - هیئت اجرائیه می تواند برای اداره و انتظام امور مرکز اجتماع حزب و تدارک اثاثیه و سایر ملزومات یک یا چند نفر را به عنوان کارپرداز یا انجمن کارپردازی انتخاب کند که با خزانه داری عمومی همکاری نموده مباشر و مراقب امور مذکور باشند.

در غیر منطقه مرکزی هیئت اداره جرگه ها و اتحادیه ها این وظیفه را انجام و کارپردازی ها با صندوق دار منطقه یا محاسبات جرگه، همکاری می کند.

ماده ۵۲ - هیئت اجرائیه انجمنی به نام انجمن اظهارات از اعضاء خبره و مطلع حزب تشکیل می دهد. وظیفه انجمن اظهارات، پذیرفتن اظهارنامه هائی است که از طرف یکی از تشکیلات یا یک نفر از اعضاء حزب و مشتمل بر شکایات یا نظریات و پیشنهادهائی راجع به امور حزبی یا ملی باشد.

هیئت رئیسه انجمن می تواند شعبات مخصوصی از اعضاء انجمن به تناسب بصیرت و

تخصص آنان تشکیل دهد صدر انجمن با همکاری اعضای هیئت رئیسه اظهار نامه‌های رسیده را از روی تناسب مذکور به شعبه‌های انجمن و یا اعضای صاحب بصیرت آن ارجاع می‌نماید تا در اسرع اوقات ممکنه مورد مطالعه و تحقیق قرار گرفته در صورت لزوم به وسیله اعضای حزب و یا تشکیلات آن و یا به هر وسیله‌ای که مقتضی باشد در اطراف آن تحقیقات به عمل آورده اطلاعاتی که مورد احتیاج باشد به دست آمده به ضمیمه نظر و مفاد اطلاعات حاصله به انجمن اعاده شود و انجمن در آن باب امان نظر کرده اظهار نامه‌ها را با نتیجه اطلاعات حاصله به انضمام رأی انجمن به اجرائیه بفرستد تا تکلیف عملی آن مشخص و مقرر شود.

هیئت اجرائیه می‌تواند تعیین و تکلیف عملی و قطعی قسمتی از اظهار نامه‌ها را (در مواردی که در خور صلاحیت موضوع باشد) مستقیماً به انجمن ارجاع نماید و در این زمینه دستور نامه‌هایی صادر کند.

و نیز انجمن نظامنامه مخصوصی متضمن دستور ترتیب اظهار نامه‌ها و اجراء وظایف انجمن وضع نموده، پس از تصویب اجرائیه به تمام تشکیلات اعلام کند.

ماده ۵۳ - هیئت اجرائیه می‌تواند به پیشنهاد رهبر اول از بین اعضای و حزب کسانی را که همکاری آنان با هیئت لازم و مورد احتیاج باشد به سمت عضو مشاور انتخاب کند.

اعضای مشاور از هر جهت دارای خصائص عضویت بوده در انجام خدمات و وظائف هیئت مشارکت دارند. عده اعضای مشاور نباید بیشتر از نصف اعضای اصلی باشد.

تبصره - انتخاب عضو مشاور در هیئت‌های مدیره حزبی اعم از تشکیلات اصلی یا منضمه به ترتیب فوق با تصمیم اعضای مربوطه مجاز است.

ماده ۵۴ - کلیه تصمیمات و اقدامات هیئت اجرائیه عمومی با مشورت و تصویب رهبر اول انجام می‌پذیرد.

۱۱ - وظایف دبیر عمومی و دفتر داری‌های کل و منشی‌ها

ماده ۵۵ - دبیر عمومی دبیرخانه حزب را اداره نموده و مسئول تمام امور آن می‌باشد.

ماده ۵۶ - ترتیب و تنظیم دفاتر مراسلات و ثبت و ضبط اوراق و اسناد و انشاء مکاتبات و

نشریات حزبی و وظیفه دبیرخانه عمومی است.

ماده ۵۷ - مکاتبات اعضای حزب و یا تشکیلات آن با تشکیلات مرکزی به عنوان رهبر اول یا دبیرخانه عمومی است. امضاء دبیر عمومی در حدودی که از طرف رهبر اول تعیین شده باشد رسمی است.

ماده ۵۸ - دبیرخانه عمومی موظف به برقراری ارتباط منظم بین اجرائیه عمومی و تشکیلات رئیسه حزب با کلیه تشکیلات حزبی بوده مبداء و مرجع مکاتبات و دستورها و ابلاغات صادره از هیئت اجرائیه و سایر تشکیلات رئیس و انجمن‌های موقتی و دائمی و واسطه بین مرکز و سایر منطقه‌هاست.

ماده ۵۹ - منشی‌گری‌های جرگه‌ها در هر منطقه باید مرتباً اسامی اعضای وارد جرگه و نشانی آنان را به دبیرخانه عمومی بفرستند تا در دفتر اسامی ثبت شود.

ماده ۶۰ - منشی‌گری‌ها و دفتر دارها در کلیه تشکیلات موقتی و دائمی حزب در منطقه اعم از هیئت اجرائیه و کنکاش عمومی و اتحادیه‌ها و شوراها و جرگه‌ها و انجمن‌های فنی و خصوصی یا عمومی باید حوادث واقعه و جریان امور و چگونگی اوضاع تشکیلات مربوطه را در موقع خود منظماً به دبیرخانه عمومی گزارش دهند تا به استحضار هیئت اجرائیه عمومی و یا هر مقامی که مربوط است برسانند.

همچنین باید در ماه اسفند هر سال گزارش سال گذشته تشکیلات مربوطه خود را تهیه نموده منتهی تا آخر اسفند ماه به دبیرخانه عمومی بفرستند تا تدوین گزارش عمومی سالیانه از طرف دبیرخانه و هیئت اجرائیه برای تقدیم به کنکاش عمومی از روی آن گزارش‌ها به عمل آید.

دبیرخانه باید مراقب باشد که اطلاعات مذکوره از فهرست اسامی و گزارش اقدامات و غیره مرتباً از طرف تشکیلات رسیده و این جریان که حقیقت جنبش و اثر عملی تشکیلات است جداً تحت مراقبت و دائماً مورد توجه باشد.

ماده ۶۱ - منشی‌گری‌های جرگه‌ها و انجمن‌ها و دفتر داری منطقه در دائره تشکیلات خود دارای وظائف دبیرخانه عمومی هستند.

ماده ۶۲ - در موقع ضرورت و امکان علاوه بر کارگرانی که به اقتضای وظیفه وجدانی

داوطلب خدمات حزبی و ملی هستند برای معاونت و خدمت دائمی در دبیرخانه عمومی یا دفتریاری منطقه‌ها با پرداختن حقوق ماهیانه می‌توان اعضائی که لازم است انتخاب و استخدام نمود.

ماده ۶۳- دبیر عمومی نظامنامه مخصوص راجع به ترتیب اداره نمودن دبیرخانه عمومی و منشی‌گریهای جرگه‌ها و دفتریاری‌های منطقه‌ها و طرز ارتباط آنها با یکدیگر و با کلیه تشکیلات حزبی و دستور کلیه کارهای انشائی و مطبوعات را تدوین نموده با تصویب هیئت اجرائیه عمومی به کلیه تشکیلات اعلام و ابلاغ کرده به موقع اجرا می‌گذارد.

ماده ۶۴- دبیرخانه عمومی مستقیماً تحت نظر رهبر اول خواهد بود.

بودجه و وظائف خزانه‌دار عمومی و صندوقدار کل و محاسبات

ماده ۶۵- خزانه‌دار عمومی حزب موظف به اجرای بودجه مصوبه و اداره جمع و خرج و وصول عایدات منظم و کمکهای فوق العاده و نظارت در کلیه امور مالی و اقتصادی حزب است.

ماده ۶۶- منبع عایدات و بودجه حزب همت اعضای حزب است.

ماده ۶۷- حداقل میزان عادی معاونت‌های ماهیانه اعضا از طرف کنکاش عمومی تشخیص و به هر منطقه پیش بینی می‌شود ولی اعضا حزب در بذل اضافه آزادند و البته می‌باید بر حسب توانائی و همت خود مصارف ضروری حزب خود را عهده گیرند و هر کس هر اندازه بتواند به میل خود علاوه بر حداقل به طور منظم یا فوق العاده به صندوق حزب امداد کند^(۱).

ماده ۶۸- عایدات در منطقه مرکزی باید در مقابل رسید رسمی خزانه‌داری وصول شود و در منطقه‌های دیگر باید امضای صندوقدار کل منطقه و محاسب جرگه نیز ضمیمه آن باشد.

۱- شرط همت و مساعدت حزبی و علاقمندی به پیشرفت آمال حزب هر آن نیست که هر یک از اعضاء به قدر توانائی در هر رشته از امور حزب از هیچگونه گذشت و فداکاری کوتاهی نکنند و یکی از امور مهمه حزب امر بودجه حزبی است و اعضاء حزب و همداران موقوف هستند که حزب خود را از هر گونه نیازمندی بی‌نیاز و سر بلند نگاهدارند. زیرا حزب به هر صورت نمی‌تواند از غیر اعضاء خود هیچ گونه کمک و مساعدت ماری توقع نماید.

ماده ۶۹ - مخارج حزب شامل مصارف تشکیلات و مقر اجتماعات و کمک خرج روزنامه و مصارف مطبوعات و لوازم دفتری و کمک خرج مامورین حزبی و حقوق کارکنان استخدامی و مانند آن هاست.

مصارف و پرداخت‌های منظم در حدودی است که در ضمن بودجه از طرف کنکاش عمومی پیش بینی شده است. همچنین ممکن است برای مصارف احتمالی نیز از طرف کنکاش عمومی به طور تقریب پیش بینی هائی بشود. در مواقعی که مصرفی فوق العاده پیش آید و یا عایدات با مصارف تکافو نکند و پیش بینی بودجه کسر را تامین ننماید، هیئت اجرائیه با مراقبت رهبر اول در تحت مسئولیت خود مبلغ ضروری را به ترتیبی که مقتضی باشد به میزان پرداخت عادی اعضاء افزوده یا به طور فوق العاده از آنان تقاضای کمک کرده اقدام خود را در موقع تکمیل کنکاش عمومی به تصویب می‌رساند.

ماده ۷۰ - خزانه‌دار می‌تواند درباره کسانیکه مقتضی است معافی منظور دارد.

ماده ۷۱ - پرداخت‌های خزانه‌داری با اجازه و امضای رهبر اول و یا اشخاصی است که در جای خود به تصویب هیئت اجرائیه و موافقت رهبر اول، حق و اجازه به آنها داده شده است.

ماده ۷۲ - محاسب جرگه‌ها و صندوقدار منطقه‌ها باید جدیت کند تا مقداری از عایدات خود را برای مصارف مشترکه حزبی به خزانه‌داری عمومی بفرستد و همچنین باید بذل همت و کوشش کند تا به قدر امکان در کمک‌های فوق‌العاده‌ای که از خزانه‌داری کل درخواست شده است از طرف جرگه و منطقه‌ها امداد شود.

ماده ۷۳ - ترتیب و تصویب بودجه تشکیلات جرگه‌ها در منطقه‌های غیر مرکزی در حدود شرایطی که از طرف هیئت اجرائیه تعیین و به واسطه خزانه‌داری عمومی ابلاغ می‌شود وظیفه جرگه‌هاست و اگر اتحادیه تشکیل شده باشد بر عهده اتحادیه‌هاست که نماینده جرگه‌ها می‌باشد و اگر شورا وجود دارد باید جلسه‌ای مرکب از اعضاء اتحادیه‌ها و شورا آن را تنظیم و تصویب کند و به واسطه محاسب جرگه یا صندوقدار کل منطقه اجرا شود.

ماده ۷۴ - خزانه‌دار عمومی در صورت امکان می‌تواند در حدود اختیارات مقرر در

بودجه و با تصویب اجرائیه عمومی و موافقت رهبر اول به کسر مصارف جرگه‌ها یا منطقه‌ها کمک کند.

ماده ۷۵ - دستور دفاتر محاسبات و سایر دستورهائی که برای امور اقتصادی جرگه یا منطقه بوده است به وسیله خزانه‌داری عمومی یا تصویب هیئت اجرائیه عمومی ترتیب داده شده به محاسبین جرگه‌ها و صندوقدار کل منطقه ابلاغ می‌شود.

ماده ۷۶ - خزانه‌داری کل می‌تواند به هیئت اجرائیه پیشنهاد کند که اشخاص یا انجمنی از اعضای حزب برای معاونت نظری و مشورت و یا کمک عملی در کارهای خزانه‌داری انتخاب و تعیین کند.

۱۳ - رهبر اول

ماده ۷۷ - رهبر اول (و به اصطلاح پارلمانی لیدر اول) حزب دارای ریاست عالی حزب بوده در هر مورد نماینده رسمی حزب است و در کلیه تشکیلات اصلی و منضمه یک عضو به شمار آمده و هنگام حضور در جلسات آن‌ها افتخاراً حائز عنوان ریاست است. رهبر اول، صدر کنکاش عمومی و صدر هیئت اجرائیه عمومی است. لذا هر دوی آنها در موقع انتخاب هیئت رئیسه خود فقط یک نفر نایب رئیس اول و یک نایب رئیس دوم انتخاب می‌کنند که در موقع لزوم به دستور رهبر جلسات را اداره می‌کند.

ماده ۷۸ - رهبر اول می‌تواند از اعضای هیئت اجرائیه و یا هیئت مجلس حزب (فراکسیون) معاونین و مشاورینی در امور عادی یا فوق العاده برای خود دعوت کند که در انجام وظائف رهبری همکاری کنند.

همچنین در هر مورد که لازم بداند می‌تواند معاونینی برای خود انتخاب نماید.

ماده ۷۹ - رهبر اول مستقیماً یا بوسیله اجرائیه عمومی برای هر یک از تشکیلات گوناگون حزب از جرگه‌ها و اتحادیه‌ها و شوراهای و انجمن‌ها در موقع خود رابطی انتخاب می‌کند.

رابطها به عنوان راهنما موظف به تبلیغ و توضیح ابلاغات و دستورهای رهبر و هیئت اجرائیه بوده، راهنما و ناظر تشکیلات حزب در پیروی مرام و اجرای نظامات و انجام

وظائف و اقدامات حزبی می‌باشند.

ماده ۸۰ - رهبر حزب می‌تواند مستقیماً یا به وسیلهٔ اجرائیهٔ عمومی در هر منطقه‌ای که مقتضی است انجمنی به نام انجمن مرام برای توسعه و تکمیل تبلیغات لازمه از نویسندگان و سایر دانشمندان بصیر حزب تشکیل دهد.

این انجمن ممکن است از دو شورا ترکیب یابد که هر یک علاوه بر جلسات مختصه، بوسیلهٔ انتخاب رابط و نمایندگان خود تشکیل اتحادیه داده همکاری منظم داشته باشند. یکی از شوراها به نام شورای قلم موظف به توسعه و تکمیل و انتظام امور مطبوعات و تاسیس روزنامه و مجله‌ها و رساله‌ها و کتابها و رسم‌ها و عکس‌ها و هر گونه اوراق لازمه خواهد بود.

شورای دوم به نام شورای زبان و وظیفهٔ سخن سرایی‌ها و تبلیغات رادر مجالس سخنرانی حزبی و مجامع عمومی مملکتی و معابر و بازارها و هر جا که شایسته و ممکن باشد و همچنین بوسیلهٔ رادیو و فیلم‌ها و صفحات و هر چه به اقتضای روز مفید و میسر باشد بر عهده خواهد داشت.

انجمن مزبور مستقیماً و منظمأ با رهبر اول همکاری کرده با نظر و دستور رهبر بذل مساعی خواهد کرد و همچنین با اجرائیهٔ عمومی رابطهٔ منظم و مستقیم خواهد داشت.

ماده ۸۱ - رهبر حزب در موقع لزوم می‌تواند از اعضای انجمن مرام یا سایر انجمن‌ها و از هیئت پارلمانی و هر یک از قسمت‌های دانشمندان و متخصص حزب اشخاصی را برای مشاوره و تبادل فکر در موضوع‌هایی که لازم است (در هر یک از جلسات هیئت اجرائیه که مقتضی بداند) به طور فوق العاده دعوت کند.

ماده ۸۲ - رهبر اول می‌تواند در موقع لزوم بر طبق ماده ۳۸ و ماده ۴۵ به دعوت کنکاش مؤسسه و شورای عالی اقدام کند.

فصل سوم

تشکیلات منضمه

۱- انجمن‌ها

ماده ۸۳- تشکیلات فرعی یا منضمه حزب عبارتند از هیئت‌هایی که برای انجام وظائف مخصوصی انتخاب و تشکیل می‌شوند: از قبیل اجرای دستورهای مرامی حزب یعنی عملی ساختن اصلاحات ملی و آمال اجتماعی و یا اقدام و یا نظارت در کار تبلیغات، مانند اداره کردن روزنامه‌ها و سایر مطبوعات و ترتیب مقالات و هرگونه نشریات و سخنرانیها و غیر آن و یا مطالعه و تحقیق در موضوعی عمومی یا حزبی و یا ترتیب کارهای خصوصی حزبی در زمینه توسعه و انتظام تشکیلات حزب و تفتیش مؤسسات و دوائر آن و یا تعقیب اموری که محتاج به محققین و اهل فن و اشخاص با بصیرت باشد. این هیئت از طرف اجرائیه عمومی در منطقه مرکزی و غیره و از طرف شوراهای اتحادیه‌ها و جرگه‌ها در منطقه خاص آنها به طور موقت یا دائم به نام انجمن و شوری و غیره انتخاب می‌شوند.

هر گاه در موقعی انتخاب یکی از این قبیل تشکیلات از طرف کنکاش عمومی مقتضی شود از طرف اجرائیه عمومی انتخاب آن به کنکاش پیشنهاد می‌شود. ماده ۸۴- اجرائیه عمومی در مواقع لزوم می‌تواند برای پیشرفت مقصود انجمن‌هایی که موظف به اقدام در امری ملی و عمومی هستند از خارج حزب نیز اشخاصی را که همکاری آنان نظراً یا عملاً مفید باشد به آن انجمن‌ها دعوت و به اعضای حزبی انجمن ضمیمه سازد.

هیئت اجرائیه و سایر مقامات رئیسه حزب در مواردی که لازم بدانند با بذل هرگونه کوشش توجه اشخاص مؤثر و ملت پروران صاحب صلاحیت و زمامداران امور ملت را به مساعدت و تقویت این انجمن‌ها در پیشرفت منظورهای ملی جلب خواهند کرد. زمامداران حزب مخصوصاً موظفند که از انجمن‌ها و کلیه هیئت‌های وظیفه‌دار و کلیه تشکیلات حزبی پشتیبانی نموده قوای فکری و عملی جامعه حزب را به طرف هر یک از آنها منعطف سازند تا با مرکزیت قوی و مساعدتهای لازمه به انجام وظائف خود موفق شوند.^(۱)

(ارامه در صفحه ۲۷۲)

۱- موضوع انقلاب و هدف ایثار انجمن‌ها و شوراهای از قبیل مقاصد زیر تواند بود:

بقیه از صفحه قبل : الف. مبارزه بر ضد مسکرات، مفرات.

ب. مبارزه با امراض مسریه و یا امراض تناسلی و یا نافوشی‌های عمومی خصوصاً مالاریا و عصبه.
پ. ایجار توفیق ملی به منظور تکثیر نفوس و مخصوصاً ترتیب مسابقه‌ها و فراهم ساختن وسائل معاونت‌های عمومی و خصوصی در تکثیر ازدواج مازۀ و افلاق و ایجار وسائل امکان آن و تقلیل تفریق و طلاق و اتخاذ تدابیر مؤثر برای حفظ خانواده‌ها به وسیله تعلیم روش زندگی و تقویت مناسبات زناشویی و جلوگیری از تجاوزات و تعریات مخالف حقوق زناشویی.
ت. پرورش و حمایت اطفال و جمع‌آوری کودکان قاصه دقتران و بهکمان در یوزه‌گر از کوه‌ها و غیره.
ث. بازگرداندن خانواده‌ها و افرادی که از مملکت هجرت کرده به اطراف پراکنده شده و همچنین اعاده آنان که از قاله و لانه خود به مرکز پناه آورده‌اند. خصوصاً قسمت‌گیری که در ظرف ده بیست سال اخیر از وطن و مسقط الراس خود هضم پوشیده‌اند.
ج. حمایت کورها و اقرار لاقص جامعه و پیران نقص آنان از طریق تربیت علمی و صنعتی.
چ. امرار ماری در راه فراهم کردن وسائل کفر و تسویل معاش درباره خانواده‌ها و افراد بی بضاعت و مخصوصاً مساعدت با معصلین هری بی بضاعت و با استعداد.

ح. مساعدت با بیمارستان‌ها و توسعه و تکمیل وسائل بهداشت عمومی.

خ. مساعدت با توسعه شیر و غورشید سرخ و هر کاری از کارهای ثوریه خواه عمومی یا خصوصی.

د. تویه هواپیکه عمومی و موقوف ساختن هواپیران افراد لامکان در معابر و غیره.

ذ. ایجار شرکت‌های منقط به منظور ساختن مساکن امن صغی برای خانواده‌های لکرکران بی بضاعت و اشخاص لاتوان.

ر. مساعدت و مراقبت در لکرکارخانه‌های قریم و هرید از نظر صحت و آسایش و تربیت لکرکران.

ز. تویه قاص به امر ورزش و ایجار توفیق عمومی برای رشد جسمانی و تقویت لژاد ملی بر طبق لزوم و اصول صغی.

ژ. تربیت و تفریب اطلاق عمومی از طریق توسل به تدابیر معنوی و ماری و جلوگیری از توسعه خسار و شیوع هزانم و فواض و تلقین

ایمان به مباری عالیه روحی و افلاق در تمام طبقات از دبستان گرفته تا لکرکران و سایر طبقات ملی.

س. براندافتن زندان‌های مملکت (که منبع هلاکت و فطاکت افراد خانواده‌های این ملت هستند) تبدیل آنها به پرورش خانه‌های افلاقی و قنی و علمی بر طبق اصول تمدن.

ش. ایجای رسوم و کراب ملی و تکمیل آن برای ایجار ملتی مهوز به ممیزات و هصائص ملیت.

ص. ایجاء و تهیرید شیوة ملی در معماری و کلیه صنایع زیربنا و هنرهای وطنی و مبارزه با هرج و مرج و تکمیل آن بر وفق مقتضیات افلهمی و احتیاجات عصری و سابقه تاریخی و اصول قنی.

ض. حفظ زبان ملی و ادبیات آن به وسیله ایجار فرهنگ‌نامه‌های کامل و مبسوط (قاموس) و جمع‌آوری تمام کلمات فارسی که در اطراف و الهه مملکت رایج و متداول است و همچنین تمام مثال قریم و هرید اهم از لری یا عامیانه.

ظ. تشهصن و تقریر اصول و قواعد عقلی فارسی و توسعه در فنون آن به وسیله لغو و صرف و سایر علوم مربوط به زبان - هریت در ترقی و تکمیل شیوه ادبی ملی و نگهداری آن از هرج و مرج و تقلب‌های عامیانه و جلوگیری از آنگه بازیه و دست‌آویز اهل تفنن باشد.

و. بلافره واگزارشتن اساس این امر ظهیر به دست دانشمندان بزرگ استاد دیره و منحصص واقعی و متبع و صاعب قریمه.

ط. حفظ خط ملی و اصلاح نواقص آن به تدریج از روی اصول و قواعد و دستوره‌های عقلی زبان فارسی.

ق. تاسیس کتابخانه ملی به معنای عقلی به وسیله تکمیل مهمتی بزرگ از دست‌اندران کتاب و هواخواهان افتخارات ملی و معتمدین هری و فعال و معاریف علاقمند بدین موضوع و هلب تویه و مساعدت و همکاری صاعبان ذوق و لریاب ثور و همت و تصهیل ادومه در صفحه بهر

ماده ۸۵ - کلیه تشکیلات منطقه‌ها از جرگه‌ها و اتحادیه‌ها و شوریه‌ها و یا تشکیلات منضمه می‌توانند واسطه منشی‌گریها یا دفتر داریها یا نمایندگان مخصوص خود با یکدیگر ارتباط داشته در انجام وظائف مشترکه به تعاون پردازند.

همچنین تشکیلات منضمه در مرکز و سایر منطقه‌ها یا بوسیله دبیرخانه عمومی و یا منشی‌گریها و دفتر داریها و اتحادیه‌ها و شوریه‌ها یا بوسیله رابط‌های مخصوص خود با رهبر اول اجرائیه عمومی همکاری و ارتباط منظم خواهند داشت.

بقیه از صفحه قبل: همراهی و حمایت کامل از طرف حکومت و مجلس شورای ملی و توسعه اوقاف و بردست آوردن امداد و اعانت عموم به منظور جمع‌آوری بقایای لاهیجی که هنوز از آثار علمی و ادبی و فنی باستانی بها مانده است از اطراف و اکناف مملکت یا طرح مملکت و مرکزیت دارن و نگاهداری از بزرگترین مفاخر ملی و استفاده از آن، قیام به طبع کلیه کتب خطی که از معنفین ایرانی باقی مانده اعم از فارسی یا عربی یا ترکی و یا غیر آن - و همچنین طبع یا ترجمه کتابهایی که راجع به ایران تصنیف شده است در هر زمان و به هر زبان که باشد - و بالاخره تعهیل موفقیت درین مقصود مهم و پرازش از راه ملی بودن جمعیت و استقلال قانونی و اراده کلیه امور آن به وسیله جمعیت مستقیماً یا اکتفاً به تقارن تقنین دولت و تشویق و هلب توهه و اشتراک عمومی برین وسائل.

ج. تسهیل کار مطبوعات روزانه (روزنامه و مهله) و مطبوعات علمی و فنی و ترقی و توسعه آن.

خ. ایهاز نقضت ملی برای توسعه و ترقی کشاورزی و عمران خلافتی فصولها کله آبهاری و اصلاح قواعد و رسوم و حدود معموله کشاورزی کنونی و جلوگیری از تهاوزات مامورین و سایر متهاوزین و پایدار ساختن و تامین آسایش کشاورزان با مطالعه و دقت علمی و تهیه وسائل علمی و نقشه‌های فنی خلافتی در نقاط مختلف کشور موافق مقتضیات اقلیمی.

ف. ایهاز نقضت طرفداری و ترویج سارگی زندگی و ترک تهمل و زوائد آن از هر جهت و اصلاح و تثبیت قواعد و رسوم زندگی و مبارزه با تقلید رجم و برهم و روش فود رویانه کنونی و ترویج میانه روی و اقتدار و حفظ صرفه شفعی و عمومی و هلب توهه به موضوع ثروت عمومی ملی؛ و بالاخره تسهیل امور زندگی از هر راه و مفصلاً اصلاح اطلاق عمومی ازین طریق و بردست آوردن اختصار پیشقدمی در پیروی و عمل برین دستور اساسی بزرگ برای اعفاء حزب فصولها.

ق. ایهاز شرکت‌های همکاری (گواو پراتیف) برای معاونت و تسهیل زندگی کارکنان دولتی و معملین و طبقات بی بضاعت با سرمایه مشترک عمومی و دولتی و اوقاف.

که مذاکرات حزبی یا حکمیت بین برادران حزبی در اختلافات شفعی.

ک. ایهاز ارتباط منظم بین نمایندگان مجلس شورای ملی و انتحاب کنندگان به منظور روشن ساختن افکار آنان و تحریک و تولید اساسات عالیه و هدرت نظر و استقامت رای بین آنان و همچنین بردست آوردن تمایلات واقعی منتظین و تهویز آنان برای حفظ حقوق ملی و پشتیبانی از نمایندگان فود.

ل. شور و تحقیق و کسب اطلاع در هر موضوع ملی و اصلاح عمومی و یا امری حزبی به قصد تشفی دستور عمل و رویه اقدام و بالاخره وصول به هر مقصد و هدف مقتضی و ممکن که در ردیف آمال ملی و گروه‌های حزبی باشد فواه سیاسی و اهتمامی فوله علمی و فنی.

م. تقنین و تقارن در هر امری از امور حزبی.

ن. تبلیغات و انتشارات.

۲- عضویت

ماده ۸۶- پیشنهاد و معرفی نامزدهای عضویت باید کتباً از طرف یک یا چندین نفر از اعضای جرگه باشد. این ورقه که پیشنهاد نامه گفته می‌شود باید شامل نام شخصی و خانوادگی و شغل و نشانی مسکن نامزد و امضای پیشنهاد کننده باشد.

صدر جرگه پس از طرح آن در اولین جلسه‌ای که ممکن باشد پیشنهاد را به هیئت اداره جرگه یا انجمنی که برای تحقیق و رسیدگی شخصیت نامزدان از طرف جرگه انتخاب شده باشد می‌فرستد و پس از تحقیقات لازمه موافقت هیئت اداره با انجمن رسیدگی از طرف منشی هیئت یا انجمن به امضای صدر آن در ذیل پیشنهاد نامه به جرگه برگشته مورد تصویب رأی عده حاضر جلسه واقع و در صورت تصویب ورقه تعهدنامه که مشتمل بر نام شخصی و خانوادگی و کار و نشانی نامزد و اعتراف به موافقت عقیده و مرام و تعهد اطاعت قوانین و نظامات و پیروی دستورهای مقامات حزبی باشد با امضاء نامزد و شهادت معرف توشیح یافته پس از آن نامزد به سمت عضویت از طرف صدر جرگه معرفی می‌شود و معرف یا معرفین وظیفه‌دار اخبار و احضار می‌باشند.

ماده ۸۷- گفتگو در زمینه عدم صلاحیت نامزدان بنابر رعایت اخلاق و آداب ممنوع است. بنابراین نام و سایر مشخصات نامزد بر لوحه‌ای نوشته شده در حداقل تا مدت ده روز پس از پیشنهاد به دیوار تالار عمومی یا محل انعقاد جلسات جرگه آویخته می‌شود. در طول این مدت اعضای جرگه یا دیگر اعضای حزب و جداناً و به موجب نظام حزبی موظف می‌باشند که اطلاعات و نظریات خود را درین زمینه شفاهاً یا کتباً به هیئت اداره یا انجمن رسیدگی اعلام کنند تا حیثیت حزبی و شخصی آنان از اختلاط با اشخاص نامتناسب محفوظ ماند.

ماده ۸۸- نامزدان عضویت حزب ملت باید :

اولا - عضو جامعه ملی ایرانی باشند.

ثانیا - به سن هیجده رسیده باشند.

ثالثا - به ارتکاب اعمالی که منافی ملت دوستی و وطن پروری و درستکاری باشد

آلوده نبوده از سوء سابقه و بدی افکار و اخلاق یعنی هر گونه شهرت و نسبتی که منفور عامه و موجب لطمه به مقام حزب باشد، بری باشند.

رابعا - مجذوب احساسات ملی و علاقه وطن پروری و هواخواه آزادی و بالاخره دارای تمایلات حزبی و طرفداری عامه باشند.

۳- انتخابات

ماده ۸۹- انتخابات دائمی حزب برای یک سال یا مدتی است که تا پایان سال انتخابی حزب یعنی موقع تجدید انتخاب سالیانه باقی است.

ماده ۹۰- انتخابات تشکیلات اصلی حزب دائمی است ولی انتخاب تشکیلات منضمه از لحاظ مقصد و منظور ممکن است دائمی یا موقتی یا غیر محدود باشد و هر کدام از آنها باید در دستور انتخاب تشخیص داده شود.

ماده ۹۱- رهبر اول و هیئت اجرایی عمومی در تمام منطقه‌های حزبی و هیئت‌های عالیّه حزبی در منطقه خود می‌توانند برای کلیه انتخابات نامزد هائی که شایسته می‌دانند به تشکیلات حزب پیشنهاد نمایند و برای پذیرش آنان به تبلیغات پردازند.

ماده ۹۲- انتخابات تشکیلات اصلی باید بر طبق نظامنامه‌ای در طی ماه اسفند شروع شده با هر قدر تسریع که میسر باشد خاتمه پذیرد.

ماده ۹۳- هیئت اجراییه قبلا شروع انتخابات را به کلیه منطقه‌ها اعلام می‌نماید و مقامات مدیره تشکیلات منطقه را از آن مستحضر ساخته در جریان آن بطور مستقیم و یا غیر مستقیم حتی الامکان نظارت می‌کند.

ماده ۹۴- هیئت‌های مدیره تشکیلات منطقه هر یک در قسمت خود ناظر و اداره کننده انتخابات هستند و اگر هیئت مدیره وجود ندارد دو نفر یا بیشتر از سالخورده‌ترین اعضا نظارت را بر عهده می‌گیرند و اگر سالخورده تر مشخص نباشد لااقل دو نفر از بین اعضای حاضر به وسیله بلند کردن دست تعیین می‌شوند.

تبصره - هیئتهای مدیره که در ضمن مواد از آن نامبرده می‌شوند، عبارتند از هیئت‌های اداری جرگه‌ها و اتحادیه‌ها و شوراهای اتحادیه‌ها و هیئت‌های رئیسه آنها و همچنین

هیئت‌های رئیسه انجمنها و سایر تشکیلات منضمه و بالاخره هیئت‌های رئیسه کلیه تشکیلات که هر یک بر طبق مواد نظامنامه در دائره وظائف خود مدیر امور حزبی هستند.

ماده ۹۵- کلیه انتخابات حزبی مگر در مواردی که قبلا با دستوری خاص استثناء شود به اکثریت تام یعنی نصف به علاوه یک حاضرین به عمل می‌آید و اگر اکثریت تام حاصل نشود در مرتبه دوم اکثریت نسبی کافی و معتبر خواهد بود.

ماده ۹۶- انتخابات سالیانه یعنی انتخاباتی که راجع به تشکیلات جرگه و هیئت اداره و اتحادیه و شورا و کنکاش و اجرائیه و شورای موسسه و هیئت‌های رئیسه آنها و رهبرها و رهبر اول و دفتردار و منشی و خزانه‌دار و محاسب و امثال آن به عمل می‌آید با ورقه و کتبی است مگر آنکه در مواقع خاصی از طرف مقامات صالحه حزبی در دستور انتخاب طرز دیگری اعلام شده باشد.

در سایر موارد در همه هیئت‌های متنوع حزب اتخاذ رأی با بلند کردن دست یا قیام و قعود به وسیله صدر هیئت یا نواب صدر خواهد بود جز در مواردی که ترتیبی دیگر از طرف اعضای هیئت پیشنهاد و تصویب شود.

ماده ۹۷- کلیه هیئتهای اصلی و منضمه به استثنای کنکاش عمومی و هیئت اجرائیه عمومی در نخستین جلسه بر طبق مقررات نظامنامه به انتخاب هیئت رئیسه، که عبارت از صدر و نایب صدر و منشی و دفتردار کل و دبیر و محاسب و صندوقدار و خزانه‌دار است اقدام نموده پس از آن به انجام وظائف شروع می‌نماید.

کنکاش عمومی و هیئت اجرائیه تحت ریاست رهبر اول انعقاد یافته و بلافاصله به انتخاب بقیه اعضای هیئت رئیسه می‌پردازد.

ماده ۹۸- در موارد لزوم باید انتخاب کنندگان قبلا توانائی نامزد انتخابی را از حیث وقت و سایر شرایط انجام وظیفه منظور احراز نموده همچنین تمایل نامزد را به تعهد و انجام وظیفه استمراج کند تا تعطیل یا اختلال در ادامه وظائف و کارهای حزبی رخ ندهد.

ماده ۹۹- هرگاه مقام عضوی از وظیفه داران انتخاب شده در یکی از تشکیلات حزب به واسطه استعفاء یا علتی دیگر بلامتصدی شود هیئت انتخاب کننده قانونی از نظر

جلوگیری از اختلال امور حزب باید در سریع‌ترین اوقات اجتماع نموده جانشین آن را حضوراً انتخاب کند.

اگر مقام بلامتصدی، عضو هیئت اجراییه یا دبیر عمومی یا خزانه‌دار عمومی باشد باید رهبر اول منتهی در ظرف یک هفته هیئت اجراییه عمومی را منعقد ساخته جانشین او را انتخاب کند.

و اگر در عرض یک هفته اقدامات فوق به عمل نیاید، باید مسن‌ترین اعضای اجراییه به همراهی یکی از اعضای رئیسه آن از رهبر اول یا دبیر عمومی یا خزانه‌دار عمومی یا یکی از نائبان صدر به دعوت اجراییه قیام نموده به انتخاب پردازند.

و اگر منظور انتخاب رهبر اول باشد باید نایب اول صدر به دعوت اجراییه اقدام کند. ترتیبی که در انتخابات فوق گفته شد در انتخاب رهبر اول نیز عیناً مقرر خواهد بود لیکن در این انتخاب باید علاوه بر دعوت اجراییه عمومی، صدر هر یک از تشکیلات اصلی مرکزی از جرگه‌ها و اتحادیه‌ها و شوراها و انجمن‌ها نیز دعوت شوند؛ و این هیئت به عنوان شورای فوق العاده تشکیل می‌شود.

کسانی که به این جلسات دعوت می‌شوند باید لااقل ۲۴ ساعت قبل، از موقع و موضوع دعوت مستحضر شوند و در این صورت خواه اکثریت مدعومین حاضر شده یا نشوند باید حاضرین بی انتظار و تردید تصمیم قطعی اتخاذ کرده با انجام امر انتخاب از هر گونه اختلاف و اخلال احتمالی جلوگیری کنند.

اعضائی که جلسات مذکور را تشکیل می‌دهند به مقتضای مسئولیت وجدانی و شرافت اخلاقی و وظیفه ملی و حزبی در محضر ملت و جامعه حزب مکلف به انجام وظیفه مسامحه ناپذیر خود بوده جز منافع ملی و حزبی هرگونه ملاحظه و مراعات را زیر پا گذاشته با جدیت و سرعت به تشکیل جلسه منظور قیام ورزند و تا نتیجه قطعی بدست نیاید جلسه را ترک نگفته در جلوگیری از تفرقه سایرین نیز با وسایل ممکنه پافشاری و ایستادگی کنند.

تصمیم این جلسات قطعی و رسمی است. لیکن در صورت لزوم و اقتضاء ممکن است انتخاب را به طور موقت به عمل آورده برای انتخاب دائمی به دعوت کنکاش

عمومی تصمیم بگیرند و اگر رسماً این تصمیم گرفته نشده باشد بدیهی است انتخاب مزبور تا موقع عادی تشکیل کنکاش عمومی دائمی است و فقط کنکاش عمومی می‌تواند به چگونگی آن رسیدگی کرده تحسین یا تعویض کند.

۴- وظائف اعضاء

ماده ۱۰۰- تمام اعضاء حزب انفراداً و اجتماعاً به مقتضای عقیده مسلکی و تکالیف ملی و وظائف وجدانی خود که در موقع قبول عضویت حزب با گرو شرافت و به اعتبار انسانیت با حضور و شهادت خدای بزرگ به عهده گرفته‌اند باید وظایف خود را انجام داده^(۱) پیرو مرام ملی و مطیع مقررات حزبی باشند و در آنچه بر عهده دارند خودداری یا لایقیدی نکنند و نسبت به اصلاح امور ملی و وظایف عمومی جدی و صمیمی بوده منافع عامه را بر نفع خود ترجیح دهند و از تشریک مساعی با برادران حزبی و کمک به آنان و به هر کس از افراد نوع خویش در حد توانائی غفلت روا ندارند و بیشتر از هر چیز در راه حصول وحدت افکار و مقاصد عمومی و ایجاد مرکزیت قوه ملی که اساس و شرط حقیقی و کلید تمام موفقیت‌های منظوره و هدف اصلی حزب است از هر کوشش و تلاش که در حیطة قدرت آنان باشد کوتاهی نکنند.

اگر به انجام وظیفه‌ای دائمی یا موقتی انتخاب شوند در صورتی که قادر به آن نباشند نپذیرند و اگر پذیرفتند در موقع احساس عدم توانائی استعفا کنند و اگر تعهد نمودند با تمام قوای خود به انجام آن همت کنند.

همیشه به وعده‌ها وفا کرده تاخیر و غیبت را بدو ناشایسته شمارند و هر گاه ناگزیر از غیبت باشند بر حسب مقررات و نظامات علت و عذر غیبت خود را کتبا یا به وسیله برادران حزبی به مقام مربوطه اعلام کنند. همچنین از آغاز تا انجام جلساتی که موظف به حضور در آن هستند حاضر و ناظر جریان امور و انجام وظایف حزبی بوده دلبستگی و علاقه خود را به اساس اجتماع و رغبت قلبی خویش را به تعقیب مذاکرات و شرکت در تعهدات مشترک ابراز و اثبات کنند.

ماده ۱۰۱ - بزرگترین [ین] و مهمترین [ین] و بالاترین تکلیف حزبی یعنی اولین وظیفه جمعی و فردی اعضای حزب تبلیغ مسلک و مرام است. ایمان قلبی و علاقه وجدانی به مسلک لازمه اعتقاد و تعصب نسبت به مرام نشانه صمیمیت و راستگویی و بالاخره مجاهده و مبارزه در پیشرفت مقاصد ملی و دفاع از جنبش‌های حزبی نتیجه ضروری این مقدمات بوده و مبنای عملی تبلیغ است.

ماده ۱۰۲ - تمام اعضای حزب در هر طبقه و هر مقام بدون استثناء می‌باید با جدیت و کوشش دائمی قوای فکری و عملی خود را به طور خستگی ناپذیر به دعوت و جلب افراد صالح ملت به عضویت حزب و قبول مرام و تعهد وظایف آن معطوف و مصروف دارند تا با اجتماع و اتصال طبقات و افراد لایق مملکت بسط و توسعه نفوذ مادی و اخلاقی حزب وجود حقیقی حاصل کرده حزب ملت مرکز وحدت فکر و مبدا و ظهور اراده و منشاء نهضت وطنی و ملی بوده به راستی و حقیقت مظهر صوری و معنوی جامعه ملت و مجری اراده ملی و جلودار پیشرفت مرام عالی و مقاصد بزرگ جامعه باشد.

ماده ۱۰۳ - اعضای حزب باید دسته‌بندی‌های خود سرانه و تعقیب مقاصد خصوصی را در داخله حزب، با قطع و یقین، موجب تفرقه و تشتت و موجد اختلال و خرابی و فساد و مایه نابودی و زوال حزب و مایه شکست و خسران خود و زیان عموم بدانند و از این رو آن را خیانت مستقیم و جنایت مسلم نسبت به حزب و مسلک حزب و جامعه ملت شمرده و از بزرگترین گناهان ملی و بدترین جرمهای اجتماعی محسوب دارند و مرتکبین آنرا بدون هیچگونه ملایمت و شفقت محکوم و مغلوب و مایوس سازند.

و در مقابل کسانی که مقاصد پاک و بزرگ اجتماعی را لگد مال منافع خصوصی و فدای اغراض شخصی کرده آشکارا یا پنهان به خلاف روش متخذ و تصمیمات عمومی و دستورهای رسمی جمعیت اقدام نموده بین افراد یا تشکیلات حزب القاء اختلاف و نفاق می‌کنند و به تلقین نظریات مغرضانه و تحریکات فسادآمیز پرداخته اسباب تفرقه و تشتت فراهم می‌سازند با شدت و سختی هر چه بیشتر معارضه و مبارزه کرده با توجه و اتکاء به تجربیات گذشته و سی و چند ساله، اینگونه دورویان بی‌ایمان و بد بینان مفسده

انگیز را هدف نفرت قرار دهند، و در هر حال در تعقیب و محاکمه و مجازات آن محرکین متجاوز، چشم‌پوشی و بخشایش را روا ندانسته آنان را از دائره فعالیت در محیط جماعت بیرون افکنند، و به سر شکستگی دائمی و رسوایی عام شهره سازند. و همیشه در این چنین موارد واقعه را پیش از وقوع علاج کنند که در نتیجه مسامحه به پشیمانی دچار نشوند و به یقین بدانند که اگر چنین نکنند از وجود حزب و فداکاری‌های خود غیر از زحمت بیهوده هیچ نتیجه نخواهند گرفت و از زحمت و رنج بجز شکست و سرافکنندگی در پیشگاه عمومی حاصلی نخواهند داشت.

ماده ۱۰۴ - چون جامعه ملت عبارت از مجموعه ترکیبی طبقات و صنوف مختلفه متعدده ملی است و توسعه و تکمیل و ترقی امور ملی جز حسن انجام و پیشرفت رشته‌های گوناگون و وظائف اجتماعی و اوضاع انفرادی و صنوف ملی مصداقی ندارد، جرگه‌های طبقاتی علاوه بر وظائف مشترکه حزبی بالاخص موظف به اصلاح و تکمیل مشاغل صنفی و پیشه اجتماعی خود هستند و وظیفه هر یک در رشته کار خود، هم وظیفه شخصی و هم خدمت حزبی و ملی است.

پس مثلاً معلم می‌باید به آرزوی اصلاح کار تعلیم و تربیت و بهبود زندگی معلمین و طبیب در تعقیب امر طبابت و آهنگر در پی ترقی کار آهنگری و زارع در توسعه و اصلاح امور کشاورزی و هم چنین هر طبقه و صنف دیگر در دنبال وظایف خاصه خود بکوشند تا مرام ترقی ملت و وطن حقیقت خارجی و عملی حاصل کند.

ماده ۱۰۵ - اعضای حزب ملت عموماً با حس علاقه به حزب و مسلک حزب و با عشق به پیشرفت مقاصد عالیه اجتماعی باید همواره توجه خود را به توحید افکار و تشریک مجاهدات معطوف ساخته به ایجاد قدرت اجتماعی حزبی که عین قدرت ملی است همت گمارند و احاطه و سلطه حزبی را محقق و مسلم سازند.

و مرکزیت دادن به قوای جماعت را یگانه و وسیله موفقیت دانسته برای پیشرفت آرزوها همیشه حد اعلای توانائی فکری و عملی را به هدف‌های حزبی متوجه کنند و در هر کار تمایلات شخصی و نظریات خصوصی را فدای مقاصد عمومی نمایند و برای حصول مقاصد بزرگ خویش به رهبر اول و دیگر رهبران و مقامات سائق و رسمی حزب

اتکاء و اعتماد داشته دستورهاى حزبی را که معنا مانند فرمان‌های لشکری است، و وظیفه مقدس وجدانی شمرده بدون تزلزل پیروی کنند و هر گاه مانعی در وجود اعتماد باشد بدو با روح صمیمت و روش بی‌غرضانه و فداکارانه به اصلاح و رفع آن بکوشند و هرگز با تردید و بی‌اعتمادی و به طور خودسرانه منفرداً به کاری نپردازند تا هیچ‌گاه مغلوب نشده در هر جنبش و اقدام به هر تصمیم و عزم کامیاب باشند.

ماده ۱۰۶ - اعضای حزب بلا استثناء باید شخص خود را یک واحد مولد قوت و موجد قدرت حزبی دانند و در هیچ موقع و به هیچ صورت در انجام وظائف و پیش بردن مقاصد محافظه کاری و احتیاط یا مجامله و چشم‌پوشی روا نداشته در مقابل موانع دلیر و فداکار و ثابت و بردبار باشند. و مخصوصاً در رفع اختلال و بی‌نظمی و جلوگیری از متخلفین و کلیه افراد ناشایسته و خودسر و وظیفه‌ناشناس و بالاخص خبرچینان و جاسوسان، جدی و قطعی بوده در پیراستن محیط حزب از مفساد اینان با مقامات مربوطه حزبی بدون هیچگونه ملاحظه و تأمل همدست و همقدم باشند تا جامعه حزب خود را از هرگونه هرج و مرج و فساد پاک نگاهداشته در نتیجه، مقاصد عالیه ملی را از خلل و خرابی دور و محفوظ دارند.^(۱)

۱ - چون مباری تقریری و تهریبات عملی از روزگار دیرین تا به امروز با قطعی ترین دلایل نشان داده است که دوام و بقای هر اجتماع و پیشرفت هر جمعیت و موفقیت هر دسته از هر قبیل و به هر عنوان و برای هر مقصود و مطلوب باشد مشروط به شرط صمیمیت و استقامت و مربوط به وجود صمیمیت و اتفاق و منوط به علاقمندی نسبت به مسلک و دلبستگی به هدف مشترک بوده و بالاخره بسته به هریک در ایجاز و اهرای نظم و ترتیب کامل است. پس پیروزمندی حزبی که کلید فتوحات ملی است مرهون ایمان حقیقی به مباری و معتقدات حزبی و متوقف بر وجود انتقامات قطعی و موقوف به تسلیم و اطاعت در مقابل قوانین و قواعد و آراء و تصمیمات جمعیت می‌باشد.

به این معنی که باید هر عضو از اعضای حزب با پندار و گفتار و رفتار خود با جامعه حزب آن چنان اتصال و اتلا و امتزاج و یکپارگی مطلق حاصل کند که هزارها افراد در هر جا و هر مورد فواید دور یا نزدیک و فواید در خیابان یا حضور یکدیگر همچون یک تن جلوه‌گری کنند و چون قهرهای باشند که به اقیانوس حزب متعلل و مهزوب شده باشد.

طرز عمل و راه بردست آمدن این وحدت و اتفاق بزرگ را تفسیرات شگانه زیر توفیح می‌کند:

نفست آنکه باید هر فرد از اعضای حزب با هر قدر کوشش و استقامت و هنی‌گذشت و فداکاری که توانائی آنرا داشته باشد از پیروی مرام ملی و مقاصد اجتماعی و تلاش برای دستیابی به هدفهای حزبی و اطاعت مقررات و تسلیم به قوانین و تقاضات و درانجبت و دقت در انجام دستورها و تعلیمات مبارزه از مقامات با صلاحیت حزب و معاشرت و فقط مقام پیشروان و رهبران و معتدین امور فروگذار ننموده تعهدات و عهدانی و رسمی خود را بی‌مسامحه و سستی مهربی دارد و تا آخرین نقطه امکان از لاقیدی و

ادامه در صفحه بعد

ماده ۱۰۷ - اعضای حزب از هر طبقه و هر درجه باید با تمام توانائی در تعقیب مرام و مقاصد و ادامه سعی و عمل در ادای وظایف اخلاقی و مادی و خصوصاً رعایت نظامات یعنی اطاعت مقررات و حفظ انتظامات و بالاخره همکاری صمیمانه با کارگزاران و پیروی زمامداران حزب جدی و قطعی بوده در هر حال و همه جا عصیبت و استقامت و وحدت فکری و اتفاق عملی را که لازمه عقیده و ایمان است دستور وجدانی خود دانند.

ماده ۱۰۸ - واجب‌ترین تکلیف حزبی و دقیق‌ترین وظیفه ملی همه اعضای حزب ملت آنست که از طرفی مدافعه در قبال افکار نادرستان نفع پرست و بی‌علاقگان خود خواه و افراد بی‌ایمان را اساس تجهیزات آزادی و وطن خواهی دانسته مقاومت با اعمال

بقیه از صفحه قبل، سول انگاری و بی‌اعتنائی در کار انهام وظیفه بپرهیزد و مبدأ اعتراض بپوید.

دوم آنکه با توجه به این حقیقت واضح که دارائی حقیقی بشر انفراداً یا اجتماعاً هر سرمایه وقت پیزی نبوده تمام فوائد مادی و موقعیتهای معنوی که عائد فرزندان آدمی می‌شود از ملک و مال و یا شهرت و مقام و از معصولات و ممنوعات لیبائی و حیوانی و معرئی و همچنین کشفیات و اختراعات و همه پیشرفت‌های علمی و فنی و پیروزیهای شفاهی یا عمومی همه و همه نتیجه و عابری و موصول وقت بوده و در معنی وقت است که به آنها تبدیل شده است، پس هر دقیقه از وقت تلف شود قسمتی از مایه و دارائی عالم هستی نوحاً و از افراد ذی‌علاقه شفعاً ضایع شده و بر باز رفته است و بالنتیجه فسارت آن دامن گیر فرد و جماعت فواید بود، و لامالاه تکرار و تواتی این تفسیح و تفریط، ورشکستگی است. در نتیجه مقدمه برهانی می‌بایست تمام اعضاء در هر موقع و هر کار با نهایت کوشش و دقت از تضييع اوقات خود و دیگران اجتناب کنند و به بیهوده آنرا صرف نکرده و همچنان از اوقات مقرر تلف نپویند.

سوم آنکه به حکم عقل و وجدان و برهان علم و عمل باید رعایت مراتب و پاس مقامات رسمی و شفاهی افراد و هیئتهای صالحه را نصب مین قرار داده اخفلیت دانشمندان و صاحبان معلومات و ارباب تفحص و اهل بصیرت و حتی تقدم و پیشروی متصربان و زمامداران بر حق مشروع جماعت را و وجداناً و صمیماً منقور نظر داشته و برین وسیله مطلقاً از فوردسری و لجاج و هیاهوهای ظالی از معنی دوری چست همواره منافع و موفقیت اجتماعی را مورد توجه قرار دهند.

چهارم آنکه باید به تبلیغ نظریات و پیشرفت افکار خود از راهانی که منطبق با اصول منطقی و روش عقلانی و اخلاقی و صداقت و همیمیت است کوشش کرده از توسل به تهریکات و انقاء اختلافات و دست‌بندی در دالهله حزب و ایپار روش و تشتت و تفرقه بین اعضاء خودداری نموده آنرا بزرگترین بزرگاری و اعظم گناهان ملی و مایه فساد و شرابی امور ملت شمرند. و اگر دیگری هم درین صدر باشد باید مسئولین و اشخاص مؤثر حزب را، برانها متوجه و در دفع فساد اعمال آنان مصمم سازند تا نهضت‌های ملی از شرابکاری و مفسده انگیزی عمری یا پاهالان مفرضین و مفسرین و نادانان همون مانده امید به پیشرفت آن باشد.

پنجم آنکه باید نقل و نشر هوارث و کنگره‌های فصولی دالهله حزب را در خارج از هلسات آن هر چه و هر جا باشد حیانت به خود و به حزب و ملت شمرده بطور قطع از آن پرهیز و خودداری کنند.

ششم آنکه هر که کسی از اعضاء حزب انتقاری قانونی و احترامی معقانه نسبت به اعمال حزبی یا زمامداران و اعضاء آن دارد باید به حکم اصول دیکراسی و روح آزادی باکمال صراحت و یک روشی در مباری صالحه و مقامات مربوطه و مداخل رسمی حزب به اظهار آن قیام کرده در خارج از محیط حزب به هر صورت و تا همه با از آن خودداری نماید و چنین ارتکاب ناشایسته را تفریب و فصولت مستقیم نسبت به اجتماع براند.

بدکاران خیانت پیشه را جهاد در میدان ملت دوستی و حق پرستی شمارند و نخستین پیروزی اجتماعی را از این مبارزه بجویند و از طرف دیگر دستور قردادانی از خدمتگزاران جامعه و حق شناسی از فداکاران ملت را اصل اصیل نهضت اجتماعی و رکن رکین قیام ملی شناخته بی هیچ گونه مسامحه و سستی پیروی افکار و پشتیبانی اعمال و پشتیبانی اعمال آنان را دستور مقدس خود دانسته مبارزه با مخالفین آنها وظیفه قطعی خویش بدانند - و از تبلیغ این دستور و رسوخ دادن آن در اذهان عامه فروگذار نکنند.^(۱)

ماده ۱۰۹ - بر هر یک اعضای حزب به حکم وظیفه وجدانی و تکلیف حزبی واجب

۱ - پتانگه به حکم عقل و شهادت تاریخ و دلالت تجربه مبارزه با تبهکاری و دفع متجاوزین به حقوق ملت یا اقرار ملت اصل و اساس بقا و سعادت ملل و یگانه دستور اصلاح احوال جامعه بشر است همچنان قردادانی از تبهکاری و حق شناسی از خدمتگزاران و نگریم مقام عناصر فداکار نیز راه اصلی موفقیت‌های عمومی و سر تقدم ملل و کلید فتوحات اجتماعی است.

و بدون شک هر یک از این دو مانند الکتروسیته مثبت و منفی بوده و بدون آن دیگری فتنی و بلا اثر است؛ و بلکه با هرات می‌توان ادعا کرد که در جامعه ایرانی بیشترینه مفاسد و نواقص امور عامه اثر مسامحه در زمینه قردادانی از اقرار خدمتگزار و نتیجه لاقیدی در شناختن حق عناصر فداکار و بی‌احتیایی به تمیز و خوب از بد و ترجیح صالح بر فاسد بوده و می‌باشد.

ملت هوشمند ایران پتانگه می‌بینیم غالباً در قضاوت خود عمیق و عاقل در شناسائی نیک و بد صاحب تمیز است لیکن در قضاوت عاقله خود آنگاه خواهد توانست برهوردار باشد که اساسات مقابله خویش را از محیط ذهن به عالم عمل کشانیده و وهود قلمی بدان بگذرد و نظریات و افکار بی‌خردانه خود را از پس پرده آرزو و خیال بیرون کشیده به میدان مبارزات ملی گذارده و به عکس اقرار متزلزل و ضعیف الاراده بوده هیچ‌گاه به خلاف اساسات واقعی خود از ترس یا به طمع مرعوب و مهزوب اسباب پستی‌ها و خودنمانیهای بی پایه و مایه نشده با عده نامعروف و توانائی نامعروف خود در مقابل مشتکی بزرگ و متجاوز که در پیشرفت خود تکیه گاهی سواهی موافقت و کمک مردم ندارند سر تسلیم فرود نیاورده کرد حیثیاتی که با سرمایه مال و جان و شرافت و آبروی آنان بر پا گردیده حواض نامعروفه خویشان را در گوشه فراموشی پامال یاس و ناتوانی نسانند. یعنی با گفتاری پدی و رختاری قطعی از خدمتگزاران جامعه سرمشق گرفته آنان را پیروی کنند و در حیات آنان خدمات شایسته ایشان را تقدیر نموده نام آنان را نیکو داشته با تشریف و تعریف یاد کنند و همواره هوا خواه روش پاک و کردار نیک و دوست متعصب آنان باشند و پس از حیات هم به یاد بود آنان پرداخته خاطره آنان را تعظیم و نگریم نمایند و بر عکس از بزرگان بی‌زاری هسته دوری کنند و از تقلید آنان بر هذر بوده از پیروی آنان بپرهیزند و در مقابل رسنگاری آنان تا حد امکان و توانائی ایستادگی کنند تا در عاقبت، خدمتگزاران و قهر خواهان را به پشتیبانی خود دلگرم و تشویق نموده دیگران را نیز به روش آنان وادار سازند و بزرگان را از بیم نفرت و روگردانی خود به هراس انداخته به راه راست بازگردانند و گر نه به وقیفه اجتماعی و ملی و تکلیف وهدائی و الهی حیانت ورزیده در پیشگاه عدالت لهرائی و نزد خلق خدا مستول و شرمسار و در مقابل نسل آینده بر نام و منفور خواهند بود.

علاوه بر آن پتانگه همیشه می‌بینیم در هرین زندگی شفعی هم گرفتار عواقب سوء فلک‌کاری خود بوده به بجزای کهروی و ناعق پرستی دچار خواهند شد و در این صورت قافله ترقی و اصلاح امور ملی هم تا به هشر تنگ خواهد ماند.

است که در اداره پیشرفت مقاصد ملی و موفقیت حزبی هر گونه اطلاع مفید و ممکن را در اطراف امور حزبی و هر امری که با امور حزب تماس داشته باشد به رهبر اول و مقامات مربوطه حزب گزارش دهد.

اگر انتشار نام گزارش دهنده یا^(۱) گزارش و یا قسمتی از آن موجب تولید محذوری برای گزارش دهنده شود باید در ذیل گزارش لزوم اختفای آنرا اشعار کند و در آن صورت البته انتشار آن قطعاً ممنوع بوده و اگر چیزی از آن منتشر شود منتشر کننده گناهکار به شمار آمده بر طبق مقررات تعقیب و محکوم خواهد شد.

ماده ۱۱۰ - هر یک از اعضای حزب و تشکیلات آن باید با تمام وسائل و قوای خود کوشش کند که هر چه بیشتر از افراد شایسته حزب را در حوزه‌های انتخابی مملکت نامزد انتخابات مجلس شورای ملی قرار دهد. و در انتخاب آنان با تمام قوای و وسائل ممکنه کوشش و تلاش کند تا از این راه کامیابی حاصل و ایجاد قدرت حکومت ملی ممکن شده انجام مقاصد و مرام عالی ملت صورت پذیر شود.

قیام حزب در نهضت انتخابی، در صورتی به موفقیت مقرون تواند شد که اعضای آن قبل از هر چیز به توافق نظر کوشیده به جز پیشرفت به هیچ چیز توجه نداشته تمایلات شخصی را فدای وحدت نظر و اتفاق نموده انجام مقصود را یگانه هدف قرار داده تا هر جا از هر اختلاف نظر و تشتت رأی در مبارزه انتخابی پرهیز و احتراز جویند تا از شکست و سرافکنندگی مصون مانده به پیروزی مسلکی و حصول مقصود کامیاب شوند.

ماده ۱۱۱ - کلیه اعضای حزب تحت حمایت عمومی حزب هستند و لذا کلیه مبادی حزب و زمامداران و اعضای حزب در حدود قدرت و امکان می باید در موقع لزوم نسبت به هر یک از برادران از مساعدت و کمک‌هایی که موافق عقاید و تکالیف مسلکی و متناسب^(۲) حیثیات ظاهری و معنوی حزب باشد خودداری و فروگذار نکنند.

قسمت مجلس

ماده ۱۱۲ - اعضای حزب که مقام بزرگ نمایندگی ملت را در مجلس شورای ملی دارا

هستند و همچنین متمایلین به حزب هیئتی بنام، قسمت مجلس، تشکیل می دهند. ماده ۱۱۳ - چون حزب ملت طرفدار جدی آزادی و حکومت ملی یعنی دولت پارلمانی است باید رهبر اول حزب عضو و صدر هیئت مجلس باشد و هیئت مزبور همیشه با راهنمایی رهبر اول پیش رود و اگر اتفاقاً رهبر حزب نماینده مجلس نباشد باید صدر هیئت مجلس با موافقت نظر رهبر اول انتخاب شده سمت معاونت رهبر اول را داشته باشد.

ماده ۱۱۴ - هیئت مجلس باید همیشه با هیئت اجرائیه ارتباط منظم داشته و نیز هر دو هیئت با انعقاد جلسات مختلفه بوسیله رابطین و نمایندگان خود تماس کامل داشته باشند و در کلیه امور سیاسی مشاوره و تبادل فکر کرده همواره در مجلس و خارج آن در خط مشی متحداً حرکت کنند.

فصل محاکمات

ماده ۱۱۵ - هرگاه یکی از اعضای حزب بر خلاف مقررات حزبی از وظائف اجتماعی یا اخلاقی تخطی نموده نسبت به حقوق و مقام حزب یا اعضای آن مرتکب تجاوزی شود، در صورتی که تخطی جبران پذیر باشد مقامات عالیه و یا اعضای خیراندیش و مؤثر حزب باید با حس برادری و علاقمندی به ترمیم آن کوشیده قضیه را به نحوی که مصلحت اقتضا کند تسویه و اصلاح نمایند.

در این موارد اعضاء و هیئت های حساس و علاقمند حزب می بایست مقامات صلاحیتدار و پیشروان حزب را از قضیه مستحضر سازند تا به جبران واقعه قیام شود. ماده ۱۱۶ - هیئت اجرائیه در مرکز و هیئتهای عالیه در سایر مناطق رأساً و یا به شکایت و اعلام یکی از اعضاء، چند نفر را که عملاً و اخلاقاً شایسته موقع حکمیت باشند انتخاب و به عضوی که منسوب به اعضاء تخلف است پیشنهاد می نماید که عده لازمه را از بین آنان اختیار کند.

اگر مدعی خصوصی در کار باشد هر دو طرف به عده متساوی از آنان انتخاب نموده و هیئت اجرائیه یا هیئتی که متصدی امر انتخابات حکم است نیز یک نفر بر آنان می افزاید.

اگر هر دو طرف توافق جسته حکمهای مشترک اختیار کنند البته شایسته تر و آبرومندتر خواهد بود.

شمارهٔ اعضاء باید تک باشد و الا یک نفر از طرف هیئت متصدی به آنان ضمیمه خواهد شد و منتخبین مزبور جلسهٔ حکمیت را تشکیل خواهند داد.

مادهٔ ۱۱۷ - پیشنهاد هیئت اجرائیه و یا هیئت عالی باید در حداقل مشتمل بر نه نفر بوده مجموع اعضاء هیئت حکمیت نیز کمتر از سه نفر نباشد مگر آنکه طرفین در مورد یک نفر حکم توافق کنند.

مادهٔ ۱۱۸ - هیئت متصدی یک نفر از اعضاء بصیر و مطلع را نیز به سمت وکیل حزب انتخاب می کند. وکیل حزب مستقیماً و به وسیلهٔ سایر اعضاء تحقیقاتی که لازم است در اطراف قضیه نموده و به نام حزب قضیه را در جلسهٔ حکمیت طرح و اظهار نظر مینماید و هیئت حکمها پس از رسیدگی حکم می دهد.

مادهٔ ۱۱۹ - اولاً - اگر ارتکاب تجاوز، متوجه منافع عمومی و مصالح ملی بوده یا متوجه اساس حزب و یا مقصود از آن بر هم زدن انتظامات حزبی یا جلوگیری مقصدی از مقاصد حزب یا مورث لطمه به حیثیت و مقام حزب و مبنی بر تعمد باشد.

ثانیاً - اگر برای حصول اغراض و مقاصد شخصی و منافی مبادی حزبی و مخالف وظائف صوری یا معنوی حزب و عمدی باشد.

ثالثاً - اگر ارتکاب خصومت، نسبت به برادران حزبی بوده و متجاوز از نصیحت و جلوگیری نیز متنبه و مرتدع نشده باشد درین سه صورت عضویت متجاوز فسخ و الغاء^(۱) و اعلام می شود.

و اگر ارتکاب عبارت از بی اعتنائی و لاقیدی نسبت به وظائف مسلکی یا تکالیف عملی حزبی و عمدی باشد مرتکب محکوم به توبیخ خواهد شد. نتیجهٔ توبیخ بر حسب خفت و شدت ارتکاب عبارت است :

۱ - از یک ماه تا شش ماه محرومیت از حق انتخاب کردن . انتخابات حزبی.

۲ - از یک ماه تا شش ماه محرومیت از حق انتخاب شدن.

۳- از یک ماه تا شش ماه محرومیت از هر دو حق.

تکرار این محکومیت در صورت اول در نوبت پنجم و در صورت دوم در نوبت چهارم و در صورت سوم در نوبت سوم موجب فسخ عضویت خواهد شد. و در صورتی که تخلف مورث اثری نامطلوب در امور حزبی یا درباره برادران حزبی شده باشد به اخطار و گرنه به نصیحت و تکذیر محکوم می شود.

اخطار در یک جلسه رسمی که اعضای آن را حکمها تعیین کرده اند به وسیله یکی از اعضاء قرائت می شود و در صورتی که اخطار درباره عضو تکرار شود ممکن است با رأی هیئت حکمیت به توییح و نتایج آن منتهی شود.

تکذیر و نصیحت به وسیله یکی از برادران در محضر هیئتی مرکب از سه نفر یا بیشتر از اعضای حزب که از طرف حکمها تعیین شده باشد به عمل آمده گزارش آن به هیئت عالی متصدی داده می شود.

تکذیر عبارت از اعتراض و نصیحت منع از تکرار ارتکاب و بیان نتایج مضره آنست. تکرار محکومیت به تکذیر و نصیحت به تصمیم هیئت حکمیت و یا حکم واحد منتهی به اخطار خواهد شد.

غیبت از جلسات

ماده ۱۲۰- اگر عضوی از هر هیئتی که عضو آنست اعم از جرگه یا هیئت اداره یا اتحادیه و شوراها و انجمن های دائمی یا موقتی یا اجرائیه یا هیئتهای رئیسه آنها غیبت کند، صدر هیئت می تواند به وسیله یکی از اعضاء یا به وسیله منشی گری یا دفتر داری یا دبیر عمومی با ورقه احضاریه سبب آنرا جستجو کند.

ماده ۱۲۱- غیبت بدون اعلام عذر موجه با وجود وسائل اعلام در نوبت دوم موجب اعتراض شفاهی از جانب صدر خواهد شد و اعتراض شفاهی در نوبت سوم تبدیل به اعتراض کتبی خواهد شد. و پس از آن اخطار کتبی به عمل خواهد آمد. اخطار کتبی با تصویب اعضاء هیئت به عمل می آید و بعد از دو مرتبه اخطار کتبی عضو متخلف بر طبق مواد فوق به محاکمه دعوت شده و به حکم توییح و نتایج آن محکوم خواهد شد.

اگر غیبت از هیئتهای موظفه بوده و موجب لطمه به امور هیئت باشد در موقع لزوم هیئت مربوطه تجدید انتخاب جانشین غیبت کننده را به مقام انتخاب کننده پیشنهاد و مقام مزبور در اسرع اوقات ممکنه به غیبت کننده تکلیف استعفاء کرده و در صورت قبول تجدید انتخاب و در صورت امتناع عضویت ممتنع را به تصویب هیئت الغاء و انتخاب را تجدید می نماید.

در صورتی که غیبت کننده عضو هیئت اجرائیه یا از کسانی باشد که از طرف کنکاش عمومی انتخاب شده است در صورت ضرورت موضوع به ترتیب فوق در جلسه هیئت اجرائیه طرح شده با تصویب هیئت، از اعضای صلاحیت دار حزب بجای غیبت کننده انتخاب می شود.

اعضائی که به عنوان مدعی علیه دعوت می شوند اگر در موقع مقرر حاضر نشده و یا عذر موجه خود را قبلا اعلام نکرده باشند رسیدگی غیابا به عمل می آید. تجدید نظر در حکمها موقوف به رای هیئت متصدی انتخاب حکم هاست.

ماده ۱۲۲ - در صورت تراضی مدعی خصوصی با عضو مظنون به تجاوز (مدعی علیه) و یا با هیئت متصدی انتخاب حکم ممکن است فقط با یک نفر حکم که حکم مستقل گفته می شود انجام گردد.

ماده ۱۲۳ - در صورتی که موضوع محاکمه از نظر مصالح ملی یا حزبی واجد اهمیتی خاص بوده یا اختفاء آن ضرورت داشته باشد به تصمیم هیئت اجرائیه مستقیما می تواند سه نفر قاضی حکمیت را انتخاب نموده آنانرا به اشخاصی که مناسب موضوع تشخیص داده است محول سازد.

هرگاه چنین موضوعی در غیر منطقه مرکزی پیش آمد کند، هیئت عالی منطقه با موافقت هیئت اجرائیه عمومی وظیفه تشخیص فوق العادگی و انتخاب حکمها را بر عهده خواهد داشت.

تبصره - مراد از هیئت عالی منطقه که در طی مواد نظامنامه بدان اشاره شده است، هیئتی است که بر طبق نظامات جاریه تشکیلات منطقه را زیر اداره خود داشته به اداره و انتظام آنها موظف می باشد.

بنابراین در هر منطقه‌ای که شورای اتحادیه‌ها تشکیل شده باشد شورای مزبور و گر نه اتحادیه‌جرگه‌ها و اگر اتحادیه تشکیل نشده باشد هیئت اداره‌جرگه هیئت عالی منطقه محسوب می‌شود.

در مواقع فوق‌العاده که به اقتضای ضرورت از طرف هیئت اجرایی هیئت مخصوصی موقتاً موظف به تشکیل یا اداره و انتظام تشکیلات یک منطقه باشد؛ همان هیئت، هیئت عالی منطقه نیز خواهد بود.

ارکان حزب

ماده ۱۲۴ - اعضای که در انجام وظائف حزبی به صمیمیت و پشتکار و پایداری تصمیم عزم داشته و به کوشش و فداکاری کمر همت بسته‌اند و پیش آهنگی فعالیت‌های اجتماعی و سرکردگی پیشتازان حزب را بر عهده عصیبت و جسارت اخلاقی خویش هموار ساخته در محیط ملی یا عالم حزبی منشاء کارهای براننده و مصدر خدمات مؤثر و مظهر مساعی شایان تقدیر شده‌اند، ارکان حزب ملت به شمار آمده از طرف هیئت اجرایی به توجیه عنوان (رکن حزب) ممتاز می‌شوند و به مناسبت بصیرت و احاطه خاص آنان طبعاً امور حزب در دست لیاقت آنان خواهد بود.

عنوان حزبی

ماده ۱۲۵ - چون اعضای حزب به حکم اتصال دینی و مسلکی و ملی و وطنی برادر هستند، یکدیگر را به کلوه (برادر) خطاب خواهند کرد.
عنوان برادر رمز یگانگی و علامت تکریم و شعار احترام و در جای خود به منزله آقا و جناب آنهاست.

قوه عامله

ماده ۱۲۶ - حزب ملت می‌تواند در موارد لزوم هیئت یا هیئتهای داوطلب برای مرکزیت قوای عملی حزب به منظور اجرای مقاصد عالیه تشکیل دهد. انتخاب و تکمیل این قبیل

هیئت‌ها از طرف هیئت اجراییه عمومی به عمل می‌آید.

لباس و علامت مخصوص

ماده ۱۲۷ - حزب ملت در موقع لزوم و اقتضا می‌تواند برای اعضای حزب یا قسمتهای خاص آن لباس یا علائمی مخصوص ایجاد و در مواقع مقرر آنرا استعمال کند. ایجاد لباس مخصوص از نظر برگشت به سادگی عادات و آداب زندگانی و به عزم باطل ساختن پاره‌ای قیود و تقلیدات سطحی که بدون فایده و نفعی مادی یا معنوی دامنگیر طبقات مختلفه ملت شده، زندگانی عمومی را مغشوش و آسایش مردم را مشکل و مختل ساخته، برج‌های بیهوده را به حد نصاب مصارف ضروری رسانیده و یا از آن بیشتر کرده حتی محظورات بسیار و مفاسد و مضرات گوناگون در هر جا بوجود آورده است باید در موقع خود طرف توجه و همت شایان واقع شود. زیرا از آن راه مقدماتی می‌توان در سایر جنبه‌های زندگی نیز پیشرفته این قبیل قیود و تعهدات هوسکارانه را که اساس علمی و عملی اخلاقی ندارد از میان برداشته به روش میانه‌روی و تسهیل امر زندگی خصوصاً صرفه‌جوئی و اقتصاد دست یافته و بالاخره بدین وسیله به اصلاحات اجتماعی و اخلاقی مهمی نایل گردید.

علامت مخصوص حزب

ماده ۱۲۸ - علامت مخصوص حزب ملت، خورشید ایران است که علامت باستانی ملی است و مقصود از خورشید ایران شکلی است مدور به صورت انسان که دور آنرا خطوط اشعه فرا گرفته باشد عده خطوط (۱۶) و اشاره به شماره‌های قرن‌هایی است که این مملکت نام ایران را دارد (یعنی عصر هخامنشی تاکنون).

ماده ۱۲۹ - این نظامنامه موقتاً به موقع اجرا گذارده شده و در ضمن آزمایش تدریجاً اصلاح می‌شود تا پس از توسعه تشکیلات عمومی حزب، و افتتاح هیئت اجراییه و کنکاش عمومی تکمیل و تصویب شده مجدداً چاپ و منتشر شود.

خاتمه

چون سرچشمه حقیقی و روح و ریشه مرام حزب همانا سابقه افکار و اعمال و شهرتهای شخصی تشکیل دهندگان حزب است، ضرورت و محرکی در تعجیل به طبع و نشر مرامنامه حزب ملت در کار نبود و ازین سبب علی الاصول به انتظار توسعه تشکیلات حزب و جلب تصویب رسمی اعضای آن معوق ماند. لیکن چون توسعه تشکیلات نیز منوط به نظامنامه تشکیلات است ناگزیر نشر نظامنامه بر مرامنامه تقدم^(۱) یافته و ضمناً برای آنکه مبادی کلی مسلک این حزب به طور رسمی اعلام شده باشد، بالضروره نسبت به اساس مرام حزب با عباراتی مختصر و اشاراتی موجز که دارای جنبه تبلیغاتی نیز هست در ضمن مقدمه و برای موقع دیگر مندرج آمد و تا دورافتادگی یا نورسان زمان که از سوابق ذاتی و نیات شخصی تشکیل دهندگان حزب بی سابقه بوده یا کمتر اطلاع داشته باشند نیز به مقاصد و هدفهای این حزب آشنا و مطلع شده به عذر بی خبری معذور نباشند.

به امید اینکه به خواست خدائی در آینده نزدیک مرامنامه مشروح حزب نیز علی الرسم طبع و نشر شود ذکر این نکته نیز در ذیل خاتمه لازم است که چون امروز اصول و مبادی مسالک مشهور دنیا نزد همه معروف و معلوم است خصوصاً با اشعار کلی که در این خصوص شده است، بیان مواد سیاسی یا اقتصادی یا اجتماعی مرام در ضمن نظامنامه اقتضاء و لزوم نداشت. لذا حسب الامر به تدوین مرامنامه موکول خواهد بود.

[۱۰۹۰۸۳-۲۳۸۵]

مزب میشاکوت
قزوین

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۴/شهریور/۱۳۲۷]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره کارآگاهی، دایره ۳، تاریخ ۲۴/۶/۲۷، شماره ۱/۱۱۹۹۲/۹۶۳۲، پیوست رونوشت، محرمانه مستقیم

وزارت کشور

به استحضار عالی می‌رساند: شهربانی قزوین گزارشی راجع به تشکیل حزب جوانان (میشاکوت) قزوین داده که رونوشت گزارش مزبور و ضمیمه آن را ایفاد، خواهشمند است مقرر فرمایند نسبت به نحوه عملی که با آنها باید بشود تصمیم مقتضی اتخاذ و از نتیجه شهربانی کل کشور را مستحضر دارند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور- سرتیپ سهیلی [امضا]

[حاشیه] باید وضعیت آنها را کاملاً تحت نظر گرفت و اگر بر خلاف سیاست کشور حرفهایی می‌زنند یا کاری می‌کنند جلوگیری کند. ۲۷/۶/۲۹ [امضا]

[رونوشت نامه شهربانی قزوین، ۱۶/شهریور/۱۳۲۷]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت نامه شهربانی قزوین، مورخه ۱۶/۶/۲۷، شماره ۲۸۷/۴۹۹

شهربانی کل کشور- اداره دفتر کل

محترماً به عرض می‌رساند در تاریخ ۱۱/۳/۲۷ پاکت پست شهری به عنوان شعبه کارآگاهی این شهربانی محتوی یک برگ کارت به خط ارمنی و یک برگ ترجمه فارسی آن و اصل که روی آن نوشته شده بود «کارت عضویت انجمن جوانان آرامنه قزوین».

دستور تعقیب و بازجویی در اطراف انجمن مزبور داده شده، در جریان "آبکار

میرزایان "کفاش به شهربانی آمده اظهار داشت چندی است "زاریک قازاریان" ارمنی فرزند اومان مدیر داروخانه، حزبی به نام "میشاکوت" در قزوین تشکیل داده که در حدود ۶۰ نفر از جوانان ارامنه عضویت دارند. این حزب وابسته به حزب ارمنستان قفقاز و دستورات خود را از ارمنستان قفقاز دریافت می‌دارند. و در شبهای مختلف در مدرسه ارامنه (...^(۱)) تشکیل جلسه می‌دهند چون پسر اردومش عضویت آنجا را قبول نکرده برای تهدید و مرعوب کردن او پیچیدگی می‌کنند. و در اثر رعب از دادن توضیحات دیگری و شکایت خودداری نموده. به مأمورین مربوطه آموزش داده شده، محل مذکور را جداً و دقیقاً تحت نظر قرار داده، هویت اعضاء و عملیات آنان را تعیین نمایند. رونوشت ترجمه فارسی کارت مزبور که [به] وسیله شخص مورد اطمینان مقابله شده است، به پیوست تقدیم، به نحوی که امر فرمایند اطاعت شود. از طرف رئیس شهربانی

قزوین

رونوشت برابر اصل است. ۲۷/۶/۲۵

[۲۲۶۶۰۰۲۹۰ - ۷۶۵ ن ۳ الف ب ۱]

حزب میهن

حزب میهن از ائتلاف احزاب آزادی خواهان، استقلال، پیکار و میهن پرستان در ۳۰ خرداد ۱۳۲۳ تشکیل شد.^(۱) ناصر نجمی در «حوادث تاریخی ایران از شهریور ۱۳۲۰ تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲» و کریم سنجابی در «امیدها و ناامیدی‌ها» از حزب آزادی خواهان نامی به میان نیاورده‌اند. سنجابی به جز سه حزب مذکور، گروه خود را بدون نام عنوان نموده است. وی می‌نویسد: «بنده هم با چند نفر از دانشیارهای دانشگاه‌ها و جوان‌ها جمعیتی داشتیم که هنوز عنوان حزبی پیدا نکرده بودیم. با آن سه حزب مذکور [پیکار، استقلال و میهن پرستان] ما وارد مذاکره شدیم و بعد از نشست و برخاست زیاد از آن سه حزب و جمعیت ما یک حزب جدید به وجود آوردیم به نام حزب میهن.»^(۲)

هدف از تأسیس حزب میهن به گفته سنجابی مقابله با احزابی بود که به خارج وابستگی داشتند و به همین لحاظ از همان ابتدا هم نیروهای شوروی در مناطق تحت نفوذ خود با تشکیلات محلی حزب میهن برخورد کردند. به عنوان نمونه دفاتر حزب میهن در رشت و زنجان از سوی نیروهای ارتش شوروی اشغال گردید که اسناد آن در

۱- ستر شماره ۱ مجموعه اسناد حزب میهن

۲- کریم سنجابی، امیرها و ناامیدی‌ها، به کوشش احمد انواری (لندن). انتشارات جبهه ملیون ایران، ۱۳۶۸) ص ۶۹

همین مجموعه آورده شده است. و در همین رابطه بود که میان این حزب و حزب توده نیز برخوردهایی پدید آمد. البته نوع برخورد حزب توده و حزب میهن از نوع برخوردهای حزب توده با احزابی همچون اراده ملی، عدالت و دمکرات ایران نبود و جنبه جنگ تبلیغاتی داشت نه جنبه فیزیکی. سنجابی در این باره می‌گوید: «حزب توده با ما و ما با آن‌ها در افتادیم. آنها شعار می‌دادند علیه استعمار و ارتجاع مبارزه کنید ما شعار می‌دادیم علیه هر گونه استعمار مبارزه کنید. علیه استعمار سرخ و سیاه مبارزه کنید و آن‌ها از این کلمات ما بسیار آزرده می‌شدند و می‌گفتند اگر شما آزادی‌خواه و ملی هستید چرا با ما در می‌افتید.»^(۱)

شورای مرکزی حزب میهن مرکب از ۱۶ نفر بود. که از هر حزب ۴ نفر در آن شرکت داشتند. از گروه دکتر سنجابی، خود ایشان، دکتر آذر، دکتر مسعودملکی و دکتر محمدحسین علی‌آبادی عضو شورای مرکزی بودند.

حزب میهن در طول مدت کوتاهی توانست سازمان و تشکیلات حزبی خود را در بیشتر نقاط کشور، به وجود آورد. در گرگان، گیلان، خراسان و به ویژه درگز، تشکیلات حزب میهن از قدرت قابل ملاحظه‌ای برخوردار بود. مسئول سازمان ایالتی حزب میهن در گیلان ناصرالدین موسوی، در گرگان احمد قاسمی و در درگز ابوالفضل قاسمی بودند.

هزینه‌های حزب میهن از محل وجوه پرداختی توسط اعضا و همچنین کمکهای بازاریان تأمین می‌شد. سنجابی در کتاب خود ضمن اشاره بدین موضوع، به رد کردن کمک‌هایی که از سوی شخص محمدرضا شاه از طریق حسین فردوست برای حزب میهن ارسال شده بود اشاره می‌کند.^(۲)

حزب میهن پس از نزدیک به یک سال و نیم فعالیت دچار مشکلات تشکیلاتی شد. خسرواقبال و جهانگیر تفضلی رهبران حزب پیکار کمی بیش از یک سال در حزب میهن نماندند و در اواسط سال ۱۳۲۴ از حزب میهن جدا شدند. در همان اوان کمیته ایالتی

گروگان به رهبری احمدقاسمی از حزب میهن انشعاب کرد و به حزب توده پیوست.^(۱) جدای از آن عبدالصمد کامبخش^(۲) از انشعاب و جدایی سازمان ایالتی خراسان و کرمانشاه و سمنان سخن به میان آورده است، ولی در میان اسناد بجز گزارشی درباره حزب میهن کرمانشاه در این باره سندی یافت نشد.

علاوه بر مشکلات تشکیلاتی، چنانچه سنجابی، اشاره کرده است، مشکلات مالی نیز در اواخر سال ۱۳۲۴ حزب میهن را با مشکل روبه‌رو ساخته بود. وجود مشکلات از یک سو و همچنین نزدیکی مواضع با حزب ایران، موجب شد تا پس از مذاکرات مفصل رهبران دو حزب، میهن و ایران با یکدیگر پیوند خوردند. در ۷ فروردین ۱۳۲۵ دو حزب با انتشار بیانیه‌ای ائتلاف خود را علنی نموده و از آن پس با نام حزب ایران به فعالیت ادامه دادند.

۱ - ستر شماره ۶۳ مجموعه اسناد حزب میهن

۲ - عبدالصمد کامبخش، حزب توده ایران در مبارزه برای تشکیل جبهه واحد ملی و دموکراتیک، در ۱ نظری به جنبش کارگری در ایران (تهران، گلپرگ، ۱۳۵۷) ص ۱۸۹ - ۱۸۸.

[بیانیه حزب میهن، ۳۰/خرداد/۱۳۲۳]

۱

بهاء : یک ریال

بیانیه حزب میهن

هم میهنان

«جبهه ملی» نیرومندی که مدتها در انتظار آن بودید تشکیل گردید. ایجاد این جبهه نخستین قدم در راه رستاخیز بزرگی است که باید هر چه زودتر به دست کلیه مردم میهن پرست و آزادیخواه و شرافتمند ایران صورت گیرد.

از مدتها پیش افکار عمومی که از هرج و مرج و تشتت و خرابی به تنگ آمده است خواستار تشکیل جبهه واحدی از کلیه افراد و عناصر آزادیخواه و پاکدل و میهن پرست ایران است تا این نیرو بتواند با هرج و مرج و فساد اجتماعی امروزه مبارزه کند و آن را به طور قطع از میان بردارد.

ما امروز این اراده مقدس ملت ایران را اجرا کرده و وظیفه خود را در راه ایجاد جبهه بزرگی برای نجات ایران و تأمین سعادت آینده آن انجام می دهیم. این جبهه ملی از اتحاد احزاب و افرادی به وجود آمده است که در مدت دو سال و نیم فعالیت خود توانسته اند امتحان میهن پرستی و شرافتمندی و بیغرضی خود را بنحو اتم بدهند. دو سال و نیم مبارزه و کوشش و فداکاری دائم، افراد این احزاب را با روح پولادینی مجهز کرده است که بالاترین ضامن موفقیت و پیروزی آنهاست.

امروز این احزاب برای خدمت به ایران، برای ایجاد یک جبهه ملی حقیقی و جلوگیری از تجزیه و تشتتی که در حیات اجتماعی و سیاسی ما حکمفرماست یک قدم دیگر به سوی آرمان بزرگ خود بر می دارند. این قدم اتحاد کلیه آنها در زیر یک نام و یک پرچم و در راه یک منظور واحد است. ازین پس چهار حزب آزادیخواهان، استقلال، پیکار و میهن پرستان که همه دارای یک آرمان و مرام بوده و همیشه در راه یک هدف واحد جنگیده اند رسماً تبدیل به یک حزب واحد یعنی «حزب میهن» می شوند.

امروز مردم ایران پس از سالها تحمل زورگونی و فساد و خیانت طبقه حاکمه این کشور دریافته‌اند که جز با در هم شکستن این دستگاه پوسیده فاسد و طرح بنای نوینی متناسب با مقتضیات دنیای امروز، تجدید حیات و عظمت ایران ممکن نیست. کسانی که در مکتب دیکتاتوری درس ستمگری و دزدی آموخته‌اند نه تنها حق ندارند با نقاب فریبنده دموکراسی نقش شوم خود را بازی کنند، بلکه نخستین و مقدس‌ترین وظیفه یک نیروی صالح ملی در هم شکستن جبهه پول و زور و خیانت است که این عده مظاهر آنند. در ایران نو باید جای این آزادیخواهان دروغین به آنهایی داده شود که حقیقتاً آرزوی جز خدمت به ایران در سر ندارند.

مرام ما

از امروز کسانی که دو سال و نیم است در راه نجات ایران مشغول پیکارند، دومین مرحله مبارزه مقدس خود را دوش بدوش هم درین راه دشوار آغاز می‌کنند. این مبارزه چنانکه مرامنامه ما حاکی است مبارزه‌ای است: «برای بر پا کردن رستاخیزی بر اساس حق و عدالت و ملیت و آزادی و ایجاد ایرانی بزرگ و توانا که در شنون سیاسی و اجتماعی و اقتصادی آزاد باشد و مقام بلندی را که در خور شخصیت تاریخی و ملی اوست احراز نماید».

ما می‌خواهیم حکومت ایران حکومت حزبی مقتدری باشد که ملت آنرا شایسته دانسته و از آن پشتیبانی کند. ما می‌خواهیم هر ایرانی بفراخور استعداد خود کار کند و بهره هر کس متناسب با کار او و فایده‌ای باشد که به جامعه می‌رساند. ما می‌خواهیم نظم در تولید و عدالت در توزیع ثروت اساس سیاست اقتصادی ایران قرار گیرد ما می‌خواهیم مالکیت زمینهای زراعتی محدود شود و کشاورزان که این زمینها را با بازوی خود کشت و زرع می‌کنند تقویت گردند. ما می‌خواهیم حقوق اجتماعی و اقتصادی کارگران و کشاورزان بنحو اتم مورد حمایت قرار گیرد. ما می‌خواهیم اصول حقیقی دیانت که موجب تحکیم بنیاد اخلاق و تقوی است ترویج شود و دین از خرافات و اوهامی که بدان آمیخته شده پیراسته گردد. ما می‌خواهیم خانواده مورد حمایت کامل دولت قرار گیرد و دولت وسائل پرورش و

آموزش و کار را برای همه افراد فراهم کند و فرهنگ ما مردانی واجد حس اعتماد بنفس و میهن پرستی و احترام بکار تربیت نماید.

اینهاست هشت اصل اساسی مرامنامه ما که ما برای عملی کردن آنها فعالیت حزبی خود را آغاز کرده ایم.

ما درین فعالیت خود بر علیه کلیه خائنین و ستمکاران، بر علیه دزدان و غارتگران و وطن فروشان و بیگانه پرستان، بر علیه هر نوع حکومت فردی و دیکتاتوری، بر علیه هر گونه اعمال نفوذ غیر قانونی از طرف هر مقام داخلی و خارجی در امور کشور و بالاخره بر علیه کلیه افراد و طبقاتی که مسبب تیره روزی و هرج و مرج کنونی ایران هستند با تمام قوا و تا آخرین لحظه مبارزه خواهیم کرد.

ما در این راه دشوار ولی پر افتخار به هیچ وجه جز به ایران، به ملت ایران و به نیروی ایمان و وطن پرستان شجاع ایران متکی نیستیم و یقین است که همین نیروی حقیقت بزرگترین پشتیبان ما خواهد بود.

خط مشی ما

سیاست خارجی - ما در سیاست خارجی خواهان همکاری کامل با متفقین و ملل آزادیخواه که برای برقراری عدالت و آزادی و حفظ حقوق ملل می کوشند و طرفدار حفظ دوستی و مودت با کلیه دول دوست و همجوار بر اساس احترام متقابل و حفظ حاکمیت سیاسی مطلق ایران هستیم.

سیاست داخلی - مجلس و دولت - ما با هر مجلسی که مظهر اراده ملت ایران نباشد و با هر دولتی نیز که متکی به اراده ملت نبوده و فقط منتخب مجلسهای غیر ملی باشد مخالفیم.

احزاب - حزب ما که از میان ملت برخاسته و تنها به نیروی ملت متکی است نمی تواند با افراد و عناصر غیر ملی که به نیروئی جز نیروی ملت متکی باشند نزدیک شود. ما همواره بر علیه عناصر بیگانه پرست به هر اسم و رسمی که باشند مبارزه خواهیم کرد و در عوض پیوسته آماده آن خواهیم بود که با احزاب و جماعتی که روش

آنها بر اساس ملیت قرار گرفته و فقط جنبه ملی داشته باشند نزدیک گردیم و اشتراک مساعی کنیم.

لازم به ذکر نیست که ما با هر گونه ارتجاع و هر اقدام ارتجاعی به شدت مبارزه خواهیم کرد و اصل تجدد خواهی را به صورت حقیقی آن تعقیب خواهیم نمود.

هم میهنان

«حزب میهن» با این مرام و این خط مشی از امروز رسماً شروع به کار می‌کند. شما که مدتهاست در انتظار تشکیل یک نیروی حقیقی ملی هستید و ایجاد این نیرو را از احزاب و افراد و عناصر صالح می‌طلبید، شما که به لزوم تشکیل جبهه واحدی در مقابل نیروهای اهریمنی فساد و خیانت و ظلم و تباهی پی برده‌اید، شما که نجات ایران را تنها با یک رستاخیز بزرگ ملی ممکن می‌دانید، از امروز باید درین جبهه ملی شرکت کنید. امروز وظیفه اساسی شما، وظیفه مقدس اخلاقی و ملی شما اینست که هر چه زودتر به این حزب ملی بپیوندید و سهم خود را درین جهاد بزرگ اخلاقی بر عهده گیرید. ازین لحظه هیچگونه تردید و تأمل برای شما جائز نیست زیرا کشور ما و تاریخ ما امروز از ما فقط یک انتظار دارد و آن اتحاد و اتفاق کلیه افراد میهن پرست و آزادی خواه ایران در زیر یک پرچم و در راه یک مقصود است.

هم میهن

ما امروز برای خاطر تو و حفظ شرافت ملی تو و برای تامین سعادت فرزندان تو گرد هم آمده و آماده پیکار شده‌ایم. ما تمام نیرو و توانائی خود را درین راه نهاده‌ایم و یقین داشته باش که هنگام لزوم از بذل جان نیز خودداری نخواهیم کرد. ما در زیر پرچم پرافتخار ایران و بنام سعادت و افتخار و شرافت ملت بزرگ تاریخی ایران آماده پیکاریم و از تو نیز انتظار داریم که به نام ایران و آینده ایران و به نام آینده فرزندان خود و کلیه کسانی که ازین پس درین کشور زندگی خواهند کرد با تمام قوا به صفوف ما بپیوندی و نیروی جوانان و مردان میهن پرست و فداکار ایرانی را تقویت کنی. هر گونه کوتاهی و قصوری درین مورد

گناهی است که نسبت بخود و ملت خود و نسبت به آینده کشور خویش مرتکب شده‌ای و یقین است که تن به این گناه نخواهی داد.

هم میهنان

«حزب میهن» امروز از تمام افراد صالح و شرافتمند و میهن پرست و آزادیخواه ایران انتظار همکاری و همراهی قطعی دارد تا بر اثر این همکاری نیروی ملی مقتدری بوجود آید که بتواند رستاخیز عظیمی را که همه در آرزوی آنیم بر پا کند.

تنها این رستاخیز بزرگ ملی است که خواهد توانست شخصیت و مجد و عظمت ملی ما را در تاریخ جهان تجدید کند و سعادت و رفاه و ترقی اجتماعی ما و نسل‌های آینده کشور را تأمین نماید. هر چه زودتر فرزندان شجاع ایران این جبهه ملی را تقویت کنند این رستاخیز بزرگ زودتر صورت خواهد گرفت و جهاد مقدسی که آغاز شده است زودتر به نتیجه خواهد رسید.

ما آماده پیکاریم و وظیفه بزرگ و مقدس شما شرکت درین پیکار بزرگ ملی است. بیایید تا با هم پرچم پر افتخار ایران را به سوی افتخارهای تازه‌ای راهنمایی کنیم. پیش برویم، خداوند پشتیبان ما خواهد بود.

تهران ۲۳/۳/۳۰ کمیته مرکزی حزب میهن

پاینده باد ایران!

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۸۷]

جناب آقای وزیر کشور

چندی است که حزب میهن در بعضی از شهرستانها مواجه با مخالفتها و اقدامات بر خلاف قانون مامورین دولت شده است. به نظر نمی‌رسد که این اعمال بر طبق دستور و یا جلب نظر مقامات مرکزی باشد بلکه سوء نیت و جهالت و ضعف نفس و استبداد طلبی و بیگانه پرستی بعضی از مامورین بیشتر موجب آنها شده است. از آن جمله.

۱ - قریب یک ماه قبل به دستور استانداری و اداره شهربانی و اداره شهرداری رشت تابلوی حزب ما را پائین آورده و نصب مجدد آنرا تاکنون مانع شده‌اند. به علاوه به رفقای حزبی ما به عنوان اینکه محل سازمان ایالتی حزب میهن در رشت برای نیروی شوروی لازم است فشار آورده‌اند که محل مزبور را تخلیه نمایند و نیز سران میهن پرست و آزادی خواه آنها را تهدید به تبعید و حبس کرده‌اند و پیشنهاد نموده‌اند که حزب را منحل نمایند. معلوم نیست علت و سبب این اقدامات بر علیه میهن پرستان ایران چیست؟ متمنی است دستور لازم و اکید صادر فرمایند که اولاً آقای مهندس سیمرخ شهردار رشت در اموری که مربوط به او نیست مداخله ننماید و دلال مظلمه واقع نشود. ثانیاً استانداری و شهربانی رشت بر خلاف قانون و مقررات مشروطیت اقدامی ننمایند و مزاحمتی نسبت به تشکیل و توسعه احزاب فراهم نیاورند و افراد میهن پرست و پاکدامن رشت را عملاً به بیگانه پرستی سوق ندهند.

۲ - برای سازمان حزب در زنجان محلی که از سه اطاق بیشتر نیست اجاره شده است به قرار اطلاعی که رسیده، اخیراً به نماینده حزب میهن در زنجان فشار آورده‌اند که محل مزبور را برای نیروی شوروی تخلیه نمایند. متمنی است دستور لازم به مامورین صلاحیت دار زنجان صادر شود که مانع تشکیل و پیشرفت احزاب نشده و چنانچه لازم باشد برای نیروی شوروی فکر محل دیگر بنمایند.

۳ - فرماندار کردستان جدا با تشکیل حزب میهن در سنندج مخالفت کرده و هم مسلکان ما را به عنوان اینکه کردستان منطقه سرحدی و حساس است از دور هم جمع شدن و به سازمان و پیشرفت حزب پرداختن بازداشته است. برای استحضار خاطر جنابعالی زحمت می‌دهد که بهترین وظیفه حزب ما در کردستان کوشش در راه اتحاد و اتفاق

مسلمین ایران، مبارزه با اختلاف شیعی و سنی و همچنین کوشش در شناساندن وحدت و یگانگی ایرانیان و مبارزه با فکر خائنانه‌ای است که از مجرای اجانب به صورت استقلال طلبی در بعضی از مناطق کردستان وارد شده است. آیا مخالفت با این افکار خیانتی نسبت به میهن نیست؟ متمنی است در این باب دستور لازم به فرماندار کردستان صادر فرمائید که هیچ نوع مخالفت و ممانعتی نسبت به تشکیل و توسعه حزب میهن نداشته باشد.

در خاتمه لازم می‌داند خاطر جنابعالی را به این نکته معطوف دارد که رویه دولت و مامورین دولت در گذشته باعث شده است که میهن‌گرمی ما به دو منطقه نفوذ اجانب تقسیم شود و در هر یک از این مناطق دسته‌ها و اشخاصی که مخالف سیاست یک طرفه تشخیص داده شده است از بین بروند و دسته‌ها و احزاب ملی خالص، ضعیف شوند و افراد میهن‌پرست مایوس گردند.

در واقع در نتیجه سیاست تسلیم خود دولت افرادی ایرانی را به بیگانه پرستی و تکیه کردن به اجانب سوق داده است. امیدوار است که جنابعالی حاضر به تعقیب این رویه نخواهید شد.

از طرف کمیته مرکزی حزب میهن - دکتر کریم سنجابی [امضا]

[۱۴۱۴/۲۴۳۰۰۲۹۳ - ۲۲۵ ظ ۵ ب آ ۱]

۳

[وزیر کشور به دکتر کریم سنجابی، ۲۹/آذر/۱۳۲۲]

وزارت کشور، شماره ۸۵۲۷، ۴۶۵۲، ۲۳/۹/۲۹.

آقای دکتر کریم سنجابی. با استحضار از مفاد نامه شماره ۷۴۶ - ۲۳/۹/۱۲ راجع به سازمان حزب میهن در رشت و زنجان و سندج به استانداری اول و فرمانداریهای زنجان

و سندنج دستور لازم داده شد تا در صورتی که عملیات خلاف نظم و مصالح کشور از افراد حزب مزبور ناشی نشود، از تشکیل آن جلوگیری نمایند.
مدیرکل - از طرف وزیر کشور

[۲۹۳۰۰۲۴۱۴ - ۲۲۵ ظ ب آ ۱]

۴ [رئیس اداره کل شهربانی به وزارت کشور، ۱۹/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱۳۳۱۱، تاریخ ۲۳/۱۲/۱۹، محرمانه، فوری

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش اداره سرکلانتری اطلاع رسیده بود از طرف احزاب میهن و ایران در نظر دارند عده‌ای را دعوت و روز ۲۳/۱۲/۱۸ میتینگ بدهند. برای جلوگیری با آقایان دکتر سنجابی و یکتائی مذاکره و قرار شد در خارج از محل حزب تظاهراتی ننموده و موافقت نمودند در داخله جمعیت سخنرانی نمایند.
از ساعت ۸ صبح روز مذکور متدرجا جمعیتی در حدود ۵۰۰ نفر از دانشجویان و طبقات مختلفه متواتر در محل مزبور واقعه در خیابان شاه‌آباد حضور به هم رسانیده و به شرح زیر سخنرانی شده است.

۱ - آقای دکتر جزایری اظهار مخالفت با بعضی از وکلای مجلس مخصوصاً سید محمد طباطبائی که به دستور بیگانگان و آقایان سهیلی و تدین وکیل شده‌اند و بدگویی به آقایان مذکور دائر بر اینکه قانون انتخابات را رعایت نکرده و با سرنیزه عناصر ناصالحی را به عنوان وکالت به مردم تحمیل نموده‌اند

۲ - آقای مهندس غلامعلی فریور با تصدیق اظهارات آقای دکتر جزایری اظهار داشته در

نقاط جنوب و جنوب شرقی ایران مخصوصاً بلوچستان، اشخاص صالحی کشته شده و رعایا وکیل خود را نمی شناسند و باید برای تجدید نظر و اصلاح قانون انتخابات جدید نموده رشد ملی خود را نشان بدهیم و با اصلاح آن دولت در امر انتخابات مداخله نداشته و به دست ملت اقدام تا اشخاص صالحی انتخاب شوند.

۳- آقای دکتر سنجابی از فقر و فلاکت اهالی کشور مخصوصاً اهالی شهرستانها مذاکره و اظهار نموده‌اند باید با همین وضعیت از میهن عزیز خود نگهداری و به دنیا ثابت کنیم ما زنده هستیم و از جریان روز ۱۵ اسفند سرمشق گرفته و بفهمانیم قادر به حفظ حقوق خود بوده و از هیچ چیز حتی مرگ ترسی نداریم و برای اجراء مقصود خود مرگ را استقبال نموده تا نیاکان از عملیات ما خوشنود بوده و اخلاف ما به ما دعا کنند.

۴- آقای دکتر ملکی با تأیید اظهارات آقایان مزبور بیان داشته ما به قانون و قوه مقننه احترام می‌گذاریم و آنها را از صمیم قلب دوست داریم ولی مرحوم فروغی اشتباه نموده و حس ملیت مردم را کشت و نگذاشت و کلاء صالحی به مجلس فرستاده شود. اشتباه نکنید ما مخالف مشروطه نبوده ولی این جریان برخلاف مشروطیت است. زیرا اگر قانون و مشروطیت در کشور حکومت می‌نمود از اعمال آزادیخواهانه یک عده جوان منورالفکر و دانشجو که قصد داشتند وکیل ملی و پاکدامن خود را به مجلس ببرند از طرف فرماندار نظامی نالایق و فاسد که [از] افراد دوره قلدری رضاخان است فرمان شلیک گلوله داده نمی‌شد. تنها کشتن رضا خواجه نوری کافی نیست باید خونها ریخته شود تا مشروطیت و قانون در مملکت حکومت کند.

۵- آقای جلالی بدو اظهار نموده حزب مزبور به هیچ مقامی بستگی ندارد و سعی دارد جوانان منورالفکر برای حفظ حیثیت کشور تربیت و تحویل جامعه نماید و قضایای روز ۱۵ اسفند ۲۳ به دنیا و اشخاص ناصالحی که در مجلس هستند نشان داد ملت ایران زنده است و اشخاص مزدور که با خارجی سروکار دارند [را] می‌شناسند و من بعد نخواهند گذاشت امثال سهیلی و تدین به مقامات عالیه رسیده و عناصر ناصالحی را به ملت تحمیل نمایند. و ناصالحانی که در مجلس بوده و در اقلیت هستند سعی دارند برای انتخابات دوره ۱۵ سهیلی و تدین‌ها را روی کار آورده و خودشان به مجلس بروند

هموطنان نگذارید، و مرگ به این نوع زندگی ترجیح دارد و از اعمال نفوذ خارجی‌ها جلوگیری نمائید. همه می‌دانند سید ضیاء‌الدین را کی به ایران آورده، وکلاء ما از چه اشخاصی هستند و در خاتمه بیان نموده به احترام جوان ناکام رضا خواجه نوری یک دقیقه سکوت شود.

۶ - انجوی نویسنده روزنامه نبرد امروز اظهار داشته هر گاه جنبشی نکنیم حکومت دیکتاتوری دیگری تشکیل و مثل حکومت رضاخان به شما حکمفرمایی نموده و زندان مختاری بر پا خواهد شد. اشخاصی که در زندان مختاری بوده تغییری در عقیده و مرام آزادی خواهانه خود ندادند و باید با عقیده و راسخ و استوار باشد مانند محمد علی روشن کرمانشاهی (و نامبرده هم حضور داشته) و شجاعت خود را در مجلس نسبت به فروغی انجام داده و از مرگ ترسیده و مشت‌ها را گره کرده و این حکومت فاسد و عاجز را از بین ببرید.

در پایان سخنرانی هر یک از نامبردگان، حضار زنده باد دکتر مصدق و مرده باد سید ضیاء و سهیلی و تدین گفته و چند ثانیه دست می‌زده، سپس دیگری شروع به سخنرانی می‌نمود. پس از خاتمه، قطعنامه بین اشخاص توزیع و دکتر میمندی نژاد پشت بلندگو رفته و اجرای مواد قطعنامه را به مردم تاکید و سفارش می‌نمود. در ساعت ۱۱/۳۰ جمعیت متفرق و انتظامات برقرار بوده است رونوشت قطعنامه هم به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

رونوشت گزارش بالا به انضمام رونوشت برگ قطعنامه جهت استحضار جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - سر پاس سیف [امضا]

قطعنامه

حزب میهن

جریان اخیر مجلس که طی آن چند نفر از نمایندگان تحمیلی و ناصالح مجلس با انواع

ناسزاها و دشنامهای شرم آور نسبت به وکیل اول تهران احساسات عمومی را جریحه دار ساختند، مورد نفرت و انزجار کلیه آزادیخواهان و میهن پرستان ایران قرار گرفت و منجر به تظاهرات بزرگ مردم پایتخت گردید. حزب میهن بدین وسیله روش این وکلای دروغین مجلس را که خود با دزدیدن آراء مردم و به زور سر نیزه دولت و توطئه و پول و زور به خانه مقدس ملت پا نهاده و با رفتار و گفتار ناپسند خود به ملت ایران ناسزا می‌گویند تقبیح می‌کند و نسبت بدین رفتار زننده و غیر قابل تحمل شدیداً اعتراض می‌نماید.

حزب میهن به نمایندگی کلیه جوانان میهن پرست و آزادیخواه ایران اصول زیر را اعلام می‌دارد:

۱ - رفتار اخیر عده‌ای از نمایندگان ناصالح مجلس و همچنین مندرجات مطبوعات غیر ملی و مغرض یا مزدور و بیگانگان که دانشجویان و سایر نمایان دهنندگان را مورد انواع دشنام و ناسزا قرار داده‌اند، طرف تنفر و انزجار کلیه طبقات ملت ایران است.

۲ - تدین مرد بدنام و بد سابقه که یکی از فاسدترین افراد طبقه حاکمه کشور و سوابق خیانت او آشکار است باید حقاً محکوم شده و به کیفر اعمال خود برسد.

۳ - دولت هر چه زودتر قانون کاملتر و مناسبتری برای انتخابات آینده وضع کرده و به تصویب رساند، تا از اعمال نفوذ نمایندگان دوره چهاردهم در انتخابات آینده حتی المقدور جلوگیری گردد. و امثال متولی های منفور و بسیاری از وکلای ناصالح دوره فعلی به مجلس نروند.

۴ - حکومت نظامی که در تمام مدت فعالیت خود عملاً جز دفاع از مصالح طبقه حاکمه ایران و زورگوئی نسبت به احزاب و مطبوعات و افراد آزادیخواه و شلیک به مردم کار موثری صورت نداده است لغو گردد.

۵ - دانشجویان که در جریانات اخیر رشد فکری خود را کاملاً نشان داده و بزرگترین نقش آزادیخواهانه ملی را بازی کرده‌اند از فشار عناصر مرتجع و محافظه کاری که مانع فعالیت آزادانه سیاسی و اجتماعی ایشان هستند آزاد شوند و چنانکه شایسته مقام آنانست در تعیین سرنوشت ملت خویش شرکت جویند. حزب میهن درین فرصت به

کلیه آزادیخواهان و میهن پرستان و دانشجویان دلیری که با نهضت شهادت آمیز خود مشت گره کرده ملت را به خائنین و دروغگویان نشان دادند و به روح قربانیان جنایات طبقه حاکمه ما درود می فرستند - ساعت ۱۱ صبح ۱۸ اسفند - کمیته مرکزی حزب میهن

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۷]

۵ [کمیته مرکزی حزب میهن به وزیر کشور، ۱۲/دی/۱۳۲۴]

حزب میهن، کمیته مرکزی، شماره ۱۵۰۷، تاریخ ۱۲/۱۰/۱۳۲۴

جناب آقای وزیر کشور

بیش از چهار ماه است به دستور فرمانداری نظامی محل سازمان مرکزی حزب میهن و باشگاه آن و محل روزنامه رستاخیز بوسیله سرباز و پاسبان و ژاندارم و مامورین فرمانداری نظامی اشغال شده است گذشته از آنکه این اقدام نسبت به احزاب و حزب میهن بر خلاف اختیارات قانونی فرماندار نظامی است و به منزله تعطیل اساس مشروطیت و دموکراسی می باشد، چنین اقدام خلاف قانون و آزادی کشی به دستور فرماندار نظامی یا هر مقام مافوقی بوده است مستلزم تعقیب و مجازات شدید می باشد. علاوه بر این به واسطه ممانعت از مراجعه اعضای حزب میهن به سازمان مرکزی حزب، طبق مدارک موجود از چهاردهم مهر ماه ۱۳۲۴ مصادف با حکومت صدر، بیش از چهار ماه است که طبق سند اجاره نامه رسمی شماره ۱۲۵۳۴ دفتر ۶۱، مبلغ هشتاد هزار ریال بابت اجاره چهارماهه باشگاه و بالغ بر شصت هزار ریال هزینه محل و حقوق مستخدم و بیش از پنجاه هزار ریال از بابت ممانعت شب نشینی حزب میهن در هتل پالاس به موجب قرارداد موجوده و بیش از این مبلغ از بابت خسارات طبق اسناد و مدارک و

مدارکی که به محاکم صالحه ارائه خواهد شد به حزب میهن خسارت وارد شده است. چون حزب میهن آقای سرتیپ عبدالعلی اعتماد مقدم فرماندار نظامی تهران را مسئول و مسبب این اقدام می‌داند و در صورتی که به امر مقامات بالاتر اقدام به تعطیل احزاب و مطبوعات نموده باشند باز به واسطه اجرای امور خلاف قانون و آزادی کشی و حتی تبعیض و اعمال نظری که در این امور نیز نموده [وی را] مسئول دانسته علی‌هذا بنا به مراتب فوق تقاضای دادرسی و محاکمه و مجازات مشارالیه را داشته و چنانکه دولت فرماندار نظامی محق در این اعمال خلاف قانون نبوده‌اند کلیه خسارات وارده را مطالبه می‌نماید.

کمیته مرکزی حزب میهن [مهر و امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۹۲]

۶ [معاون وزیر جنگ به وزیر کشور، ۱۸/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت جنگ، اداره ستاد ارتش، رکن ۲ شعبه ۴، شماره ۵۷۳۰۵/۸۴۵۸۵، ۲۴/۱۱/۱۸، ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ۱۰۸۵۶، ۲۴/۱۱/۲۱، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

پاسخ ۱۲۰۵۵ - ۹۸۹۵ - ۲۴/۱۰/۲۹ طبق گزارش فرمانداری نظامی بنا به تصمیم هیئت دولت وقت و در نظر گرفتن مقررات حکومت نظامی که اجتماعات را به کلی در مدت حکومت نظامی ممنوع نموده دستور داده شد که کلیه مراکز احزاب را بدون توجه به مشی سیاسی آنها تعطیل نمایند. بدین لحاظ مرکز حزب میهن نیز مانند سایر احزاب تعطیل گردیده، ولی چاپ روزنامه و آمد و رفت کارگران چاپخانه و روزنامه آزاد بوده و جراید آنها مرتباً منتشر شده است. علی‌هذا با توجه به مراتب مشروحه از طرف

فرمانداری نظامی عملی که مستلزم وارد آوردن خسارت باشد معمول نگردیده است.
 معاون وزیر جنگ - سرتیپ مقتدر [امضا]
 [حاشیه] اخیراً احزاب به موجب اطلاعیه جناب آقای نخست وزیر آزاد شده است. راجع به خسارت
 معلوم شود ۲۴/۱۱/۶۶.

[۲۵۹۲ - ۱۰۹۰۸۷]

بوشهر

۷ [گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۱۴ مرداد/۱۳۲۴]

کنگان

روز ۳۲۴/۵/۱۴ در عمارت حزب میهن، نعمت قاضی در اطراف مشروطیت ایران
 سخنرانی نمود.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

خراسان - مشهد

۸ [بیانیه حزب میهن، کمیته ایالتی خراسان، خرداد ۱۳۲۴]

بیانیه حزب میهن

هم میهنان عزیز: یک سال پیش یعنی در ۲۸ خرداد ۱۳۲۳ حزب میهن برای نجات و رهائی ایران عزیز از ائتلاف چهار حزب پیکار، میهن پرستان، استقلال و آزادیخواهان تاسیس شد، اینک یک سال از تشکیل اجتماع نیرومند ما می‌گذرد.

حزب میهن در جریان مبارزه یک ساله خود همه جا پیروز و به واسطه حسن استقبالی که هموطنان عزیز و ایرانیان میهن پرست به عمل می‌آورند روز به روز بر قدرت و عظمت آن افزوده می‌شود.

حزب میهن از بدو تاسیس همواره سعی کرده است چهره حقیقی خود را به ایرانیان شرافتمند بشناساند و هیچگاه مایل نبوده است با نقاب و در پرده حقایق را مکتوم سازد. اینک میهن پرستان حقیقی و کسانی که با تعمق به شخصیت احزاب می‌نگرند نمی‌توانند انکار کنند که حزب میهن یک حزب آزادیخواه ملی و عاری از رنگهای سیاسی است که بیشتر احزاب کنونی دارند یا به آنها نسبت می‌دهند.

حزب میهن در مدت یک سال، مبارزه خود را با ارتجاع و با عواملی که ایران را به لب پرتگاه فنا نزدیک کرده‌اند، روز به روز توسعه داده با کمک سایر آزادیخواهان ضربات سختی بر پیکر غول خونخوار ارتجاع وارد آورده است.

روش و مبارزه یک ساله حزب میهن نشان داده تنها حزبی است که متکی به اراده و عزم آزادیخواهان حقیقی و یگانه مبارز با اساس بیگانه پرستی است، بنا بر این حزب میهن با عناصر خائن و وطن فروش و با احزاب و دستجاتی که نوکر حلقه به گوش اجانب و برای نیستی ایران نقشه طرح می‌کنند مبارزه طولانی و شدید خود را تا هر کجا که بکشد ادامه می‌دهد.

حزب میهن به طوری که آزمایش خود را در این یک ساله داده است، در راه ایران عزیز و به خاطر نجات میهن از هیچ گونه فداکاری دریغ نکرده است ...

هدف مقدس حزب میهن ایجاد رستاخیز بزرگ بر اساس حق و عدالت و یک حکومت نیرومند ملی است.

همانطوری که دنیای آزاد و سوسیالیست اجازه می‌دهد برای رفع هر گونه عواملی که

باعث اختناق افکار آزادیخواهی و فنا و نیستی یک ملت آزاد است دست به اقدامات جدی زد.

روی این اصول به منظور دفاع از حقوق حقه رنجبران و زحمتکشان کشور حزب میهن که نماینده حقیقی افکار ملت ایران است، این رستاخیز را انجام خواهد داد و خون کثیف و ناپاک خائنین وطن با دست آزادیخواهان و جوانان متعصب میهن در کاخهایی که بر روی استخوانهای افراد بیگناه این کشور بنا شده ریخته خواهد شد.

اکنون که خائنین میهن و دلالان استعمار بدون پرده و از راه اغفال توده‌های زحمتکش ایران قیام نموده و با تشکیل جمعیت‌های خائنانه، ایران و ملت ایران را به نفع بیگانه به سمت نیستی و اضمحلال سوق می‌دهند از عموم ایرانیان واقعی انتظار داریم که گول ظاهر فریبانه عمال بیگانه را نخورده و ندانسته خود را نسبت به مام میهن خیانتکار معرفی ننمایند و ما برای مبارزه جدی تری بر علیه ارتجاع و دلالهای استعمار ایران عزیز عموم آزادیخواهان و میهن پرستان را به همکاری و اتفاق دعوت می‌کنیم.

پاینده باد ایران

کمیته ایالتی حزب میهن خراسان

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۹۲]

۹ [رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۱۸/آبان/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، تاریخ ۲۳/۸/۱۸، شماره ۸۸۲۶، محرمانه، مستقیم

تعقیب گزارش شماره ۸۸۲۲ و شماره ۸۸۲۴ و شماره ۸۸۲۰ بر طبق گزارش تلگرافی شماره ۱۵۶۶ - ۲۳/۸/۱۳ شهربانی مشهد معروض می‌دارد:

روز قبل ساعت ۱۰ صبح مقابل بست سفلی و چهار عصر در خیابان پهلوی مقابل حزب میهن با استحضار جناب آقای استاندار و فرماندار از طرف حزب میهن میتینگ داده شد. سخنرانی به وسیله کاشف پور و پاکزاد کارمندان حزب میهن به عمل آمد. تنقیداتی از دوره ۲۰ سال سلطنت شاه سابق و دولت آقای ساعد نموده و اضافه کردند که جناب آقای نخست وزیر در خواستن مستشار و متخصصین آمریکائی برای امتیاز نفت و اینکه جواب منفی به پیشنهادات دولت شوروی داده بی مورد [بوده] و موازنه سیاست را از دست داده و باید از کار برکنار شود.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف [امضا]

[حاشیه] رونوشت برای نخست وزیر فرستاده شود ۸/۲۰

[۲۹۳۰۰۲۴۱۴ - ۲۲۳ ظ ۵ ب آ ۱]

۱۰

[تلگراف از مشهد به وزارت کشور، ۲۵/آبان/۱۳۲۳]

وزارت کشور، استخراج تلگراف مشهد، نمره ۷۶۵، مورخه ۲۳/۸/۲۸

وزارت کشور ۷۲۵ / البته از گزارشهای تلگرافخانه اطلاع حاصل فرمودید که در مشهد و بعضی از شهرهای خراسان هم مانند تهران و سایر نقاط نطقها و نمایشات بر ضد کابینه با اشاره به موضوع نفت واقع شده ولی ملایم تر بود و اتفاق سوء نیفتاد. از طرف استانداری هم در پاسخ نخست وزیر مراتب اطلاع داده شد. این نطقها و اجتماعات یک روز از طرف حزب توده و حزب میهن بود که البته جمعیتی از افراد مختلفه شهر نیز داخل آنها بودند. یک دفعه دیگر روز بیست و هفتمین سال انقلاب اکبر بوده که در آن روز هر سه حزب توده، میهن، دادگستری شرکت داشتند و ناطقین آنها لیدرهای خودشان آقایان عاملی، کاشف، پاکزاد، سجادی بودند که ضمن احساسات دوستی و

شرکت در جشن عید ملی شوروی نسبت به سیاست دولت و شخص آقای نخست‌وزیر اعتراضات و تنقیداتی ایراد و تلگرافی در این زمینه مخابره نموده‌اند. در روزنامه قضایا عبارت از همین بود. ۲۳/۸/۲۵ ۲۱۵

[۲۹۳۰۰۲۱۴۲ - ۲۲۲ ظ ۴ ب آ ۱]

۱۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۲۰/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۲۳/۹/۲۰، شماره ۱/۹۷۸۶/۱۱۷۵۸، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی مشهد از ساعت ۱۶ تا ۱۶/۳۰ روز ۳ ماه جاری از طرف حزب میهن آنجا در خیابان پهلوی مقابل حزب مزبور سخنرانی شده و پاکزاد منشی حزب از آقای سید ضیاء‌الدین تنقید [و گفته که] فرماندار بجنورد دستور تعقیب نماینده حزب میهن آنجا را داده [است]. آقای استاندار باید از اعمال زیر دستان جلوگیری نماید و فرزندان ایران باید متحد شده در مقابل ارتجاع مبارزه نمائیم. رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۴۱۵ - ۲۲۶ ظ ۵ ب آ ۱]

۱۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۱۳/تیر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۱۳/۴/۲۴، شماره
۱/۳۳۷۷/۳۹۷۱.

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی مشهد ساعت ۱۹ روز ۳۱ خرداد
ماه رهبران حزب میهن آقایان یزدانی، کاشف پور، اطمینان [و] پاکزاد مقابل محل حزب
مزبور ضمن سخنرانی، از کابینه فعلی و آقای سید ضیاءالدین تنقید و اظهار داشته‌اند
سید ضیاءالدین قصد تشکیل جمعیت در خراسان و بی‌نظمی این سامان را دارد. در
ساعت ۵/۲۰ روز اول ماه جاری هم در کلوب حزب توده آقایان شهیدی و طباطبائی و
قاسمی و ناصر عاملی راجع به سقوط کابینه حکیم الملک و تنقید از کابینه فعلی و وظیفه
قوای حاکمه و اکثریت مجلس سخنرانی نموده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] رونوشت نامه جهت استحضار جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم می‌شود. [کفیل اداره سیاسی]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۶۹]

بجنورد

۱۳

[وزیر کشور به نخست‌وزیر، ۲۹/خرداد/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره سیاسی و گذرنامه، شماره ۸۰۷۳/س/۳۱۶۶۹، تاریخ ۱۳۲۳/۳/۲۹

جناب آقای نخست‌وزیر

در پاسخ به مرقومه شماره ۹۰۰۳۷ مورخ ۲۳/۵/۱۹ موضوع شکایت حزب میهن از اینکه فرمانداری بجنورد از تشکیل حزب جلوگیری نموده است، معروض می‌دارد چگونگی موضوع از استانداری خراسان استعلام شد، جواب رسیده حاکی است که چندی است حزب میهن در آنجا تشکیل شده و به وسیله سخنرانی و میتینگ مردم را بر ضد بعضی از ادارات دولتی تحریک می‌کنند و چون این عمل در یک نقطه مرزی مثل بجنورد صلاح نبوده، از طرف شهربانی محل از اجتماعات آنها جلوگیری شده است ولی موضوع جلوگیری از تشکیل حزب صحت ندارد.

از طرف وزیر کشور [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۵]

۱۴

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۱/تیر/۱۳۲۴]

بجنورد

از طرف حزب میهن بجنورد بیانیه انتشار که در بیانیه مذکور کلیه بیکاران را برای نام نویسی دعوت نموده و اساسنامه اتحادیه بیکاران را تشریح نموده است.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۱۵

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۶/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، ۲۴/۵/۶، ۱/۲۳۸۸۵/۴۲۱۳

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی مشهد به استناد گزارش شهربانی بجنورد اصلاان پدیداران دبیر حزب میهن آنجا، بیانیه‌ای در مشهد چاپ و در بجنورد منتشر نموده [که] مفاد آن تنقید از عملیات اصلاان شادلو مامور شهرداری و بنی اعمامش راجع به سوء استفاده از معاملات گندم و خواربار و انتقاد از واله رئیس شهربانی آنجا به طرفداری آنها می‌باشد. ضمنا به عرض می‌رساند گزارش اخیر شهربانی مزبور حاکی است که اصلاان پدیداران دبیر حزب میهن به اتهام دزدی از طرف دادگاه مورد تعقیب واقع و برگ جلب و بازداشت او برای اقدام به شهربانی ارجاع و نامبرده متواری گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

[حاشیه] رونوشت شرح بالا جهت استحضار نخست وزیری تقدیم می‌شود. از طرف

وزیر کشور

[امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۸۲]

[امین دادگاه بخش بجنورد به ریاست کل دادگستری استان خراسان، مرداد

۱۶

[۱۳۲۴]

وزارت کشور

ریاست کل دادگستری استان نهم

محترما خاطر مبارک را از جریان واقعه سوم فروردین ۲۴ مستحضر می‌دارد. حزب میهن از یکی دو سال پیش در بجنورد تشکیل گردیده، عده‌ای از مفسدین و دزدهای مسلح،

خود را وابسته به حزب مزبور به جامعه بجنوردی معرفی نموده‌اند. لیدر حزب یعنی کسی که همیشه ذیل نامه‌های حزب را به نام منشی کمیته امضاء می‌نماید، موسوم به اصلان پدیداران است. همواره از این اشخاص حمایت و جانبداری می‌نماید و تا قبل از ورود بنده روزهای جمعه در میدان عمومی به عنوان متینگ به اشخاص و مامورین دولت فحاشی می‌کرده. این شخص (اصلان پدیداران) بنا به شهادت پرونده‌های عدیده شبانه به اتفاق چند نفر دیگر با اسلحه به خانه غیر وارد شده و با تهدید و آزار مقداری اموال سرقت نموده و بعد از چندی مجدداً با چند نفر از همدستان خود برای سرقت دیگری آماده می‌شود که به جهاتی خود پدیداران قضیه را به شهربانی گزارش داده و رفقای خود را که در سر بازار با اسلحه منتظر بوده‌اند به شهربانی معرفی کرده است. و نیز به فاصله چندی مغازه کالای دولتی را به دستور پدیداران غارت نموده‌اند که خود مشارالیه محرک به شمار می‌رود و این پرونده پس از وصول به دادگاه با گرفتن ضامن به حال رکود [و] وقفه باقی بوده و علتش بر بنده مجهول است. شاید عدم تعقیب این قضایا بیشتر باعث تجری اصلان و همدستان او شده، تا در اواخر سال ۲۳ که چند نفر از بازرگانان بنای خرید گندم را گذاشته‌اند همین اشخاص به تحریک اصلان پدیداران در صدد جلوگیری از حمل گندم بر آمده و کامیون حمل گندم را گرفته مختصر اغتشاشی به پا نموده [اند]. چون هیچگونه تعقیبی از ناحیه مقامات صلاحیتدار نشده و بر تجری آنها افزوده عده‌ای که از اعضای حزب هستند به حال اجتماع به گاراژ تا ماری هجوم برده، ابتدا شیشه درب دفتر گاراژ را شکسته، قالیچه‌های موجوده دفتر را برده [از] صندوق مبلغی وجه را نیز از بین برده‌اند. سپس به داخل گاراژ رفته چند نفر را که از کارمندان گاراژ بوده کتک زده، درب انبار گندمی که در گاراژ بوده شکسته گندمها را غارت می‌کنند. جمعی گدا و بینوا که همیشه در اطراف گاراژ هستند و عده دیگر از بازار و خیابان به آنها ملحق شده و چون کسی^(۱) از ترس متعرض آنها نبوده در غارت گندم شرکت می‌نمایند. سپس محرکین و مسببین در جلو و سایرین در عقب [با] صدای علی - علی به طرف منزل جابر نام که مقداری گندم به قدر احتیاج عائله خود در منزل داشته به طرف منزل مشارالیه رفته درب

خانه او را شکسته وارد منزل شده و بنای غارت را می‌گذارند و از آنجا منزل مرحوم حسنعلی برادر جابر رفته در آنجا نیز همین عمل تکرار می‌شود. نسبت به مامورین شهربانی و دژبانها و سربازها نیز فحاشی و در مقابل آنها مقاومت کرده، قنبرگروهبان را به شدت مضروب و مجروح نموده‌اند. روز بعد محرکین واقعه که بازار را وادار به بستن دکان نموده و عده‌ای که بالغ بر پانصد نفر بوده با خود به طرف شهربانی آورده و به نام استخلاص یکی دو نفر از معتمدین که در شهربانی تحت نظر بوده‌اند، می‌خواسته‌اند وارد شهربانی شده و غائله عظیمی بر پا نمایند که بر اثر استمداد شهربانی، از پادگان نظامی به کمک رسیده و روی بام مقابل شهربانی با نصب مسلسل (بدون اینکه فرمان آتش داده شود) آن هم پس از انجام تقاضای شورشیان مردم را متفرق^(۱) نموده‌اند. فدوی پس از ورود و ملاحظه پرونده‌های افرادی را که آزاد شده بودند از نظر اینکه تامین مناسب با جرم نبود به موجب صدور قرار بازداشت، زندانی نموده چون تحقیقات تا اندازه‌ای تکمیل شده است قریباً پرونده ضمن صدور قرار نهائی به دادسرای قوچان ارسال خواهد شد. اصلان پدیداران عامل مهم این قضیه و سایر قضایا فراری بوده دستور جلب مشارالیه داده شده، پرونده‌ها نسبت به وی مفتوح است. امین دادگاه بخش بجنورد حشمتی امضای حشمتی مهر دادگاه بخش بجنورد - رونوشت برابر با رونوشت اصل است.

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۴]

نخست وزیر

طبق گزارش شماره /۱۴۷ - ۲۴/۴/۱۸ استانداری نهم حزب میهن در بجنورد مشغول تظاهرات و عملیاتی شده و موجبات ناراحتی اهالی را فراهم نموده‌اند. رونوشت گزارش مزبور و ضمائم آن جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌شود و ضمناً معروض می‌دارد که شرح لازم به استانداری نهم، ژاندارمری کل کشور و اداره کل شهربانی نوشته شد که در حفظ انتظامات مراقبتهای لازم را به عمل آورده و نتیجه اقدام را گزارش دهند.

از طرف وزیر کشور فریدونی

[حاشیه] دفتر - با ارسال رونوشت گزارش امین دادگاه بجنورد به وزارت دادگستری بنویسد این قبیل مامورین خودسر دادگستری باید محاکمه اداری و مجازات شوند. بیشتر مفاسد ناشی از اعمال این قبیل مامورین است. محسن صدر ۲۴/۶/۲۴

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۴]

۱۸

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۹/بهمن/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۳۱۹۶۸، تاریخ ۲۴/۸/۱۹

جناب آقای نخست وزیر

معطوفاً به مرقومه شماره ۹۷۲۷ - ۲۴/۶/۲۶ متضمن رونوشت تلگراف بابا پدیداران راجع به زندانی شدن اصلا ن پسرش در شهربانی بجنورد معروض می‌دارد: مراتب از شهربانی مربوطه استعلام، گزارش واصله حاکی است اصلا ن پدیداران دبیر حزب میهن از طرف دادگاه بجنورد مطابق قرار شماره ۳۳۵۶ - ۲۴/۵/۲۷ به اتهام سرقت مسلحانه از ۲۴/۵/۲۷ در زندان شهربانی آنجا بازداشت می‌باشد و اینکه شکایت نموده او را زجر و شکنجه نموده‌اند، به هیچ وجه صحت ندارد.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۰]

۱۹

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۳/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، ۲۴/۵/۲۲، ۱/۲۹۱۹۷/۵۲۶۲

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: شهربانی مشهد به استناد گزارش شهربانی درجز گزارش می‌دهد زلفعلی^(۱) دلیری حسابدار اداره راه درجز وابسته حزب میهن روز ۲۴ تیرماه به همراهی قاسمی نام به چاپشلو رفته، در آنجا، شعبه حزب را تشکیل و سخنرانی نموده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی امضاء

[حاشیه] رونوشت شرح بالا جهت استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور فریدونی

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۸۵۴]

درگز

۲۰ [رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۱/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، تاریخ ۱/۶/۲۴، شماره ۵۴۶۷، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

بر طبق گزارش شماره ۱۰۴۵ شهربانی مشهد به استناد گزارش شهربانی درج معروض می دارد:

ساعت ۱۷/۳۰ روز ۱۱/۵/۲۴ حزب میهن در خیابان به وسیله آقایان قربان، جهانگیر و تقی خدیوی و ابوالفضل درباره همکاری و اتحاد و احقاق حق ملت سخنرانی نموده‌اند. رئیس شهربانی کل کشور - سرטיפ ضرابی [امضاء]

[۱۳۲۴/۲۴۱۴ - ۲۲۳ ظ ۵ ب آ ۱]

۲۱ [حزب میهن درگز به نخست وزیری ۸/مهر/۱۳۲۴]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از درج به ط، شماره تلگراف ۱۲، تاریخ اصل ۸، تاریخ وصول ۷/۱۴

نخست وزیری، ۴ رونوشت مجلس، دادگستری، شهربانی، حزب میهن، در پیرو تلگراف فعلی دیروز یک مشت توده چی به تحریک عمال ثقی رئیس دادگاه انقلاب، قصد تاراج منازل رفق ما را داشتند. با اقدامات مجدانه زاندارمیری ها و پاسبانان غائله رفع، امید نجات و اقدام عاجل را داریم. حزب میهن درجز، قاسمی [حاشیه] غائله رفع و نگرانی وجود ندارد. بایگانی شود. ۷/۲۱

[۲۵۷۳ - ۱۰۹۰۸۷]

۲۲

[رئیس شهربانی مشهد به شهربانی کل کشور، ۵/آبان/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی مشهد، شماره ۱۶۹۲،
۵/۸/۱۳۲۴، محرمانه

شهربانی کل کشور

در تاریخ ۲۴/۷/۷ در نتیجه اختلاف بین حزب توده و میهن، اغتشاشاتی در درجز رخ داده که به وسیله شهربانی و کمک مامورین ژاندارمری پس از چند تیر شلیک به هوا آشوب کنندگان جلب و طبق قرار از طرف دادگاه زندانی شده‌اند. متعاقباً هم در این زمینه شکایاتی از اهالی درجز به عنوان استانداری از امین دادگاه و رئیس شهربانی رسیده، از استانداری دستور اعزام رئیس دادگستری و دادستان قوچان و یک نفر مامور از این اداره برای رسیدگی به اوضاع درجز صادر، گزارش مامور اعزامی به درجز حاکی است در نتیجه بازجوئی معلوم گردید، قضیه فوق به وسیله ۸ نفر از بستگان حزب میهن و ۳۳ نفر از حزب توده انجام گرفته، اغتشاش کنندگان در تاریخ وقوع به وسیله شهربانی و مامورین ژاندارمری جلب و طبق قرار صادره از دادگاه زندانی شده‌اند. اخیراً که هیئت بازرسی به درجز عزیمت نموده محرکین اصلی، ابوالفضل قاسمی رئیس حزب میهن و ایوب قاسمی بسته به حزب میهن و عباسعلی سلیمان نژاد و وهاب تقویان بسته به حزب توده تشخیص که با توافق نظر آقایان رئیس دادگستری قوچان و دادستان و رئیس دادگاه، زندانی و بقیه متهمین را با نصاب لازم به قید التزام عدم خروج از حوزه قضائی هر یک مبلغ ده هزار ریال آزاد گردیده‌اند. گزارشاً معروض داشت.

سرپرست شهربانی مشهد - پاسیار ۱ خاتمی - رونوشت برابر اصل است.

[۲۹۳۰۰۲۱۴۲ - ۲۲۲ ظ ۴ ب آ ۱]

سبزوار

۲۳ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۹/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، ۱۳۵۸۷/۱۵۹۳۰،
۲۳/۱۲/۲۹، محرمانه

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: شهربانی مشهد به استناد اطلاع رسیده از شهربانی سبزوار گزارش می‌دهد. اخیراً لحن گفتار احزاب به ویژه حزب توده و میهن تغییر و شدیدتر گردیده، حزب میهن تحت عنوان اینکه تا آشوب بر پا نشود وضعیت تغییر نخواهد کرد مردم را تشویق و تحریک به آشوب و انقلاب و خونریزی می‌نمایند. حزب توده با اشاره به پیش آمد قضیه یزد و اینکه ایلات را مسلح نموده‌اند، سخترانی و جوانان و کارگران را تشویق به ایجاد حکومت ملی و مبارزه بر علیه ارتجاع می‌نمایند. جریان از طرف شهربانی مربوطه به استانداری گزارش شده است.

[حاشیه ۱] رونوشت گزارش بالا جهت استحضار جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم می‌گردد. رئیس

شهربانی کل کشور - سرپاس سیف [امضا]

[حاشیه ۲] شرحی به وزارت کشور نوشته شود که لازم است به استانداری یا فرمانداری آنجا دستور دهید که در صورتی که اشخاصی تحریک به آشوب و انقلاب و خونریزی نمایند به وسیله دادستان محل تعقیب شوند [امضا]

۲۴ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۱۹/مرداد/۱۳۲۴]

سبزوار

روز ۸ و روز ۱۳۲۴/۵/۱۹ از طرف حزب میهن و حزب توده بر علیه جناب آقای نخست‌وزیر و سید ضیاء‌الدین و کارکنان دولت سخنرانی و مردم را برای اتحاد ملی دعوت نمودند.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۲۵ [گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۸/خرداد/۱۳۲۴]

سبزوار

روز ۱۳۲۴/۳/۲۸ افراد حزب میهن به مناسبت تاسیس اولین سال حزب مزبور در باغ ملی جشنی منعقد و از روسای دوائر دولتی نیز دعوت نمودند.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۲۶ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۸/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۵۳۱۷، تاریخ ۲۴/۵/۲۸، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

بر طبق گزارش شماره ۱۰۱۸ شهرداری مشهد به استناد گزارش شهرداری سبزوار
معروض می‌دارد:

افراد حزب میهن به وسیله آقایان علی صبوری و صهبا در ساعت ۱۸ روز ۲۴/۵/۱۱
درباره مرام سوسیالیستی و تنقید از آقایان صدراشرف و سید ضیاءالدین سخترانی
نمود و در ساعت ۱۸ روز ۲۴/۵/۱۲ نیز افراد حزب توده به وسیله آقایان ایرج ساجری
و حبیبی و کمیلی و فرخی راجع به قیام رنجبران و سرمایه‌داری و کناره‌گیری چرچیل و
روی کار آمدن کارگران و تنقید از سید ضیاءالدین و آقای صدراشرف سخترانی
نموده‌اند.

رئیس شهرداری کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] رونوشت گزارش فوق برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست‌وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهرداری کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

[۲۵۶۹ - ۱۰۹۰۸۷]

نیشابور

[حسن نبوی نماینده مجلس شورای ملی به نخست‌وزیر، ۲۹ اردیبهشت/۱۳۲۳] ۲۷

جناب آقای نخست‌وزیر - در نیشابور عده‌ای که قطعاً به ده نفر نمی‌رسند به نام حزب
میهن هر روزه به محترمین اهالی فحاشی و اهانت کرده و از آنها مطالبه وجه می‌کنند.
مأمورین محلی اقدامی برای جلوگیری نکرده و اهالی از این وضعیت فوق‌العاده شاکمی و
اگر حرکات آن چند نفر ادامه پیدا کند ممکن است تولید فساد می‌نماید.

با تقدیم تلگراف مفصلی که از جمعی رسیده مستدعی است دستور کافی در جلوگیری از عملیات این چند نفر صادر فرمائید. نماینده مجلس نبوی^(۱) [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۹۱]

۲۸ رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲/اردیبهشت/۱۳۲۴

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۲۲۱/۳۰۵

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند. شهربانی مشهد به استناد گزارش شهربانی نیشابور گزارش می‌دهد از بدو تاسیس حزب میهن در نیشابور اختلافاتی بین حزب مزبور و [حزب] توده تولید که در موقع سخنرانی ناطقین احزاب نامبرده نسبت به یکدیگر پاره‌ای اظهارات را نموده‌اند. و چون بین مقدم و رجب زابلی کارمندان حزب میهن و میرزا امیران و محمد آزاد برومند رهبر و کارمند حزب توده منازعه و مرتکب حرکات بی‌رویه شده بودند آنها را جلب پس از بازجویی‌های لازم با پرونده متشکله به دادسرای آنجا تسلیم، مراتب نیز وسیله شهربانی مربوطه به استانداری گزارش گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی - امضا

[حاشیه] رونوشت شرح بالا جهت استحضار نخست‌وزیر تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۶۸]

۲۹

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۲۱/تیر/۱۳۲۴]

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی مشهد به استناد گزارش شهربانی نیشابور گزارش می‌دهد ساعت ۱۷ الی ۱۸ روز ۳/۹/۳۲۴ از طرف افراد حزب میهن، حسن حجت الاسلامی راجع به خدمت به وطن و عظمت ایران و اتفاق سخترانی گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی امضاء

[حاشیه] رونوشت شرح بالا جهت استحضار مقام نخست وزیری تقدیم می‌شود.

وزیر کشور [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۶۸]

خوزستان - دزفول

[مسئول حزب میهن - کمیته دزفول به اداره شهربانی دزفول، ۱۰/خرداد/۱۳۲۴] ۳۰

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت مشروحه سید هدایت الله، مورخه ۲۴/۳/۱۰

اداره شهربانی دزفول

امروز در ساعت ۷ بعد از ظهر در محل فلکه سخترانیهای سودمندی به منظور روشن کردن افکار عمومی از طرف حزب میهن دزفول به عمل خواهد آمد. خواهشمند است برای حفظ انتظامات چند نفر پاسبان اعزام فرمائید.

رونوشت با رونوشت یکسان است.

[۲۹۳۰۰۲۴۱۰ - ۲۲۱ ظ ۵ ب آ ۱]

۳۱ [دبیرخانه کل حزب میهن به وزارت کشور، ۱۲/تیر/۱۳۲۴]

حزب میهن، کانون، شماره ۱۲۸۹، تاریخ ۱۳۲۴/۴/۱۲

وزارت کشور

به طوری که از شعبه حزب میهن دزفول گزارش می دهند آقای شریف بخشدار محل بر خلاف قانون و مقررات کشور افراد حزب میهن را مورد تهدید قرار داده و با اشاعه اکاذیب می خواهد افراد را از شرکت در این حزب مایوس نماید. متمنی است دستور لازم به مشارالیه داده شود که در امور احزاب مداخله نکرده و مخل آزادی سیاسی افراد نشود و از نتیجه اقدام این کمیته را مستحضر فرمایند.

دبیر خانه کل حزب میهن

[مهر و امضا]

[حاشیه] رونوشت شرح بالا برای استحضار استانداری ششم ارسال ..... حزب حاضر مجاز ..... نامه بالا ..... رسیدگی و اقدام لازم ..... و نتیجه را اعلام دارند^(۱).
وزیر کشور [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۴۱۱ - ۲۲۲ ظ د ب آ ۱]

۳۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۱/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۱/۵/۱۳۲۴، شماره ۱/۴۱۶۷/۴۷۵۰،
محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: شهربانی اهواز به استناد گزارش شهربانی دزفول گزارش می‌دهد سید هدایت الله کاظمی مدیر دبستان پهلوی دزفول همه کاره حزب میهن اغلب به ادارات دولتی مراجعه و تقاضاهای غیر قانونی می‌نماید. چنانچه به اظهارات او ترتیب اثر داده نشود شروع به تحریک نموده و اهالی را وادار می‌کند در موقع مراجعه به دوائر دولتی هرگاه مطابق میل آنان رفتار ننمودند، به حزب مزبور کتبا دادخواهی نماید. از جمله (پس از اینکه نامبرده متجاوز از پنجاه برگ مشمولین را به شهربانی دزفول برده و بعد از اینکه مطابق مقررات رسیدگی و به مشارالیه مسترد می‌گردد یک برگ بازجوئی متعلق به مرتضی قطب که از بستگانش می‌باشد و در حدود یک میلیون ریال املاک دارد، به شهربانی برده و از غلام شاه مامور بازجوئی می‌خواهد که مرتضی مزبور را فاقد بضاعت معرفی نماید. چون مشمول و انجام تقاضای مشارالیه برای نامبرده مزبور مقدور نبوده است ساعت ۱۸/۳۰ روز ۲۴/۲/۲۷ از بلندگوی رادیوی شهرداری که در میدان فلکه دزفول است، ابتدا در اطراف فرهنگ و بعداً نسبت به کارمندان دوائر دولتی سخنرانی و اظهار می‌نماید آنها نوکر و جیره‌خوار شما هستند. همانطوری که یک مالک برزگری را که مطابق میلش کار نکند از کار برکنار می‌نماید، هر یک از مامورین دولت هم که بر خلاف میل شما رفتار کردند به حزب میهن کتبا دادخواهی نمایند. مراتب از طرف شهربانی مربوطه به استانداری و فرهنگ خوزستان اطلاع و اعلام، اداره فرهنگ به استناد اظهار هدایت الله مذکور پاسخ داده است: نامبرده در امورات حزبی دخالتی نداشته و متن سخنرانی او راجع به ترویج علم و معرفت و تشویق اهالی به تحصیل و کسب اخلاق بوده است. از رونوشت شرحی که هدایت الله مذکور به شهربانی دزفول نوشته و در آن تصریح نموده است از طرف حزب میهن

سخنرانی خواهد نمود و دخالت او را در احزاب و سیاست ثابت می‌نماید به اداره فرهنگ ارسال ثانیاً از طرف شهربانی اهواز اعلام و متذکر گردیده است که سخنرانی و میتینگ کارمندان دولت در ملاء عام صورت خوشی ندارد. با تقدیم رونوشت مشروح مشارالیه مستدعی است امر و مقرر فرمایند از تصمیم متخذه نسبت به ادامه عملیات شخص منظور این اداره را مستحضر سازند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[حاشیه] اداره سیاسی - به علت تحریک کارمندان دولت در ملاء عام، به وزارتخانه‌ها بخشنامه کنید که دستور جلوگیری و مواخذه بدهند.

[۲۴۱۰/۲۹۳۰۰ - ۲۲۱ ظ ۵ ب آ ۱]

زنجان

۳۳

[وزیر کشور به فرمانداری زنجان، ۲۹/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شماره ۸۸۱۴، ۴۶۵۱۰، ۹/۲۹

فرمانداری زنجان - طبق شکایت کمیته مرکزی حزب میهن، برای سازمان حزب مزبور در زنجان محلی را اجاره کرده‌اند و اخیراً به نماینده حزب میهن در آنجا فشار آورده‌اند که محل مزبور را برای نیروی شوروی تخلیه نمایند. چون طبق اصل بیست و یکم متمم قانون اساسی انجمن‌ها و اجتماعاتی که مولد فتنه و مخل انتظامات نباشند در تمام کشور آزاد است. قدغن فرمائید در صورتی که عملیات مخالف نظم و مصالح کشور از افراد حزب مزبور ناشی نشود از تشکیل آن ممانعت ننموده و در صورت لزوم برای نیروی

شوروی محل دیگری را تهیه نمایند.

مدیر کل - از طرف وزیر کشور

[۲۹۳۰۰۲۱۴۲ - ۲۲۲ ظ ۴ ب آ ۱]

۳۴

[گزارش تلگرافی استان‌ها شهرستانها، ۷ اردیبهشت/۱۳۲۴]

زنجان

شهربانی زنجان گزارش می‌دهد روز جمعه ۳۲۴/۲/۷ یک عده از افراد حزب میهن به مناسبت وفات حضرت فاطمه (ع) در ایستگاه راه‌آهن اجتماع و مشغول سخنرانی بودند. همان موقع عده‌ای از افراد حزب توده به محل مزبور رفته از سخنرانی آنها جلوگیری و آنان را کتک می‌زنند که قضیه مورد تعقیب شهربانی محل قرار گرفته و ضمناً شهربانی زنجان علاوه نموده که در شب ۳۲۴/۲/۱۳ حزب توده در منزل احمد رضا تشکیل جلسه داده و ابراهیم نیرو که از تهران به آنجا رفته، اظهار داشته به مناسبت اول ماه مه حزب توده مرکز متینگی داده‌اند که اهالی تهران با نثار گل و شیرینی شادی می‌کرده‌اند. افسران ارتش شاهنشاهی اظهار می‌کرده‌اند ما فداکار و پشتیبان شما هستیم و شهربانی را در اختیار حزب گذاشته بودند تا هرگونه کاری داریم بگوئیم و انجام بدهند. امید است در آتیه اختیارات کشور را به دست حزب توده بدهند و سپس فرهمند کارمند راه‌آهن سخنرانی و اظهار می‌نماید چون حزب میهن قصد دارد متینگی بدهد باید کلیه کارگران متحد شده آنها را کتک بزنند.

[۲۹۳۰۰۴۶۵۰ - ۶۱۲ ع ۴ ب الف ۱]

سمنان - دامغان

۳۵ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۱/فروردین/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره دفتر کل، شماره ۱/۵۵/۲۲۷، تاریخ ۲۵/۱/۱۱،
محرمانه

وزارت کشور

بر طبق گزارش تلگرافی شماره ۱ شهربانی دامغان معروض می‌گردد. روز دوم فروردین ماه آقای دکتر میمندی نژاد به اتفاق دو نفر از کارمندان حزب میهن از تهران به دامغان وارد، روز سوم فروردین در مسجد جامع و روز چهارم جلو کلوپ حزب میهن با حضور عده مختصری از اهالی از طرف دکتر مزبور سخنرانی در اطراف اتحاد اهالی در زیر لوای اسلام ایراد شده و انتظامات کاملاً برقرار بوده اتفاق سوئی رخ نداده است.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری

رونوشت برای استحضار خاطر محترم جناب آقای نخست وزیر تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۲۵۸۷ - ۱۰۹۰۸۷]

۳۶ [رئیس شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۱۶/اردیبهشت/۱۳۲۵]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۱/۱۰۰۳/۱۶۰۳، تاریخ

۲۵/۲/۱۶

جناب آقای نخست وزیر و وزیر کشور

محترما به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شماره ۲۸ - ۲۵/۲/۷ شهربانی دامغان بر اثر ائتلاف حزب میهن و ایران در مرکز ساعت ۱۸ روز ۵ ماه جاری، از طرف حزب میهن دامغان برای اعلام ائتلاف و نصب تابلوی جدید حزب ایران در محل کلوب حزب مزبور اجتماعی تشکیل و خطابه‌ای در اطراف ائتلاف دو حزب مزبور قرائت و تابلوی جدید حزب را نصب نموده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۸۷]

قم

۳۷

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۰/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱/۴۹۲۴/۵۲۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۰.

وزارت کشور

محترما به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی قم زین العابدین سلامت بازرگان اهل قم از طرف کمیته مرکزی حزب میهن مأمور تشکیل حزب در قم گردیده و فعلا مشغول اقدامات مقدماتی می‌باشد. مطابق اطلاع حاصله آقای دکتر سنجابی برای تأسیس حزب مزبور به قم خواهد رفت. دو نسخه بیانیه منتشره از طرف حزب میهن قم

برای ملاحظه به ضمیمه تقدیم می‌گردد.
رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

بسم الله الرحمن الرحيم
بیانیه حزب میهن قم
واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا

بهاء ۵۰ دینار

برادران دینی هموطنان

بر ارباب بصیرت پوشیده نیست که جامعه اسلامیت و به خصوص ملت ایران امروزه دچار بحران عظیمی است. دنیای اسلامی روزگاری آبادترین و منظم‌ترین و متمدن‌ترین قسمت جهان بود. عدل و داد و حسن اراده و دانش و معرفت و صنعت و تجارت آن سر مشق آزادی و آبادی دیگران محسوب می‌شد.

ولی امروز از اقصی نقطه مغرب تا آخرین دیار مشرق از مراکش و الجزیره تا چین و جاوه قاطبه کشورهای اسلامی به صورت مستعمره و یا تکیه گاه سوق الجیشی و یا بازار خرید و فروش و مرکز رقابت و استعمار دولتهای بیگانه درآمده و توده‌های مسلمان به حالت اسارت و یا نتیجه اسارت در فقر و مذلت و جهالت و نفاق امرار معاش می‌کنند.

چرا در این اوضاع فکر نمی‌کنید. چرا از محیط کوچک بازار و صنف و مدرسه و شهر و بند و بست‌ها و اختلافات شخصی و محلی و منافع کوچک دو روزه خود خارج نمی‌شوید و نظر به دنیای بزرگ پر شر و شور خارج نمی‌اندازید و به فکر نجات اسلام و حفظ استقلال ایران و عزت و شرف خود و آینده اهل و اولادتان نیستید.

مذلت و پریشانی ما را خدا نخواسته است ما خود مستوجب آن شده‌ایم بیگانه بر ما مسلط نمی‌شد اگر کسانی از ما برای حب مقام و ثروت بی‌دوام خود نوکر و آلت مقاصد شوم آنها نمی‌شدند.

جور و ستم بر ما حکمروائی نمی‌کرد اگر ما از حقوق و حریت خود دفاع می‌کردیم. ادارات ما مرکز تبعیض و حق‌کشی و سوء استفاده نمی‌شدند اگر ما خود عملاً این امور را ترویج نمی‌نمودیم اگر رعیت تن به ظلم و جور نمی‌داد مالکین و اربابان این همه جابر و ستمگر نمی‌شدند. اگر ما احتکار و ربا را عملاً مشروع نمی‌دانستیم سرمایه‌دار و تاجر ما ربا خوار و محتکر نمی‌شد و از قوت لایموت مردم کسب جاه و جلال نمی‌نمود. اکنون وقت است که در اوضاع امروز کشور خود قدری تأمل کنیم اگر این اوضاع قابل زیست و دوام است به غفلت خود ادامه دهیم و هر یک بکار خود مشغول باشیم و متصدیان امور را دعا کنیم که چنین اوضاعی فراهم آورده‌اند اگر نیست با سایر هموطنان در فکر چاره باشیم.

بزرگترین مسئله بلکه بزرگترین بلیه که کشور ما امروزه به آن دچار است مسئله سیاست خارجی است. امروزه قوای نظامی سه دولت عظیم در کشور ما هستند. این قوا برای دفع تهاجم آلمان و ایجاد ارتباط دولتهای متفق با همدیگر به ایران آمدند اکنون جنگ اروپا پایان یافته و قوای نظامی خارجی دیر یا زود باید میهن عزیز ما را تخلیه کنند ولی اثرات سیاسی آن باقی خواهد ماند. در این مدت دولتهای ما، وزیران و کیلان ما، استانداران و فرمانداران ما، مأمورین نظامی و شهربانی و کشور ما از خود ضعف نفس و پستی و زبونی خارج از وصف نشان دادند نه تنها از مداخله اجنبی در مسائل اداری و داخلی کشور که کوچکترین ارتباطی با امور سیاسی و نظامی نداشت جلوگیری نکردند بلکه خود موجب و مسبب آن شدند و دامنه آنرا به آنجا کشاندند که امروز دیگر قدرت و ابهتی برای دولت در اکناف و اقطار مملکت باقی نمانده است. نتیجه زبونی و پستی متصدیان امور این بود که وجوه مردم و طبقات مختلف نیز به بیگانگان متوجه گشتند و دفع محظورات و جلب منافع و تحصیل جاه و مقام و آسایش خود را در قرب منزلت و خدمتگزاری به آنها دیدند و راه سفارت خانه‌ها و قونسولگری‌های خارجی را در پیش گرفتند.

اکنون چون حکومت ما به صورت ظاهر مشروطه است طرز ارتباط و تقرب به بیگانه هم به صورت تازه‌ای در آمده است. از یک طرف آنهایی که می‌خواهند وزیر و وکیل و

حاکم و رئیس باشند و چند روزی بر این مسندهای بی افتخار تکیه بزنند در خدمتگذاری به بیگانه بر هم سبقت می‌گیرند.

از طرف دیگر عده‌ای از مردمان ابن الوقت و فرومایه و استفاده‌چی و سایلی را که مشروطیت و قانون اساسی برای پیشرفت اصلاحات و خدمت به مردم و جلوگیری از ظلم و جور در اختیار مردمان آزاده و شریف گذاشته است مانند تشکیل احزاب و مطبوعات و آزادی قلم و بیان و غیره وسیله تقرب و خدمت و انجام نقشه‌های بیگانه قرار داده‌اند.

بر هیچکس از اهل ایران پوشیده نیست که امروز در ایران بعضی از احزاب تشکیل شده‌اند که سران آنها مستقیماً مربوط به خارجه هستند و بر طبق دستور و نقشه معین رفتار می‌کنند. عده‌ای از مطبوعات ما طرفدار یک سیاست و عده دیگر طرفدار سیاست مقابل آن شده‌اند. این وضع نامطلوب حتی در داخل مجلس شورای ملی هم نمودار است.

اگر این مطالب راست است اگر صد یک از حقایق تلخ و زشت اوضاع کنونیست - وظیفه شرعی و ملی ما حکم می‌کند که در برابر آن ساکت ننشینیم و مردانه قیام کنیم و دست اتحاد به همدیگر بدهیم، چاره جوئی نماییم.

موقع جغرافیائی و مقام اقتصادی ما سیاست خارجی ما را معین کرده است. دو همسایه قوی و صنعتی در شمال و جنوب کشور ما قرار گرفته‌اند این دو همسایه همواره کوشیده‌اند که با امتیازات انحصاری به نفع خود در ایران تحصیل نمایند و یا از خطرهای اجتماعی که از راه ایران ممکن است متوجه آنها شود جلوگیری نمایند. طبیعی است آنها برای پیشرفت نقشه خود به وسائل مختلف متشبهت شده و از هر پیش آمدی استفاده کرده و می‌کنند - ما هم باید در فکر آسایش و استقلال و مصالح خود باشیم در سیاست خارجی ما ممکن است چند روش باشد یا تسلیم مقدرات^(۱) شویم و یا به یکی از این دو سیاست بر علیه دیگری تکیه کنیم و یا به دولت ثالثی متوسل شویم تمام این نقشه‌ها غلط و بلکه خائنانه است - ما از لحاظ سیاست خارجی و اقتصادی به هر یک از این دو دولت

محتاج هستیم و بنابراین سیاست خارجی ما هم باید مبتنی بر دوستی صادقانه و شرافتمندانه و بی طرفانه با هر دو باشد ولی دوستی و برادری با نوکری و جاسوسی و بردگی و خباثت فرق دارد.

این سیاست حقیقی ملت ایران و تنها راه نجات و کامیابی ایران است ولی پیشرفت این سیاست مستقل و ملی با ضعف و زبونی متصدیان امور و دو دستگی مردم و خیانت جمعی از هموطنان نا اهل به آسانی ممکن نخواهد بود برای عملی شدن آن همت و کوشش و غیرت و فداکاری و اتحاد و اتفاق و پایداری همه عناصر و افراد صالح پاکدامن ایران لازم و ضروریست.

این مرام و سیاست و نقشه حزب میهن است.

هم وطن، برادر دینی، اگر در باب این مسائل با ما هم عقیده هستید با ما همراهی و همکاری کنید و کوشش و فداکاری در باره آن را از واجبات اولیه خود بدانید.

اما اوضاع داخلی کشور فعلا به طور اجمال از این قرار است پادشاه بی تأثیر و غیر مسئول، وزراء ضعیف و نالایق، دولت‌ها متزلزل و بی دوام، ادارات خراب و پریشان - وکلای مجلس شورای ملی متشتت و غالبا در فکر شخصی خود - مأمورین و اشخاص صالح مأیوس، مردمان نادرست جری - خزانة دولت خالی - تجارت و صنعت و فلاحت خراب، اقتصادیات بی نقشه و بی اساس، گرانی و فقر غالب، کارگر و زارع فقیر و بیچاره، عدم امنیت و ملوک الطوائف در همه جا مستولی ...

خلاصه در افق سیاست کشور فعلا به غیر از پریشانی و هرج و مرج و ظلم و زور چیزی نمایان نیست یکی از قواعد مسلم زندگی اجتماعی این است که ظلم و ستم ممکن است مدتی ادامه پیدا کند ولی هرج و مرج قابل دوام و بقا نیست. این هرج و مرج و بی سامانی و گرانی و قحطی و پریشانی اتفاقی نیست بلکه عمدی و از روی نقشه است. آنها که مسبب این اوضاع هستند می خواهند مملکت را برای دیکتاتوری و استبداد مجدد حاضر نمایند. ملت را مستاصل ساخته تسلیم جباران ظالم و بیدین و ایمان بکنند.

هموطنان اگر استبداد و دیکتاتوری در ایران پیشرفت کند حریت و آزادی، حق و عدالت از بین خواهد رفت و اختیار جان و مال و دین و ایمان از دست همه خارج خواهد شد

و مردم به صورت بندگان و اسراء در خواهند آمد مملکت و ملت اسیر سیاست و مطامع بیگانه خواهد گردید.

حفظ آزادی و برقراری حکومت مشروطه حقیقی ملی برای ما باید به منزله حفظ جان و شرف و جزء واجبات دینی باشد.

اکنون نظری هم به اوضاع اجتماعی و اقتصادی ایران بیندازیم. در نظر اول می بینیم که در کشور ما بیش از دو طبقه وجود ندارد - نخست عده معدود چند هزار نفری که دارای ملک و زمین و آب و کارخانه و معدن و پول و سرمایه و اسباب تجمل هستند. دوم توده اعظم ملت که تقریباً از همه چیز محروم است و به عناوین مختلف به صورت مزدوری زندگی می کند. دسته اول دارای همه چیز است حکومت در دست اوست مجلس شورای ملی در دست اوست قوه پلیس و نظام به نفع او کار می کند مأمورین رئیسه ادارات دولتی از آنها و سایرین مزدور و محکوم و فرمانبر آنها می باشند.

تمام آنها با هم متحد و متفق هستند برای اینکه جیب خود را پر نمایند و به مردم ظلم و ستم بکنند و آنها را بچاپند و روز به روز بر تمکن و نفوذ و جاه و جلال خود بیفزایند و اگر لازم شود به ملت و وطن و اسلام خیانت نمایند و مردم را در فقر و جهالت نگاهدارند و بیگانه را بر مملکت چیره سازند.

دسته دوم که گروه اعظم مردم شهر نشین و ده نشین از کسبه و کارگران و خدمه و اعضاء ادارات و محصلین و طلاب علوم و زارعین می باشند اینان از حداقل معاش از تأمین آینده اهل و اولاد خود از حقوق ملی و اجتماعی از آزادی و مساوات قانونی بی بهره بوده دایماً [با] خوف و هراس از گرسنگی و برهنگی و بیماری و ترس از شلاق و زندان و غضب مأمور پلیس و مالک و ارباب زندگی می کنند و این زندگی در ترس و مذلت بدتر از مرگ است.

ما با اساس مالکیت به هیچ وجه مخالف نیستیم - مالکیت مکمل و متمم آزادی انسان است و باید محترم باشد مشروط به این که از راه مشروع و کسب حلال و در نتیجه کار و کوشش بدست آمده باشد نه در نتیجه ظلم و زور و تقلب و کلاه برداری و دزدی و اختلاس و غضب و چپاول اموال مردم.

دو کلمه از وظیفه و تکلیف خود نیز نسبت به دین بگوئیم. دین مقدس اسلام از ارکان قویم ملیت ماست. در نتیجه پیروی تعالیم اسلامی ملت ایران در دوره‌های گذشته به دوره افتخار و آزادی و آبادی رسید. سست شدن ایمان ترک اصول و شیوع خرافات و اوهام از موجبات بیچارگی و تباهی امروزی ما است.

آنها که آبادی خود را در ویرانی و پریشانی ما می‌دانند می‌خواهند از دوراه در این رکن اعظم ملیت ما رخنه وارد کنند. از طرفی بی‌دینی و بی‌ایمانی را در بین طبقات جوان رواج دهند و دین اسلام را مخالف با علم و دانش و آزادی و عدالت معرفی نمایند از طرف دیگر خرافات و اوهام را ترویج کنند و پیشوایان دین را با نهضت‌های آزادیخواهی و عدالت طلبی مخالف سازند و به این ترتیب حفره عظیمی بین طبقات ملت ایجاد کنند و مردم را بیش از پیش نسبت به همدیگر بدبین و بیگانه نمایند.

وظیفه روحانیون صالح و پیشوایان پاکدامن و بصیر و آشنای به سیاست است که از این نقشه‌های پلید جلوگیری نمایند و به این اوضاع ناگوار خاتمه دهند و حقایق اسلامی را بیش از پیش آشکار سازند.

به طور خلاصه مرام ما عبارتست از مبارزه با بیگانه پرستی و حفظ منافع و مصالح عالی و استقلال کامل سیاسی و اقتصادی ملیت ایران و مبارزه با ارتجاع و استبداد و کوشش در راه تحکیم حکومت ملی و استقرار اصول مشروطیت و آزادی و برقراری عدالت اجتماعی و اصلاح وضع مادی و معنوی طبقات زحمتکش و فقیر و کارگر و زارع و ترویج اصول حقیقی دیانت و پیراستن دین از خرافات و اوهام و حمایت خانواده و فراهم آوردن وسایل بهداشت و آموزش و پرورش و کار برای همه.

اکنون بدین وسیله از عموم هموطنان و برادران دینی و روشن فکران با ایمان وطن دوست و خیر خواه قم دعوت می‌کنیم که در [راه] میهن و آزادی و عدالت با ما همکاری و همراهی نمایند.

تعاونوا علی البر و التقوی - سارعوا الی مغفره

دفتر نام نویسی همه روزه از یک [ساعت] به غروب تا دو [ساعت بعد] از شب باز است و نیز به منظور آگاهی همشهری‌های محترم و روشن شدن خط مشی حزب جلسات هفتگی در روزهای جمعه از ساعت ۵/۵ تا ۸/۵ بعد از ظهر در باشگاه حزب دائر خواهد بود. ورود برای عموم آزاد، جایگاه حزب محل سابق دائره روشنائی.

[۲۹۳۰۰۲۲۰۴ - ۴۳۴ ظ ۴ ب الف ۱]

کردستان - سنندج

۳۸

[وزیر کشور به فرماندار سنندج، ۲۹/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شماره ۸۸۱۴، ۴۶۵۰۸، ۲۳/۹/۲۹

فرمانداری سنندج. طبق شکایتی که رسیده از طرف فرمانداری با تشکیل حزب میهن در سنندج مخالفت می‌شود و چون طبق اصل بیست و یکم متمم قانون اساسی انجمن‌ها و اجتماعاتی که مولد فتنه دینی و دنیوی و مخل به نظم نباشند در تمام کشور آزاد است، قدغن فرمائید در صورتی که عملیات خلاف نظم و مصالح کشور از افراد حزب مزبور ناشی نشود از تشکیل آن ممانعت نمایند و نتیجه را اطلاع دهید.

مدیر کل - از طرف وزیر کشور [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۴۱۴ - ۲۲۵ ظ ۵ ب آ ۱]

کرمانشاهان

۳۹

[بیانیه حزب میهن - کمیته کرمانشاهان، ۱/اسفند/۱۳۲۲]

بیانیه حزب میهن

ای ملت!

چهار سال است که جوانان مبارز و مردان روشنفکر دست به دست هم داده ابتدا در زیر لوای پیکار و سپس به نام مقدس میهن به نبرد پرداختند. چهار سال است که به ظاهر غول استبداد سرنگون شده و بساط ظلم و ستم و ازگون گردیده است. ما در این چهار سال دقیقه‌ای از کوشش باز نایستاده و خود را برای مبارزه با هرگونه بی‌عدالتی آماده ساخته‌ایم. چهار سال با انواع زجر و شکنجه و توهین که غولان آدمی صورت بر ما وارد می‌آوردند دچار بوده‌ایم. اینک دوباره قد مردی علم کرده قلبهای پر کینه خود را برای جنگ با اهریمنان بیش از پیش آماده می‌سازیم.

مردم!

اهریمنان صف آرائی نموده جبهه خود را تقویت می‌کنند یک لحظه درنگ جایز نیست، شما نیز صفوف خود را منظم کرده با شیپور انتقام به استقبال آنان بشتابید. بشتابید و صف آرائی کنید که فتح با ماست. بسوی آینده پر افتخار به پیش

۲۴/۱۲/۱

کانون تبلیغات

[۲۵۹۰ - ۱۰۹۰۸۷]

۴۰

[گزارش مامور مخفی شهربانی کرمانشاه، ۱۴/اسفند/۱۳۲۴]

گزارش رمز شهربانی کرمانشاه، مورخه ۱۲/۱۲/۳۲۴

حزب میهن که کلیه افرادش در حدود دوازده نفر بودند به سرپرستی تقی ناظری و باقر مؤمنی صبح روز جمعه ۱۰ ماه جاری به دفتر حزب توده رفته با حزب مزبور ائتلاف نموده و پس از صرف چای متفرق و به مناسبت ائتلاف مزبور ساعت ۱۴ همان روز در سالن اتحادیه جشن بر پا کرده بودند که کلیه افراد دو حزب مزبور در آنجا حاضر و از طرفی همان ساعت محمد اسمعیل نام تیر فروش که یکی از پهلوانان کرمانشاه است عده‌ای را در خانه خود جمع نموده که به حزب توده ملحق شوند و با عده خود که پنجاه شخصت نفر بودند به طرف سالن حزب حرکت [کردند]. کلیه سران دو حزب هم با افراد خود با پرچم و موزیک از دفتر اتحادیه به عنوان استقبال از محمد اسمعیل از طریق خیابان گاراژها به میدان شاهپور که چندان مسافتی با سالن اتحادیه ندارد، رفته در میدان مزبور هر دو دسته به یکدیگر ملحق و از طرف سران حزب به مناسبت ائتلاف احزاب میهن و توده و الحاق محمد اسمعیل پهلوان سخنرانهای مختصری به عمل آمده و متفقاً به اتحادیه کارگران رفته پس از مختصر توقف متفرق شدند. چون چند شبی بود دو سه فقره دزدی مسلحانه در خانه‌های وصل به شهر واقع می‌شد، کلیه پاسبانان راحت و پایوران و کارمندان شهربانی احضار و سی نفر سرباز هم برای کمک از تیپ خواسته شده بود. علاوه بر پست بندی داخلی شهر چند دسته گشتی هم برای اطراف شهر معلوم و برای جلوگیری از دزدی مراقبت لازم در شهر به عمل می‌آمد. ضمناً ساعت ۱۸ روز مزبور اطلاع رسید که حزب توده افراد خود را در ساعت ۱ صبح احضار کرده، چون این عمل بی تناسب و مشکوک به نظر رسید مراتب شفاهاً به آقای استاندار و فرماندهی تیپ و هنگ ژاندارمری اطلاع، احتیاجات لازمه برای حفظ نظم شهر به عمل آمده و اتفاقی

رخ نداده است. چند نفر از متهمین دزدی هم فعلاً و بعداً دستگیر، مقداری از اشیاء مسروقه کشف و فعلاً دو شب است سرقتی در شهر نشده است. بعداً معلوم گردید گزارش دهنده در ساعت احضار افراد حزب توده اشتباه کرده و موضوع احضار ساعت ۶ صبح بوده است.

[۲۹۰۰۰۰۶۳۰۱ - ۳۸۳ ن ۳ الف ب ۱]

گیلان

۴۱ [وزیر کشور به رئیس شهربانی کل کشور، ۳/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شماره عمومی ۲۲۱۶/م، تاریخ خروج ۳/۹/۱۳۲۳، محرمانه و فوری است.

شهربانی کل کشور - با استحضار از مفاد گزارش‌های شماره ۱۱۹۱۳/۹۷۴۹ - ۲۳/۹/۲۳ و شماره ۱۲۰۷۲/۹۸۸۱ - ۲۳/۹/۲۶ راجع به تقاضای مقامات شوروی از شهربانی رشت در خصوص انحلال حزب میهن و اخطار شهربانی محل به افراد حزب که حزب مزبور را منحل نمایند و همچنین تخلیه محلی که مرکز حزب میهن بوده، متذکر می‌شود مفاد دو فقره گزارش بالا با هم منافات دارد زیرا گزارش شماره ۹۷۴۹ - ۲۳/۹/۲۳ حاکی است که چون مقامات شوروی نسبت به حزب میهن مظنون بوده‌اند بر حسب تقاضای مقامات نامبرده به وسیله شهربانی محل به آنها اخطار شده که حزب را منحل نمایند. و گزارش شماره ۹/۸۸۱ - ۲۳/۹/۲۶ مشعر است بر اینکه محل حزب مورد احتیاج افسران شوروی بوده. کماندان شوروی از طریق شهربانی خانه را تحویل گرفته‌اند. اولاً جای تعجب است با وجود اینکه کراً تذکر داده شده شهربانی‌ها نسبت به

تقاضاهای مقامات شوروی که بر خلاف قوانین و مقررات جاری کشور است به هیچوجه نایستی مداخله نمایند و در هر مورد باید به تقاضاهای مقامات شوروی پاسخ دهند که مستقیماً به استانداری یا فرمانداری محل مراجعه نمایند، باز هم شهربانی رشت خود سرانه به تقاضاهای مقامات شوروی مستقیماً ترتیب اثر داده است. ثانیاً ممکن بود خانه دیگری که رفع احتیاج مامورین شوروی را بکند در تحت اختیار آنها گذاشته شود نه اینکه به مجرد درخواست مقامات شوروی مرکز حزب میهن را تخلیه و تحویل دهند. قدغن فرمایند تلگرافاً از رئیس شهربانی رشت مواخذه و ضمناً تذکر دهند که در صورت تکرار این عمل شدیداً مواخذه و بازخواست خواهد شد. و موکداً دستور دهند که نسبت به تقاضاهایی که مقامات شوروی در موضوع تبعید یا توقیف اشخاص یا هر نوع تقاضای دیگری که بر خلاف موازین و قوانین و نظامات جاری و در حکم مداخله در امور داخلی کشور باشد، بایستی از قبول آن امتناع و در هر مورد پاسخ دهند به استانداری محل رجوع نمایند و اگر در آتیه بر خلاف این دستور عمل و اقدامی بکنند، موجب مسئولیت شدید خواهد بود.

وزیر کشور

[۲۴۱۴/۲۹۳۰۰ - ۲۲۵ ظ ۵ ب آ ۱]

۴۲

[رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۲۳/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دایره محرمانه، تاریخ ۲۳/۹/۲۳، شماره ۱/۹۷۴۹/۱۱۹۱۳، محرمانه

وزارت کشور

محترماً تعقیب شماره ۱۰۲۳۷/۸۵۴۸ - ۲۳/۸/۱۴ راجع به تشکیل حزب میهن در

رشت به عرض می‌رساند: طبق گزارش شهربانی رشت سران حزب مزبور آقایان فرجاد کارمند پست، پرویز عمید، سرداری کارمند راه، حسن زاده کارمند پست، موسوی فرزند صدراالشریعه کارمند دخانیات، کوچصفهانی معلم ورزش می‌باشند و جمعیت آنها در حدود پنجاه الی شصت نفرند. از طرف مقامات شوروی نسبت به حزب مزبور مظنون و بر حسب تقاضای مقامات مذکور به وسیله شهربانی به آنها اخطار شده که حزب نامبرده را منحل نمایند و در صدد انحلال آن هستند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس سیف [امضا]

[۲۴۱۴-۲۹۳۰۰۲۲۵ ظ ۵ ب آ ۱]

۴۳

[وزیر کشور به استاندار گیلان، ۲۹/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شماره ۸۸۱۴-۳۷۵۳، ۲۳/۹/۲۹

استانداری اول - طبق شکایتی که رسیده قریب یک ماه پیش به دستور استانداری و شهربانی رشت تابلوی حزب میهن را پائین آورده‌اند و نصب مجدد آن را تاکنون مانع شده‌اند و به عنوان اینکه محل سازمان مزبور برای نیروی شوروی مقیم رشت لازم است می‌خواهند آن محل را تخلیه نمایند و سران حزب میهن تهدید به حبس و تبعید و انحلال حزب شده‌اند. چون طبق اصل بیست و یکم متمم قانون اساسی انجمن‌ها و اجتماعاتی که مولد فتنه و محل انتظامات نمی‌باشند در تمام کشور آزاد است، قدغن فرمائید در اطراف شکایت مزبور و علت دخالت شهردار رشت به امری که از وظیفه او خارج است بازجوئی و تحقیق به عمل آورده و در صورتی که عملیات مخالف نظم و مصالح کشور از افراد حزب مزبور ناشی نشود از تشکیل آن ممانعت نمایند و نتیجه را ضمن توضیحات کافی اعلام دارند.

مدیر کل - از طرف وزیر کشور [امضا]

[حاشیه] جواب آقای دکتر سنجابی هم داده شود. ۹/۲۱

[۲۹۳۰۰۲۴۱۴ - ۲۲۵ ظ ۵ ب آ]

۴۴

[وزیر کشور به شهردار رشت، دی ۱۳۲۳]

وزارت کشور

آقای مهندس سیمرغ شهردار رشت

طبق شکایت کمیته مرکزی حزب میهن به دستور شما تابلوی حزب میهن در رشت پائین آورده شده و از نصب مجدد آن نیز جلوگیری نموده‌اید. و علاوه بر این به عنوان اینکه محل سازمان مزبور در رشت برای نیروی شوروی لازم است به افراد حزب فشار آورده‌اید که محل مزبور را تخلیه نمایند. مقتضی است چگونگی موضوع را که در صورت صحت از وظیفه شما خارج بوده است اعلام دارید.

وزیر کشور

[حاشیه] ضرورت ندارد.

[۲۹۳۰۰۲۴۱۴ - ۲۲۵ ظ ۵ ب آ]

۴۵

[رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۲۸/دی/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۲۸/۱۰/۲۳، شماره

۱۰۷۲۷/۱۲۹۸۸/۱، محرمانه

وزارت کشور

عطف به مرقومه شماره ۲۲۱۶/م - ۲۳/۹/۳۰ و مرقومه شماره ۲۱۰۶/م - ۲۳/۱۰/۲ - مراتب از رئیس شهربانی رشت استیضاح، جواب واصله حاکی است: شهربانی جز برقراری انتظامات و ایجاد حسن تفاهم نظر دیگری نداشته که روی همین اصل هم به حفظ انتظامات و رفاه اهالی موفق شد. راجع به انحلال حزب میهن و سکنی نمودن افسران شوروی در عمارت حزب متذکر گردیده که در تاریخ ۲۳/۷/۲۶ نامه دایر به تشکیل حزب مذکور به شهربانی واصل و بیانیه‌ای هم از طرف حزب در شهر منتشر [شده است]. شهربانی مراتب را به استانداری مرکز گزارش و حزب نامبرده مشغول کار شده، پس از چندی کماندان شوروی، به شهربانی مراجعه و اظهار نموده [است]: از طرف فرماندهی ارتش شوروی ماموریت دارم ابلاغ کنم که حزب میهن مورد بدگمانی مقامات شوروی است. به آنها اخطار کنید حزب را منحل و نیز فرجاد دیر حزب هم بایستی از رشت خارج گردیده و الا شخصاً در انحلال حزب میهن اقدام خواهیم نمود. رئیس شهربانی چگونگی را به آقای استاندار عرض، جواب فرموده‌اند خود شما به نحو مقتضی با هیئت رئیسه حزب مذاکره نمایید. رئیس شهربانی هم با سه نفر از کارمندان برجسته حزب مذاکره، در نتیجه خود هیئت رئیسه حزب، حزب را منحل و محل را تخلیه نموده‌اند و چون عمارت حزب را فرجاد به نام خود اجاره نموده بوده، اجاره را فسخ و خانه را به صاحبش تحویل داده [است]. ضمناً نظر به اینکه چندی قبل دادستان ارتش شوروی از شهربانی و شهرداری تقاضای خانه کرده بود و خانه هم یافت نمی‌شد در عمارت مذکور که خود آنها هم پسندیده بودند، مسکن نموده‌اند و نسبت به تبعید فرجاد، نامبرده از طرف شهربانی تبعید نشده [است]. پس از اینکه مقامات نظامی و سیاسی شوروی تقاضا نموده بودند فرجاد از رشت خارج شود، مراتب به استانداری و اداره پست و تلگراف اطلاع [داده شد و] دیگر هیچ اقدامی به عمل نیامده تا اینکه از اداره پست و تلگراف کتبا به شهربانی اطلاع داده‌اند که فرجاد به تهران منتقل شده است.

و طبق آخرین گزارش شهرداری رشت (مورخه ۱۶/۱۰/۲۳) فرجاد فعلا هم در رشت است و خارج نشده است.
رئیس شهرداری کل کشور - سرپاس سیف [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۴۱۴ - ۲۲۵ ظ ۵ ب آ]

۴۶ [گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۱۴/اردیبهشت/۱۳۲۲]

رشت

شهرداری رشت گزارش می دهد شب جمعه ۱۴/۲/۳۲۴ قطعنامه ای که در تهران چاپ شده از طرف حزب میهن در رشت منتشر گردیده که در آن قطعنامه از سقوط کابینه ها و دسیسه متولیان محلی بحث نموده و این طور نتیجه گرفته که این حکومت ها و ایجاد هرج و مرج، زمینه را برای آوردن حکومت زور و قلدری آماده می نماید. و بالاخره اظهار عقیده نمود که باید کسانی زمام امور کشور را در دست بگیرند که در وطن پرستی و آزادیخواهی و حفظ سیاست توازن و تعادل مورد اعتماد ملت ایران باشند.

قطعنامه

بیش از سه سال است مقدرات کشور بازبچه اغراض یک عده عناصر ناصالح تبهکاری است که به پیروی از سیاستهای مرموز برای تهیه مقدمات حکومتهای دیکتاتوری و محو آزادی و اجرای نقشه های شوم و خائنانه هر روز به نحوی کشور را به ورطه فنا و نیستی سوق داده و ملت ایران را نسبت به آینده خود نگران و نومید می سازند.

بحران اخیر حکومت که در نتیجه سقوط کابینه بیات ایجاد شده، بار دیگر نقش خائنانه این تبهکاران یعنی متولیان مجلس را روشن ساخت. و اکنون بر ملت ایران این حقیقت آشکار است که هدف اصلی این تشبثات پست و پلید و تغییر و تبدیل کابینه ها علاوه بر

تأمین اغراض و منافع شخصی این گروه نفع طلب و فاسد ایجاد هرج و مرج و بی سامانی و پریشانی ملت و بالاخره نوמיד ساختن و انزجار مردم از حکومت مشروطه و فراهم آوردن زمینه مساعد برای حکومت زور و قلدری تازه است. این نقش شوم و ننگین در حقیقت بازی با مقدرات و هستی ملت ایران بوده و برای آنانکه دارای عرق ملیت و خون پاک ایرانی می باشند، تحمل این اوضاع دیگر غیر ممکنست و سکوت و بردباری ملت ازین پس به هیچ وجه جایز نیست. از این رو حزب میهن در تعقیب بیانیه مشروح مورخه چهارم اردیبهشت ماه جاری وظیفه خود می داند که هم میهنان عزیز را به دسیسه و خیانت که هستی و حیات و آزادی ملت ایران را در خطر انداخته است متوجه ساخته و نظریه خود را اعلام دارد.

۱ - ما با هر حکومتی که بر اثر دسیسه و نیرنگ متولیان مجلس به وجود آید و از .....^(۱) مرتبه کار و بدنام که مکرر امتحان عدم لیاقت خود را داده اند تکمیل شود، مخالف بوده با آن حکومت و طرفداران آن جداً مبارزه خواهیم کرد.

۲ - ما معتقدیم که در حال حاضر باید کسانی زمام امور کشور را در دست گیرند که در وطن پرستی و آزادیخواهی و حفظ سیاست توازن و تعادل مورد اعتماد ملت ایران باشد.

۳ - حزب میهن تصمیم اخیر عده‌ای از نمایندگان صالح مجلس را دایر به مخالفت با تشکیل حکومت‌های جور و فساد [و] بر سر کار آوردن یک دولت آزادیخواه از عناصر ملی تقدیر می‌کند.

کمیته مرکزی حزب میهن

شنبه ۸ اردیبهشت ۱۳۲۴

[۱۱۸/۰۶۲۹۳ - ۸۰۶ ق ۱ ب الف ۱]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، شهربانی گیلان، رونوشت بیانیه حزب میهن، شماره ۳۵۷،
فکر جوان ۱۳۲۴/۴/۱۴، قیمت ده شاهی

بیانیه حزب میهن

کابینه غیر رسمی صدر طلایه دار حکومت قلدری است

گیلانیان، دیگر زندگانی در یک محیط مختنق و خفه کننده برای ملت رنجدیده و محبوس ایران که بیش از هر چیز به آزادی و راحت حاضر احتیاج دارد قابل تحمل نیست. دیگر استخوانهای پوسیده ما تاب فشار دستبندهای قپانی شهربانی‌های خود مختار را ندارد. دیگر گوشت‌های خشکیده و به استخوان چسبیده ما که در زیر آن جز عروقی خشک و خالی از خون چیزی نیست طاقت تحمل ضربات شلاق عمال دیکتاتوری را که بیست سال با وحشت و ترور بر این ملت ضعیف خدائی کرده‌اند نخواهد داشت. ما مارگزیده‌ایم و از ریسمان سیاه و سفید می‌ترسیم چه رسد از مارهایی که آنقدر خون ما را مکیده‌اند که افعی شده‌اند و دیگر در کشتن گوی سموم مهلک آنان شکی برای ما باقی نمانده است. آری ما می‌ترسیم زیرا می‌بینیم همان دستی که به پاداش آزادیخواهی و ایران دوستی حلقه‌دار را به ملک المتکلمین تحفه داد، امروز برای ما و آنانی که چون ما برای آزادی و استقلال ایران می‌کوشند از ابریشم فلسطین طناب دار می‌تابد. ما می‌بینیم دستهایی که هنوز از خون جوانان رشید لرستان در اثر قصابی‌هایی بی‌رحمانه‌ای که در تاریخ بشریت نظیر ندارد رنگین است در آبهای دزدیده شده از پیر زنان شهر قم شستشو می‌شود، تا بار دیگر به خون عده‌ای بیگناه آلوده و در سیلاب سرشک مادران داغدیده آنان شستشو شود. ای مردم اگر این باور دوران زور و قلدری تجدید شود فاتحه خود و ایران عزیزتان را باید بخوانید. دیگر به خود نپسندید که یک دزد نشان دار، مالک همه چیز زندگانی مادی و معنوی شما باشد و شرافت و حیات شما به یک گزارش دلخواه ماموری شیرهای، دستخوش طوفان نیستی گردد. کابینه غیر رسمی صدر طلایه دار حکومت قلدری است. هنوز این کابینه به مجلس معرفی نشده و رسمیت ندارد که چهره عبوس خود را با توقیف جراید آزادیخواه به ملت نشان داده

است. هنوز آقای صدر کاملاً تکیه بر اورنگ رئیس الوزرائی نرده است که جوانان دل پاک و پرشور میهن را از روی چهارپایه سخنرانی به زیر می آورد و برق سرنیزه های زنگ زده شهریور ۱۳۲۰ را به چشم طرفداران آزادی نطق و بیان می کشد. آقای صدر ما شما را می شناختیم. و با حوادث اخیر بهتر شناختیم ولی موقعی ماهیت اصلی شما و کابینه شما و اکثریت ناصالحی که در مجلس از شما طرفداری می کنند به ملت ایران آشکار شد که ام الخائنین عامل منفور و منحوس کودتای سابق و سر دسته چاقوکشان امروز سید ضیاء فلسطینی، خود را حامی و طرفدار شما اعلام کرد. این حمایت و طرفداری با سوابقی که از شما در نظر ملت ایران هست به ما حق می دهد که کابینه شما را طلایه دار حکومت قلدری بنامیم. و به این اوصاف بشناسیم. آزادیخواهان گیلان! تثبیت حکومت صدر، فحاشی آزادی و آزادیخواهی است. مبارزه دلیرانه اقلیت شجاع و بی باک مجلس با اکثریت ناصالح آن مبارزه آزادی و استبداد است. در این مبارزه است که دکتر مصدق وکیل محبوب ملت ایران و لیدر با شهامت اقلیت شجاع مجلس در جواب تقاضای ملتسمانه فیروزآبادی که دامن ایشان را گرفته و می گفت شما را به خدا از جلسه بیرون نروید مجبور است مثل بچه کودنی گوش او را بگیرد و بگوید .....^(۱) این مبارزه، مبارزه اقلیت و اکثریت مجلس نیست بلکه مبارزه اکثریت رنج دیده ملت ایران با اقلیت خائن طبقه حاکمه است. این مبارزه مبارزه مرگ و زندگی ملت ایران است. حزب میهن گیلان که به اهمیت این مبارزه پی برده است ضمن دعوت از کلیه آزادیخواهان گیلان برای شرکت در این مبارزه مقدس بدین وسیله پشتیبانی خود را نسبت به اقلیت شجاع مجلس با کمال شدت اعلام می دارد. جوانان حزب میهن تنها و گرانبهارترین دارائی یعنی جان خود را وقف آزادی و استقلال ایران عزیز کرده اند. و منتظرند هر چه زودتر این دین خود را در راه میهن و ملت ادا نمایند.

پاینده باد ایران

زنده باد اقلیت شجاع مجلس

کمیته ایالتی حزب میهن - گیلان

شرکت سهامی چاپ رشت

[حاشیه] رونوشت برابر با اصل است - متصدی دفتر اطلاعات - ملکوتیان -
[مضا] ۲۴/۴/۱۸

[۱۳۰۲۴۱۳ - ۲۹۳۰۰۲۴۴ ظ ۵ ب آ ۱]

۴۸ [رئیس شهربانی رشت به شهربانی کل کشور، ۱/مرداد/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی رشت، شماره ۶۷۹۷/۱۰۲۸
مورخه ۱۳۲۴/۵/۱

شهربانی کل کشور

به عرض می‌رساند:

از ساعت ۱۹^۱/_۴ روز جمعه ۲۹ ماه جاری در داخله حزب میهن سخنرانی بوده ابتدا پور فولادی شرحی از شجاعت جبلی ایرانیان و اینکه حضرت امیر (ع) ایرانیان را در شجاعت و راستگویی ستوده بیان، و اضافه نمود که شما همان اخلاف ایرانیان قدیم هستید. سپس ناصر موسوی اظهار نمود که ۲۰ سال قبل سید ضیاءالدین خائن ایران را به شاه متوفی فروخته و او با قلدری هرکاری که مایل بود می‌کرد و اگر مردم دور هم جمع می‌شدند فوراً مامور شهربانی آنان را دستگیر و زندانی می‌نمودند. فعلا که وقت داریم فرصت را نباید از دست داد و گر نه غفلت همان شجر قدیم را بارور خواهد نمود. و شرحی در اطراف مرانامه حزب میهن که متکی به هیچ جا و هیچ مقاماتی نبوده و رنگ و نیرنگ نیز ندارد بیان و درخواست نمود که با ما کمک کنید تا دور هم جمع شده و حکومت قوی داشته باشیم و ایران را از بیچارگی نجات دهیم و جمعیت در حدود ۶۰ نفر بوده است. در ساعت ۲۰^۱/_۴ سخنرانی خاتمه و جمعیت متفرق شدند.

مراتب برای استحضار خاطر مبارک عرض شد.
رئیس شهربانی رشت. پاسیار ۱ شوکت - امضاء
رونوشت برابر اصل است.

[۲۹۳۰۰۲۴۱۳ - ۲۲۴ ظ ۵ ب آ ۱]

۴۹

[رئیس شهربانی کل کشور به وزیر کشور، ۲/مرداد/۱۳۲۲]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، تاریخ ۲/۵/۲۴، شماره
۱/۴۶۰۰/۴۹۹، محرمانه

وزارت کشور

تعقیب معروضه شماره ۴۶۷۵/۴۳۲۲ - ۲۸/۴/۳۲۴، شهربانی رشت گزارش می دهد:
راجع به انتشار آگهی از طرف کمیته ایالتی حزب میهن طبق اطلاع واصله در صد دند
حزب مزبور را در رشت تشکیل دهند و باغ حاج صمد خان کنار شهر را نیز از مهندس
پیکاری اجاره نموده اند ولی تا کنون اقدامی ننموده و تابلوئی نصب نشده و مهندس
پیکاری خود یکی از اعضاء حزب میهن و از هیئت مدیره آن فعلاً فرجاد کارمند پست و
تلگراف، موسوی پسر صدر الشریعه، فهیم کارمند کیسه بافی، شناخته شده [اند] و به
طوری که شنیده می شود با حزب توده رشت ائتلاف دارند. صحت و سقم قضیه معلوم
نیست، پس از حصول اطلاع به عرض خواهد رسید.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی [امضا]

[۲۹۳۰۰۲۴۱۳ - ۲۲۴ ظ ۵ ب آ ۱]

۵۰ [رئیس شهربانی رشت به شهربانی کل کشور، ۸/مهر/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی رشت، مورخه ۲۴/۷/۸، شماره
۱۱۲۴۶/۱۸۰

فوری و محرمانه است.

شهربانی کل کشور - اداره اطلاعات

طبق گزارش واصله در تاریخ ۲۴/۸/۶ مقدار زیادی برگهای کوچک چاپی طبق چهار برگ نمونه پیوست تقدیمی در شهر رشت به درخت و دیوارهای اطراف خیابان الصاق و هیچ معلوم نیست برگهای مزبور از طرف کی چاپ و منتشر گردیده و روی هر یک مراتب مختلف به شرح زیر نوشته شده است.

۱ - طرفداران سیاست یک طرفی، ایران را به گرداب فلاکت سوق می دهند. حزب میهن حقیقی ترین طرفدار سیاست موازنه است.

۲ - پرورش حس میهن پرستی و اعتماد به نفس سرلوحه مرام حزب میهن است.

۳ - حزب میهن طرفدار جدی و مدافع حقوق کارگران و کشاورزان و صیادان و پیشه‌وران است.

۴ - حزب میهن امروز بزرگترین پرچمدار نهضت ملی ایران است و به طور قطع فردا بزرگترین عامل رستاخیز عظیم معنوی ملت ایران خواهد بود. مراتب استحضارا عرض شد.

رئیس شهربانی رشت - پاسیار ۱ شوکت

رونوشت برابر اصل است.

حزب میهن طرفدار جدی و مدافع واقعی حقوق کارگران.

کشاورزان و صیادان و پیشه‌وران است.

حزب میهن امروز بزرگترین پرچمدار نهضت ملی ایران است و به طور قطع فردا بزرگترین عامل رستاخیز عظیم معنوی ملت ایران خواهد بود.

پرورش حس میهن پرستی و اعتماد به نفس سرلوحه مرام حزب میهن است.

طرفداران سیاست یک طرفی ایران را به گرداب فلاکت سوق می‌دهند حزب میهن حقیقی‌ترین طرفدار سیاست موازنه است.

روز ۳۲۴/۷/۱۲ از حزب میهن فولاد پور سخترانی و اظهار داشت دولت ما استعمار طلب و وکلای ما خائن و میهن فروش هستند و به وسیله پول آراء مردم را خریده و وکیل می شوند.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۵۲ [رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۸/مهر/۱۳۲۴]

وزارت کشور شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱/۷۷۷۴/۸۶۹، تاریخ ۲۴/۷/۱۸، محرمانه

وزارت کشور

محترما به استحضار می رساند: شهربانی رشت گزارش می دهد ساعت ۵ بعد از ظهر روز جمعه ششم ماه جاری در محل حزب میهن باغ مرحوم صمد خان، سخترانی بوده [است]. عده ای در حدود یکصد و پنجاه نفر از اهالی رشت از کسبه بازار و غیره در محل مزبور که نسبتا در خارج شهر واقع است اجتماع، ناصر موسوی عضو حزب مزبور که یکی از مالکین جزء گیلان است شروع به سخترانی نموده اظهار داشته است: در مملکت ایران کارفرمایان از کارگرهای خود در روز کار زیادی کشیده اما در موقع دادن مزد آنقدرها نمی دهند که آن کارگر بتواند زندگی خود را مرتب نماید. وبعدها در اطراف ساختمانهای آمریکائی ها در تهران بیان نموده است آمریکائی ها می خواهند ساختمانهای خود را به مصرف فروش برسانند و پول ایران را خارج کنند. این عمل دولت آمریکا نیست بلکه مربوط به وکلای مجلس ماست که خیال دارند دلالتی نموده چیزی عاید خودشان بشود. در ساعت ۶ روز مزبور سخترانی خاتمه و جمعیت متفرق شدند.

رونوشت به نخست‌وزیری ارسال شده است.
رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۲]

۵۳

[بیانیه حزب میهن - کمیته ایالتی گیلان، ۱۴/بهمن/۱۳۲۴]

۲۴/۱۱/۱۴ بیانیه حزب میهن عقل کهن به مغز جوان هست
گیلان فکر جوان به مغز کهن نیست

هم میهنان: از آن روزی که آزادی مصنوعی پس از شهریور ۱۳۲۰ به ملت ایران داده شد آنانکه به سر پیشرفت تمدن جدید آشنا بودند فریادها کردند نوشتند و گفتند که از وجود جوانان میهن پرست و تحصیل کرده و ترقیخواه ایران در اداره امور استفاده کنند و زحمات جوانانی را که یک عمر به امید خدمتگزاری به میهن خود به جای بند و بستهای نامشروع و احتکار آذوقه مردم فقیر رنج تحصیل را به خود هموار کرده‌اند بیهوده نگذارند. همه دولت‌های وقت این حرفها را ظاهراً تصدیق کردند، ولی روش کلی کهنه پرستی و ارتجاع که محور اداره امور ایران است نگذاشت حتی یک مامور دزد بی سواد شیرهای یا دربان اطاق رئیس کارگزینی به دلیل سابقه خدمت!! از جای خود تکان بخورد چه رسد به مدیر کل راه آهن یا وزیر خواربار.

به طور کلی با وجود این هیئت‌های حاکمه در هر تغییر و تحولی ملاک اشغال پستهای حساس، پول و زور و یا صورت اسامی مضبوطه بوده و هست. و این صورت‌های مضبوطه که سرنوشت همیشگی ملت ایران در آن منقوش است در مواقع لزوم برای انتخاب نخست‌وزیر و وزیر از پرونده مربوط به ایران و دفترچه بغلی متولیان مجلس و برای تعیین روسای دوائر دولتی، وکلای مجلس شورا، اعضای انجمن شهرداری یا اطاق

بازرگانی، افراد انجمنهای فرهنگی یا تربیت بدنی، اعضای هیئت نظار و نمایندگان انجمن ایالتی و ولایتی، نقرات انجمن‌های خیریه و ساختمانی، حتی هیئتهای مذهبی و روضه‌خوانی به ترتیب از بایگانیهای وزارت خانه‌ها، ادارات مرکز، استانداریها، فرمانداریها، بخشداریها، حتی دهداریها، بیرون می‌آید و طبق النعل بالنعل مثل نص صریح قوانین آسمانی به مورد اجرا گذاشته می‌شود و اغلب آن منتخبین در چند انجمن و مجمع شرکت دارند و کلیه امور در اختیار آنهاست. همینها یک عمر همین اختیارات را داشتند، و کاری برای شهر و مملکت انجام ندادند و باز هم نخواهند داد در حالی که هزاران جوان تحصیل کرده و بی‌آلایش و پر شور برای هر نوع خدمت به میهن حاضرند ولی به گناه نداشتن القاب و امتیازات اشرافی و زمینهای وسیع زراعتی و بند و بستهای محرمانه از شرکت در این اجتماعات محرومند.

جوانان گیلان: این روزها که انجمن‌های ایالتی و ولایتی در رشت تشکیل می‌شود هیچ استبعاد ندارد شما را که یک عمر در شرایط سخت زندگی امروزی تحصیل کرده‌اید به علت نداشتن ملک یا نپرداختن مالیات مستقیم از دادن رای محروم و فلان محترک دزد بی سواد که سفته چند هزار ریالی خود را با انگشت امضا می‌کند به نمایندگی انتخاب کنند. به قضاوت هیئت حاکمه ایران بهای اوراق دکترا و لیسانس و دیپلم از اوراق بهادار ریال خیلی کمتر است، برای بار دیگر جریان روز این نکته را به ما ثابت کرد و نشان داد آنانی که خود را طرفدار طبقه جوان معرفی می‌کردند عملاً جز آن هستند و این نشانه کاملتری است از آنکه هنوز هیئت حاکمه ایران نمی‌تواند به آسانی از القاب و امتیازات دوره قرون وسطائی صرف نظر کند ولی باید بدانند که دیگر دوران حکومت زور و زر به سر رسیده است و ایران ما که شیرازه تشکیلاتش در همه شئون اجتماعی و سیاسی و اقتصادی از هم گسیخته است برای اصلاحات به نیروی جوان و فکر جوان و اراده جوان احتیاج دارد. اصول کهنه پرستی برای اداره کشور ما در دنیای متمدنی امروزی محکوم به فناست.

هم میهنان: ایران مستقل، ایران آزاد، ایران خالی از هر نوع نفوذ بیگانه، ایران متمدنی، بالاخره ایرانی که همه افراد ملت در آن معنی حقیقی زندگی و شرافت استقلال را درک

کنند باید با اراده ملت به رهبری جوانان کشور به وجود آید و با فکر جوان اداره شود. قدرت متشکل جوانان فداکار حزب میهن که پیشروترین سربازان جبهه تجدد در مبارزه عملی بر علیه دستگاههای پوسیده و کهنه پرست هستند ضامن اجرای این نیت شرافتمندانه است.

پاینده باد ایران - پیروز باد جوانان حزب میهن

کمیته ایالتی حزب میهن استان یکم

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۹۲]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور، ۱۰/فروردین/۱۳۲۵] ۵۴

وزارت کشور، شماره ۱/۱۳۳۹۴۱۴۹، تاریخ ۱۳۲۵/۱/۱۰

وزارت کشور

محترماً گزارش شماره ۱۸۹۵۳/۲۹۸۸ - ۳۲۴/۱۲/۲۵ شهربانی رشت ذیلاً معروض می‌گردد:

ساعت ۱۷/۳۰ روز ۲۴ ماه جاری در کلوپ حزب میهن با حضور صد نفر آقای ناصر موسوی کارمند حزب مزبور سخنرانی [و] بیان داشت که مدت چهار سال است ایرانیان از هیچ گونه کمک و مساعدت با متفقین عزیزمان دریغ نکرده‌اند و قرار بود که بابت خسارت وارده به راه آهن پس از خاتمه جنگ، ده میلیون ریال به ایران بدهند. صرف نظر از خسارت وارده قوای خود را از خاک ایران تخلیه نمی‌کنند. ضمناً اشاره نمود که ما ایرانیان باید آرامش را در همه جا برقرار نموده و اغتشاش نکنیم کسانی که مایل به اغتشاش می‌باشند ایرانی نبوده و قصد دارند منظور شوم خود را انجام دهند. در ساعت ۱۹ سخنرانی خاتمه یافت.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضرابی

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۸۹]

۵۵ [بیانیه حزب میهن - کمیته ایالتی استان یکم، اردیبهشت ۱۳۲۵]

بیانیه

هم میهنان گرامی موقعیت حساس کشور، امروز بیش از هر چیز اتحاد و اتفاق کلیه آزادیخواهان میهن پرستی را که هدف آنان حفظ و استقلال و آزادی میهن عزیز است ایجاب می نماید، تا به کمک یکدیگر در رفع بدبختی ها و خرابی هائی که به سبب بروز جنگ و عوامل خارجی و داخلی دیگر برای کشور مصیبت زده ما پیش آمده است قیام نمایند و وظیفه مشترکی را که در برانداختن عوامل زور و بیداد و مبارزه با جهل و فساد به عهده دارند به نحو کاملی انجام دهند. به پیروی از این نیت پاک افراد آزادیخواه و مبارز احزاب ملی میهن و ایران که تاکنون شرف ملیت و ایران دوستی خود را در سایه ایمان و اراده خلل ناپذیر خویش بدون اتکاء و استعانت به غیر محفوظ داشته و به ثبوت رسانیده اند اکنون با الحاق و اتحاد خود قدمی دیگر در راه حفظ آزادی و استقلال میهن عزیز برداشته اند و از این پس در جبهه واحدی دوش به دوش هم با حفظ همان آرمان و با نیروی تازه تری به مبارزه پرافتخار خود در زیر پرچم مقدس ایران ادامه خواهند داد.

سازمان مرکزی حزب میهن استان یکم ضمن اعلام این مزده مسرت بخش به اطلاع کلیه گیلانیان آزادیخواه میهن پرست می رساند :

چون تشکیلات احزاب میهن و ایران از این پس یکی بوده و به نام ایران خوانده می شود، حزب میهن استان یکم هم از این تاریخ سازمان مرکزی حزب ایران - گیلان نامیده می شود.

ما انتظار داریم که آزاد مردان پاک سرشت و میهن پرستان حقیقی با پیوستن خود به ما

جبهه بزرگ ملی ما را تقویت کنند و در راه تامین آزادی و ترقی و عظمت کشور عزیز با ما همکاری نمایند.

پاینده باد ایران

کمیته ایالتی حزب میهن استان یکم

۵۶

[رئیس شهربانی کل کشور به استاندار گیلان، تاریخ ندارد]

وزارت کشور، استانداری استان اول

مقام استانداری استان یکم - طبق گزارش واصله در ساعت ۱۰ روز جمعه ۲۸ ماه جاری در میدانگاهی جلوی درب حزب میهن رویروی بانک ملی رشت از طرف حزب میهن سخنرانی بود، قبلاً ناصر نام موسوی، عضو حزب مزبور شروع به سخنرانی نموده اظهار داشت، رفقا و برادران مدت چهار سال است که این حزب ما در ایالات و ولایاتها تشکیل شده است که بعضی رفقا اظهار می دارند که چرا ما تظاهرات و سخنرانی نمی کنیم و میتینگ نمی دهیم. امروز اول دفعه است که این حزب شروع به سخنرانی می نماید، ولی به عقیده بنده در پشت پرده، بدون تظاهر بهتر می توان کار را پیش برد. سپس از تمام اهالی دعوت نمود که دست اتحاد به هم داده و به کمک همدیگر میهن خود را نجات بدهند. بعداً نقی نام موسوی عضو حزب میهن مرکز که اخیراً وارد رشت شده است، رشته سخنرانی را به دست گرفته بیان نمود رفقا و برادران اهالی گیلان بنده از طرف ۲۰ هزار نفر طرفداران شما در تهران مامورم که سلام آنها را به شما حاضرین برسانم. بنده نمی دانم شماها چرا آنقدر به خواب غفلت رفته اید. اول شهریور ۱۳۲۰ که باعث طلوع خورشید ندای آزادیخواهان درخشید و در همه جای ایران سرایت نمود. تا وقت باقی است متحد شوید و نگذارید آزادی از دست شماها برود. اگر این دفعه موفق نشوید باز

هم بدتر از دوره رضا شاه خواهید شد و زنجیرها به گردن شماها خواهد افتاد. پس از چهار سال و نیم تحمل بار سنگین جنگ به دوش این ملت ضعیف افتاد امروز در نتیجه دولت‌های بزرگ می‌خواهند برای ما قیم معین کنند و می‌گویند این ملت نمی‌تواند امور سیاست خود را پیش ببرند. چند روز قبل سه نسخه در وزارت خارجه که دو نسخه آن امضاء شده و دیگری بدون امضاء است در تهران به وزارت امور خارجه تسلیم و ارائه دادند. آقایان آن نسخه بدون امضاء می‌دانید مال کدام دولت و دوست با وفای ما بوده که این نامه را امضاء ننموده و ما را به قیمومیت قبول ننموده و گفته است که ایران شش هزار سال است مستقل است و نباید برای او قیم معین شود. آن دولت دوست شمال ما بوده که دست رد به سینه دشمنان ما زده و او را رد نموده [است]. این دولت فعلی و نمایندگان او مانند تقی زاده و ارفع‌ها باز هم می‌خواهند ما را غلام حلقه به گوش استعمار طلبها بنمایند. این نمایندگان که از طرف دولت ایران به سازمان ملل متفق به لندن رفته‌اند، هیچ دولت نماینده حقیقی ملت ایران نیستند. برای اینکه همین تقی زاده نبود [که] چند سال قبل قرارداد نطف جنوب را تجدید نمود و به اربابان خود خدمت و ما را بدبخت نمود؟ باز هم همین شخص از طرف دولت، نماینده ایران در لندن است. ما باید دست اتفاق به هم داده این کاخ پوشالی دولت را بهم زده و امور مملکت را به دست خودمان بگیریم. اخیراً دشمنان ما می‌خواستند در بین ملت ایران روابط تیرگی بیندازند ولی موفق نشدند. می‌گفتند قضایای آذربایجان به دست یک عده ارامنه و آسوری و کرد انجام می‌گیرد. بله این ارامنه و آسوری و کردها دست خودشان را روی خاک بیرجند و خراسان گذاشته‌اند، فقط استقلال ایران را می‌خواهند. اینها با ما متحد هستند. [سپس] ناصر نجمی منشی حزب میهن مرکز که اخیراً به رشت وارد شده شروع به سخنرانی نموده اظهار داشت: رفقا، برادران اگر بخواهید قدری حرفهای مرا گوش بدهید به شما آشکار خواهم نمود که پدران شماها همان نادر و شاه عباس از زیر ظلم و ستم در میان مردم قد برافراشته، پرچم سه رنگ را در کاخ دهلی فعلی هندوستان در اهتزاز درآورده‌اند و شما هم اولادان آنها هستید باید پرچم سه رنگ را که مایه افتخار ایرانیان است نگهداری نمائید. ملت چندین هزار ساله ایران قیم لازم ندارد. قیم برای مانند ملت افغان و سوریه و لبنان است

نه ملت چندین هزار ساله [ایران] به قول آقای دکتر مصدق که یکی از نمایندگان مبرز مجلس شورا ملی است، قراردادی بسته شده که صد رحمت به قرارداد وثوق که در تاریخ ۱۹۱۹ بسته شده بود. آقایان گوش خودتان را باز کنید در جنگ گذشته هم می خواستند ایران ما را تقسیم نمایند ولی آزادیخواهان ایران مانند کوچک خان جنگلی و غیره نگذاشتند پرچم افتخار ما از دست ایران برود و امروز هم ما باید اتحاد نمائیم و پرچم افتخار خود را نگهداری کنیم. زنده باد اتحاد خلل ناپذیر حزب میهن و زنده باد ایران و پرچم سه رنگ شیر و خورشید ایران و مرده باد سید ضیاء و دشمنان ایران. در ساعت ۱۳ صبح سخنرانی خاتمه جمعیت متفرق شدند.

رئیس شهربانی کل کشور - سرتیپ ضرابی [امضاء]

[۲۵۹۲ - ۱۰۹۰۸۷]

مازندران - بابل

۵۷

[گزارش تلگرافی استانها و شهرستانها، ۲۸/خرداد/۱۳۲۴]

بابل

روز ۲۴/۳/۲۸ از طرف حزب میهن مجلس سخنرانی تشکیل [شد و] امیر توسلی و محمود صمصامی در اطراف مخالفت با کابینه جناب آقای صدر بیاناتی نموده، سوابق خدمت ایشان را تشریح و اظهار داشتند که جناب آقای صدر در زمان محمد علی میرزا و در زمان پهلوی احکام بی اساسی بر علیه آزادیخواهان صادر نموده است و ما باید با تمام قوا بکوشیم که کابینه ایشان پایدار نگردد.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۵۸

[بیانیه حزب میهن بابل، ۲۶/فروردین/۱۳۲۵]

بیانیه حزب میهن بابل

هم میهنان!

«حزب میهن» که از دو سال پیش به پشتیبانی بهترین عناصر روشنفکر و ایران پرست آزادیخواه، و با اتکاء به افکار عمومی ملت ایران منحصرأ به منظور حفظ استقلال و تمامیت ارضی خاک ایران و تأمین عدالت اجتماعی تشکیل شده؛ در مدت عمر کوتاه خود برای صیانت منافع رنجبران و زارعین و ترقی سطح معلومات و آسایش امور زندگی جامعه ایرانی قدم‌های مؤثری برداشته و در پیشرفت منظورهای خود که یگانه آرزو و آمال کلیه عناصر مترقی و آزادیخواه این کشور است با کمال سرسختی و با استدلال متین مجاهدت نموده و اکنون نیز به موفقیت شایانی که عبارت از اتحاد و پیوستن دو حزب مقتدر «میهن» و «ایران» است نائل گردیده و در این راه جز به پشتیبانی و مساعدت آزادگان ایرانی به هیچ یک از عوامل خارجی بستگی و اتکائی نداشته است.

روشنفکران! رنجبران ایرانی!

از این پس ما برای تقویت این نهضت ملی و پشتیبانی از نیات میهن پرستانه در تحت پرچم واحد حزب «ایران» مردانه قدم به پیش نهاده و در این راه با سایر هم میهنان خود برای ایجاد یک ایران مستقل و نیرومند که شایسته شئون تاریخی و سزاوار یک ملت زنده و بزرگ باشد از هیچ گونه فداکاری مضایقه نخواهیم کرد.

بنا براین در چنین موقعی که کشور ایران تشنه آزادی و مام میهن در انتظار فداکاری

فرزندان غیور ایرانی است،

مازندرانی‌های با شهامت!

ما از شما کلیه عناصر میهن پرست آزادیخواه دعوت می‌کنیم که هیچ‌گونه درنگ و سستی را جایز ندانسته و یأس و تردید به خود راه ندهید و در راه رسیدن به هدف مشترک با ما کمک و همراهی نمائید و به حزب نیرومند ایران بپیوندید. شکی نیست که در پرتوی یگانگی عناصر پاک و میهن پرست به مقاصد و نیات عالی خود موفق و پیروز خواهیم شد و دیر یا زود دست کلیه خیانتکاران را کوتاه، و این دستگاه جور و فساد را با نیروی آهنین و اراده تزلزل ناپذیر خویش ویران، و بار دیگر ایران را سرزمین میهن پرستان و رادمردان و مهد پاکی و صفا و روشنی خواهیم ساخت. پاینده باد ایران!

زنده باد اتحاد احزاب «میهن» و «ایران»

کمیته ایالتی حزب میهن استان دوم

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۶]

گرگان

۵۹

[کفیل شهربانی کل کشور به نخست وزیر، ۲۱/تیر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره محرمانه، شماره ۱/۳۴۹۳/۴۹۰۰.

تاریخ ۲۳/۴/۲۱، محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

عطف به مرقومه شماره ۹۶ - ۲۳/۴/۷۷ راجع به انتشار بیانیه پرنده قاصد در گرگان به استحضار می‌رساند. طبق گزارش شهربانی محل چون احزاب (میهن پرستان، پیکار، استقلال، آزادیخواهان، میهن پرست)^(۱) توأم شده و به نام حزب میهن معرفی و اعلام گردیده‌اند، به منظور آگاهی جمعیت احزاب مذکور تحت عنوان «پرنده قاصد» و «جبهه ملی بزرگ» بیانیه‌هایی منتشر و صدور آن از طرف نعمت‌الله قاضی، ملاک دبیر سابق جمعیت اسلامی و غلامعلی کبود رنگی نویسنده چاپخانه گرگان و دبیر سابق حزب پیکار می‌باشد.^(۲)

کفیل شهربانی کل کشور - پاسیار ۱ سیف [امضا]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۹]

[رئیس شهربانی کل کشور به وزارت کشور - اداره سیاسی، ۲۸/فروردین/۱۳۲۴] ۶۰

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، شماره ۴۹۴، ۱/۲۸۷، تاریخ ۱/۲۸/۱۳۲۴، محرمانه

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند: طبق گزارش شهربانی گرگان از طرف حزب میهن بیانیه‌ای در شهر گرگان انتشار یافته که رونوشت آن جهت اطلاع به ضمیمه تقدیم می‌گردد و شعبه حزب میهن آنجا به شهربانی نوشته‌اند حزب مزبور شخصیت حقوقی خود را به شماره ۳۵ در دفتر ثبت اسناد به ثبت رسانیده است.

رئیس شهربانی کل کشور - سر تیپ ضربایی

۱ - حزب میهن از ائتلاف چهار حزب میهن پرستان، استقلال، آزادیخواهان و پیکار بوجود آمده ذکر ۳۵ حزب میهن پرست اشتباه و

۲ - اصل ۱ می‌باشند

افزافی است.

رونوشت شرح بالا به انضمام رونوشت شرح پیوست برای استحضار مقام نخست‌وزیری تقدیم می‌شود.

از طرف وزارت کشور [امضا]

بیانیه حزب میهن‌گروگان

هم میهنان، از تفرقه و تشتت بپرهیزید. پراکندگی شما کشور را به سوی نیستی خواهد کشانید تاکی باید به اوضاع شرب الیهود و مسخره کشور با خونسردی نگرست قدری بخود آییم و نگذاریم که فرزندان ما به جای درود، لعنت بر ما فرستند.

وقتی مسافران یک کشتی دچار طوفان گردند و مرگ از هر سو آنها را تهدید کند، آیا تسلیم قهر طبیعت شده و در صدد رهائی نخواهند بود؟ وقتی آتش در خانه‌ای شعله‌ور گردید آیا افراد خانواده آن قدر به شعله‌های آتش نگاه می‌کنند تا از آنها جز خاکستر چیز دیگری بر جا نماند؟ خیر. ابدا.

این خلاف نظام و قانون زندگی است. بشر زنده برای حیات خود فعالیت می‌کند. مبارزه می‌کند. و همین که خطری احساس نمود بر فعالیت خود می‌افزاید تا خطر را مرتفع ساخته و حالت اولیه را باز بگیرد. اگر بگوئیم ما خود را از این قانون طبیعی مستثنی ساخته‌ایم سخنی به گزافه نگفته‌ایم.

سالهاست روش مردگان [را] پیش گرفته‌ایم. سالهاست خانه ما طعمه حریق شده جز آنکه شراره آتش را تیز تر و به فناى خود کوشیده باشیم کار دیگری هم صورت داده‌ایم؟ خو بست قدری چشمان خود را باز نموده و با دیده بیناتری به وضع اسف آور خویش بنگریم.

امروز در تمام جهات و نواحی زندگانی ما رنج، بدبختی و مصیبت فرمانروائی می‌کند و مسلما اگر چندی بدین منوال بگذرد باید با مرگ ابدی روبرو گردیم.

هم میهنان از گذشته سراسر محنت عبرت بگیریم و ثابت کنیم که می‌توانیم بر مقدرات خویشتن حاکم باشیم راضی نشویم تاریخ بار دیگر تجدید شده و قلدر دیگری مانند

رضاخان با دست بیگانه بر مال و ناموس و هستی ما فرمان دهد. ما امروز تمام مصائب و بدبختیها را از دستگاه حاکمه و آنهایی می‌دانیم که می‌خواهند به ناحق بر ما حکومت کنند و خوشی و کامرانی آنها به قیمت شرافت و آبروی میهن عزیز تمام شود. همه شما می‌دانید از دست این وکلای غیر ملی، دولتهای متزلزل و بی‌شهامت، دستگاههای عریض و طویل دولتی جز افزودن بیچارگی و مذلت ملت و ویرانی کشور کار دیگری ساخته نیست.

تمام آنهایی که در راس امور ملاحظه می‌کنیم جز خدمتگزاری ملت وظیفه دیگری ندارند ولی می‌بینیم که اولیاء این کشور خیانت را پیشه خود ساخته و هستی پانزده میلیون نفوس را دستخوش هوی و هوس خود قرار داده‌اند. هم میهنان! اوضاع ننگین کنونی میهن پرستان و آزادی خواهان را متاثر نموده و دیگر حاضر نیستند خود را تا این حد بدبخت و خانه خود را تا این درجه خراب ببینند. برای خاتمه دادن به این اوضاع اسف انگیز جبهه نیرومندی تشکیل داده برای استقلال و عظمت کشور جانبازی می‌کنند، شما هم تا این فرصت گرانبها باقی است با آنها متحد شوید و مطمئن باشید پیروزی نهائی از آن ما بوده و باز روزی فرا می‌رسد که پرچم ایران به اهتزاز درآمده و مژده سعادت را ببخشند. پاینده ایران ما زنده باد آزادیخواهان و میهن پرستان. حزب میهن گرگان

رونوشت برابر با رونوشت اصل است

تاریخ ۲۲/۱/۱

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۷۳]

روز ۱۳۲۴/۴/۳ بیانیه از طرف حزب میهن تحت عنوان (ارواح شهدای آزادی نگراند، هنوز دست صدر الاشراف از خون رشیدترین فرزندان این کشور رنگین است) [منتشر شد]. [بیشتر بیانیه از جناب آقای نخست‌وزیر و سوابق ایشان تنقید و به اکثریت مجلس حمله نموده است.

۶۲

[بیانیه حزب میهن - کمیته گرگان، تیر ۱۳۲۴]

حکومتی که از مردم نباشد و نخواهد با مردم و برای مردم کار کند
دیر یا زود محکوم بزوال است

ارواح شهدای آزادی نگراند
هنوز دست صدرالاشراف از خون رشیدترین
فرزندان این کشور رنگین است

هم میهنان - مدتهاست آزادیخواهان، میهن پرستان شما را به اتحاد و یگانگی دعوت
نموده برای نجات کشور از شما استمداد می‌طلبند.

سالهاست احزاب آزادیخواه خطرات آینده را پیش بینی نموده سیاستهای مرموز و منفور
را از پس پرده استتار بیرون کشیده به شما اعلام داشته ولی متأسفانه تا حال تمام تذکرات
بی‌غرضانه آنها را با خونسردی تلقی کرده‌اید.

این خونسردی، این سکوت مدهش، این بی‌اعتنائی و سستی شما سیاست استعمار
را برانگیخته و جداً تصمیم گرفته است که با دست اکثریت فاسد و خائن مجلس
مقدمات تسلیم میهن عزیز را به بیگانه فراهم نماید.

اگر شما با آزادیخواهان در یک جبهه قرار می‌گرفتید امروز جرأت نمی‌کردند در

مقابل شما و علی رغم احساسات شما با حکومت دموکراسی به مبارزه پردازند. اگر شما به سرنوشت خود علاقمند بودید امروز نمی‌گذاشتید صدرا لاشراف، دژخیم معروف باغشاه، شخصی که مجری نیات پست و خائنانه محمد علی میرزا بود، آن کسی که حکم اعدام ملک المتکلمین‌ها - صور اسرافیل‌ها و شریف‌ترین مردان این کشور را رقم زد، بر مسند نخست‌وزیری یک کشور مشروطه بنشیند.

بروید تاریخ را ورق بزنید تا ببینید چگونه راد مردان را به خاک خون کشانید. چرا جای دور می‌روید - شما آنقدر فراموشکار و آنقدر بی‌قضاوت شده‌اید که از یاد برده‌اید این شخص در دستگاه حکومت رضاخان وزیر دادگستری بوده است؟ مگر همین صدر نبود که به نفع ارباب خود کاخ عدل و داد را به ظلمتکده تبدیل نمود و با ضبط املاک شما بیچارگان هزاران خانواده را به خاک مذلت نشانید؟ و مگر در همین دوره کنونی حلقوم مردم بیچاره قم را برای قطره‌ای از آب نیمور^(۱) بی‌رحمانه نشرد؟

هم میهنان - اگر شما ادعا می‌کنید که حکومت مشروطه داریم، اگر می‌گوئید این آزادی به بهای خون پدران ما به دست آمده، اگر از حکومت ننگین گذشته عبرت گرفته‌اید چرا حاضر می‌شوید که سیاست استعمار و ارتجاع شما را مسخره کرده یک بار دیگر بنای دیکتاتوری را بر اجساد میلیون‌ها ایرانی گرسنه و بیچاره و بدبخت بیاکنید.

امروز ما به دنیا بانگ بر می‌زنیم که این کابینه و تمام کابینه هائی را که با دست خائنین روی کار آید به رسمیت نخواهیم شناخت

ما آنقدر مبارزه می‌کنیم و آنقدر از وکلای شجاع و صالح اقلیت پشتیبانی خواهیم نمود تا آزادی و مشروطه ما از چنگال مهیب استبداد رهائی یابد.

ما آخرین قطره خونی که در بدن داریم [را] برای عظمت و سعادت میهن عزیز فدا خواهیم نمود، شما چطور؟

آیا باز هم سکوت، باز هم خون‌سردی، باز هم بی‌اعتنائی در مقابل سرنوشت شوم که کشور ما را به پرتگاه سقوط می‌افکند پیشه خود خواهید ساخت؟

۱ - نیمور، قصبه مرکزی دهستان نیمور بخش هومه شهرستان ملات در ۱۱ هزار گزی جنوب ملات، متصل به هاده دلیهان به ملات ..... آبش از رودخانه لعل بار (رود قم) است [نقشه نامه دهفدا]

امروز ما شما را به پشتیبانی از اقلیت صالحی که با فداکاری برای نجات میهن قد
برافراشته است دعوت می‌کنیم و فرزندان ایران به روح کسانی که با سکوت خود جبهه
ارتجاع را تقویت کرده‌اند لعنت می‌فرستد.

آزادیخواهان دیگر جای تأمل و درنگ نمانده است.

برای نجات میهن قدم به پیش

پاینده ایران

زنده باد اقلیت شجاع مجلس

نابود باد اکثریت فاسد

مرگ بر دشمنان ایران

حزب میهن - کمیته گرگان

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۶۲

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۸/مهر/۱۳۲۴]

گرگان

روز ۲۲۴/۷/۲۸ جلسه حزب میهن تشکیل [و] مهندس پیکاری عضو حزب که از مرکز
آمده، سخنرانی و اظهار نمود: این دولت و نمایندگان به درد ملت نمی‌خورد و باید
دولت و نمایندگان از طرف ملت انتخاب شوند و از کابینه جناب آقای صدر تنقید و مردم
را به تشکیل حزب قوی که قادر به انجام منظورهای بالا باشد دعوت نمود.

[۲۸۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

[بیانیه حزب میهن - کمیته گرگان، ۱۷/دی/۱۳۲۴]

۶۳

بیانیه

حزب میهن - کمیته گرگان

یک قدم بزرگ برای آزادی

جوانان، روشنفکران، مردانی که در حزب میهن گرگان پذیرفته شده‌اند از نخستین روز به شهادت آزادیخواهان گرگان و هم شهریه‌های عزیز جز عظمت ایران و خوشبختی ملت ایران نظری نداشته و سعی داشته‌اند برای مبارزه همیشه در جبهه مقدم آزادیخواهان قرار گیرند. نزدیک به دو سال تمام علی‌رغم مخالفین و دشمنیهای پنهانی و آشکار مرتجعین به بهترین وجهی مبارزه نموده و ثابت نموده‌ایم که می‌توانیم در سرنوشت کشور خود مؤثر باشیم. تا کنون تمام قدمهایی که در این شهرستان برداشته‌ایم فقط به خاطر آزادی و توده ملت بوده و به جرأت می‌توانیم ادعا کنیم قدمی بر خلاف آزادی و مصالح عمومی برنداشته‌ایم.

ولی باید اذعان کرد و منصفانه داوری نمود امروز یعنی موقعی که دول بزرگ عالم با تمام اختلافات برای نجات دنیا به اشتراک و همکاری یکدیگر نیازمندند و زمامداران آنها شب و روز به فعالیت پرداخته برای استقرار یک صلح همیشگی و دائمی طرحهای نوی می‌ریزند، دیگر معنی ندارد آزادیخواهان یک کشور آنهم مثل ما که زمامداران نالایق آن روز به روز موجبات سقوط را فراهم می‌سازند در چند جبهه قرار گیرند. همین تفرقه‌ها موجب ضعف آزادیخواهان گردیده و به مرتجعین فرصت می‌دهد تا نظریات خائنانه خود را به کار بندند.

آزادیخواهان - موقعی مبارزه به نتیجه قطعی می‌رسد که تمام شما در یک صف قرار گیرید.

حزب میهن گرگان این نکته را به درستی تشخیص داده و معتقد است اگر این جبهه واحد

با همت آزادیخواهان و رادمردان عملی گردد، دیگر برای حصول پیروزی مانعی موجود نخواهد بود.

بر حزب میهن گرگان پس از مطالعات کامل و دقیق معلوم شده که امروز تنها جبهه قوی و مستحکم که در صف مقدم مبارزه می‌کند حزب توده ایران است و بس.

حزب توده ایران عملاً ثابت نموده است ضامن استقلال ایران و حامی منافع طبقات کارگر، کشاورز، روشنفکر بوده و تمام اتهامات ناجوانمردانه و حربه‌های تکفیر از ناحیه مرتجعین و عناصر مزدوری بوده که می‌خواستند با تشتت بین آزادیخواهان اغراض شوم و پلید خود را برآورند. امروز حزب توده ایران بزرگترین و کامل‌ترین حزب این کشور می‌باشد که از روز تشکیل تمام فشارها، تهدیدها، حبسها، کشتارها، تهمت‌های عناصر خارجی و دست نشانندگان داخلی، سرنیزه‌های حکومت نظامی نه تنها تزلزل و ضعف این بنیاد مستحکم را موجب نگردیده بلکه روز به روز بر استحکام و استقامت این دژ تسخیر ناپذیر که اراده توده‌های وسیع آن را به وجود آورده افزوده می‌گردد.

این جهات بود که هرگونه شک و تردید را از ما دور ساخت و بر حسب وظیفه آزادیخواهی و برای آنکه بر مبارزات پرافتخار خود بیفزائیم با عزمی راسخ و ایمانی کاملتر در صف حزب نیرومند توده ایران قرار گرفته و بدین وسیله ائتلاف خود را با حزب توده ایران اعلام می‌کنیم و از آنجایی که حزب توده ایران همیشه بر روی آزادیخواهان گشاده است حزب توده گرگان از این ائتلاف حسن استقبال شایانی به عمل آورده است. اکنون با صدای رسا این مؤه بزرگ را به عموم آزادیخواهان ایران تبریک می‌گوئیم و در عین حال از گفتن تسلیت به مرتجعین مخصوصاً به مرتجعین شهرستان گرگان نمی‌توانیم خودداری کنیم زیرا این ائتلاف به منزله ضربت مهلکی بود که بر پیکر ارتجاع وارد آمد و این شکاف بزرگی که در جبهه ارتجاع پیدا شده حتی نعش‌های مرتجعین هم نمی‌تواند آن را پر کند.

آزادیخواهان ایران - اگر معتقدید که کشور باید به دست افراد ملت اداره گردد تا وقت نگذشته دست همکاری به سوی حزب توده ایران دراز کرده و بیش از این برای تحریکات ناروا به مرتجعین فرصت ندهید.

ما باز هم به تمام آزادیخواهان مخصوصاً شعب حزب میهن در سرتاسر کشور بالاخص به افراد دلیر و توانای حزب میهن استان نهم و گیلان و تهران برادرانه اعلام می‌کنیم به حزب میهن‌گراگان تاسی جسته و در این ائتلاف مقدس شرکت جوئید.

زنده باد حرب توده ایران، زنده باد افراد دلیر حزب میهن‌گراگان که برای آزادی دوش به دوش اعضاء حزب توده ایران در یک جبهه قرار گرفته‌اند. زنده باد ایران آزاد و مستقل

حزب میهن - کمیته‌گراگان

۳۲۴/۱۰/۷

[۲۹۳۰۰۵۶۷۶ - ۲۲۹ ف ۵ ب الف ۱]

همدان - ملایر

[حزب میهن ملایر به مجلس شورای ملی، ۱۹/اسفند/۱۳۲۴]

۶۴

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از ملایر به ط، شماره تلگراف ۲۶۷، تاریخ اصل ۱۹، تاریخ وصول ۲/۲۰

مجلس شورای ملی، عیناً رونوشت جناب آقای نخست‌وزیر، عیناً رونوشت جناب آقای دکتر مصدق، عیناً رونوشت حزب میهن، عیناً رونوشت روزنامه رستاخیز، عیناً رونوشت کیهان، عیناً رونوشت جبهه،

در متینگ دو هزار نفری حزب میهن [که] در روز ۱۸ اسفند تشکیل گردید این قطع‌نامه که مورد درخواست اکثریت قریب به اتفاق ملایری‌ها است تصویب [شد]. ۱ - تمدید دوره چهاردهم مورد نفرت و انزجار ما است، در صورت تمدید، مسئول هر پیشامدی

مجلس است ۲ - توجه به امور شهرستانها مخصوص ملایر که فاقد همه چیز است ۳ - عزل استاندار اصفهان دشمن آزادیخواهان. ۵۲۴ حزب میهن رحیمی

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۹۵]

[بیانیه حزب میهن - کمیته ملایر، فروردین ۱۳۲۵] ۶۵

بیانیه حزب میهن، نهمین نشریه، بهاء ۵۰ دینار

« ما آماده پیکاریم »

امروز کسانی که دو سال تمام به نام احزاب میهن پرستان، پیکار، استقلال، آزادیخواهان و یک سال و نیم نیز در زیر پرچم حزب میهن در راه نجات ایران مشغول پیکار بودند. مرحله نوین مبارزه مقدس خود را دوش به دوش سایر آزادیخواهان در این راه دشوار بدون بیم از کسی و مقامی آغاز می کنند. این مبارزه چنان که مرانامه و اساسنامه ما حاکی است و بارها در بیانیه های خود نوشتیم برای برپا کردن رستاخیزی بر اساس حق و عدالت و ملیت و آزادی و ایجاد ایرانی بزرگ و نیرومند که در شئون سیاسی و اقتصادی آزاد باشد و همچنین برانداختن این طبقه فاسد حاکمه کنونی و این دلالتان استعمار و این نوکران ارتجاع و این خائنین و ستمکاران و دزدان و غارتگران شروع کردیم. اینک نیز که موقع فتح و پیروزی ما با پیش آمدهای اخیر کشور از قبیل شکست تیپ وکلای مرتجع در مجلس و منتظر خدمت شدن صدری فرماندار سابق و حلقه به گوش عنعنات و غیره نزدیک است روش خود را جدی تر و سریعتر ادامه خواهیم داد. مخالفین آزادی به هر وسیله جهت خاموش کردن این نغمه و نهضت که به تصدیق عموم همشهریان ما پیش قدم آن بودیم متوسل شده مثلا از لاعلاجی پدر را به جای پسر قصاص می کنند! و از

کوتاه فکری عمال خود را که در ادارات جا زده‌اند و ادار به آزار و اذیت ماکرده و می‌کنند. ولی اینها حرکات مذبحانه‌ای بیش نیست، اینها دلیل بر مرگ ارتجاع است، اینها دلائل و شواهد کافی برای اثبات نظریات ماست که بارها گفتیم و نوشتیم ارتجاع امروز حالت غریقی را دارد که در میان امواج سهمگین دریا غوطه‌ور بوده و برای رهائی از گرداب نیستی به پرکاهی متوسل می‌شود. باری این مبارزه‌ای که پیش گرفته‌ایم فقط با مرگ خاتمه خواهد یافت ما در جاده حقیقت قدم گذاشته‌ایم خدا و وکلای صالح ملت پشتیبان ماست. بالاخره ما آماده پیکاریم.

زنده باد آزادیخواهان ایران. پاینده باد احزاب آزادیخواه به ویژه حزب ملی میهن پرچم‌دار بزرگ ملیت و آزادی ایران.

حزب میهن - کمیته ملایر

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۸۸]

[رئیس شهربانی کل کشور به نخست‌وزیر و وزیر کشور، ۳/ اردیبهشت/۱۳۲۵] ۶۶

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، دائره دفتر کل، شماره ۱۰۸/۱۰۶۰۰، تاریخ ۲۵/۲/۳،
محرمانه، مستقیم

بر طبق گزارش تلگرافی شماره ۱۴ شهربانی ملایر معروض می‌دارد:

ساعت ۶ بعد از ظهر روز ۲۸ فروردین ماه از طرف حزب میهن سخنرانی، بدوا آقای وکیلی و علی محمد قهری شرحی راجع به اتحاد و اتفاق ایراد نموده بعداً اصغر رحیمی مدیر حزب میهن بیان کرد شهربانی انتشار داده میتینگ قدغن است این شایعات دروغ برای این است که آنها از عمال رضاخانی بوده و میل ندارند حقایق گفته شود. دو سال قبل که می‌خواستند وکیل تعیین نمایند انقلابی بر پا نموده شهر را نظامی کرده ملک

مدنی و ظفری را وکیل نمودند اهالی متوجه باشند که امسال حکومت نظامی تشکیل نشود مردم بیدار شده زیر بار زور نرفته وکیل صالح انتخاب کنید چون کشور ایران استعماری و انگلیسیها نفوذ پیدا کرده‌اند همسایه شمالی فهمیده از عملیات انگلیس‌ها جلوگیری نموده عملی که با هندوستان و حجاز کرده‌اند همان عمل را می‌خواهند درباره ایران کنند. جلسه سخنرانی خاتمه، اتفاق سوئی رخ نداده است.
رئیس شهربانی کل کشور - صفاری [امضاء]

[۱۰۹۰۸۷ - ۲۵۹۲]

حزب میهن پرستان

حزب میهن پرستان در ۱۶ دی ماه ۱۳۲۰ با صدور اطلاعیه‌ای که ضمناً حاوی مرامنامه آن بود اعلام موجودیت کرد. علی جلالی خبرنگار روزنامه اطلاعات، کاظم عمادی نویسنده و مترجم، مجید یکتایی نویسنده، شجاع‌الدین شفا و محمد پورسرتیپ از جمله کارگردانان این حزب به شمار می‌رفتند. علاوه بر این افراد، تنی چند از شخصیت‌های سیاسی قدیمی همچون احمدخان ملک ساسانی برای مدتی در این حزب عضویت داشتند.

در مقدمه اعلامیه تأسیس حزب میهن پرستان با توجه به حوادث و جریانات پس از شهریور ۱۳۲۰ و اوضاع فلاکت‌بار مردم و کشور و تشریح یأس و نومیدی که بر مردم حاکم شده است، ضرورت وجود احزاب سیاسی و دلیل تشکیل حزب میهن پرستان را توضیح داده و نوشته است: "... اکنون گاه آن است که دست اتحاد و یگانگی به یکدیگر داده برای نجات و رستگاری میهن خود بکوشید. فداکاری و جانبازی را آئین خود قرار دهید. [ما] از صمیم قلب آماده خدمتگزاری به میهن عزیز و مرز و بوم نیاکان شدیم. حزب میهن پرستان ایران تشکیل گردید."^(۱) در مرامنامه، حزب فاقد رئیس و رهبر معرفی

شده بود و طی هشت اصل، اصول اساسی و آرمان حزب بیان گشته بود. در جریان عمل سیاسی، مبارزه با حزب توده ایران یکی از اهداف مشخص حزب میهن پرستان بود. در این باره "ناصرنجمی" که یکی از اعضای جوان این حزب به شمار می‌رفت می‌نویسد: "یکی از هدف‌های مشخص حزب میهن پرستان مبارزه با حزب توده ایران بود... برای مبارزه با این حزب وابسته به شوروی اعضای حزب میهن پرستان شمشیر را از رو به کمر استوار گردانیده بودند. و جوانان حزب که من هم یکی از آنها بودم غالباً در برابر حزب توده با اعضای آن حزب مشاجرات شدیدی می‌کردیم."^(۱)

ارگان حزب میهن پرستان نشریه میهن پرستان بود که نخستین شماره آن در ۷ فروردین ۱۳۲۲ منتشر شد. صاحب امتیاز نشریه میهن پرستان علی جلالی بود. نشریه میهن پرستان در اردیبهشت ۱۳۲۲ در زمان دولت علی سهیلی به مدت شش هفته توقیف شد. و پس از رفع توقیف تا زمستان ۱۳۲۴ به طور نامنظم منتشر شد.

حزب میهن پرستان چنانچه از اسناد موجود برمی‌آید در شهرستان‌های ملایر، دامغان، زنجان و به ویژه در شهرستان‌های استان لرستان اعضا و هوادارانی داشت. درباره علت نفوذ این حزب در استان لرستان، "کریم سنجابی" می‌نویسد: "...در میان خانواده‌های لرستان هم نفوذ داشتند، چون پورسرتیب از ایل سگوند لرستان بود..."^(۲)

حزب میهن پرستان در ۳۰ خرداد ۱۳۲۳، به دنبال ائتلاف با سه حزب دیگر، حزب میهن را تشکیل داد. گفتنی است در ابتدای تشکیل حزب میهن پرستان، "خسرو ارداقی" و "غلامحسین همایون" هم در صدد تشکیل حزبی با همین نام بودند، ولی ظاهراً سرانجام موفق به تشکیل حزب با این عنوان نشدند.

۱ دبیر اول حزب میهن پرستان به نخست‌وزیر، ۶/تیر/۱۳۲۱]

[آرم حزب] میهن پرستان، همه با هم در راه میهن، دبیرخانه، شماره ۱۱۷، ۶/۴/۱۳۲۱

جناب آقای نخست‌وزیر

حزب میهن پرستان ایران که مرام ملی آن در زمانی اندک، در مرکز و شهرستانها مورد توجه جمعیت انبوهی از هم میهنان قرار گرفته است، به روزنامه مستقلی که ناشر افکار میهن پرستان حزب می باشد نیازمند است. از این رو در ماه اسفند ۲۰ بنا به صلاحدید جمعیت مرکزی آقای علی جلالی لیسانسیه دانشکده حقوق که یکی از کارمندان حزب و از نویسندگان زبردست می باشند از وزارت فرهنگ تقاضای امتیاز روزنامه یومیه‌ای به نام «کشور» نمودند که تاکنون از طرف آن وزراتخانه به تقاضای ایشان جوابی داده نشده است.

اینک حزب میهن پرستان از جنابعالی تمنا دارد امر [و] مقرر فرمائید وزارت فرهنگ تقاضای قانونی ایشان را مورد توجه قرار داده و هر چه زودتر امتیاز روزنامه کشور و اجازه انتشار آن را به نام ایشان صادر نموده موجب امتنان و تشکر میهن پرستان را فراهم آورند.

با تقدیم احترامات

دبیر اول حزب - مجید یکتایی [امضاء]

[مهر حزب میهن پرستان]

[حاشیه] به وزارت فرهنگ نوشته شود. آقای ملک الکلامی اعلام نماید. ۴/۱۰

[۱۰۹۰۰۷۳ - ۲۴۷۰]

وزارت کشور، اداره کل شهریبانی، گزارش اداره اطلاعات، مورخه ۲۷/۵/۳۲۱

در تاریخ ۱۳۲۱/۴/۱ از طرف جمعیت میهن پرستان نامه به شماره ۱۲۴ - پیوست دو نسخه مرامنامه و آئین نامه به امضای (مهندس خسرو ارداقی) دبیر کمیته مرکزی و مهندس (غلامحسین همایون) مدیر کمیته مرکزی و در تاریخ ۱۳۲۱/۴/۱۷ هم از طرف حزب میهن پرستان ضمن نامه شماره ۱۹ به امضای یکتایی دبیر هیئت عامل و (علی جلالی) ناظم هیئت عامل دو نسخه مرامنامه^(۱) به این اداره ارسال و تقاضای ثبت او را نموده‌اند. مجدداً از طرف ارداقی و همایون نامه رسیده است مشعر بر اینکه بعضی عناصر ناصالح و مغرضی که امید استفاده‌های شخصی داشته و داخل جمعیت شده بودند بر اثر مساعد ندیدن محیط استعفا و یا اخراج شده‌اند که عده‌ای از آن عناصر گرد هم جمع و حزبی به همین نام و اختصاصیات تشکیل داده و درخواست اجازه‌نامه نموده‌اند ترتیب اثر به درخواست آنها داده نشود امر و مقرر فرموده‌اند (تحقیق نمائید موضوع چیست قضیه را روشن نمائید). به عرض می‌رساند:

طبق بازجوئی که به عمل آمده نامبردگان قبلاً و متفقاً کارمند حزب مزبور بوده‌اند بعداً بین آنها اختلافاتی تولید و دو دستگی پیدا شده که از طرفی ارداقی و مهندس همایون و از طرف دیگر یکتایی و جلالی حزب میهن پرستان تشکیل داده و مبادرت به تقدیم عریض بر ضد یکدیگر می‌نمایند. مراتب را معروض تا هر قسم امر و مقرر فرمایند اقدام شود. فهمی

رونوشت برابر اصل است.

[۲۹۳۰۰۵۶۹۷ - ۳۰۵ ف ۵ ب الف ۱]

۱ - اسناد شماره ۳ و ۳، ولی در پرونده تنها یک نسخه آئین‌نامه و مرامنامه موجود بود، بدون آنکه مشخص شود که آئین‌نامه و مرامنامه، مربوط به کدام گروه است.

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، رونوشت آئین نامه جمعیت

آئین نامه جمعیت

آئین نامه جمعیت میهن پرستان به سه فصل تقسیم می شود و موقعی اجرا می گردد که تشکیل انجمن ها و محافل در کشور موانع قانونی نداشته باشد.

فصل نخست - شرایط و وظایف کارمندی

فصل دوم - سازمان

فصل سوم - وظایف و متفرقه

فصل نخست - شرایط و وظایف کارمندی : تعاریفات

افراد جمعیت بدو دسته تقسیم می شوند :

۱ - کارمند

۲ - هواخواه

۳ - کارمند کسی است که آرمان جمعیت را پذیرفته و دارای شرایط کارمندی باشد.

تبصره - کارمندانی که در پیشرفت آرمان جمعیت شایستگی بسیار داشته و ابراز فداکاری نمایند به پیشنهاد هیئت عامل و تصویب مجمع عمومی کارمند برگزیده شناخته خواهند شد.

۲ - هواخواه کسی است که در کانون ها شرکت نداشته باشد ولی به آرمان جمعیت ایمان آورده است.

تبصره - ممکن است هواخواهانی که شایستگی بسیار ابراز دارند به تصویب هیئت عامل به کارمندی جمعیت برگزیده شوند.

۱ - شرایط کارمندی

کسانی به کارمندی جمعیت پذیرفته می‌شوند که دارای شرایط زیر باشند :

الف - ایرانی و تابع دولت ایران باشد.

ب - بالغ و رشید و عاقل باشد.

ج - دارای سواد فارسی باشد.

د - از اخلاق ناپسند و اعتیادهای زشت برکنار باشد.

ه - نظر سوء استفاده از جمعیت نداشته باشد.

و - بر خلاف مصالح کشور و میهن اقدامی نکرده باشد.

ز - در هیچیک از احزاب شرکت نداشته باشد.

هرکسی واجد شرایط فوق باشد با معرفی دو تن از کارمندان جمعیت و درخواست کتبی می‌تواند از هیئت عامل درخواست کارمندی نماید. هیئت عامل در رد یا قبول تقاضای درخواست کنندگان آزاد است و چنانکه درخواست مورد قبول واقع شد، برگ کارمندی برای درخواست کننده صادر می‌شود.

۲ - وظایف کارمندی

۱ - هر کارمند وظیفه دارد عده‌ای کارمند و هواخواه به جمعیت معرفی کند و در تشکیل جرگه‌ها با اشاعه آرمان و نشر افکار کمک نماید.

۲ - هر کارمند وظیفه دارد ماهیانه مبلغی به فراخور توانائی خود به صندوق جمعیت بپردازد.

۳ - هر کارمند وظیفه دارد با کمال صمیمیت و ایمان تصمیم‌ها و آئین‌نامه جمعیت را محترم شمرده و بی دخالت اغراض شخصی در اجرای آن بکوشد.

۴ - هر کارمند وظیفه دارد در جلسات جمعیت حاضر شود و سه بار غیبت متوالی بی عذر موجه [منجر به] محرومیت از کارمندی خواهد شد.

۵ - وظیفه کارمندان است که نام و نشانی هواخواهانی را که به آرمان جمعیت پیوسته‌اند به هیئت عامل معرفی نموده و ناظر اموری باشند که از طرف جمعیت بدان هواخواه

محول می شود.

فصل دوم - سازمان - تعریفات : ۱ - جرگه ها - ۱ - جرگه مجمع کوچکی است که کارمندان برای نشر افکار میهن پرستانه جمعیت و تهیه کارمند جدید تشکیل می دهند و عده اکثر افراد هر جرگه دوازده تن است.

۲ - جرگه ها پس از تشکیل شدن و آگاهی کارمندان از مقررات جمعیت به کانونها ملحق می گردد - ۳ - تشکیل دهنده هر جرگه رابط میان هیئت عامل و آن جرگه خواهد بود.

۲ - کانونها - ۱ - برای پیشرفت و اجرای آرمان جمعیت از میان کارمندان داوطلبانه کانونهای زیر تشکیل می شود :

۱ - فرهنگ و نمایش - ۲ - مطبوعات - ۳ - مطالعات - ۴ - نشر افکار - ۵ - تشویق - ۶ - سخنرانی - ۷ - دیانت و اخلاق - ۸ - مفاخر ملی - ۹ - خانواده - ۱۰ - تربیت بدنی - ۱۱ - بهداشت - ۱۲ - خیریه - ۱۳ - قانون و دادگستری - ۱۴ - مالی و اقتصادی.

تبصره - تشکیل کانونها بسته به صلاحدید هیئت عامل بوده و در صورت لزوم هیئت عامل می تواند تعداد کانونها را بنا بر اقتضای موقع کم یا زیاد نماید.

۲ - هر یک از کانونها در نخستین جلسه خود یک ناظم و یک معاون و چند دبیر و یک خزانه دار و یک مخبر از میان خود انتخاب خواهند کرد که سمت هیئت مدیره کانون را دارند.

۳ - در صورت ازدیاد کارمندان، کانونها با صلاحدید و تصویب هیئت عامل هر کانون به انجمنها تقسیم می شود و وظایف خود را میان انجمنها تقسیم خواهد کرد.

۴ - انجمنها نیز ناظم و دبیران و خزانه دار انجمن خود را انتخاب خواهند کرد.

۵ - هیئت مدیره هر یک از کانونها با ناظمهای انجمنهای آن، تشکیل جلسه مرکزی کانون را می دهند.

۶ - هر یک از کانونها وظیفه دارد پس از تشکیل و تعیین هیئت مدیره، اساسنامه و برنامه کار خود را تنظیم نموده و به اطلاع هیئت عامل برساند و پس از تصویب هیئت عامل برنامه کار را به مورد اجرا بگذارد.

تبصره - تنظیم برنامه کار باید با در نظر گرفتن وسایل و مقتضیات بوده و مدت اجرای هر

برنامه باید در آن ذکر شود.

۷- کانون‌ها و وظیفه دارند که در اجرای برنامه خود کوشش کافی نموده و گزارش عملیات ماهیانه خود را در پایان هر ماه به اطلاع هیئت عامل برسانند و چنانکه در عمل به اشکالاتی برخوردند و یا ضرورتی برای اصلاح برنامه کار ایجاد نمود نظریه خود را راجع به اصلاح برنامه و رفع نواقص به اطلاع هیئت عامل برسانند.

۸- در صورتی که کانونها به معاضدت سایر کانونها یا کارمندان دیگر جمعیت نیازمند گردد به هیئت عامل گزارش می‌دهد تا تصمیم مقتضی در انجام دادن آن نیازمندی گرفته شود.

۹- کانون‌ها و وظیفه دارند در تمام موارد با یکدیگر همکاری نمایند.

۱۰- کانون‌ها می‌توانند در صورت لزوم آئین‌نامه و مقررات داخلی برای خود وضع نموده و به اطلاع هیئت عامل برسانند.

۱۱- هیئت مدیره هر کانون وظیفه دارند عده کافی رابط برای ارتباط میان افراد کانون در انجمن‌ها تعیین نمایند.

۳- مجمع عمومی ۱- مجمع عمومی هر شهر از کلیه کارمندان جمعیت آن شهر تشکیل می‌شود و رسمیت آن در صورتی است که بیش از نصف کارمندان در آن حضور یابند.

۲- مجمع عمومی به نظامت ناظم هیئت عامل تشکیل می‌شود و دبیران هیئت عامل سمت دبیری مجمع عمومی را نیز دارا می‌باشند و چنانچه مجمع عمومی در شهری متسدد^(۱) باشد انتخاب ناظم‌ها و دبیران هر مجمع با هیئت عامل آن شهر است.

تبصره - چنانکه هر یک از کارمندان جمعیت در جلسه مجمع عمومی نظری درباره تصمیم‌ها و اقداماتی که هیئت عامل گرفته و به اطلاع مجمع عمومی می‌رسد داشته باشد می‌تواند نظر خود را کتبا به ناظم مجمع تسلیم دارد.

۳- وظایف مجمع عمومی به شرح زیر است :

الف - انتخاب کارمندان کانونهای اجرائی داوطلبانه، از میان کارمندان جمعیت.

ب - استماع قطعنامه‌هایی که از طرف هیئت عامل پیشنهاد می‌شود.

ج - اطلاع از ترازنامه جمعیت که از طرف هیئت عامل هر شش ماه یک بار به مجمع عمومی تقدیم می شود.

۴ - هنگامی که شماره کارمندان جمعیت در هر شهر بیش از ۵۰۰ تن باشد، بنا بر صلاحدید هیئت عامل ممکنست مجمع عمومی به چند مجمع تقسیم شود.

۴ - هیئت عامل

۱ - در هر شهر شماره کارمندان جمعیت به ۵۰ که رسید آن عده هیئت موسس شناخته شده و از میان خود هفت تن به نام هیئت عامل انتخاب خواهد کرد.

تبصره - در شهرهای کوچک هیئت موسس به ۳۰ تن که رسید می توانند با موافقت هیئت عامل مرکز به انتخاب هیئت عامل اقدام نمایند. هیئت عامل نیز یک ناظم و یک معاون و دو دبیر و یک مخبر و یک بازرس و یک خزانه دار خواهد داشت.

۲ - وظایف هیئت عامل به شرح زیر است :

الف - بررسی و تصویب برنامه کار کانونها.

ب - رسیدگی به درخواست کارمندی و صدور برگ کارمندی.

ج - مطالعه و اتخاذ تدابیری برای پیشرفت مقاصد جمعیت.

د - تشکیل مجامع عمومی.

ه - مراقبت و رسیدگی کامل در امور مالی جمعیت و تنظیم ترازنامه ها و گزارش آن به مجمع عمومی.

و - تهیه وسائل کار و نظارت در درآمد و هزینه کانونها.

تبصره - کانونها بایستی کلیه وسائلی را که لازم دارند و میزان وجه مورد احتیاج را از هیئت عامل درخواست نمایند.

ز - تهیه و تنظیم آمار دقیق و تکمیل پرونده کار کلیه کارمندان.

ح - مدافعه از حقوق جمعیت و افراد آن در کلیه موارد.

ط - بررسی و پاسخ نامه هائی که به عنوان جمعیت می رسد.

ی - رسیدگی به درخواستهای خصوصی کارمندان و معاضدت با آنها در حدود وسائل

ممکنه.

ک - تنظیم قطعنامه‌هایی که حاکی از تصمیم جمعیت باشد و آگاه ساختن مجمع عمومی از آنها.

ل - رسیدگی به پیشنهادها و لوایح کارمندان جمعیت که بسته به آرمان باشد و احاله آن در صورت لزوم به کانونها.

م - نظارت در حسن جریان کار جرگه‌ها و کانونها.

تبصره ۱ - هیئت عامل مرکز که موسس اصلی جمعیت شناخته می‌شود وظیفه دارد سازمان جمعیت را در شهرستان‌ها نیز تشکیل دهد و همچنین تا زمانی که شورای عالی تشکیل نشده، قائم مقام شورای عالی بوده و وظایف آن را به عهده دارد و می‌تواند در موقع لزوم شورای عالی را تشکیل دهد.

تبصره ۲ - هیئت عامل شهرستان‌ها وظیفه دارند گزارش عملیات خود را ماهانه به اطلاع هیئت عامل مرکز رسانده و تصمیم‌های هیئت عامل مرکز را به کار بندند.

۴ - در صورتی که پیشنهاد سودمندی از طرف یکی از کارمندان برسد، هیئت عامل می‌تواند آن کارمند را به جلسه هیئت عامل دعوت کرده و با او مشورت نمایند.

۵ - اداره دبیرخانه مجمع عمومی هر شهر با هیئت عامل آن شهر است و اداره دبیرخانه و شورای عالی به عهده هیئت عامل مرکز است.

۶ - هیئت عامل می‌تواند در صورت لزوم از کارمندان جمعیت در انجام کارهای مربوطه به هیئت کمک بخواهد و همچنین کارمندان کانونها تشکیل انجمنهای مشاور و اجرایی بدهد.

۵ - شورای عالی

۱ - شورای عالی سالی یک بار و در صورت لزوم هر موقع ممکنست از نمایندگان هیئت عامل جمعیت در سراسر کشور و کلیه کارمندان هیئت مرکزی در یکی از شهرها تشکیل شود.

۲ - تشکیل شورای عالی به پیشنهاد هر یک از هیئت عامل شهرستانها و تصویب هیئت

عامل مرکزی است.

۳ - نظامت شورای عالی با ناظم هیئت عامل شهری است که شورای عالی در آنجا تشکیل می‌شود.

۴ - وظیفه شورای عالی بحث و گرفتن تصمیم درباره مسائلی است که تشکیل شورای عالی را ایجاب نموده و اتخاذ تصمیم‌های اساسی برای اجرای آرمان و ایجاد وحدت نظر کامل میان کلیه افراد جمعیت است.

فصل سوم - وظایف متفرقه

استخراج رای - طرز استخراج رای در تمام جلسات با اکثریت نسبی قاطعا [نه] خواهد بود و در موارد انتخاب اشخاص رای مخفی و کتبی گرفته خواهد شد.

۱ - ناظم هیئت عامل با هر کانون و جرگه مسئول حفظ انتظامات و تشکیل آن جمعیت است.

۲ - در غیاب ناظم وظایف او به عهده معاون است.

۳ - دبیران مسئول نویسندگی دفترها و نامه‌ها و آمار طبق تصمیم‌های کانون مربوطه هستند.

۴ - خزانه‌دار هر کانون و انجمن وظیفه دارد که در پایان هر ماه وجوه دریافتی از کارمندان را که با سیاهه آن به امضای او و ناظم کانون یا انجمن رسیده است به خزانه‌دار هیئت عامل بسپارد و رسیدی که به امضای بازرسی خزانه‌دار هیئت عامل باشد دریافت دارد. مخبر هیئت عامل وظیفه دارد که قطعنامه‌ها و پیشنهادهای و گزارش‌های هیئت عامل را در مجمع عمومی ایراد نماید و مخبر هر کانون این وظیفه را در مجمع عمومی آن کانون دارد.

۵ - بازرسی هیئت عامل وظیفه دارد که با مراجعه به دفترها و رسیدگی به اوضاع مالی در تنظیم گزارش ماهیانه خزانه‌دار وجوه جمعیت و جلوگیری از حیف و میل شدن آن می‌باشد و باید وجوه دریافتی را در آخر هر ماه با صلاح‌دید هیئت عامل به یکی از بانکها که جمعیت در آن حساب دارد پرداخته و همچنین وظیفه دارد که در آغاز هر ماه

- گزارشی از وضع مالی جمعیت به هیئت عامل تقدیم دارد.
- تبصره - ناظم و خزانه‌دار و بازرس هر یک مسئول امضای خود هستند.
- ۸ - جرح و تعدیل مواد این آئین‌نامه تا زمانی که شورای عالی تشکیل نشده از وظایف خاص هیئت عامل مرکز است.
- ۹ - هیئت مدیره هر کانون مسئول حفظ ارتباط افراد آن کانون با سایر کانون‌های جمعیت است.
- ۱۰ - در صورتی که یکی از کارمندان برخلاف وظایف خود و تصمیم‌ها و مقررات جمعیت رفتار نماید به پیشنهاد هیئت مدیره کانون و تصویب هیئت عامل از کارمندی جمعیت (محروم) می‌گردد و در این صورت حق دریافت وجوه کارمندی و هیچگونه ادعائی ندارد.

پایان

رونوشت مطابق با اصل آئین‌نامه است

۴

[مرامنامه حزب میهن پرستان ایران]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، رونوشت مرامنامه حزب میهن پرستان (همه با هم در راه میهن)

مرامنامه

حزب میهن پرستان

کانون مطبوعات

حزب میهن پرستان چگونه تشکیل شد؟

آرمان ملی و برنامه اساسی میهن پرستان چیست؟

هنگامی که شهریور ماه با همه خاطرات جانگدازش فرا رسید و کاخ بیداد و ستم و ازگون گردید ضجه و ناله ستمدیدگانی که سالیان دراز یارای دم زدن نداشتند از سراسر کشور بلند شد: آنچه پرده وهم و پندار و مکر و فریب از دیده ملت ایران پنهان ساخته بود به خوبی آشکار گردید. دیو مهیب فقر و بدبختی را با چهره هولناک در برابر خود دیدیم. با دلی نوید و خاطری افسرده چون به حساب سود و زیان بیست ساله کشور نظر افکندیم از لحاظ سرمایه مادی و معنوی که لازمه بقا و حیات یک جامعه مترقی است خود را بسی تهیدست یافتیم و به چشم دیدیم که از قافله سعادت‌مندان گیتی فرسنگها عقب مانده‌ایم. بر سرنوشت شوم کشور و روزگار تباه خود و فرصت‌های از دست رفته و سرمایه‌های ضایع شده متاسف شدیم. در این موقع پیوسته از خود می‌پرسیدیم چه باید کرد. وظیفه ملی و تکلیف وجدانی ما چیست؟

جمعی که تیرگی افق کشور آنان را به کلی نوید ساخته و راه نجات و رستگاری را از هر سو مسدود می‌دیدند در پاسخ گفتند: (کاری نمی‌توان کرد!) این گروه ناامید و تنها، [با] افتادن به دریغ و افسوس، خاطر غمزده خود را مشغول می‌داشتند!

در گیر و دار این تیرگیها و روزگار سیاه سروشی یزدانی به گوش ما فرو می‌خواند: هان ای جوانمردان میهن پرست و فرزندان غیور ایران نوید نشوید. یأس و نومیدی با زندگی سازگار نیست. دریغ و افسوس پیشه ساختن کار مردان و شیوه دلیران نمی‌باشد. برخیزید از خدای بزرگ و توانا یاری بجوئید و به عزم و اراده و ایمان پاک خود که کلید موفقیت‌ها و کامیابی است تکیه کنید و مردانه برای حفظ شرف و افتخار مرز و بوم نیاکان خود جانبازی و فداکاری نمائید.

به یاد آورید پدران و نیاکان شما در طول چند هزار سال تاریخ خود در برابر سهمناک‌ترین حوادث روزگار پایداری کردند و همواره پرچم افتخار شاهنشاهی ایران را

به دوش کشیده در شرق و غرب عالم برافراشتند و هیچ گاه پای ثبات و استقامت آنها از جای نلرزید. شما یادگاران آن پدران و فرزند همان پاک دلانید. اکنون گاه آنست که دست اتحاد و یگانگی به یکدیگر داده برای نجات و رستگاری میهن خود بکوشید. فداکاری و جانپازی را آئین خود قرار دهید و مطمئن باشید که سرانجام کامیاب و پیروز خواهید شد. این سروش یزدان و ندای وجدانی را به گوش جان شنیدیم. روح تازه‌ای در کالبد خسته و ناتوان ما دمید. از صمیم قلب آماده خدمتگزاری به میهن عزیز و مرز و بوم نیاکان شدیم.

حزب میهن پرستان ایران تشکیل شد.

«۱۶ دی ماه ۱۳۲۰»

آرمان ملی ما

اندیشه‌های پراکنده را به یک سو نهادیم. افکار پریشان را تمرکز دادیم. دیدیم یگانه آرزویی که در دل می‌پرورانیم و تنها عشقی که بر سر داریم این است که ایران عزیز ما از استقلال کامل برخوردار باشد. میهن گرامی ما مجد و عظمت دیرین را از سر گیرد و روزگار فرهی و اقبال ایران تجدید گردد و ملت ایران در مجمع جهانیان و ملل گیتی سرفراز و سربلند باشند. در جستجوی جمله کوچکی بودیم که نماینده همه آرزوهای قلبی ما باشد و آرمان ملی ما را بیان کند.

این جمله دلپذیر پدید آمد. «عظمت ایران و سرافرازی ایرانیان»

آنچه گفتیم و آرزو کردیم در این جمله روحبخش جمع دیدیم. از این رو آن را یگانه مرام ملی خود یا آرمان حزب میهن پرستان ایران قرار دادیم و در صفحه قلوب خود برای همیشه نقش نمودیم.

راه رسیدن به این مقصد بلند و هدف ارجمند کدامست. چگونه می‌توان به این آرمان ملی نائل شویم و کشور را چنانکه آرزو داریم آباد و خرم و مردم آن را شاد و سرفراز نمائیم؟

طی هشت اصل که آن را برنامه اساسی یا اساسنامه حزب میهن پرستان نام نهادیم راه مقصود را یافتیم و چون نیک اندیشیدیم بر ما آشکار شد روزی که به اجرای این برنامه کامیاب شویم، آن روز، روز سعادت و رستگاری ایران و ایرانیان است و هنگامی است که ما می‌توانیم بر خود بیاییم که دین بزرگ خود را به میهن عزیز خویش ادا کرده و وظیفه ملی و تکلیف وجدانی خود را بجا آورده‌ایم. اینک برنامه اساسی ما:

۱- استوار ساختن بنیاد وحدت ملی

وحدت و یگانگی مهمترین وسیله کسب قدرت و نیرومندی است و استواری بنیاد وحدت ملی پایه و اساس تمام اصلاحات کشور شمرده می‌شود. از این رو هرگونه اختلافهای خرد و بزرگ زینبخش باید از میان افراد ملت و فرزندان این آب و خاک رخت بر بندد و چون آرمان ملی همه ایرانیان یکی است اندیشه‌ها و افکار نیز باید هماهنگ گردد.

آذربایجانی و تهرانی، گرگانی و شیرازی، کرد و لر و بلوچ و همه کسانی که در این سرزمین پرورش یافته و در زیر سایه پرچم پرافتخار شیر و خورشید به سر می‌برند همه ایرانی نژاد و وارث مفاخر کشور کیانند. سود و زیان آنها هرگز از هم جدا نیست و در نیک و بد روزگار در سرنوشت کشور با یکدیگر شریکند. ما می‌کوشیم تا رشته الفت و اتحاد قلبی میان افراد ملت استوار گردد و همه عوامل و جهاتی که مردم این دیار را با همه پیوستگی های دینی و نژادی و تاریخی از هم دور و جدا ساخته نابود گردد.

۲- فداکاری در راه آزادی و پشتیبانی از حکومت ملی

ملت ایران که مدت بیست سال از نعمت مقدس آزادی که گرانباترین سرمایه زندگی است بی بهره بود و مصائب حکومت بیدادگر دیکتاتوری را کاملاً ادراک کرد قدر آزادی را نیکو می‌داند و ایمان دارد که تنها در پرتو آزادی (آزادی حقیقی) و حکومت ملی (حکومتی که نماینده اراده ملت باشد) می‌تواند نیکبخت و سرفراز باشد. از این رو فداکاری در راه آزادی و پشتیبانی از حکومت ملی را در شمار برنامه اساسی خود قرار

دادیم و با جان و دل در این راه می‌کوشیم.

۳- ترویج اصول حقیقی دیانت و تحکیم بنیاد اخلاق و تقوی در جامعه مردم و جامعه‌ای نیک بختند که مبانی اخلاق آنان محکم و استوار بوده، خداشناس با ایمان، پرهیزکار، راستگو و درستکار باشند و ارزش تقوی و فضیلت را نیکو بشناسند. از این رو ما در راه ترویج اصول حقیقی دیانت اسلام که بهترین دستور زندگی فردی و اجتماعی و مایه رستگاری و نجات هر دو جهان است می‌کوشیم. و با مفاسد اخلاق و نادرستی و دروغ و رشوه‌گیری و اوهام و خرافات که موجب تباهی و تیره‌روزی کشور و تیره‌بختی مردم است، مبارزه می‌کنیم.

۴- پیشرفت فرهنگ عمومی و بهبود آموزش و پرورش و ایجاد غرور ملی. فقر اخلاقی و حتی مادی مولود جهالت و نادانی و غلط بودن اسلوب آموزش و پرورش است. بهبود اصول آموزش و پرورش و پیشرفت فرهنگ عمومی و احیای مفاخر و مآثر باستانی و دمیدن غرور پسندیده ملی را در نهاد نوباوگان و جوانان، ما از فرایض خود می‌شماریم و معتقدیم که بار زدودن جهل و نادانی از پیکر جامعه ایران و با برخوردار ساختن همه مردم و فرزندان این سامان از نعمت دانش و بینش افق تیره کشور روشن و صبح سعادت طالع می‌گردد.

۵- ترویج بهداشت و افزایش نفوس و تحکیم اساس خانواده برای به زیستن، بیش از هر چیز به تندرستی نیازمندیم و برای نیل به عظمت و سرفرازی باید شماره نفوس کشور که نسبت به خاک پهناور آن بسیار ناچیز است افزون گردد و بیماریهای گوناگون خانمانسوز و استعمال الکل و افیون که نسل ما را تهدید می‌کند ممنوع گردد و جوانان به ازدواج و تشکیل خانواده تشویق شوند. خانواده که نخستین و مهمترین آموزشگاه ملی است تقویت گردد و در نتیجه نژاد نیرومند و تندرست و پاکیزه اخلاقی پدید آید که برای انجام وظایف بزرگ ملی خود دلیر و توانا

باشد. زیرا کشور ما به مردان نیرومند و توانا نیازمند است و ما در این راه از هرگونه سعی و کوشش فروگذار نمی‌کنیم.

۶ - استواری بنیاد امنیت و اساس دادگستری

در جامعه‌ای که امنیت و عدالت به معنای واقعی حکمفرما نباشد، آسایش و سعادت وجود نخواهد داشت. ما می‌کوشیم که بنیاد امنیت و دادگستری بر پایه حق و عدالت استوار گردد.

جان و مال و عرض و شرف مردم مصون ماند و دیگر دستخوش هوی و هوس عناصر ناپاک قرار نگیرد. قانون شکنان و ستمگران و همه عمال ظلم و جور و بدبختی ایران که خانه ملت را غارت نموده و از چپاول مال و هستی مردم ثروت‌ها اندوخته و کاخ‌ها بر پا کرده‌اند به کیفر شدید برسند و جز قانون آن هم قانونی که ناشی از اراده ملت و متکی به حق و عدالت باشد، هیچ چیز بر ایرانیان حکومت نکند.

۷ - افزایش ثروت ملی و تقویت بنیه اقتصادی کشور

کشور ایران سرزمین زرخیزی است که منابع ثروت سرشار آن کلیه احتیاجات یک ملت بزرگ را به خوبی تامین می‌کند. فقر و بدبختی کنونی مردم ناشی از یک رشته زیانکاری‌های سالهای اخیر و فقدان نقشه و سازمانهای صحیح اقتصادی است. برای نجات از فقر و فلاکت باید کشاورزی و پیشه و هنر ما با اصول صحیحی توسعه یابد. اصول بازرگانی داخلی و خارجی ما وضع صحیحی به خود بگیرد و کشاورزان و طبقه مولد ثروت به ویژه خرده مالکین و برزگران و کارگران مورد حمایت کامل قرار گیرند و حقوق آنها از هرگونه تجاوز و تعدی مصون ماند. ما معتقدیم که کشور ما نیازمند یک سیاست روشن و نقشه مدبرانه اقتصادی کامل است که تمام منابع ثروت این دیار را به کار اندازد و افراد ملت و خزانه کشور را توانگر سازد. ما در این راه با دقت و بررسی کافی نهایت سعی و کوشش را به کار می‌بندیم و اصول عقاید اقتصادی و نظریات جامع و قطعی خود را برای اصلاح امور اقتصادی به زودی به معرض افکار هم میهنان عزیز قرار

خواهیم داد.

۸- کوشش در کلیه کارهای نوعی و ملی که به خیر و صلاح جامعه باشد. اهتمام در کلیه کارهای نوعی و ملی را که به خیر و صلاح جامعه بوده و به سود عامه و نفع کشور تمام شود، از وظایف خود می‌شماریم و پیوسته در هر کار خوب و نوع پرورانه پیشقدم بوده و از فداکاری و جانبازی در امور ملی و نوعی دریغ نمی‌کنیم.

هم میهنان عزیز:

این بود آرمان ملی و برنامه اساسی حزب میهن پرستان ایران که یقین داریم آرمان ملی و برنامه کار تمام مردم پاکدل و غیرتمند ایران است.

اکنون چه در تهران و چه در شهرستان‌ها گروه انبوهی از جوانان دلیر و مردان روشن روان ایران که کوچکترین لکه سیاه خطا و لغزشی در دفتر زندگی خود ندارند، به این آرمان مقدس ایمان آورده‌اند و حزب میهن پرستان ایران را تشکیل داده مردانه از آن پشتیبانی می‌کنند. و یقین داریم که روزی تمام پاکدلان ایران و مردان فداکار در این حزب نیرومند ملی شرکت نموده و همه با هم در راه میهن پیش رویم زیرا شعار ما «همه با هم در راه میهن» ما را به همه میهن پرستان ایران پیوسته است.

سرمایه میهن پرستان قلبهای پاک و سوزان از عشق میهن و ایمان استوار این مردان نیک سرشت است و جز این سرمایه گرانبها به سرمایه دیگری نیاز نداریم.

حزب میهن پرستان با هیچ شخص صاحب نام و نشان بیگانه و آشنائی بستگی ندارد و اشخاص ناصالح و مردم مغرض و جاه طلب و هوی پرست را در آن راه نیست. [و] مرام و مسلکی جز آنچه در این چند صفحه روشن شد ندارد.

رئیس و لیدری برای خود نتراشیده است و از هر گونه اغراض شخصی و خصوصی برکنار است. مردان پاکدل و جوانان با ایمان میهن پرستان ایران برای حرف زدن گرد هم جمع نمی‌شوند. بلکه هر یک به فراخور سعی و توان و استعداد و هنری که دارد در پیشرفت قسمتی از آرمان ملی و برنامه اساسی حزب کار می‌کند.

رشته الفت و برادری و صمیمیت دل و جان میهن پرستان را جاودان به یکدیگر پیوند داده و این رشته محکم هرگز گسستنی نیست.

اکنون حزب میهن پرستان ایران سایر جوانمردان و مردان روشن روان و میهن پرستان کشور را به شرکت و عضویت در این حزب نیرومند ملی دعوت می نماید.

هان! ای مردان ایران پرست :

بیائید تا همه با هم در راه میهن پیش رویم. بیائید تا دین بزرگی را که به جامعه و کشور نیاکان خود داریم ادا کنیم. بیائید تا به جهان و جهانیان ثابت کنیم که ایرانی وظیفه شناس و میهن پرست و فداکار بوده و ایران هرگز مرگ و زوال ندارد. بیائید تا دست به دست هم داده و برای عظمت و سرفرازی میهن خود بکوشیم و اجازه ندهیم که بیش از این سرنوشت کشور و حیثیت و ناموس ما بازیچه و ملعبه این و آن شود. بیائید در راه آرمان مقدس خود (عظمت ایران و سرفرازی ایرانیان) جانفشانی کنیم و نام خود را در دفتر خدمتگزاران به میهن با افتخار جاودانی ضبط کنیم. بیائید تا با عزم و همت میهن پرستانه خود لرزه بر اندام خائنین کشور افکنیم. ما تصمیم داریم که موفق و پیروز گردیم و در این راه تا آخرین قطره خون خود جان فشانی می کنیم.

ما یقین داریم صاحبان قلبها و روحهای پاک این دعوت میهن پرستانه را اجابت خواهند کرد :

زنده باد ایران. زنده باد میهن پرستان ایران. نیست باد دشمنان ایران

کانون مطبوعات - تهران - تیرماه ۱۳۲۱

«رونوشت مطابق با اصل مرامنامه است»

اصفهان

۵ [رئیس شهربانی اصفهان به استانداری اصفهان، ۲۱/دی/۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره شهربانی کل کشور، شهربانی اصفهان، دایره اطلاعات، تاریخ ۲۱/۱۰/۲۲، شماره ۱۳۱۱/۸۸۹، محرمانه

جناب آقای استاندار استان دهم

عطف به [نامه] شماره ۱۱۱۵۹ - ۲۲/۱۰/۱۹ راجع به تأسیس قرائتخانه‌ها در اصفهان، فعلاً قرائتخانه به نام (عشقی) از طرف حسام مصطفوی فرزند دکتر قوام تأسیس که با حزب میهن پرستان بستگی دارد. قرائتخانه دیگری به نام (وطن) از طرف بشارت که خود را متصدی تشکیل شعبه حزب وطن معرفی نموده جدیداً تأسیس شده [است]. مراتب هم ضمن [نامه] شماره ۱۲۶۵/۸۵۹ [مورخ] ۲۲/۱۰/۷ و [نامه شماره] ۱۳۰۳/۸۸۴ [مورخ] ۲۲/۱۰/۱۷ به عرض رسیده [است].

به طور کلی نظر شهربانی در مورد تأسیس این قبیل مؤسسات این است که چون مقرراتی تاکنون رسماً ابلاغ نشده، کسب دستور شده باشد. رئیس شهربانی اصفهان - پاسپار ۱ مختاری [امضا]

[۲۹۱۰۰۰۳۲۸ - ۷۱۰ ط ۱ الف الف ۱]

سمنان - دامغان

۶ [حزب میهن پرستان دامغان به نخست وزیر، ۲۷/شهریور/۱۳۲۲]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از دامغان به ط، شماره تلگراف ۱۵۸، تاریخ اصل

۲۷، تاریخ وصول ۶/۲۹

جناب آقای نخست‌وزیر، رونوشت وزارت کشور، میهن پرستان آزاد، فرمانداری سمنان هر چه اهالی زحمت‌کش دامغان از عدم کفایت بخشدار شکایت نمودند توجه نفرمودید نامبرده دلیرانه احترام اشخاص را پایمال، عدم توجه اولیای امور نموده قریبا شهری را به آشوب برمی‌انگیزد. چنانچه تغییر بخشدار روی ندهد هیچ گونه انتظار آسایش نباید داشت. حزب میهن پرستان علی ناصریان

[۱۰۹۰۷۳ - ۲۴۷۱]

زنجان

۷

[بیانیه حزب میهن پرستان شعبه زنجان]

هم میهنان عزیز، چندین روز است به توفیق و عون‌الله تعالی و به یاری جوانان روشنفکر و بلند همت شعبه حزب مقدس میهن پرستان در زنجان تشکیل و دبیرخانه محلی در خیابان سعدی تأسیس گردیده. با اینکه لازم بود به جهت استحضار خاطر اهالی محترم و اشخاصی که به عظمت ایران و سرفرازی ایرانیان علاقه دارند، بیانیه صادر نموده و از اشخاص میهن پرست وطن دوست دعوت نمایم که با حزب شریف میهن پرستان همکاری و اتحاد نمایند، تا همه با هم در راه میهن پیش برویم، ولی متأسفانه از اینکه ممکن بود بعضی‌ها که از آب گل آلود ماهی می‌گیرند و هیچ گونه علاقه‌مندی به این مرز و بوم ندارند و برای عملی کردن اغراض پلید خویش از هیچ چیز فروگذاری نمی‌کنند، قضیه را طور دیگر در نظر اشخاص عوام و ساده‌دل جلوه داده و سوء تفاهم ایجاد نمایند

تا شاید بدین وسیله به مرکب آرزوی خود سوار شوند. لہذا دوران‌دیشی ایجاب کرد بیانیہ راہہ تعویق اندازیم. اینک تأمل را بیش از این جایز نمی‌دانیم، چہ آن موانع نسبتاً از میان برداشته شدہ یعنی انتخابات خاتمہ یافت، و ما گر چہ سکوت مطلق اختیار کردہ و بر کنار ماندن را بر دخالت ترجیح دادیم، ولی در عین حال ناظر جریان امر بودیم، بالخصوص از عملیات ناشایستہ بعضی اشخاص !! دقیقہ‌ای چشم برنداشتیم. بدین وسیلہ موفق شدیم توجہ رادمردان و جوانان منورالفکر را کہ بہ حریت و آزادی علاقہ دارند جلب نمائیم. و بہ اہالی محترم و خوانندگان گرامی فہماندیم کہ حزب میہن پرستان هیچ گونہ منظور و غرضی جز پیش بردن ایران، دوش بہ دوش ملل متوقی ندارد نظر بہ اینکہ فعلاً مرامنامہ بہ اندازہ کافی در دست نیست (عنقریب چاپ و در دسترس عموم گذاشتہ خواهد شد) و برای اینکہ خوانندگان و علاقہ‌مندان کاملاً بہ آرمان ملی و برنامه اساسی حزب میہن پرستان کہ جوانان (میہن پرستان) تصمیم گرفته‌اند در اجرای آن تا آخرین قطرہ خون خود جانفشانی کنند پی ببرند، لذا برنامه اساسی حزب میہن پرستان اینجا درج می‌شود.

برنامه اساسی

۱ - استوار ساختن بنیاد وحدت ملی ۲ - فداکاری در راہ آزادی و پشتیبانی از حکومت ملی ۳ - ترویج اصول حقیقی دیانت و تحکیم بنیاد تقوا و اخلاق در جامعہ ۴ - پیشرفت فرهنگ عمومی و بہبود آموزش و پرورش و ایجاد غرور ملی ۵ - ترویج بہداشت و افزایش نفوس و تحکیم اساس خانوادہ ۶ - استواری بنیاد امنیت و اساس دادگستری ۷ - افزایش ثروت ملی و تقویت بنیہ اقتصادی کشور ۸ - کوشش در کلیہ کارہای نوعی و ملی کہ بہ خیر و صلاح جامعہ باشد.

اینک حزب میہن پرستان از شما ای رادمردان پاکدل و با تجربہ، از شما ای جوانان روشن‌روان و تحصیل کردہ دعوت می‌کند پس از مطالعہ مرامنامہ و نشریات دیگر و پی بردن بہ مفاد آن، دست اتحاد بہ طرف میہن پرستان دراز کنید کہ میہن پرستان برای فشردن دستہای شما با کمال صمیمیت آمادہ است، و حزب میہن پرستان با صدای رسا

می‌گوید آینده ایران بسته به اتحاد و اقدامات شهادت آمیز و فداکاری شما جوانان است، چه کوچکترین سستی میهن عزیز را به سوی انحطاط سوق خواهد داد. تاریخ ثابت کرده در ادوار گذشته هم، هر ملت و مملکتی که (همه با هم در راه میهن) را عملی نکرده و سست عنصری مانع از اتحاد آنها شده محکوم به فنا شده‌اند. پس بیایید تا همه با هم در راه میهن پیش برویم. بیایید فداکاری و جان‌بازی را آئین خود قرار دهیم تا دین بزرگی را که به جامعه و کشور [و] نیاکان خود داریم ادا کنیم. بیایید به این زندگی ننگین خاتمه دهیم و در زندگانی پرافتخاری قدم زینم تا در صفحات تاریخ مقام ارجمندی حائز شویم. و آیندگان با تحسین یاد کنند. بیایید به خاطر مادر عزیز وطن اختلافهای خویش را کنار گذاشته مودت و یگانگی را جایگزین او سازیم تا به وسیله اتحاد، مادر حقیقی را از تنگنای دره نیستی و نابودی نجات دهیم. اگر با دیده بصیرت نگاه کنید خواهید دید مادر معنوی گردن کج و با حالت حزن ایستاده با التماس و التجاء طلب یاری می‌کند و با کمال بی‌صبری منتظر اقدامات مجدانه شماست، آیا رواست یک مادری را که این قدر در تربیت من و شما متحمل زحمات و مشقتهای گوناگون می‌شود بیش از این در حال انتظار گذاشت، پر معلوم است این مام عزیز از ما راضی نخواهد شد، مگر موقعی که ما همدیگر را برادر وار به آغوش کشیده و یگانه آرمان ملی و هدف غائی خود را عظمت ایران و سرفرازی ایرانیان قرار دهیم و برای رسیدن به این هدف از هیچ گونه مجاهدت و فداکاری دلیرانه دریغ نداریم. ای هموطنان عزیز اینک بیایید به این حرفها جامه عمل پوشانیده به جهان و جهانیان بنمایانیم که ایرانی وظیفه‌شناس و میهن پرست است و ثابت کنیم ایران هرگز مرگ و زوال ندارد تا بدین وسیله اسلاف و نیاکان خویش را از خود راضی و خشنود نماییم.

دبیرخانه محلی حزب میهن پرستان همه روزه از ساعت ۹ تا ظهر و از ۳ بعد از ظهر تا ۸ برای پذیرفتن میهن پرستان و مراجعه کنندگان آماده است.

پاینده باد ایران و میهن پرستان ایران، نیست باد دشمنان ایران

دبیرخانه محلی حزب میهن پرستان زنجان

[۲۹۳۵۶۴۵ - ۱۴۸ ف ۵ ب آ ۱]

لرستان - خرم آباد

۸ [رئیس شهربانی بروجرد به اداره کل شهربانی، ۲۴/مرداد/۱۳۲۱]

وزرات کشور، اداره کل شهربانی، رونوشت گزارش، شهربانی بروجرد، شماره ۵۶۵
مورخه ۲۴/۵/۲۱

اداره کل شهربانی

عبدالحسین خرمی مدیر چاپخانه نوین خرم آباد به شهربانی آنجا نوشته است: حزب میهن پرستان که در ۱۵ دی ماه ۱۳۲۰ در تهران تشکیل گردیده تصمیم گرفته است شعب خود را در شهرستانها تشکیل و مرام خود را در تمام نقاط ایران ترویج دهد و خود را نماینده حزب مزبور در خرم آباد معرفی نموده است [که] قصد تشکیل جمعیت مزبور را در خرم آباد دارد، با تقدیم یک جلد مرامنامه و برگ درخواست کارمندی مراتب را گزارشاً معروض داشت.

رئیس شهربانی بروجرد و لرستان - پاسیار ۱ محمد خاتمی
رونوشت با اصل یکسان است.

[۲۹۳۰۰۲۱۸۴ - ۴۱۴ ظ ۴ ب آ ۱]

۹ [فرماندار خرم آباد به وزارت کشور، ۲۷/فروردین/۱۳۲۲]

فرمانداری خرم آباد، شماره ۳۴۳، تاریخ ۱۳۲۲/۱/۲۷، محرمانه

وزارت کشور

معطوفاً به نامه شماره ۳۴۹۳ - ۲۱/۹/۲ راجع به حزب میهن پرستان به طوری که از شهربانی گزارش رسیده است. اخیراً عبدالحسین خرمی که نماینده حزب نامبرده است، در خرم آباد اقدام به تشکیل حزب نموده و نشریه‌ای هم به نام حزب انتشار داده که یک نسخه آن لفاً تقدیم گردید. به شهربانی پاسخ داده شد که حسب الامر مرکز باید به نحو مقتضی جلوگیری شود، ولی از فحوای اظهار رئیس شهربانی معلوم می‌شود که برای جلوگیری از تشکیل حزب مزبور در خرم آباد احتیاج به دستور صریح مقامات عالیه دارد. مستدعی است در صورتی که باید از تشکیل حزب جلوگیری شود مقرر فرمائید صریحاً اعلام تا به شهربانی نوشته شود جداً از این قبیل اجتماعات و تشکیل جلسات حزبی، جلوگیری گردد. از طرف فرماندار شهرستان خرم آباد - افخم

[۲۹۳۰۰۲۱۸۴ - ۴۱۴ ظ ب آ ۱]

[یکی از اعضای حزب میهن پرستان لرستان به هیات مدیره حزب. ۲۱/دی/۱۳۲۲] ۱۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف، از خرم آباد به ط، شماره تلگراف ۱۴۵، تاریخ اصل ۲۱، تاریخ وصول ۱۰/۲۴

هیئت مدیره حزب میهن پرستان، رونوشت مقام نخست‌وزیری، رونوشت وزارت کشور، رونوشت دفتر مجلس شورای ملی، رونوشت [روزنامه] اطلاعات، رونوشت [روزنامه] ایران ما، رونوشت روزنامه رعد، با استحضار از مفاد مقاله ۱۲۹ و ۱۳۴ میهن

پرستان صفحه اول تحت عنوان اعلام خطر و لرستان به طرف انقلاب می‌رود. معروض می‌دارد طوایف لرستان در میهن پرستی مشهور^(۱) و اگر داخل در حزبی^(۲) بشوند فقط و فقط به منظور خدمت به کشور و فقط استقرار ملیت است نه تهدید به دولت و مشوب ساختن اذهان عامه و همدستی با آشوب طلبان چون اینجانب حاضر نیستم از افتخاراتی که در راه میهن پرستی و امنیت لرستان که با خون صدها نفر از خانواده و طایفه خود به دست آورده‌ام صرف نظر نموده و خود را بدنام کنم، لذا از عضویت حزب میهن پرستان معذور و بدین وسیله استعفا می‌دهم. رستم طولابی بهادر

[۱۰۹۰۷۳ - ۲۴۷۹]

۱۱ [رئیس شهربانی کل کشور به وزرات کشور، ۲۷/اسفند/۱۳۲۲]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، اداره اطلاعات، دائره اول، شماره ۱۶۶۱۹/۱۶۳۶۹/۱، تاریخ ۲۷/۱۲/۱۳۲۲، محرمانه

وزارت کشور

محترماً رونوشت گزارش شماره ۴۸۲ - ۲۲/۱۲/۱۳ شهربانی بروجرد را ذیلاً به استحضار می‌رساند و رونوشت آگهی منتشره به پیوست ایفاد می‌گردد: به طوری که شهربانی خرم‌آباد گزارش می‌دهد از موقع شروع به انتخابات لرستان، حزب میهن لرستان آنجا قصد داشتند که آقای نظام مافی را انتخاب نمایند، اهالی حاضر به انتخاب او نشده و آقای شجاع را انتخاب نموده‌اند. روی این اصل در خرم‌آباد جریان مخالفت و دو دستگی ایجاد، بین حزب میهن لرستان که سید عیسی جزایری ریاست آن حزب را دارد و عبدالحسین خرمی کتابفروش و روح الله کمالوند و فتح الله پورسرتیب و

ایرج رستمی کارمند شهرداری که از کارمندان آن حزب هستند با اهالی خرم‌آباد تیره شده و بر علیه یکدیگر مشغول اقدامات می‌باشند. سید عیسی جزایری که به اتفاق پور سرتیپ و کمالوند و خرمی به تهران رفته و بر علیه انتخابات مطالبی در روزنامه‌های میهن پرستان اشاعه داده بودند اخیراً به خرم‌آباد مراجعت کرده و مشغول تبلیغات می‌باشند. در شب چهارشنبه ۲۲/۱۲/۳ که شب قتل حضرت امام حسن (ع) بوده سید عیسی جزایری در منزل قلائی که او نیز کارمند حزب است و روز قتل در منزل جوادی و توسلی بالای منبر رفته و بر علیه اهالی و مامورین دولت تنقیداتی کرده و بنای تعریف و تبلیغ از حزب میهن پرستان را نموده موجب خشم و انزجار اهالی را فراهم که در نتیجه در شب ۲۲/۱۲/۲ و شب ۱۳۲۲/۱۲/۳ چند فقره آگهی بر علیه آنها در معابر الصاق که یک برگ آن به وسیله مامورین شهربانی خرم‌آباد به دست آمده که رونوشت آن به پیوست تقدیم و برگ دیگر آن نیز در دست حزب میهن پرستان است که تاکنون به شهربانی واگذار نکرده‌اند. ضمناً شهربانی گزارش می‌دهد طبق بررسی که به عمل آمده است تولید این اختلافات را سید عیسی جزایری و عبدالحسین خرمی و ایرج رستمی در خرم‌آباد فراهم نموده‌اند و چنانچه از عملیات آنان جلوگیری نشود در آتیۀ خیلی نزدیکی ممکن است موجب انقلابات صفحه لرستان را فراهم نمایند. مراتب از طرف شهربانی آنجا به فرمانداری گزارش شده است. مراتب گزارشاً به عرض رسید.

رئیس شهربانی کل کشور - سرپاس جهانبانی [امضاء]

[۱۰۹۰۷۳ - ۲۴۷۱]

همدان

همه با هم در راه میهن، نشان حزب میهن پرستان

پیام میهن پرستان به اداره خواربار ملایر

سال گذشته با تمام نحوست و سختی آن سپری شد. مردمان بیچاره و درمانده با هر مذلت و رنجی بود تحمل گرسنگی را کردند تا توانستند گریبان خود را از چنگال مرگ نجات دادند و علت بدبختی خود را هم عدم مساعدت طبیعت می دانستند.

ولی امسال وضعیت محصول از هر حیث رضایت بخش و فراوان بوده است و در سال آتیه بهانه برای گرسنه ماندن مردم در دست نخواهد بود. لذا ما از اکنون شما را متوجه می کنیم که باید هر چه زودتر بدون اعمال غرض و استفاده جویی، محصول جمع آوری شده و به هر وسیله هست از احتکار شدن ارزاق جلوگیری شود. تا باز وضعیت نامطلوب زمستان گذشته تجدید نشود. ضمناً متذکر می شویم اکنون که هنگام برداشت خرمن و فراوانی ارزاق است، منظر دکان های نانوائی رقت بار و ملال انگیز است و جنس نان شهر هم نامرغوب و غیر ماکول است.

از وظایف اداره خواربار است که هر چه زودتر با اضافه کردن برآردی که به نانوایان می دهند، به وضعیت اسفناک نانوائی ها خاتمه دهد. و باز از وظایف اداره خواربار است که با افزودن سهمیه قند و شکر، مردم را از خریدن قند یک من ۴۶۰ ریال راحت کنند. البته کشاورزان و دهقانان هم که جزء افراد این ملت و دارایی ما از پرتو بازوان زحمتکش و فعال آنها است نباید از سهمیه قند و شکر بی بهره باشند.

میهن پرستان ملایر انتظار دارند که اداره خواربار بدون اتلاف وقت بخصوص، وضعیت نان سر و صورتی داده و بدین وسیله به نگرانی مردم خاتمه دهد.

کانون مطبوعات حزب میهن پرستان ملایر

جای مکتوب

[برگ درخواست عضویت حزب میهن پرستان]

همه با هم در راه میهن

حزب میهن پرستان

شهرستان.....

شماره.....

تاریخ ورود.....

برگ درخواست کارمندی

نشانی و شماره تلفن	ذوق و کاردانی	معلومات	کار	شماره شناسنامه و جای صدور	سال تولد	نام پدر	نام خانوادگی	نام

و عظمت ایران و سرافرازی ایرانیان یگانه آرمان ملی منست و خدا را گواه گرفته بران کریم و پرچم پرافتخار ایران و بشراف و وجدان خود سرگند یاد میکنم

که در اجرای کلیه تصمیمهای میهن پرستان می دخالت دادن اغراض شخصی بکوشم

اعضاء

اعضاء

اینجانبان..... و..... شایستگی ایشانرا برای کارمندی تصدیق می نمائیم.

درخواست کننده و دو معرف باید با خط خود برگ درخواست را پر و امضا نمایند.

حزب نجات میهن

۱

[استاندار گیلان به وزارت کشور، ۲۲/دی/۱۳۲۲]

استانداری استان اول، شماره ۵۵۱، تاریخ ۲۲/۱۰/۱۳۲۴

وزارت کشور

آقای سمیعی ثقة الملک چندی است به رشت آمده و در صدد است که حزبی به نام نجات میهن تشکیل بدهد. آقایان سمیعی ها او را در اجرای این منظور تقویت می کنند.
استانداری استان اول [امضاء]

[۲۹۰۰۲۲۱۱ - ۵۰۶ ظ ۴ ب آ ۱]

حزب نوین میهن

پرستان

۱ [رئیس شهربانی اصفهان به استاندار اصفهان، ۲/ شهریور/ ۱۳۲۲]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، (شهربانی اصفهان)، تاریخ ۱۳۲۲/۶/۲

جناب آقای استاندار استان دهم اصفهان

شب گذشته مقداری آگهی به امضای حزب نوین میهن پرستان در خیابان‌های شهر منتشر گردید و اینک یک برگ از آنها برای استحضار به پیوست تقدیم می‌شود.

رئیس شهربانی اصفهان - پاسیار ۱ مختاری

[امضاء] ۲۲/۶/۲

[۲۸۶۰۰۲۹۰۰ - ۸۵۶ و ۴ الف ب ۱]

۲ [اعلامیه حزب نوین میهن پرستان، بی تا]

یک خیانت جدید

آقایان نویخت و تهرانچی حال دیگر چه می‌فرمائید؟

با وجود خیانت کاری‌های شما، آقای ناصر قشقائی آن مرد پاک سرشت ایرانی با کمک و همراهی دوستان ما در وزارت جنگ که محرمانه برای او اسلحه و مهمات فرستادند موفق گردید شر قوای دولتی را از سر برادران قشقائی ما بکند و جای تردید نیست که ناصر خان در راه احقاق حق قشقائی‌ها و تمام ایرانیان اصیل عنقریب پیروز گشته و لااقل یک گوشه از خاک ایران را از لوث وجود دزدان اجتماعی^(۱) و خائنین و بیگانگان پاک خواهد نمود. البته هنوز باید متوجه خطر خیانتکاریهای جدید شما نویخت‌ها و

تهرانچی‌ها بود ولی اکنون ناصرخان خوب می‌داند که شما که خود را رفیق او می‌نامید خائینی بیش نیستید.

خوانندگان گرامی داستان سمیرم بسی مفصل است نویخت که تصور می‌کرد می‌تواند با شاهبختی روی هم ریخته و از عقب ناصرخان را مورد حمله قرار داده و او را از بین ببرد، اکنون ناچار شده است سیاست خود را مجدداً تغییر بدهد. زیرا با وجود تمام حيله و تزویر و دسیسه بازی‌های او پیروزی نصیب ناصرخان و قوای ایشان گردید. طرح فعلی نویخت و همدست پرحيله او تهرانچی عبارت از این است که بوئر احمدی را به امید غنائم جنگی وادار کند به قشائی‌ها حمله کنند. این خائنین مصمم هستند نه فقط میانه ناصرخان پیشوای عزیز ایرانیان را با دولت به هم بزنند، بلکه حتی می‌خواهند کاری بکنند که بین قشائیه‌ها و سایر ایلات خونریزی بشود. این خائنین می‌خواهند با حيله و تزویر شیطان‌وار خود بوئر احمدی‌ها را که در این بیست سال اخیر جز سیه‌روزی به خود چیزی ندیده‌اند، به امید مال و پول وادار کنند فارس را غرق خون بکنند تا شاید موفق شوند ناصرخان را از بین ببرند. هموطنان عزیز ببینید کشور ما به چه روزی افتاده است! یک نفر تریاکی و یک نفر سرمایه‌دار مخنث متحد می‌شوند تا ایلات که ستون فقرات این کشور را تشکیل می‌دهد به جان یکدیگر بیندازند.

ای بدبخت ایران عزیز ما!

میهن پرستان! آیا شما واقعاً تا این اندازه پست شده‌اید که حاضر هستید هنوز هم با این اشخاص رذل شیطان صفت همراهی و همکاری بکنید و یا اینکه چنان به خواب غفلت فرو رفته‌اید که دیگر قادر نیستید حقیقت را ببینید؟ الحمدلله ما حزب نوین میهن پرستان به موقع وظیفه ایرانی بودن خود را انجام داده و ناصرخان را از خطراتی که متوجه او بود آگاه نمودیم و اکنون ناصرخان به حقایق گفته‌های ما پی برده است و در روز انتقام حساب خود را با خائنین تصفیه خواهد کرد.

آقایان نویخت، تهرانچی، نیکپور، خسروشاهی، حریری شما خیال نکنید که حال مورد اصابت آخرین تیر ما قرار گرفته‌اید و فراموش نکنید که اشخاص با وجدان میهن پرست

مثل آقای شیخ عبدالمجید هنوز حساب خود را با شما تصفیه نکرده‌اند. ما کما فی السابق متوجه اعمال شرم‌آور شما و حزب خوش ظاهر و بد باطن میهن پرستان شما هستیم و به شما اخطار می‌کنیم که آنچه تا به حال دیده‌اید نمونه‌ای از مشیت هم نیست! شما تیر زهرآلود مهلک ما را خواهید چشید بدون اینکه بدانید و بفهمید نشانه‌روی از کجا بوده است!

حزب نوین میهن پرستان

[۲۸۶۰ تا ۲۹۰۰ - ۸۵۶ و ۴ الف ب ۱]

۳

[اعلامیه حزب نوین میهن پرستان، بی تا]

بالاخره صلح بابرادران قشقائی برقرار گردید!

حزب نوین میهن پرستان در مقابل دسیسه بازیهای نوبخت میهن فروش و تهرانچی خائن پیروز می‌گردد

اهالی تهران چند روزی افتخار میزبانی خسرو خان قشقائی برادر جوانمرد ناصرخان پاک سرشت را داشتند و قطعاً مایل هستند از چگونگی وقایعی که در این چند روز رخ داد اطلاعات صحیح به آنها داده شود. البته همه می‌دانند که اکنون به جنگ بین دولت ایران و برادران قشقائی ما خاتمه داده شده است و گر چه هنوز باید تقاضای حقه و عادلانه ناصرخان قشقائی به طور رضایت بخش قطع و فصل شود، ولی بالاخره امروز دیگر خون ایرانی برای خاطر بیگانگان ریخته نمی‌شود.

طبق اطلاعاتی که به ما رسیده، نوبخت میمون صورت و افعی صفت که مظهر کامل

فاسد^(۱)ترین و گندیده‌ترین مدفوعات نوع بشر است، با تمام قوا و به حداکثر ممکنه سعی و کوشش نمود از خسروخان قشقائی آن جوان دلیر و دوست اصیل و نجیب ما دیدن کرده و اگر بتواند او را مجدداً به دام بیندازد، ولی تمام سعی و کوشش‌های نوبخت بی نتیجه ماند، زیرا ما به خسروخان گفته بودیم و او می‌دانست که فقط یک نفر نامرد و تنها یک نفر خائن یعنی نوبخت تریاکی جرأت کرده بود به طور آشکار و در انظار عموم به تحریک پرداخته و باعث خونریزی بین ایرانیان بشود. اگر چنین نبود نوبخت در روز استیضاح بقتاً^(۲) غییش نمی‌زد!

و باز هم طبق اطلاعاتی که به ما رسیده است پادشاه دسیسه بازان تهرانچی حقه باز، نامه‌هایی به وسیله یک نفر قاصد مخصوص برای خسروخان ارسال داشته بود ولی آن قاصد هرگز به مقصد نرسیده و مفقودالاثرا^(۳) گردید. .... به موجب دلائلی که ما در دست داریم خسروشاهی رئیس‌المحتکرین به خسروخان پیشنهاد کرده بود چنانچه او حاضر شود به خونریزی بین ایرانیان ادامه دهد یک میلیون تومان در وجه او نقداً تأدیه کند و همچنین نیک پور خیک که از کثرت ثروت و تمول زیاد شکمش نفخ آورده و گردنش از کلفتی کج و راست نمی‌شود برای همین منظور یعنی ادامه خونریزی بین ایرانیان یک میلیون و سیصد هزار تومان حاضر کرده بود که به خسروخان داده و دوست (!) سابق خود را فریب دهد. گویی به وسیله پول می‌توان رفیق دلیر و میهن پرست ما را تطمیع کرد.

ولی اگر تمام این دسیسه بازیها به نتیجه منجر نشد و بر عکس امروز صلح و صفا در خاک پاک میهن عزیز ما مجدداً برقرار شده است برای اینست که خسروخان در بدو ورود خود به تهران از رئیس حزب نوین میهن پرستان که معروف حضور او و برادر گرام او و یک نفر شخص ثالث می‌باشد دیدن کرده و با او مشورت نمود و نصایح میهن پرستانه او را قبول فرمود. حزب پوسیده میهن پرستان همیشه در صدد بوده است ایران را به خاک و خون بکشد. ولی حزب نوین میهن پرستان در اندک مدتی موفق گردید بین ایرانیان را آشتی داده و صلح را مجدداً در کشور برقرار کند.

بدبختانه در یک قسمت از خاک ایران یعنی در قلمرو بوئر احمدیها هنوز خونریزی

ادامه دارد. زیرا دسته هیولا صفت خائنین که به جز تخریب مملکت و پرکردن جیب خود منظوری ندارند کما فی السابق به بوئر احمدیها کمک (!) کرده و آنها را آلت دست کرده‌اند.

ایرانیان! تاکی به خیانات این دسته بیشراف دزد تن در می‌دهید؟
حزب نوین میهن پرستان در سرپرست‌های خود حاضر و آماده است و به محض اینکه دستورات لازمه از طرف ناصر خان صادر شود بطرزی حساب این خائنین را تصفیه خواهد کرد که دیگر هرگز ایران عزیز دچار چنین بلائی نشود.

زنده باد ناصرخان قشقانی!

مرده‌باد وطن فروشان امثال نوبخت‌ها، تهرانچی‌ها، نیکپورها، حریریها، یمین
اسفندیاری‌ها
کمیته مرکزی حزب نوین میهن پرستان

[۲۸۶۰-۲۹۰۰ - ۸۵۶ و ۴ الف ب ۱]

مذب و مدت ايران

حزب وحدت ایران در سال ۱۳۲۵ به دنبال انشعاب گروهی از اعضای حزب ایران به رهبری دکتر شمس‌الدین جزایری تشکیل شد. در تیرماه ۱۳۲۵ پس از ائتلاف حزب ایران با حزب توده که به جبهه موتلفه احزاب آزادیخواه موسوم گشت، شمس‌الدین جزایری و تنی چند از دیگر مخالفین ائتلاف همچون ارسلان خلعتیری، حسن افشار، مهندس ایروانی، و ..... از آن جدا شده و حزب وحدت ایران را تأسیس نمودند. «... ما تصمیم گرفتیم که در مکان‌های دیگری جدا از محل حزب ایران جلسات خود را تشکیل دهیم و تصمیماتی برای انشعاب بگیریم. جلسات نامبرده هر هفته در منزل یکی از مخالفین تشکیل می‌شد تا این که قرار شد انشعاب کنندگان حزبی به نام حزب وحدت ایران تأسیس کنند که کلیه اعضای جداگشته از حزب ایران به عضویت آن در آیند.»^(۱)

محل اولیه دفتر مرکزی و برگزاری جلسات این حزب، سالن قدیمی گراند هتل واقع در خیابان لاله‌زار بود. پس از تشکیل حزب وحدت ایران، سیاسیون شناخته شده‌ای همچون "سید حسن زعیم"، ذکاءالدوله غفاری، هادی اشتری، دکتر محمدامین ریاحی، دکتر میمنندی نژاد، رحیم صفاری و ... به آن پیوستند. ارگان این حزب روزنامه شفق بود

که به مدیریت شمس‌الدین جزایری به چاپ می‌رسید.

به جز آن نشریه کوه نور نیز وابسته به حزب وحدت ایران بود. که امتیاز آن به سلیمان انوشیروانی تعلق داشت. روزنامه مرد ایران نیز برای مدت کوتاهی در مهرماه ۱۳۲۵ به عنوان ارگان حزب وحدت ایران منتشر شد. حزب وحدت ایران پس از تأسیس، اقدام به تشکیل یک شورای عالی نمود. اعضای این شورای عالی به نوشته ناصر نجمی عبارت بودند از: "هادی اشتری، ناصر اعتمادی، حسن افشار، مهندس ایروانی، فرج‌الله باقی، ملک‌الشعرا بهار، مهدی پیراسته، شمس‌الدین جزایری، محمد حاتم، ارسلان خلعتبری، محمد امین ریاحی - سید حسن زعیم، حسین زعیمی، جعفر شهیدی، علی‌رضا صاحب، رحیم صفاری، غلامحسین طلایی، ذکاءالدوله غفاری، مسعود ملکی، مرتضی مصور رحمانی، محمدحسین میمندی نژاد، ناصر نجمی، حسن نزیه، حمید و خشوری، احمد ولایی"^(۱)

حزب وحدت ایران در جریان انتخابات دوره پانزدهم مجلس شورای ملی از دکتر مصدق حمایت کرد. پس از آن حزب وحدت ایران چنان‌که در نحوه تشکیل حزب اتحاد آمده است در شهریور ماه سال ۱۳۲۶ با ائتلاف با احزاب مردم و فرزندان ایران حزب اتحاد را تأسیس کردند.

۱ - ناصر نجمی، "حزب‌های بعد از شهریور ۱۳۲۰"، آینده (سال پانزدهم) (۱۳۶۸)، شماره‌های ۳ تا ۵، فروردین تا مرداد

۱

[حزب وحدت ایران به نخست وزیر، ۲۷/آذر/۱۳۲۵]

مستقیم

جناب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر ایران
برای استحضار خاطر محترم، معروض می دارد، پیرو عرایضی که حضوراً به عرض
مبارک رسید برای آنکه بی اطلاعان عرایضی بر خلاف حقیقت نمایند. مجدداً بدین
وسیله به عرض عالی می رسد که حزب وحدت ایران غیر از جمعیت وحدت ایران است
و هرگونه نشریه که از طرف آن جمعیت منتشر گردد به هیچ وجه ارتباطی با حزب نداشته
و نخواهد داشت و این امر چند مرتبه در روزنامه شفق ارگان حزب وحدت ایران و
روزنامه اطلاعات و کیهان اعلام گردیده است.

با تقدیم مراتب ارادت

ارسلان خلعتبری

دکتر شمس الدین جزائری

[امضاء]

[امضاء]

[حاشیه] ۱ - ملاحظه فرمودند ۲ - اقدامی ندارد بایگانی شود ۲۷/۹/۲۵ احمد بهار

۲

[نامه و بیانیه دکتر محمد مصدق، ۲۹/آذر/۱۳۲۵]

فوق العاده شفق ارگان حزب وحدت ایران قیمت ده شاهی

عقیده و کاندیدای جناب آقای دکتر مصدق درباره انتخابات

۲۹ آذر ماه ۱۳۲۵

اداره روزنامه محترم شفق

به مناسبت انتشار نامه‌ای که اینجانب در اثر مراجعات و تقاضای جمعی از آزادی خواهان و وطن پرستان به جناب اشرف آقای نخست‌وزیر نوشته و با تشریح مضار دخالت دولت در امر انتخابات به نحوی از انحاء پیشنهاد نمودم صلاح مملکت در چنین موقع خطیری اتکاء به افکار عمومی و آزاد گذاردن دست مردم است. برای اینکه مقدرات خود را به کسانی بسپارند که مظهر تمایلات ملت ایران باشند و فقط چنین مجلسی ممکن است در معضلات سیاسی امروز تکیه گاه دولت باشد، در بعضی از روزنامه‌ها عقایدی اظهار و تشویق‌هایی از نظریات اینجانب شده که موجب امیدواری و امتنان است. از جمله روزنامه شریفه مظفر، اینجانب را دعوت نموده است که به حرف اکتفا نکرده قدمی هم به طرف عمل بردارم و به تقلید مرحوم مدرس لیستی از اشخاص شایسته وکالت تهران تنظیم کنم و در دسترس عامه بگذارم.

البته هموطنان عزیز در نظر دارند که موفقیت مرحوم مدرس در دوره ششم قانون گذاری از این جهت بود که انتخابات تهران در آن دوره با آزادی جریان یافت، یعنی آزادیخواهان آن عصر فداکاری کردند و موجبات آزادی آن را فراهم نمودند. توضیح آنکه در آن وقت شهر تهران نظامی نبود ولی حکومت آن با مرحوم عبدالله خان امیر طهماسبی امیر لشکر بود، از طبقات ششگانه و معتمدین محل برای تشکیل انجمن نظارت دعوت نمود و انجمن مزبور به ریاست آقای تدین تشکیل و مورد مخالفت آزادیخواهان و اقلیت مجلس واقع شده و شاه برای اینکه در آغاز سلطنت با افکار عمومی مخالفت نکند حکومت تهران را به عهده جناب آقای حسین سمیعی (ادیب السلطنه) محول نمود و انجمن نظارت از اشخاصی دعوت شد که با مرحوم مشیرالدوله بتواند همکاری کنند و انتخابات تهران تحت ریاست آن مرحوم به طرز رضایت بخشی خاتمه یافت و مردم توانستند نمایندگان مورد اعتماد خود را که چند تن از آنها (از آن جمله جناب آقای موتمن الملک پیرنیا و خود این جانب) که در لیست مرحوم نبودند روانه مجلس کنند. با اینکه درخت دیکتاتوری در کشور غرس شده بود آن مجلس موفق شد به واسطه نمایندگان تهران اصول مشروطیت و آزادی را نسبتاً تا آخر دوره حفظ کند، لیکن در انتخابات دوره هفتم همان مدرس که در انتخابات قبل نقش بزرگی بازی کرد

«چون در سیاست او را محکوم به ورشکستگی نموده و عزیز بی جهت می‌دانستند» با اینکه در آن اوان هم ظاهراً امر انتخابات در دست انجمن نظارت بود و دولت مستقیماً دخالت نداشت، چنانکه خود آن مرحوم نصب‌العین نموده است، در صورت مجلس انتخابات تهران یک رای هم نداشت. پس تأثیر عمل مدرس و هر کس که بخواهد رویه او را تعقیب کند مشروط به آزادی انتخابات است. اگر انتخابات آزاد باشد مردم من حیث المجموع بهترین انتخابات را می‌کنند.

چنانکه در صدر مشروطیت که مردم در اصول مشروطه و تربیت اجتماعی سابقه و تجربه نداشتند چون انتخابات آزاد بود مجلس اول که هنوز از حیث فداکاری و وطن پرستی نظیرش در ایران نیامده به وجود آمد، بنابراین باید تکرار کرد که دوی درد ایران آزادی انتخابات است و اگر ملت ایران علاقمند به آتیه خود بوده و از تکرار مصائب گذشته بخواهد جلوگیری کند باید به هر قیمتی هست این نعمت گرانبها را به دست آورده و آن را حفظ کند و نشانه آزادی انتخابات در درجه اول تشکیل انجمن نظارت است از عناصر بی طرف و غیر حزبی و متدین و پرهیزکار و احتراز دولت از هرگونه دخالت، حتی از اعزام بازرس که در قانون عنوانی نداشته و بنا بر سابقه معمولاً برای اجرای تعلیمات شفاهی و ندادن مدرک کتبی مداخله انتخاب می‌شود.

و اما راجع به تنظیم لیست با اینکه در ادوار گذشته اینجانب نخواستم به هیچ وجه دخالت و تأثیری در جریان انتخابات نموده باشم، لکن این دفعه چون آزادی انتخابات را در خطر می‌بینم و تشتت آراء آزاد این مخاطره را حتماً تشدید می‌کند، ناچارم دعوت روزنامه شریفه مظفر و بعضی از علاقمندان به حسن انتخابات را که حضوراً تکلیف کرده‌اند قبول و صورتی از اشخاص شایسته که وطن پرستی آنها محرز باشد تقدیم هموطنان عزیز نمایم.

در تنظیم لیست انتخاباتی نمایندگان مجلس شورای ملی از طرف افراد یا احزاب رعایت دو اصل قاعداً لازم است :

اول - پرنسیب یعنی توافق مسلکی نامزدان با تنظیم کننده لیست، دوم - زمینه موفقیت نامزدان وکالت.

برای احزابی که اطمینان به موفقیت دارند و بدون ائتلاف می‌توانند نتیجه بگیرند رعایت اصل اول اجباری است، ولی هر گاه به جهاتی این اطمینان حاصل نشود باید به اصل دوم بیشتر اهمیت داد و از لحاظ پرنسیب چندان سختگیری نکرد و کسانی را قبول نمود که مسلکاً نزدیکتر و زمینه موفقیتشان بیشتر باشد چنانکه در ممالک راقیه وقتی احزاب نمی‌توانند دولتی را که پیروی مرامشان است روی کار بیاورند و یا طرفداران مسلک خود را به مجلس روانه کنند از اصل اول صرف نظر می‌نمایند و به وسیله ائتلاف و یا توافق با سایر جمعیتها از بین کاندیدهای نخست‌وزیری یا وکالت اشخاصی را تأیید می‌کنند که زمینه انتخاب شدن داشته و از حیث مرام به آنها نزدیکتر باشد.

این رویه هم منطقی است و هم عملی، زیرا چه نتیجه دارد اگر احزاب یا افراد به اشخاصی رای دهند که از لحاظ مسلک و مرام صدی صد موافق باشند ولی هیچ یک از آنها شانس انتخاب شدن نداشته و انتخاب نشوند، در این صورت آیا بهتر نیست اشخاصی را نامزد کنند که پنجاه درصد نظر و عقیده آنها را تأمین کند و انتخاب بشوند. اینجانب در تنظیم لیست خود همین منطقی را در نظر گرفته و سعی کرده‌ام که در آن کسانی را بنویسم که مورد توجه اکثر طبقات و صنوف این شهر بوده و در سایر حوزه‌های انتخابیه داوطلب نباشند و در شهر تهران اشخاص شایسته به آقایانی که در این نامه نوشته می‌شوند، منحصر نیست. بسا اشخاص شایسته که متأسفانه به واسطه عدم کفایت شهرت اجتماعی زمینه انتخاب شدن ندارند و یا سن آنها از حد قانونی انتخابات متجاوز (مانند جناب آقای مؤمن الملک و آقای مستشارالدوله و آقای حکیم الملک و آقای امین‌الملک که خودشان هم متعذرند) و یا اینکه وجودشان در مشاغل و ماموریتهای دولتی مفیدتر از بودن در مجلس است.

امیدوارم که رأی دهندگان عزیز این منطقی را که یگانه راه موفقیت آزادیخواهان است از دست ندهند و تشتت را کنار بگذارند و همه اشخاصی را که مورد علاقه اکثر طبقات این شهر می‌باشند بنویسند و بدانند که یاس و کناره‌گیری در انتخابات میدان را برای بدخواهان خالی می‌گذارند و کسانی که به آینده خود و کشور علاقه دارند فقط به وسیله شرکت در انتخابات و مبارزه می‌توانند کامیابی حاصل نمایند اینک اسامی نامزدهای

خود را به حروف تهجی عرض می‌کنم.

آقای امامی (دکتر حسن)

آقای بیات (شیخ العراقین)

آقای جزائری (دکتر شمس الدین)

آقای خلعت بری (ارسلان)

آقای زعیم (سید حسن)

آقای طباطبائی (میرزا محمد صادق)

آقای تهرانچی (محمد رضا)

آقای کاشانی (آیت الله حاج سید ابوالقاسم)

آقای متین دفتری (دکتر احمد)

عدم تکمیل لیست فوق از این نظر است که اگر رأی دهندگان محترم اشخاص
موجهی را در نظر داشته باشند که به خاطر اینجانب نرسیده است می‌توانند آنها را نوشته
و اوراق رأی خود را تکمیل نمایند.

امیدوارم که جناب آقای نخست‌وزیر به وعده خود وفا کنند و طرز تشکیل انجمنهای
نظارت و شعب آن قدم اولی است که برای ایفاء به عهد برمی‌دارند و طلیعه چگونگی
انتخابات خواهد بود و آتیه قضاوت می‌کند.

دکتر محمد مصدق

[۲۹۳۰۰۵۶۷۲ - ۲۲۵ ف ۵ ب آ ۱]

جناب اشرف آقای نخست‌وزیر

یک برگ بیانیه که اخیراً از طرف مهندس نصرت‌الله احدپور که سابقاً جزو کارمندان شرکت نفت آبادان بوده در اراک منتشر شده است. جهت استحضار عالی به پیوست تقدیم می‌گردد.

وزیر کشور فریدونی

بیانیه حزب وحدت ایران - کمیته شهرستان اراک

افراد پاک و میهن دوست ایرانی

از روز شوم و نحس سوم شهریور که کشور ما در اشغال بیگانگان در آمد و ابرهای سیاه جنگ و بدبختی آسمان ایران را فرا گرفت و هر دقیقه کشور ما را به سوی نیستی و بدبختی سوق داد و ضمناً نسیم آزادی افکار و زیدن گرفت عده‌ای از افراد پاک و میهن پرست چون تشخیص دادند کشتی شکسته ایران عزیزشان در گرداب درافتاده، با جمع کردن عده‌ای از افراد پاک و میهن دوست برای نجات ایران شتافتند و حزبی به نام ایران تشکیل دادند، ولی هنوز چند صباحی از فعالیت این راد مردان نگذشته بود که چند نفر از افراد حزب ایران چون پیشرفت حزب خود را در ائتلاف با حزب توده تشخیص دادند، حزب ایران را به حزب توده ملحق نموده، موسسین حزب و افراد میهن پرست آن که توانسته بودند در مدت کوتاهی مورد احترام دوست و دشمن قرار گیرند با این شکست تحمل ناپذیر مواجه شده، ولی از آنجائی که راد مردان پاک و میهن پرست تا آخرین دقیقه حیات، دست از فعالیت باز نمی‌دارند مایوس نگردیده و از حزب ایران کناره‌گیری نموده و حزب دیگری به نام وحدت ایران با همان مرامنامه سابق که در حزب ایران داشتند مشغول مبارزه بر علیه بیگانه پرستان و تجزیه طلبان گردیده، حزب وحدت ایران حافظ منافع و مصالح کشور ما می‌باشد، حزب وحدت ایران حافظ حقوق کلیه افراد ایرانی بخصوص افراد تحصیلکرده و روشنفکر و جوان می‌باشد. حزب وحدت

ایران عموم افراد میهن پرست بخصوص طبقه جوان و تحصیلکرده را برای ایجاد وحدت ملی به منظور حفظ منافع و مصالح کشور دعوت می نماید. اکنون که اینجانب مفتخر می باشم شعبه حزب وحدت ایران را در اراک تشکیل دهم، نخست تشکیل این حزب را به عموم اهالی محترم شهرستان اراک بخصوص طبقه جوان و تحصیلکرده تبریک گفته و از خداوند متعال خواستارم با یاری افراد پاک و میهن پرست روز به روز به هدف خود که همانا رستاخیز ایران عزیز است با گامهای بلند پیش روند.

مدیر انجمن طرفداران اخلاق - مهندس نصرت الله احد پور

[۱۰۹۰۶۵ - ۲۳۵۸]

حزب وحدت ملی

تنها اطلاع در مورد حزب وحدت ملی، نام روزنامه ارگان آن حزب است. ارگان حزب وحدت ملی روزنامه سلحشور بود که صاحب امتیاز آن محمدحسین نبوی و سردبیر آن علی هاشمی بودند. اولین شماره سلحشور در اردیبهشت ۱۳۲۳ منتشر شد.

۱ [کمیته حزب وحدت ملی تهران به نخست‌وزیر، ۷/شهریور/۱۳۲۲]

کمیته وحدت ملی، شماره ۱۲۲، تاریخ ۱۳۲۲/۶/۷

جناب آقای نخست‌وزیر

با تقدیم دعوت‌نامه حزب وحدت ملی که از لحاظ مبارک می‌گذرد، استحضاراً به عرض می‌رساند، از اینکه ماده ۴ مرامنامه ما به همت آن جناب جریان قانونی خود را به پایان رسانیده و اینک به موقع عمل‌گذارده می‌شود، عموم مردم خاصه افراد جمعیت وحدت ملی شکرگزار و انتظار و تقاضا دارند در این موقع که سال تحصیلی شروع و مدارس افتتاح می‌شود، مقرر فرمایند وزارت فرهنگ ماده ۵ مرامنامه را که عبارت از حفظ شعائر اسلام و تدریس کتب دینی در کلیه مدارس است جزو پراگرام قرار داده اجرا نمایند.

[نقش مهر بیضی شکل] کمیته وحدت ملی ایران، ۱۳۲۱

[حاشیه] بایگانی

حزب وطن

حزب وطن در اواسط سال ۱۳۲۲ شمسی تشکیل شد. درباره نحوه تأسیس و موسس آن یک روایت مشهور وجود دارد مبنی بر این که حزب وطن بلافاصله پس از ورود سیدضیاء و توسط خود وی به ایران تشکیل شد: "حزب وطن در سپتامبر ۱۹۴۳ [شهریور ۱۳۲۲] بلافاصله پس از بازگشت سیدضیاء از تبعید به وسیله او تشکیل شد."^(۱) ولی دکتر ایرج ذوقی با استفاده از اسناد وزارت خارجه انگلیس دعوت از سیدضیاء برای بازگشت به کشور را از سوی حزب وطن عنوان کرده و می‌نویسد: "مقامات انگلیسی به این مساله آگاهی داشتند که برای بازگشت سیدضیاء باید از طرف شاه از او دعوتی به عمل آید و چون شاه نظر خوبی نسبت به سیدضیاء نداشت و با آمدن او به ایران هم مخالف بود انگلیسی‌ها چنان مصلحت دیدند که دعوت از سیدضیاء از طرف بعضی از دولتمردان و رجال ایرانی به عمل آید. وقتی انگلیسی‌ها جوراً مساعد یافتند اجرای نقش را به عهده حزب وطن گذاردند. به دعوت حزب وطن در ۱۴ ژوئن ۱۹۴۳ گردهمایی کوچکی فراهم آمد که در آن نمایندگان بعضی احزاب دیگر نیز شرکت کردند. در پایان این گردهم‌آیی قطعنامه‌ای صادر و طی آن از سیدضیاء‌الدین طباطبایی

۱. Abrahamian, *Ibid*_ P193 نیز ر.ک. ژرژ ننهافسکی، سی سال رقابت غرب و شوروی در ایران، مترجم هورایاوری

خواسته شده بود تا به ایران بازگشته و حکومت را در دست گیرد.^(۱) به نظر این نقل باید مقرون به صحت باشد چرا که چه آبراهامیان و چه دیگران در مورد "رعدامروز" نیز همین اشتباه را مرتکب شده و انتشار آن را به پس از بازگشت سیدضیاء به ایران عنوان کرده‌اند. در حالی که پیش از ورود سیدضیاءالدین طباطبایی به ایران و به هنگام اقامت وی در فلسطین، "مظرفیروز" مدیر "رعد امروز" در محل اقامتش در "غزه" مصاحبه‌ای با وی انجام داد که در آن روزنامه به چاپ رسید. بنابراین روزنامه "رعد امروز" نمی‌توانست توسط سیدضیاء تأسیس شده باشد.

البته این نکته نیز بعید نیست که حزب وطن با راهنمایی و هدایت سیدضیاء، توسط یاران و نزدیکان وی و علی‌رغم حضور وی در ایران تشکیل شده باشد و پس از حضور در تهران، رهبری سیدضیاء علنی شده باشد. سند شماره ۱ این مجموعه که به تاریخ نوزدهم دی ماه ۱۳۲۲ است، صریحاً به تشکیل حزب وطن به رهبری سیدضیاء اشاره کرده است.

مشی حزب وطن و هدف اصلی آن مقابله با حزب توده و فعالیت اعضا و هواداران آن بود. و به همین لحاظ از همان ابتدای کار، درگیری میان اعضا و هواداران حزب وطن با هواداران حزب توده به صورت امری همه روزه درآمد: «... رهبری این یورش دد منشانه را سیدضیاء و دارو دسته‌اش به عهده داشتند و از پشتیبانی مادی و معنوی دولت انگلیس نیز برخوردار بودند. آنها به نام حزب وطن چاقوکشان و اوپاش را دور خود جمع کرده و با پشت گرمی نیروهای انتظامی کشور به سازمان‌ها و مراکز حزبی و کارگری هجوم می‌بردند، فعالین آنها را مضروب می‌ساختند.»^(۲)

همچنین اسناد شماره ۴، ۶، ۷، ۱۸، ۲۴ حزب وطن بیانگر درگیری‌های میان هواداران این دو حزب است

سیدضیاء و حزب وطن در این راه علاوه بر استخدام چاقوکشان و اوپاش با یک برنامه تبلیغاتی قوی موفق شدند تا احساسات مذهبی مردم را تحریک کنند.

۱- ایرج ذوقی، ایران و قدرت‌های بزرگ در جنگ جهانی دوم (تهران، پازنگ، ۱۳۶۸) ص ۹۶

۲- هلم، گذشته پراخ راه آینده است. (تهران، ققنوس، ۱۳۶۳) ص ۲۰۷-۲۰۶

”سیدضیاء... سعی کرد بازاریان، علما و قبایل را علیه خطرات باقی مانده از دیکتاتوری نظامی. کمونیسم کافر حزب توده و اشرافیت فاسد که به خاندان‌های زمیندار معروف بودند بسیج کند.“^(۱)

ارگان حزب وطن در ابتدا روزنامه کاروان و پس از مدتی ”رعدامروز“ بود. حزب وطن تا اواسط ۱۳۲۴ نیز به فعالیت خود ادامه داد ولی از اواسط سال ۱۳۲۳ شمسی با ایجاد و تأسیس حزب اراده ملی، نقش آن کم‌رنگ و حضورش در مسائل سیاسی به صورت حاشیه‌ای درآمد.

اصفهان

۱ [رئیس حزب وطن، کمیته ایالتی اصفهان به استاندار اصفهان، ۱۹/دی/۱۳۲۲]

نمره ۲، ۱۹/۱۰/۲۲

جناب آقای استاندار

محترماً خاطر مبارک را مستحضر می‌دارد: چنانکه خاطر مبارک مطلع است در پایتخت از مدتها به این طرف حزب وطن تحت سرپرستی آقای سید ضیاءالدین طباطبائی تشکیل شده و اخیراً شعبه‌ای از آن در اصفهان تاسیس گردیده است و برای مزید اطلاع آن مقام محترم یک نسخه مرامنامه حزب به پیوست تقدیم می‌شود^(۱).

کمیته ایالتی حزب وطن استان دهم - علی بشارت [امضاء]

[مهر مستطیل کمیته ایالتی حزب وطن استان دهم - ۱۳۲۲]

[۲۹۱۰۰۰۳۲۸ - ۷۱۰ ط ۱ الف الف ۱]

۲ [رئیس شهربانی اصفهان به استاندار اصفهان، ۲۱/دی/۱۳۲۲]

وزارت کشور، اداره شهربانی کل کشور، شهربانی اصفهان، دایره اطلاعات، تاریخ

۱۳۲۲/۱۱۰/۲۱، شماره ۱۳۱۱/۸۸۹

جناب آقای استاندار استان دهم

عطف به شماره ۱۱۱۵۹، ۲۲/۱۰/۱۹ راجع به تأسیس قرائت‌خانه‌ها در اصفهان، فعلاً قرائت‌خانه‌ای به نام "عشقی" از طرف حسام مصطفوی فرزند دکتر قوام تأسیس که با حزب میهن پرستان بستگی دارد. قرائت‌خانه دیگری به نام "وطن" از طرف بشارت که خود را متصدی تشکیل شعبه حزب وطن معرفی نموده جدیداً تأسیس شده [است]. مراتب هم ضمن [نامه‌های] شماره ۱۲۹۵/۸۵۹ [مورخ] ۲۲/۱۰/۷ و ۰۳/۸۸۴ [مورخ] ۱۳۲۲/۱۰/۷ به عرض رسیده [است]. به طور کلی منظور شهربانی در مورد تأسیس این قبیل مؤسسات این است که چون مقرراتی تاکنون رسماً ابلاغ نشده، کسب دستور شده باشد.

رئیس شهربانی اصفهان - پاسیاری ۱ مختاری

[امضا و مهر دایره شکل شهربانی اصفهان]

[حاشیه] کابینه - در هر دو موضوع نظر نخست وزیر را رمزاً جلب نمایند.

[۲۹۱۰۰۰۳۲۸ - ۷۱۰ ط پ الف الف ۱]

۳

[گزارش تلگرافی از اصفهان، ۲۹/فروردین/۱۳۲۳]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، رونوشت تلگراف از اصفهان، ۲۳/۱/۲۹

حضور جناب آقای معاون، از قرار مذکور چندی بود اختلافاتی بین حزب توده واقع، عده‌ای از آن حزب به حزب وطن پیوسته، امروز چهار بعد از ظهر در کارخانه شهرضا و ریسباف بین دو دسته زد و خورد شدید روی داد. چندین نفر مجروح، با دخالت ارتش و شلیک تفنگ عجالتاً نزاع خاتمه یافته، ولی بیم اغتشاش و انقلاب می‌رود. ۲۳/۱/۲۹ [مهر بیضی شکل وزارت پست و تلگراف و تلفن]

رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۰۲ - ۳۲۹]

[وزیر جنگ به نخست وزیر، ۱۴/اردیبهشت/۱۳۲۳] ۴

وزارت جنگ، ستاد ارتش، رکن ۲، شعبه ۲، شماره ۹۴۰۱/۳۳۲۲، تاریخ ۱۴/۲/۱۳۲۳،
محرمانه، مستقیم

جناب آقای نخست وزیر

پیرو [نامه] شماره ۷۳۸/۲۶۸۶ - ۲۳/۲/۶ و عطف به نامه‌های شماره ۱۷۹۵ -
۲۳/۱/۴ و ۱۷۹۷ - ۲۳/۲/۴ و ۱۳۵۱ - ۲۳/۲/۹ راجع به مشاجرات بین کارگران
کارخانه‌های اصفهان و اوضاع داخلی آنجا، چنانچه قبلاً به استحضار عالی رسانیده
نسبت به جلوگیری از این گونه اغتشاشات دستور کامل به فرمانده لشکر ۹ صادر و
نامبرده مدتی است به اصفهان وارد و به طوری که گزارش داده منازعه کارگران مربوط به
اختلافات و گفتگو بین حزب توده و حزب وطن می‌باشد که همه روزه در جریان و
تجدید می‌شود. و با این جریانات هیچگونه اقدامی از طرف استانداری و مقامات دیگر
مقدور نیست. زیرا کسانی را که مرتکب خلاف می‌شوند قانوناً باید از جریان دادگستری
تعقیب نمود و هر پرونده تا جریان قانونی استیناف و تمیز خود را طی نماید، هر چه را
هم جدیت در تسریع آن به عمل آید باز تقریباً یک سال به طول خواهد انجامید. پس با
این ترتیب و این گونه اقدامات ختم اغتشاش و اختلاف فعلی موثر نبوده و باید از طرف
دولت نسبت به تنبیه مرتکبین اقدامات موثری به عمل آید. فعلاً آرامش برقرار و لشکر
مترصد است هر گاه بی نظمی رخ دهد بنا به تقاضای استانداری طبق دستور برای رفع
آن اقدام نماید. ضمناً لشکر مزبور در خاتمه گزارش خود اضافه نموده که روسای حزب
توده و حزب وطن چون هیچ کدام موفق بر این نگردیدند که کارمندان لشکر را جلب

کرده و آلت دست خود قرار دهند، هر روز به درج و انتشار بیانیه و مقالات دروغ و توهین آمیز مبادرت می نمایند و چنانچه از طرف مقامات مربوطه از اینگونه تشبثات و انتشارات جلوگیری نشود برای لشکر حیثیت و قدرتی باقی نخواهد ماند. مخصوصاً این موضوع در خارج شهر و داخله ایلات اثرات بدی خواهد داشت، هر چند به لشکر نامبرده دستور داده شده با کمال بی طرفی و قدرت نسبت به اعاده امنیت و جلوگیری از اغتشاش آشوب طلبان اقدامات مجدانه به عمل آورد ولی از طرف دیگر باید تصدیق نمود که چون یگانه قوه و قدرتی که فعلاً می تواند از اوضاع هرج و مرج اصفهان جلوگیری نماید همان لشکر آنجا می باشد و البته مفسدین و ماجراجویان برای پیشرفت مقاصد خود از استعمال هیچ گونه حربه بر علیه لشکر آنجا فروگذار ننموده و هر روز به عناوینی برای خراب نمودن روحیه فرمانده لشکر و مامورین مربوطه دست و پا و هو و جنجالی راه انداخته چه در مرکز و چه در اصفهان به انتشارات خالی از حقیقت مبادرت و اغلب استیضاح هم می نمایند. چون این موضوع حائز اهمیت می باشد متمنی است مقرر فرمایند نتیجه تصمیمات متخذه را به منظور خاتمه دادن به این اوضاع هرج و مرج اصفهان و اینکه لشکر نامبرده با مقابله به این گونه تبلیغات مفسده جویان و نداشتن آزادی عمل چگونه باید در رفع غائله اقدامات لازمه را به عمل آورد. مراتب را امر به اطلاع فرمایند تا دستورات مقتضی صادر گردد.

وزیر جنگ [امضاء ابراهیم زند]

[۱۰۹۰۰۲ - ۳۸۶]

جناب آقای معاون، امروز صبح آقای بشارت رئیس حزب وطن اصفهان به منزل آقای محمد علی کازرونی می‌رود. در موقع خروج عده‌ای به او حمله‌ور، نامبرده ترقه‌ای که در جیب داشته زمین زده و فرار نموده، قضیه زیر بازجوئی است. مراتب که به عرض رسید، اظهارات آقای رئیس شهربانی است.

حکمت ۱۳۲۳/۳/۲۳

[۱۰۹۱۰۰ - ۲۶۵۲]

۶ [گزارش تلگرافی به روزنامه فرمان، ۲۳/خرداد/۱۳۲۳]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اصفهان به ط، شماره قبض ۳۲۲۰۵، شماره تلگراف ۴۲۶۵، تاریخ اصل ۲۳، تاریخ وصول ۲۳/۲۳

روزنامه فرمان، چاقوکشان سید ضیاء وسط شهر، مدیر دنیای امروز سخت مضروب، امروز صبح وسط شهر به مردم تیراندازی، یک نفر زخمی.

خبرنگار میر رضانی

[۱۰۹۱۰۰ - ۲۶۵۲]

۷ [رئیس شهربانی اصفهان به شهربانی کل کشور، ۲۵/خرداد/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، رونوشت گزارش شهربانی اصفهان، مورخه ۲۳/۳/۲۵،

شماره ۲۵۳

شهربانی کل کشور، چندی است عملیات دستجات مختلف و احزاب از حدود اختلاف نظر و مبارزه حزبی خارج و به کشمکش و زدو خورد دائمی بین افراد کشیده شده، دائماً شبانه روز بر علیه یکدیگر به مبارزه و تحریک و کشمکش و زدو خورد و از طرفی به جعل و انتظار و گشتاور برای مشوش ساختن افکار و اذهان مردم مشغول و کلیه اوقات قوای شهربانی و مامورین انتظامی باید صرف مراقبت اعمال آنها بشود و از سایر امور شهر به کلی بازداشته شده [است]. گزارشات هر یک از موارد و واقعاتی که قابل تعقیب تشخیص داده می شود فوراً به استانداری تقدیم و پرونده با متهمین و مرتکبین به دادسرا تسلیم شده ولی از نقطه نظر مشکلات قانونی و طول مدت سیر جریان قانونی و احاله به دادگاه تأثیری در مجازات و تعقیب سریع مرتکبین نکرده و این وضعیت بر تجری و جسارت اشخاص افزوده، دستجاتی در این شهر بر علیه یکدیگر به قصد زد و خورد و مبارزه مهیا و مراقب هستند در غیاب مامورین شهربانی به زد و خورد مبادرت و به محض حضور مامورین انتظامی آثار جرم را محو و جمعیت متفرق می شوند. پریروز حسین فرشید مدیر روزنامه دنیای امروز دادخواهی نمود که چند نفر [او] را کتک زده اند. دیروز علی بشارت مدیر روزنامه وطن دادخواهی نمود که چندین نفر کارگر به او حمله و قصد آزار او را داشته اند که فرار کرده، دیشب یک عده از کارگران به عمارت حزب وطن با سنگ حمله کرده و شیشه و پنجره آن را شکسته اند. در کلیه این قضایا مامورین برای جلوگیری و اقدامات لازم دخالت نموده و مرتکبین را تسلیم دادسرا و به بازجوئی و پیگرد قضیه ادامه داده ولی ادامه این وضعیت و تحریکات این دستجات بالاخره سلب آسایش و آرامش را نموده، ساعت به ساعت بر نگرانی و ناراحتی افکار مردم می افزاید. مراتب تفصیلاً برای اتخاذ تصمیم فوری به استانداری و دادسرا گزارش شده که با استحضاری که به خوبی از جریان روزانه و عملیات دستجات مختلف دارند استانداری از نقطه نظر سیاست عمومی شهر و دادسرا از نقطه نظر قانونی برای جلوگیری و حل این اختلافات و کشمکش و مجازات سریع مرتکبین اقدام لازم و فوری به عمل آورند. مراتب استحضاراً عرض شد. پاسیار ۱ مختاری

رونوشت با اصل یکسان است.

[۱۰۹۱۰۰ - ۲۶۵۰]

۸ [هواداران حزب وطن در اصفهان به نخست وزیر، ۳۱/مرداد/۱۳۲۳]

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از اصفهان به ط، شماره تلگراف ۵۵۵۷، تاریخ اصل ۳۱، تاریخ وصول ۵/۳۱

جناب آقای نخست وزیر، رونوشت آقای سید ضیاءالدین، رونوشت آقای امامی، رونوشت آقای دولت آبادی، رونوشت رعد امروز، رونوشت حزب وطن، رشیدیان، در جلسه‌ای که در منزل آقای فرمند با حضور آقای بشارت، عنایتی، سهرابی، کشاورز، مراد امینی، فرمند ایران نژاد و حاجی هاشم کیانی، تشکیل گردید، نمایندگان حزب کشاورزان اصفهان که جمعیت آنها بالغ هشتاد هزار نفر می‌باشد، پیوستگی خود را به حزب وطن اعلام نمودند. حاجی هاشم، ایران نژاد، فرمند، مرادی، کشاورز، امینی، عنایتی.

[۱۰۹۰۰۵۶ - ۱ - ۲۳۴۳]

فارس

۹ [گزارش اداره اطلاعات استانداری فارس، ۲۲/تیر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، استانداری هفتم، رونوشت گزارش شماره ۵۴۹، ۲۲/۴/۲۲، اطلاعات، محرمانه، مستقیم

تعقیب گزارش معروضه شماره ۱۷۷ و ۱۷۸ راجع به تشکیل حزب آزادی و عدالت به عرض می‌رساند. اخیراً آقای کاظم مزارعی خود را رئیس حزب وطن در شیراز معرفی و اوراقی در شهر منتشر و اشخاصی را دعوت نموده [است]. مضافاً حجره‌ای روبروی بازار مرغ تهیه و به کمک هاتفی کارمند فرهنگ که از قرار به واسطه اعمال ناپسند از طرف فرهنگ به بوشهر اعزام و اخیراً مراجعت کرده است، تابلوئی به نام کلوپ تاترال جوانان حزب وطن و کتابخانه رایگان و بنگاه کارگشائی نصب و بدین وسایل مردم را به قبول عضویت حزب وطن وادار [می‌سازد]. اخیراً هم اوراقی بدون تحصیل اجازه و برای راهنمایی مردم به محل مزبور انتشار داده که ضمن گزارش علیحده به عرض رسانده [شد]. و نیز مرتضی مصور رحمانی کارمند خواربار از طرف آقای مهدی پرهام فرزند فتح نواده دختری وکیل الدوله کارمند اداره پیشه و هنر مشارالیه را نماینده کمیته ملی حزب ایران در روزنامه پارس معرفی و اشخاص را دعوت به قبول عضویت نموده و دو سه شب قبل آگهی بر علیه آقای سید ضیاء الدین طباطبائی منتشر کرده که مزارعی آگاه مقداری را کنده و روی مقداری از آنها از آگهی‌های منتشره خود را الصاق و همچنین اختلافاتی بین آنها حاصل [شده است]. و مزارعی بر علیه حزب توده اصفهان اقدام و نیز اوراقی در شهر پخش نموده و همین قسم زد و خورد هائی دارند. چون با مراتب معروض احتمال دارد این قبیل اقدامات خودسرانه آنها باعث ایجاد بی نظمی نموده و اجتماعات آنها بر خلاف مقررات حکومت نظامی می‌باشد، مراتب معروض تا هر نوع مقرر فرمایند رفتار شود. رئیس اطلاعات آریایی.

رونوشت برابر رونوشت است. [امضاء]

[۲۹۳۰۰۲۱۹۷ - ۴۲۷ ظ ۴ ب آ ۱]

[بیانیه حزب وطن فارس، ۱۳۲۳]

۱۰

وزارت کشور، استانداری هفتم

بیانیه حزب وطن
اهالی محترم فارس
همشهریه‌های گرامی

به واسطه بررسی‌های دقیقی که در مدت یک ماهه خود در طهران درباره بعضی از احزاب سیاسی نمودم دستگیرم شد که تشکیل اغلب این دسته‌ها و اجتماعات به منظور هوچیگری و تحمیل نمایندگان خائن و نالایق به ملت بوده. فقط یکی از این احزاب که مرامی جز علاقه و پرستش میهن و عظمت ایران ندارد تمایل مرا نسبت به خویش جلب کرد. این دسته که از عده‌ای آزادی خواه و وطن پرست تشکیل شده، ابدأ در صدد تحمیل کسی به ملت برنیامده و برای اثبات این منظور در امر انتخابات شرکت ننموده و افراد خویش [را] در این باره آزاد گذارده است. حزب وطن ابداً مایل نیست حتی روسا و اعضاء عالی رتبه خویش را به زور در مجلس جا دهد. زیرا این عده از وطن پرستان برای منظور عالی تری است اتحاد و یگانگی به یکدیگر دارند. همشهریان عزیز، ای آزادیخواهان فارسی که امتحان خویش را طی سالیان دراز داده‌اید، بیاید تا دست اتحاد و یگانگی [به] یکدیگر داده و برای نیل به سعادت و پیروزی ایران عزیزمان بکوشیم. در این موقع که کمیته مرکزی حزب وطن اینجانب را مفتخر فرموده‌اند شعبه حزب واقع در خیابان داریوش، مهمانخانه مرکزی و .....^(۱) برای مطالعه جرائد و اقسام کتابهای علمی و ادبی به کتابخانه و قرائت‌خانه حزب وطن واقع در بازار آقا مراجعه فرمائید. رئیس کمیته

ایالتی فارس - کاظم مزارعی

اوقات پذیرائی از چهار تا هشت بعد از ظهر
رونوشت برابر رونوشت است [امضاء]

[۲۹۳۰۰۲۱۹۷ - ۴۲۷ ظ ۴ ب آ ۱]

گیلان

[کفیل اداره سیاسی وزارت کشور به وزیر کشور، ۲۲/اردیبهشت/۱۳۲۴] ۱۱

وزارت کشور، اداره سیاسی

به عرض برسد

در تاریخ ۲۳/۹/۲۶ گزارشی از شهربانی کل کشور رسید مبنی بر اینکه طبق گزارش شهربانی رشت محمد گلچین قالی فروش به نام مبلغ حزب وطن مورد سوء ظن مقامات شوروی واقع و تقاضا نموده بودند نامبرده فوراً باید از رشت خارج شود. شهربانی محل با استحضار استانداری مراتب را به مشارالیه ابلاغ و شخص مزبور فوراً به تهران عزیمت نموده است. از استانداری محل علت موافقت با اخراج این شخص استعلام و به شهربانی کل کشور نیز دستور داده شد از رئیس شهربانی رشت مواخذه نمایند. استانداری محل رونوشت گزارش شهربانی رشت را فرستاده و حاکی از این است که بر حسب دستور جناب آقای آراسته استاندار سابق این عمل انجام گرفته است. اینک گزارش دیگری به شماره ۷۵۸ [مورخ] ۲۴/۲/۳ از شهربانی کل کشور رسیده مبنی بر این که بطوری که شهربانی رشت گزارش می دهد کماندان شوروی محمد گلچین را به

کماندانی احضار و اخطار نموده از منطقه رشت خارج شود و نامبرده روز ۲۴/۱/۲۷ به تهران عزیمت نموده است.

ولی از مفاد تلگراف رمزی که در تاریخ ۲۴/۱/۲۰ از استانداری رشت رسیده، این طور استنباط می شود که محمد گلچین که قبلاً از رشت تبعید شده بود، دوباره به رشت مراجعت کرده و کنسول شوروی تقاضا کرده است که مجدداً مشارالیه از رشت تبعید شود، ولی استانداری اقدامی نکرده و پاسخ داده است از مجرای سفارت اقدام نمایند و کنسول شوروی پاسخ داده اگر در تبعید او اقدام نشود بوسیله کماندانی اقدام خواهد شد. بنابراین از فحوای گزارش که اخیراً از شهربانی کل کشور رسیده این طور استنباط می شود که کماندان شوروی در دفعه اخیر مستقیماً محمد گلچین را به کماندانی احضار و اخطار کرده است از رشت خارج شود و نامبرده روز ۲۴/۱/۲۷ به تهران عزیمت نموده است در این صورت به نظر اداره سیاسی لازم است مجدداً جریان امر از مجرای وزارت امور خارجه تعقیب و به اقدام مستقیم کماندان شوروی در تبعید محمد گلچین اعتراض شود. یا اینکه چون در باب اقدام مستقیم کماندان شوروی از استانداری گزارش نرسیده، جریان قضیه قبلاً از استانداری استعلام و بعد به وزارت امور خارجه نوشته شود. هر طور دستور فرمائید اقدام شود.

کفیل اداره سیاسی [امضاء] ۲۴/۲/۲۲

[حاشیه] به مستند نامه شهربانی به وزارت خارجه بنویسید که نسبت به تبعید مستقیم او از طرف شوروی ها اعتراض نمایند. نخست وزیری مستحضر شود.

[۲۹۳۰۰۳۳۲۴ - ۲۲۳ ع ۴ ب الف ۱]

مازندران

وزارت کشور، استانداری شمال، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۲۳، شماره ۴۲/م، محرمانه، مستقیم، به وسیله جناب آقای دکتر نصر استاندار استان دوم

وزارت کشور

روز پنجشنبه ۱۶/۶/۲۳ آقای آکوف کنسولیاری شوروی در گرگان به اتفاق سربره گلستانه سرکماندان شوروی به استانداری آمده و اظهار داشتند از طرف کنسولگری شوروی ماموریت دارند راجع به وضعیت مازندران مطالبی را خاطر نشان نمایند. سپس شرح مبسوطی بیان نمودند که مدتی است عده‌ای آشوب طلب در مازندران بر علیه شوروی‌ها مشغول عملیات و اقداماتی می‌باشند و شرارت‌هایی مرتکب می‌شوند که هیچ‌گونه اقدامی از طرف مامورین ایرانی برای جلوگیری از آنها به عمل نمی‌آید.

به طوری که اطلاع حاصل کرده‌ایم بعضی از مامورین ایرانی نیز متمایل به آنها بوده و در باره آنها مساعدت می‌کنند و ادامه این وضعیت مسئولیت‌هایی متوجه کنسولگری شوروی می‌نماید. ما انتظار داشتیم که با تغییراتی که در استانداری و بعضی از مامورین داده شده، اصلاحاتی شروع و از عملیات عناصر نامطلوب جدا جلوگیری شود. همان طوری که مامورین دولت ایران در انجام وظایف خودشان مسئولیت دارند، کنسولگری نیز مسئولیت‌هایی دارد و ما میل نداریم در کارهایی که از وظایف مامورین دولت شاهنشاهی است مداخله کرده باشیم. و انتظار داریم به مطالبی که تذکر داده می‌شود توجه مخصوص مبذول و اقدام فوری و جدی به عمل آید.

قضیه از این قرار است که عده‌ای ماجراجو به نام حزب وطن بر علیه ما فعالیت به خرج می‌دهند و همه روزه اوضاع را آشفته کرده‌اند. چون سفارت کبرای اتحاد جماهیر شوروی در تهران به این موضوع اهمیت می‌دهد و از کنسولگری توضیحاتی خواسته‌اند، بنابراین از طرف کنسولگری تحقیقاتی به عمل آمد و محرکین و مسببین را به استانداری معرفی می‌کند تا هر چه زودتر آنها را مورد تعقیب قرار دهند و کسانی که مرتکب

شرارت شده [را] به کیفر برسانند. و از ورود چند نفری که پی در پی از تهران به اینجا آمده و در شهرهای بابل، شاهی و ساری و نقاط دیگر رفت و آمد می‌کنند و دستورالعمل‌هایی می‌دهند ممانعت شود و به طور کلی عناصر نامطلوب را از حوزه استانداری طرد نمایند. ضمناً از رسدبان اعظامی، رئیس شهربانی بابل شکایت کرده که نسبت به دو نفر از اشخاص بد سابقه و شرور منتسب به حزب وطن که از چاقوکشهای معروف می‌باشند حمایت می‌شود. و با اینکه فرمانداری بابل کیفر آنها را دستور داده رئیس شهربانی اجرا نمی‌نماید. سپس اشخاص زیر را معرفی نمودند:

۱ - آقایان رضوی و رشیدیان و گنج بخش ساکنین تهران، با اینکه در مازندران کاری ندارند، فقط به منظور دادن دستورهایی به ماجراجویان آمد و رفت دارند که می‌بایستی از ورود آنها ممانعت شود.

۲ - احمد رضوی حسابدار شرکت قنات، ...^(۱) ناصرالمله، اسکندر نظری [و] بهرام در بابل همیشه ایجاد هیاهو و جنجال و آشوب می‌نمایند و بر علیه شوروی‌ها تبلیغات می‌کنند.

۳ - محمد علی بهرامی در فریدون کنار.

۴ - ... محمودی، وطن دوست قادیکلایی، کشتی بان در شاهی

۵ - رضوی در ساری که به آقای سید ضیاءالدین خیلی نزدیک بوده و غالباً به تهران می‌رود و پس از مراجعت فعالیت‌هایی به خرج می‌دهد.

۶ - آیه الله زاده طباطبائی که کتابفروشی کوچکی در ساری دارد و فقط نشریات سید ضیاءالدین را منتشر می‌سازد و بعضی اوقات نیز به منفعت آلمان‌ها صحبت می‌کند.

۷ - پاکزاد، بازرگان بهشهر.

در مقابل این اظهارات، جوابهای مقتضی داده شد که از طرف مامورین کمال مراقبت در حفظ انتظامات و استقرار امنیت به عمل می‌آید و از هر گونه پیش آمدی که اوضاع را مختل نماید جلوگیری می‌شود و مرتکبین به شرارت و اشخاص بد سابقه به کیفر می‌رسند. چنانکه چند نفر در آمل زندانی و در بابل نیز دو نفر از چاقوکشها که منتسب به

حزب وطن می‌باشند محکوم به یک سال زندانی شده چون متواری شده‌اند شهربانی بابل موفق به دستگیری آنها نشده و مراقبت دارند که آنها را به دست آورند. و اما در شاهی اشخاصی وجود دارند که همیشه خود را بستگی به مامورین شوروی می‌دهند و مرتکب شرارت‌هایی می‌شوند. حتی بعضی اوقات از طرف کماندانی هم به آنها مساعدت گردیده، به طوری که مانع شده‌اند مامورین شهربانی وظایف خود را انجام دهند. همین مساله باعث شده که افرادی خودسرانه بدون اینکه موضوعی ارتباط به مسلک و مرام یا حزب داشته باشد، اسباب زحمت فراهم می‌کنند و دائماً مامورین و روسای کارخانه‌ها و مردم را تهدید می‌نمایند.

چون شعار اصلی ما و شما که امنیت و نظم و آرامش برقرار باشد و از اشخاص شرور و مفسده جو جلوگیری شود. برای اینکه مامورین انتظامی بتوانند کاملاً وظایف خود را به موقع عمل بگذارند مقتضی است از طرف کماندانی شوروی در شاهی این منظور تامین گردد تا هر کسی که منتسب به هر دسته‌ای باشد بر خلاف انتظامات رفتار نماید مورد تعقیب قرار گیرد.

آقای کنسولیاری اظهار داشت کنسولگری شوروی کاملاً با این نظر موافقت دارد و حتی پهلوان و پسرهای او شرارت‌هایی را مرتکب می‌شوند و خود را وابسته به ما نشان می‌دهند در صورتی که ابدأ ارتباطی با ما ندارند و لازم است به آنها اخطار شود که از تظاهر به انتساب به کنسولگری و مامورین شوروی خودداری نمایند. به آقای کنسولیاری جواب داده شد که به شهربانی مازندران دستور داده شده که مرتکبین شرارت را جداً تعقیب نمایند که به کیفر برسند. ضمناً از شهربانی فهرستی از پرونده‌های اشخاص بدسابقه و شرور خواسته شده تا طبق قانون تشدید مجازات با آنها رفتار شود. پس از این اقدامات آقای پاسیاری ۱ آزاد راد رئیس شهربانی را خواسته و با ایشان مذاکرات لازم را نمودم که در تنظیم پرونده اشخاص بد سابقه و مفسده جو فوراً اقدام و به شهربانی دستور دهند که رویه مماشات با این قبیل اشخاص را ترک نموده، جداً کسانی را که در کارخانه‌ها و شهر شرارت می‌کنند و منتسب به هر دسته‌ای باشند مورد تعقیب قرار دهند. مراتب استحضاراً به عرض رسید.

از طرف استاندار استان دوم [امضاء]

[۲۹۳۰۰۳۷۶۷ - ۷۳۳ ع ۵ ب الف ۱]

مازندران - بابل

[کمیته ایالتی حزب وطن بابل به مجلس شورای ملی، ۱۷/فروردین/۱۳۲۳] ۱۳

وزارت پست و تلگراف و تلفن، تلگراف از بابل به ط، شماره تلگراف ۱۷۵، تاریخ اصل ۱۷،
تاریخ وصول ۱/۱۸

ساحت مقدس مجلس شورای ملی، رونوشت نخست‌وزیری، رونوشت وزارت دارایی، رونوشت وزارت کشاورزی، رونوشت جناب آقای سید ضیاء‌الدین طباطبائی، رونوشت اداره انحصار پنبه، رونوشت رعد امروز، رونوشت آرزو، رونوشت ستاره، رونوشت باخت، رونوشت نسیم شمال، پیرو تلگرافات اهالی، قریب چهار ماه است کشاورزان مازندران محصول پنبه خود را تحویل کارخانجات دولتی نموده [ولی تاکنون] موفق به اخذ بهای آن نگردیده‌اند. کلیه کشاورزان در مضیقه و فشار [بوده] وقت زراعت پنبه می‌گذرد. مگر دولت می‌خواهد از کشت پنبه چشم‌پوشی نماید. چرا طلب کشاورزان را نمی‌پردازند. هرگاه دولت نمی‌توانست، یا قادر به تادیه وجه نبود چرا مانع خرید و فروش پنبه وسیله بازرگانان گردید. کشاورزان چه کرده‌اند. چه گناهی نموده‌اند که باید همیشه در تحت فشار باشند. این بوده رنجبر بیچاره محصول عرق جبین خود را تحویل دهد و چهار ماه تمام گرسنگی بکشند. جان مردم به لب رسیده، از گرسنگی نزدیک است جان بدهند. آقایان اولیاء امور قفل کارخانه دولتی را نمی‌شود سد جوع نمود. بذل

توجه، درخواست فوری، ارسال تلگرافی وجه را جهت کشاورزان خواستار است. هیات
عامله کمیته ایالتی حزب وطن بابل

[۱۰۹۱۰۱ - ۲۶۵۳]

۱۴

[نخست وزیر به کمیته حزب وطن بابل، ۲۳/فروردین/۱۳۲۳]

نخست وزیر، ساری، به وسیله استانداری استان دوم

هیئت عامله کمیته حزب وطن بابل

پاسخ تلگراف شماره ۱۷۵ شما اشعار می دارد: برابر گزارش وزارت کشاورزی در
نتیجه اقدامی که به عمل آمده اخیرا مبلغی برای پرداخت مطالبات پنبه کاران
شهرستانهای مربوطه حواله صادر گردیده و برای تامین اعتبار کافی اقدامات در جریان
است بتدریج وجه به شهرستانها حواله شده و مطالبات اشخاص پرداخته خواهد شد.

نخست وزیر

[حاشیه] به وسیله استانداری جواب تهیه شود تا از جریان کار به طور کلی مستحضر شوند. ۲۳/۱/۲۳

[۱۰۹۱۰۱ - ۲۶۵۳]

۱۵

[رئیس شهربانی مازندران به شهربانی کل کشور، ۸/آذر/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره کل شهربانی، رونوشت گزارش شهربانی مازندران، ۱۳۲۳/۹/۸، شماره

شهربانی کل کشور

محترماً معروض می‌دارد، طبق گزارش شهربانی بابل در ساعت ۲/۳۰ بعد از ظهر روز دوشنبه ۶ آذر ماه جاری، حزب وطن در میدان شهدا سخنرانی نموده، مفاد سخنرانی به شرح زیر می‌باشد: آقای خلعتبری دادیار دادگستری بابل که ظاهراً یکی از اعضای حزب وطن، کمیته بابل می‌باشد به اتفاق اسکندر نظری، ملاک و اصغر موقر بیکاره و علی قبادی کارمند ثبت اسناد و املاک بابل، با حضور جمعی از صنوف مختلفه به محل نامبرده حاضر و آقای خلعتبری در اطراف قانون اساسی سخنرانی نموده، خطاب به اهالی بابل که این قانون اساسی از روی قرآن و فرمایش حضرت رسول می‌باشد و کسی نمی‌تواند بر خلاف این قانون رفتار نموده و ما ملت ایران باید احترام آن را داشته و سرپیچی ننموده و امر حکومت وقت را که با این قانون مطابق است اجرا نمایم و حضرت سید الشهداء برای اجرای قانون اسلام شهید شد و ما باید با هم متحد باشیم و از ماده ۱ تا ۱۶ قانون را قرائت نموده، سپس زنده باد دولت و ملت ایران و همین طور زنده باد متفقین (استالین - چرچیل - روزولت) اظهار داشته که این سه دولت دوست و حافظ ما هستند و تا ساعت سه بعد از ظهر سخنرانی او خاتمه یافته، سپس اظهار کرد که روز عید غدیر نیز در مسجد جامع سخنرانی خواهد شد.

انتظامات از هر جهت برقرار بود مراتب برای استحضار معروض گردید.

رئیس شهربانی مازندران - پاسیار ۱ آزاد راد.

رونوشت مطابق با اصل است

[۲۹۳۰۰۲۱۹۷ - ۴۲۷ ظ ۴ ب ۱ آ]

بابل

روز ۳۲۴/۲/۱۲ بیانیه‌ای از طرف کمیته حزب وطن بابل در شهر منتشر [شد]. بیانیه حاکی است که اوپاش توده‌چی [با] اساس مشروطیت و آزادی و دین مقدس اسلام و مالکیت [مخالفت] دارند و به بزرگان ایران و مجلس دشنام می‌دهند. [به] کارگران و رنجبران و وطن خواهان توصیه نموده که این شیادان بی وطن را بشناسند.

[۱۳۲۴ - ۲۹۳۰۰۴۵۸۶ غ ۴ ب الف ۱]

[بیانیه حزب وطن مازندران کمیته بابل به مناسبت پیروزی متفقین، اردیبهشت ۱۳۲۴]

۱۷

حزب وطن

بیانیه پیروزی - رژه صلح

خبر بهجت اثر تسلیم بلا شرط نیروی فاشیست آلمان در مقابل قوای دول فاتح معظم متفق آزادی بخش جهان، موجب شادی فوق العاده عموم ایرانیان گردیده و چون وطن ما ایران در راه پیروزی این جنگ عظیم نهایت فداکاری را متحمل شده و پل پیروزی نامیده شده است و سهم بزرگی در راه این پیروزی بزرگ جنگ جهانی دارد به این مناسبت حزب وطن بابل به نام ملت ایران با نهایت افتخار و سر بلندی این پیروزی تاریخی بزرگ را به ملل متفق معظم عزیز خود عموماً و به جنگجویان دلیر و فاتح دولتهای بزرگ و متفق (اتحاد جماهیر شوروی - امریکا - انگلستان) خصوصاً تبریک عرض نموده و موفقیت عموم را در آسایش بشر و صلح دائمی از خداوند توانا خواستار است.

زنده باد ملل بزرگ آزادی بخش جهان

زنده باد ایران

حزب وطن مازندران - کمیته بابل

[۱۹۷۰۲۰۲۹۳ - ۴۲۷ ظ ۴ ب آ ۱]

۱۸

[فرماندار بابل به استاندار مازندران، ۵/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، تاریخ ۱۳۲۴/۶/۵، شماره ۱۶۳۵

استانداری استان دوم

پیرو گزارش شماره ۱۶۲۴ استحضار می‌دهد:

صبح روز یکشنبه شهریور اطلاع حاصل شد که جمعی از افراد حزب وطن از شب پیش تجمع نموده، بنا بر قرارداد قبلی در نظر دارند که صبح همین روز با طبل و دهل به بازار آمده پس از آنکه تجار و کسبه را وادار به بستن مغازه‌های خود نمودند به تلگرافخانه رفته تا ضمن تلگرافات حضوری از دولت تامین خواسته باشند.

رئیس شهربانی بابل اظهار داشتند که من به محض اطلاع به مجمع آنها رفته و آنها را نصیحت نموده‌ام که این عمل موجب هیجان عمومی بوده و بهتر آنست که فردا قبل از اقدام چند نفری به نمایندگی به فرمانداری آمده تا ترتیب کار و منظور شماها که تامین است در همین جا عملی شود. لذا به محض اطلاع به ژاندارمری بابل تذکر داده شد که عده‌ای از ژاندارم در اختیار شهربانی گذاشته که با کمک افراد پاسبان و دوپل نمودن پست‌های بازار از هرگونه پیش آمدی جلوگیری شود. ضمناً دو نفر از رهبران حزب توده هم به فرمانداری آمده و ضمن ایفاد نامه‌ای اظهار داشتند که [عده‌ای] از آشوبگران و عناصر ماجراجو به تحریک فصیح خلعتبری دست به اقداماتی زده، چنانچه به محل حزب حمله نمایند دفاع خواهیم نمود و اقدام نیروی انتظامی دولت را برای جلوگیری لازم می‌دانستند. لذا اینجانب و رئیس شهربانی آنها را نصیحت نموده و ضمناً تاکید گردید که برای حفظ انتظامات اقدام شده، شما هم به نوبه خود در نگهداری آن کوشش

داشته باشید. در همین اثنا عده‌ای به نمایندگی حزب وطن برای اظهار نظر خود به فرمانداری آمده و عریضه‌ای به امضای فصیح خلعتبری تقدیم داشته که ضمن آن نوشته‌اند که اشرار توده به سرکردگی محمد قاضی، حق بیان، رستگار، سلیمی نجار و نیکزاد و غیره امنیت شهر را مختل نموده‌اند. خوشبختانه در همین موقع هم سرکار سرهنگ آزاد راد نماینده شهربانی مازندران که بر اثر تذکری که آن استاندار مرقوم فرموده‌اند به بابل آمده و چون این اجتماع را دیدند مستقیماً به فرمانداری آمده و با نصیحتی که از طرف اینجانب و ریاست شهربانی مازندران و آقای دادستان بابل گردید آنها را به پشتیبانی دولت و دادن قول حفظ انتظامات محلی امیدوار ساخته و از نمایندگان حاضر^(۱)، تمنا گردید که بر محل اجتماع خود رفته و این را نیز به سایرین ابلاغ داشته از حرکت به بازار و تحصن در تلگرافخانه خودداری به عمل آورند. بدین ترتیب نمایندگان رفته و مراتب را به رفقای خود گفته و آن اجتماع را متفرق نمودند، ضمناً به نمایندگان حزب توده هم که در اطاق دیگر بودند اینجانب و سرکار سرهنگ آزاد راد نصایح لازم را نموده و آنها را متوجه به پشتیبانی دولت و حفظ آرامش نمودند.

[امضاء ندارد]

[۱۰۹۰۰۲ - ۶۰۰]

۱۹

[وزیر دادگستری به وزارت کشور، ۵/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت دادگستری، اداره دفتر کل وزارتی، به تاریخ ۵/۶/۱۳۲۴، شماره ۲۰۱۵۵

وزارت کشور

به قرار گزارش تلگرافی آقای دادستان بابل، اخیراً دو نفر از حزب توده خواسته‌اند

تابلو حزب وطن را که به درب خانه آقای فصیح خلعتبری نصب بوده پایین آورند و در اثر ممانعت آقای خلعتبری، زد و خوردی واقع و طرفین مجروح می‌شوند. و چون موضوع دنباله پیدا کرده و قریب هشتاد نفر از حزب توده به شهربانی هجوم آورده‌اند آقای رئیس شهربانی به منظور آرامش آقای فصیح خلعتبری را به منزلش روانه نموده و در نتیجه نفرات توده به شهربانی حمله و مامورین را تهدید نموده بنای آشوب را می‌گذارند. اگر چه در اثر مداخله آقای دادستان و مذاکره با سران حزب، جمعیت متفرق و فعلاً آرامش برقرار است ولی چون از قرار مسموع در صدد حمله و هجوم دیگری به آقای خلعتبری هستند و مامورین شهربانی و ژاندارمری هم از لحاظ نداشتن قوای کافی قادر به جلوگیری نیستند، تقاضای اقدام فوری برای جلوگیری از پیش آمد سوء احتمالی نموده اینک مراتب برای استحضار اعلام گردید. خواهشمند است مقرر فرمائید برای ازدیاد قوای تامینیہ آنجا اقدام مؤثر فوری به عمل آید.

وزیر دادگستری [امضاء]

[حاشیه] به عرض برسد، در این مورد به ژاندارمری و شهربانی دستور لازم داده شده و موضوع مربوط به ۱۸ روز پیش است. چنانچه ضروری است بفرمایند تا مجدداً به فرمانداری و شهربانی و ژاندارمری نوشته شود. ۲۴/۶/۱۸

[۲۹۳۰۰۲۰۸۵ - ۸۱۵ ظ ۳ ب الف ۱]

۲۰

[وزیر کشور به نخست‌وزیر، ۲۴/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، شماره ۴۰۱۹/۶۵۲/م، تاریخ ۲۴/۶/۲۴، محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت دو فقره گزارش شماره^(۱) ۱۶۲۴ - ۳/۶/۳۲۴ و ۱۶۳۵ - ۵/۶/۳۲۴ فرمانداری بابل در موضوع اجتماع افراد حزب وطن برای تلگرافات حضوری با مرکز و رفتار کارمندان حزب توده با آقای فصیح خلعتبری کفیل دادگستری محل که منتسب به حزب وطن است تلوا برای استحضار عالی تقدیم می شود. در قسمت مربوطه به تبدیل ماموریت آقای فصیح خلعتبری و همچنین احضار آقای محمد قاضی کارمند منتظر خدمت دادگستری از بابل به وزارت دادگستری مراجعه و نسبت به تغییر محل ماموریت نیک زاد کارمند بانک ملی هم به بانک ملی مراجعه شد که اقدام لازم به عمل آورند. در موضوع سازمان ژاندارمری و شهربانی بابل هم به ادارات مربوطه دستور لازم در تامین نظریات فرمانداری صادر گردید.

از طرف وزیر کشور - فریدونی

[۱۰۹۰۰۲ - ۶۰۰]

۲۱

[استاندار مازندران به وزارت کشور، ۳۱/شهریور/۱۳۲۴]

وزارت کشور، استانداری استان دوم، شماره ۸۱۸/م، تاریخ ۲۴/۶/۳۱، محرمانه، مستقیم

وزارت کشور

تلگراف رمز شماره ۶۵۵ - ۲۴/۶/۲۴ در تاریخ ۲۴/۶/۳۱ واصل گردید. اگر چه گزارش شماره ۷۱۷/م - ۲۴/۶/۲۱ جریان امر را طبق گزارش شهربانی بابل به عرض رسانیده و اسامی هفت نفر اشخاصی که در بابل توسط سربازان شوروی دستگیر و از آنجا به ساری آورده، تحویل شهربانی ساری داده اند مصرحاً تعیین گردیده است. اینک مجدداً اسامی آنها را در زیر می نگارد:

- ۱ - آقای فصیح خلعتبری دادرس دادگستری بابل که کفالت دادگستری را هم داشته‌اند.
- ۲ - آقای اسکندر نظری ملاک ۳ - سید حسن رضوی کشاورز و رهبر حزب وطن ۴ - سید احمد اوصیاء ملاک ۵ - سید احمد سلامت بازرگان ۶ - رضا دایی پور بزاز ۷ - منوچهر نظری فرزند اسکندر نظری دانش آموز

به طوری که عرض شد شوروی‌ها خودشان پس از دستگیری، آنها را به ساری آورده و به شهربانی تسلیم کرده‌اند. در موقعی که شهر و اطراف در حالت اغتشاش و اضطراب بوده و بیم هرگونه حوادث و پیش آمدهای ناگواری می‌رفت و دستجات مختلف هر کدام در صدد اذیت و آزار یکدیگر بوده‌اند که هنوز هم قضایا کاملاً خاتمه نیافته و جان این اشخاص در معرض خطر بوده، شهربانی آنها را حفاظت کرده است. در غیر این صورت امروز آقای فصیح خلعتبری زنده نبود و جانی به سلامت از این معرکه بدر نمی‌برد. چقدر شهربانی ساری از این حیث در زحمت بود که عده‌ای ژاندارم و پاسبان مخصوص برای حفظ این آقایان گمارده بود و خود شهربانی نیز مورد تهدید و خطر بوده است و بالاخره پس از رسیدن هیات اعزامی از مرکز به ریاست آقای .....^(۱) که تلگرافاً مقرر فرموده‌اید آقای گودرزی به این کار رسیدگی و تحقیقات و بررسی نموده که آنها را با پرونده مقدماتی و تحقیقاتی به مرکز اعزام دارند. آقایان اعضاء هیات اعزامی مشاهده فرمودند که چه مشکلاتی در این کار بوده حتی اعزام آنها به تهران میسر و مقدور نمی‌شد و نه بوسیله راه آهن و نه بوسیله کامیون‌ها و اتوبوس خطر از آنها مرتفع نمی‌گردید. تا اینکه پس از مذاکرات پی در پی با مقامات شوروی و تبادل نظر با آقای گودرزی و دادستان ساری، باز پرس مشغول تحقیقات گردید. و چهار نفر از این آقایان با قید کفیل و التزام به بابل عزیمت نمودند که در آنجا دادسرای بابل به پرونده آنها رسیدگی کند. ولی چون نسبت به سه نفر دیگر که عبارتست از آقای فصیح خلعتبری و اسکندر نظری و میر حسن رضوی باشد، آقای شریف اوف کنسول شوروی به هیچ وجه با خروج آنها از شهربانی ساری موافقت نکرده و در نتیجه چون از طرف دادستان بابل برای دو نفر اخیر به قید وجه‌الضمان پنجاه هزار ریال [برای] هر کدام قرار صادر شده بود که تاکنون

بواسطه عدم پرداخت وجه بازداشت می‌باشند. به این جهت مراتب به شماره ۷۸۸/م تلگراف و نسبت به وضعیات این سه نفر کسب تکلیف شد که آقای کنسول خودشان به سفارت کبرای شوروی مراجعه کرده‌اند و قرار بر این بوده که با اولیای دولت شاهنشاهی مذاکره شود. این بود که بوسیله تلفون مجدداً یادآوری کرده که در پاسخ تلگراف مزبور دستوری صادر فرمایند. متأسفانه تا امروز جوابی نرسیده و حتی آقایان هیات اعزامی از مرکز که یک هفته است به تهران رفته‌اند، وعده داده بودند که به محض رسیدن به تهران جناب آقای نخست‌وزیر و اولیای امور را از این جریان مستحضر و تکلیف قطعی را برای استانداری ابلاغ گردد. به علاوه از تلگراف حضوری با جناب آقای معاون کل نسبت به این اشخاص کسب تکلیف شده بود و دستوراتی هم مرحمت فرموده بودند که موانع مشکلات آن را به عرض رسانیده بود. نمی‌دانم چرا در یک چنین مواقعی که مامورین خارج از مرکز مواجه با مشکلات زیادی می‌شوند اولیای امور مرکز به هیچ وجه توجهی نمی‌فرمایند. این قضیه، موضوع اعزام قشون و ژاندارم نبوده [که] با چند کلمه تلگراف تکلیف قطعی را معلوم فرمایند. حالا پس از مدتی مثل اینکه اساساً از این جریانات استحضاری ندارند، سوالاتی می‌فرمایند. در صورتی که توضیحات کامل چه کتبی و چه تلگرافاً در موقع خودش عرض شده است. در هر حال بنده باز هم به انتظار وصول پاسخ تلگراف ۷۸۸ می‌باشم. و نسبت به آقای فصیح خلعتبری که سمت دادرسی دارند و دو نفر دیگر، که در صورت دادن وجه الضمان و سپرده می‌بایستی آزاد شوند. با تقاضاهای مقامات شوروی که اظهار می‌دارند این آقایان بر علیه دولت شوروی .....^(۱) کرده و عملیاتی کرده‌اند و جداً تعقیب آنها را خواستار می‌باشند چه اقدامی شود. آقای شریف اوف کنسول که به تهران رفته‌اند و یقیناً راجع به این مسائل با سفارت کبرای شوروی مذاکراتی خواهند نمود.

در پایان به استحضار می‌رساند که آقایان هیات اعزامی از مرکز هم نمی‌توانستند هیچ گونه نظری بدهند .....^(۲) شاهد و ناظر وضعیت بوده و جز تصدیق کردن اظهارات اینجانب و آقای رئیس شهربانی مشکلی را حل نفرمودند. دیگر نمی‌دانم تا چه موقع

دستوری برسد و تکلیف معلوم گردد.

از طرف استاندار [امضاء]

[۲۹۳۰۰۲،۸۵ - ظ ۳ ب الف ۱]

۲۲

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲۵/مهر/۱۳۲۴]

بابل

چند نفر از افراد حزب توده روز ۳۲۴/۷/۲۵ با داشتن شمشیر برای تعقیب سید حسن عضو حزب وطن به منزل یوسف امیر سلیمانی رفته و او را نیافته‌اند. قضیه از طرف شهربانی تحت رسیدگی است.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - غ ۳۲۲ ب الف ۱]

شاهی

۲۳

[رئیس شهربانی مازندران به شهربانی کل کشور، بهمن ۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی ساری، شماره ۲۱۵۳، به جای رونوشت

شهربانی کل کشور

شهربانی شاهی ضمن شماره ۳۲ - ۲۳/۱۱/۱۴ گزارش می‌کند، صبح روز ۲۳/۱۱/۱۳

اعلانی از طرف اتحادیه کارگران منتشر شد که ساعت یک بعد از ظهر کارگران در جلوی اتحادیه برای میتینگ حاضر شوند. ساعت ۱۳/۴۰ در حدود هفتصد نفر کارگر که از طرف بندر شاه و بهشهر و پل سفید و زیر آب به شاهی وارد و پرچمهایی نیز داشتند که روی آنها نوشته شده بود: «آزادی برای همه هست. دست استعمار طلبان باید از کشور کوتاه شود. ما انتقام شهدای آزادیخواهان را خواهیم گرفت. درود به روان پاک شهدای راه آزادی، دکتر ارانی. مرگ باد بر سید ضیاء جاسوس فلسطین» به ترتیب ستون چهار به جلو اتحادیه رفته و با کارگران شاهی تقریباً دو هزار نفر بودند. (کارگرانی که از خارج آمده بودند در حدود پنجاه نفر زن هم همراه داشتند و عده‌ای هم از کارگران بازو بند سفید بسته و روی آنها نوشته شده بود مامور انتظامات حزب توده)

ساعت ۱۵ سخنرانی وسیله اشخاص زیر: لنکرانی، احسان طبری، محمود عظیمی، خلیل آذر، غلام عباس، کارگر شرکت نفت و مهدی باوند [ایراد] و ساعت ۱۶ خاتمه یافت. خلاصه سخنرانی آنها ترغیب مردم به تشکیل اتحادیه و متحد شدن و ضمناً راجع به سید ضیاءالدین هم صحبت کردند که این شخص خارجی و بدون شناسنامه می‌باشد. پس از خاتمه به ترتیب ستون چهار به ایستگاه رفتند، عده‌ای به بهشهر و بندر شاه به ترن سوار شده حرکت کردند و عده‌ای سمت شیرگاه و پل سفید نیز سوار واگون شدند که حرکت نمایند. هنوز چند نفر از آنها که در جلو ایستگاه بودند (هنوز وارد محوطه ایستگاه نشده بودند) نعمت قبادی، حسین دهقان، مرتضی افتخاری، تقی قادیکلانی [او] میرزا گل صادقی که از افراد حزب وطن و به ایستگاه آمده بودند کلاه یکی از کارگرانی که می‌خواسته برود سوار بشود برداشته به زمین می‌زند، در اثر این عمل بین آنها مشاجره و زد و خورد می‌شود و کارگرانی که سوار واگون شده بودند مجدداً پیاده و به کمک رفقای خود می‌آیند در آن حال تقی قادیکلانی یکی از پنج نفر حزب وطن چوبی را از دست کارگری گرفته و به اتفاق چهار نفر رفقای خود شروع به زد و خورد می‌کنند. نظر به اینکه عده کارگران زیاد بودند نتوانسته مقاومت کنند فراراً به شهربانی می‌روند و جمعیت از پشت سر آنها سنگ پرتاب نموده تهاجم می‌کردند که آنها را بگیرند. جلو درب شهربانی ایستاده و از شهربانی می‌خواستند که پنج نفر مذکور را به

آنها تحویل کنند (دو عدد جام شیشه در موقعی که سنگ پرتاب می‌کردند از پنجره شهربانی شکسته است). شهربانی به آنها جواب منفی داده و تذکر می‌دهد که طبق مقررات تعقیب خواهند شد. با یک رشته اقدامات و مذاکرات متفرق و سوار ترن شده می‌روند. در آن حال چند نفر از رهبران حزب توده از قبیل مهدی باوند، عین‌الله نعمتی مشهور به پهلوان، مهندس داخته، حمدالله سهیلی به شهربانی آمده اظهار کردند که عده‌ای از سران حزب وطن (محمد سلطانی، خانبابا کاوه، عباس یزدانی، تیمور، فصیح خلعتبری، مهدی بربری، نادر احمدی، محمد قربان، اکبر جواهری، سید عبدالحسین بربری، رحیم کریمی، مرتضی افتخاری، علی آقا مجاور محله، عباس کسری و غلامعلی رقیمی) محرک جریان فوق بوده‌اند و باید تعقیب شوند چون مدرکی بر علیه آنها نبود اقدامی نگردیده.

نمایندگان حزب توده ضمناً اظهار کردند که چند نفر در قضیه مجروح شده‌اند، از طرف شهربانی اخطار شد که آنها را به شهربانی بفرستند تا رسیدگی به عمل آید. در آن موقع مهدی باوند یک عدد چاقوی ضامن دار به شهربانی تسلیم و اظهار داشته که چاقو مربوط به یکی از پنج نفر حزب وطن بوده که چاقو ضبط و در تحقیقات نیز منکر داشتن چاقو بودند، ولی دو نفر از کارمندان راه‌آهن که در آن موقع آنجا بوده‌اند شهادت می‌دهند که در دست دو سه نفر از پنج نفر مذکور چاقو در موقع منازعه دیده‌اند. بنابراین چون اشخاص مذکور باعث اغتشاش و نزاع شده بودند، پرونده آنها به دادگاه مربوطه ارسال و تاکنون هم کسی از آنها شکایت نکرده است که نسبت به او ضرب و جرحی وارد شده باشد.

با عرض مراتب بالا تاکنون مکرر پیش آمدهائی شده است که شهربانی به نحوی از انحاء^(۱) جریان را خاتمه و از وقوع حادثه بزرگتری جلوگیری کرده است و باز هم خواهد کرد، ولی به طوری که ملاحظه می‌شود به واسطه تیرگی بین حزب توده و حزب وطن روز به روز بر وخامت اوضاع افزوده و پیش آمدهای سوئی را پیش بینی می‌توان کرد که منجر به از بین رفتن عده‌ای بگردد. از طرفی هم شهربانی آزادی عمل ندارد. با عین حال

توجه عالی را به اوضاع کنونی شاهی معطوف و صدور دستور مقتضی مورد استدعا است. رئیس شهربانی مازندران - پاسیاری ۱ - آزاد راد
رونوشت با اصل یکسان است.

[۱۰۹۰۰۲ - ۳۱۰]

۲۴

[استاندار مازندران به وزیر کشور، ۱۲/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت کشور، اداره سیاسی و گذرنامه، ۳۲۸۱/م، ۲۳/۱۲/۱۲، محرمانه

جناب آقای وزیر کشور

طبق گزارش شهربانی شاهی در روز ۲۲ و ۲۳ بهمن از طرف عده‌ای از مبلغین حزب وطن با حضور عده‌ای در حدود ۴۰۰ نفر سخنرانی در مورد اینکه ما ایرانی هستیم و باید ایران را حفظ کنیم. قضیه ترک و فارس نباید بین ما باشد تمام اهل یک کشور می‌باشیم و نسبت به ادارات دولتی باید با نظر احترام نگاه کنیم، پاسبان و ژاندارم حافظین ما هستند و نباید گوش به حرف اشخاص مغرض داد، ضمناً در اطراف شهادت حضرت رضا (ع) و ایام عزاداری صحبت و ترغیب اهالی به اطاعت از اوامر دولت و محترم شمردن آب و خاک وطن و تنقید در موضوع چاقو کشی و شرارت نموده، سپس با کلمه زنده باد سید ضیاءالدین سخنرانی خاتمه یافته است.

استاندار استان دوم

[حاشیه] رونوشت شرح بالا برای استحضار مقام نخست وزیری تلوا تقدیم می‌شود.

از طرف وزیر کشور [امضاء]

[۱۰۹۰۸۱ - ۲۴۸۴]

۲۵ [رئیس شهربانی مازندران به شهربانی کل کشور، ۲۱/اسفند/۱۳۲۳]

وزارت کشور، شهربانی کل کشور، رونوشت گزارش شهربانی مازندران، شماره ۲۱، تاریخ ۲۳/۱۲/۲۱، محرمانه، مستقیم

شهربانی کل کشور

تعقیب معروضه شماره ۲۱۵۳ - ۲۳/۱۱/۱۶ محترماً به عرض می‌رساند: به طوری که در قسمت اخیر گزارش تقدیمی به عرض رسانیده، در منطقه مازندران مخصوصاً شاهی تیرگی سختی بین حزب وطن و حزب توده حکمفرما گردیده [است]. این دو حزب سعی دارند که یکی، دیگری را از بین ببرند. افراد احزاب مذکور خصمانه با یکدیگر رفتار می‌کنند. بدیهی است شهربانی هر کس که حرکت بر خلاف می‌کند تعقیب کرده و پرونده‌اش را به دادگاه می‌فرستد. ولی این عمل به هیچ وجه از جریان جلوگیری نکرده و پیش بینی می‌شود که در آتیه بین این دو دسته زد و خورد شده و منجر به از بین رفتن عده‌ای بشود. بنابراین لازم دانست وضعیت را روشن تر به عرض رسانیده و توجه عالی را به وضع کنونی معطوف دارد. احزاب مذکور هر وقت قصد سخنرانی را دارند عده زیادی از نقاط مختلفه دور و نزدیک جمع‌آوری و به شاهی می‌آورند. در چنین موقعی اگر طرفیتی بین آنها پیدا شود جلوگیری آنها بی نهایت مشکل خواهد بود. و چنانچه مامورین شهربانی یک یا چند نفر را که شرارت کرده‌اند دستگیر کرده به شهربانی ببرند عده کثیری به جلو شهربانی تهاجم نموده و اشخاص دستگیر شده را مطالبه می‌کنند و غیر ممکن نیست برای حصول مقصود خود به طرف عمارت و مامورین شهربانی سنگ اندازی هم بنمایند. البته مامورین شهربانی برای تفرقه و اسکات آنها اقدامات لازمه نموده و آنها را به آرامش و سکوت دلالت می‌کنند. چنانچه موثر واقع نشود و بر تجرى خود بیفزایند ناگزیر به استعمال اسلحه خواهند شد. و اگر تیر به هوا خالی کنند (البته

کارگران متوجه این موضوع هستند که آنها را نخواهند زد بیشتر موجب اطمینان آنها شده و باعث ازدیاد شرارت خواهد گردید و اگر هم بخواهند اشخاص را هدف قرار دهند موجب زحمت اولیاء امور را فراهم خواهند کرد. چه بسا اولیاء امر این عمل را نپسندیده و مامورین مربوطه را مورد تنقید و تعقیب قرار خواهند داد. کما اینکه در موضوع عملیات مامورین ژاندارم پیش آمده کرده است و اساساً تیراندازی با بودن قشون نیروی شوروی صورت خوبی نداشته و با استماع صدای تیر مداخله خواهند کرد. آن خواهد شد که برای ژاندارمهای کارخانه شاهی شده است. به گزارش شماره ۴۵۸ - ۲/۱۰/۲۳ مربوط به کارخانه شاهی مراجعه با عرض مراتب بالا دستورات کافی به مامورین مربوطه داده شده و نهایت مراقبت خواهد شد که امورات با حسن تدبیر انجام گردد. ولی نمی توان اطمینان داشت که در آینده پیش آمدی نکند. این است مراتب را معروض تا به آنچه مقتضی باشد امر به اقدام فرمایند. جریان مذکور نیز به جناب آقای استاندار اشعار گردیده است. رئیس شهربانی مازندران، پاسیار ۱ آزاد راد محل مهر و امضاء
رونوشت برابر اصل است.

[۱۰۹۰۰۲ - ۶۰۹]

شاهی

روز ۳۲۴/۱/۲۹ محمد ناصر رضوی از تهران به شاهی وارد و پس از ملاقات خان‌بابا کاوه رهبر حزب وطن و مهندس احرابی رئیس کارخانه گونی بافی، ۲/۲/۳۲۴ به تهران مراجعت نموده [است]. اتحادیه کارگران مازندران شرحی به شهربانی شاهی نوشته و اظهار داشته منظور از مسافرت رضوی تولید اختلاف [میان] ترک و فارس و تفرقه انداختن بین کارگران و اهالی شاهی بوده است.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

۲۷

[گزارش تلگرافی استان‌ها و شهرستان‌ها، ۲/آبان/۱۳۲۴]

شاهی

در تاریخ ۳۲۴/۸/۲ ابراهیم ارواح متخصص کارخانه نساجی را تحت عنوان اینکه با سران حزب وطن مراوده دارد از طرف حزب توده او را از کار خارج و تا فیروزکوه بدرقه نموده‌اند.

[۲۹۳۰۰۴۵۸۶ - ۳۲۲ غ ۴ ب الف ۱]

حزب همراهان

حزب همراهان در پاییز سال ۱۳۲۱ توسط جمعی از روشنفکران تندرو که با حزب توده نیز نزدیکی‌هایی داشتند تشکیل شد. در رأس موسسین حزب، مصطفی فاتح قرار داشت. فاتح اقتصاددانی تحصیل کرده در انگلیس بود که در شرکت نفت انگلیس (BP) پست مهمی داشت. در جریان تأسیس حزب توده از فاتح نیز دعوت به عمل آمد، وی گر چه به عضویت حزب توده در نیامد ولی تا مدتها در روزنامه "مردم ضد فاشیست" با توده‌ای‌ها همکاری کرد. از دیگر اعضای برجسته حزب همراهان، عباس نراقی بود. که از جمله ۵۳ نفر زندانی معروف دوران رضاشاه به شمار می‌رفت. نراقی در دوران انتشار "مردم ضد فاشیست" سردبیر آن بود.^(۱)

حزب همراهان از همان ابتدای تشکیل به نزدیکی به انگلستان شهرت یافت. هدف انگلستان ایجاد رابطه و نفوذ در میان روشنفکران ایرانی بود: «دولت انگلستان جهت تیرنه سیاست خود [پس از شهریور ۱۳۲۰ و اشغال ایران] به جلب نیروهای دمکراتیک دست زد و نخستین اقدام در این راه تشکیل حزب "همراهان سوسیالیست" بود که به

۱ - برای اطلاع بیشتر از همکاری مصطفی فاتح با حزب توده در آن سالها ر.ک: احسان طبری، گزارش (تهران، امپریکپیر، ۱۳۶۶) ص ۵۴ - ۳۳ و الوار قاده‌ای، خاطرات سیاسی (تهران، گفتار، ۱۳۷۲) ص ۲۷۰ - ۲۶۲

دست مصطفی فاتح عضو عالی رتبه شرکت نفت جنوب در تهران انجام یافت. این حزب کوشید که به صورت حلقه رابطی با حزب توده ایران در آید.^(۱)

ارگان حزب همراهان روزنامه "امروز و فردا" بود که صاحب امتیاز آن "علی شهیدزاده گودرزی" بود. اولین شماره آن در هشتم اردیبهشت ۱۳۲۲ منتشر شد. از ۱۴ فروردین ۱۳۲۳ نشریه شمع که صاحب امتیاز آن "محمود فرهاد معتمد" بود و به سردبیری دکتر حسن وزیری منتشر می شد جایگزین "امروز و فردا" شد.

در جریان انتخابات دوره چهاردهم مجلس شورای ملی حزب همراهان در منطقه تحت اشغال انگلیسی ها فعالیت زیادی جهت راهیابی کاندیداهای مورد نظر خود انجام داد: "در خلال انتخابات حزب تمام نیروی خود را در منطقه تحت اشغال انگلیس به کار گرفت و از ده کاندیدا که همگی از تحصیلکردگان غرب بودند حمایت به عمل آورد." (۲) یکی از نکات قابل توجه در مواضع حزب همراهان، موضع گیری شخص فاتح و حزب همراهان علیه سیدضیاءالدین طباطبائی و حزب اراده ملی است. که بیانگر حضور و عملکرد جناح های مختلف سیاست انگلستان در ایران است. «علاوه بر همه اینها گروه دیگری نیز با سیدضیاء مخالفت می کرد که حتماً مخالفت آن از همه برای سید گرانتر تمام می شد. این گروه مخالف در ارتباط با بعضی عوامل وابسته به انگلستان قرار داشت و نماینده آن حزب سوسیالیست همراهان ... بود.» (۳) انور خامه ای در دنباله این مطلب دلیل مخالفت میان این دو حزب را در تضادهای موجود میان نهادها و عوامل انگلیس در ایران ذکر کرده و می نویسد: "حزب همراهان مربوط به این دو نهاد اخیر (بریتیش پترولیوم و ویکتوری هاوس) بوده به همین دلیل با برنامه سیدضیاء مخالفت می کرد" (۴) عمر حزب همراهان سوسیالیست بسیار کوتاه بود و به اواسط دهه ۱۳۲۰ شمسی نیز نرسید. پیش از آن که فعالیت هایش کاملاً متوقف شود "علی شهیدزاده" که از افراد مؤثر آن حزب به شمار می رفت و صاحب امتیاز روزنامه "امروز و فردا" نیز بود از حزب همراهان انشعاب کرد و حزب سوسیالیست جدید ایران را تشکیل داد.

۱ - هلمی، همان، ص ۱۵۷ - ۱۵۶

۳ - انورخامه ای، همان، ص ۳۰۹

۴ - انورخامه ای، همان، ص ۳۱۱

از جمیع جهات حزب همراهان تنها در سال اول تأسیس خود از وزن سیاسی کمی برخوردار بود که به تدریج آن وزن کم را هم از دست داد و جای خود را به سایر احزاب دست راستی و طرفدار انگلیس سپرد. درباره جایگاه این حزب "کیانوری" در خاطرات خود می‌نویسد: "...خیلی ناچیز، اصلاً هیچ موجودیتی نداشت که در نشریات ما حتی با آن برخورد شود."^(۱)

۱ [مصطفی فاتیح به ۹، ۱۶/فروردین/۱۳۲۲]

تهران، خیابان ژاله، شماره ۲۷۹م، تاریخ ۱۶ فروردین ۱۳۲۲

قربانت گردم، البته به خاطر دارید که بنده پس از سالها آزادت تاکنون هیچ نوع تقاضا و خواهش از حضرت عالی نکرده‌ام و اینک که اولین تقاضا را می‌کنم به امید آن است که رد نشود. حزب همراهان امتیاز روزنامه‌ای دارد به اسم «امروز و فردا» که می‌خواهد منتشر کند، ولی کاغذ روزنامه مناسب به دست نمی‌آورد و اخیراً شنیدم که دولت توسط بانک ملی بیست تن کاغذ برای فروش به جراید از دولت شوروی خریده‌اند و تقسیم این کاغذ منوط به اجازه حضرت عالی است.

تمنا دارم مقرر فرمائید دو تن از این کاغذ را به روزنامه امروز و فردا بفروشند که موجب امتنان بنده خواهد بود. ارادتمند مصطفی فاتیح [امضاء]

۲ [فرماندار نظامی تهران به نخست وزیر، ۱۴/دی/۱۳۲۳]

فرمانداری نظامی تهران، شماره ۶۷۶۷/د، تاریخ ۱۴/۱۰/۱۳۲۳، محرمانه، مستقیم

گزارش

محترماً، نظر به اینکه روزنامه امروز و فردا در شماره ۲۸۲ مورخه ۱۳/۱۰/۲۳ ضمن مقاله «نهضت کنید»، مردم را به انقلاب دعوت نموده است، علی‌هذا به اداره کل شهربانی دستور داده شد که از انتشار روزنامه مزبور جلوگیری به عمل آورند.

فرماندار نظامی تهران - سرتیپ شیبانی [امضاء]

فهرست اعلام

احزاب و گروهها

- اتحادیه دانشجویان دانشگاه، ۲۳۹
 اتحادیه کارگران، ۲۴۱، ۴۷۹
 اتحادیه کارگران دشت میشان، ۱۷۵
 انجمن جوانان ارامنه قزوین، ۲۹۵
 انجمن سعادت خوزستان، ۷۳، ۷۴، ۸۲
 انجمن طرفداران اخلاق، ۴۳۹
 تشکیلات زنان، ۶۸
 جبهه آزادی، ۶۸
 جبهه مؤتلفه احزاب آزادی خواه، ۴۲۵
 جمعیت اسلامی، ۳۷۲
 جمعیت وحدت ایران، ۲۳۹، ۴۳۳
 حزب آزادی، ۴۵۷
 حزب آزادی خواهان، ۲۹۹، ۳۰۲، ۳۱۶، ۳۷۲، ۳۸۱
 حزب اتحاد، ۲۲۹ - ۲۳۰، ۴۳۲
 حزب اتحاد ملی، ۲۲۷، ۲۳۰، ۲۴۹
 حزب اتحادیه عشایر، ۱۷۵
 حزب اراده ملی، ۱۳۱، ۱۶۳ - ۱۶۴، ۳۰۰، ۴۴۹، ۴۸۴
 حزب ارمنستان قفقاز، ۲۹۶
 حزب استقلال، ۲۳۹، ۲۹۹، ۳۰۲، ۳۱۶، ۳۷۲، ۳۸۱
 حزب ایران، ۳۰۱، ۳۰۹، ۳۳۹، ۳۶۶، ۳۷۰ - ۳۷۱، ۴۳۱، ۴۳۸، ۴۵۷
 حزب بیدار، ۱۹۷
 حزب پیکار، ۲۹۹ - ۳۰۰، ۳۰۲، ۳۱۶، ۳۷۲، ۳۸۱
 حزب توده، ۵، ۴۷، ۹۶، ۱۰۵ - ۱۰۹، ۱۱۱، ۱۲۱ - ۱۲۳، ۱۳۰ - ۱۳۱، ۱۵۳
 ۱۵۷ - ۱۵۵، ۱۵۹، ۱۶۱، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۷۱، ۱۷۵ - ۱۷۶، ۱۷۹ - ۱۸۳، ۱۹۷، ۳۰۰
 ۳۰۱ - ۳۱۸، ۳۲۰، ۳۲۸ - ۳۳۰، ۳۳۲، ۳۳۷، ۳۴۸ - ۳۴۹، ۳۵۹، ۳۷۹
 ۳۸۰ - ۳۸۸، ۴۳۱، ۴۴۸، ۴۵۱ - ۴۵۲، ۴۵۷، ۴۶۸ - ۴۷۱، ۴۷۴، ۴۷۶، ۴۷۸، ۴۸۰، ۴۸۳
 حزب دادگستری، ۳۱۸

- حزب دمکرات ایران، ۱۰۲، ۲۲۸، ۲۴۰، ۳۰۰
- حزب دمکرات فارس، ۱، ۳-۶
- حزب دمکرات مستقل ایران، ۷، ۹-۱۰، ۱۲
- حزب رادیکال سوسیالیست، ۱۳، ۱۵، ۱۹، ۲۳، ۲۳۹
- حزب رستاخیز، ۳۱، ۳۳
- حزب رستاخیز ایران، ۲۵، ۲۷-۲۸
- حزب رستاخیز ملی، ۳۵، ۳۷-۳۸
- حزب رنجبران ایران، ۳۹، ۴۱، ۴۳-۴۴، ۴۷
- حزب روشنفکران، ۴۹، ۵۱-۵۲، ۵۸-۵۹
- حزب زنان، ۶۳، ۶۵-۷۰
- حزب سعادت خوزستان، ۷۱، ۷۳، ۷۹، ۸۱-۸۶
- حزب سوسیال دمکرات ایران، ۸۷، ۸۹
- حزب عدالت، ۹۳، ۹۵-۹۸، ۱۰۰-۱۱۴، ۱۱۷-۱۲۱، ۱۲۳-۱۷۱، ۳۰۰، ۴۵۷
- حزب عشایری، ۱۷۳، ۱۷۵-۱۷۶
- حزب فرزندان ایران، ۴۳۲
- حزب فناناپذیر، ۱۷۷، ۱۷۹-۱۸۰، ۱۸۲-۱۸۹
- حزب کارگر، ۱۹۱، ۱۹۳
- حزب کارگران، ۱۹۵، ۱۹۷
- حزب کشاورزان اصفهان، ۴۵۶
- حزب کشاورزان و کارگران، ۱۹۹، ۲۰۱
- حزب کشور، ۲۳۹
- حزب کنگره ملیون، ۲۰۳، ۲۰۵-۲۰۶، ۲۰۸-۲۰۹، ۲۱۳
- حزب گمنام، ۲۱۵، ۲۱۷-۲۱۸، ۲۲۰، ۲۲۲-۲۲۴
- حزب مردم، ۲۲۵، ۲۲۷-۲۳۰، ۲۳۲-۲۳۴، ۲۳۷-۲۴۶، ۴۳۲
- حزب ملت، ۲۳۹، ۲۴۷، ۲۴۹-۲۵۴، ۲۷۹-۲۸۰، ۲۸۵، ۲۸۹
- حزب میشاکوت، ۲۹۳، ۲۹۵-۲۹۶
- حزب میهن، ۱۰۵، ۱۲۲، ۲۹۷، ۲۹۹-۳۰۲، ۳۰۵-۳۰۹، ۳۱۱-۳۱۵، ۳۴۰، ۳۴۳
- ۳۴۹، ۳۶۳، ۳۶۵، ۳۶۷-۳۷۲، ۳۷۴-۳۷۵، ۳۷۷-۳۸۲، ۳۸۸

- حزب میهن پرستان، ۲۹۹، ۳۰۲، ۳۱۶، ۳۷۲، ۳۸۱، ۳۸۵، ۳۸۷-۳۹۱، ۳۹۸-۴۰۱،
 ۴۰۴-۴۱۱، ۴۱۳-۴۱۴، ۴۲۵، ۴۵۱
 حزب نجات میهن، ۴۱۷، ۴۱۹
 حزب نوین میهن پرستان، ۴۲۱، ۴۲۳-۴۲۵، ۴۲۷
 حزب نهضت ملی ایران، ۲۳۹
 حزب وحدت ایران، ۴۷، ۴۲۹-۴۳۱، ۴۳۳-۴۳۸، ۴۳۹
 حزب وحدت ملی، ۴۴۱، ۴۴۳
 حزب وطن، ۴۴۷-۴۵۲، ۴۵۴-۴۵۹، ۴۶۱-۴۶۲، ۴۶۴-۴۶۹، ۴۷۲، ۴۷۴-۴۸۰
 حزب همراهان، ۴۷۹، ۴۸۱-۴۸۴
 سازمان دفاع ملی حزب ملت، ۲۵۰
 فرقه دمکرات آذربایجان، ۱۱۵
 کانون سعادت خوزستان، ۸۱
 کمیته دمکرات فارس، ۳-۵

جای‌ها

- آبادان، ۴۴-۴۶
 آذربایجان، ۱۱۵، ۱۵۶-۱۵۷، ۲۴۱، ۳۶۸
 آذربایجان شرقی، ۶۵-۶۶
 آلمان، ۳۴۱، ۴۶۲، ۴۶۷
 آمریکا ایالات متحده آمریکا
 آمل، ۱۵، ۲۴-۲۵، ۲۷، ۱۶۴، ۱۸۳، ۴۶۲
 اراک، ۴۳۸-۴۳۹
 ارامنه (مدرسه)، ۲۹۶
 اردبیل، ۶۶
 ارمنستان، ۲۹۶
 اروپا، ۳۴۱
 اسپانیا، ۱۵۹
 اسدآباد، ۱۷۰-۱۷۱

اسلامبول (خیابان)، ۱۰۹

اصفهان، ۳۳، ۳۷، ۱۱۸، ۲۲۹، ۲۴۰-۲۴۱، ۲۴۱، ۳۸۱، ۴۰۵-۴۰۶، ۴۲۳، ۴۵۰-۴۵۴،
۴۵۶

افغان، افغانستان، ۱۸۶، ۳۶۸

الجزیره، ۳۴۰

امامزاده عبدالله، ۱۰۴

اندیمشک، ۱۲۸-۱۳۱

انگلستان، انگلیس، ۴۲، ۹۶، ۱۱۶، ۱۵۷، ۱۷۰، ۳۸۳، ۴۴۷-۴۴۸، ۴۶۷، ۴۸۳، ۴۸۴
اهواز، ۶۶، ۷۳، ۷۷، ۷۹، ۸۱-۸۲، ۸۵-۸۶، ۱۲۵-۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۷۰، ۱۷۵-
۱۷۶، ۱۹۳، ۳۳۵-۳۳۶

ایالات متحده آمریکا، ۴۲، ۹۶، ۱۱۶، ۳۱۸، ۳۶۲، ۴۶۷

ایران، ایرانی، ایرانیان، ۱۱، ۱۵، ۲۸، ۴۱-۴۳، ۴۵، ۵۱-۵۲، ۵۴-۵۵، ۵۸، ۶۸-۷۰،
۷۴، ۸۰، ۸۳، ۸۴، ۸۹، ۹۰، ۱۰۳، ۱۰۹، ۱۱۴-۱۱۷، ۱۲۷، ۱۲۹، ۱۵۷، ۱۷۹-۱۸۰،
۱۸۲-۱۸۹، ۲۱۱، ۲۱۸-۲۱۹، ۲۲۱-۲۲۴، ۲۲۷-۲۲۸، ۲۳۲-۲۳۴، ۲۳۷، ۲۵۲،
۲۷۳-۲۷۴، ۲۸۳، ۲۹۰، ۳۰۲-۳۰۸، ۳۱۰، ۳۱۲، ۳۱۵، ۳۱۷، ۳۱۹، ۳۳۳، ۳۴۰-
۳۴۵، ۳۵۴-۳۵۸، ۳۶۰-۳۷۰، ۳۷۴، ۳۷۶-۳۷۷، ۳۷۹-۳۸۳، ۳۹۲، ۴۰۱-۴۰۴،
۴۰۸-۴۱۰، ۴۲۳-۴۲۷، ۴۳۳-۴۳۴، ۴۳۷، ۴۴۷-۴۴۸، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۶۶-۴۶۷،
۴۸۳-۴۸۴، ۴۷۷

ایوانکی، ۱۰۱

بابل، ۲۴، ۱۶۵، ۱۷۹-۱۸۴، ۱۸۷، ۱۸۹، ۳۶۹-۳۷۰، ۴۶۲-۴۶۹، ۴۷۱-۴۷۴

باغ حاج صمدخان رشت، ۳۵۹، ۳۶۲

باغ سپهسالار(خیابان)، ۹۶، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۱۰

باغشاه، ۴۷، ۳۷۶

بجنورد، ۳۱۹-۳۲۲، ۳۲۴-۳۲۵

بروجرد، ۴۱۰-۴۱۲

بریتانیا ← انگلستان

بلوچستان، ۳۱۰

بم، ۲۴۱-۲۴۲

- بندر شاه، ۴۷۵
 بندر عباس، ۱۶۶-۱۶۹
 بندر لنگه، ۱۶۸-۱۶۹
 بوشهر، ۱۱۹-۱۲۰، ۱۶۹، ۳۱۵، ۴۵۱
 بهارستان (میدان)، ۱۰۴
 بهبهان، ۶۶-۶۷، ۱۳۱-۱۳۵، ۱۹۳
 بهشهر، ۴۶-۴۷، ۴۶۲، ۴۷۵
 بیرجند، ۳۶۸
 بل سفید، ۴۷۵
 پهلوی (خیابان)، ۳۱۸-۳۱۹
 پهلوی (دبستان)، ۳۳۵
 تاکستان، ۱۴۲
 تبریز، ۱۰۴
 ترکیه، ۶۵، ۱۸۶
 تهران، ۴-۵، ۹، ۲۱، ۲۳، ۳۷-۳۸، ۸۰، ۹۶، ۱۰۲، ۱۱۱-۱۱۲، ۱۲۳، ۱۲۵، ۱۵۲،
 ۲۱۲، ۲۱۷-۲۱۸، ۲۲۰-۲۲۳، ۲۲۹-۲۳۰، ۲۳۳، ۲۳۸، ۲۵۴، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۱۸،
 ۳۳۷-۳۳۸، ۳۵۳-۳۵۴، ۳۶۲، ۳۶۷، ۳۸۰، ۴۱۰، ۴۱۳، ۴۲۵-۴۲۶، ۴۳۴-۴۳۶،
 ۴۵۴، ۴۵۶-۴۶۰، ۴۷۳، ۴۷۹، ۴۸۶
 جاوه، ۳۴۰
 جلالیه، ۱۵۲
 چاپشلو، ۳۲۶
 چالوس، ۲۰۱
 چین، ۳۴۰
 حجاز، ۱۸۶، ۳۸۳
 حسن آباد (چهارراه)، ۱۰۸
 خراسان، ۱۲۰، ۱۲۳، ۳۰۰-۳۰۱، ۳۱۵، ۳۱۷-۳۱۸، ۳۲۰-۳۲۲، ۳۶۸
 خرم آباد، ۱۶۳، ۲۴۴-۲۴۵، ۴۱۰-۴۱۳
 خرمشهر، ۱۷۵-۱۷۶

- خلف آباد، ۱۳۵
 خوانسار، ۱۱۸-۱۱۹
 خوزستان، ۴۴، ۷۳-۷۴، ۷۹-۸۳، ۱۲۵-۱۲۶، ۱۳۰-۱۳۱، ۱۳۵-۱۳۷، ۱۷۵، ۳۳۳،
 ۳۳۵
 خیابو، ۱۷۵
 دامغان، ۳۳۷-۳۳۹، ۳۸۸، ۴۰۶-۴۰۷
 دانشکده طب، ۱۸
 درجز (درگز)، ۳۰۰، ۳۲۶-۳۲۸
 دشت میشان، ۱۷۵
 دهلی، ۳۶۸
 رامسر، ۲۰۱
 رامهرمز، ۱۳۲، ۱۳۵-۱۳۸
 رشت، ۲۹۹، ۳۰۷-۳۰۸، ۳۴۹-۳۵۴، ۳۵۷-۳۶۲، ۳۶۴-۳۶۵، ۳۶۷-۳۶۸، ۴۱۹،
 ۴۵۹-۴۶۰
 روس - شوروی
 زنجان، ۲۹۹، ۳۰۷-۳۰۸، ۳۳۶-۳۳۷، ۳۸۸، ۴۰۷، ۴۰۹
 زیرآب، ۴۷۵
 ژاپن، ۶۹-۷۰
 ژاله (خیابان)، ۴۸۶
 ساری، ۱۸۱، ۱۸۳، ۴۶۲، ۴۷۲-۴۷۴
 سانفرانسیسکو، ۶۹
 سبزووار، ۱۲۰-۱۲۳، ۳۲۹-۳۳۱
 سپه (میدان)، ۱۰۸
 سرچشمه، ۱۰۸
 سقز، ۲۴۲
 سمنان، ۳۰۱، ۳۳۷، ۴۰۷
 سمیرم، ۴۲۳
 سنندج، ۱۴۹-۱۵۰، ۳۰۷-۳۰۹، ۳۴۶

- سوریه، ۱۸۶، ۳۶۸
 سوسنگرد، ۱۷۵-۱۷۶
 شاه‌آباد (خیابان)، ۱۰۳، ۱۰۵-۱۰۶، ۱۰۹، ۱۱۲، ۳۰۹
 شاهپور (خیابان)، ۱۰۹
 شاهپور (میدان - کرمانشاه)، ۳۴۸
 شاهی، ۴۵۶، ۴۶۲-۴۶۳، ۴۷۴ - ۴۸۰
 شبستر، ۱۰۴
 شوروی، ۱۱۶، ۱۲۲، ۱۵۷، ۲۹۹، ۳۰۷، ۳۱۸-۳۱۹، ۳۳۶، ۳۴۹-۳۵۳، ۳۸۸، ۴۵۶،
 ۴۵۹-۴۶۳، ۴۶۷، ۴۷۱-۴۷۳، ۴۸۶
 شهرضا، ۴۵۱
 شیراز، ۳-۵، ۱۲۰، ۱۳۸-۱۳۹، ۴۵۷
 شیرگاه، ۴۷۵
 عراق، ۴۶، ۱۸۶
 غزه، ۴۴۸
 فارس، ۳-۵، ۱۲۰، ۱۳۸-۱۴۱، ۱۶۸، ۴۲۴، ۴۵۸-۴۵۹
 فرانسه، ۶۹
 فردوسی (خیابان)، ۲۱۷، ۲۲۰، ۲۲۲-۲۲۳
 فریدون‌کنار، ۴۶۲
 فلسطین، ۳۵۶، ۴۴۸، ۴۷۵
 فیروزکوه، ۴۸۰
 قزوین، ۱۴۲، ۲۹۵-۲۹۶
 قصر شیرین، ۱۶۱-۱۶۳
 قفقاز، ۲۹۶
 قم، ۱۱۸، ۱۴۳-۱۴۵، ۳۳۹-۳۴۰، ۳۴۵، ۳۵۶، ۳۷۶
 قوچان، ۲۲۰، ۲۲۲، ۳۲۴، ۳۲۸
 کازرون، ۱۴۰-۱۴۱
 کاشان، ۸۰
 کردستان، ۱۴۵-۱۵۰، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۴۶

- کرمان، ۲۲۹، ۲۴۱
 کرمانشاه (کرمانشاهان)، ۱۵۱-۱۵۷، ۱۵۹-۱۶۰، ۱۶۲، ۱۷۱، ۲۲۹، ۲۴۲-۲۴۳،
 ۳۰۱-۳۴۶-۳۴۸
 کنگان، ۳۱۵
 گاراژتاماری، ۳۲۳
 گراند هتل، ۲۵۰، ۴۳۱
 گرگان، ۳۰۰-۳۰۱، ۳۷۱-۳۷۵، ۳۷۷-۳۷۸، ۳۸۰، ۴۶۱
 گلپایگان، ۱۱۸-۱۱۹
 گیلان-گیلانیان، ۳۰۰، ۳۴۹، ۳۵۱، ۳۵۵-۳۵۷، ۳۶۲-۳۶۴، ۳۶۶-۳۶۷، ۳۸۰،
 ۴۱۹، ۴۵۹
 لار، ۱۴۱، ۱۶۹
 لارستان، ۱۴۱، ۱۶۸
 لاله‌زار (خیابان)، ۲۵۰، ۴۳۱
 لبنان، ۱۸۶، ۳۶۸
 لرستان، ۱۶۳، ۲۲۹، ۲۴۴-۲۴۵، ۳۵۶، ۳۸۸، ۴۱۰، ۴۱۲
 لندن، ۱۱۵، ۳۶۸
 مازندران، ۱۵، ۲۴، ۲۷، ۴۶-۴۷، ۱۶۴، ۱۷۹-۱۸۴، ۱۸۷، ۳۶۹، ۳۷۱، ۴۶۰-۴۶۲،
 ۴۶۴-۴۶۸، ۴۷۱، ۴۷۴، ۴۷۷-۴۷۹
 محلات، ۳۷۶
 مراکش، ۳۴۰
 مرودشت، ۵
 مسجد جامع دامغان، ۳۳۸
 مسکو، ۱۱۵
 مشهد، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۴، ۲۱۷، ۲۲۰-۲۲۳، ۳۱۵، ۳۱۷-۳۲۰، ۳۲۲، ۳۲۶-۳۲۹،
 ۳۳۱-۳۳۳
 مصر، ۱۸۶
 ملایر، ۳۸۰-۳۸۲، ۳۸۸، ۴۱۴
 نادری (خیابان)، ۱۰۹

- نجف آباد، ۳۳، ۳۷
 نطنز، ۸۰
 نفت شاه، ۱۶۲
 نیشابور، ۱۲۴، ۳۳۱-۳۳۳
 نیمور، ۳۷۶
 واتیکان، ۶۹
 هتل پالاس، ۳۱۳
 هرمزگان، ۱۶۶
 همدان، ۹، ۱۷۰-۱۷۱، ۲۲۹، ۲۴۵-۲۴۶، ۳۸۰، ۴۱۳
 هندوستان، ۱۸۶، ۳۶۸، ۳۸۳
 هندیجان، ۱۹۳
 هویزه، ۱۷۵-۱۷۶
 یزد، ۱۹۷، ۳۲۹
 یوسف آباد (چهارراه)، ۱۰۹

موسسات و وزارتخانه‌ها

- بانک رهنی، ۵۳
 بانک کشاورزی، ۵۳، ۵۵، ۲۳۵
 بانک ملی ایران، ۷۷، ۱۴۳، ۳۶۷، ۴۷۱
 بریتیش پترولیوم، ۴۸۴
 دادسرای تهران، ۱۱۱
 ژاندارمری، ۵، ۶، ۱۶، ۱۲۳، ۱۴۴، ۱۷۹، ۱۸۲، ۳۲۵، ۳۲۷-۳۲۸، ۴۶۸-۴۷۰، ۴۷۹
 سازمان ملل متفق، ۳۶۸
 ستاد ارتش، ۱۶، ۵۳، ۴۵۲
 شرکت آبیاری اهواز، ۷۹
 شرکت نفت (شرکت نفت جنوب)، ۴۶، ۴۳۸، ۴۷۵، ۴۸۳
 شهربانی، اغلب صفحات
 فرمانداری نظامی تهران، ۱۰۳، ۱۱۱، ۳۱۳-۳۱۴، ۴۸۶

مجلس شورای ملی، ۱۰، ۳۷، ۵۵، ۵۹، ۶۷-۶۸، ۸۰-۸۱، ۹۸، ۱۰۳-۱۰۴، ۱۰۹-۱۱۰، ۱۳۸-۱۳۹، ۱۴۶، ۱۵۱-۱۵۲، ۱۵۹، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۷۹، ۲۰۹، ۲۲۷، ۲۴۶، ۲۷۳، ۲۸۴، ۳۲۷، ۳۳۱، ۳۴۲، ۳۴۴، ۳۵۷، ۳۶۳، ۳۶۹، ۳۷۵، ۳۸۰، ۴۱۱، ۴۳۲، ۴۳۴-۴۳۵، ۴۶۴، ۴۸۴

نخست وزیر، ۴۷، ۳۲۵-۳۲۷، ۳۶۲، ۴۶۴

وزارت امور خارجه، ۶۵، ۳۶۸، ۴۶۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن، ۴، ۱۳۳، ۱۳۸-۱۳۹، ۱۴۴-۱۴۶، ۱۶۵، ۲۳۸، ۳۲۷، ۳۸۰، ۴۰۶، ۴۱۱، ۴۵۱، ۴۵۳، ۴۶۴

وزارت جنگ، ۱۴۶، ۱۴۹-۱۵۰، ۱۵۴، ۳۱۴، ۴۲۳، ۴۵۲

وزارت خارجه انگلیس، ۴۴۷

وزارت خواربار، ۱۴۳

وزارت دادگستری، ۳۲۵، ۳۲۷، ۴۶۹

وزارت دارایی، ۱۴۰، ۱۵۱، ۴۶۲

وزارت فرهنگ، ۱۵۲، ۳۸۹

وزارت کار، ۲۳۴

وزارت کشاورزی، ۴۶۴-۴۶۵

وزارت کشور، در اغلب صفحات

ویکتوری هاوس، ۴۸۴

نام‌ها

آبراهامیان-ارواند، ۹۵-۹۶، ۲۲۷-۲۲۸، ۴۴۳-۴۴۷-۴۴۹، ۴۸۴

آتشکده، ۷۹، ۸۲

آذر، ۳۰۰

آذرمی، ۱۱۱

آذری-علی، ۲۱۷، ۲۲۰، ۲۲۲-۲۲۳

آراسته (استاندار گیلان)، ۴۵۹

آرام روشن-رضا، ۲۴۰

آریایی، ۴۵۷

- آزاد- عبدالقدیر، ۲۳۹
 آزاد برومند- محمد، ۳۳۲
 آزاد راد (پاسیار)، ۴۶۳، ۴۶۶، ۴۶۹، ۴۷۷، ۴۷۹
 آشتیانی، ۲۴۶
 آصفی (پاسیار)، ۱۰۴، ۱۵۲، ۲۴۳
 آقایان - فلیکس، ۲۲۷
 آل علی - سید ابوالحسن، ۱۲۶
 آوری - پیتر، ۹۵
 آوکوف (کنسول شوروی در گرگان)، ۴۶۱
 ابن سجادی، ۵
 ابن یوسف، ۴
 ابوالفضل، ۳۲۷
 ابوقداره - مرتضی، ۱۱۱
 ابونصره، ۲۴۳
 احترامی - فرج الله، ۱۱۱، ۱۱۳
 احدپور - نصرت الله، ۴۳۸-۴۳۹
 احرابی (مهندس)، ۴۷۹
 احسانی رجایی، ۲۴
 احمد (حاج شیخ)، ۳۳
 احمد رضا، ۳۳۷
 احمدزاده، ۶
 احمدزاده - احمد، ۱۶۵
 احمدی - محمد علی، ۱۳۵-۱۳۶
 احمدی - نادر، ۴۷۶
 ادیبی - ابراهیم، ۱۶۸-۱۶۹
 ارانی - تقی، ۴۷۵
 ارداقی - خسرو، ۳۸۸، ۳۹۰
 اردلان، ۱۵۴

- اردلان - امان‌الله، ۲۲۷، ۲۳۰
 اردلان - عباسقلی، ۲۲۷، ۲۳۰
 ارسنجانلی - حسن، ۹۶، ۲۲۸
 ارفع - حسن (سرلشگر)، ۳۶۸
 ارواح - ابراهیم، ۴۸۰
 استادان - عباس، ۱۹۷
 استالین - ژوزف، ۴۶۶
 استخر، ۴
 اسرودی - عبادالله، ۱۴۲
 اسلامی، ۱۷۹
 اسفندیاری (پاسیاری)، ۱۷۱
 اسکندری - عیسی میرزا، ۱۸۱
 اشتری - هادی، ۴۳۰-۴۳۱
 اطمینان، ۳۲۰
 اعتمادمقدم - عبدالعلی (سرتیپ)، ۲۱۳، ۳۱۴
 اعتمادی - ناصر، ۴۳۲
 اعظامی (سربان یکم)، ۴۶۲
 افتخاری - مرتضی، ۴۷۵-۴۷۶
 افخم، ۴۱۱
 افشار - حسن، ۴۳۰-۴۳۱
 اقبال - خسرو، ۳۰۰
 اکرم - یحیی، ۱۵۹
 امام حسن مجتبی (ع)، ۴۱۳
 امام رضا (ع)، ۴۷۷
 امام زمان (حضرت حجت، امام عصر) (عج)، ۵-۶، ۱۸۸
 امام علی (ع) (حضرت امیر، علی (ع)، ۱۰۰-۱۰۱، ۱۳۱، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۳،
 ۱۵۵، ۱۶۱، ۱۶۶، ۳۵۸
 امامی - ابراهیم، ۱۰۹

- امامی - اسماعیل، ۱۴۰-۱۴۱
امامی - حسن، ۴۳۷
امامی - نورالدین، ۱۰۹
امامی خوبی - جمال، ۹۵-۹۷، ۱۰۱، ۱۰۴-۱۰۵، ۱۰۹-۱۱۰، ۱۳۳، ۱۳۶، ۱۳۸،
۱۴۰-۱۴۲، ۱۶۵-۱۶۷، ۱۶۹، ۴۵۶
امجدی (پاسیارا)، ۲۷
امداد - حسن، ۳
امیر سلیمانی - یوسف، ۴۷۴
امیر طهماسبی - عبدالله (سرلشگر)، ۴۳۴
امیر نیرومند - عیسی قلی (دکتر)، ۲۳۱
امیری، ۲۴
امیری - زین العابدین، ۱۶۵
امیری - عبدالله، ۱۶۵
امیری - محمد، ۱۶۵
امین - محمد باقر، ۲۳
امین الملک، ۴۳۶
امین الملک مرزبان، ۹۶
امین ریاحی - محمد، ۴۳۱-۴۳۲
امینی، ۲۳۹
امینی - مراد، ۴۵۶
انجوی، ۳۱۱
انصافی - محمد حسین، ۱۳۵
انقلاب آذر - خلیل، ۴۷۵
انوشیروان (شاه)، ۸۸، ۱۵۲
انوشیروانی - سلیمان، ۴۳۲
اوصیا - احمد، ۱۸۳، ۴۷۲
اومان، ۲۹۶
ایران نژاد، ۴۵۰

- ایروانی (مهندس)، ۴۳۱-۴۳۲
 ایمانی، ۱۷۹
 باتمانقلیچ - نادر، ۱۰۵
 بازرگان - محمدرضا، ۱۳۵
 باقی - فرج‌الله، ۴۳۲
 بانکی گل‌بابایی - احمد، ۱۶۵
 باوند - مهدی، ۴۷۵-۴۷۶
 بجنوردی، ۳۲۳
 بربری - عبدالحسین، ۴۷۶
 بربری - مهدی، ۴۷۶
 بشارت - سیدعلی، ۴۰۶، ۴۵۰، ۴۵۴-۴۵۶
 بکایی، ۱۸۳
 بقایی کرمانی - مظفر، ۲۲۷
 بهار - محمدتقی (ملک الشعرا)، ۴۳۲
 بهبانی - سیداحمد، ۲۳۱
 بهرامی، ۲۴۶
 بهرامی - تقی (دکتر)، ۲۳۱
 بهرامی - محمدعلی، ۴۶۲
 بهرمی، ۱۶۷
 بیات (شیخ‌العراقین)، ۴۳۷
 بیات - عزیزالله، ۲۲۷
 بیات - مرتضی قلی (سهام‌السلطان)، ۲۳۰، ۳۵۴
 پاپ، ۶۹
 پارس‌تبار (سرهنگ)، ۶۶
 پارسایی - محمدعلی، ۲۳۱
 پاکزاد، ۳۱۸-۳۲۰، ۴۶۲
 پدیداران - اصلان، ۳۲۲-۳۲۵
 پدیداران - بابا، ۳۲۵

- پرچم، ۱۰۴-۱۰۵
 پرویزی، ۵
 پرهام - مهدی، ۴۵۷
 پزشکیان - ابوتراب، ۲۳۰، ۲۳۸
 پژمان - محمد، ۱۶۸
 پورسرتیپ - فتح‌الله، ۴۱۲-۴۱۳
 پورسرتیپ - محمد، ۳۸۷-۳۸۸
 پورفولادی، ۳۵۸
 پهلوی - رضا (رضاخان - رضاشاه)، ۳۱۰-۳۱۱، ۳۱۸، ۳۵۸، ۳۶۷، ۳۶۹، ۳۷۴،
 ۳۸۲، ۳۷۶
 پهلوی - محمدرضا (شاه، اعلیحضرت همایونی)، ۸۳، ۱۰۹، ۱۶۲، ۱۸۱، ۱۸۴-
 ۱۸۵، ۱۸۷-۱۸۸، ۲۲۱-۲۲۳، ۳۰۰، ۴۴۷
 پیراسته - مهدی، ۴۳۲
 پیرنیا - حسن (مشیرالدوله)، ۴۳۲
 پیرنیا - حسین (مؤتمن‌الملک)، ۲۲۸، ۴۳۴، ۴۳۶
 پیرزاد، ۲۴
 پیکاری (مهندس)، ۳۵۵، ۳۵۹، ۳۷۷
 تدین - سیدمحمد، ۳۰۹-۳۱۲، ۴۳۴
 ترابی - سهیلا، ۲۲۸
 تربتی سنجابی - محمود، ۹۶
 تربیت - هاجر، ۶۵
 تفرشی - مجید، ۳۷، ۹۷
 تفضلی - جهانگیر، ۳۰۰
 تقوی، ۱۲۵، ۱۲۸
 تقویان - وهاب، ۳۲۸
 تقی‌زاده - سیدحسن، ۳۶۸
 توسلی - امیر، ۳۶۹، ۴۱۳
 توکلی، ۲۴

تهرانچی - محمدرضا، ۴۲۳-۴۲۶، ۴۳۷

تیمور، ۴۷۶

ثقفی (ریس دادگاه)، ۳۲۷

ثقفی - کاظم، ۲۳۱

جابر، ۳۲۳

جزایری - شمس‌الدین، ۳۰۹، ۴۳۱-۴۳۲، ۴۳۷

جزایری - عیسی، ۴۱۲-۴۱۳

جلالی - علی، ۳۱۰، ۳۸۷-۳۹۰

جنابی، ۲۴۲

جوادی، ۴۱۳

جوان - جعفر، ۲۳۰، ۲۳۹

جواهری - اکبر، ۴۷۶

جهان - جعفر، ۹۶

جهانبانی (سریاس)، ۲۱۸، ۴۱۳

جهانگیر، ۳۲۷

جهان‌میر، ۵

چرچیل - ونیستون، ۳۳۱، ۴۶۶

چیت‌ساز، ۱۷۹

حاتم - محمد، ۴۳۲

حایری‌زاده - ابوالحسن، ۹۵

حبیبی، ۳۳۱

حجازی، ۱۶۹

حجازی - علی، ۱۰۸

حجت - حسین، ۲۴

حجت‌الاسلامی - حسن، ۳۳۳

حریری، ۱۷۹، ۴۲۴، ۴۲۷

حسنعلی، ۳۲۴

حسین‌زاده، ۱۶۵

- حشمتی، ۳۲۴
 حقیبان - عزالدین، ۱۷۹، ۱۸۱، ۴۶۹
 حکیمی - ابراہیم (حکیم الملک)، ۳۲۰، ۴۳۶
 حمدان کاظم (شیخ)، ۱۷۶
 حمزوی - عبدالوہاب، ۱۴۰
 خاتمی - محمد (پاسیاری)، ۳۲۸، ۴۱۰
 خامہ ای - انور، ۴۸۴
 خان ملک ساسانی - احمد، ۲۳۹، ۲۴۹، ۳۸۷
 خانی، ۱۴۲
 خدیوی - تقی، ۳۲۷
 خرمی - عبدالحسین، ۴۱۰-۴۱۲
 خسروانی - شہاب، ۲۲۸
 خسرو شاہی، ۴۲۴-۴۲۶
 خضری نژاد، ۵
 خلعتبری - ارسلان، ۴۳۱-۴۳۲، ۴۳۷
 خلعتبری - رحمان قلی، ۱۷۹
 خلعتبری - عادل، ۱۸۲
 خلعتبری - فصیح، ۴۶۶، ۴۶۸-۴۷۲، ۴۷۶
 خواجوی - حسن، ۲۴
 خواجہ نوری، ۹
 خواجہ نوری - ابراہیم، ۹۵-۹۶
 خواجہ نوری - رضا، ۳۱۰-۳۱۱
 داختمہ (مهندس)، ۴۷۶
 دادرس، ۲۴۳
 دادگر - حسین (عدل الملک)، ۹۵
 دانش (دکتر)، ۱۴۲
 داوری، ۲۴۳
 دای پور - رضا، ۴۷۲

- دبیر اعظم (فرج الله بهرامی)، ۹۶
 دشتی - عبدالله، ۱۵۱
 دشتی - علی، ۹۵-۹۶، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۳۸، ۱۵۱، ۱۶۲، ۱۶۵
 دلیری - زلفعلی، ۳۲۶
 دوانی - مشیر، ۱۶۶-۱۶۷
 دولت آبادی، ۴۵۶
 دولت آبادی - حسام‌الدین، ۲۲۷، ۲۳۸
 دولت آبادی - مصطفی، ۲۴۰
 دولتشاهی - حشمت‌السلطان، ۲۴۲-۲۴۴
 دهقان - حسین، ۴۷۵
 ذوالقدر - شیخ محمد تقی (امین‌الشریعه)، ۴
 ذوقی - ایرج، ۴۴۸
 رحیمی - اصغر، ۳۸۲
 رستگار، ۴۶۹
 رستمی - ایرج، ۴۱۳
 رسولی، ۲۴۵
 رشیدیان، ۴۵۶، ۴۶۲
 رضوانی، ۲۰۱
 رضوی - احمد، ۴۶۲
 رضوی - محمد ناصر، ۴۷۰
 رضوی - میر حسن، ۴۶۲، ۴۷۲، ۴۷۴
 رضویان - محمود، ۱۶۴
 رفیع، ۲۴۱
 رفیع‌زاده، ۱۱۱
 رقیمی - غلامعلی، ۴۷۶
 روحی، ۲۲۴
 روزولت - فرانکلین، ۴۶۶
 روشن، ۱۵۷

- روشن بخش، ۱۸۱
 روشن کرمانشاهی - محمد علی، ۳۱۱
 رهبری، ۶
 ریاحی - حبیب الله، ۲۳۰
 زابلی - رجب، ۳۳۲
 زرننگار، ۱۴۲
 زعیم - سید حسن، ۴۳۱-۴۳۲، ۴۳۷
 زعیمی - حسین، ۴۳۱
 زمانی - شعبان، ۱۲۲، ۱۷۹، ۱۸۱
 زند - ابراهیم، ۲۲۷، ۲۳۰، ۴۵۳
 ساتن - الول، ۲۴۹
 ساجری - ایرج، ۳۳۱
 سارابی - رضا، ۲۴۳
 ساعد - محمد، ۴، ۱۰۰، ۲۱۷، ۲۲۰، ۲۲۲، ۳۱۸
 سالامان، ۱۳۷-۱۳۸
 سالکی، ۱۷۹
 سجادی، ۳۱۸
 سجادیان - ابوالفضل، ۲۳۸
 سروش زاده، ۱۳۸
 سطوت، ۱۴۶، ۱۴۸-۱۵۰
 سکه چی - سیف الله، ۱۱۱، ۱۱۳
 سلامت - احمد، ۱۷۹، ۴۷۲
 سلامت - زین العابدین، ۳۳۹
 سلطانی - عبدالحسین، ۱۱
 سلطانی - محمد، ۴۷۶
 سلیمان نژاد - عباس علی، ۳۲۸
 سلیمی، ۴۶۹
 سمیعی (نقّه الملک)، ۴۱۹

- سمیعی - حسین (ادیب السلطنه)، ۴۳۴
- سنجابی - کریم (دکتر)، ۲۹۹-۳۰۱، ۳۰۸-۳۱۰، ۳۳۹، ۳۵۲، ۳۸۸
- سنگ - اسماعیل (دکتر)، ۲۲۷، ۲۳۱
- سهرابی، ۴۵۶
- سهیلی (سرتیپ)، ۲۹۵
- سهیلی - حمدالله، ۴۷۶
- سهیلی - علی، ۳۰۹-۳۱۱، ۳۸۸
- سیاح - فاطمه، ۶۵
- سیاسی (پاسیار)، ۱۰۳، ۱۰۵
- سیف - عبدالله (سرپاس)، ۱۰۴-۱۰۵، ۱۲۰، ۱۲۴، ۱۲۸، ۱۳۶، ۱۹۳، ۲۴۱، ۳۱۱
- ۳۱۸-۳۱۹، ۳۲۹، ۳۵۱، ۳۵۴، ۳۷۲
- سیف السادات، ۱۳۲، ۱۳۷-۱۳۸
- سیمرخ (مهندس - شهردار رشت)، ۳۰۷، ۳۵۲
- شادلو-اصلان، ۳۲۲
- شاهبختی - محمد (تیمسار)، ۴۲۳
- شاهعباس، ۳۶۸
- شاهنده - عباس، ۲۴۰
- شجاعچاغروند - جواد، ۴۱۲
- شریعتزاده، ۱۷۹
- شریف، ۳۳۴
- شریفاف (کنسول شوروی)، ۴۷۲، ۴۷۳
- شریفی (سربره)، ۱۹۷
- شریفی - سعید، ۱۱۸
- شریفی - کاظم، ۱۶۷
- شفا - شجاعالدین، ۳۸۷
- شفایبی - احمد، ۱۰۴
- شفق (دکتر)، ۲۱۳
- شفیعزاده، ۱۷۹

- شقایبی (دکتر)، ۱۴۲
- شکورزاده - غلام، ۲۱۷-۲۱۸
- شکیبا - لطف الله، ۱۳۵
- شمس کاظمینی، ۱۲
- شوارتسکف - نورمن، ۱۸۳
- شوکت (پاسیار)، ۳۵۹-۳۶۰
- شهبازی - تقی، ۱۴۱
- شهیدزاده گودرزی - علی، ۴۸۴
- شهیدی - جعفر، ۴۳۲
- شیبانی - کاظم (سرتیپ)، ۴۸۶
- شیخ عذرا، ۱۷۶
- شیخی، ۹۶
- صاحب - علی رضا، ۴۳۲
- صادقی، ۷۹
- صادقی، ۲۴۳
- صادقی - میرزاگل، ۴۷۵
- صالح - محمود، ۲۱۷-۲۱۸
- صالحی - کمال، ۱۱۱-۱۱۳
- صبوری - علی، ۳۳۱
- صداقت (حاجی)، ۴
- صدر - حسن، ۱۱۰، ۱۱۲
- صدر - محسن (صدرالاشراف)، ۱۲۲، ۳۱۳، ۳۲۵، ۳۳۱، ۳۵۶-۳۵۷، ۳۶۹، ۳۷۵-۳۷۷
- صدرالاسلام، ۴
- صدرالشریعه، ۳۵۱، ۳۵۹
- صدرالعلماء، ۲۴۳
- صدراپی اشکوری - میر محمد علی، ۱۸۳-۱۸۴
- صدقیانی (مهندس)، ۱۲۲

صفا- ذبیح‌الله، ۲۲۷

صفاری- رحیم، ۴۳۱-۴۳۲

صفاری- محمدعلی (سرپاس- سرتیپ)، ۱۵، ۴۶، ۱۴۲، ۱۶۰، ۱۸۲، ۲۴۰، ۳۳۸-

۳۸۳، ۳۳۹

صفدری- عبدالحسین، ۲۳۸

صلاحی- احمد، ۱۴۴

صمصامی- محمود، ۳۶۹

صوراسرافیل- میرزاجهانگیرخان، ۳۷۶

صهبا، ۱۲۲، ۳۳۱

ضرابی- ابراهیم (سرتیپ)، ۴۶، ۴۷، ۷۹، ۸۲، ۱۲۲، ۱۳۲، ۱۴۵، ۱۵۳، ۱۵۸-۱۶۰،

۱۶۲، ۱۶۴، ۱۷۰، ۲۴۴، ۳۲۰، ۳۲۲، ۳۲۶-۳۲۷، ۳۳۱-۳۳۳، ۳۳۶، ۳۴۰، ۳۵۹،

۳۶۳، ۳۶۵، ۳۶۹، ۳۷۲

طاهراحمدی- محمود، ۳۷، ۹۷

طباطبایی (آیت‌الله‌زاده)، ۴۶۲

طباطبایی، ۳۲۰

طباطبایی- سیدضیاء‌الدین، ۱۰۳، ۱۰۷، ۱۲۲، ۱۳۱، ۱۶۵، ۳۱۱، ۳۱۹-۳۲۰، ۳۳۰-

۳۳۱، ۳۵۷-۳۵۸، ۳۶۹، ۴۴۷-۴۴۸، ۴۵۰، ۴۵۴، ۴۵۶-۴۵۷، ۴۶۲، ۴۶۴، ۴۷۵،

۴۸۴

طباطبایی- عبدالمهدی، ۲۳۰

طباطبایی- محمدصادق، ۲۲۷، ۲۳۰، ۲۳۸، ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۴۹، ۴۳۷

طبری- احسان، ۴۷۵، ۴۸۳

طیب‌زاده (دکتر)، ۲۴۳

طرهانی- شکرالله، ۱۰۱

طلایی- غلامحسین، ۴۳۱

طولابی‌بهادر- رستم، ۴۱۲

طهماسبی، ۱۶۸-۱۶۹

ظفری- اسماعیل، ۳۸۳

ظلی- هوشنگ، ۲۳۱

- عاملی، ۲۳۹
 عاملی - ناصر، ۳۱۸، ۳۲۰
 عبدالمجید (شیخ)، ۴۲۵
 عشقی، ۴۰۶، ۴۵۱
 عظیمی - محمود، ۴۷۵
 عقیفی، ۴
 عقیلی - محمد حسین، ۲۳۱
 علایی - ولی الله، ۲۷
 علوی (مهندس)، ۱۰۲، ۱۳۲، ۱۳۴
 علی آبادی - محمد حسین، ۳۰۰
 عمادزاده، ۲۴۱
 عمادی - کاظم، ۳۸۷
 عمادی - یوسف، ۱۶۸
 عمید - پرویز، ۳۵۱
 عنایتی، ۴۵۶
 عیسی (ع)، ۱۶۱
 غفاری - امیر سهام الدین (ذکاء الدوله)، ۴۳۱-۴۳۲
 غلامرضایی - حسین، ۱۶۳
 غلام شاه، ۳۳۵
 غلام عباس، ۴۷۵
 غیرت - سید محمد سعید، ۲۴۳-۲۴۴
 فاتح - مصطفی، ۴۸۳-۴۸۴، ۴۸۶
 فاطمه (ع)، ۳۳۷
 فتواتی - بهادر، ۱۳۲
 فدایی علوی، ۲۳۰
 فرامرزی - عبدالرحمن، ۱۱۰، ۱۴۱-۱۴۲، ۱۶۹
 فرانکو (ژنرال)، ۱۵۹
 فرجاد، ۳۵۰، ۳۵۳، ۳۵۹

- فرجام، ۱۴۵
 فرخ - سیدمهدی، ۱۴۰
 فرخی، ۳۳۱
 فردوست - حسین، ۳۰۰
 فرزین، ۱۴۲
 فرشید - حسین، ۴۵۵
 فروغی - محمدعلی، ۳۱۰-۳۱۱
 فرهادمعمد - محمود، ۴۸۴
 فرهنگ، ۳۳۷، ۴۵۶
 فرهنگ - محمد، ۲۴
 فرهنگی، ۱۷۹
 فرهود - جعفرقلی، ۱۰۶-۱۰۷
 فرهی، ۱۲۲
 فری پور - محمد حسین، ۲۲۸
 فریدونی - احمد، ۱۶۳، ۱۶۹، ۳۲۱، ۳۲۵، ۳۲۶، ۴۳۸، ۴۷۱
 فریور - غلامعلی، ۳۰۹
 فضلی - علی، ۱۶۸
 فواد - محمد، ۲۳۰
 فولادپور، ۳۶۲
 فهیم، ۳۵۹
 فیروز - مظفر، ۴۴۸
 فیروزآبادی، ۳۵۷
 فیروزی مدنی، ۲۴
 قادیکلایی - تقی، ۴۷۵
 قازاریان - زاریک، ۲۹۶
 قاسمی - ابوالفضل، ۳۰۰، ۳۲۰، ۳۲۶-۳۲۸
 قاسمی - احمد، ۳۰۰-۳۰۱
 قاسمی - ایوب، ۳۲۸

- قاضی - محمد، ۱۸۱، ۴۶۹، ۴۷۱
 قاضی - نعمت اللہ، ۳۱۵، ۳۷۲
 قبادی - علی، ۴۵۸
 قبادی - نعمت، ۴۶۶
 قدیمی - ذبیح اللہ، ۲۱۳
 قربان، ۳۲۷
 قریشی - حسین، ۱۱۱-۱۱۳
 قشقایی - خسرو، ۴۲۴، ۴۲۶
 قشقایی - ناصر، ۴۲۳-۴۲۷
 قطب - مرتضیٰ، ۳۳۵
 قلابی، ۴۱۳
 قنبر (گروہبان)، ۳۲۴
 قوام، ۱۰۲
 قوام - ابراہیم، ۵
 قوام - احمد (قوام السلطنہ)، ۸۲، ۹۶، ۱۰۲، ۱۲۷، ۱۳۳، ۲۱۷، ۲۲۳، ۲۲۸، ۲۳۷،
 ۴۳۳
 قوام (دکتر)، ۴۰۶، ۴۵۱
 قہرمان پور، ۱۶۳
 قہرمانی - محمد حسن، ۱۶۵
 قہری - علی محمد، ۳۸۲
 کازرونی - محمد علی، ۴۵۴
 کاشانی - سید ابوالقاسم (آیت اللہ)، ۱۸۳-۱۸۴، ۱۳۷
 کاشانی - شیخ محمد باقر، ۳۳
 کاشف پور، ۳۱۸، ۳۲۰
 کاظمی - مصطفیٰ، ۲۳۰-۲۳۱
 کاظمی - سید ہدایت اللہ، ۳۳۳، ۳۳۵
 کامبخش - عبدالصمد، ۳۰۱
 کاوہ - خان بابا، ۴۷۶، ۴۷۹

- کبودرنگی - غلامعلی، ۳۷۲
 کریمی - رحیم، ۴۷۶
 کریمی - نادعلی، ۲۴۳
 کسری - عباس، ۴۷۶
 کشاورز، ۱۷۹
 کشاورز، ۴۵۶
 کشتی بان، ۴۶۲
 کلاتر (مدیر کل وزارت کشاورزی)، ۱۳۶
 کلاتری - اسدالله، ۱۳۷
 کمالوند - روح الله، ۴۱۲-۴۱۳
 کمیلی، ۳۳۱
 کوچصفهانی، ۳۵۱
 کوچک خان جنگلی، ۳۶۹
 کوزه کنانی، ۱۲۵
 کهد - بهاء الدین، ۲۲۸
 کیانوری - نورالدین، ۴۸۵
 کیانی - هاشم، ۴۵۶
 گرامی، ۱۴۳-۱۴۵
 گلستانه (سر بهر)، ۴۶۱
 گلستانی، ۴
 گلچین - محمد، ۴۵۹-۴۶۰
 گله داری - حسین، ۱۶۷، ۱۶۹
 گنج بخش، ۴۶۲
 گودرزی، ۴۷۲
 لنجافسکی - ژرژ، ۴۴۷
 لنکرانی - حسام، ۱۰۹، ۴۷۵
 لنکرانی - شیخ حسین، ۱۰۳، ۱۰۷، ۱۰۸-۱۱۰
 لنکرانی - مرتضی، ۱۰۳، ۱۰۵-۱۰۶، ۱۰۹، ۱۱۱-۱۱۳

- لنکرانی - مصطفی، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۹، ۱۱۱-۱۱۲
 متین - محمد صادق، ۱۲۵
 متین دفتری - احمد، ۴۳۷
 مجاور محله - علی آقا، ۴۷۶
 مجتهدی - ابوالقاسم، ۱۲۴
 محبی (پاسیار ۱)، ۶۶
 محلاتی، ۱۲۰
 محمد (ص) [حضرت رسول، رسول خدا، پیامبر اکرم]، ۱۵۱، ۱۶۱، ۱۶۹، ۱۸۱،
 ۴۶۶، ۱۸۶
 محمد اسماعیل پهلوان، ۳۴۸
 محمد علی شاه (محمد علی میرزا)، ۱۲۰، ۳۶۹، ۳۷۶
 محمد قربان، ۴۷۶
 محمد کریم مختار (حاج شیخ)، ۴
 محمدی، ۲۴۳
 محمدیان - عباس، ۱۶۵
 محمودی، ۴۶۲
 محمودیان، ۱۶۸
 محیط، ۲۳۹
 مختاری - رکن الدین، ۳۱۱
 مختاری (پاسیار ۱)، ۴۰۶، ۴۲۳، ۴۵۱، ۴۵۵
 مدرس - سید حسن، ۲۲۸، ۴۳۴-۴۳۵
 مدنی خوانساری - حسین، ۱۱۸-۱۱۹
 مرتضوی، ۲۴
 مرشد اصفهانی، ۱۹۷
 مرشدزاده، ۲۴
 مرندی، ۱۴۲
 مزارعی - کاظم، ۴۵۷، ۴۵۹
 مستمند (سریاس دوم)، ۱۳۰

- مستشارالدوله، ۴۳۶
 مستوفیان، ۱۴۴
 مسعودی - ابراهیم، ۲۳۱
 مسنن زاده، ۱۶۷
 مشیری (سرهنگ)، ۶
 مصباح فاطمی، ۱۳۰، ۱۳۲
 مصدق - محمد، ۳۱۱، ۳۵۷، ۳۶۸، ۳۸۰، ۴۳۲-۴۳۳، ۴۳۷
 مصطفوی - حسام، ۴۰۶، ۴۵۱
 مصلح، ۴۴
 مصور رحمانی - مرتضی، ۴۳۱، ۴۵۷
 مطیعی - غلامعلی، ۱۶۸
 مظلومی - فتح الله، ۱۱۱-۱۱۳
 معتضدی (سرهنگ)، ۱۸۳
 معتمد - هاشم، ۱۴۹
 معزی، ۱۰۴
 معماری - علی نقی، ۱۶۸
 مفتاح - حسین (دکتر)، ۲۳۹
 مفخم صنفی، ۲۱۷-۲۱۸
 مقتدر - غلامحسین (سرتیپ)، ۳۱۵
 مقدم، ۳۳۲
 ملک الکلامی - عبدالحمید، ۳۸۹
 ملک المتکلمین، ۳۵۶، ۳۷۶
 ملکزاده - مهدی، ۲۲۷-۲۳۰، ۲۳۸
 ملک مدنی - هاشم، ۳۷، ۳۸۳
 ملکوتیان، ۳۵۸
 ملکی - مسعود، ۳۰۰، ۳۱۰، ۴۳۲
 منصور، ۲۳۹
 منظوری - غلامحسین، ۱۰۸

- موسوی (سروان)، ۱۷۵
 موسوی - مجید، ۱۹۳
 موسوی - ناصرالدین، ۳۰۰، ۳۵۱، ۳۵۸-۳۵۹، ۳۶۲، ۳۶۵، ۳۶۷
 موقر - اصغر، ۴۶۶
 موقر - مجید، ۹۶
 مومنی - باقر، ۳۴۸
 مهبد - امیراحمد، ۹۵-۱۶۶
 مهدوی - امیر، ۲۴۴
 مهدوی - مرتضی، ۲۴۴
 مهین - حسین، ۲۳۰
 میرفخرایی، ۱۲۳
 میررمضانی، ۴۷، ۴۵۴
 میرزاامیران، ۳۳۲
 میرزایان - آبکار، ۲۹۵
 میرزایان - اردومش، ۲۹۶
 میرنصرالله، ۱۰۴، ۱۰۸، ۱۱۲، ۱۵۲
 میلسپو - آرتور، ۱۲۹
 میمندی نژاد - محمدحسین، ۳۱۱، ۳۳۸، ۴۳۱-۴۳۲
 مینوی - کاظم، ۱۰۷، ۱۱۰
 نادرشاه، ۳۶۸
 ناشر - شیخ تفته، ۱۷۶
 ناصرالمله، ۱۷۹، ۴۶۲
 ناصری، ۲۴۱
 ناصریان - علی، ۴۰۷
 ناظری - تقی، ۳۴۸
 ناظمی - ناصر، ۲۱۷-۲۱۸
 ناظمیان - ابوالحسن، ۲۳۱
 ناظمیان - غلامعلی (سروان)، ۱۰۶

- نبوی - حسن، ۳۳۱
- نبوی - محمد حسین، ۴۴۳
- نجمی - ناصر، ۲۹۹، ۳۶۸، ۳۸۸، ۴۳۲
- نخعی (دکتر)، ۳۸
- نراقی - عباس، ۴۸۳
- نزیه - حسن، ۴۳۲
- نصر (دکتر)، ۴۶۱
- نصیری - اسدالله، ۱۱۱-۱۱۳
- نظام مافی، ۴۱۲
- نظری - اسکندر، ۴۶۲، ۴۶۶، ۴۷۲
- نظری - منوچهر، ۴۷۲
- نظری (سریاس)، ۱۰۴
- نعمتی - الله (پهلوان)، ۴۷۶
- نقدی - عبدالکریم، ۱۶۸
- نقشینه - جواد، ۱۲۵
- نقشینه - محمد، ۱۲۵
- نمازی، ۵
- نویخت - حبیب الله، ۴۲۳-۴۲۷
- نوری اسداللهی، ۱۲۸-۱۳۱
- نهمنی - مرتضی، ۱۶۵
- نیرو - ابراهیم، ۳۳۷
- نیک پور - عبدالحسین، ۴۲۴، ۴۲۶-۴۲۷
- نیکزاد، ۴۶۹، ۴۷۱
- واله (رییس شهربانی بجنورد)، ۳۲۲
- والی زاده - علی، ۱۰۶-۱۰۷
- وثوق الدوله، ۳۶۹
- وجدی (فرماندار خرم آباد)، ۲۴۵
- وحیدی (علامه)، ۱۵۱-۱۵۲، ۱۵۵-۱۵۸، ۱۶۱-۱۶۲

- وحیدی (دوافروش)، ۱۷۹
 وخنسوری - حمید، ۴۳۲
 وراتین (منشی کنسولگری شوروی)، ۱۲۰
 وزیری، ۶۷
 وزیری - ایرج، ۲۴۳
 وزیری - حسام (پاسیار)، ۲۴، ۱۶۱، ۱۷۵-۱۷۶
 وزیری - حسن (دکتر)، ۴۸۴
 وطن دوست قادیکلایی، ۴۶۲
 وفایی زاده، ۴۴
 وکیل الدوله، ۴۵۷
 وکیلی، ۱۴۲
 وکیلی، ۳۸۲
 ولایی - احمد، ۴۳۲
 هاتفی، ۴۵۷
 هاشم زاده، ۴۷
 هاشمی حائری - علی، ۹۶، ۴۴۳
 هراتی - محمد، ۲۲۸
 همایون - غلامحسین، ۳۸۸، ۳۹۰
 هنربخش (مهندس)، ۱۲۱
 هومن - احمد، ۹۶
 هیوی - عبدالحسین، ۱۲۵
 یاسینی، ۱۸۱، ۱۸۳
 یزدان شناس - حبیب الله، ۱۱
 یزدانی، ۳۲۰
 یزدانی - عباس، ۴۷۶
 یزدی (دکتر)، ۱۰۳، ۱۰۸
 یزدی - محمد، ۱۱۱
 یزدی - مرتضی، ۱۱۱

یکتایی - مجید، ۳۰۹، ۳۸۷، ۳۸۹-۳۹۰
 یمین اسفندیاری - اسدالله، ۱۶۵، ۱۷۹، ۱۸۲، ۴۲۷

نشریات

- روزنامه آیین تهران، ۱۳۹
 روزنامه آتش، ۲۳۸
 روزنامه آرزو، ۴۶۴
 روزنامه اخبار روز، ۲۳۸
 روزنامه اطلاعات، ۳، ۱۳۸-۱۳۹، ۱۴۶، ۲۳۸، ۳۸۷، ۴۱۱، ۴۳۱، ۴۳۳
 روزنامه اقدام، ۱۷۹، ۲۳۸
 روزنامه امروز و فردا، ۴۸۴، ۴۸۶
 روزنامه ایران ما، ۴۱۱
 روزنامه ایران نو، ۱۷۹
 روزنامه باختر، ۱۳۹، ۴۶۴
 روزنامه بهرام، ۹۶
 روزنامه بیستون، ۱۵۳، ۲۴۴
 روزنامه پارس، ۴۵۱
 روزنامه تقوی، ۹
 روزنامه جبهه، ۳۸۰
 روزنامه رستاخیز، ۳۱۳، ۳۸۰
 روزنامه رعد امروز، ۱۶۵، ۴۱۱، ۴۴۸-۴۴۹، ۴۵۶، ۴۶۴
 روزنامه رهبر، ۵، ۸۳
 روزنامه ستاره، ۸۳، ۴۶۴
 روزنامه سلحشور، ۴۴۴
 روزنامه شفق، ۴۳۳
 روزنامه شمع، ۴۸۴
 روزنامه صدای مردم، ۲۲۸-۲۲۹، ۲۳۸
 روزنامه ظفر، ۸۳
 روزنامه فرمان، ۴۵۴

- روزنامه قلندر، ۲۳۸
 روزنامه قیام ایران، ۹۶، ۱۱۰
 روزنامه کاروان، ۴۴۹
 روزنامه کیهان، ۱۳۹، ۱۴۱، ۳۸۰، ۳۸۸، ۴۳۳
 روزنامه مرد ایران، ۴۳۲
 روزنامه مردم ضدفاشیست، ۴۸۳
 روزنامه مشروطیت، ۲۳۸
 روزنامه مظفر، ۴۳۴
 روزنامه مهر ایران، ۸۲، ۹۶
 روزنامه میهن، ۲۳۸
 روزنامه میهن پرستان، ۳۸۸، ۴۱۱
 روزنامه نبرد امروز، ۳۱۱
 روزنامه ندای آزادی، ۱۷۹
 روزنامه ندای عدالت، ۹۶، ۱۳۹، ۱۴۶
 روزنامه نسیم شمال، ۴۶۴
 روزنامه وطن، ۴۵۵
 روزنامه وظیفه، ۱۶۵
 سالنامه آریان، ۲۰۵، ۲۱۳
 مجله آینده، ۳، ۴۰۳
 مجله خواندنی‌ها، ۹۵
 هفته‌نامهٔ دنیای امروز، ۴۵۴-۴۵۵
 هفته‌نامه فکر جوان، ۳۵۶
 هفته‌نامه کوه نور، ۴۳۲

تصاویر گزیده اسناد

حزب رادیکال سوسیالیست ایران
سیاست خارجی

اده ۱- تفسیر سیاست روشن و عالی از متن بار بار در همین جهت و اجرام تقابل
مقرر صحت اول پنجم سیاست در سطح - ماده ۲- حفظ استقلال و تمامیت ارضی ایران
۳- استوار و دستخام حکومت دگرگرا از تقویت دولت مع - امنیت عمومی ماده ۴- صلح
از تر و زنده در برسی در نظر باید به منظور حفظ امنیت در سطح و در دستور کشور - در جهت قضایا
همه که استقلال فرقه فکری و فکلی و فکری از خود (مورد) در هر جهت در مقامات و دماغی
کمون ان و تمام ماکم احقا من (کتاب) در هر جهت - هر چه توسعه و تمسک اساسی آن در زیرین فریب
ذیل انظر از ارض یا نزه که به لایح بین کتاب دوران و از هر جهت انهاد سده یا نه و از لایح بین
۲- احداث جنگل و حفظ جنگل در هر جهت در هر جهت - آب در نقاط لازم بوسیله بی سده
و ایجاد مخزن آب و صرف قدرت و جابجایی در هر جهت - (۵) تا بن ذیل که در زیرین و نسبت
انان بر سبب تعدیل بین فرقه تولید و غیره و از این جهت باید دماغی آنها در هر جهت است که ان در جهت
کتاب و در زیر بار طیفه در ستان و از هر جهت و تکثیر اقسام در صلح هزار آنها (۷) انظر از اول
کتاب در زیرین و تنظیم در هر جهت و با این جهت در هر جهت و از این جهت مخصوص بر از تکثیر و تقویت حکومت
الکلی و تقویت ارضی و از هر جهت و با این جهت در هر جهت با از روشن آن نیت و عمل و با هر جهت در هر جهت
اینها از هر جهت (سیاست) همه یا همه سیاست در هر جهت از آزاد تجارت با رعایت ماده
مقارن (۳) تمام نمودن از هر جهت و نسبت از هر جهت و از این جهت در هر جهت در هر جهت
تولد نماید در هر جهت و نسبت در هر جهت و از این جهت مخصوص بر از از هر جهت در هر جهت
به تکثیر و تقویت ارضی و از هر جهت و با این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
۱- هر چه توسعه ارضی و با این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت در هر جهت
براد از هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
(۵) انظر از هر جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
همه ۸- قیمت صنعتی (۱) توسعه و ترویج صنایع و با این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
بان و در زیر در هر جهت با این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
مقتضای هر جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
بین هر جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
مهم ۹- قیمت معادن (۱) از هر جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت
در استخراج معادن بوسیله ماشین آلات و با این جهت در هر جهت و از این جهت در هر جهت

آزادیخواهان ایران !!

در مجلس شورای ملی از طرف فراکسیون توده و عدل و کلاهی آزادیخواه مجلس چهاردهم ماده و احده زیر

راجع به تساوی حقوق زنان پیشنهاد شده است :

« ماده و ۱ حده » : بانوان میتوانند با همان شرائطی که در باره مردان مقرر است از حقوق و مزایای

اجتماعی از قبیل حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در مجلس مقننه و انجمن های ایالتی و ولایستی و غیره

استفاده نمایند *

زنان و مردان آزادیخواهی که سالیان دراز آرزو داشتند که زنان هم مثل مردان وارد امور اجتماعی و

سیاسی بشوند امروز وقت آن رسیده که کمر همت بمیان بسته در این قدم جدی با سایر آزادیخواهان همکاری نمایند.

مسلم است که اگر زنادر تعیین سرنوشت جامعه شریک نباشند در دفاع از آنها هم شکی نیست نمیتواند

تشریک مساعی بکنند. این امر را جنگ خونین امروز و شرکت زنان در آن کاملاً ثابت کرده است و خواهران ایرانی ما

هم باید هر چه زود تر قدم بمیدان بگذارند و از این تجربه بزرگ برای سعادت میهن خود استفاده بکنند *

بنابر این سازمان های زنان (تشکیلات زنان - حزب زنان) از تمام آزادیخواهان ایران و روز نامه های

جبهه آزادی تقاضا دارد در این قدم بزرگی که برای سعادت ایران برداشته شده است باتمام وسایلی که در دست

دارند - به پیشنهاد کنندگان لایحه نامبرده مساعدت و یاری نمایند* « زیرا ما هم در این خانه حق داریم »

تشکیلات زنان - حزب زنان

== اعلامیه ==

- (بسم الله الرحمن الرحيم) -

ومن يتولى الله ورسوله والذين آمنوا فان حزب الله هم الغالبون

همشهریها - اهالی خوزستان

حزب سعادت خوزستان ضمن استفتا از (گلام الله مجید) باشاره آیه شریف فوق و بانکا ایمان کامل مردان غیرتمند در دامان پرافتخار و محیط بی آلاین خوزستان پابرمه وجود گزارده - سرلوحه مرام این مولود جدید فداکاری در راه خدا و اسلام و مبین و ترویج و تمصیح فرهنگ و بهداشت و اصلاح امور کشاورزی است که از اهم احتیاجات اولیه مردم این استان بشمار و موجبات بالابردن سطح افکار عمومی و تجهیز آنها در راه سعادت و ترقی است .

حقیقتاً جای بسی تأسف بود که این استان مهم و ناحیه سرحدی کشور که احکامات مردم آن از هر گونه آلودگی مصون و روح دهنده‌ی ساکنین آن هیچگونه غل و غشی پیدا نکرده است فاقد يك جمعیت و اتحاد انسانی باشند که بتوانند در سایه آن از حقوق اجتماعی و قانونی خود استفاده کرده در راه عمران و آبادی موطن و مسکن خویش خدماتی بنمایند و بهمین واسطه هم بوده که تاکنون حقوق مردم این ایالت زر خیز دستخوش هوا و عوس این و آن شده و در طی چهل سال مشروطیت حتی نتوانسته‌اند يك وکیل مقبر، و يك نماینده خوزستانی الاصل به مجلس شورای ملی اعزام دارند که وضعیت اسف آور آنها را بگوش اولیای امور رسانیده و برای رفاه و آسایش آنها قدمی بردارد و بر اثر روح تفرقه و عدم اتفاق که در بین مردم این سامان حکم فرما بوده مانورین بی علاقه از موقعیت سوء استفاده کرده مردم خوزستان را در نظر اولیای دولت طوری تالایق و بی کفایت معرفی کرده‌اند که در نتیجه نمایندگان خوزستان را در تمام ادوار چهارده گانه مجلس از کاشان و نظیر سفارش داده‌اند .

آیا حقیقتاً خوزستان فالاد مردان تالایق و شایسته و درستکار است ؟

این سئوالی است که هر خوزستان علاقه مند را به پیمان فعالیت و جدیت و اظهار حیات دهنده میبندد همشهریها - برادران عزیز - خوزستانیها - گذشته‌ها گذشت .

موقع آن رسید . که شایستگی و لیاقت نمود را در سایه اتفاق و روح یکنگی باولیای مرکز نشان بدهید و با جدیت و فداکاری و از خود گذشتگی در راه خدا و مبین به تهران ثابت کنید که برای خدمت به عظمت ایران عزیز فرزندان تالایق و درستکار و از هر حیث شایسته هستید

هنگام آن رسیده که همگی برادر وار گرد هم جمع شوید و در سایه اتحاد و یکدلی نمایندگان صالحی برای انجمنهای ایالتی و ولایتی و دوازده شورای ملی از میان خود انتخاب کرده و در راه سعادت خود و کشور با اولیای دولت که میخواهند با اجرای کامل قانون اساسی شمارا در اداره امور خود نشان شرکت بدهد. همکاری و تشریک مساعی بنمایند .

وقت آن رسیده که خوزستانی هم کابوس یاس و نومیدی را از خود دور ساخته بنام حق حیات منویات عالیه دولت را با آغوش باز استقبال و با انتخاب عناصر يك برای عضویت انجمنهای قانونی و مجلس شورای ملی سر نوشت خود را بدست خود تعیین نمایید و این امر هم جز در سایه یک رنگی و اتحاد مرام میسر نخواهد بود .

حزب سعادت خوزستان که نقطه اتکالی آن بر خدا و مستظهر به پشتیبانی جوانان غیور و با ایمان خوزستان است غیر از خدمت به خوزستان و خوزستانی مقصد و مرام دیگری ندارد و دارای هیچگونه مسلک سیاسی نیست . بنا بر این هر فرد اصیل و نجیب که دارای نظر عمومی نبوده و فقط قضا و فی سبیل الله و خدمت به مبین است بی درنگ باین جمعیت پیوسته ارکان آن را تأیید و تشدید خواهد نمود .

کانون سعادت خوزستان

دفترت بیانیہ حزب عدالت

تاریخ ۲۴/۴/۲۵

نگہبان حقیقی کشور عدالت است

سی (۴)

بیانہ شماره ۵۸ سید عدالت انجمنیک

از مدتی، خطوط نسبت کشیدہ مبارزہ حزب عدالت با حزب توده رہبر دیم خراب کردہ اکثر سید حزب عدالت را طرد کرد
 است کیسہ جانیہ قتل او کرده و حتی در زشتی است و بیفتات خود را مرتفع حزب ارادہ مع وسیعہ طالبین بخوانند با ہم
 در مسکن ها با فتنہ که ما سچو گاہ از بہت قدر خود اینی منور ایران در سطح ایران نمودند و بخوابیم شدہ ہیچ و ہم نام کرید
 در حق سیم و کار او خراب مبارزہ با حزب توده مدد شدت گذارده بخوابیم است کہ خطر آن حزب را لایق ترو شدہ ہم
 و حتی با ہر ذریعہ جا سعادت کہ رنگ اجنبی داشته باشد کماکان مبارزہ ہم کردہ - مراتب برابر استخصر عمہ الہی گوید کہ سو و

کتاب تاریخ نہج - دفتر سید حزب عدالت انجمنیک نوید اسلام

رہبرت سید حزب
 د. ذ.
 ۲۵/۴/۱۵

شماره ۲۸۱۴
تاریخ ۱۳۰۶.۹.۱۲
پوست

وزارت کشور
فرمانداری تهران
شماره ۱۵۹۰۹
تاریخ ۱۳۰۶.۹.۱۲

وزارت کشور
استاداری تهران
فرمانداری کازرون
وزارت کشور

محمد حسن رحیمی است
دولت
۱۳۰۶

شماره ۱۵۹۰۹
تاریخ ۱۳۰۶.۹.۱۲

پس از اینکه بنده در روز کارون شدم آقای سمیرا امی پر عوی آقای جمال امی به بهانه ریاست در آنجا بکار کردن آمدند و تصور
آقای جمال امی مشغول به تخریب عدالت است سرصدان آن در این محیط راه نرفته است شخصاً هم لوم به تخریب است حرکات
ایشان رضایت بخش نیست و چون با توضیح های آقای جمال امی در باره ریاست در آنجا کار کردن فرستاده اند به بهانه این
معاصده خروش زار انجام بدین فعل متعصی نیست که این شخص در کارون باشد و وزارت در آنجا مرقوم فرماید آقای سمیرا امی را بجای
دیگر نفرستد کیفر دیگر را برای ریاست در آنجا کار کردن نفرستد تمام رجال کشور میدانند و آقای جمال امی چه جنبه در این کشور دارد
و این سمیرا امی با توضیح های همی از طرف آقای جمال امی به این محیط آمد است کار را دیگر ایشان چون در کتب است
مستولام نبض بر نام رو بهی فرستاده متعصی نیست که در کارون باشد یک روابط خاصه هم با مدیر روزنامه که بیان دارد در
نگویید جمال امی بنم دستور داده که هر کس از دشمنان او را در آنجا حواری و فرماندار او فرزند عدالت نشود هم توسط آقای جمال امی در روز
که بیان از او بدگونی میکند اظهار عتاب برضی میکند و نام او را از روزنامه حذف نماید

بیانیه حزب فنا ناپذیر شهرستان بابل

«دست خیب آمد و بر سینه نا محرم زد»

شماره ۷۹۱

اهالی محترم مازندران بویژه بابل

مژده بشارت

تا یکماه قبل مال، جان، شرف، دین، استقلال، ناموس، آزادی، سلطنت، بلکه همه چیز وطن از دست بیوطنان توده‌چی در خطر بوده است.

هموطنان عزیز - بطوریکه همه شما از چشم میدیدید که يك مشت ارازل و اوباش، يك مشت چاقوکش ولات، يك مشت واکی و برتقال فروش، يك مشت استادین در جمل اسفاد و خائنین ناموس و وطن با همراهی یکمده ترك مهاجر (نروربست) با كك سر نیزه بیگانه در تمام دهات این شهرستان مشغول تریز کردن مرام بلشویکی در سر زمین اسلام و مردم ساده لوح دهاتی بوده اند.

از آنجائیکه کشور اسلامی دارای صاحب مقتدر و شجاعی بوده و میباید بدین لحاظ توجه‌ای بجا مردمان اسلامی فرموده با دست غیب باندك زمانی بیگانگانرا از - زمین انوشیروان بیرون کرده و ملتین مرام بلشویکی را در سراسر کشور بلکه در آن رسوا و روسیاه نموده است. چون ایرانیان جز شاه پرستی و میهن دوستی بمرام دیگری هلاقه نمند نیستند همان دست خیب یعنی وجود مقدس امام عصر (ع) نگهدار و پشتیبان پادشاه جو انبخت ما محمد رضا شاه پهلوی خواهد بود و او را در زیر پرچم خود محافظت خواهد نمود.

آزادگان محترم - برادران اسلامی - حزب فنا ناپذیر که در حدود یکسال است در این شهرستان بدون مکان ثابتی مشغول فعالیت بوده و هست - این بحیثیت که باندك زمانی دور هم جمع شده اند عبارت از مردمانی دانشمند و بیرون دین مبین اسلام و جوانان روشنفکرند که همه - استقلال کشور - و پیروی کردن دین اسلام و شاه پرستی را شعار خود میدانند ما ایرانی هستیم و بسر زمین بیاستانی خود احترام خواهیم گذاشت تا جان در تن داریم برای شاه - میهن - دین - استقلال و حفظ ناموس در مقابل بیگانگان خواهیم کوشید.

ما فنا ناپذیریم یعنی تا ایران برقرار است حزب ما برقرار خواهد بود تا سلطنت در ایران حکم فرماست حزب ما پشتیبان شاهنشاه جو انبخت شو اند بود.

ما دارای تشکیلات منظمی هستیم که عبارت است ۱- کمیته سری ۲- کمیته یاران فنا ناپذیر ۳- کمیته فنا ناپذیر - که دارای يك منشی کل و هر کمیته دارای بازرسان مخصوص و فعال و منشی و رابط و غیره میباشد.

حزب فنا ناپذیر اشخاصی را که ایرانی بوده شاه پرستی و میهن دوستی را شعار خود بدانند میپذیرد زنده بان اسلام - جاوید باد ایران - زنده بان شاهنشاه ایران - برقراری بان ارتش شاهنشاهی ایران - پاینده باد حزب فنا ناپذیر ایران . حزب فنا ناپذیر شهرستان بابل

حزب فنا ناپذیر ایران

بایمل

کتابخانه مرکزی

تاریخ

شماره

پوست

درست بود که این هیئت عالی در میان بد است و تنسول را در باره پیس با اتفاق خدمت جناب استناد در دست
 است است اظهار کرده روز جمعه جناب استناد با اتفاق تنسول بفرمانده بر آن معلوم نیست چه عمل را نموده اند البته
 یات جناب در دست بوده است که در زیر پرده بنامی که خود داده اند که نه علت ترفیت آور تنسول و معاند در امر کار
 که خود ای بود است بلکه که این ما فرمایند و در امر آن که در آن شب از عیالت خطرات انظار حزب کرده بودند
 که در روز شنبه این روز را که در بنام بر ما مل عیالت حزب کرده که در دست است و این در داده شده اگر در واقع
 انظار ای که در روز شنبه در این است که این ما مل عیالت خود معلوم نماید که در باره این که است چرا باید است مذکور و تریه در
 در دست است و این ای - حزب فنا ناپذیر ایران - این

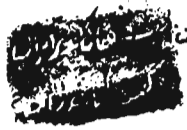
روز شنبه شیخ نور جناب استناد در این آیتیه میشود - حزب فنا ناپذیر ایران - مرکز تبریز

روز شنبه شیخ نور جناب استناد در این آیتیه میشود - حزب فنا ناپذیر ایران - مرکز تبریز

روز شنبه شیخ نور جناب استناد در این آیتیه میشود - حزب فنا ناپذیر ایران - مرکز تبریز

روز شنبه شیخ نور جناب استناد در این آیتیه میشود - حزب فنا ناپذیر ایران - مرکز تبریز

روز شنبه شیخ نور جناب استناد در این آیتیه میشود - حزب فنا ناپذیر ایران - مرکز تبریز

درد - دفتر
 شماره ۳۹۹
 تاریخ ۱۳۰۲/۲/۱۵

حزب گمنام

مراومه

برای ایجاد و بنای ایران قوی و سعادت‌مندی که بر حیات پایداری متکی و مستقر باشد
با برنامه ذیل سازمان مییابد

- ۱- تعلیم فرهنگ عامی و تربیت زندگی استقلالی و تشکیل خانواده‌های نیرومند و سالم
- ۲- نوع پروری و رفع اختلاف بقاتی
- ۳- ترویج کشاورزی و ~~توسعه~~ ~~توسعه~~ ~~توسعه~~
- ۴- تکثیر نفوس و مبارزه با فساد اخلاق مادی و معنوی
- ۵- تعمیم کار و اخذ پاداش به تناسب ارزش آن
- ۶- رعایت منافع مشترک هم‌سایگان ایران یا حفظ استقلال کامل
- ۷- استقرار آزادی بقید استعداد ملی
- ۸- اجتماع کنفرانس و نمایش آزاد
- ۹- تقویت حکومت ملی بر طبق مرام سوسیال دموکراسی

شرایط کارمندی

- کسانیکه واجد شرایط زیر باشند بصورت حزب پذیرفته میشوند
- ۱- هر مرد و زن ایرانی که بیش از ۱۸ سال داشته و یا صاحب رشد باشد
  - ۲- میهن پرست و صاحب عقیده راسخ باشد
  - ۳- وابسته به هیچ حزب و جمعیتی نباشد
  - ۴- لااقل دارای یک نفر معرف از اعضای حزب باشد

وظیفه کارمندان

- ۱- امضای سوگند نامه
- ۲- وفاداری بهرام حزب و تمهید در اجرای تصمیمات کتبه مرکزی
- ۳- پرداخت مبلغی ماهیانه جهت مخارج حزب
- ۴- هر کارمند حزب باید متعهد شود که در صورت واجد بودن سوابق تحصیلی لااقل هفته ای دو ساعت در یکی از مدارس دولتی، یا ملی بتدریس پردازد و هر کارمند مهم از تحصیل کرده یا نکرده باید با انتخاب زمینی که مقررات تهیه آن در آئین نامه حزب مبین میشود بکار زراعت بپردازد

تشکیلات حزب

- حزب گمنام از یک کتبه مرکزی دز مرکز و کتبه های فرعی در شهرستانها سازمان مییابد هر یک از این کتبه ها دارای انجمنهایی برای اجرای مواد برنامه مییابند
- هیئت شورای کتبه مرکزی (حزب گمنام)
موسس و رهبر علی آخری
- آدرس جلو مجلس و
سجده

شماره ۲۰۱

تاریخ ۱۳۲۹/۷/۲۹

پیرستید صد مرام و سب مردم

باشگاه مرکزی حزب اتحاد ملی
مردم
تهران

نخست وزیر

با کمال احترام و معاضدت تشکیل حزب مردم را بوسیله ایفاد

مرام حزب اعلام و هیئت رئیسه حزب را بشرح زیر :

آقای سید محمد صادق طباطبائی رهبر اول

مصطفی کاظمی دبیر عمومی

عباسقلی اردلان خزانه دار عمومی

هیئت نمایندگان

نایب رئیس اول

عضو دوم

عضو

عضو

عضو

عضو

۱۳۹۲۷

۱۵۷۲۷

آقای مرتضی قلی بیات

عبدالمهدی طباطبائی

امان اله اردلان

دکتر مهدی ملکزاده

دکتر حسین مهیمن

جعفر جوان

ابوتراب یزشکیان

ابراهیم زند

محمد باقر امین

مکمل مرام
۱۳۲۹/۷/۲۹

مکمل مرام

باشگاه مرکزی حزب اتحاد ملی
تهران سرد م

شماره (۱-۲)

تاریخ ۲۶/۷/۴۳

صفحه دوم

عضو آقای حبیب الله ریاحی
فدائی عمومی

هیئت اداری منطقه مختلط مرکزی

صدر هیئت	آقای سید احمد بهبهانی
نایب صدر اول	ابراهیم سمودی
دوم	دکتر اسمعیل سنگ
منشی	محمد فوادی
صندوقدار	ابوالحسن ناظیان
عضو مشاور	دکتر تقی بهرامی
" "	هوشنگ ظلی
" "	محمد حسین عقیلی
" "	محمد علی پارسائی
" "	کاظم نقفی
" "	دکتر عیسی قلی امیرنیرومند

که مطابق تشریفات مقرر حزبی انتخاب شده اند معرفی مینماید.

د. بزرگمهری حزب . مصطفی کاظمی

هموطنان

با افراد سازمان دفاع ملی حزب ملت که سازمان نو بنیادی است

همکاری کنید

افراد این سازمان فلاموظفند که از آلوده شدن آب و کیفیت
 کردن معابر شهر جلوگیری نمایند .
 نسبت به مرتکبین تنبیهات خاصی مجری میگردد .
 همکاری با افراد این سازمان بهترین راه خدمت به جامعه
 است زیرا بهین وسیله باعث میشود از بسیاری مضرات اجتماعی
 که عده‌ای بغفلت مرتکب میشوند جلوگیری نماید
 ما انتظار داریم که آقایان رؤسای شهربانی و
 شهر داری نیز بمأمورین خود دستور دهند با افراد این سازمان
 همکاری کنند

هم میهنان میتوانند نظریات و تنقیدات خود را نسبت بممل
 فوق و افراد این سازمان به نشانی زیر بما اطلاع دهند .
 افراد سازمان دفاع ملی حزب ملت دارای نشان مخصوصی
 هستند برنک سبز که در دست چپ سینه آنان نصب است
 سازمان دفاع ملی حزب ملت

نشانی خیابان لاله زار - گراند هتل حزب ملت تلفن ۴۹۵۹

۱۳۰۳

۱۳۰۳
۱۳۰۳

مستند

دو اداره کذا در تاریخ ۲۲

جناب آقای مخبر - وزیر

دیشب بود عده که گفتند "بده بفرمایند بنام حزب مبین" بیرون آمدند
از محاسبات و امانت کرده و از آنجا مطالبه در میسند مابین محل تقدیم می شود
تقریباً ۱۲۰۰ از این وضعیت فوق اداره شایسته و اگر محتاجات آن چند نفر از دولت
مجلس است که بعد تصویب نماید.

تقدیم بگذاختن و در آنجا هم بگذاختن و بگذاختن
ان چند نفر صادر فرمائید تا بگذاختن بگذاختن

۴۴۴
۱۳۰۳

۵۴۹
۱۳۰۳

بگذاختن
۱۳۰۳/۸

ای ملت!

بیانیة حزب میهن

چهار سال است که جوانان مبارز و مردان روشن فکر دست
بدست هم داده ابتدا در زیرای پیکار و سپس بنام مقدس
میهن به نبرد پرداختند.

چهار سال است که بظاہر فواید سرنگون شده و بساط
ظلم و ستم واژگون گردیده است. مادر این چهار سال
دقیقه ای از کوشش باز نایستاده و خود را برای مبارزه
باهر گونه بی عدالتی آماده ساخته ایم.

چهار سال بانواع زجر و شکنجه و توهین که فرلان
آدمی صورت بر ما وارد میآوردند دچار بوده ایم. اینک
دوباره قدمی ظلم کرده قلبهای پر کینه خود را برای
جنگ با اهریمنان بیش از پیش آماده میسازیم.
مردم!

اهرمندان صف آرائی نموده جبهه خود را تقویت میکنند
یک لحظه درنگ جایز نیست، شما نیز صفوف خود را منظم
کرده باشید و انتقام با استقبال آنان بشتابید.

بشتابید و صف آرائی کنید که فتح با ما است.
بسوی آینده پر افتخار به پیش!

۲۴۱۲۱

کانون تبلیغات

چاپخانه غرب کرمانشاه

بیانیه

هم میهنان گرامی موقعت حساس کشور امروز بیش از هر چیز اتحاد و اتفاق کلیه آزادیخواهان میهن پرستی را که هدف آنان حفظ استقلال و آزادی میهن عزیز است ایجاد مینماید، تا بکمک یکدیگر در رفع بدبختی ما و خرابی هائیکه بسبب بروز جنگ و عوامل خارجی و داخلی دیگر برای کشور مصیبت رده ما پیش آمده است قیام نمایند و وظیفه مشترکی را که در برانداختن عوامل زور و بیداد و مبارزه با جهل و فساد بعهدہ دارند بنحو کاملی انجام دهند. به پیروی از این نیت پاک افراد آزادیخواه و مبارز احزاب ملی میهن و ایران که تا گون شرف ملیت و ایران دوستی خود را در سایه ایمان و اراده خلل ناپذیر خویش بدون اتکاء و استعانت بغیر محفوظ داشته و بشبوت رسالیده اند اکنون با الحاق و اتحاد خود قلمی دیگر در راه حفظ آزادی و استقلال میهن عزیز برداشته اند و از این پس در جبهه واحدی دوش بدوش هم با حفظ همان آرمان و بل نیروی تازه تری ببارزه بر افتخار خود در زیر پرچم مقدس ایران ادامه خواهند داد.

سازمان مرکزی حزب میهن استان یکم ضمن اعلام این مؤده مسرت بخش باطلاع کلیه گیلانیان آزادیخواه میهن پرست میرساند:

چون تشکیلات احزاب میهن و ایران از این پس یکی بوده و بنام ایران خوانده میشود حزب میهن استان یکم هم از این تاریخ

سازمان مرکزی حزب ایران - گیلان نامیده میشود.

ما انتظار داریم که آزاد مردان پاک سرشت

و میهن پرستان حقیقی با پیوستن خود بهما جبهه

بزرگ ملی ما را تقویت کنند و در راه تامین

آزادی و ترقی و عظمت کشور عزیز با ما

همکاری نمایند.

پاینده بان ایران

کمیته ایالتی حزب میهن استان یکم

ارواح شهدای آزادی نگرانند هنوز دست صدرالاشرف از خون رشیدترین فرزندان این کشور رنگین است

بیچاره قم را برای قطره‌ای از آب نیمور بی‌رحمانه نغشرد ؟
هم میهنان - اگر شما ادعا میکنید که حکومت مشروطه داریم ، اگر میگوئید این آزادی به بهای خون پدران ما بدست آمده ، اگر از حکومت ننگین گذشته عبرت گرفته اید چرا حاضر میفویید که سیاست استعمار و ارتجاع شما را مستخره کرده یکبار دیگر بنای دیکتاتوری را بر اجساد ملیونها ایرانی گرسنه و بیچاره و بدبخت بیاکنند

امروز ما پدینا بانگ بر میزنیم که این کابینه و تمام کابینه هائی را که بدست خائنین روی کار آید بر سمیت لغو اھیم شناخت ما آنقدر مبارزه میکنیم و آنقدر از وکلای شجاع و صالح اقلیت پشتیبانی خواهیم نمود تا آزادی و مشروطه ما از چنگال مہیب استبداد رھائی یابد .

ما آخرین قطره خونی که در بدن داریم برای عظمت و سعادت مہین عزیز فنا خواهیم نمود ولی شما چطور ؟

آیا باز هم سکوت باز هم خون سردی باز هم بی اعتنائی در مقابل سرنوشت شو می که کشور ما را به پرتگاه سقوط میافکنند پیشه خود خواهید ساخت ؟

امروز ما شما را به پشتیبانی از اقلیت صالحی که با فداکاری برای نجات مہین قدر افزا شده است دعوت میکنیم و فردا فرزندان ایران بروح کسانی که با سکوت خود جبهه ارتجاع را تقویت کرده اند لعنت میفرستند

آزادیخواهان دیگر جای تأمل و درنگ نمادند است .

پرای نجات مہین قدم به پیش

پایندہ ایران

زنده باد اقلیت شجاع مجلس

لا بود باد اکثریت فاسد

مرگ بر دھشمنان ایران

حزب مہین - کمیته گرگان

هم میهنان - مدنہاست آزادیخواهان ، مہین پرستان شما را با اتحاد و یکانگی دعوت نموده برای نجات کشور از شما استمداد می طلبند .

سالمات است احزاب آزادیخواه خطرات آینده را پیش بینی نموده سیاستهای مرموز و متغیر را از پس پرده استتار بیرون کشیده شما اعلام داشته اند ولی متأسفانه تا حال تمام تذکرات بی غرضانه آنها را با خونسردی تلقی کرده اید .

این خونسردی ، این سکوت مدہش ، این بی اعتنائی و سستی شما سیاست استعمار را بر انگیخته و جدأ تصمیم گرفته است که با دست اکثریت فاسد و خائن مجلس مقدمات تسلیم مہین عزیز را به بیگانگان فراهم نماید .

اگر شما با آزادیخواهان در یک جبهه قرار میگیرتید امروز جرأت نمیکردند در مقابل شما و علی رغم احساسات شما با حکومت دم و کراسی بمبارزه پردازند .

اگر شما بسرنوشت خود علاقمند بودید امروز نمیگذاشتید صدرالاشرف ، دژ خیم معروف باغشاه ، شخصیکه مجری نیات پست و خائنانہ محمد علی میرزا بود آن کسیکه حکم اعدام ملک المتکلمین ۱۵ - صور اسرافیل ۱۵ و شریفترین مردان این کشور را رقم زد بر مسند نخست وزیری یک کشور مشروطه بنشینند .

بروید تاریخ را ورق بزنید تا ببینید چگونه راد مردان را بخاک خون کشانید .

چرا جای دور میروید - شما آنقدر فراموشکار و آنقدر بی تفاوت شده اید که از یاد برده اید این شخص در دستگاه حکومت رضاخان وزیر دادگستری بوده است ، مگر همین صدر نبود که بفتح ارباب خود کتبخ علیل و دادرا به ظلمتکندہ تبدیل نمود و باضبط ۱ ملاک هما بیچاره ۳۳ هزاران خانوادہ را بھلاک مذلت نهادناید ؟ و مگر در همین دورہ کنونی حلقوم مردم

چاپخانه گرگان

شماره ۲

بسم الله تعالی

جمعه ۱۳۰۳

یگانه آرمان میهن پرستان (اعظمت ایران و سرافرازی ایرانیان) است

بیانیه حزب میهن پرستان شعبه زنجان

هم میهنان عزیز - چندین روز است توفیق و عون الله تالی و یاری جوانان و فکرمند ملت فقه حزب مقدس میهن پرستان در زنجان تشکیل و دبیرخانه محلی در خان - سعدی تأسیس گردیده ، تا اینکه لازم بود جمعیت استعجاب و شایسته ها را در این خصوص (بعظمت ایران و سرافرازی ایرانیان) علاقه و آشنایی حاصل نموده و از آن حص میهن پرستان و دوست دعوت نامیم که با حزب شریف میهن پرستان همکاری و اتحاد نمایند تا همه نام کرامت میهن پیش برور ، و اولی متاسفانه از اینکام ممکن بود بعضی ها که از آب گل آلود ماهو میکورند و هیچکدام علاقه ای به این حزب ندارند و بران عملی کردن اغراض و غیبه خویش از هیچ چیز فرو گذاری نمیکنند قضیه را طو دیگر در نظر اشخاص محترم و سعادتمندان و سواد داده و سوره فقهام ایجاد نمایند تا شاید بدینوسیله بسرب آرزوی خود سوار شوند لهذا در این خصوص با اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز نمیدانیم چه انما نابع سنتنا از میان برداشته ده یعنی انتظارات ما را از اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز بردجات ترجیح دادیم ، ولی در این حال ناظر جریان امر در اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز بدینوسیله موفق شدیم نوچرا در مردان و جوانان ماورالذکر از اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز و خرافان دکان گرامی فه انانیدیم که حزب میهن پرستان را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز بدینوسیله موفق شدیم نوچرا در مردان و جوانان ماورالذکر از اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز

دشمنان (ملک مترقی) ندارد نظر باینکه بعضی از آنها در وقت نیوت معتز جلیلی در دسترس عموم گذاشته خواهند شد (برای اینکه خوانندگان و علاقه مندان را آگاه سازد) و اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز

پرستان تصمیم گرفته اند در اجرای آن تا آخرین قطره خون خود جانشانی کنند و اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز

ایضا درج میشود -

(برنامه اساسی)

۱- استوار ساختن بنیاد و جمعیت ملی - فداکاری در راه آزادی و پیشرفت کشور و اصلاح امور داخلی و خارجی و اصول حقیق دین استوار ساختن بنیاد و جمعیت ملی و پیشرفت فرهنگ عمومی و بهبود آموزش پرورش و ایجاد فرود ملی و ترویج همدانیت و افزایش قوس و تحکیم اساس خانواده - استواری بنیاد اقتصادی و تمدنی و افزایش تولید و رفاه و قوت پایه اقتصادی کشور

۸- کوشش در کبابه کارهای نوعی و ملی که خیر و صلاح جامعه را ببرد

اینک حزب میهن پرستان از همه افرادی مردان و کد و بانچه را که از همه این جوانان و روش و ان و اصلاح کرده دعوت میکند پس از مطالعه برنامه و نشریات دیگر و بی مردن - سفایران و اصلاح امور داخلی و خارجی و اصول حقیق دین استوار ساختن بنیاد و جمعیت ملی و پیشرفت فرهنگ عمومی و بهبود آموزش پرورش و ایجاد فرود ملی و ترویج همدانیت و افزایش قوس و تحکیم اساس خانواده - استواری بنیاد اقتصادی و تمدنی و افزایش تولید و رفاه و قوت پایه اقتصادی کشور

باتحاد و اقدامات شهامت آمیز ، فداکاری و جوانان را که در اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز داد تاریخ ثابت کرده در ادوار گذشته هم ، هر ملت و کشوری که در اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز از اتحاد آنها نشاءه محکوم بقا نمیداند ، پس بیاید تا همه نام کرامت میهن پیش بروریم بیاید فداکاری و بیاید باوری را آیین خود فرار دهیم تا دین بزرگی را که بیامده و کشور با کسان خود را در اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز و در زندگی پر انداختی قدم زیم با دوسر همتا را بیع مقام اوستی چنانچه در اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز ما دوزخیز وطن اختلافهای خویش را کنار گذاشت مروت و یکدلی را جایگزین او سازیم تا بدینوسیله اتحاد ، مادر حقیقی را از تنگنای دوره نیستی و ناوودی نجات دهیم ، اگر با بنده صورت کار که خواهد دیدیم از مینوی کردن کج و باحالت جز اینستاد

بالتاس و انتباه طلب پاری میکند ، و با کمال بسزنی منتظر انداخته اند تا همه نام کرامت میهن پیش بروریم بیاید فداکاری و بیاید باوری را آیین من و شما متقبل زحمت و مشقتهای گوناگون نمیشود پس از اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز شد ، مگر موفقیکه همه همبندگرو برادر و ارباب خویش کنید

فرازی ایرانیان قرار دیم و برای رسیدن باین هدف از همه همبندگرو ، با همدانیت و فداکاری دلیرانه ذبح نمائیم ای هموطنان عزیز اینک بیاید باینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز که ایرانی وظیفه شلمس و میهن پرست است و ثابت کنیم ایران هرگز مرکز و زوال ندارد

تا بدینوسیله اسلاف و نیاکان خویش را از خود را از اینکام و اینکام را بشوقی آنگاریم ، ایک تامل را پیش از این جایز دبیرخانه محلی حزب میهن پرستان هم روزه از صبح تا ظهر و از ظهر تا ۸ برای پشرفتن میهن پرستان و برنامه کنندگان آماده است

پاینده باد ایران و میهن پرستان ایران نیست باد دشمنان ایران

(دبیرخانه محلی حزب میهن پرستان - زنجان)

تاریخ ۳۱ ماه ۱۳۲۲ / شماره ۱۳۱۱ / ۸۸۹

دایره مطبوعات
شعبه

وزارت کشور
پیوست

موضوع

اداره شجر باغی کل کشور

شهر باغی اصفهان

محرره

خاتمای اسناد در اسنادم

عطف به شماره ۱۱۱۵۹ - ایحه به بایس قزاق خانان مادر افغانک لنگه قزاق خانان نام (عسقی) ۲۲/۱۰/۱۹

از طرف حام عطفوی فرزند دگر قوام بایس که با خبر باین رسیده است که در وقت خانان دگر می

نام (دطن) از طرف شرکت که خود را انحصاری شرکت شده خبر دطن بمرکز موده جدید بایس شده

مراتب هم ضمن شماره ۱۳۹۹/۸۸۹ و ۱۳۰۴/۸۸۴ بمرکز رسیده بطور مع نظود بمرکز ۲۲/۱۰/۱۷

در مورد بایس این قبل نوشتات اینست که چون متفرق تاکنون رتبا بدین نده یک نوشته شده

بایس بمرکز فتنه - بدستار بخاری

کلیه
دو مرتبه
بایس
بمرکز
بایس
بمرکز
بایس
بمرکز

۱۱ / ۱۰ / ۲۸

اداره .....

روز نوشت مکران
وزارت پست و تلگراف و تهن
۲۹ / ۱ / ۲۳

شماره ..... تاریخ ..... وزارت
اداره ..... حرکت ..... که اصل آن بشماره ..... ثبت شده

حضرت جناب آرماتوران از کتبه مذکور حضرت لود صدق ۲۰ بین عرب برده
واقع عمر « از دل غرب و غرب وطن برگشته امروز هم بعد از ظهر در
نهرضا و ریف بن خود دسته زد و خورد شدید رو داد چندی بعد مجروح
با دولت ارتش و شلیک گلوله نزارخ عمده یافته و بلیسم لاقق ش و نقد
میرود ۲۹ / ۱ / ۲۳ حکمت

روزت برابر صحت

وزارت پست و تلگراف و تلفن
تلگراف

شماره کتاب .....

سال ۱۳۲۲ م

شماره ۳۶۵

نام گیرنده	تاریخ وصول		توضیحات	تاریخ اصل	عدد کلمات	شماره قبضه	آدرس
	ماه	روز					
	۳	۲۳		۲۳	۲۱	۳۲۴	۱

روزنامه فرمان عاموسن سیدضیاء و ولایت لاری در روزنامه امروزه
سند مفروب ارفوز عم و ولایت لاری در روزنامه امروزه
زخم ضربک از سر زلفان

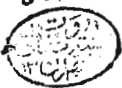

شماره ۹۴۴

تاریخ ۷ / ۱ / ۱۳۴۴ ماه ۱۳۴۴
پیوست یکم

جناب آقای نخست‌وزیر

با تقدیم دعوت‌نامه حزب وحدت ملی که از لحاظ مبارک میگذرد استحضار ایجنه میرساند از اینجانب
ماده ۴ مرامنامه مابینت انجناب جریان قانونی خود را بیابان رسانیده باید بپوشد. عملاً
نارده میشد دعوت مردم خاصه افراد جمعیت وحدت ملی شکرگذار و اندازار و خانداندارند در اجتماع
که ما تحصیل شروع بدارد افتتاح میشد مقرر فرمایند وزارت فرهنگ ماده ۲ مرامنامه را
عمارت از بدو انجمن اسلام تدوین کتب دینی در کلیه مدارس استجز زیر را و از انجا ایران نمایند

۱۳۴۹۵
CC/۹/۱۵

تصاویر

جمال امامی - حزب عدالت

جمال امامی و علی دشتی

فاطمه سیاح - حزب زنان

ذبیح‌الله قدیمی - حزب کنگره ملیون ایران

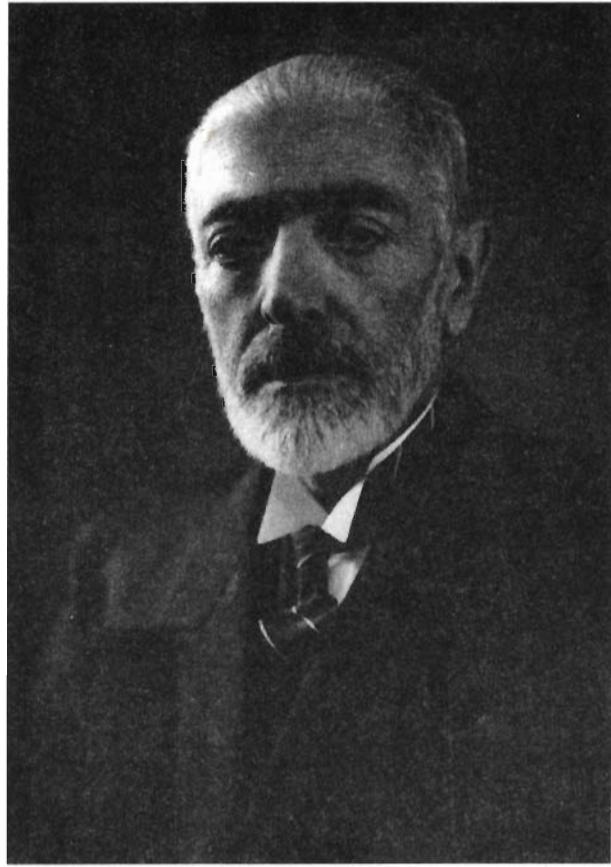

امیر احمد مهید - حزب عدالت

علی دشتی - حزب عدالت

سید محمد صادق طباطبائی - حزب مردم - حزب ملت

دکتر اسماعیل سنگ - حزب مردم

حسام الدین دولت آبادی - حزب مردم

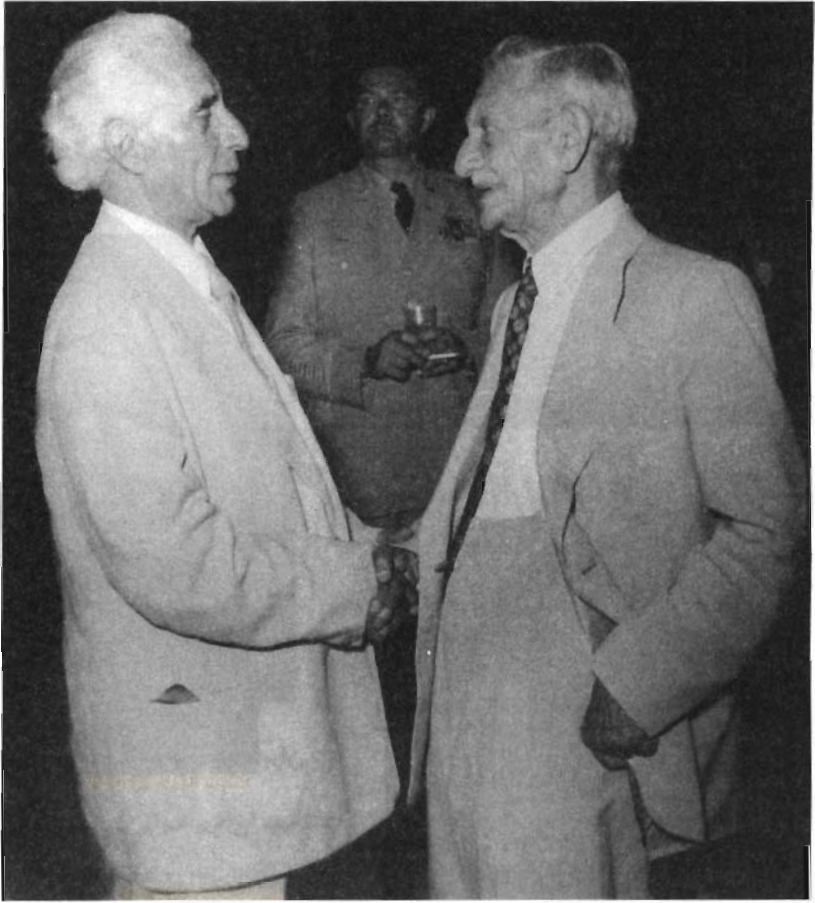

کریم سنجابی - حزب میهن

سید ضیاء - سردار حکم

جعفر شریف امامی

سید ضیاء - ابراہیم حکیمی

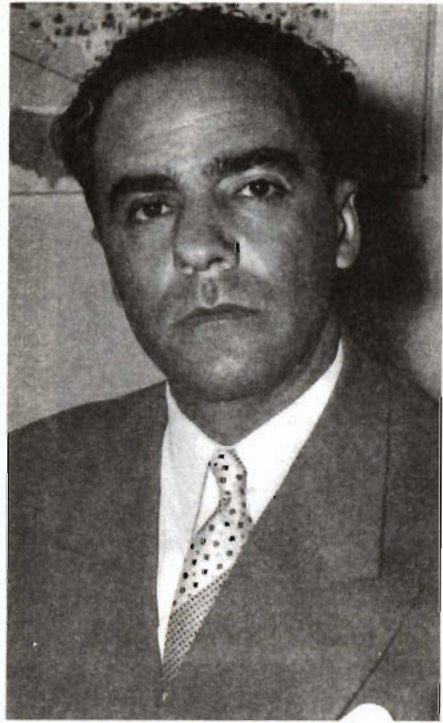
ارسلان خلمتبری - حزب وحدت ایران

شمس‌الدین جزایری - حزب وحدت ایران

مصطفی فاتح - حزب همراهان

مجید یکتایی - حزب میهن پرستان

سرتیپ ابراهیم ضرابی - رئیس شهربانی کل کشور

علی شهیدزاده گودرزی - حزب همراهان

عبدالرحمن فرامرزی - روزنامه نگار

حبيب الله نوبخت - نماينده مجلس

احمد فریدونی - کفیل وزارت کشور

Political Parties in Iran
A Collection of Documents
(1941 - 1951)

Vol . 2

Iran National Archives Organization

«Records Research Center»

Compiled by:
Behrouz Tayarani

Publication of Iran National Archives
1997